

DE GAMLE
EDDADIGTE

UDGIVNE OG TOLKEDE

AF

FINNUR JÓNSSON

G. E. C. GADS FORLAG · KØBENHAVN

1932

S. L. MØLLERS BOGTRYKKERI, KØBENHAVN
311952

FORORD

I.

Der findes i forvejen kommenterede udgaver af eddadigtene, de fleste tyske, én hollandsk (på tysk). Den ældste er *H. Lünings* fra 1859; den var for sin tid god og forfatteren havde gjort sig megen umage, så godt som det med de da eksisterende hjælpemidler lod sig gøre. Nu har hans kommentar i det hele kun historisk interesse. Den næste var den, som *R. Heinzel* og *F. Dettler* offentliggjorde 1903 (to bind). Om denne kommentar har man ikke haft meget godt at sige. Den er ret righoldig m. h. t. henvisninger til parallelle udtryk, især i anden germansk digtning, og forskellige realia; det er dens hovedfortjæneste, men m. h. t. selve tolkningen af teksten betød den ikke store fremskridt, også fordi udgiverne stillede sig så konservativt overfor den håndskriftlige tekst; de søgte at tolke og forsvare de mest hårrejsende skrivefejl. I det hele og store kan tolkningen uden uretfærdighed siges at være forfejlet. Den tredje kommentar er den, der nylig er afsluttet, forfattet af afd. *H. Gering* (1927—1931). Hans kommentar er meget righoldig og yder en virkelig tolkning. Dertil er den meget rig på henvisninger til den prosaiske litteratur (sagaer o. s. v.), så at man endogså synes, at der er for meget af dem. *H. Gering* var meget doktrinær, især m. h. t. det metriske; derfor skæmmes hans kommentar noget ved ret hyppige doktrinære påstande. Også den sproglige forståelse glipper undertiden. Men det må siges, at denne kommentar vil være et uundværligt hjælpemiddel for studerende og andre. Hans medarbejder *B. Symons* har givet gode rettelser på flere steder og ypperlige indledninger til kommentaren af de enkelte kvad. Endelig har Hollænderen *R. C. Boer* (1922) (på tysk) givet en udgave med kommentar. Tidligere havde han skrevet kritiske afhandlinger om nogle eddadigte og dér udfoldet en hyperkritisk metode, som ikke har fundet bifald. Ved siden af gode bemærkninger indeholder kommentaren meget, der ikke er rigtigt; desuden svigter den mange gange, hvor man havde ventet oplysninger.

I Norden har man hidtil ingen kommenterede udgaver haft, kun oversættelser og i enkelte tilfælde oplysende anmærkninger af forskelligt omfang; her er især *Finn Magnussens* gamle oversættelse at fremhæve, fra senere tid *E. Brates* svenske oversættelse. Iøvrigt kan henvises til bibliografier.

Det måtte anses på tide, at Norden fik sin egen kommenterede udgave, og det er en sådan, der her bydes. I et langt liv har jeg syslet

med disse gamle digte og der findes ikke en sætning deri, som jeg ikke gentagne gange har overvejet. Men desværre er der ikke få steder, hvor man endnu må stanse med et non liquet.

Denne udgave søger at give en så god tekst som muligt efter de forhåndenværende midler. Den slutter sig i det hele og store til mine tidligere udgaver. Tekstens behandling er dog på nogle steder mere konservativ. Der er steder, der er håbløst forvanskede og som sikkert aldrig vil blive restituerede. De er her betegnede med †. Rettelser, der strider imod sprog og udtryksmåder, er der iøvrigt nok af. Mod sådanne er der ikke her polemiseret, undtagen da indirekte. På E. Sievers' gamle metriske system tror jeg endnu fuldt ud, men har ikke anvendt det så radikalt som i min tyske udgave. Der er dog her udeladt en mængde pronominer, som næppe er oprindelige og som udmærket kan undværes; disse udeladelser er ikke særlig anførte. Ligeledes er sammentrækninger (af *ek* og *es* især) i det hele gennemførte; fuld konsekvens er ikke tilstræbt. Bistavenes stilling har jeg i det hele beholdt som de er i R. Derimod er kravet om hovedstavens stilling i linjens første betonedede ord uafviseligt, og de få steder, hvor den står for langt tilbage, må rettes. Hvor der er foretaget rettelse i teksten i R, er der dels i kommentaren, dels og især i Kritiske bemærkninger gjort rede for disse, delvis med begrundelse. Versene er trykt hovedsagelig som de foreligger i R; lakuner er som oftest ikke betegnede, men hvor der er vers på 4 eller 6 linjer, er der altid grund til at nære mistillid til overleveringen.

Kommentaren er indrettet således, at navnlig sammenhængen søges belyst og forklaret, foruden at de enkelte vanskeligere ords betydning angives. Der er her i mange tilfælde vanskeligheder tilstede, som sent eller aldrig tilfulde vil blive overvundne. På mange punkter har H. Gering's kommentar været til god nytte, især ved den rige anførelse af parallelle udtryk fra litteraturen. I flere henseender må man henvise læseren til ordbøgerne, især *Lexicon poeticum*. — Henvisninger til andre skrifter har man med vilje undgået; for dem, der er fagmænd, er de overflødige, og andre har næppe lejlighed til at slå op i de bøger, hvortil der kunde henvises. Man kan måske derfor sige, at denne udgave mere er for ikke-fagmænd end fagmænd; disse vil dog vel også kunne have nogen nytte af den.

Endelig bemærkes, at der i denne udgave er anvendt tegnet *ε* for at betegne den åbne lyd, der er omlyd af *a*; en sådan udtale (forskellig fra *e*) fandt utvivlsomt sted i norsk-islandsk i 9. og 10. årh., medens tegnene for *æ* og *æ* er de sædvanlige.

Formentlige indskud (uægte vers) er trykte med mindre skrift. [] betegner udgiverens tilføjelse, () linjer, der mulig bør udgå.

II.

Hovedhåndskriftet af *eddaqvadene* har fået navnet *codex regius* som særligt navn, uagtet alle håndskrifter i det kgl. bibliotek er "regii".

Håndskriftet er så godt som enestående. Som bekendt findes 6 blade med eddadigte i AM 748 I, 4°, og det er på sin måde meget betydningsfuldt.

Codex regius er nr. 2365, 4° i den gamle samling og består af 45 blade. Håndskriftet er desværre ikke fuldstændigt, idet et læg (8 blade) er gået tabt. Biskop Brynjólfur Sveinsson havde erhvervet det 1643, men der vides desværre intet om, hvorledes eller af hvem han fik det. M. h. t. til den nærmere beskrivelse af håndskriftet må henvises til den fototypiske udgave, hvor det også udførlig beskrives i palæografisk henseende. Herefter ansættes det til o. 1270, en tidsfæstelse, der næppe lader sig rokke.

Håndskriftet er helt igennem skrevet med en og samme hånd, med undtagelse af en enkelt linje på s. 57, hvor en oprindelig tom plads er udfyldt med en langt yngre hånd.

Det er således naturligt, at *retskrivningen* er ret ensartet helt igennem. Vi skal her tage den noget nærmere i betragtning. I den fototypiske udgave udelodes en beskrivelse deraf, da den var udgaven som sådan uvedkommende. Derimod havde S. Bugge i sin udgave givet en oversigt over retskrivningen. Her drejer det sig særlig om at undersøge, hvorvidt flere originaler på grund af retskrivningen måtte antages at ligge til grund for samlingen i hds. Der er da visse særlige forhold, der kan siges at have betydning.

i-omlyden af *á* betegnes i flæng med *e*, *ē*, *æ*, *ø*, *o*, vel oftest med *ē*, helt igennem, altså meget ensartet i al brogtheden. Dette er netop ejendommeligt for den nævnte tid.

Af nok så stor vigtighed er *i*-omlyden af *ó*. Her fremtræder samme sammenblanding af tegn, beroende på lydsammenfald af de to omlyd (*œ* og *ø*). Men der er dog en meget betydningsfuld omstændighed at lægge mærke til, nemlig at betegnelser som *ø*, *ø*, *ø* og *o* er langt overvejende hele hds. igennem; de findes o. 130 gange, medens betegnelsen med *ē*, *e* findes o. 54 gange. Heraf må man kunne slutte, at til grund ligger et ældre hds., hvor man overhovedet skælnede mellem de to lyd i skrift ligesom i udtalen, og at *ē*-skrivningen beror på den ved og efter 1250 indtrådte sammenfald af lydene. Heraf må atter drages den meget vigtige slutning, at originalen stammede fra tiden o. 1200 eller ikke ret meget senere.

U-omlyd af *a* skrives i et langt overvejende antal tilfælde *aw*, ofte *o*, dette altid i forbindelsen *io*, undt. i følgende få tilfælde: *siavtt* 130, *fiavðrom* 528, *miavð* 68, *fiavlp* 1414, *giavll* 1914, *fiavll* 2020, *tiavsvll* 232, [*giavfer* 3814 kan næppe regnes med], *iaw*. (o: *iota*-) 392. 15. 17, *fiavll* 7922. Der skrives nogle gange *e* i *gørr* (indflydelse fra verbet). I isl. homiliebog findes *aw* = *ø*, men sjælden. I 1812 findes det så godt som ikke. I 645 skrives *aw* ret hyppig for *ø*, og her findes *e* (el. lign.) næsten aldrig skrevet for at betegne *ø*. Hds. sættes til o. 1225.

Det bør tilføjes, at *ǣ* findes meget hyppig i forbindelsen *ǣi*, men dette tegn er ellers ikke stærkt brugt i håndskrifter efter o. 1250.

Hvad konsonanter angår, er der særlig her at fremhæve brugen af *þ* = *ð*. Det bruges overmåde hyppig, også i subst. på *ð* (*sæmð* og lign.) og i præterita (som *dvalþa*, *lamþi*, *opði* og lign.).

Efter de prøver rundt omkring, der er foretagne, er *ð* i stort flertal på de første sider, senere bliver det modsatte tilfældet. Når man sammenligner dette f. eks. med Kringlabladet, der i alder og karakter er nærbeslægtet med cod. reg., viser det sig, at *ð* her er så godt som enerådende, medens *þ* som oftest kun bruges, når en forkortelse er forbunden dermed (hvor *ð* ikke kunde bruges); dette forhold er meget betydningsfuldt. Der kan ikke være tvivl om, at *þ*-skrivemåden i cod. reg. beror på et håndskrift, der var ældre end Kringlabl. og man kan trygt sige ældre end dettes forlæg, der må have hidrørt fra tiden o. 1230. I det ældste brudstykke af Egilssaga (*ð*), der sikkert hidrører fra 13. årh.s første halvdel, bruges *ð* så godt som udelukkende.

I denne forbindelse kan man også minde om de tilfælde, hvor *s* findes sammentrukket med foregående ord, som i *þaz*, *þannz*, *þeims*, *þærs* o. s. v., ja endogså *sems*, ialt opimod 40 tilfælde (jfr. Skj. sprog s. 82). M. h. t. sammentrækningen af *k* og *s* henvises iøvrigt til Arkiv XLII, 201 ff.

Alt dette — og flere enkeltheder — tyder således med stor bestemt-
hed på, at cod. reg.s forlæg i det hele og store tyder på tiden o. 1200 (eller lidt før). Det kan bemærkes, at Grípissþá må have hørt til dette forlæg. Herimod strider ikke det resultat, som G. Neckel er kommen til i sin lødige afhandling: Untersuchungen zur Eddakritik I (i Beiträge XL), om endelsevokalerne, særlig *o:u* i cod. reg. Det falder netop godt i tråd med det ovf. udviklede. Men iøvrigt må det siges, at dette spørgsmål er af en underordnet betydning i det hele.

Dette resultat bestyrkes også ved, at Snorre har haft en samling af eddadigte, altså inden o. 1220, til hvilken tid hans edda med størst sandsynlighed, for det meste i al fald, var afsluttet. At hans eksemplar dog ikke m. h. t. indhold behøver at have været fuldstændig som cod. reg., er muligt, i al fald har han kendt flere eddamæssige kvad end dem, der findes dér. At der har været forskellige "udgaver" af edda-kvadene viser også 748, der indeholder ét digt, Baldrs draumar, mere end cod. reg. Hvad der ligger forud for denne eller disse samlinger, ved vi ikke. Der er fremsat formodninger derom. Den sandsynligste forhistorie synes mig at være denne: digtene opbevaredes i mundtlig overlevering gennem (10.), 11. og 12. årh. indtil de blev samlede. Men samlingen, eller optegnelsen af dem, må være foregået allerede i den sidste halvdel af 12. årh., dette frodige og alsidigt virkende tidsrum, hvori ikke blot sagaer nedskreves, men al slags antikvariske kundskaber studeredes og optegnedes. Om de første optegnelser ved vi naturligvis ikke noget. Man kan formode, at digtene først er opskrevne stykkevis eller mulig gruppevis efter deres indbyrdes slægtskab. Jfr. K. Müllenhoffs "liederbücher". Er dette tilfældet, hvad der kan synes ret rime-

ligt, har en interesseret lærd foretaget en sammenstøbning af de digt-grupper, han kunde få fat i, til et hele. Så meget synes med sikkerhed at kunne siges, at cod. reg. ikke ved sin retskrivning o. s. v. forudsætter forskellige håndskrifter (eller bøger).

Den her skildrede virksomhed står i bedste samklang med den virksomhed, som henimod århundredets slutning var begyndt og blev udfoldet; jeg sigter til samlingen af de norske kongers sagaer, der da foretoges, og hvorom et skrift som Agrip vidner. Der er alt, der taler for, at den samling, som cod. reg. repræsenterer, allerede fandtes ved år 1200. Der er naturligvis mulighed for, at en udvidelse er sket senere. Det er aldeles klart, at Gríspjó er indsat som en kile i det oprindelig sammenhængende prosastykke, men hvad tid det er sket, kan ikke bestemmes. Det kan lige så godt være gjort allerede ved år 1200 som senere.

Her hjælper det andet brudstykke, 748, ikke meget, da dets omfang er så ringe. En ting er klar, nemlig, at det beror på et fælles grundlag, hvad tekstens ordlyd angår (se herom S. Bugge udg. s. XXI og Symons: Einleitung XXI). I så henseende er det også vigtigt, at den prosaiske indledning til Vøl.kv. er i 748, såvidt den når, identisk med den i cod. reg. Derimod er ordningen af digtene, mærkeligt nok, meget forskellig:

De digte, der kommer i betragtning, er i cod. reg.s rækkefølge:

1. Vafþr.
2. Grímn.
3. Skírn.
4. Hárb.
5. Hym.
- [Lokas., Prym.]
6. Vøl.kv.

I 748 er rækkefølgen 4, 3, 1, 2, 5, 6, og så er endda et digt: Baldrs dr. indsat mellem 4 og 3; det mangler helt i cod. reg. Mellem 5 og 6 findes Lokas. og Prym. i cod. reg.; har de stået i 748, har rækkefølgen i så henseende også været en anden, men hvad der ellers kan have stået i dette, er vi ganske ude af stand til at gætte os til.

En systematisk og logisk ordning af gudekvadene var ifølge sagens natur meget vanskelig. I cod. reg. er en sådan åbenbart efterstræbt. Først stilles Vøluspjó og Hávamól, som de almindelige oversigtskvad de er, og tillige Odinskvad, det sidste direkte. Herpå følger de to Odinskvad: Vafþr., Grímn. Nu havde man kunnet vente Hárb. om Odin og Tor, og så Torskvadene, men denne naturlige rækkefølge brydes ved, at Skírn. er indsat mellem Grímn. og Hárb. Efter dette sidste følger rigtigt nok Hym., Lokas. [dette dog kun for den sidste dels vedkommende et Torskvad], Prymskv. I reg. følger nu Vøl.kv., der står på grænsen til heltedigtene, og det er det sidste i 748. I reg. skrives så Torskvadet Alvissmól, hvilket burde have stået foran Vøl.kv. Dette er nærmest at forklare så, at istandbringningen først har fået Alv. efter at

have skrevet Vøl.kv. Det vilde være fristende at formode, at digtet i.ike fra først af havde tilhørt samlingen, men var senere optaget deri; det samme kunde man formode om Baldrs dr. i 748. Bemærkelsesværdigt er, at Vafþr. og Grímn. står sammen i bægge håndskrifter, ligeledes Hárb. og Skírn. (blot i omvendt orden) forudsat at Baldrs dr. er indsat senere. Noget fælles er der således tilstede. Men det eneste, man synes at kunne slutte heraf, er, at den fælles original ikke har været så systematisk som reg. dog, trods sine brist, er. At et oprindeligt mindre systematisk grundlag er af en yngre afskriver (redaktör) søgt gjort mere ordnet, er naturligt. Det er det samme som man f. eks. finder i ordningen af visse dele af Þulur i 748—757.

Kommer man nu til *heltedigtene*, var det ulige lettere her at få digtene ordnede i en, som man kunde kalde det, historisk rækkefølge, således som den sagnhistoriske opfattelse var.

Sagnene delte sig i to hovedgrupper, Helgesagnet og Sigurd-Gjukunge-Atlasagnene. Men bægge grupper blev genealogisk sammenknyttede, idet Helge blev gjort til Sigurds halvbroder.

Vi finder straks det samme ordningsprincip som i de mytiske digte. I spidsen for de to grupper sættes et oversigtskvad, henholdsvis Helgakviða I og Grípisspö.

Efter Helgakv. I findes prosastykker helt igennem, mere eller mindre udførlige, indsatte. Mange af dem er åbenbart lavede af samleren eller ordneren, på grundlag af digtene selv, således de, der vedrører Helge Hjörvardssons kvad med Hríngerðarmöl. De er ikke altid særlig heldig affattede. Det samme gælder også prosastykkerne til Vølsungakviða (det 2. Helge hundingsbanes kvad). Her møder man et ejendommeligt forhold. I prosast. 5 anføres et halvvers, der er begyndelsen til en ordstrid mellem Gudmund og Sinfjötle. Det var ikke samlerens hensigt at skrive mere, idet han henviser til første Helgekvad. Kort efter får han dog skrupler og indfører ordstriden, der her har en langt kortere form. Sagen er den, at han opdagede, at de to versioner ikke var ens, hvorfor han indskyder den til Vøls.kv. hørende — og mere oprindelige — ordstrid, men nu på urigtigt sted. Han kunde efter datidens fremgangsmåde ikke gøre det anderledes. Om dette kan henvises til min afhandling "Eddadigtene's samling" i Arkiv XLII. Jfr. Sagnformen i Aarb. 1921.

Om fortsættelsen, d. v. s. prosastykkerne i Sigurd-o. s. v.-digtene kan henvises til min afhdl. i Aarbøger 1917, s. 16 ff., hvor jeg mener at have påvist, at prosastykkerne er hæntede fra den skrevne Sigurdarsaga fra tiden o. 1200. Dette gælder dog kun stykkerne foran det 1. Gudrunskvad. Om de følgende gælder, at de, ligesom de i Helgekvadene, beror på de bevarede digte.

Det er set og anerkendt, at prosastykket foran Gríp. fortsættes direkte med stykket, der følger umiddelbart derpå. Der er intet til hinder for, at digtet er indsat allerede ved 1200. Det stammer selv fra tiden o. 1100, da det åbenbart er benyttet af skjalde 25—50 år senere eller så (jfr. Ark. XLII, s. 218).

Hvad den store lakune i cod. reg. angår, kan henvises til min afhdl. i Aarbøger 1921, s. 52 ff. og til den dér anførte litteratur.

Samlerens (redaktørens) fremgangsmåde er efter min mening ganske klar, nemlig denne: Han har samlet alle (eller så godt som alle) fra fortiden overleverede "eddakvad". Han har hurtigt set, at der i enkelte tilfælde var to kvad om det samme æmne. Hvorledes kunde han da bære sig ad? Det simpleste var at optage bægge digte, og det har han gjort ved Atlakviða og Atlamól. Han kunde også — efter sit sagaprinzip — kombinere dem, tage noget fra det ene, noget fra det andet. Det har han gjort i det såkaldte "Reginmól" og Hamð. Det må have været lettere end at kombinere de to Atlekvad. Forskel i versemål generede ikke samleren. I Guðrúnarhvøt har han simpelthen stykket dele af to digte sammen. Han har således behandlet sit indsamlede materiale egenmægtig og vilkårligt — alt i kraft af sit "sagaprinzip". Denne selvsamme kombinationsvirksomhed udøvede han sikkert også i digte som Vølusþó, Hávamól og Grímnismól, selv om det er muligt, at nogle indskud (enkelte vers) er i disse digte indkomne inden samleren benyttede dem. Se herom afhdl. i Festskr. til A. Kock (1929).

Således bliver cod. reg.-samlingen et sidestykke til prosaværker, som Morkinskinna og flere andre, som Olafssagaen af Gunnlaugr (fra o. 1200), som det måske er særlig grund til at pege på i denne sammenhæng.

Til trods for samlerens bearbejdelse, som her er omtalt, og hans redaktionsvirksomhed, er håndskriftet af en aldeles enestående betydning; uden det vilde vi så godt som intet begreb kunne gøre os om den gamle "eddadigtning", i hvert fald ikke hvad heltedigtningen angår, ti Vølsungasaga er herfor et kun ringe surrogat.

III.

Hvad nu selve teksten og dens behandling angår, kan det med nogenlunde tryghed siges, at den har samleren ladet ganske uantastet. Ordlyden har han sikkert intet ændret i, hvad han heller ikke kan siges at have haft grund til.

Der findes en mængde fejl (skrivefejl) i cod. reg., der hidrører fra skriveren selv; de er uden betydning m. h. t. hvad der ligger forud for denne afskrift (jfr. herom en afhdl. i Arkiv XLVI). Af større betydning i så henseende er de fejl, som åbenbart hidrører fra ældre forlæg (som *erokendi*, *giavfer* og flere andre, hvorom i kommentaren); hvorledes og når de er indkomne, kan man selvsagt ikke vide. Flere af dem kan endogså bero på den mundtlige overlevering, som denne var i 12. årh. (jfr. Symons: Einleitung s. XXIII). Her kommer teksten i 748 os noget til hjælp. Den viser, at visse læsemåder i cod. reg. er urigtige. Således Vafpr. 32, hvor reg. har *aldni*, men 748 *baldni*, måske blot skrivefejl i reg.; der skal stå et ord, der begynder med *b* (rimbogstav). Dette havde man dog kunnet rette uden hjælp af 748. Skírn. 10 har reg.

þyria, hvor 748 har det utvivlsomt rigtigere: *pursa*. I Hárb. 30 har 748: *einherju, línhvítu og launþing*, hvor reg. har: *einherja, línhvítu, lónþing* — alt sammen åbenbare fejl. Uden 748 vilde rettelser her have været omtvistelige. Det viser sig, at *lón-* beror på en simpel dittografi; *línhvít* er meningsløst. Sst. 41 har 748 *olijfan* (hvor *y* er en skrivefejl for *ú*), men reg. det umulige *oluban*. Hym. 9 har 748 *faðir*, hvor reg. har det ukendte og ret umulige *frí*. Ethvert forsøg på at tolke dette *frí* er håbløst strandet; ordet beror vel på, at ordet i forlæget var kludret (og vist forkortet). *Faðir* giver en fortræffelig mening. Det forudsætter, at den skønne moder til Tyr er en *datter* af Hymir; hendes søn (med Odin) er Tyr, det er ligegyldigt, hvorledes eller hvornår denne opfattelse er opstået. Jfr. Tors forhold til jættekvinder og hans sønner med dem. Hvorledes Tyr kunde være bleven en as, hvis han var en søn af en jätte som Hymir og en jættekvinde, er ikke til at udgrunde, og det strider imod alt, hvad vi ved om gammel mytologi. *Friðla* (v. 30) betyder naturligvis blot "den (af Odin) elskede", og er et meget forståeligt udtryk. Når Gering hævder, at det "selvfølgelig" betegner hende som Hymirs elskede, er det ikke til at se, hvorpå han begrunder den påstand. Ordet *Hymis* (i samme vers) lyder ikke meget naturligt, hvis han havde været hendes fader. Den *amma* (bedstemoder), der nævnes v. 8, er Tyr's mormoder og Hymirs hustru. Følgen heraf er den, at *faðir* i v. 5, både i 748 og reg., må rettes til *afi*. Her foreligger en gammel fejl i et fælles forlæg. Sst. 22 har reg. *ongli* for 748's *agni*, hvilket er det eneste rigtige. Dette *ongli* er kun en reminiscens fra *ongul* i l. 1. Sst. 35 er *fjólhøfðaða* i 748 sikkert oprindeligere end *fjöld-* i reg. Her havde man næppe povet at foretage en retelse. Det samme gælder vist også sst. 21 *éða tvá* i 748 for *tvá* i reg.; dette er dog mindre sikkert. Et sted, Grímn. 41, har 748 og reg. forskellige læsemåder: *hríðfeldu: harðmóðgu*; her er det næppe muligt med nogen sikkerhed at afgøre, hvad der er det oprindelige. I Grímn. 51 har 748 *gæði*, reg. *gengi*; dette sidste lyder langt bedre og naturligere og er vel det oprindelige. *Gæði* findes ellers ikke brugt i en lignende sammenhæng som her.

I Snorres versciter (i Gylfag.) findes en del småvarianter, men ikke af nogen særlig betydning for det her behandlede spørgsmål. Noget lignende gælder Völuspó-teksten i Hauksbók. Den samme grundtekst er åbenbart allevegne tilstede.

At teksten i cod. reg. lider af mangfoldige fejl, er ovf. bemærket. I en afhdl. i Arkiv XLVI har jeg gennemgået skrivefejlene i den første halvdel af håndskriftet. Af særlig interesse er de fejl, hvor skriveren selv har rettet et ord til et andet, f. eks. *fiollom* til *vollom*, *mey* til *man*, *itvav* til *gleri*, *Y* til *fyrir* o. s. v., o. s. v. Her vilde man nu til dags ikke ane, at der forelå fejl, hvis ikke skriveren selv havde foretaget rettelser. Med så meget større dristighed tør det antages, at der oftere foreligger fejl, der ikke er rettede, hvor teksten sproglig eller metrisk eller indholdsmæssig er mistænkelig. At der her behøves stor forsigtighed siger sig selv. Ingen skulde indlade sig på den nødvendige konjektural-

kritik uden at beherske det gamle sprog til fuldkommenhed. Det modsatte har desværre ofte været tilfældet, hvorpå der gives et utal af sørgelige eksempler. Et par udgivere har i den grad afskyet al konjekturalkritik, at de så at sige har afvist enhver ændring i den overleverede tekst, hvorfor de har søgt at give de mest hårrejsende tolkninger af forskellige åbenbare skrive- og andre fejl, uagtet man skulde tro, at selve de i hds. rettede fejlskrivninger kunde have ført dem på den rette vej og til den rette erkendelse.

I sproglig henseende står *cod. reg.*, som vænteligt var, i det hele på samtidens standpunkt. Men som før omtalt indeholder håndskriftet meget af former (og skrivemåder) fra langt ældre tid, fra o. 1200. Dette er belyst i en afhdl. i Arkiv XLII. Her er særlig fremdragne sammentrækninger af (*e*)*k* og (*e*)*s*, former på *-umk*, præpositionale forhold (*ept*, *fyr*, *of* o. s. v.). Jfr. også ovf. om brugen af *þ* o. s. v. Det er naturligvis interessant at vide, hvorledes disse digte er bleven læste og forståede ved år 1270 eller 1200, men lige så eller langt mere betydningsfuldt vilde det være at vide og se, hvordan de omtrent har lydt i deres oprindelige skikkelse, d. v. s. i den sprogform, som herskede i det 10. og 11. årh., de flestes utvivlsomme tilblivelsestid. Store forskelle var der vel i det hele ikke. Sproget synes i den tid at have været ret konservativt. Og her er hjælpemidler tilstede, som viser vej. Der er nogle runeindskrifter fra Norge (endnu flere fra Sverrig og Danmark, der naturligvis ikke er uden betydning). Men langt større betydning har de mange skjaldekvad og *-vers* fra den nævnte tid. Ved deres stringente form og faste metrik viser de sprogformerne med skarp tydelighed i det hele og store. Ved hjælp af disse midler er det muligt at kontrollere sprogets former. Foruden de nævnte enkeltheder kan usamentrukne former som *bláan*, *bláar*, *bláum* — *féar*, *séa* o. s. v. siges at være eneherskende i eddadigtene. Jeg mener derfor, at man så nogenlunde kan skrive eddadigtene i det 10. og 11. årh.s sprogform.

Her har metrikken sin store betydning i forbindelse med naturlig oplæsning. I denne forbindelse må det bemærkes, at flere af de stavelser, der senere var (blev) uden betoning, i det her nævnte tidsrum var mere eller mindre stærkt betonede, hvad der for rytmen var meget betydningsfuldt. Herom kan henvises til min afhdl. i Arkiv XXIII (1906): Nogle oldislandske aksentforhold. Jfr. også G. Neckels afhdl. i Beitr. XL.

Sievers' metrik var i sin tid banebrydende. Den beroede på den rigtige opfattelse af stavelers længde og naturlige betoning. Derigennem kom han til sit berømte 5-typesystem. Efter vekslingen af de betonede stavelser kunde han konstatere 5 former for verslinjerne i de gamle versemål (her kan vi se bort fra *ljóðahátr*, der dog i visse henseender slutter sig til de andre versformer). Sievers påviste også opløsninger af lange stavelser og deres tilladelighed, samt ligefremme forkortelser. Alt dette holder stik den dag i dag. Efter at disse regler var fundne, blev man tilbøjelig til at indrette (rette) de linjer, der ikke strængt fulgte reglerne, efter disse. Især kom dette til at gælde eddadigtene

verslinjer, hvor linjerne ulige lettere var udsatte for at ændres noget i den oprindelige ordlyd efter senere tiders sprogbrug. Særlig er at fremhæve stedord (som subjekter el. lign.), hvor de strængt taget var unødvendige for forståelsens skyld, men som senere tiders talesprog krævede dem. Herom kan jeg henvise til min afhdl.: Stedord i gamle isl. vers i Arkiv XXVII. Udeladelsen af sådanne stedord (og andre småord) er efter min mening i og for sig tilladelig og naturlig — ligesom de også virkelig ofte er udeladte i hds. —, og så at sige selvfølgelig, når linjen derved bliver metrisk normal. Oftest bliver linjerne også ligesom mere flydende og vellydende uden disse ord. Det er vel muligt, at man er gået noget for vidt i at udelade disse ord, men en grænse er vanskelig at træffe.

I de mere eller mindre versificerede indskrifter, der er behandlede i Brate-Bugges Runverser, findes der omkr. 15 eksempler på udeladelsen af stedord. I de korte runeindskrifter kan man i det hele ikke vente at finde meget af den art.

Iøvrigt kan henvises til Symons' Einleitung § 9 — om "andre hjælpemidler for tekstkritikken".

Eddadigtene er strofiske. Kun et eneste digt er afvigende fra det almindelige, nemlig Hárbarðsljóð, og dog er her strofeindelingen umiskendelig. Digtets form er en hidtil uforklaret gåde, og kommer ikke i betragtning ved bedømmelsen af alle de andre. Det er (i hds.) et hyppigt forekommende fænomen, at versene ikke er lige lange, d. v. s. bestående af det antal af 8 linjer, der kan siges at være det normale. Hyppig er der flere (10, 12 linjer) i verset; også færre (4, 6) forekommer. Man har været tilbøjelig til heri at se henholdsvis tildigtninger, udvidelser eller tab af linjer. Dette er også ofte utvivlsomt tilfældet. Men man er vistnok gået noget for vidt i kravet til gennemført 8 linjer i verset. Der findes tilfælde, hvor det er vanskeligt at begrunde de overtallige linjers udskydelse, ligesom også antagelsen af tabte linjer, hvor sammenhængen synes at være fuldstændig. En ting har man (f. eks. jeg selv) ikke altid taget nøje nok i betragtning, om ikke et 12-linjert vers f. eks. indeholder rester af to vers, bægge lige ægte. Her vil det være vanskeligt at opnå fuld enighed mellem forskere og tolkere.

Bortset fra ljóðahátts-digtene er eddakvadene affattede i fornryðislag og málahátt, eller 4- og 5-stavelers versemålene, som de normalt benævnes. I hds. findes oftere linjer bestående henholdsvis af 5 eller 6 stavelser. Man har da forsøgt at gøre dem til rene 4- og 5-stavelers linjer. Men her er man utvivlsomt gået for vidt af rent doktrinære grunde. Det samme gælder også enkelte linjer på 3 stavelser, hvor man ventede 4. Naturligvis er der altid grund til at være kritisk overfor sådanne tilfælde, men hvis der ikke foreligger sproghistoriske grunde eller særlige omstændigheder til at mistænke teksten, er det ikke tilrådeligt at foretage ændringer.

Også med hensyn til forlydsrimene og deres stilling har man villet gøre bestemte regler, især hvad bistavens (bistavens) stilling angår, gældende. Men her har man også ladet sig lede for langt af dok-

trinarisme. Een ting må dog fastholdes, nemlig, at hovedstaven altid står eller bør stå i den *første* betonede stavelse i de lige linjer. Hvor det ikke er tilfældet, beror det på afskriverfejl eller forvanskning. Lige ned til nutiden har denne stilling af hovedstaven været den eneste gyldige og det af gode grunde — ellers vil nemlig lydsammenknytningen mellem linjeparret være hævet — forlydsrimene kommer for langt fra hinanden. Visse forskere er tilbøjelige til at antage såkaldte "krydsrim", d. v. s. dobbelte forlydsrim i et linjepar. Dette beror dog, tiltrods for den sikkerhed, hvormed det antages, på en misforståelse. Kun det ene rimpar — og da det, som i hvert tilfælde er det normale — kan høres; det andet forsvinder, det ses kun på papiret.

Det er en af forskellige forskere yndet påstand, at hvert (normalt) vers ikke består af 8, men kun af 4 linjer, idet hvert allitererende linjepar skulde udgøre et hele. Det er muligt, at dette er metrisk-historisk det oprindelige, men det er givet, at det ikke er den almindelige historiske opfattelse. Snorre går ud fra, at hvert vers, også de i de kortere versemål, består af 8 linjer, og han følger her ganske utvivlsomt opfattelsen før hans dage. Hvad drotkvædet versemål angår, har vi herom et direkte vidnesbyrd fra midten af det 12. årh. Ud fra norsk-islandsk (man tør sikkert sige nordisk) synspunkt og opfattelse er det eneste rigtige at trykke versene i 8 linjer (ljóðaháttsversene i 6).

Til slutning er det mig en kær pligt at bringe Dansk-islandsk Forbunds fonds styrelse min varmeste tak for den støtte, den har ydet til fremkomsten af denne bog.

December 1931.

FINNUR JONSSON.

VOLUSPÓ.

1. Hljóðs biðk allar
hælgar kindir,
meiri ok minni
møgu Heimdallar;
vildu at, Valföðr,
væl fyrir teljak
forn spjöll fira,
þaus fremst of man. | 2. Ek man jötna
ár of borna,
þás forðum mik
fœdda höfðu;
nú mank heima,
nú ívíði,
mjötvið mæran
fyr mold neðan. |
|--|--|

-
1. *hælgar kindir*: hellige slægter. Hermed kan kun guderne menes. — *møgu Heimdallar*: Heimdals sønner er at forstå i overensstemmelse med Rígsþula; det er da forskellige stænder blandt menneskene, der menes, især de to højeste — jfr. *meiri* og *minni*. Völven tiltaler således både guder og mennesker, som digteren lader være tilstede. — *Valföðr*: dette navn er måske valgt med flid, det tager da sigte på tiden før ragnarök og dette selv, hvis skildring er digtets vigtigste del. — *forn spjöll*: gamle fortællinger d. v. s. fortællinger om gamle begivenheder. — *fira*: menneskenes, gen. subj. *Firar* kan iøvrigt bruges både om mennesker og andre væsner, også guderne; Odin forudsættes at være tilstede ved vokativen *Valföðr*, jfr. tiltalen i v. 28.

Digtet begynder ligesom mange skjaldekvad. Völven vil vække tilhørernes tillid ved at sige, at det er *Odin*, der har opfordret hende til at fremsige sin viden og spådomme. At hun her lægger vægten på erindringen om fortiden (urtiden) skal forstærke dette indtryk.

2. *Ek*: stærkt betonet for at fremhæve völvens personlighed og vederhæftighed. — *ár of borna*: de er de ældste væsener (rimturserne). — *fædda*: opfødt (ikke avlet). — *nú-heima*: der er ifg. sammenhængen tale om "ni verdner" under jorden, men det hele er meget dunkelt. I Vafþr. 43 nævnes "9 verdner nedenfor niðhel". Der er her en sammenhæng. — *ívíði*: et vanskeligt ord (Hs *íviðjur* bet. troldkvinder og er meningsløst). Der skal mu-

3. Ár vas alda
 þars Ymir byggði,
 vasa sandr né sær,
 né svalar unnir;
 jörð fansk æva
 né upphiminn;
 gap vas ginnunga,
 en gras hvergi.
4. Áðr Bors synir
 bjǫðum of ypðu,
 þeir es Miðgarð
 mæran skópu;
- sól skein sunnan
 á salar steina;
 þá vas grund gróin
 grœnum lauki.
5. Sól varp sunnan,
 sinni mána,
 hendi hinni hœgri
 of himinjǫður;
 sól þat né vissi,
 hvar hon sali átti;
 (stjornur þat né vissu,
 hvar þær staði óttu);
 máni þat né vissi,
 hvat hann megin átti.

lig læses *ívíði*, af *víðr* (jfr *rými* af *rúmr*) = store strækninger; *i* er forstærkende. — *mjǫtvið*: måltræet, skæbnetræet, verdens-træet, d. e. Yggdrasil. Ligesom hver gård havde et træ, der var symbol på denne og knyttet til dens tilværelse, således var asken for hele verden. Völven husker asken endnu som frø under jorden, d. v. s. hun husker så langt tilbage som jordens tilblivelse.

3. *ár alda*: tidernes morgen. — *þars*: det er stedet der her fremhæves; i virkeligheden bliver det også en tidsbestemmelse i forb. med l. 1. — *Ymir*: urjætten, rimtursernes stamfader, om hvis oprindelse og væsen Snorre fortæller i Gylf. — *byggði*: omtr. = levede. — *æva*: f. *ne æva* (gen. pl. af *ævi*) egl. aldrig, her = slet ikke. — *gap ginnunga*: i prosa *ginnungagap*. Dette er en betegnelse for den gabende tomhed. *ginnunga* må være gen. sg. af *ginnungi* (næppe gen. pl.), hvilket er afledet af et *ginnr*, men dette findes kun som *ginn-* i smsætninger. Ordet betød 'vældig, i udstrækning især'. Om *ginnungi* bør opfattes som person (Mogk) er meget tvivlsomt. Verset beskriver den vidtstrakte sterile tomhed til alle sider, i hvilken Ymir blev til. Jfr Gylf. — Om lighed med Wessobrunnerbønnen henvises til litt. hist.
4. *Áðr*: Før end; verset står sål. i den nøjeste forbindelse med foregående vers. — *Bors synir*: d. e. Odin, Vili, Véi efter den alml. fremstilling (Snorre). — *bjǫð*: landene, jorden. — *ypðu*: af *yppa* (af *upp*), løfte hæve, nemlig op af 'gabets'. — *Miðgarð*: fælles germansk udtryk for jorden; *garðr* egl. gærde og det af et sådant indesluttede; *M.* var fællesbolig for guder og mennesker. — *salar*: betegner her Midgård. Solen forudsættes her at virke normalt og liv-frembringende jfr. *sunnan*. — *vas*: blev. — *lauki*: kan ikke være det egl. 'løgvækst', men må være en fællesbetegnelse for den kraftige plantevækst i det hele.
- 5—6. er uden tvivl senere indskud, dels fordi de omtaler en uregelmæssig tilstand, medens den regelmæssige allerede er forudsat i

6. Þá gingu regin öll
á røkstóla,
ginnheilög goð,
ok gættusk of þat
— — — —
Nótt ok niðjum
nøfn of göfu,
morgin hétu
ok miðjan dag,
undurn ok aptan,
órum at telja.	þeirs hǫrg ok hof
hótímbrúðu;
afla lögðu,
auð smíðuðu,
tangir skópu
ok tól gerðu.
7. Hittusk æsir
á Iðavelli,	8. Teflðu í túni,
tēitir vǫru,
vas þeim véttergis
vant ór gollu,
unz þriar kómu

v. 4, dels fordi det ikke ligger i völvens plan at være så detaljeret i sin skildring, hvad digtets øvrige dele viser.

5. Solen kaldes her *sinni mána*, månens ledsager; herved kan forudsættes, at de samtidig er på himlen, altså en endnu ikke ordnet tilstand. Dette er den rimeligste tolkning. Solen siges at have 'slyngt sin højre hånd om himlens rand (∩: horisonten)'. Ordene er dunkle. Den rimeligste forklaring er, at den tænkte beskuer vender hovedet mod syd og ser solen bevæge sig fra syd (øst) lige nede ved synsranden; dens gang højt oppe altså endnu ikke reguleret. "Med højre hånd" kan betegne denne bevægelse. — *megin*: styrke, betydning, væsen.

6. *regin*: styrende magter. Verset synes at være en tildigtning, da de 4 første linjer senere findes i digtet. Der synes at mangle 4 linjer (et halvvers); der følger ellers altid et spørggeord ("om", "hvem"). — *morgin hétu*: det var noget de kaldte morgen osv. — *órum at telja*: står parallelt med de forangående kategorier. — *undurn*: betegner sikkert tiden mellem 'morgen' og 'middag', sål. ellers i norsk-isl. og ags. og got. Når ordene stilles sål., som her i verset, beror det på forlydsrimet. — *niðjum*: næ.

7. *æsir*: de i v. 4 nævnte Borssønner og rimeligvis flere. Det er muligt, at vers er gået tabt mellem v. 4 og 7.. — *Iðavelli*: *iða-* er det naturligst at forbinde med *ið-* 'igen' (jfr. *ið-* i *Iðunn*); 'den sig stadig fornyende slette' er da navnets betydning. Den eksisterer efter ragnarök (v. 60). — *hǫrg ok hof*: ofte smstillede ord. Efter Snorres lære vilde *hof* bet. 'de mandlige guders', *hǫgr* 'de kvindeliges' boliger (templer). 'Højt tømrede' må henføres til bæge ord; *hǫgr* bet. næppe 'alter'. Som oftere er l. 3—4 hovedsætningen. — *smíða auð*: danne redskaber (genstande) af guld; *auðr* (= *goll* v. 8) bruges ofte sål. Logisk burde indholdet af l. 6 komme tilsidst.

8. L. 1—4 beskriver guldalderens sorgløshed og munterhed. Tavi var en yndlingsleg i oldtiden, hvad mange fund af bræt og brikker

- þursa meyjar,
ámátkar mjök,
ór Jötunheimum.
9. Þá gingu regin öll
á rökstóla,
ginnheilög goð,
ok gættusk of þat,
hvárt skyldi dverga
dróttir skęþja
ór Brimis blóði
ok ór Bláins læggjum.
10. Þar vas Móðsognir
mæztr of orðinn
dverga allra,
en Durinn annarr;
þeir manlíkun
mørg of gerðu,
dverga í jörðu,
sem Durinn sagði.
11. Nýi ok Niði,
Norðri, Suðri,
Austri, Vestri,
- Alþjófr, Dvalinn,
Bíurr, Bávurr,
Bomburr, Nóri,
Ann ok Annarr,
Ai, Mjødvitnir.
12. Veigr ok Gandalfr,
Vindalfr, Þráinn,
Þekkr ok Þorinn,
Þrór, Vitr ok Littr,
Nár ok Nýráðr,
nú hefkr dverga,
Reginn ok Ráðsviðr,
rétt of talða.
13. Fíli, Kíli,
Fundinn, Náli,
Heptifíli,
Hannarr, Svíurr,
Frár, Hornbori,
Frægr ok Lóni,
Aurvangr, Jari,
Eikinskjaldi.
14. Mál es dverga
í Dvalins liði

viser. I litteraturen omtales det ofte. — *véttergis*: er en analogiform, jfr. *ęnskis*; *-er-* er afsvækket af *-ar-*. — *þursa meyjar*: jættekvinder; det er klart, at disse er onde væsner, der er udsendte af jætterne for at bringe ufred og skade blandt aser og mennesker. Det er jætternes første anslag mod dem. Der vides iøvrigt intet om dem, og rimeligvis mangler noget her i digtet. Snorre har ikke vidst mere end vi. Der er intet, der taler for, at det er nornerne, der menes, hvad flere tolkere har antaget. — *ámátkar*: et særlig om jætter brugt adj.

9—16, dværgenavneremser, ialfald 3 forskellige grupper, 9—10, 11—13, 14—16. 9—10 er tildigtning (jfr. begyndelsen, der er lånt fra andre vers), der så har trukket de andre grupper til sig. Det er en ganske urimelig tanke, at völven, der er så kortfattet om vigtige ting, skulde have dvælet ved så underordnede skabninger som dværgene.

9. *dverga dróttir*: dværgenes skarer, blot omskrivende. — *Brimis, Bláins*: to navne på urjætten (Ymir), det første hentydende til havet (*brim* = brænding), det sidste til den blå himmel.

14. *ljóna kindum*: menneskeslægter, blot omskrivende for 'mennesker'. — *til L. telja*: det er uvist, om *telja til* bet. 'at opregne opad' eller 'nedad'; v. 16 kunde mulig tale for det sidste. Lofarr

- ljóna kindum
til Lofars telja,
þeir es sóttu
frá Salarsteini
Aurvanga sjöt
til Jöruvalla.
15. Þar vas Draupnir
ok Dolgþrasir,
Hár, Haugspori,
Hlévangr, Glóinn,
Skirfir, Virfir,
Skáfiðr, Ai.
16. Alfr ok Yngvi,
Eikinskjaldi,
Fjalarr ok Frosti,
Finnr ok Ginnarr;
þat mun æ uppi,
meðan öld lifir,
langniðja-tal
til Lofars hafat.
17. Unz þrír kómu
ór því liði
- öflugir ok ástkir
æsir at húsi,
fundu á landi
lítt meğandi
Ask ok Emblu
ørloglausa.
18. Qnd þau né öttu,
öð þau né höfðu,
lǫ né læti
né litu góða;
qnd gaf Óðinn,
öð gaf Hœnir,
lǫ gaf Lóðurr
ok litu góða.
19. Ask veitk standa,
heitir Yggdrasill,
hǫr þaðmr, ausinn
hvíta-auri;
þaðan koma döggar
þærs í dala falla;
stendr æ yfir grœnn
Urðar brunni.

er ellers ukendt. Stednavnene er ellers ukendte; det sidste minder om Järvall i Skåne. Mange af navnene er umiddelbart forstæelige, mange er dunkle. Herom må henvises til ordbøgerne.

- 17—18. Er indskud. *því liði* forudsætter en bestemt skare, men en sådan er ikke nævnet. De 3 aser nævnes i v. 18. *öflugir ok ástkir*: kraftige og fulde af kærlighed, er af begrundende art, de havde kraft til at skabe og kærlighed til at give menneskene de gode egenskaber. — *húsi*: dette er noget påfaldende; Snorre siger, at Borssønnerne gik langs strandbredden og dér fandt træer (drevne i land?), hvoraf de dannede et menneskepar; *á landi* kunde tyde på det samme, og det er vist det, der ligger til grund for Snorres opfattelse. — *lítt meğandi*: uden kraft, d. v. s. livløse. — *ørloglausa*: uden skæbne, er det samme udtrykt på anden måde.

18. *qnd*: livsånden (åndedræt), *öðr*: tænkende sjæl, *lǫ*: væske, livsvæsken, blodet, *læti*: stemme, *litu góða*: skön (ansigts)farve. Ang. Höner se senere. *Lóðurr* er ellers ganske ukendt og navnets betydning dunkel. Disse vers om menneskets skabelse er allerede af den grund indskud, fordi indholdet står i strid med betegnelsen "Heimdals sønner" i v. 1. — Navnet *askr* er 'asketræ', *embla* er tolket på flere måder, tydingen er usikker.

19. *Yggdrasill*: Odins hest, *ǫ*: galge, hvori Odin hang, se Háv. V. Det er en kenning, i lighed f. eks. med 'Hagbards hest' = galge.

20. Þaðan koma meyjar
margs vitandi
þriar ór þeim sæ,
es und þolli stendr;
(Urð hétu eina,
aðra Verðandi,
skóru á skíði,
Skuld hina þriðju)
þær lög lögðu,
þær líf kóru,
alda börnum,
ørlög seggja. | 21. Þat man hon folkvíg
fyrst í heimi,
es Gollveigu
geirum studdu
ok í höll Háars
hána brændu,
þryssvar brændu
þryssvar borna,
(opt ósjaldan,
þó hon enn lifir). |
|--|---|

hvíta-auri: hvidt dynd. Snorre meddeler, at "de norner, som bor ved Urðs brönd, tager hver dag vand af brönden og det grus (ler), der ligger omkring den, og overøser asken dermed", for at den ikke skal rådne. — *æ* hører til *grænn*, 'altid grøn'. *yfir* styrer *brunni*. — *Urðar brunni*: skæbnegudindens brönd hører nøje sammen med verdens skæbnetræ. Oprindeligt var der kun én skæbnegudinde, *Urðr*, senere blev de tre (jfr. næste v.). Hun mentes at være kommen op af brönden, jfr. *Kórmáks Komsk Urðr ór brunni*. *Urðr* bet. 'død' oprl., jfr. andre germ. sprog.

20. *sæ*: ∅: brönden (*sal* i H er ubetinget urigtigt). — *þolli*: egl. 'fyrr', her træ i almlh. — *Urð*: forstås her som = *orðin*, fortiden, *Verðandi*. 'vordende', nutiden, *Skuld* (til *skulu*), fremtiden. Dette er forholdsvis ung systematik og udvikling. — *skóru á skíði*: er dunkelt; *skera á sk.* skulde naturligst bet. 'at riste (tegn, ord, navn) i ski (∅: træbræt)'. Naturligst er det at antage samme subj. som til *hétu*, d. v. s. det ubestemte 'man'. Altså: 'man ristede i træ'; objektet må være dem el. navnene. Men det er ikke let at se, hvad meningen egl. er. Det bliver ikke klarere ved at antage nornerne som subj. — *ørlög seggja*: 'menneskenes skæbne, er appos. til det foregående. Hermed er indskuds-rækken ude.
- 21—27 handler alle om samme æmne.

21. *folkvíg*: folkedrab; synes at måtte bet. ét drab, der angår et folk eller to (mod hinanden stående), snarest det sidste; der kan da kun være en hentydning til drab, der vedrører aser og vaner (se v. 24). — *Gollveigu*: er rigtig tolket som personifikation af guldets fordærvelige magt og forførelse. *Veig* bruges i flere kvindenavne, og i lighed med dem er dette symbolske navn dannet. Guldveig er den samme som den, der nævnes *Heiðr*, en völve, en sejdkvinde, hvis fordærvelige færd skildres i næste vers. Vanerne var trolddomskyndige og fra dem stammede sejden (jfr. hvad Snorre fortæller om *Freyja*). Guldveig brændes 3 gange og lever stadig op igen, og optræder så som en völve. Det er hendes anden natur. — *geirum studdu*: gennembore med spyd. *styðja* kan

22. Heiði hétu,
 hvars til húsa kom,
 vølu vølsþáa,
 vitti hon ganda;
 seið, hvars kunni,
 seið hug leikinn;
 æ vas høn angan
 illrar brúðar.
23. Þá gingu regin øll
 á røkstóla,
 ginnheilög goð,
 ok gættusk of þat,
- hvárt skyldi æsir
 afráð gjalda,
 eða skyldi goð øll
 gildi eiga.
24. Fløygði Óðinn
 ok í folk of skaut;
 þat vas enn folkvíg
 fyrst í heimi;
 brotinn vas borðveggr
 borgar ása,
 knóttu vanir vígspó
 vøllu sporna.

ikke være samme ord som *styðja* 'at støtte', som her giver ingen god eller naturlig mening.

22. *Heiði*: et ellers forekommende navn på en sejdkvinde. — *vølu*: dannet af *vølr* 'stav' = *gandr* (l. 4); jfr. beskrivelsen af en vøve i Erik d. rødes saga, hvor hendes stav særlig fremhæves. — *vølsþáa*: kan ikke bet. 'venlig spående', spående (kun) gode ting, men 'dygtig til at spå'; sål. findes *vøl* senere, som i *velvakandi*, *velhoggvandi*. — *vitti*: gjorde til genstand for vitt 'trolddom', forheksede. — *ganda*: stok; jfr. *gandreid*, *víða hefi ek gøndum rent í nótt* (Eirikss.), siger en troldkyndig kvinde, der farer om i luften på sin stav. — *hvars* og *hug* findes i H, men ikke i R. — *seið*: drev sejd (den onde magi). — *leikinn*: forhekset. — *illrar brúðar*: kollektivt; 'onde kvinder' betegner vistnok det følge af kvinder, der ledsagede sejdkvinden.

23. *afráð gjalda*: *afráð* egl. '(trykkende) skat', så skade, tab; *a. gj.* 'lide tab, give bøder'; *gildi eiga* må, for modsætningens skyld, bet. 'at modtage erstatning' (*gildi* = *gjald*, betaling, erstatning). Meningen synes at være: Vanerne (jfr. følg. v.) kræver erstatning af aserne for behandlingen af Guldveig-Heið, men guderne mener, at det er snarere dem, der bør have erstatning for den skade, hun har voldt. Det er herom, der rådslås. Guderne nægter at udrede noget, og så kommer det til krig mellem aser og vaner. Fremstillingen er så kortfattet, at man kunde formode, at vers her var gået tabt. Nogle mener, at v. 22 i indhold går forud for 21, men det er ikke nødvendigt, især ikke, hvis 21 9—10 er ægte. *goð øll* = *æsir*.

24. *Fløygði* ∴ *geiri*: Odin kaster spydet; det er det første skud, der skal vie fjenden til fald og død. — *enn*: atter. — *folkvíg*: drab, kamp, der angår to folk. Det forudsættes, at Odin har ramt en (vane) dødelig. — *vígspó*: kamp-spå, -sang, jfr. Egils *malmhriðar spó* = kamp. *spó* er her vist valgt af hensyn til vanernes

25. Þá gingu rægin öll
 á røkstóla,
 ginnheilög goð
 ok gættusk of þat,
 hværr hefði lopt alt
 lævi blandit
 eða ætt jötuns
 Óðs mey gefna.
26. Þórr einn þar vá
 þrunginn móði,
 hann sjaldan sitr,
 es slíkt of fregn;
- á gingusk eidar,
 orð ok særi,
 mól öll meginlig,
 es á meðal fóru.
27. Veit hon Heimdallar
 hljóð of folgit
 und heiðvönum
 hægum baðmi;
 á sér hon ausask
 aurgum forsi
 af veði Valföðrs.
Vituh ér enn eða hvat?

trolldomskunster (sejden); i ordet kan også ligge sejrsvisheden. Det er vanerne, der sejrer. De nedbryder asernes bræddeborg. *Vígspó* er tidligere blevet rettet til *vígská* 'af kampen betrædt', til *vøllu*. Den kamp, der her antydes og forklares som vi har set, er vel ifg. en alml. antagelse egl. en kamp mellem to religionsopfattelser.

25. *lævi*: svig (af *læ*); *blanda lopt lævi* 'blande luften med svig', med fordærv. — *Óðs mey*: Freyja, der var Óðs hustru (efter alle andre kilder). — Indholdet kan forstås i belysning af hvad Snorre fortæller. Han meddeler, at der havde været krig mellem aser og vaner; i en anden sammenhæng, at en bygmester i tidens begyndelse havde tilbudt at opføre en stenmur omkr. deres bolig, hvorfor han betingede sig Freyja, sol og måne; det er dette, der menes med *læ* i verset. Det er fuldkommen berettiget at kombinere disse to ting. Vanerne havde ødelagt bræddevæggen; en stærkere mur trængte man til; om selve sagens forløb henvises til Snorres Gylf. Jætternes list er det *andet* frygtelige anslag mod guders og menneskers tilværelse. Uden sol og måne og Freyja (elskovens gudinde) var alt liv umuligt. — *gefna*: givet (bort), her lovet at bortgive.

26. *vá*: absolut, slog ihjæl; efter Snorre er det jätte-bygmesteren, der dræbes af Tor. — *á gingusk*: blev trådt under fødder, blev brudt — *eidar* og *særi*: er ensbetydende, *orð* nærmest = 'af-taler'. — *mól meginlig*: sammenfatter alt det nævnte. Herved sigtes der til, at jætten blev dræbt inden tidsfristen for murens opførelse var udløben. Guderne begik edsbrud og blev derved forbryderske. Dermed er deres tidligere uskyldstilværelse faktisk tilende og alle ulykker i verden med krig og ufred begynder. — *fóru*: er her plusquamperfektisk.

27—28 handler om to foranstaltninger efter edsbrudet, Heimdals horns sikring og Odins handel med Mime, hvorved han taber sit øje, og

28. Eín sat hon úti,
 þás hinn aldni kom
 yggjungur ása
 ok í augu leit —
 “hvęrs fregnid mik?
 hví fręstid mín?
 Alt vęitk, Óðinn,
 hvar auga falt
 í hinum męra
 Mímis brunni;”
- drekkur mjöd Mímir
 morgin hverjan
 af veði Valföðrs.
Vituo er enn eða hva?
29. Valdi hęnni Herföðr
 hringa ok męn;
 fekk spjöll spaklig
 ok spáganda;
 sá vıtt ok of vıtt
 of veröld hverja.

hertil har völvén selv været vidne; hun erindrér Odin om tildragelsen — atter et bevis på völvéns iagttagelse og pålidelighed. Hertil slutter sig v. 29, hvorved det inderlige forhold mellem Odin og völvén betones.

27. *hljóð*: lyd, d. v. s. det lydgivende redskab, ɔ: Gjallarhorn. Det gemmes under det ‘hellige træ’, ɔ: Yggdrasil. Dette kaldes *hęidvanr*, vant til den klare luft, den blå himmel. Asken rager højt over skyerne (her “er himlen altid blå”). — *á sér ausask*: hun ser træet — underforstået fra *baðmi* — blive overøst — *aurgum försi*: dyndblandet vand (*fors* ‘vandfald’ bruges her om vandet, der ligesom ses i fossefald), jfr v. 19, hvor den samme forestilling råder. Også dette sted viser, at v. 19 beror på indskud; digteren vilde ikke have gentaget sig sål. — *af veði V.*: “Valfaders (Odins) pant” identificeres her med Mimes brönd (under asken, = Urds brönd), fordi öjet gemtes i den. Ang. Müllenhoffs dybsindige og poetiske opfattelse af dette æmne, må henvises til hans Altertums-kunde V. — Verset slutter med en omkvædsagtig linje. “Ved I endnu eller hvad?” = “Forstår I allerede sammenhængen, eller hvorledes?”

28. De 14 linjer deles naturligt i to dele 6+8 linjer; der mangler da måske to linjer i det første. *L. 1—6. sat úti*: det konstante udtryk for völvéns sidden ude om natten, helst ved korsveje, for ved sine trolddomsmidler at lokke til sig de i luften svævende væsner, for af disse at få kundskaber om fremtiden og hvad de ellers ønskede at vide. — *yggjungur ása*: Odin; *yggjungur* opfattes som ‘grubleren’ (omtr = vismanden), til *uggr* ‘frygt, angst’ (egl. for fremtiden), måske: ‘den der nærer ængstelig omhu (for)’. Det vilde passe fortræffelig. — Völvén opfatter Odins seen hende i öjnene som spørgsmål. — *hvar*: hvor, her kan det gengives ved ‘at’. — *mjöd*: bruges her uegl. om bröndens vand, der smilignes med mjöd-drik.

29. Verset består kun af 6 linjer, rimeligvis er to linjer tabte. Odin er tilfreds med völvéns udtalelse og hendes omfattende viden. I erkendelse heraf giver han hende gaver, og meningen er vistnok, at hun til gengæld skal åbenbare menneskene sin visdom. Det er

30. Sá hon valkyrjur vítt of komnar, gǫrvar at ríða til goðþjóðar. Skuld hélt skildi, en Skǫgul ǫnnur, Gunnr, Hildir, Gǫndul ok Geirskǫgul; nú eru talðar ǫnnur Herjans, gǫrvar at ríða grund valkyrjur.
31. Ek sá Baldri, blóðgum tívur, Óðins barni, ǫrlǫg folgin; stóð of vaxinn vǫllum hæri mæR ok mjök fagr mistiltǫinn.
32. Varð af meidi, þeims mæR sýndisk,

det, hun gör i digtet. Der er således den nøjeste forbindelse mellem dette og det i disse vers beskrevne møde mellem hende og Odin. — *Herfǫðr*: menneskenes fader, Odin; valgt her med omhu og af hensyn til Odins virksomhed. — *hringa*: arminge, *mæn*: halsring (vistnok plur.). — *fekk*: må opfattes plusqu. perf. 'havde fået, erhvævet sig'. — *spjǫll spaklig*: vise (pålidelige) kundskaber. — *spáganda*: spåstave, ǫ: redskab til at vinde kundskaber; sål. hellere end i 2 ord; jfr. v. 22. — *verǫld*: bet. sædvanlig 'verden'; egl. må det bet. 'mænds slægt (ǫ: generation)', og det er vist her betydningen: "hun så vidt og vidt (fremad) udover hvert slægtled".

30. Völvens syn af valkyrjerne betegner ufredens, kampens begyndelse; hvorfra de kommer, siger hun ikke. Men de kommer til *goðþjóð*, 'gudefolket', hvortil menneskene hører; de må være indbefattede. — L. 5—12 er et indskudsvers, et remsevers, der ikke hører til völvens stil; det må være taget fra en anden sammenhæng. Gentagelsen af l. 3. (i l. 11) taler ikke for samhörighed. — *gǫrvar*: rede til. — *ǫnnur Herjans*: Odins Nanna'er (*dísir* bruges også) en skjaldekenning. Nordal mener, at blot l. 9—12 er senere tillæg og giver en anden tolkning af valkyrjernes 'ridt'. Med dette vers begynder et nyt hovedafsnit.
31. *Ek*: stærkt betonet, jfr v. 2. Völven bruger afvekslende 1. og 3. pers. om sig selv. Herimod er intet at indvende. — *blóðgum*: blodig, såret; hun ser i ånden Balder såret af misteltenen. — *tívar*: gud; ordet er dunkelt; anses afledet af *týr* (*tív*-). — 'Odins barn' bruges for at fremhæve det inderlige forhold mellem fader og søn og Odins følelse af, hvad følgen vil blive, jfr. Friggs bitre sorg i næste vers. — *folgin*: fastgjort, bestemt; af *fela* 'stikke noget ind' (og fæste det), jfr. *ek hefi illa folginn auð minn*, 'har anbragt mit guld (gaver) ilde'. — *vǫllum hæri*: højere end sletten; fordi misteltenen snylter på træer. — *mæR*: tynd, slank. — L. 5—8 er så udførlige for ligesom at fremhæve det farlige redskab.
- 32—33. Disse 2 vers mgl. H. 32⁵⁻⁸ + 33¹⁻⁴ genfindes som ét vers i Balders dr. og er indkommet her derfra. 32¹⁻⁴ og 33⁵⁻⁸ udgjorde

- harmflaug hættlig,
 Höðr nam skjóta.
 Baldrs bróðir vas
 of borinn snimma,
 sá nam Óðins sonr
 einnættir vega;
33. þó hann æva hendr
 né höfuð kembði,
 áðr á bál of bar
 Baldrs andskota.
 Þn Frigg of grét
 í Fensqlum
 vó Valhallar.
Vituð ér enn eða hvat?
35. Hapt sá hon liggja
 und Hveralundi
- lægjarns líki
 Loka áþekktan¹⁾);
 þar sitr Sigyn
 þeygi of sínum
 veri vøl glýjuð.
Vituð ér enn eða hvat?
36. Ó fellr austan
 of eitrdala
 søxum ok sverðum,
 Slíðr heitir sú.
- ¹⁾ For dette halvvers har H.
 (34) þá kná Vála
 vígbönd snúa
 heldr vöru harðgöf
 höpt, ör þormum.

det oprindelige kraftige kærnefulde vers. — *meiði*: træ; der er intet påfaldende i at digteren bruger dette ord om planten, som han godt kan have kendt fra sin hjemstavn i Norge. — *harmflaug*: sorgvoldende pil (skud); — *Höðr*: sál, også Snorre. — 'Balders broder' er Váli. — *snimma*: må bet. 'meget tidlig' eller 'sent om natten', jfr. 'én nat gammel'; Balders død må da tænkes at være foregået dagen efter den nat. Hödr er altså dræbt (af Váli) straks efter. "Han vaskede ej sine hænder eller kæmmede sit hår" har intet med noget løfte at gøre; det bruges her blot for at betegne den hurtige handling.

35. *Hapt*: bunden fange. — *Hveralundi*: af *hverr* 'kedel, kedelformet fordybning', *lundi* her om ét træ, 'træet ved kedlerne'. Navnet er ellers ukendt; *und* bet. 'ved roden af'. Ordfølgen i det følg. er: *áþekktan líki lægjarns**) *Loka* 'som ligner den sviglystne Lokes skikkelse', en omskrivning for hvem 'fangen' var. Når völven antyder Lokes fængsling, kan det kun bero på den ellers kendte opfattelse af, at det var Loke, der var *ráðbani Baldrs*. — *þeygi* hører sammen med *vøl glýjuð* 'dog lidet glad i sind'. — Gentagelsen af omkvædslinjen betoner det meget betydningsfulde, der er sket. — *Sigyn*: står rimeligvis for *Sig-vin*, jfr. *fjörgyn*, *hljóðyn*.
36. Hermed begynder et afsnit, der beskriver "nutids"tilstande i verden og de rædsler, som truer menneskeheden, samt andre uhyggelige ting. — Verset er kun halvt bevaret; der kan næppe være tvivl om, at der i den tabte halvdel har været en nærmere beskrivelse af elven. — *austan*: er set fra et vestnorsk standpunkt.

*) Rettelse f. *-gjarn*.

37. Stóð fyr norðan
 á Niðavøllum
 salr ór golli
 Sindra ættar,
 en annarr stóð
 á Okólni,
 bjórsalr jötuns,
 en sá Brimir heitir.
38. Sal sér hon standa
 sólu fjarri
 Náströndu á,
 norðr horfa dyrr;
- falla eitrdropar
 inn of ljóra,
 sá 's undinn salr
 orma hryggjum.
39. Sér hon þar vaða
 þunga strauma
 menn meinsvara
 ok morðvarga
 ok þanns annars glepr
 eyrarúnu.

— *eitrdala*: iskolde dale; 'edder' betegner ofte den højeste kuldegrad. — *sǫxum*, *sverðum*: hører nøje sammen med *fellr*. — *Slíðr*: den frygtelige.

37. *Niðavøllum*: den mørke slette; ellers ukendt. — *Sindra ættar*: må betegne dværgene. — *Okólni*: den ikke kolde, ligeledes ukendt. *Brimir*: det er uklart, om dette er navn på salen eller jætten; snarest det sidste. — Uden al tvivl er dette vers indskud; dets indhold passer ikke i smængen; det er det næste 'sal'-vers, der har trukket dette til sig.
38. *Náströndu*: Ligstranden, der er "fjærnt fra solen" d. v. s. højt mod nord, i Hels rige. — *norðr-dyrr*: i modsætning til menneskers gårde, der i reglen vendte mod syd, mod sol og varme. — *eitrdropar*: iskolde dråber (af regn og slud). — Snorre har forstået "ormene" som levende giftslanger, så at *eitrdropar* skulde forstås i egl. betydn., men *orma hryggjum* vilde da være et besynderligt udtryk. Uhyggen forøges ved, at det er ormerygge, salen er sammensat af istf. af brædder og træsparrer.
39. *strauma*: elve-strømme; *þunga* bruges om en strid strøm, man med besvær kan modstå. Snorre har forstået disse strømme som giftstrømme fra slangerne, hvad der dog er tvivlsomt. Hellere kommer man til at tænke på de elve, der ifg. Grímn. 28 "falder herfra til Hel". *glepr*: forfører. — *eyrarúnu*: fortrolig veninde, hustru. L. 1—6 er vistnok rest af et vers, 7—10 rest af et andet; det *þar*, der her findes, kan næppe vise tilbage til *Náströndu* i v. 38, men til et stednavn, der har stået i det tabte halvvers. Snorre har henført *Níðhug* til Hvergelmir ("men i Hv. er værst, dér suger" o. s. v.); dette synes at tyde på, at Snorre mulig har haft en fuldstændigere tekst. — *Níðhoggr*: en flyvende drage, se sidste vers. — *vargr*: om der her menes en ulv, eller om det er en betegnelse for den grådige drage, er ikke klart. — *slítr*: retelse f. *sleit*. "Her er tale om et vandhelvede og om kuldekvaler" (Nordal). — Disse pinsler henfører Snorre ganske urigtig til tiden *efter* ragnarök, ledet dertil af kristne forestillinger.

- par sýgr Níðhoggr
nái framgingna;
slítr vargr vera.
Vituð ér enn eða hvat?
40. Austr sat hin aldna
í Járnviði
ok fœddi þar
Fenris kindir;
verðr af þeim ǫllum
einna nøkkurr
tungls tjúgari
í trolls hami.
41. Fyllisk fjörvi
feigra manna,
rýðr ragna sjöt
rauðum dreyra,
svört verða sólskin
of sumur ęptir,
veðr ǫll válynd.
Vituð ér enn eða hvat?
42. Sat þar á haugi
ok sló hǫrpu
gýgjar hirðir,
glaðr Eggþér;

40. *hin aldna*: den gamle; igf. Snorre er dette en gyge i Jærnskoven øst for Midgård. — *Fenris kindir*: kan kun bet., at Fenrisulven er faderen; sønnerne er altså også ulve. — *einna*: gen. pl., findes mest med superl.; her med *nøkkurr*, en af dem, tagne enkeltvis, d. v. s. en enkelt. — *tungls*: himmellegeme, her solen. — *tjúgari*: et ord dannet af *tjúga*, egl. 'brugerens af et *tjúga*' (gribere, til verb. *tjúga*, *toginn*, at trække), altså: 'den der trækker til sig', røver. I Grímn. 29 nævnes to ulve, Skoll og Hate, hvoraf den ene forfølger solen, den anden søger at komme forbi den og stanse den. Den ene må være ment her. — *trolls*: synes her at bet. 'utyske' i almlh., men det er en mærkelig brug af ordet. Dette sættes her for at forberede solens forsvinden i v. 57.
41. *Fyllisk*: subj. er den nævnte ulv. — *fjörvi*: liv, d. v. s. blod. — *feigra*: dødsindviæde; der er næppe grund til at konstatere betydning: 'død' her; ulven tænkes nu og i fremtiden at mætte sig i blod. — *rýðr*: om ulven er subj., eller verbet bruges upersonl., er ligegyldigt. — *ragna sjöt*: kan kun være himlen. Det fænomen, man oftere ser og har haft lejlighed til at se, at himlen (om aftenen) kunde blive mørkerød, har virket uhyggeligt på sindene; man har da forklaret denne rødme således, at ulven, overmættet af blod, udspyede dette og sål. til alml. rædsel farvede himlen. Det er blevet betragtet som ondt varsel. Bl. varslerne er også, at "solen formørkes i følgende somre" og alle storme blæser. Det er varsler om ragnarök — *válynd*: skadelige, ondsindede.
42. *þar*: vel i Jærnskoven (se v. 40). — *Sat á haugi*: var skik for høvdinger og hyrder i oldtiden; omtales oftere (jfr. Þrymskv.). Det skete dels for at have opsyn med hvad der foregik, dels at spejde efter vejfarende m. m. (jfr. Skírn 11). Gygens hyrde, ved navn *Eggþér*, sværdbæreren, er glad og slår harpe, — noget der sjælden ellers omtales. Han er glad ved disse uhygge-varsler, idet han deri ser varsler om gudernes undergang. — *gaglviði*: hvad

<p>gól of hónum
í gaglviði
fagrrauðr hani,
sás Fjalarr heitir.</p>	<p><i>fjöld veitk fræða,
framm sék lengra
of ragna rök,
römm sigtíva.</i></p>
<p>43. Gól of ósum
Gollinkambi,
sá vekr hólða
at Herjafóðrs,
en annarr gælr
fyr jörð neðan
sótrauðr hani
at solum Hefjar.</p>	<p>45. Broedr munu berjask
ok at þónum verðask,
munu systrungar
sifjum spilla,
hart 's í heimi,
hórdómr mikill,
skéggöld, skalmöld,
skildir klofnir,
vindöld, vargöld,
áðr veröld steypisk,
mun engi maðr
öðrum þyrma.</p>
<p>44. <i>Geyr Garmr mjök
fyr Gnipahelli,
festur mun slitna,
en freki rinna,</i></p>	

gagl-bet. er uopklaret. — *Fjalarr*: her som ellers bet. navnet 'den meget vidende'. Hanens galen er også varsel. Dens lyserøde farve svarer til hanens glade galen. Hels hane (i næste vers) er 'sod-rød', hvilket passer til Hels mørke. Asernes hane karakteriseres ikke ved et adj., men dens navn 'gyldenkam' er i sig selv beskrivende.

43. *hólða*: ɔ: einherjerne. Der findes her en overgang fra præf. (om det, der har fundet og fremdeles finder sted) til præf. (*vekr*, *gælr*).
44. Omkvædsvers, der afslutter den foregående versgruppe med de onde varsler, og tillige markerer det sig nu stærkt nærmende ragnarök. — *Garmr*: hunden ved indgangen til Hel (jfr. Baldrs dr.), der efter dette går gennem Gnipahulen. — *freki*: må være Fenrir; ifg. Snorre kommer alt bundet løs af sig selv. — *römm*: underforstået *rök*; *rammr* 'stærk, uafvendelig'. Dette skal netop fremhæves, derfor er denne linje andet og mere end en blot gentagelse. — S. Nordal er tilbøjelig til at tro, at *garmr* er = Fenrir, men herimod er der en del, der taler.
45. Beskriver ødelæggelsen af det inderligste i menneskelivet, familjelivet, det er de "sidste og værste" tider før ragnarök og det sikreste tegn på, at dette er nærforestående.

"Brødre vil kæmpe og slå hinanden ihjæl" var omtr. det værste og mest uheldbringende, der kunde ske, ti søskendekærligheden og -sammenholdet var ellers efter de gamle kilder noget af det ubrødeligste, der fandtes. — *systrungar*: fættene (sønner af to søstre). — *sifjum*: slægtskabet (egl. svogerskab); det er ikke helt klart,

46. Leika Míms synir,
 en mjǫtuðr kyndisk
 at hinu gamla
 Gjallarhorni
 hótt blæss Hęimdallr,
 horn 's á lopti;
 mælir Óðinn
 við Míms hǫfuð.
47. Skęlfir Yggdrasils
 askr standandi,
 ymr aldit tré,
- en jǫtunn losnar;
 hræðask allir
 á hęlvegum
 áðr Surtar þann
 sevi of glęppir.
48. Hvat 's með ǫsum?
 hvat 's með ǫlfum?
 gnýr allr Jǫtunhęimr,
 æsir 'ro á þingi,
 stynja dverggar
 fyr stęindurum
 vęggbergs vísir —
 vituð ér ęnn eða hvat?

hvortil der sigtes (elskov mellem fætter og kusine, el. mellem moster og nevø?). — *hórdómr*: ægteskabsbrud. — *skeggöld*: økse-tid (*skeggja* = økse). — *vargöld*: ulvetid; *vargr* er vist her dobbelttydig; *vargr* også = *morðvargr* i v. 39.

46. Et af digtets vanskeligste vers. — *Míms synir*: Müllenhoff har ment, at hermed mentes elve og bække, der bliver urolige og strømmen over deres bredder. Men dette er meget tvivlsomt. Det ligger nærmest for at opfatte det som 'jætter', hvad enten *Mím* er identisk med *Mimir* eller ej. De "leger", d. e. er opfyldt af glæde og munterhed, ligesom *Eggþér* (v. 42). — *mjǫtuðr*: målet, skæbnen, undergangen. — *kyndisk*: må være præs., i almlh. antages her verbet at *kynda* 'tænde', den "tændes" = begynder, bryder løs. I no. haves *kynda seg* 'hidse sig op' (Ross), hvilket passer fortræffelig. — *at*: ved lyden af. — *gamla*: hentyder åbenbart til v. 27. — *horn-lopti*: bet. vist ikke andet end at hornet er højt hævet (jfr. de lurer, man har fundet). — De to sidste linjer hentyder til en foranstaltning af Odin. 'Míms hoved' forklares nærmest ved Snorres meddelelse i Hkr. om hovedet af Míme, som Odin holdt levende med livbevarende urter og fik deraf råd og visdom. Odin rådfører sig nu med det lige før ragnarök. Formen *Míms* også her (ligesom i l. 1); det må være den samme person der menes.
47. *standandi*: som den står, i sin fulde højde, fra rod til top. — *ymr*: det suser i. — *jǫtunn*: er ubetinget fenrisulven. L. 5—8 findes kun i H; deres ægthed kan sål. være tvivlsom. — *hęlvegum*: kan kun bet. det s. s. *hęl*, Hels bolig, de dodes rige. L. 7—8 er uforståelige.
48. Findes i R efter 51. Men der er fuld grund til at antage, at verset er indskud; Nordals bemærkninger herimod er ikke tungt vejende. — *vęggbergs vísir*: kendende klippevæggene, er en ren fyldekalk, der er uden sidestykke i digtet. Det er heller ikke uden betydn. at bægge omkvæd vilde stå her ved siden af hinanden.

49. *Geyr nú Garmr mjök
fyr Gnipahelli,
festr mun slitna,
en freki rinna,
fjöld veitk fræða,
framm sék lengra
of ragna rök,
römm sigtíva.*
50. Hrymr ekr austan,
hefsk lind fyrir,
snýsk Jormungandr
í jötunmóði;
ormr knýr unnir,
en ari hlakkar,
- slitr nái niðfölr;
Naglfar losnar.
51. Kjöll ferr austan
koma munu Múspells
of lög lýðir,
en Loki stýrir;
fara fílmegir
með freka allir,
þeim es bróðir
Býleists í för.
52. Surtr ferr sunnan
með sviga lævi,
skínn af sverði
sól valtíva;
-
50. Nu rykker alle fjendtlige magter frem, fra øst (heri er måske nord indbefattet) og syd (i vest var der for den mytologiske tænkning kun det umålelige ocean).
Hrymr: jættestyrsten; navnet er med rette sat i forbindelse med *hrumr* 'affældig'; deri er der symbolik. — *hefsk-fyrir* = *hefr fyr sér*: holder foran sig. — *lind* = (linde)skjold. — *Jormungandr*: midgårdssormen ('den vældige trinde stok'). — *ari*: hermed menes vistnok *Hræsvelgr* (Vafþr. 37), 'ligslugeren'; den *hlakkar* 'glæder sig' til det væntede bytte. — *slitr* er vel futurisk. — *niðfölr*: mørkebleg (grågul farve). — *Naglfar*: det af neglstumper byggede skib; det omtales nærmere i følg. vers. Nogle tolker ordet som 'dødningseskib'.
51. *Kjóll*: skib(et) ☉: *Naglfar*. — *austan*: østfra, altså også fra jættestoverdenen. Dette har man fundet lidet rimeligt og villet ændre til *nordan*. — *Múspells lýðir*: = *Múspells synir* (*megir*) som det ellers hedder. *Múspell* er ifg. Snorre den sydlige ildverden. Hvis teksten er rigtig, må digteren have haft en anden opfattelse. Snorre har også den forestilling, vistnok på grund af dette sted, at skibet tilhører Múspell. Hvorledes Loke er forbunden med dem er en gåde; derfor har man villet rette *Múspells* til *Heljar*. — *fílmegir*: herved må jætterne forstås; *fífl* = tosse kunde nok bruges om jætter. — *freka*: ulven, ☉: Fenrir. — *bróðir Býleists*: er Loke selv. Her har man en samlet jættestær med Loke og Fenrir i spidsen; og det kan forstås. Dertil må så Múspells folk regnes, hvis teksten er rigtig. — *Býleists*: den der farer over bygden (*leistr* = fod), er vist egl. Loke selv.
52. *Surtr*: ifg. Snorre landeværnsmand i Múspellsverdenen. I hvert fald indtager han en anførers stilling. — *sviga lævi*: grenens svig (ødelæggelse) = ilden, en rent skaldisk kenning. — *sól skínn af*

<p>grjótbjörg gnata,
 en gífr rata,
 troða halir hælveg,
 en himinn klofnar.</p> <p>53. Þá kœmr Hlínar
 harmr annarr framm,
 es Óðinn fær
 við ulf vega,
 en bani Belja
 bjartr at Surti;
 þá mun Friggjar
 falla angan.</p> <p>55. Þá kœmr hinn mikli
 mögr Sigföður,
 Víðarr vega
 at valdýri;
 lætr hann megi Hveðrungs</p> | <p>mund of standa
 hjör til hjarta;
 þá 's hefnt föður.</p> <p>56. Þá kœmr hinn mæri
 mögr Hlödýnjar
 — — — —
 gengr Óðins sonr
 ormi mœta.
 Drepr af móði
 Miðgarðs véurr;
 munu halir allir
 heimstöð ryðja;
 gengr fet níu
 Fjörgynjar burr
 neppr frá naðri,
 níðs ókviðinn.</p> |
|--|--|

sverði valtiva; sál. má ordene nødvendig opfattes, 'der skinner sol af valgudens sværd' ∴ valgudens sværd skinner som sol; *-tívi* er svag form til *týr*, 'valens ty' er en kenning for Surt. — *gnata*: styrte bragende sammen. — *rata*: snuble, styrte; mærk linjerimet. — *halir*: kan kun bet. 'menneskene', der omkommer ("betræder vejen til hel") under al denne her skildrede omvæltning.

53. *Hlínar*: andet navn på Frigg (hos Snorre en selvstændig gudinde, men knyttet til Frigg). — *annarr*: den første var Balders død (v. 32—33). — *bjartr* kaldes Freyr (*bani Belja*, dette drab antyder Snorre) som modsætning til *Surtr* = sort. — *angan*: fryd; 'Friggs fryd' = Odin. Digteren nøjes med at omtale Odins død, men nævner ikke Freys, som dog indtraf. Herefter har H stevet (B 54).
55. *valdýri*: valens dyr, ulven, der er mögr *Hveðrungs*, 'Lokes søn'. — *mund*: dativ, i (ved) hånden.
- 56¹⁻⁴ er rest af et vers, der ikke lader sig restituere. Kun det er sikkert, at talen er om Tor, Hlödýns (jordens) søn, og midgårdsormen. Den sidste linje er rigtig overleveret i H; R har (urigtig) *við ulf vega*.
- 56⁵⁻¹² udgør et vers for sig. — *drepr*: slår, men slaget er dræbende. — *véurr*: afledet af *vé* (helligdom), og betegner Tor som 'den hellige beskytter' (af Midgård). — L. 3—4 betegner følgen af denne afgørende kamp: *alle* mennesker omkommer nu (i v. 52 var der åbenbart tale om en delvis undergang). — *heimstöð*: verdenshjemmet. — *ryðja*: 'ryddeligggøre', her 'helt forlade'. — *neppr*: = *fjörneppr*, 'hvis liv er ved at ende'. — *níðs ókviðinn*: uden at behøve at være bange for *níð* ∴ dædende omtale (for sin kamp).

57. Sól tér sortna,
 sökkr fold í mar,
 hverfa af himni
 heidar stjornur;
 geisar eimi
 við aldrnara;
 leikr hór hiti
 við himin sjalfan.
58. *Geyr nú Garmr mjök
 fyr Gniphelli,
 jęstr mun slitna,
 en freki rinna,
 jþlð veitk fræða,
 framm sék lengra
 of ragna rök,
 rømm sigtíva.*
59. Sér hon upp koma
- þøru sinni
 jþrð ór ægi
 iðjagræna —;
 falla forsar,
 flýgr ørn yfir,
 sás á fjalli
 fiska veidir.
60. Finnask æsir
 á Iðavelli
 ok of moldþinur
 mótkan døma,
 ok minnask þar
 á megingdóma
 ok á Fimbultýs
 fornar rúnar
61. þar munu eptir
 undrsamligar

57. *eimi við aldrnara: aldrnari* betegner ilden som 'den liv-nærende'; *eimi* bet. også ild; 'bål raser ved bål' er vel det rigtige. — *hiti*: ild. Med dette kraftige vers slutter beskrivelsen af ragnarök; stevverset (58) kommer her (for sidste gang) meget betegnende.
59. *þøru sinni*: for anden gang, ligesom før da jorden kom op af ginnungagap; der er her den forskel, at jorden nu dukker op af havet; *þøru s.* slutter sig nøje til *upp koma*, men ikke til *ór ægi*. — *iðjagræna*: *iðja*-hører vist til st. *ið*- 'igen', altså 'atter og atter grøn', 'den sig stadig fornyende' m. h. t. græs og urter. — L. 5—8 bet. at det er de gamle tilstande og natur, der vender tilbage. Man havde ventet en omtale af nye menneskeslægter, men derom tier vølven.
60. *Finnask (Hittask H)*: sidestykke til v. 7. — *æsir*: de ragnarök overlevende guder; der nævnes i det følgende Baldr, Hødr (der vender levende tilbage fra Hel) og Höner; i Vafþr. nævnes flere. — *moldþinur*: jord-strængen (den jorden omgivende stræng), mid-gårdsormen, som en af gudernes farligste modstandere. — L. 5—6 mgl. R, men er vist ægte. — *megingdóma*: hovedbegivenheder (∩: ragnarök og hvad der dermed sammenhang). — *Fimbultýs*: hovedguden, Odin. — *rúnar*: kundskaber, om subjektivt el. objektivt, er ikke klart.
61. Verset fremhæver genoplivelsen af den gamle guldalder, jfr. *Teflðu í túni*. — *þøflur*: tavlbrik. — *þinnask*: også her passivt. Der mangler vist to linjer i verset.

- gollnar tǫflur
í grasi finnask,
þærs í árdaga
áttar hǫfðu.
62. Munu ósánir
akrar vaxa;
þols mun alls batna
mun Baldr koma;
búa Hǫðr ok Baldr
Hropts sigtoptir
(vél valtívar,
Vituð ér enn eða hvat?)
63. Þá kná Hœnir
hlautvið kjósa
ok burir byggva
- brœðra Tveggja
vindheim víðan.
Vituð ér enn eða hvat?
64. Sal sér hon standa
sólu fegra,
golli þakðan,
á Gimléi;
þar munu dyggvar
dróttir byggva
ok of aldrdaga
yndis njóta.¹⁾
- ¹⁾ Her har H. følgende halvvers:
65. Þá kœmr hinn ríki
at regindómi
oþlugr ofan,
sá's qllu ræðr.

- 62 beskriver den nye guldalder, der aldrig vil afbrydes. — *þols*: ulykke (deribl. krig og misgærninger). — *batna*: blive bedre; men meningen er, at al ulykke nu er forbi — og som symbol herpå er Baldrs venden tilbage. — *búa*: indretter og bebor. — *Hropts* (Odins) *sigtoptir*: Odins kampbolig; hermed må Valhal menes, der nu ikke mere bliver bolig for nogen einherjer. — Det er meget mistænkeligt, at disse guder kaldes *valtívar*, ti de er nu det modsatte; også forekomsten af stevlinjen her er meget påfaldende. Disse to linjer beror vist på indskud. *Vé valtíva* i pap. hds. er blot en gisning, men er kun en tautologi.
63. Her dukker Hœnir op, af hvad grund, kan ikke vides. Han har i digtet ikke tidligere været nævnet, undt. i indskudsverset 18. Han har mulig været nævnt i et tabt vers, der vilde forklare nævnelser her. Han siges at *kjósa hlautvið*, hermed menes sikkert offertene (jfr. *hristu teina ok á hlaut sóu* Hymiskv. 1); det bet. da, at Hœnir genopretter den gamle guderitus. Her mangler vist et linjepar. — 'Sønner af Tvegges (Odins) brødre (o: Vili og Véi?)' er ellers ganske ukendte. — *vindheim*: himlen. Vi har tidligere set en sammenblanding af Midgård (på jorden) og guderens bolig i himlen. — Stevet kan her have sin betydning (afsluttende).
64. *Gimléi*: er ikke salen, men landet, hvor salen er; ordet er smsat af *gim* 'ild' og *hlé* 'læ'. Ildlæ er et symbolsk navn. Landet vil aldrig, ligesom menneskenes för-ragnarökske, forgå ved ild. — *dyggvar*: retskafne, skyldfri. — *dróttir*: menneske-skarer, mennesker (i almh.); derfor behøver ordet ikke at forudsætte et *dróttinn*. — *yndis*: frydfuld, rolig tilværelse.
65. Et halvvers, der kun findes i H. Verset er åbenbart kristeligt

66. Þar kœmr hinn dimmi
dręki fljúgandi,
naðr fránn neðan
frá Niðafjöllum; | berr sér í fjöðrum
— flýgr vøll yfir —
Niðhöggr nái;
nú mun hann sökkvask. |
|---|---|

og handler om den kristne dommedag; det kan ikke have hørt til digtet. Under den tilstand, som v. 64 skildrer, er der ingen brug for nogen 'dommer', der er intet at dømme over. Indholdet strider imod digtets hele tone og tendens. Verset er afgjort uægte.

66. *dimmi*: mørkladne, går på dragens (uhyggelige) kropsfarve. — *dręki*: er Niðhöggr, der i v. 39 siges at 'suge' de dodes lig. — *Niðafjöllum*: mørkets fjælde; disse må sættes i forbindelse med Nåstrand og Hels mørke bolig. Vølven må antages at se dragen komme nedefra og hænte lig fra ragnaröskampen. — *berr-fjöðrum*: hvorledes dette skal tænkes, er ikke klart; 'på vingerne', 'mellem vingerne og kroppen' — men hvorledes lod det sig gøre under vingernes bevægelse? — *hann*: RH har *hon*, hvilket måtte være vølven selv; men intet i digtet tyder på, at vølven er død, opvakt fra graven, ligesom vølven i Baldrs dr. Hvis *hann* er rigtig, må *sökkvask* bet. 'synke' (i dybet) for aldrig mere at komme frem. Sætningen har man så tolket som betegnende, at nu er alt ondt og al ødelæggelse til ende. Se iøvrigt Krit. bem. Fastholdes *hon*, kan *sökkvask* umulig bet. 'forsvinde' i almlh. (så at det ikke behøvede at forudsættes, at vølven var vækket op af sin grav).

HÁVAMÓL.

I.

1. Gáttir allar
áðr gangi framm
(of skoðask skyli)
of skyggnask skyli;
óvíst 's at vita,
hvar óvinir
sitja á fleti fyrir.	sás á brøndum skal
síns of freista frama.
2. Gefendr heilir,
gestr es inn kominn,
hvar skal sitja sjá?
mjök es bráðr	3. Elds es þørf
þeims inn es kominn
ok á knéi kalinn,
matar ok váða
es manni þørfi,
þeims hefr of fjall farit.
	4. Vats es þørf
þeims til verðar kømr,
þerru ok þjóðlaðar,

Hávamól. Med hensyn til den samling af kvad, der er forenede under denne titel, kan henvises til min behandling deraf: *Hávamál* 1924.

I. er Hávamól, Odins tale, i egenligste forstand.

1. *Gáttir*: indgange (og kroge ved sådanne). — *gangi framm*: går fremad, videre, længere ind. — *skyggnask*: passivt, jfr. *fansk* Vspá 3; 'gennemskues, undersøges med øjnene'. — *fleti*: af *flēt*, 'bænk'. — *sitja fyrir*: være tilstede i forvejen. Jfr. v. 133.
2. *Gefendr*: givere, d. v. s. vært og værtinde. — *bráðr*: ivrig, hid-sig efter at modtage gæstfrihed. — *á brøndum*: meget omtvistet udtryk. Det tolkes af nogle som brændestabelen inde i huset, hvor den ankomne sætter sig indtil han bydes velkommen. Jfr. Hannaas i Festskr. til F. Jónsson s. 231—32. Mulig er udtrykket hæntet fra kampen i skibenes forstavn, hvor de dygtigste krigere (*stafnbúar*) anbragtes. — *frama*: fremgang, lykke.
3. *á knéi kalinn*: forudsætter, at den rejsende har haft regn imod sig, hvorved han er blevet gennemblødt på knæet, hvad der er meget ubehageligt.
4. *Vats*: til at vaske sig i. — *þjóðlaðar*: venlig indbydelse (gæstfrihed); er en egl. altomfattende betegnelse. — *æðis*: sindelag (fra

- góðs of æðis,
ef sér geta mætti,
orðs ok endrþögu.
5. Vits es þörf
þeims víða ratar;
dælt es heima hvat;
at augabragði
verðr sás ekki kann
ok með snótrum sítr.
6. At hyggjandi sinni
skylit maðr hræsinn vesa,
heðr gætinn at gæði,
þás horskr ok þöggull
kømr heimisgarða til,
sjaldan verðr víti vörum.
óbrigðra vin
fær aldri,
an manvit mikit.
7. Hinn vari gæstr,
es til verðar kømr,
- þunnu hljóði þegir;
eyrum hlýðir,
en augum skoðar,
svá nýsisk fróðra hværr
fyrir.
8. Hinn es sæll,
es sér of getr
lof ok líknstafi;
óðælla es við þat,
es eiga skal
annars brjóstum í.
9. Sá es sæll,
es sjalfr of á
lof ok vit meðan lifir;
þvíat ill rjóð
hefr maðr opt þegit
annars brjóstum ór.
10. Byrði þetri
berrat maðr brautu at,
an sé manvit mikit;
auði þetra

værtsfolkets side). — *orðs*: tale. — *endrþögu*: tavshed, lytten, medens gæsten taler. Der sigtes til en venlig samtale under måltidet (jfr. *verðar*).

5. *dælt*: medgørligt, let (ugenert). — *hvat*: alt. — *augabragði*: blink af øjet, særlig om øjets håndfulde bevægelse.
6. *hræsinn*: pralende. — *gæði*: sind, tænkning, forstand. — *heimisgarða*: gård som er et hjem (af *heimi* ntr., kun i smsætninger). *vörum*: af *varr* forsigtig. — L. 7—9 er uden tvivl en yngre tilføjelse.
7. *þunnu hljóði*: *hljóð* er her ensbetydende med *eyra*, 'øre'; 'tyndt øre' er 'opmærksom lytten og høren efter'; modsat er *þykt eyra*, 'øre der ikke hører (vil høre)'; altså det samme som *eyrum hlýðir*, denne gentagelse beror på parallelismen med den følg. linje. — *nýsisk—fyrir* = *nýsir fyrir sér* 'ser sig for'.
- 8—9 er bægge senere indskud her. Indholdet passer ikke til smhængen.
8. *líknstafi*: = *líkn*; *stafi* er i denne og andre forbindelser blot en afledningsendelse; *líkn* = mild, god, omtale. — *við þat*: med det (at gøre). — *eiga*: eje, hænte (fra).
9. Tanken i l. 4—6 udtrykker bestemtere tanken i 8₄₋₆.
10. *manvit*: menneskeforstand; *man-* er st. i *mannr* (*maðr*); *monvit* er d. s., med omlyd. — *vera*: væren, tilværelse; "derpå beror den elendiges (fattiges) liv".

- þykkir þat í ókunnum stað;
slíkt es válaðs vera.
11. Byrði þetri
þerrat maðr brautu at,
an sé manvit mikit;
vegnest verra
vegna velli at,
an sé ofdrykkja óls.
12. Esa svá gótt,
sem gótt kveða,
ól alda sonum;
þvíat færa veyt,
es fleira drekk,
síns til geðs gumi.
13. Ómínnishegri heitir,
sás of öldrum þrumir,
hann stelr geði guma;
þess fogls fjöðrum
- ek fjöttraðr vask
í garði Gunnlaðar.
14. Ólr ek varð,
varð ofrölví,
at hins fróða Fjalars;
því es öldr bazt,
at aptr of heimtir
hværr sitt geð gumi.
15. Þagalt ok hugalt
skyli þjóðans barn
ok vígdjarft vesa;
gláðr ok reifr
skyli gumna hværr,
unz sinn bíðr bana.
16. Ósnjallr maðr
hyggsk munu ey lifa,
ef við víg varask;
en elli gefr
hónum engi frið,
þótt hónum geirar gefi.

11. *velli at = brautu at.* — *ofdrykkja óls:* det at have drukket for meget. Verset danner en smuk overgang fra det foregående til det følgende.
12. *veyt til e-s:* ved fuld besked om, være klar over. “Jo mere en drikker, desto mindre behersker han sit sind”.
13. *Ómínnishegri:* glemselfejre, udtrykket må være hættet fra naturen; *þrumir:* står ubevægelig, “hejren kan stå ubevægelig i vandet og vænte på byttet (fisk)”; den står som havde den glemmt alt, og bevirker glemsel hos andre. — *öldrum:* drikkelag. — *guma:* acc. pl. snarest. — “I Gunnlöds gård”, Odin hentyder her til sit ophold hos Gunnlöd (jfr. III), da han erhvævede skjaldemjöden. Man har villet antage, at v. 12—14 var uægte, ti Odin vilde have røbet sig ved at minde om en tildragelse i sit eget liv. Men digteren kan meget godt have tænkt sig, at gårdens folk var uvidende om, hvad der sigtedes til.
14. *hins fróða Fjalars:* den kyndige Fj.; *fræði og skáldskapr* var ensbetydende; *Fjalars* ‘den meget vidende’ er her en med vilje valgt betegnelse for Gunnlöds fader, jætten Suttung, skjaldemjödens ejer. — L. 4—6: “Derved er illet bedst, at enhver får sin forstand igen” (når rusen er over).
15. Dette vers falder ganske udenfor den logiske smhæng og er et indskud. — *þjóðans:* konge (af *þjóð*, ligesom *dróttinn* af *drótt*).
16. Om dette vers gælder det samme. Dets indhold har berøring med v. 58 f. *Ósnjallr:* umodig, fej.

17. Kópir afglapi,
es til kynnis kœmr,
þylsk hann umb eða þrumir;
alt es seǵn,
ef sylg of getr,
uppi es þá geð guma.
18. Sá einn veit,
es víða ratar
ok hefr fjöð of farit,
hverju geði
stýrir gumna hverr,
sá es vitandi es vits.
19. Haldit maðr á keri,
drekki þó at hófi mjöð,
mæli þarft eða þegi;
ókynnis þess
váar þik engi maðr,
at gangir snimma at sofa.
20. Gróðugr halr,
nema geðs viti,
etr sér aldrtega;
opt fær hlœgis,
es með horskum kœmr,
manni heimskum magi.
21. Hjarðir þat vitu,
nær heim skulu,
ok ganga þá af grasi;
en ósviðr maðr
kann ævagi
síns of mál maga.
22. Vesall maðr
ok illa skapi
hlær at hvívetna;
hitki hann veit,
es hann vita þyrpti,
at hann esa vamma vanr.
23. Ósviðr maðr

17. *Kópir*: stirrer mállos og sanseløs. — *afglapi*: dumrian. — *kynnis*: besøg (hos bekendte). — *þylsk umb*: pludrer (vrøvler) uafladelig. "Får han en slurk drik, sker alt på engang, samtidig er det forbi med hans (smule) forstand".
18. Indholdet passer ikke i smhængen; det er alt for almindeligt og tager ikke sigte på situationen. — *fjöð*: obj. til *farit*, 'har været mange steder', identisk med l. 2. — *stýrir*: ejer, har. — *sá es*: kan kun gå på *gumna hverr* i foreg. linje.
19. Dette vers tager atter sigte på fremmedbesøg. — *Haldit á keri*: man skal ikke holde på karret (bægret, der gik rundt mellem de tilstedeværende), nemlig for at drikke uafladelig (og tømme det) — "dog skal man drikke, men med måde". "Man skal heller ikke sidde altfor længe om aftenen" er underforstået foran l. 4. — *ókynnis*: 'udannedhed'. — *váar*: dadler. — *at-sofa*: det er nemlig ingen udannedhed.
20. Ligesom man skal være mådeholden i drik, skal man også være det overfor mad. — *aldrtega*: døden.
21. *Hjarðir*: kærne, kvæget.
22. Er indskud; indholdet falder ud af smhængen. Her er der tale om "ussel" mand og "en slet karakter" (*illa skapi*, her er *farinn* underforstået), men foran og efter er der tale om "ukloge" mænd. At opfatte *vesall* som 'ussel m. h. t. klogskab' går ikke an. — *hitki*: det ikke; nægtelsen hører egl. til verbet.
23. *móðr*: udmattet, istf. at få sig en rolig, styrkende søvn. — *vil*: elendighed, bekymring. Dette vers er sandsynligvis også et ind-

- vakir of allar nætr
ok hyggr at hvívetna;
þá es móðr,
es at morni kómr;
alt es víl sem vas.
24. Ósnotr maðr
hyggr sér alla vesa
viðhlæjendr vini;
hitki hann fiðr,
þótt þeir of hann fár lesi,
ef með snotrum sitr.
25. Ósnotr maðr
hyggr sér alla vesa
viðhlæjendr vini;
þá þat fiðr
es at þingi kómr,
at á formælendr fáa.
26. Ósnotr maðr
þykkisk alt vita,
ef á sér í vó veru;
hitki hann veit,
hvat hann skal við kveða,
ef hans fręista firar.
27. Ósnotr maðr,
es með aldir kómr,
þat es bazt at hann þęgi;
ęngi þat veit,
at hann ękki kann,
nema hann mæli til mart.
veita maðr,
hinns vætki veit,
þótt hann mæli til mart.
28. Fróðr sá þykkisk,
es fregna kann,
ok sęja hit sama,
ęyvitu leyna
meęu ýta synir
því es ęngr of guma.
29. Ćerna mælir,
sás æva þęgir,
staðlausu stafi;
hraðmælt tunga,
nema haldęndr ęigi,
opt sér ó-gótt of ęelr.
30. At augabragði
skala maðr annan hafa,
þótt til kynnis komi;

skud, da det ikke handler om mandens forhold til andre, som han er sammen med. Det slutter sig for så vidt til det foregående vers.

24. *viðhlæjendr*: de som smiler til en. — *fár lesi*: samler vredesord, taler vredt og fjendtligt om en (om en bitter spot). — *þótt*: om ikke måske.
26. *vó*: krog (i huset), "hvis han blot har (lov til at have) ophold i en krog (hjørne)".
27. *með aldir*: blandt mænd. L. 7—9 er kun en variant af l. 4—6.
28. *ęyvitu*: dat., intet. — *ęyvitu—því*: intet af det. — *ęngr oj*: vederfares (eller mulig: siges om). — *guma*: er vel acc. sing.; det er den *fróðr* i l. 1, hvis versets to halvdele har hørt sammen; særlig godt passer de ikke til hinanden. Hele verset er åbenbart indskud, der river smhængen (mellem 27 og 29) i stykker.
29. *Ćerna*: overmåde mange, alt for mange. — *staðlausu stafi*: ord, som intet sted, grundlag, har, upålidelig tale. — *haldęndr*: sådanne som kan holde den i ave, holde styr på hans tunge. — I l. 6 er forlydsrimene *g* i *gótt* og *ęelr*.
30. *at augabragði*: til genstand for hånende blikke, jfr. v. 5. — *þurrfjallr*: med tørt skind (efter at han har fået tørre klæder på

	margr fróðr þykkisk,
ef hann freginn esat
ok nái hann þurrfjalir þruma.	en at virði vrekask;
aldar róg
þat mun æ vesa;
órir gæstr við gæst.
31.	Fróðr þykkisk
sás flóttá tækr
gæstr at gæst heðinn;
veita gørla
sás of verði glissir,
þótt með gròmum glami.	33. Árliga verðar
skylit maðr opt fáa,
nema til kynnis komi;
sitr ok snópir,
lætr sem solginn sé,
ok kann fregna at fðu.
32.	Gumnar margir
erusk gaghollir,	34. Afhvarf mikit

og således befinder sig vel); *fjalir* til *fell*: 'hud, skind'. — *þruma*: være i ro. — De to sidste linjer er sideordnede: *ef* med indic. og så conj. uden *ef* er almlt.

31. *flóttá tækr*: bliver nødt til at tage flugten, d. v. s. komme til kort. Meningen er: "en bilder sig ind at være kyndig og håner en anden gæst, men kommer dog til kort; han er ikke så kyndig som han vil give det udseende af". — *gæstr at gæst heðinn*: det sidste ord er blevet opfattet som *hæðinn* 'hånfuld', men sål. kan linjen ikke slutte. Derfor har man omstillet ordene (*h. g. at g.*); der kan dog her foreligge et ellers ikke forekommende ord: *hæðinn*, dannet af *høð* 'kamp', altså 'stridbar, trættekær', hvad der passer godt i smhængen (jfr. f. eks. *sleitinn af sleita*). — *glissir*: hånler, opfører sig støjende og overlegent. — *þótt*: om han ikke (jfr. v. 24). — *gròmum*: vrede, mænd som bliver vrede (på ham). — *glami*: føre højrestet tale (omtr. = *glissir*).
32. *erusk*: er mod hinanden. — *virði*: er den gamle lydret udviklede dativ af *verðr* 'måltid'. — *vrekask*: strides med hinanden; *v* er i enkelte ord bevaret i forlyd foran *r*, særlig i *vreiðr*; det er gamle lævn. — *róg*: strid. — *órir*: strides; ellers ukendt, men ordet findes i oldsvenske love.
33. "Tidlig (om morgenen) skulde (skal) man 'ofte' indtage måltid, medmindre man kommer i vennebesøg". 'Ofte' har man villet opfatte som 'rigelig' (Richert) eller 'tilvisse' (A. Kock); det bet. vel snarest 'i reglen'. Efter dette skulde man altså ikke spise morgenmåltid (davre), når man vil besøge venner. Så fortsættes der: "man sidder og spejder (efter mad) og ter sig som sulten og ved om intet at spørge". Her synes der at være et dilemma. Den sidste del må forudsætte, at den pågældende ikke er så sulten, at han netop må have spist tidligere (på dagen). Der synes kun at være én mulighed for at få mening i verset, den at rette *skyli* til *skylit*: "man skal ikke spise (altfor) tidlig, medmindre o. s. v.", for "ellers vil man o. s. v."
34. *Afhvarf*: vigen bort fra (her den rigtige vej); "at gå til (tage

- es til ills vinar,
þótt á brautu búi,
en til góðs vinar
liggja gagnvegir,
þótt hann sé firr farinn.
35. Ganga skal,
skala gæstr vesa
ey í einum stað;
ljúfr verðr leiðr,
ef lengi sitr
annars flétjum á.
36. Bú es bętra,
an biðja sé,
halr es hejma hverr;
þótt tvær geitr eigi
ok taugreptan sal,
þat es þó bętra an bæen.
37. Bú es bętra,
an biðja sé,
halr es hejma hverr;
blóðugt es hjarta
þejms biðja skal
sér í mál hverr matar.
38. Vǫpnum sínum
skala maðr velli á
feti ganga frammar;
óvíst 's at vita,
nær verðr á vegum úti
geirs of þorfr guma.
39. Fankak mildan mann
eða svá matar-góðan,
at værit þiggja þegit;
eða síns féar
svági gløggvan,
at leið sé laun, ef þiggr.

ind hos) en dårlig ven er som at gøre en lang afstikker fra vejen". — *á brautu*: på vejen; digteren tænker vist på en gård, der går over vejen til bægge sider, sådan en som nævnes i Landnáma (s. 60, udg. 1925). Nødvendigt er dette dog vel næppe, og gården kan godt tænkes ved siden af vejen. Endnu kan siges: *það er á veginum* om noget, der er lige ved vejen. — *farinn*: til *fara* (trans.) 'at indhænte, nå', "selv om han er fjærnere at træffe".

35. *skal*: mgl. hds. — *ljúfr-leiðr* er yndet modsætning. — *flétjum*: bænke; ofte bruges *flét* i pl. om en gård (hus). — Et vennebesøg varer normalt 3 dage; mere ansås ikke passende.
36. *an biðja sé*: beror på gisning (hds. har *þótt lítit sé*; stedet er blevet rettet på forskellig vis). — *halr*: stærkt betonet, 'en mand'. — *þótt*: 'selv om (han) kun'. — 'To geder' var altså mindstemål af eje; en ged var ikke i høj pris. — *taugreptan*: hvis *raptar* 'tagssparrer' er tove, altså af et usselt stof. — *bæen*: beden, tiggen.
38. Verset er indskud, det har indholdsmæssig set intet med smhængen at gøre. — *velli á og á vegum úti*: er synonymmer. — *guma*: er dativ.
39. *mann*: bør måske stryges. — *matar-góðan*: gavmild på mad; i runeindskrifter roses oftere denne egenskab. — *þiggja*: står her ensbetydende med 'det modtagne'. — *þegit*: 'modtaget'; "at det ikke var som modtaget", ∴: at giveren ikke regnede det som gave. — *svági*: her mgl. et ord i hds., *gløggvan*: eller et andet ord af samme betydn. må indsættes; *gløggr*, 'nøje seende', sparsom,

40. Féar síns,
es fengit hefr,
skylit maðr þorí þola;
opt sparir leiðum
þats hefr ljúfum hugat;
mart gengr verr an varir.
41. Vópnum ok vóðum
skulu vinir gleðjask;
þat's á sjölfum sýnst;
viðrgefendr
erusk vinir lengst,
ef þat biðr at verða vël.
42. Vin sínum
skal maðr vinr vesa,
ok gjalda gjöf við gjöf;
hlátr við hlátri
skylti hólðar taka,
en lausung við lygi.
43. Vin sínum
skal maðr vinr vesa,
þeim ok þess vin;
- en óvinar síns
skylti engi maðr
vinar vinr vesa.
44. Veizt, ef þú vin átt,
þanns þú vël trúir
ok vill þú af hönnum gótt
geta,
geði skalt við þann
ok gjöfum skipta,
fara at finna opt.
45. Ef þú átt annan,
þanns þú illa trúir,
vildu af hönnum þó gótt
geta,
fagrt skalt mæla,
en flátt hyggja
ok gjalda lausung við lygi.
46. Þat 's enn of þann,
es þú illa trúir
ok þér es grunr at hans
geði,

karrig. — *þiggr*: hds. har *þægi*, hvilket er metrisk umuligt; konj. er indkommet på grund af det foreg. *sé*. Men mulig er ordet helt forvansket.

40. *þorí þola*: = *þarfnask* 'undvære, lade være med at bruge'.
41. *vóðum*: \varnothing : kostbare klæder (sådanne omtales oftere i sagaerne, f. eks. guldbræmmede kapper) — "det (\varnothing): sandheden heraf) kan man bedst se på sig selv" (d. v. s. sine egne erfaringer). — *viðrgefendr*: de som giver mod, \varnothing : de som gör gengæld (mod hinanden). — *þat*: \varnothing : det venskabelige forhold (bliver ved med at holde sig godt).
42. Er uægte; indeholdet er kun en variant til v. 45 (jfr. 43), til dels ordret ens; den første halvdel er desuden kun en gentagelse af foreg. vers. — *hlátr*: snarest 'falsk latter', latter, der skal skjule den virkelig stemning. — *lausung*: upålidelighed, løs tale, omtr. = *lygi*.
43. L. 4—6: "men ingen skulde være ven med sin uvens ven".
44. *Veizt*: egl. spörgende; men bruges i betydn. 'vid'.
45. *lausung*: se ved v. 42.
46. Er et indskud; indholdet er ganske det samme som i foreg. vers; til trods for *enn* 'endvidere' kommer der intet nyt, hvad man dog kunde vænte.

- hlæja skalt við þeim
ok of hug mæla;
glík skulu gjöld gjöfum.
47. Ungr vask förðum,
förk einn saman,
þá varðk villr vega;
auðigr þóttumk,
es ek annan fann,
maðr es manns gaman.
48. Mildir frœknir
menn bazt lifa,
sjaldan sût ala;
ósnjallr maðr
uggir hotvetna,
sýtir æ glöggr við gjöfum.
49. Váðir mínar
gafk velli at
tveim trémönnum;
rekkar þat þóttusk,
- es ript höfðu;
neiss es nõkkviðr halr.
50. Hrørnar þöll,
sús stendr þorpi á,
hlýrat henni þorkr né
barr;
svá es maðr,
sás manngi ann;
hvat skal hann lengi lifa?
51. Eldi heitari
brinnr með illum vinum
friðr fimm daga,
en þá sloknar,
es hinn sétti kœmr,
ok versnar allr vinskapr.
52. Mikit eitt
skala manni gefa;

47. L. 2: "jeg færdedes (var på rejse) alene", (med mig selv). Indholdet danner overgangen til et nyt afsnit.
48. Dette vers falder ganske uden for smhængen og er uden tvivl et indskud. — *sût ala*: nære bekymring. — *ósnjallr*: modløs. — *sýtir við*: nærer angst overfor; han er bange for at modtage gaver, ti han ved, at han må gøre gengæld.
49. Det er vanskeligt at finde en logisk smhæng for dette vers, der ellers er fortræffeligt. — *trémönnum*: menneskefigurer af træ. — *rekkar*: virkelige mennesker. — *ript*: vistnok ntr. klædningsstykke. — *neiss*: skamfuld.
50. Danner en udmærket fortsættelse af v. 47. — *þöll*: fyrr. — *þorpi*: bet. vist her: åben plads på en gårds grund, hvor træet står alene uden læ af andre træer. — L. 3: "den bark eller de nåle, det har, er ikke i stand til at give det den nødvendige livsbetingelse". — *hvat*: egl. hvorfor, her omtr. = hvorledes.
51. Verset står ikke her i en særlig god smhæng. Det vilde passe meget bedre efter v. 45. Her er der i det hele ikke netop tale om dårlige venner, men om forhold mellem mennesker. — *friðr*: venskab og fredeligt samkvem. — *fimm*: tyder på et fast antal af 5 dage; man antager med gode grunde, at dette var en uge (før 7 dages ugen indførtes).
52. "Kun store ting (gaver) behøver ikke at gives". Men nægtelsen *-a* (i *skala*) kan henføres til *mikit*, *mikit + a = lítit*, "kun lidt (små gaver) behøver man at give"; her er der tale om gaver til

- opt kaupir sér í lítlu lof,
með hölfum hleif
ok með höllu keri
fekk ek mér féлага.
53. Brandr af brandi
brinnr unz brunninn es,
funi kvęykisk af funa;
maðr af manni
verðr at máli kuðr;
ęn til dølskr af dul.
54. Lítilla sanda,
lítilla sæva,
lítill eru gęð guma;
allir męnn
urðut jafnspakir;
hölf es öld hvar.
55. Meðalsnotr
skyli manna hvęrr,
æva til snotr séi;
þeim es fyrða
- feğrst at lifa,
es vęl mart vitu.
56. Meðalsnotr
skyli manna hvęrr,
æva til snotr séi;
snotrs manns hjarta
verðr sjaldan glatt,
ef sá 's alsnotr es á.
57. Meðalsnotr
skyli manna hvęrr,
æva til snotr séi;
ørlog sín
viti ęngi fyrir;
þeim es sorgalausastr sefi.
58. Ár skal rísa,
sás annars vill
fé eða fjör hafa;
liggjandi ulfr
lær of getrat,
né sofandi maðr sigr.

hvemsomhelst (ikke til gode venner). — *höllu keri*: med hældende kar, d. v. s. halvfyldte kar. — *féлага*: genitiv.

53. "Den ene brand (brændestykke) tændes ved den anden". — *máli*: tale, samtale. — *dølskr*: dum, enfoldig. — *dul*: indbildning, selvbedrag (at man vurderer sig selv for højt). — Verset passer dårlig hvor det står i R (efter v. 57); derfor har man foreslået at flytte det til mellem 52 og 54, og det er der god grund til; derved vindes også en udmærket overgang til v. 54 ff.
54. *Lítilla sanda, lítilla sæva*: er åbenbart en forkortet talemåde; det er to parallelle genitive. Der er givet forskellige tolkninger. Den simpleste synes at være den som S. Grundtvig gav: små sandes (∅: strandbredsstrækninger), små søers, hvor der er små søer, er der smalle sande. Hertil svarer mennesket med sin sjæl — det er ringe og dets sjæl er ringe. — *hölf-hvar*: allevegne er menneskeheden kun halv, d. v. s. ufuldstændig, svarer til tanken i l. 1—3.
55. *vęl mart*: dygtig meget, ret meget.
58. *lær*: lær, her pars pro toto, for hele det fangede dyr. Dette vers synes Saxo at have kendt, han anfører det i V. bog i formen: *Pernox enim et pervigil esse debet alienum adpetens culmen; nemo stertendo victoriam cepit, nec luporum quisquam cubando cadaver (= lær) invenit*. Saxo vender de to sidste sætninger om.

59. Ár skal rísa,
sás á yrkjendr fáa,
ok ganga síns verka á vit;
mart of dvęlr
þanns of morgin sefr,
halfr es auðr und hvøtum.
60. Þurra skíða
ok þakinna næfra,
þess kann maðr mjøt,
þess viðar,
es vinnask megi
mál ok missęri.
61. Þveginn ok męttur
ríði maðr þingi at,
þótt sét væddr til vęl;
skúa ok bróka
skammisk ęngi maðr
né hęsts in heldr.
(þótt hann hafit góðan).
62. Snapir ok gnapir,
- es til sævar kęmr,
ørn á aldinn mar;
svá es maðr,
es með mǫrgum kęmr
ok á formælęndr fáa.
63. Fregna ok segja
skal fróðra hvęrr,
sás vill heitinn horskr;
ęinn vita
né annarr skal,
þjóð veit ef þrír ro.
64. Ríki sitt
skyli ráðsnotra
hvęrr í hófi hafa;
þá hann þat finnr,
es með fręknum kęmr,
at ęngi es ęinna hvatastr.
Orða þęira,
es maðr øðrum segir,
opt hann gjöld of getr.
65. Mikilsti snimma
komk í marga staði,

59. *yrkjendr*: arbejdere. — *verka*: her = *verk*: bet. ellers 'digt'. Bet. *verka* måske 'det en tildelte arbejde'? — *ganga á vit*: egl. 'gå i besøg' (hos en). — L. 6: "Den halve rigdom beror på raskheden"; *und hvøtum*: egl. 'indenfor ens magt- eller ævne-område'.
60. *þakinna næfra*: tækkende næver, tagnæver; *þakinn* bruges her aktivt. — *þess*: sammenfatter bægge de nævnte ting (brænde, tagnæver). — *mjøt*: (det rigtige) mål. — *viðar*: gentager *skíða*. — *mál*: fjærdingår. — *missęri*: 'halvår', her: hele vinteren.
61. *væddr*: klædt (af *væða*, til *vøð* se v. 49). — Den 7. linje er sikkert tildigtning.
62. *snapir*: spejder (efter bytte). — *gnapir*: strækker hoved og hals (udover). — *aldinn*: det gamle (hav). — Enhver der har haft lejlighed til at se en ensom ørn i den situation, vil sande det slående i billedet.

63—64-a. De 3 sidste linjer (64) er komne ind på et urigtigt sted, men udgør sammen med 63-a et ret godt vers. 63-3 er altså et brudstykke af et vers. Disse vers passer ikke til smhængen; v. 64 danner en fortræffelig fortsættelse af 62.

64. L. 4—6 genfindes i Fáf. 17 og er vist lånt herfra (med en lille ændring: *fleirum* til *fręknum*).

65. *Mikilsti* = *mikils til*: altfor. — *øl*: ø: enten var øllet drukket op eller o. s. v. — *ólagat*: ikke brygget; *laga* 'overgyde maltet

- en til sið í sumu;
 þú vas drukkit,
 sumt vas ólagat;
 sjaldan hittir leiðr í lið.
66. Hér ok hvar
 myndi mér heim of boðit,
 ef þyrptak at mólungi mat,
 eða tvau lær hængi
 at hins tryggva vinar,
 þars ek hafða eitt etit.
67. Eldr es baztr
 með ýta sonum
 ok sólar sýn,
 heilyndi sitt,
 ef hafa náir,
 ok án lóst at lifa.
68. Esat maðr alls vesall,
 þótt sé illa heill,
 sumr es af sonum sæll,
 sumr af frændum,
 sumr af fé ærnu,
 sumr af verkum vefl.
69. Bætra es lifðum,
 an liðnum sé,
 ey getr kvíkr kú;
 eld sák brinna
 auðgum manni fyrir,
 en úti vas dauðr fyr
 durum.

med vand (*lǫgr*). — L. 6 er vist et ordsprog: "sjælden rammer den lidet kære ledemodet"; *hitta í lið*: ramme ledemodet ved sønderdelingen af en dyrekrop. Så gik dette udtryk over til at bet. 'gøre noget belejligt', 'komme belejligt' o. s. v. At der her foreligger *liðr* viser et sted i Kongespejlet klart (*ef þú hittir í þann lið*), jfr. ordsproget: *liðar verðr sá at leita er lítit sax hejir*.

66. *mólungi* f. *mólumgi* af *mál* 'måltid'; nægtelsen hører også her til verbet (jfr. v. 22). — *lær*: lær, man kommer til at tænke på lær, der er hængt op til røgning. — Disse linjer er næppe at opfatte ironisk. — *tryggva*: 'pålidelig, trofast', synes ikke her at have noget ironisk ved sig. Disse to vers passer ikke godt her i afsnittet. Bedre vilde de passe efter v. 35.
67. *sólar sýn*: det at solen kan ses. Verset danner en god fortsættelse af v. 64. Det bedste er ikke at være afhængig af nogen, undt. naturen og sig selv; der lægges her stærk vægt på det moralske. — At en nordbo særlig priser ilden er let forståeligt.
68. Knyttes godt til foreg. vers. "Selv om ens helbred ikke er helt godt, er man dog ikke helt unyttig", hvilket så oplyses ved det følg. Her er der en ualmindelig versindretning, idet l. 3—6 er nøje forbundne. — *fé ærnu*: rigeligt gods.
69. *lifðum*: af *lifaðr* = *lifandi*: "bedre er det at være levende". — *an liðnum sé*: end at være død (se Krit. bem.). — *ey-kú*: et gammelt og ellers forekommende ordsprog; en ko ansås for et godt (tilstrækkeligt) grundlag for ens (en familjes) liv. — *eld*: det bål, hvorpå den rige døde skal brændes på, "selv var (lå) han død uden for døren". Hvad kan ens rigdom hjælpe en, når han er død? Tankegangen i verset er klar og logisk.

70. Haltr ríðr hrossi,
hjørð rekr handar vanr,
daufr vegr ok dugir;
blindr es bętri,
an bręndr séi;
nýtr mangi nás.
71. Sonr es bętri,
þótt sé síð of alinn
ępt ginginn guma;
bautarsteinar
standat brautu nær,
nema reysi niðr at nið.
72. Tveir ro ęins hęrjar,
- tunga es hęfuðs bani;
es mér í heðin hvęrn
handar væni.
73. Nótt verðr fęgin,
sás nesti trúir,
skammar ro skips ráar.
- * * *
- Hverf es haustgríma,
fjöld of viðrir
á fimm dögum,
en mejr á mánaði.
74. Veita hinn,
es vætki veit,
margr verðr af aurum api;

70. Slutter sig i tankegang nær til v. 69. — *ríðr*: kan ride og sål. de følg. verber. — *dugir*: duer, er til nytte, viser sig nyttig. — *bręndr*: viser bl. a., at ligbręnding var alml. i digterens land og tid. (Jfr. v. 80.)
71. *ginginn*: død (jfr. *liðinn*). *ganga fram* bruges i betydn. 'dø'. — *bautarsteinar*: mindestene over en død og ved hans gravhøj. Dette fænomen er i Norden velkendt, også i Norge. Hvad *bautar* (el. *bautadar* — som det også hedder) egl. bet. er usikkert, måske snarest 'døds-sten' el. 'gravsten' (til *bauta* 'at slå'). Det ansås godt for ens minde, således at blive gravlagt ved veje (jfr. et ord som *brautarkumbl* på Sälna-stenen).
72. Bortset fra at dette halvvers er her uden for al smhæng, er det tilstrækkeligt bevis for dets uęthed, at det er digtet i mála-hátt. — "To hører til en (og samme) hær", nemlig tungen og hovedet; men tungen kan volde hovedets død, "man kan vænte en (fjendtlig) arm under enhver pels". Der er god og logisk smhæng i verset. L. 3—4 findes hos Saxo som et ordsprog.
73. Består af 7 linjer, der sikkert bør fordeles på to vers: 3 + 4, således at den første af disse er sidste linje af halvverset. Den logiske forbindelse mellem bęgge vers er ukklar, da de er så mangelfulde. — "Ved natten bliver den glad, som stoler på sit madforråd"; hvad er meningen? Så behøver han ikke at spise, lyder svaret. Den 3. l. lyder: 'korte er skibets rær' (jfr. Málsh. kv. 12); dette ordsprog må bet. noget i smhęngen, men her kommer ukklarheden. Man skulde tro, at meningen var: "ens rejsekost er (i reglen) for ringe, ligesom skibets rær er korte". Men logikken er ikke god. — L. 4: "Høstnatten er for-anderlig". — *fimm dögum*: i løbet af en uge (på 5 dage, se v. 51).
74. Verset har intet med smhęngen her at gøre og må være et indskud. — "Han, som intet ved, ved ikke", objektet for dette

- maðr es auðigr,
annarr óauðigr,
skylit þann vítká váar.
75. Deyr fé,
deyja frændr,
deyr sjalfr hit sama;
en orðstírr
deyr aldri
hvæims sér góðan getr.
76. Deyr fé,
deyja frændr,
- deyr sjalfr hit sama;
ek veit einn
at aldri deyr:
dómr of dauðan hværn.
77. Fullar grindr
sák fyr Fitjungs sonum,
nú bera þeir vánar vól;
svá es auðr
sem augabragð,
hann es valtastr vina. —

‘ved’ må være indholdet af l. 3: “at mangel en bliver tosset på grund af rigdom”. — *vítka*: er dannet af *víti* ‘straf’, men ‘straffen’ må her være ‘daddel, ringeagtelse’. — *váar*: af *vó*: ‘fejl, brøst’; “man skal ikke ringeagte en, fordi han er fattig”.

75. *orðstírr*: egl. ‘pryd, ry’ bestående af andres omtale, berømmelse. Hermed er egl. *dómr* i 76 ensbetydende: ‘dommen’, alml. udtalelser om den døde; *dómr* kunde også indeholde en ‘dom’ af modsat indhold. Fra disse vers har Eyvind skaldespiller lånt de to første linjer i *Hákonarmál* 21.

Digtets indhold er i korte træk følgende: En fremmed (o: Odin) kommer til en gård (symbol på verden), bliver gæstfrit modtagen og giver til gengæld gode regler om menneskenes opførsel især imod hinanden, og tager sit udgangspunkt i gæsten. Om ham handles i v. 1—33 (÷ de uægte vers). Taleren udvider nu efterhånden sin synskres og går over til venskab og gensidigt tillidsforhold; herunder omtales menneskeforstand i det hele. Det er det 2. afsnit, v. 34—57. I det 3. afsnit (58—76) udvides atter synskresen; taleren går over til livet mere i almindelighed og samfundslivet i det hele, for til slutning at omtale døden og hvad der lever efter denne: eftermælet. Der kan være lidt hårde overgange, muligvis fordi vers er udfaldne. Ofte sker de på en meget fin måde. Digtet giver os et billede af det jævne folk og dets tænke-måde og er derfor af en betydning som intet andet oldtidsdigt. Der findes ikke et ord om krig eller søtog. Iøvrigt må henvises til litteraturhistorien.

Herefter følger usammenhængende vers, delvis med nogle forholdsregler fra det praktiske liv, og i forskellige versemål. De har intet med “Hávamól” at gøre.

77. *grindr*: fårefolde. — *Fitjungs sonum*: symbolsk navn, ‘Fedtmands o: rigmandens sønner’. Tolkningen af *Fitjungr* er ikke helt sikker. — *fyr*: hos (til gunst for dem, som de ejede). — *vánar vól*: tiggerstav. Verset kan ikke have hørt til Hávamól; i. pers. som her bruges ellers ikke dér.

78. Ósnotr maðr,
ef eignask getr
fé eða fljóðs munuð;
metnaðr hönum þróask,
en manvit aldriði;
framm gengr hann drjúgt í dul. —
79. Þat es þá reynt,
es þú at rúnum spyr
hinum reginkunnum,
þeims gerðu ginnregin
ok fáði fimbulpulr;
þá hefr hann bazt, ef þegir. —
80. At kveldi skal dag leyfa,
konu es brænd es,
mæki es reyndr es,
mey es gefin es,
ís es yfir kóm, r,
öl es drukkit es. —
81. Í vindi skal við höggva,
veðri á sæ róa,
myrkri við man spjalla,
morg eru dags augu,
- á skip skal skriðar orka,
en á skjöld til hlífar,
mæki til högggs,
en mey til kossa. —
82. Við eld skal öl drekka.
en á ísi skriða,
magran mar kaupar,
en mæki saurgan,
heima hest feita,
en hund á búi.
- II.
83. Mějjar orðum
skyli mangi trúa,
né þvís kveðr kona;
á hverfanda hvéli
vöru þeim hjörtu sköpuð,
brigð í brjóst of lagið.
84. Brestanda boga,
brinnanda loga,

78. Verset kunde slutte sig til v. 24—27, men der tales ellers aldrig i digtet om elskovsforhold. — *metnaðr*: ærgærrighed. — *drjúgt*: i høj grad. — *dul*: se v. 53.

79. Verset er højst uregelmæssigt bygget; det ser snarest ud som en uordenlig samling af linjer, der er hæntede forskellige steder fra. Med Hávamól har det intet at gøre. — *reginkunnum*: fra guderne stammende, jfr. *rünō* *raginakuðō* på Fyrunga-st. — L. 6 passer dårligst muligt til det forangående; jfr. *þú* i l. 2, men *hann* i l. 6.

De 3 følgende vers er alle i fornryðislag og har som sådanne intet med Hávamól af skaffe. Det er ikke sagt, at disse vers har hørt sammen fra begyndelsen af. De indeholder forsigtigheds- og andre regler.

81. *veðri*: (gunstig) vind. L. 4 begrundet indholdet af l. 3.
82. *Við eld*: ǝ: arneilden, om aftenen. — *magran*: fordi den så er billigere. — *saurgan*: rusten, af samme grund. — *búi*: avlsgård, hvor kvæg og får var, og hvor man derfor trængte til en hyrdehund.

II. Kvindeelskov og Odins mislykkede elskovsæventyr.

83. Begynder med en alml. regel. — *kona*: gift kone. — "Deres hjærter blev formede på et drejende hjul", hjærtet drejer sig ligesom dette og får derved dets ustadige egenskab. — *brigð*: foranderlighed, svigfuldhed.

84—89. Er alle indskud og i forskellige versemål; 84—86 i málaháttur

- gínanda ulfi,
galandi krökku,
rýtanda svíni,
rótlausum víði,
vaxanda vági,
vellanda katli,
85. fljúganda fleini,
fallandi bóru,
ísi einnættum,
ormi hringlegnum,
brúðar beðmólum
eða brotnu sverði,
bjarnar leiki
eða barni konungs,
86. sjúkum kalfi,
sjalfráða þræli,
völu vilnæli,
val nýfeldum. —
87. Akri ársönnum
trúi engi maðr,
né til snimma syni;
veðr ræðr akri,
en vit syni;
hætt es þeira hvárt. —
88. Bróðurbana sínum
þótt á brautu mæti,
húsi halfbrunnu,
hesti alskjótum,
- þá es jór ónýtr,
ef einn fótr brotnar;
verðit maðr svá trygg
at þessu trúi öllu. —
89. Svá es friðr kvinna
þeira's flátt hyggja,
sem aki jó óbryddum
á ísi hólum
(teitum, tvévetrum
ok sé tamr illa),
eða í byr óðum
þeiti stjórnlausu,
eða skyli haltr henda
hreïn í þá fjalli. —
90. Bert ek nú mæli,
þvíat bæði veitk,
brigðr es karla hugr
konum,
þá fægrrst mælum,
es flást hyggjum;
þat tælir horska hugi.
91. Fagrrt skal mæla
ok fé bjóða,
sás vill fljóðs óst fáa,
líki leyfa
hins ljósa mans,
sá fær, es friar.

synes at høre sammen, alle dativerne må styres af et 'tro ikke', der har stået i et tabt vers. 88—89 er også i málháttur.

84. *vági*: bølge, hav (havet i begyndende storm).

Grunden til, at man ikke skal 'tro' disse ting, giver sig af sig selv, uagtet enkeltheder, som *sjúkum kalfi*, ikke er klare.

89. *fríðr*: elskov (findes også ellers således). — *óbryddum*: ubroddet, d. v. s. ikke med hestesko med pigge under; uden dem glider hesten og vakler. — L. 5—6 er vist senere tilføjelser. — *þeiti*: krydser. — *stjórnlausu*: adj., 3: *skipi*, 'et skib, der har mistet roret'. — *hreïn*: rensdyr. — *þá fjalli*: fjæld, hvis sne er ved at tå, og derfor er glat og vanskelig at bevæge sig i.

90. Digteren (taleren) viser sin upartiskhed på en smuk måde i dette vers. — *bæði*: bægge dele, mænds og kvinders falskhed. — *horska*: endogså kloge.

91. Dette vers er afgjort uægte her, da den sidste linje lærer det stik modsatte af, hvad digtet ellers indeholder. — *líki*: skikkelse. — *friar*: elsker. — Indholdet er vist psykologisk rigtigt nok.

92. Astar firna
skyli engi maðr
annan aldrigi;
opt fáa á horskan,
es á heimskan né fáa,
lostfagrir litir.
93. Eyvitar firna,
es maðr annan skal,
þess' s of margan gengr guma;
heimska ór horskum
gerir hólða sonu
sá hinn mátki munr.
94. Hugr einn þat veit,
es býr hjarta nær,
einns es hann sér of sefa;
øng es sótt verri
hveim snotrum manni
an sér øngu at una.
95. Þat þá reyndak,
es í reyri satk,
ok vættak míns munar,
hold ok hjarta
vas mér hin horska mæR,
þeygi hana at heldr hefK.
96. Billings mey
ek fann þeðjum á
sólhvíta sofa;
jarls ynði
þótti mér ekki vesa
nema við þat lík at lifa.
97. "Auk nær aptni
skaltu Óðinn koma,
ef vilt þér mæla man,
alt eru ósköp,

92. *firna*: dadle. — *fáa á*: gör indtryk på. — *lostfagrir*: skön så at den vækker attrå. — *litir*: lød, udseende, ansigtets rødme. — Verset skal forberede tilhørerens, så at han ikke dømmes taleren for strængt.
93. *Eyvitar*: gen. til *eyvit* og bruges her som en nægtelse, næppe styret af *firna*. — *of margan gengr*: vederfares mange. — Verset er rimeligvis et indskud. Dets første del er omtr. identisk med 92₁₋₃, og i den sidste del vilde taleren kalde sig 'dum', hvad der næppe kan forudsættes.
94. *es*: går på *þat*. — *sér*: naturligvis dativ af *sik*, hører sammen med *einns*, "ene er han med sig selv om sin tankes indhold (elskov)". — L. 6: "end ingensinde at finde tilfredshed og ro". Skönt verset er noget mistænkeligt, er der ikke særlige grunde til at udskyde det.
95. *þat*: kan gå på l. 6 i foreg. vers, men endnu bedre vilde det passe til 92₄₋₆. — *reyri*: siv(bevokset)strækning, hvor det var let at skjule sig (jfr. Hkr. I, 260). — *munar*: konkret, genstanden for hans elskov.
96. *Billings*: denne er ganske ukendt (måske en jätte). Ordet findes i norsk og svensk i betydning 'tvilling'. — *jarls ynði*: en jarls (fyrstes) fryd. — *lík = líki*, skikkelse. — Der er en lille unøjagtighed her i fremstillingen, medmindre man opfatter *ekki* som subj.: "intet syntes mig fyrste-fryd (fyrstelig glæde), undtagen o. s. v."; dette er vel det rigtige.
97. Verset forudsætter, at Odin er kommet til møen om morgenen,

- nema ein vitim
slíkan lǫst saman.”
98. Aptr ek hvarf
ok unna þóttumk
vísu vilja frá;
hitt ek hugða,
at hafa myndak
geð hennar alt ok gaman.
99. Svá komk næst,
at hin nýta vas
vígdrótt ǫll of vakin;
með brinnǫndum ljósum
ok börnum viði,
svá vas mér vílstígr of vítaðr.
100. Auk nær morni,
es vask enn of kominn,
þá vas saldrótt of sofin;
grøy eitt þá fank
hinnar góðu konu
bundit þeðjum á.
101. Mørg es góð mæR,
ef gøRva kannar,
hugbrigð við hali;
þá þat reyndak,
es hit ráðspaka
teygðak á flærðir fljóð.
hjóðungar hverrar
leitaði mér hit horska man
ok haðak þess vætki vífs.

da hun var udebleven fra mødet, og beder ham komme igen om aftenen (jfr. tanken i 81₃₋₄). — *Auk* (sål. hds.) er her stærkt betonet. — *mæla man*: fæste møen (tilfulde). — *lǫst*: sål. kalder hun forbindelsen, vi ved ikke rigtig hvorfor.

98. L. 1: “Jeg gik igen bort”; l. 3: “bort fra min kloge vilje”, ǝ: indtil afsind. — *hafa*: opnå, her futurisk. — *geð—gaman*: forbindes ofte, *geð* = elskov, sind, *gaman*: kødelig lyst, gunst.
99. *næst*: næste gang, nemlig om aftenen. — *nýta*: brave, ironisk. — *vígdrótt*: kampskare, rede til kamp og drab; det er mændene i møens faders hal, der menes; de var nu vågne og rede til at tage imod Odin med våben. — “Med tændte fakler og sammenbragte tømmerstokke”, disse sidste har været lagt tværs over adgangen, og skulde Odin komme over dem, var krigerne rede til at overfalde ham. — *vílstígr*: møjsommelig vej. Odin må åbenbart vende om uden resultat.
100. *Auk* skal her også skrives (hds. *ok*). — *saldrótt*: husets folk. — *sofin*: (ganske vist) sovende, men o. s. v. — *grøy*: tævehund. — *góðu*: ironisk (så meget undte hun ham). — *á*: på (lejet), i (sængen) i stf. hende selv. Større kunde forhånelsen ikke være. — *þeðjum*: styret af konu.
101. *góð*: her ikke ironisk. — *ráðspaka*: passende valgt m. h. t. hendes list og udflugter. — *teygðak á flærðir*: lokkede, ved min handling fik (hende) *á flærðir*: til at vise falskhed og svig. — L. 7—9 er en ganske unødvendig tilføjelse, og ret mat efter det foreg.; linjerne er en senere tildigtning, næppe rest af et vers.
- III. Digtet er et sidestykke til det foregående og begynder, som dette, med en alml. regel eller maksime.

III.

102. Hęima glaðr
ok við gęsti ręifr,
sviðr skal of sik vesa;
minnigr ok męlugr,
ef vill margfróðr vesa;
opt skal góðs geta;
fimbulfambi hęitir,
sás fátt kann sęgja;
þat es ósnotrš aðal.
103. Hinn aldna jętun sóttak,
nú emk aptr of kominn;
fátt gatk þęgjandi þar;
męrgum orðum
męltak í minn frama
í Suttungs sęlum.
104. Gunnlęð mér of gaf
gollnum stóli á
drykk hins dýra mjaðar;
ill iðgjęld
létk hana ęptir hafa
síns hins hęila hugar.
(síns hins svára sefa).
105. Rata munn
létumk rúms of fáa
ok of grjót gnaga;
yfir ok undir
stóðumk jętna vegir,
svá hættak hęði til.
106. Vęl keypts hlutar
hęfk vęl notit;

102. *sviðr of sik*: klog m. h. t. sig selv (til at se sin egen fordel). — L. 4—6 er afgjort et indskud; hvad enten *góðs* er masc. — hvad det vel snarest er — eller ntr., har det intet med indholdet iøvrigt at gøre, hvad der ikke gælder l. 7—9. — *fimbulfambi*: ærketosse; *fimbul-* er forstærkende (ligesom i *fimbul-vefr*), men *fambi* findes ellers ikke. — *aðal*: natur, kendetegn.
103. *Hinn aldna jętun*: ǝ: Suttung, Gunnlöds fader. — *þęgjandi*: tavs, ved tavshed (jfr. *ręifr* i v. 102). — *í minn frama*: til fremgang (held) for mig og mit forehavende. Her anteciperes resultatet. — *Suttungs*: navnet er utolket. *sutta* findes i no. 'fare frem med voldsomhed'.
104. *gollnum stóli á*: hører nøje til *mér*: mig siddende på o. s. v. — Gunnlęð går om og skænker mjöden. — *iðgjęld*: gengæld. Odin antyder ret klart, at Gunnlęð er blevet forelsket i ham, og at deres bryllup er blevet drukket. — *hęila hugar*: oprigtige sind (elskov). — L. 7 er uęgte; *svára sefa* kan kun bet. 'sorgfyldt sind', men i denne smhęng er det meningsløst.
105. *Rata*: det bör, hvormed Odin borede sig vej gennem klippen til Suttung. — *létumk*: = *ek lét mér*. — *jętna vegir*: d. e. klipper, beboede af jætter. — Hvis rækkefølgen af versene her er rigtig, må det være på vejen fra Suttung, Odin borede sig vej. Dette strider imod Snorres fremstilling, der lader det finde sted på vejen til Suttung, hvad der i og for sig er naturligere. Men det er også muligt, at *létumk* står plusquamperfektisk: jeg havde ladet.
106. *hlutar*: lod, del, ǝ: den del af mjöden, som Odin havde erhvęrvet (jfr. Krit. bem.). — *fróðum*: tager sigte på den kynlighed, som er erhvęrvet ved skjaldemjöden. — *Óðrerir*: efter

- fás es fróðum vant;
Óðrerir
es nú upp kominn
á alda vé jaðars.
107. Ifi es mér á,
at værak enn kominn
jötna gørdum ór,
ef Gunnlaðar né nytak,
hinnar góðu konu,
es loðdumk arm yfir.
108. Hins hindra dags
gingu hrímþursar
(Háva ráðs at fregna)
Háva hollu í,
at Bølverki spurðu,
ef væri með þöndum kominn
109. Baugæið Óðinn
hygg at unnit hafi,
hvat skal hans tryggðum
trúa?
Suttung svikvinn
hann lét sumbli frá
ok grœtta Gunnloðu.
- IV.
110. Mál 's at þylja
þular stóli á,
Urðarbrunni at
sák ok þagðak,

Snorres fremstilling den kedel, hvori $\frac{1}{3}$ af mjöden opbevaredes. Oprindelig var vel kedlen den eneste beholder. Navnet er i virkeligheden kun en benævnelse på mjöden: 'sjælens bevæger'. Efter ordenes bogstavelige forståelse skulde man tro, at Odin havde bragt mjöden op i kedlen (navnet overført på denne). Snorre giver, som bekendt, en helt anden fremstilling. — *á—jaðars*: til menneskenes fyrstes bolig (se Krit. bem.), *o*: Valhal.

107. L. 6 hentyder til bryllupsnatten. Man har tænkt sig, at samværet ikke havde været uden følger, og at Brage var Gunnlöds og Odins søn, men heraf findes ellers ingen antydning.
108. *hindra dags*: dagen efter (i svenske love bet. ordet ligefrem 'dagen efter brylluppet'). — *gingu*: færdedes (dette på grund af *hollu*, der kun kan være dativ). Men hvorledes kunde rimtuser tænkes at færdes i Valhal? — L. 3 er afgjort uægte. Jætterne kender kun "Bølverkr" og ikke "Hávi"; det rigtige står i l. 5. — *með þöndum*: til, blandt, guderne. — *sóit*: dræbt. — Det er ikke umuligt, at hele verset beror på tildigtning.
109. *Baugæið*: ring-ed. Ringen svarer til den hellige, på tempelaltrene liggende ring, hvorpå eder svores og som tempelforstanderen havde på sin arm på tinge. — L. 3 er en ret kynisk bemærkning. Det er som om det ikke var nødvendigt at holde en ed, aflagt til jætter. — L. 4—5: "ved svig (list) berøvede han Suttung drikken".
- IV. Her beg. det digt, der i senere tider er blevet kaldt "Loddfáfnismól", men navnet er urigtigt, da det ikke er Loddfáfnir, der taler i digtet, men som bliver tiltalt og som modtager den talendes råd. Den talende er selvfølgelig *Odin*, der kaldtes *þimulþulr*.
110. *þylja þular stóli á: þylja* 'fremsige i rækkefølge', her følger

- sák ok hugðak,
hlýddak á manna mál.
of rúnar heyrðak ðæma,
né of røðum þogðu
Háva höllu at,
Háva höllu í
heyrðak segja svá.
111. Røðum þér Loddfáfnir,
en þú røð nemir,
njóta munt ef nemr,
þér munu gøð ef getr:
nótt þú rísat,
nema á njósn séir,
eða leítir þér innan út staðar.
112. Røðum þér Loddfáfnir,
en þú røð nemir,
njóta munt ef nemr,
- þér munu gøð ef getr:
á fjalli eða firði,
ef þik fara tíðir,
fásktu at virði vel.
113. Røðum þér Loddfáfnir,
en þú røð nemir,
njóta munt ef nemr,
þér munu gøð ef getr:
fjolkunnigri konu
skalattu í faðmi sofa,
svá at hon lyki þik liðum.
114. Hón svá gerir,
at þú gáir eigi
þings né þjóðans máls;
mat þú villat
né manskis gaman,
færr þú sorgafullr at sofa.

det ene råd det andet uden nogen afbrydelse; *þalar* 'taler, vismand', en mand med erfaring og fortidskundskaber, altså en ældre mand; en sådan var (i forhistorisk tid) knyttet til en fyrstes hal, hvor han havde sin 'stol'; siddende dér fremsagde han sine kundskaber og visdom; han var sin tids historiker og filosof. Det er absolut nødvendigt at interpungere efter 1. 2. Tulen foregiver, at han har været tilstede ved Urds brønd ☉: ved gudernes domsted ved Yggdrasills ask, og der lært hvad han nu vil meddele (den unge) Loddfáfnir. Dette bliver forståeligt, når tulen her er Odin selv. Loddfáfnir kan ikke tænkes dér. — *hugðak*: var opmærksom. — *manna*: her 'gudernes'. — Verset er tilvisse begyndelsen til det følg., jfr. v. 133, hvor der sigtes til taleren selv.

111. *nemir*: tilegner dig. — Det første råd går ud på ikke at gå ud om natten, undt. i to tilfælde; bagved ligger frygten for utysker, der færdedes ude om natten. — *leítir staðar út*: søger dig ud et sted "på naturens vegne".
112. *á fjalli eða firði*: tyder langt mere på norske, end islandske, forhold. — *virði*: se v. 32; "skaf dig godt med mad" (have rigelig rejsekost med). — Verset passer ikke godt, hvor det står i hds. (efter v. 115); det passer godt her og er derfor flyttet.
113. *lyki-liðum*: omslutede dig i sine arme; jfr. *leggja arm yfir*. — *skal-at-tu*: for *skalt-*, jfr. *munattu*.
114. *þings-máls*: ting, hvor vedk. skal møde og bl. a. høre på kongens tale (eller taler, som andre holder på hans vegne). — Dette vers er en motiverende udfyldning til foregående, og er, ligesom alle de vers, der ikke beg. med *Røðum*, tildigtning.

115. Róðum þér Loddfáfnir,
 en þú róð nemir,
 njóta munt ef nemr,
 þér munu góð ef getr:
 annars konu
 tæg þér aldri
 eyrarúnu at.
 þér munu góð ef getr:
 veizt ef vin átt,
 þanns vel trúir,
 far þú at finna opt.
 þvíat hrísi vęx
 ok hóu grasi
 vęgr, es vętki tręðr,
116. Róðum þér Loddfáfnir,
 en þú róð nemir,
 njóta munt ef nemr,
 þér munu góð ef getr:
 illan mann
 lát aldri
 óhopp at þér vita.
 af illum manni
 fær þú aldri
 gjöld hins góða hugar.
 119. Róðum þér Loddfáfnir,
 en þú róð nemir,
 njóta munt ef nemr,
 þér munu góð ef getr:
 vin þínum
 ves þú aldri
 fyrri at flaumslitum.
 sorg etr hjarta,
 ef þú segja né náir
 einhverjum allan hug.
117. Ofarla bíta
 sák einum hal
 orð illrar konu,
 fláróð tunga
 varð hönnum at fjör­lagi
 ok þęgi of sanna sök.
 120. Róðum þér Loddfáfnir,
 en þú róð nemir,
 njóta munt ef nemr,
 þér munu góð ef getr:
 góðan mann
 tæg þér at gamanrúnum
 ok nem líknargaldr
 meðan lifir.

115. *eyrarúnu*: jfr. Vsp. 39.

116. *at þér*: hos dig, (uheld) som du har lidt. — L. 7—9 er senere tilføjelse; de er kun en variant af 122₁₋₃.

117. *Ofarla*: oventil ɔ: i hovedet. — *bíta*: bide, sære; *bíta ofarla* bet. altså 'valde ens død'. — Verset er ikke en forklaring til det foreg., men en tildigtning af en, der mente, at det kunde være passende at indføre en 'ond kvinde' som sidestykke til en 'ond mand'. Verset er intet råd.

118. L. 9—11 er åbenbart en tildigtning, der beror på Grímn. 17.

119. *flaumslitum*: brud på det glædelige samkvem, venskab. — L. 8—10 er forklarende tillæg. — V. 119 og 120 er her byttede om for smhængens skyld.

120. *gamanrúnum*: gammensamtaler. — *líknargaldr*: hjælpens sang, her i overført betydning, omtr. = *líkn*, velvilje, hjælpsomhed, el. mild bedømmelse.

121. Róðum þér Loddfáfnir, njóta munt ef nemr,
 en þú róð nemir, þér munu góð ef getr:
 njóta munt ef nemr, þrimr orðum senna
 þér munu góð ef getr: skalattu þér við verra
 orðum skipta mann,
 þú skalt aldri opt hinn þetri bilar.
 við ósvinna apa. þás hinn verri vegr.
122. Af illum manni 125. Róðum þér Loddfáfnir,
 mundu aldri en þú róð nemir,
 góðs laun of geta, njóta munt ef nemr,
 en góðr maðr þér munu góð ef getr:
 mun þik gerva mega skósmiðr þú verir
 líknfastan at lofi. né skęptismiðr,
 nema sjölfum þér sér.
123. Sifjum es þá blandit hveurr es segrja ræðr
 einum allan hug; Skór 's skapaðr illa
 alt es þetra eða skapt sé rangt,
 an sé brigðum at vesa: þá 's þér þöls beðit.
124. Róðum þér Loddfáfnir, 126. Róðum þér Loddfáfnir,
 en þú róð nemir, en þú róð nemir,
 njóta munt ef nemr,

121. *apa*: tosse; ordet findes ellers aldrig brugt i den opr. betydn. (o: abe), men kun i denne, som her findes.
122. *líknfastan at lofi*: *líkn* i samme betydn. som i 120; 'fast, stærk' m. h. t. god omtale; hertil føjes *at lofi*, 'med hensyn til ros', en ret knudret tale.
123. *Sifjum*: slægtskab, her åndeligt; "da kommer åndeligt slægtskab og venskab i stand". — *einum*: en enkelt. — *brigðum*: her væntedes nom., men dativen er påvirket af *þetra* (*manni*); attraktion. — *vilt*: af *víldr*, 'det ønskede', hvad man helst vil høre; "han er ikke ven, som kun smigrer". — Verset er i og for sig godt nok, men er dog vel tildigtning eller hæntet andetsteds fra.
124. L. 5: "Ikke så meget som tre ord". — L. 7: "oftere giver den bedre efter" d. v. s. lader som han giver efter, ti han vil ikke mundhugges). L. 8 er sikkert senere tilføjet ligesom for at tydeliggøre. — *vegr*: kæmper; her behøver man ikke at forudsætte drab.
125. *verir*: er en sjældnen form f. *sér*. L. 8—10 er forklarende og overflødige. — *skapaðr*: formet. — L. 10: "da vil man nedbede alt ond over dig".
126. L. 5—7: "Hvor du ved af (andres) ulykke, gør den så til din egen", betragt den som din egen, og vær rede til at hjælpe, er tanken. At opfatte *þöl* i betydn. 'ondskab' er sikkert urigtigt. — L. 7 indeholder regel om det modsatte; "sine fjender bør man ikke skåne".

- þér munu góð ef getr:
 hvars þú þol kant,
 kveð þér þolvi at
 ok gefat þínum fjöndum frið.
127. Rjóðum þér Loddfáfnir,
 en þú rjóð nemir,
 njóta munt ef nemr,
 þér munu góð ef getr:
 illu feginn
 ves þú aldri,
 en lát þér at góðu getit.
128. Rjóðum þér Loddfáfnir,
 en þú rjóð nemir,
 njóta munt ef nemr,
 þér munu góð ef getr:
 upp líta
 skalattu í orrostu
 gjalti glíkir
 verða gumna synir
 síðr þitt of heilli halir.
129. Rjóðum þér Loddfáfnir,
 en þú rjóð nemir,
 njóta munt ef nemr,
 þér munu góð ef getr:
 Ef vilt þér góða konu
 kveðja at gamanrúnum
 ok fá fognuð af,
 föguru skaldu heita
 ok láta fast vesa;
 leiddisk mangi gótt ef getr.
130. Rjóðum þér Loddfáfnir,
 en þú rjóð nemir,
 njóta munt ef nemr,
 þér munu góð ef getr:
 varan biðk þik vesa
 ok eigi ofvaran,
 ves þú við ǫl varastr.
 ok við annars konu
 ok við þat hit þriðja,
 at þjófar né leiki.
131. Rjóðum þér Loddfáfnir,
 en þú rjóð nemir,

127. Dette råd slutter sig godt til det foregående. L. 7: "lad det gode behage dig".

128. L. 5, 6 + 9: "se ikke op i kampen, for at man ikke skal forhekse dig (*þitt = þik*)". Grunden til dette råd er ikke helt klar. Man kommer til at tænke på troldkyndige væsner i luften, hvis syn forhekser, jfr. hvad der fortælles om Kára i Hrómund Greipssons saga. Man kunde også tænke på pile- og spydflugten i luften, der kunde gøre en forskrækket. — L. 7—8 er sikkert et indskud. — *gjalti*: har intet med *góltr* at gøre; ordet er et af de meget få irske ord, der er indkommet tidlig; det irske ord (*geilt, gealta*) bet. 'gal', her substantivisk, 'en gal mand'.

129. Et ejendommeligt vers, idet l. 5—10 udgør ét vers på 6 linjer, hvoraf ingen kan udskilles. Men det har den sædvanlige indledning; man skulde fristes til at tro, at verset var en tildigtning som sidestykke til v. 120, som det sproglig minder om. Iøvrigt er verset fortræffeligt i og for sig. Det er klart, at det passer meget dårligt i smhængen, hvorimod 130 danner en udmærket fortsættelse af 128, der anbefaler forsigtighed.

130. Tilråder forsigtighed i livet; karakteristisk er l. 6. L. 8—10 er tilføjelse. L. 8 er det samme råd som i 115. — *leiki*: her må *þik* være underforstået, 'fører dig bag lyset, besnærer og bestjæler dig'.

- njóta munt ef nemr,
þér munu góð ef getr:
at háði né hlátri
haf þú aldri
gæst né ganganda.
132. Opt vitu ógørla,
þeirs sitja inni fyrir,
hvers þeir ro kyns es koma;
esat maðr svá góðr
at galli né fylgi,
né svá illr at einugi dugi.
133. Rjóðum þér Loddfáfnir,
en þú rjóð nemir,
njóta munt ef nemr,
þér munu góð ef getr:
at hórur þul
hlæ þú aldri,
opt es gótt þats gamlir kveða,
- opt ór skörpum bælg
skilin orð koma
þeims hangir með hóm
ok skollir með skróm,
ok váfir með vílmögum.
134. Rjóðum þér Loddfáfnir,
en þú rjóð nemir,
njóta munt ef nemr,
þér munu góð ef getr:
gæst né geyja
né á grind hrekir;
get þú völuðum vel.
135. Ramt es þat tré,
es ríða skal
öllum at upploki;
baug þú gef
eða þat biðja mun
þér læs hvers á liðu.
136. Rjóðum þér Loddfáfnir,
en þú rjóð nemir,

132. Verset slutter sig i tankegang til det foreg. og er en tolkning deraf, men som i og for sig er overflødig. — *at—dugi*: at han ikke er dygtig til noget (et el. andet).
133. L. 5—6: “Le aldrig ad en gråhåret taler” — som f. eks. ad “mig”; heri ligger, at Loddfáfnir skal mærke sig talerens råd. — L. 8—12 er alt yngre tilføjelser, der skal være af tolkende art, men er fuldkommen overflødige og tautologiske. — *skörpum bælg*: skarp o: hård og smkrympet (rynket) bælg (person). Jfr Hamð 28. — *skilin*: klare, forstandige. — *með hóm*: bl. (andre) skind (bælge). — *skollir* = *hangir*, *skróm* = *hóm*. — *váfir*: flakker omkring. — *vílmögum*: elendige personer (egl. trælle).
134. *geyja* = *gey* (imper.) + *a* (nægt.). — Man kunde tro, at dette vers havde stået foran 132, det slutter sig godt til v. 131, eller, snarere, at det er en tildigtning, da tanken deri egl. er den samme som i dette.
135. *tré*: det er klart af smhængen, at der er tale om et ‘træ’, der stænger for indgangen, og *ríða* viser, at det skal løftes i vejret “til oplukning”, altså et slags slå, bom. — *baug*: ring, synes her at være brugt om ‘gave’ i almhl. Ordet synes ret mærkeligt, men det står der nu. — *þat*: smfatter *öllum*, ‘de fattige der kommer’ og som intet får. “De vil nedbede alle ulykker (skader) på dine lemmer”. — Verset er i og for sig fortræffeligt, men næppe oprindeligt her.
136. Dette vers paa 15(!) linjer viser sig hurtig at være en smblanding af flere. L. 7—14 er et tilsyneladende helt vers i málaháttur,

njóta munt ef nemr,
þér munu góð ef getr:
hvars öl drekkir
kjós þér jarðar megin,
þvíat jörð tekr við öldri,
en eldr við sóttum,
eik við abbindi,
ax við fjölkyngi,
høll við hýrógi;

heiptum skal mána kveðja,
bæti við bitsóttum,
en við þolvi rúnar;
fold skal við flóði taka.

V.

137. Veiðk at ek hekk
vindgameiði á
nætr allar níu,

og viser sig sål. at være interpolation. L. 1—4 (den sædvanlige indledning) + 5—6 + 15 udgør det oprl. vers. Meningen er klar: "Hvor du drikker øl, vælg dig 'jordens styrke', jorden skal tage imod floden". Her trænger ordet *jarðar megin* til tolkning. Rime- ligst er, at det bet. 'den jorden iboende kraft til at gøre ende på rusen', man skal brække sig ude og lade jorden modtage den onde rus. "Efter folkemedicinsk tankegang vil en brækning overføre sygdomsstoffet til jorden og derved hæve sygdommen, idet denne tager imod det flydende, *fold skal við flóði taka*" (Reichborn-Kjennerud). L. 7: "Jorden tager imod øllet" (o: ved brækningen), det er dette, der er fælles med hovedverset, og som har ført til indskuddet. Vi er her inde på folkemedicinens og overtroens område. — *abbindi*: stoltvang; sygdommen skal overføres på egen. — *fjolkyngi*: trolddom, men der menes vist en bestemt art af sådan. Reichb.-Kjennerud mener, at der er tale om "småkryb", der er "overnaturlige væsner"; dette er dog vist tvivlsomt. — L. 11: "hallen tager imod tjæner-strid", falder udenfor de andre linjers indhold; betydn. skal være: "strid mellem tjænestefolkene finder kun sted indenfor fire vægge", den er ikke langvarig. Man ventede dog noget andet her, men andre sandsynligere tolkninger er ikke fundne. — L. 12: "Under forbitrelse (forbitret strid) skal man påkalde månen". Vi ved intet nærmere om, hvad der her ligger til grund. Man kan minde om "månebarnet" *Hjúki*, til verbet *hjúka* 'pleje (en syg)'. — *bæti*: bet. måske 'alun', der ansås for at være et godt middel mod 'bid-sygdomme' (W. Cederschiöld). — L. 14: "men runer skal hebrede ulykke".

Om dette digt kan iøvrigt henvises til Hávamál (1924) s. 138—40. Grundtonen deri er manen til forsigtighed i forskellige livsforhold.

V. Disse vers om runerne (137—44) danner ikke et smhængende hele, men er en samling af vers om runer, uensartede i form og indhold. Samleren har ikke kunnet finde nogen bedre udvej end at sammenstille dem således; han er gået ud fra, at Odin var den talende i dem alle. V. 137, 138 og 140 hører dog åbenbart sammen.

137. Odin skildrer her, hvorledes han ofrer sig selv til sig selv for

- geiri undaðr
ok gefinn Óðni,
sjalfr sjölfum mér,
á þeim meði,
es mangi veit,
hvers af rótum rinnr.
138. Við hléifi mik sældu
né við hornigi;
nýstak niðr,
namk upp rúnar,
œpandi nam,
fellk aptr þaðan.
139. Fimbulljóð níu
- namk af hinum frægja syni
Bólþorns, Bestlu fôður,
ok ek drykk of gat
hins dýra mjaðar
ausinn Óðreri.
140. Þá namk frævask
ok fróðr vesa
ok vaxa ok vël hafask;
orð mér af orði
orðs leitaði
verk mér af verki verks
(leitaði). —
141. Rúnar munt þú finna

at erhværve sig runerne og den med dem forbundne kraft. Han gör det ved at hænge sig i Ygdrasilssken, der netop heraf fik sit navn ("Odins hest ɔ: galge"). I det bekendte vers af Venantius Fortunatus tales der om "barbariske" runer, der skal ristes på asketræstavler. Dette hænger vel sammen hermed. — *vindgamæði*: vindomsust træ (af *vindugr*, der ellers ikke findes). — *allar*: hele (nætter), lat. totus. — *geiri*: det var Odins våben. — L. 7—9 er vist senere tillæg. Denne selvofring er det mest mystiske i den gamle mytologi. — *hvers*: men ventede *hverjum*.

138. *Við*: = *með* 'med'. — Hds.s *sældu* er det forsigtigst at opfatte som *sældu*, 'gjorde lykkelig', her: vederkvægede; Odin lider sult og tørst. — *né*: hører også til *sældu*. — *hornigi*: ikke ved horn (drik). — "Jeg spejdede nedað", for at opdage runerne? — *œpandi*: skrigende (af smærte). — *fellk*—*þaðan*: jeg faldt igen derfra, ɔ: ned fra træet, efter at han havde fået, hvad han ønskede. — Verset er snarest i fornyrdslag, hvis det ikke er forvansket.
139. Verset kan ikke høre sammen med de foregående, ti *ljóð*, der omtales her, er ikke runer. — *fimbulljóð*: kraftsange, ɔ: trolddomssange; hermed kan ikke være sigtet til VI. digt, da sangene her er dobbelte i antal. — *Bólþorns* (hds. *-þórs*): er Odins morfader; hvem Bölþorns 'navnkundige søn' er, vides ikke. Man har gættet på Mimir. *Ljóð* er digtning, dermed hænger indholdet af den sidste halvdel sammen. — *ausinn Óðreri*: øst op af O., må ordene snarest bet.; egl. skulde ordene bet. 'med O.', men man kan ikke godt tænke sig, at kedlen er benyttet som øsekar (driken selv da i karrene Son og Bodn; jfr. v. 106).
140. *frævask*: modnes. — *vël hafask*: befinde sig godt. — *leitaði* (i l. 6) er vist senere tilføjelse.
141. Et højst uregelmæssigt vers. De 3 sidste linjer er alle langlinjer. — *ráðna*: tydede; klare(?); 'som skal tydes' kan ordet ikke bet. — *stóra*: store (og betydningsfulde?). — *stinna*: tager sigte

- ok ráðna stafi,
mjök stóra stafi,
mjök stinna stafi,
es fáði fimbulpulr
ok gærðu ginnregin
ok reist hroptr rognna. —
142. Óðinn með ósum,
en fyr ölfum Dáinn,
Dvalinn dvergum fyrir,
Ásviðr jotnum fyrir,
ek reist sjalfr sumar. —
143. Veiðtu, hvé rísta skal?
veiðtu, hvé ráða skal?
veiðtu, hvé fáa skal?
veiðtu, hvé fręista skal?
veiðtu, hvé biðja skal?
veiðtu, hvé blóta skal?
- veiztu, hvé sęnda skal?
veiztu, hvé sóa skal? —
144. Bętra 's óbeðit
an sé ofblótit,
ęy sér til gildis gjof;
bętra 's ósęnt
an sé ofsóit.
— — —
145. Svá þundr of reist
fyr þjóða rok
þars upp of reis,
es aprtr of kom.
- VI.
146. Ljóð þau kank,
es kannat þjóðans kona
ok manskis mögr.

på det (træ) materiale, runerne står på. — *fáði*: maled. — *hroptr rognna*: Odin; = *fimbulpulr*; hvad *hroptr* egl. bet. er uvist.

142. Den talende i dette vers kan ikke være Odin, han kan ikke være identisk med *ek* i l. 5. — *Óðinn*: ɔ; *reist* (og sål. i det følg.). Runer findes altså hos alle væsner. De nævnte personer er ellers ukendte.
143. Verset er 8-linjet og i målahátt (snarest). I hver linje må *rúnar*, *rúnnum* (4, 5, 6, 8) underforstås. — *fręista*: prøve (her er *rúna*, gen., næppe at underforstå). — *blóta*: ofre (ved hjælp af runer). — *sęnda*: sende (runer, langt bort, for ved dem at udvirke noget). — *sóa*: tilintetgøre, ɔ; (snarest) 'skrabe dem af igen', idvrigt bet. *sóa* 'at ofre'.
144. L. 1—2: en ejendommelig (praktisk) regel. — *sér til*: venter. — *gildis*: gengæld. — *ósęnt*: mærkeligt ved siden af *ofsóit*; her skulde man tro ordet betød 'ikke ofret', men sål. bruges *sęnda* ikke ellers. — Den 6. linje mangler.
145. Er et halvvers i fornryrdislag. — *þundr*: Odin. — L. 3—4 er helt mystiske.
- VI. Hermed begynder det sidste digt i samlingen, som man ret træffende har kaldt *Ljóðatal*. Odin opregner deri sine *ljóð*, 'tryllesange'. Desværre meddeles ikke disse 'sange' selv, men kun hvad der bevirkes ved dem. Snorre har kendt digtet, ti i sin Yngl.s. parafraiserer han nogle af dem (148, 152, 154, 157; *hann kunnir þau ljóð* o. s. v., siger Snorre).
146. *þjóðans kona*: fyrsters hustruer ansås altså at være særlig

- Hjólþ heitir eitt,
þat þér hjalpa mun
við sorgum ok sökum.
ok sítum gǫrvollum.
147. Þat kank annat,
es þurfu ýta synir,
þeirs vilja læknar lifa.
— — — —
148. Þat kank þriðja,
ef mér verðr þǫrf mikil
haptis við mína heiptmøgu,
eggjar deyfik
minna andskota,
bitat þeim vǫpn né vǫlir.
149. Þat kank fjórða,
ef mér fyrðar bera
bønd at boglimum,
- svá ek gæl,
at ganga mák,
sprettr mér af fótum
fjöturr.
en af høndum hapt.
150. Þat kank fimta,
ef sék af fári skotinn
fléin í folki vaða,
flýgra svá stint,
at stöðvigak,
ef hann sjónum of sék.
151. Þat kank sétta,
ef mik særir þegn
á vrótum hrás viðar.
þann hal,
es mik heipta kvæðr,
þann eta megin heldr an
mik.

‘sang’kyndige. — *eitt*: det første; sál. bruges *ein* i reglen i opregninger. — L. 7 er sikkert senere tilføjet; den er formelt umulig.

147. *læknar*: som læger. Her mgl. det andet halvvers, der har indeholdt en nærmere forklaring.
148. *við*: overfor. — *heiptmøgu*: fjender; *møgr* bruges her (og oftere) som et slags afledningsendelse. — *andskota*: en som skyder imod (en), fjende. — *vǫlir*: af *vǫlr*, stav, stok, her altså til at prygle med; dertil svarer *bitat* ikke godt, men derfra må underforstås et verbum, der kunde passe. Eller tager *vǫlir* sigte på spydskafterne? (Snorre har *vendir* = *vǫlir*, men ændrer teksten noget).
149. *boglimum*: dette er det eneste rigtige (jfr. *bjúglimir*) ‘buede, bøjelige, lemmer’, ǝ: arme og ben. — L. 7 er vistnok tilføjet af en, der mente, at armene også burde være nævnte. Men der lægges åbenbart her særlig vægt på at kunne bevæge sig frit.
150. *af fári*: af, i, vrede, ǝ: fjendtlig. — *vaða*: fare afsted. — *í folki*: i kampen. — *stint*: kraftfuldt og lige. — *stöðvigak*: = *stöðva-ek-a-k*, ‘jeg ikke stanser den’.
151. *særir*: sårer; hertil må henføres *á vrótum hrás viðar*, *á* kan ikke bet. ‘siddende på’, deri er der ingen mening; det må bet. ‘på, ved’ (hjælp af), og de rødder, der er tale om, må være forheksede (måske med runer på, ligesom den trærod, der voldt Grettir d. stærkes død). Men der er her en fejl ved forlydsrimene; der må skrives *hrár* (med *h*), da *h* i forlyd endnu ikke var bortfaldet, da digtet blev til. For at få forlydsrim må der da skrives *vrótum*,

152. Þat kank sjaunda,
 ef sék hóvan loga
 sal of sessmögum,
 brinnrat svá bræitt,
 at hónum bjargigak;
 þann kank galdr at gala.
153. Þat kank átta,
 es ǫllum es
 nytsamligt at nema,
 hvars hatr vęx
 með hildings sonum,
 þat mák bæta brátt.
154. Þat kank níunda,
 ef mik nauðr of stęndr
 at bjarga fari á floti,
- vind ek kyrri
 vági á
 ok svæfik allan sæ.
155. Þat kank tíunda,
 ef sék túnriður
 leika lopti á,
 ek svá vink,
 at þær villar fara
 sinna heim-hama
 sinna heim-huga.
156. Þat kank ellipta,
 ef skalk til orrostu
 leida langvini,
 und randir gęlk,
 en þeir með ríki fara,

skönt *rót* ellers ikke findes med *v*; etymologisk er det sikret. *hrár viðr* = ungt, saftfuldt træ. — Man har tænkt på at læse *særir*, 'besværger', men dertil passer ikke *á* o. s. v. godt. — *heipta kvęðr*: fremkalder mig til vrede, fjendskab. — *męin*: vel 'bekymringer, sjælelig kummer'. — I norske love findes forbud mod at anvende *rót* til forgørelse.

152. *ef sék*: hvis jeg (blot) ser, får øje på. — *sessmögum*: 'siddende mænd (jfr. 148).
153. *hildings sonum*: fyrstesønner; *hildingr* (af *hildir*: kamp) egl. 'kriger'. — *vęx*: trives.
154. *stęndr*: rammer. — *á floti*: hvor det flyder; der er tale om skib, der omtumles uden ror. — *sæ*: her vistnok 'bølge'.
155. Om forståelsen af dette vers er der skrevet meget. I virkeligheden valder det ikke store vanskeligheder. — *túnriður*: væsner der rider, d. e. svæver, over gårdene; det er onde kvindelige væsner, der farer om i luften (ridende på *gandar*, jfr. *gandreid* jfr. *kveldriður*, *myrkriður*), og som kunde tilføje skade (jfr. Loddff.m. 2). — *villar fara heim-hama*: tager fejl af de i hjemmet efterladte hamme (der er altså tale om *hamhleypur*). Det var straf nok for disse væsner, at de ikke kunde komme igen til deres egne hamme, og få deres egenlige skikkelser, men måtte forblive i de påtagne. Jfr. Hárb. 20, og jfr. Egils s. 208. Der er ingen grund til at tænke på væsner, der "red på husene" (tagmönning). Jfr. iøvrigt Krit. bem. og min behandling i Hávamál (1924) s. 158 ff., hvor der findes litteraturhenvisninger.
156. *langvini*: venner fra gammel tid af. — *und randir gęlk*: jeg galer (synger tryllesange) ind i skjoldenes hulning. Det sigter til

- heilir hildar til,
 heilir hildi frá,
 koma þeir heilir hvaðan.
157. Þat kank tolpta,
 ef sék á tré uppi
 váfa virgilná,
 svá ek rist
 ok í rúnum fák,
 at sá gengr gumi.
 ok mælir við mik.
158. Þat kank þrettánda
 ef skalk þegn ungan
 verpa vatni á,
 munat hann falla,
 þótt í folk komi,
 hnígra sá halr fyr hjörum.
159. Þat kank fjögurtánda,
 ef skalk fyrða liði
- télja tíva fyrir,
 ása ok alfa
 ek kann allra skil,
 fár kann ósnotr svá.
160. Þat kank fimtánda,
 es gól Þjóðrörir
 dvergr fyr Døllings
 durum,
 afl gól ósum,
 en ölfum frama,
 hyggju Hroptatý.
161. Þat kank sextánda,
 ef vilk hins svinna mans
 hafa geð alt ok gaman,
 hugi hverfik
 hvítarmri konu
 ok snýk hennar öllum
 sefa.

den barditus, som Tacitus omtaler hos Germanerne i Germania kap. 3. — *með ríki fara*: farer frem med magt, d. v. s. bliver de sejrende. — L. 6—7 er indskud og siger ikke andet end hvad der knapt og godt siges i l. 8, der er versets oprl. 6. linje.

157. *váfa*: bevæge sig svingende. — *virgilná*: 'strikke-dødning'. hængt mand. — *gengr*: går, ɔ: bliver levende igen; *gengr vist* = *gengr apr* jfr. gen-ganger. — L. 7 er et mat og uægte tillæg. — Her er det mærkeligt, at der ikke er tale om en tryllesang, men om anvendelse af runer. Verset må dog være ægte.
158. *þegn ungan*: ɔ: en nyfødt dreng. — *verpa vatni á*: overøse med vand, ɔ: ved navngivningen; dette var en gammel, hedensk skik. — *folk*: kamp.
159. Her er ikke tale om nogen tryllesang, men om kundskabsfylde. — *fyrða liði*: menneskene.
160. *Þjóðrörir*: person, der ellers er ganske ukendt; her kaldes han dværg. Endelsen er identisk med den i *Óðrörir* og må have samme betydning, 'den der rejser, bevæger, vækker', 'folkevækkeren'. — *fyr D. durum*: Dølling er 'den lyse', ifg. Snorre Dags (dagens) fader. I virkeligheden er *Døllingr* = *Dagr*. 'Foran Døllings dør' er blevet rigtig forklaret som 'lige før dagens frembrud'; så bliver dværgen symbol på den tilstundende dags fornyelseskraft efter nattens vederkvægelse; det er 'foryngelsens tryllesang'. — *hyggju*: tænkekraft.
161. *geð, gaman*: se v. 98. — *hverfik, snýk*: vender, drejer, nemlig til elskov til mig.

162. Þat kank sjautjándá
 — — — —
 at mik seint mun firrask
 hit manunga man.
163. Ljóða þessa
 mun þú Loddfáfnir
 lengi vanr vesa,
 þó sé þér góð, ef þú getr,
 nýt, ef þú nemr,
 þørf, ef þú þiggr.
164. Þat kank átjándá,
 es æva kenning
 mey né manns konu,
 alt 's þetra
 es einn of kann,
- þat fylgir ljóða lokum,
 nema þeiri einni,
 es mik armi verr,
 eða mín systir sé.
- VII.
165. Nú eru Háva mál
 kveðin Háva höllu í
 allþørf ýta sonum,
 óþørf jøtna sonum;
 heill sás kvað,
 heill sás kann,
 njóti sás nam,
 heilir þeirs hlýddu.

162₁₋₃ er kun en del af et vers og rimeligvis l. 1+5—6, så at hele "indmaden" mangler. — *seint*: sent, ɔ: aldrig. — *manunga* = *jóðunga*, ɔ: i sin frodigste ungdom.

163. Disse linjer udgør et vers for sig, men er en ren tildigtning af én, der ikke forstod smhængen og trode, at alt var Loddfáfnismál efter v. 136. Til dette digt kan verset ikke have hørt. Indholdet er ret forvirret, ja meningsløst. "Du vil altid (*lengi*) være uden disse sange" (ti det er jo Odin alene, der kan dem!) — og dog ønskes, at de skal være gode og nyttige, "hvis du lærer dem" (hvad der jo er umuligt!). Og så er l. 4—6 lutter langlinjer.

164. *þat*: hvad denne sang er for en vil altid blive en uigennemtrængelig dunkelhed. — *nema—einni*: undtagen 'min hustru' ɔ: Frigg, men hun vidste alt, hvad Odin vidste; jfr. hvad Odin siger om Gefjun, Lokas. v. 21, men Gefjun er identisk med Frigg. — *eða—sé*: det kunde Odin sige, som ingen søster havde. Det ligger nærmest for at antage, at l. 1—3 og 7—9 er det oprl. vers, og at 4—6 er senere tildigtning. — *þat fylgir*: deri består (slutningen af (ljóð) ɔ: det er det sidste ord).

Tallene viser her den oprl. rækkefølge. De viser tillige, at nogen fuldtud systematisk, logisk indre sammenhængende opregning er der ikke tale om. Hertil kommer, at et par vers slet ikke indeholder *ljóð* eller tryllesang.

165. VII. Dette vers er en afsluttende tildigtning til I—VI af den oprindelige samler selv. Det er uregelmæssigt i formen, en blanding af málaháttur og ljóðaháttur (langlinjer). — *Háva mál*: er for såvidt rigtigt, som alt (undt. noget af V) er Odins tale. Iøvrigt trænger verset ikke til nærmere forklaring.

VAFDRÚÐNISMÓL.

<p>Óðinn kvað:</p> <p>1. Ráð mér nú Frigg
alls mik fara tíðir
at vitja Vafþrúðnis;
forvitni mikla
kveðk mér á fornum stöfum
við þann hinn alsvinna jötun.</p> | <p>engi jötun
hugðak jafnramman
sem Vafþrúðni vesa.</p> <p>Ó. kv. 3. Fjöld ek fór,
fjöld freistaðak,
fjöld of reyndak regin;
hitt vilk vita,
hvé Vafþrúðnis
salakynni séi.</p> |
|---|--|

<p>Frigg kvað:</p> <p>2. Heima létja
mundak Herjafoðr
í gorphum goða;</p> | <p>Fr. kv. 4. Heill þú farir,
heill þú aprt komir,
heill á sinnum séir;</p> |
|---|---|

-
1. *mik—tíðir*: jeg har lyst til. — *forvitni*: videbegærlighed. — *á fornum stöfum*: med hensyn til kundskaber om oldtiden. — *við*: overfor. Her synes en sammenblanding i tanken at have fundet sted; digteren tænker på udtrykket *at keppa(sk) við* 'at kappes med'. — *alsvinna*: Odin ved altså, at jætten er 'meget kyndig', men han kan ikke tåle at vide, at der er noget væsen, kyndigere end han selv. Jætten Vafþrúðne er ellers ganske ukendt. Navnet bet. 'stærk i (til) at *vefja*', give udviklede svar eller spørgsmål.
 2. *Heima létja*: er en ejendommelig udtryksmåde, vel også et slags smblanding af to, "jeg vilde ved fraråden tilbageholde Hærenes fader hjemme i gudernes gårde". — L. 4—6 indeholder grunden hertil. — *jafnramman*: 'så stærk', nemlig 'åndelig stærk' (O: meget vidende). *rammr* går undertiden over til at bet. 'stærk i trolddom'. Friggs svar viser en vis ømhed og angst for Odin.
 3. *Fjöld*: står her adverbialt; det kan dog også opfattes som subst., obj. for verberne i l. 1—2, mindre godt sål. i l. 3; for det første taler, at *fjöld* er i l. 2 svagt (svagere) betonet, da hovedstaven er *f* i *freistaðak*. — *hitt*: stærkt betonet, "det vil jeg nu vide". — *salakynni*: bolig, jfr. *húsakynni*.
 4. Frigg ser, at det nytter ikke at prøve at få Odin til at blive

æði þér dugi	ef fróðr séir
hvars skalt, Aldaföðr,	eða alsviðr jötunn.
orðum mæla jötun.	V. kv. 7. Hvat 's þat manna,
	es í mínum sal
5. Fór þá Óðinn	verpumpk orði á?
at freista orðspeki	út þú né kómr
þess hins alsvinna jötuns;	órum höllum frá.
at höllu hann kom,	nema þú en snotrari séir.
ok átti Hym's faðir;	Ó. kv. 8. Gangráðr heitit,
inn gekk Yggr þegar.	nú emk af göngu kominn,
Ó. kv. 6. Heill nú, Vafþrúðnir,	þyrstr til þinna sala;
nú emk í höll kominn	laðar þurfi
á þik sjálfan séa;	hefk lengi farit
hitt vilk fyrst vita,	ok þinna andfanga, jötunn.

hjemme og ønsker ham al lykke på rejsen. Denne omfatter punktet for afrejsen, for tilbagekomsten og tiden derimellem. Det er en smuk formel, der mulig er grebet ud af det daglige livs sædvane. — *á sinnum*: undervejs. — *Aldaföðr*: menneskenes fader; både ved dette og ved *Herjaföðr* i v. 2 minder Frigg Odin om, hvem han er og hvilken betydning han har for menneskene og verden, "husk at du er menneskenes fader, du må ikke komme noget til". — *orðum mæla jötun*: have en samtale med jætten; andet og mere ligger der ikke i ordene.

5. *orðspeki*: genitiv. — *Hym's*: *Ims* har hds., men så mangler hovedstaven. *Hym's* skulde da være smtrukket for *Hymis*, *Hym's faðir*: jätte. — *Yggr*: den frygtelige; valgt med vilje, det peger på resultatet, Odin bliver "frygtelig" for jætten. — *þegar*: betegner raskheden, Odin "spørger ikke om lov". Vaftrudne tænkes siddende inde i sin sal.
6. Odin buser straks ud med sit ærinde i en overlegen tone, beregnet på, at jætten vil fare op og udæske ham til kappestrid; derved vandt han, at Odin blev den spørgende, hvad jo var en lettere opgave. Herved viser Odin straks sin åndelige smidighed. Jætten er dum trods sin viden.
7. *mínum*: min egen, stærkt betonet. — I l. 4—6 ligger straks en opfordring til kappestrid om kundskaber. — *né kóm*: du skal ikke komme.
8. Efter at Odin har opnået hvad han vilde, lader han nu, som han bliver forskrækket og ønsker hellere mad og drikke, men jætten vil ikke høre noget om det. — *Gangráðr*: 'som råder for gang', ɔ: vandrer. — *laðar þurfi*: trængende til indbydelse (og vederkvægelse), er prædikativt. — *andfanga*: modtagelse.

- V. kv. 9. Hví þú þá, Gangráðr, þíns of fręista frama,
 mælisk af golfi fyrir? hvé hęstr hęitir,
 far þú í sess í sal; sás hverjan dręgr
 þá skal fręista, dag of dróttmęgu.
 hvárr fleira viti, Ó. kv. 12. Skinfaxi hęitir,
 gęstr eða hinn gamli þulr. es hinn skíra dręgr
 dag of dróttmęgu;
 Ó. kv. 10. Óauðigr maðr, hęsta baztr
 es til auðigs kęmr, þykkir með Hręiðgotum;
 mæli þarft eða þęgi; ey lýsir męn af mari.
 ofrmælgi mikil
 hygg at illa geti V. kv. 13. Sęg þat, Gangráðr,
 hvęims við kaldrifjaðan kęmr. alls á golfi vill
 V. kv. 11. Sęg mér, Gangráðr, þíns of fręista frama,
 alls á golfi vill hvé jór hęitir,

9. *hinn gamli þulr*: sál. betegner V. sig selv, 'den gamle vismand'; jfr. Hávam. v. 110 og 133.
10. *Óauðigr*: sál. betegner Odin sig i overensstemmelse med v. 8. — *ofrmælgi*: for megen tale. — *illa geti*: bliver til ulykke. — *kaldrifjadan*: en med 'kolde ribben', d. e. en uvenlig person; jfr. 'kulde' = uvenlighed. Jfr. *köld rýð* Lokas. 51; *kaldr* betegner i det hele 'fjendtlig'. — *við*: til, sammen med; med acc.
 Jætten går nu over til at spørge Odin (v. 11—18) for at prøve, om han overhovedet er værd at indlade sig videre med. Prøven falder godt ud.
11. *á golfi*: stående på gulvet, Odin har altså ikke modtaget jættens indbydelse til at sætte sig (jfr. *opt sitjanda sęgur of fallask*). — *hverjan*: denne form findes ofte. — *dag*: objekt til *dręgr* (hv. dag ikke tidsakkusativ). — *dróttmęgu*: menneskene.
12. *Skinfaxi*: med den lysende manke, kaldes af Snorre også *Gladr* = den lysende. — *Hręiðgotum*: forlydsrimet viser, at ordet har *h* (i forlyd); *Reið*- skriver Snorre og andre i 13. årh. I ags. findes *Hræðgotan*, der sikkert er samme folk, selv om vokalerne ikke nøje svarer til hinanden. Det er rimeligt, at der hermed egl. menes Østgoterne; jfr. *austr frá Pólana er Reiðgotaland ok þá Húnland* (Hauksb.); Snorre lærer at *Reiðgotaland* var s. s. Jylland, men dette er blot en senere tolkning. På Rök findes *miR Hraifkutum* og i verset: *stręntu hraiþmarar*, 'Hredgoternes havs strand'. Betydn. af *hręið*- er usikker. *Hręiðgotar* synes her at måtte tages i en omfattende betydn., 'hele den nordiske stamme'. Göternes heste var i oldtiden højt berømte; der er mulig her en smhæng. — *męn*: er nom. og subj. til *lýsir*.
13. *nýt*: nyttige, heldgivende; det er ikke naturligt at finde denne betegnelsen i jættens mund; det er digterens udtryk; jfr. *svęsu* v. 18.

- sás austan dregr
nótt of nýt regin.
- Ó. kv. 14. Hrímfaxi heitir,
es hverja dregr
nótt of nýt regin;
méldropa fellir
morgin hverjan;
þaðan kœmr döggr of dala.
- V. kv. 15. Seg þat, Gangráðr,
alls á golfi vill
þíns of fręista frama,
hvé ó heitir,
sús deilir með jötna sonum
grund ok með goðum.
- Ó. kv. 16. Ífing heitir ó,
es deilir með jötna sonum
grund ok með goðum;
opin rinna
hón skal of aldrdaga;
verðrat íss á ó.
- V. kv. 17. Seg þat, Gangráðr,
alls á golfi vill
þíns of fręista frama,
hvé vøllr heitir,
- sás finnask vígi at
Surtr ok hin svösu goð.
- Ó. kv. 18. Vígríðr heitir vøllr,
es finnask vígi at
Surtr ok hin svösu goð;
hundrað rasta
hann 's á hverjan veg;
sá 's þeim vøllr vitaðr.
- V. kv. 19. Fróðr est nú gęstr,
far á þekk jötuns,
mælumk í sessi saman;
höfði veðja
vit skulum høllu í
gęstr of gęðspeki.
- Ó. kv. 20. Seg þat hit eina,
ef þitt æði dugir
ok þú Vafþrúðnir vitir,
hvaðan jørð of kom
eða upphiminn
fyrst, hinn fróði jötunn.
- V. kv. 21. Ór Ymis holdi
vas jørð of sköpuð,
ęn ór beinum björg,
himinn ór hausi

14. *Hrímfaxi*: med rim i manken. — *méldropa*: dråber fra mundstykket.

15. *deilir grund*: deler jorden, *grund* er acc.

16. *Ífing*: navnet er utolket. — *opin*: isfri, forklares i og med l. 6.

17. Medens de 3 foregående spørgsmål alle drejer sig om fortidens (og "nutidens") ting — som iøvrigt måtte synes at være lette at besvare —, tager det sidste sigte på fremtiden, ragnarök.

18. *Vígríðr*: hvor kampen svinger, bevæger sig; et andet navn var *Óskópnir* (Fáfn. 15). — *vitaðr*: (forud) bestemt.

19. Jætten anerkender Odins viden og at han er værd at have en strid med, og siger nu det afgørende ord om vædekampen. Det skal gælde livet. — *far á þekk*: om Odin sætter sig, er uklart. — *gęðspeki*: sinds-visdom, er s. s. *speki* alene; jfr. *gęðsvinnr*.

20. *eina*: første, jfr. Hávm. 146. — *æði*: hermed beg. 748. — *upphiminn*: himlen der oppe.

21. Jfr. Grímn. 40—41. — *sköpuð*: formet, dannet. — *svęita*: blodet.

- hins hrímkalda jötuns,
 en ór sveita sær.
 Ó. kv. 22. Seg þat annat,
 ef þitt æði dugir
 ok þú Vafþrúðnir vitir,
 hvaðan máni of kom,
 svát færr menn yfir,
 eða sól hit sama.
- V. kv. 23. Mundilfari heitir,
 hann 's Mána faðir
 ok svá Sólar hit sama;
 himin hverfa
 þau skulu hverjan dag
 öldum at ártali.
- Ó. kv. 24. Seg þat þriðja,
 alls þik svinnan kveða
 ok þú Vafþrúðnir vitir,
 hvaðan dagr of kom,
 sás færr drótt yfir,
 eða nótt með niðum.
- V. kv. 25. Dellingr heitir,
 hann 's Dags faðir,
 en Nótt vas Nörvi borin;
 ný ok nið
 skópu nýt rëgin
 öldum at ártali.
- Ó. kv. 26. Seg þat fjórða,
 alls þik fróðan kveða,
 ok þú Vafþrúðnir vitir,
 hvaðan vetr of kom
 eða varmt sumar
 fyrst með fróð rëgin.
- V. kv. 27. Vindsvalr heitir,
 hann 's Vetrar faðir,
 en Svósuðr Sumars.
 — — — —
- Ó. kv. 28. Seg þat fimta,
 alls þik fróðan kveða,
 ok þú Vafþrúðnir vitir,
 hverr ása elztr
 eða Ymis niðja
 yrði í árdaga.
- V. kv. 29. Örófi vetra
 áðr væri jörð sköpuð,

22. *svát*: således at, er omtr. ensbetydende med relativet, jfr. v. 24. — *hit sama*: ligervis.
23. *Mundilfari*: af *mundil-*, der er dannet af *mund*, ntr., tidspunkt; navnet hænger sammen med månen og solen som tid-tæller. — *hverfa*: bevæge sig i kres henover.
25. *Dellingr*: den lyse; egl. navn på dagen selv; jfr. Hávm 160. — *Nörvi*: af *Nörr*, ellers ukendt, jfr. dog Alvíssm. 29. — *ný ok nið*: nymåne og næ (mørke).
26. *með*: til, blandt.
27. *Svósuðr*: den milde, behagelige. Her mangler versets sidste del. Snorre synes at have haft denne. — Som navn er *Sumarr* vist masc.; der findes bevis for, at appellativet kunde være masc. (ved midten af 11. årh.).
28. "Hvem der var ældst af aserne, eller af jætterne" (hvis de var de ældste væsner).
29. *Örófi*: f. *ör-hófi* umådehold, umådelig mængde. — *Bergelmir*, *þrúðgelmir*, *Aurgelmir*: *gelmir* bet. vist 'den støjende, larmende', *Ber-* er vistnok stammen i *beri* = *björn*; *þrúð-* = den stærke; *Aur-*, 'grus', sigter vist til jordens grus og sand; *Aurgelmir* er = Ymir.

- þá vas Bergelmir borinn,
 þrúðgelmir
 vas þess faðir,
 en Aurgelmir afi.
- Ó. kv. 30. Sæg þat séttá,
 alls þik svinnan kveða,
 ok þú Vafþrúðnir vitir,
 hvaðan Aurgelmir kom
 með jötna sonum
 fyrst, hinn fróði jötunn.
- V. kv. 31. Ór Élivógum
 stukku eitrdropar,
 svá óx unz ór varð jötunn;
 órar ættir
 kómu þar allar saman;
 því 's þat æ alt til atalt.
- Ó. kv. 32. Sæg þat sjaunda,
 alls þik svinnan kveða,
 ok þú Vafþrúðnir vitir,
 hvé sá þorn gat
- hinn baldni jötunn,
 es hann hafðit gýgjar gaman.
- V. kv. 33. Und hendi vaxa
 kóðu hrímþursi
 mey ok mög saman;
 fótr við fœti
 gat hins fróða jötuns
 sexhøfðaðan son.
- Ó. kv. 34. Sæg þat átta,
 alls þik fróðan kveða,
 ok þú Vafþrúðnir vitir,
 hvat fyrst of mant
 eða fremst of veizt,
 þú est alsviðr jötunn.
- V. kv. 35. Ørófi vetra
 áðr væri jørð of sköpuð,
 þá vas Bergelmir borinn;
 þat fyrst of mank,
 es hinn fróði jötunn
 á vas lúðr of lagiðr.

31. *Élivógum*: af Snorre forklaret som havströmme fra norden (is-havet); dertil passer ikke *vágar*, der bet. 'vige eller bølger'. *Éli*- er vist s. s. *él*- 'byge, storm' (af sne el. hagl). Aasen har: eleveer = 'vejr med enkelte ilinger'. — *eitrdropar*: iskolde dråber. — L. 4—6 mgl. både i R og 748, men Snorre har dem. — *kómu þar saman*: samledes dér, som i ét brændpunkt, i et første ophav. — *atalt*: stridbart, grumt.
32. *baldni*: den kraftige, sål. 748; *aldni* R (så mgl. hovedstaven). — *gaman*: kødelig elskov(sforbindelse).
33. *mey ok mög*: datter og søn. — *sexhøfðadan*: med seks hoveder (sål. 748, *ser* R, meningsløst). Der omtales oftere jætter med flere hoveder, sål. en med 3 Skírn. 31, en jættekvinde endogså med 900(!) Hymiskv. 8.
34. L. 4—5: "hvad du husker som det første eller ved som det tidligste".
35. *á lúðr of lagiðr*: Snorre har forstået *lúðr* som 'lúr' ('trompet'), men dette er umuligt, fordi der står "han blev lagt på lúðr" (Snorre ændre dette vilkårligt til "han besteg"); *lúðr* må her have en helt anden betydning, og man er da henvist til betydning 'kasse' (spec. kværnkasse). Fritzner har *lúðr* i betydning "en udhulet stok eller trug til deri at nedlægge det nyfødte spæde barn" og hen-

- Ó. kv. 36. Sæg þat níunda,
 alls þik svinnan kveða,
 ok þú Vafþrúðnir vitir,
 hvaðan vindr of kœmr
 svát færr vág yfir,
 æ menn hann sjalfan of séa.
- V. kv. 37. Hræsvelgr heitir,
 es sitr á himins enda,
 jötunn í arnar ham;
 af hans vængjum
 kveða vind koma
 alla menn yfir.
- Ó. kv. 38. Sæg þat tíunda,
 alls þú tíva røk
 öll Vafþrúðnir vitir,
 hvaðan Njörðr of kom
 með niðjum ása
 hofum ok horgum
 hann ræðr hundmorgum
 ok varðat hann ósum alinn.
- V. kv. 39. Í Vanahęimi
 skópu hann vís regin
 ok seldu at gíslingu goðum,
 í aldar røk
 hann mun aprt koma
 heim með vísnum vönnum.
- Ó. kv. 40. Sæg þat ellipta,
 hvar ýtar túnum í
 höggvask hverjan dag;
 val þeir kjósa
 ok ríða vígi frá,
 sitja meir of sáttir saman.
- V. kv. 41. Allir einherjar
 Óðins túnum í
 höggvask hverjan dag,
 val þeir kjósa
 ok ríða vígi frá,
 sitja meir of sáttir saman.
- Ó. kv. 42. Sæg þat tolpta,
 hví þú tíva røk
 öll Vafþrúðnir vitir,
 frá jötna rúnum
 ok allra goða

viser til oht. *ludra* 'en vugge'. Det er rimeligt, at ordet har den betydning; jætten siger da, at han husker så langt tilbage som til Ymers sønnesøns fødsel.

36. *æ*: ikke, sjældent i den betydning; mulig fejl f. *ey*, hvad der findes i v. 55.
37. *Hræsvelgr*: lig-sluger.
38. *tíva røk*: gudernes liv og skæbne. — *niðjum ása*: asernes sønner *o*: guderne.
39. *at gíslingu*: til gidseltilstand, som gidsel, jfr. Snorres udførlige fremstilling. Den begivenhed, hvortil der sigtes, fandt sted efter vanekrigen (jfr. *Völuspá* v. 24). — L. 4—6, hvad der her siges findes ingen andre steder. — *aldar røk*: her bet. *røk* undergangen. — *með*: til.
40. *hvar túnum í = í hverjum túnum*, hvilken gård(splads). — *val kjósa*: vælger valen, d. v. s. de fælder hinanden. — *meir*: fremdeles derefter.
42. *hví*: kan ikke her bet. 'hvorfor', men 'hvorledes'; man ventede *hvé*, men ordet findes et par andre steder som her. — L. 7 er uden tvivl senere tilføjet.

- þú hit sannasta segir.
hinn alsvinni jötunn.
- V. kv. 43. Frá jötna rúnum
ok allra goða
ek kann segja satt,
þvíat hvern hefð
heim of komit,
nú komk heima
fyr niðhæl neðan;
hinig deyja (ór hælju) halir.
- Ó. kv. 44. Fjölð ek fór,
fjölð freistaðak,
fjölð of reyndak regin,
hvat lifir manna,
þás hinn mæra líðr
fimbulvetr með firum?
- V. kv. 45. Líf ok Lífþrasir,
en þau leygnask munu
- í holti Hoddmímis;
morgindöggar
þau sér at mat hafa;
þaðan af aldir alask.
- Ó. kv. 46. Fjölð ek fór,
fjölð freistaðak,
fjölð of reyndak regin,
hvaðan kómr sól
á hinn slétta himin,
es þessa hefr fennir farit?
- V. kv. 47. Eina dóttur
berr alfróðull,
áðr hana fennir fari;
sú skal ríða,
þás regin deyja,
móður brautir mær.
- Ó. kv. 48. Fjölð ek fór,
fjölð freistaðak,

43. L. 4—5 er uden al tvívl uægte. — *nú heima*: acc., obj. til *komk* (jfr. *fara sæving* Atlam. 10); der er vist tale om de samme 9 verdner i underverdenen som i Vspó. 2. — *fyr—neðan*: nede i det mørke Hel (ikke nedenfor); *niðhæl* = *hæl*, Hels mørke bolig. — L. 8: “did kommer menneskene ved døden fra hel”; efter ordene skulde der her være tale om en anden død, hvad der er fuldkommen uforståeligt. Rimeligvis er *ór hælju* senere tilføjelse.
44. Her anvender Odin den samme formel som i v. 3 ved overgangen til spørgsmålene om fremtiden (undergangen o. s. v.). — *mæra*: navnkundige, meget omtalte. — *fimbulvetr*: hovedvinter; Snorre beskriver den sål.: “da sner det fra alle kanter, der er stærk frost og voldsomme storme; solen viser sig ikke; det er 3 vintre ud i ét uden sommer imellem”.
45. *Líf*: naturligvis femin. — *Lífþrasir*: livønskende el. livet fastholdende. — *holti Hoddmímis*: Hoddmímers skov; hvem H. er, vides ikke; navnet synes at bet. ‘den rige Mímer’ (*hodd* = skat). — *aldir*: (nye) menneskeslægter. — *alask*: fødes, (*þaðan af* = *af þeim*).
46. *slétta*: glat, uden ujævnheder, dette kan godt bruges om himlen, uagtet den er hvælvet. — *fennir*: ulven, ♂: solulven Skoll. — *farit*: indhænter (og sluger).
47. *alfróðull*: poetisk navn på solen. — *ríða*: køre (obj. hertil er *brautir*). — *mær*: datter (jfr. *móður*).
48. Da dette vers findes her, må man slutte, at de deri omtalte væsner tilhører fremtiden, tiden efter ragnarök. Det er de nye

<p>fjölð of reyndak rēgin,
hverjar ro meýjar,
es líða mar yfir,
fróðgēðjaðar fara.</p> <p>V. kv. 49. Þríar þjóðir
falla þorp yfir
meýja Moggþrasis;
hamingjur einar
þærs í heimi eru,
þó þær með jötnum alask.</p> <p>Ó. kv. 50. Fjölð ek fór,
fjölð freistaðak,
fjölð of reyndak rēgin,
hverir ráða æsir
eignum goða,
þás sloknar Surta logi?</p> <p>V. kv. 51. Víðarr ok Váli
byggva vé goða,
þás sloknar Surta logi;</p> | <p>Móði ok Magni
skulu Mjólni hafa
Vingnis at vígþroti.</p> <p>Ó. kv. 52. Fjölð ek fór,
fjölð freistaðak,
fjölð of reyndak rēgin,
hvat verðr Óðni
at aldragi,
þás rjúfask rēgin?</p> <p>V. kv. 53. Ulfr gleyþa
mun Aldaföðr,
þess mun Víðarr vreka;
kalda kjapta
hann klyfja mun
vitnis vígi at.</p> <p>Ó. kv. 54. Fjölð ek fór,
fjölð freistaðak,
fjölð of reyndak rēgin,
hvat mælti Óðinn,</p> |
|---|--|

skæbnegudínder. — *fróðgēðjaðar*: kyndige i sind. — *fara*: færdes; kan være identisk med blot 'er'.

49. *þjóðir*: skarer. Det følg. er ikke uden vanskeligheder. Vil man, at *meýja Moggþrasis* hører sammen, må det styres af *þjóðir*; *Moggþrasir* må vel bet. 'sønner ønskende', et symbolsk navn; *þorp* må så være 'det bebode land'. Mere mening synes at være i at lade *Moggþrasis* styres af *þorp*; "Tre skarer af møer falder over (∴ kommer til, oppe fra luften?) sønne-ønskerens (∴ menneskets) by". Disse møer er *hamingjur* 'lykke-væsner', de måtte svare til nornerne för ragnarök. — *alask*: er de (tidligere) bleven opfødte.
- Disse 2 vers er næppe senere tildigtning.
50. *Surta*: gen. i smsætning, for *Surts*.
51. *Víðarr*: en søn af Odin og Gríðr; "den vidt herskende". — *Váli*: søn af Odin og Rindr. "Den lille Vane" (? *Váli* = *Vanila*). — *vé*: boliger. — *Móði, Magni*: sønner af Tor. *Magni* søn af Tor og Járnsaxa. — "Den modige" og "Den stærke". — *Vingnis*: Tor (navnet er utolket), styres af *vígþroti*; hele linjen kunde gengives: *es Vingni þrýtr at vega*, 'når V. hører op med at kunne kæmpe', ∴: når han er død.
53. *vreka* = *reka*, hævne. — *kjapta*: *vitnis* er her underforstået. — *klyfja (kluþða)*: spalte. — *vitnis*: styres af *vígi*, "under kampen med (drabet på) ulven".
54. *stigi*: subj. er *sonr* fra den følg. linje; sønnen er Balder.

áðr á bál stigi, sjalfr í ęyra syni?	feigum munni mæltak mína forna stafi
V. kv. 55. Ęy manni vęit, hvat þú í árdaga sagðir í ęyra syni;	ok of ragnarøk. Nú við Óðin deildak mína orðspeki; þú est æ vísastr vera.

55. *Ęy manni*: er dannet efter spørgeformen *hvat manni*. Balders død siges at have fundet sted i *árdaga*, hvilket ellers betegner urtiden; der forudsættes ialfald en lang tid mellem denne begivenhed og striden med Vaftrudne. — *feigum munni*: med døds-viet mund; herved erklærer jætten sig overvunden; følgen er, at han mister sit hoved, hvilket altså kun antydes ved *feigum*. — *forfir stafir* og *ragnarök* hentyder til de to hovedgrupper af spørgsmålene om fortiden og fremtiden. — L. 7—9 er et mat og uęgte tillæg. — *deildak orðspeki*: har haft strid om talekløgt (o: visdom). — *vera*: brugt om guder. — På det sidste spørgsmål indser jætten, at det er Odin, han har talt med, ti ingen måtte stille et spørgsmål, han ikke selv kunde besvare, men hvad Odin hviskede Balder i øret var han ene om at vide.

Digtet er i det hele vel ordnet. Fra og med v. 20 er ordningen følgende: verdens ophav (20—21), elementer o. s. v., måne, sol, dag, nat, vinter, sommer (22—27), jætter og Vaftrudne selv (28—35); enkelte ting: vind, Njord, einherjer (36—41), hvortil kommer vers om jætten og hans viden (42—43), overgang til det andet hovedafsnit: ragnarök, tiden før og efter, overlevende guder (44—53) — endelig det dræbende spørgsmål (54—55).

GRÍMNISMÓL.

Frá sonum Hrauðungs konungs.

Hrauðungr konungr átti tvá sonu; hét annarr Agnarr, en annarr Geirrøðr. Agnarr var tíu vetra, en Geirrøðr átta vetra. Þeir reru tveir á báti með dorgar sínar at smáfiski. Vindr rak þá á haf út. Í náttmyrkri brutu þeir við land ok gengu upp, fundu kotbónda einn. Þar váru þeir um vetrinn. Kerling fóstraði Agnar, en karl Geirrøð ok kendi hánum ráð. At vári fekk karl þeim skip. En er þau kerling leiddu þá til strandar, þá mælti karl einmæli við Geirrøð. Þeir fengu byr ok kómu til stöðva föður síns. Geirrøðr var fram í skipi. Hann hljóp upp á land en hratt út skipinu ok mælti: “farðu nú, þar er smyl hafi þik.” Skipit rak í haf út. En Geirrøðr gekk upp til bæjar. Hánum var þar vel fagnat, en faðir hans var þá andaðr. Var þá Geirrøðr til konungs tekinn ok varð maðr ágætr.

Óðinn ok Frigg sátu í Hliðskjálfu ok sá um heima alla. Óðinn mælti: “sér þú Agnar fóstra þinn, hvar hann elr börn við gýgi í hellinum, en Geirrøðr fóstri minn er konungr ok sitr nú at landi?” Frigg segir: “hann er matníðingr sá, at hann kvelr gesti sína, ef hánum þykkja of margir koma”. Óðinn segir, at þat er hin mesta lygi. Þau veðja um þetta mál. Frigg sendi eskismey sína Fullu til Geirrøðar. Hon bað konung varask, at eigi fyrgerði hánum fjölkunnigr maðr, sá er þar var kominn í land, ok sagði þat mark á, at engi hundr var svá ólmr, at á hann mundi hlaupa. En þat var hinn mesti hégómi, at Geirrøðr konungr væri eigi matgóðr, ok þó lætr hann handtaka þann mann, er eigi vildu hundar á ráða. Sá var í feldi blám ok nefndisk Grímnir ok sagði ekki fleira frá sér, þótt hann væri at spurðr. Konungr lét hann pína til sagna ok setja milli elda tveggja, ok sat hann þar átta nætr. Geirrøðr konungr

átti þá son tíu vetra gamlan, ok hét Agnarr eptir bróður hans. Agnarr gekk at Grímnri ok gaf hánnum horn fult at drekka ok sagði, at faðir hans gerði illa, er hann þíndi þenna mann saklausan. Grímnir drakk af. þá var eldrinn svá kominn, at feldrinn brann af Grímnri. Hann kvað:

<p>1. Hęitr est hripuðr
ok hęldr til mikill,
gongumk firr funi;
loði sviðnar,
þótt á lopt berak;
brinnumk feldr fyrir.</p> <p>2. Atta nætr satk
milli ęlda hér,
svát mér mangi
mat né bauð
nema ęinn Agnarr,
es ęinn skal ráða,
Geirrøðar sonr,
Gotna landi.</p> <p>3. Hęill skalt, Agnarr,
alls hęilan biðr</p> | <p>þik Veratýr vesa;
ęins drykkjar
þú skalt aldrigi
bętri gjöld geta.</p> <p>4. Land 's hęilagt,
es liggja sék
ęsum ok ęlfum nær;
ęn í þrúðhęimi
skal þórr vesa
unz of rjúfask regin.</p> <p>5. Ýdalir hęita,
þars Ullr of hęfr
sér of gørva sali;
Alfheim Frey
gófu í árdaga
tívar at tannféi.</p> |
|--|---|

1. *hripuðr*: ild. — *gongumk* = *gakk mér, mér styret af firr* 'fjærn dig fra mig, ild'. — *loði*: pelskappe. — *á lopt berak*: løfter den op; kappen har altså gået til fødderne. — *brinnumk* = *brinnr mér, mér styret af fyrir* 'til skade for mig'.
2. *milli ęlda*: jfr. prosaen; ifg. v. 42 var der kedler over bålene. Jfr. Kalevala XXVII, 39—40, hvor Lemminkäinen som ubuden gæst anbringes ved døren "mellem to kedler".
3. *Veratýr*: er navn på Odin. Da denne jo er maskeret, skulde man ikke tro, at han havde brugt denne betegnelse, som måtte røbe ham. Men han henvender denne tiltale til den unge Agnarr og vist således, at andre ikke hørte det.
4. *Land hęilagt*: er asernes land, bolig. — L. 4—6 passer ikke til tallet "den tredje" i v. 6. — *ęsum ok ęlfum*: dette er en konstant forbindelse; alverne betragtes som hørende sammen med guderne, fordi de er de afdødes sjæle (oprl.).
5. *Ýdalir*: 'barlind-dalene'; af barlind dannedes buer, jfr. *ýbogi*, og Ullr var en udmærket bueskytte (Snorre). — *Alfheim*: altså en særlig alveverden, hvorover Freyr hersker, men Freyr er opr. selve hovedguden (*freyr* = hersker, got. *frauja*). — *at tannféi*: en gave, da barnet fik sin første tand. — I dette vers nævnes således to boliger, hvad der ellers ikke er tilfældet.

<p>6. Boer 's hinn þriði,
es blíð rēgin
silfri þokðu sali;
Valaskjǫlf heitir,
es vélti sér
þss í árdaga.</p>	vápndauða vera.
<p>7. Sökkvabękkur heitir (hinn
fjórði),
ęn þar svalar knegu
unnir glymja yfir;
þar þau Óðinn ok Sága
drekka of alla daga
glöð ór gollnum kęrum.</p>	<p>9. Mjǫk 's auðkęnt
þęims til Óðins koma
salkynni at séa,
skǫptum 's rann rępt,
skjǫldum 's salr þakiðr,
brynjum of þękki stráat.</p>
<p>8. Glaðshęimr heitir (hinn
fimmti)
þars hin gollbjarta
Valhǫll víð of þrumir;
ęn þar Hroptr
kýss hverjan dag</p>	<p>10. Mjǫk 's auðkęnt
þęims til Óðins koma
salkynni at séa,
vargr hangir
fyr vestan dyrr
ok drúpir ęrn yfir.</p>
<p>11. Þrymhęimr heitir (hinn
sętti),
es þjazi bjó,
sá hinn ámatki jǫtunn;
ęn nú Skaði byggvir,
skír brúðr goða,
fornar toptir fǫður.</p>	<p>11. Þrymhęimr heitir (hinn
sętti),
es þjazi bjó,
sá hinn ámatki jǫtunn;
ęn nú Skaði byggvir,
skír brúðr goða,
fornar toptir fǫður.</p>

6. *Bær*: her måske snarest 'bygd' og *es* = hvor. — *Valaskjǫlf*: de faldnes hal, er = *Valhǫll* (*vala* er gen. pl. af *valr*). — *vélti*: indrettede med kunst. — *þss* ǝ: Odin.
7. *Sökkvabękkur*: kan kun bet. 'den sunkne bęnk (ǝ: hus)'; dette er blot et andet navn på *Fensalir*, 'vandets, havets, sale', hvor Frigg bode, men *Sága* er = Frigg. Hører sammen med Odin som solgud, der går ned i havet. — *Sága*: hører sammen med *séa* (ældre *sehwan*) og bet. 'seersken'.
8. *Glaðshęimr*: den strålende verden. — *þrumir*: står knejsende. Da Valhal er allerede nævnet i v. 6 (*Valaskjǫlf*), er dette vers måske en senere tilføjelse, hvad flere forskere mener. Også v. 5's ægthed betvivles. V. 7 og især 8 vilde passe fortræffelig som fortsættelse af v. 4₁₋₃.
9. *tíl*: er her og i næste vers mulig at slette. — *skǫptum*: spydskafter.
10. *vargr*: ulv, jfr. Odins to ulve. Ulven og örnen er krigens (og krigsgudens) symboler. Passer godt til *val-* (i *Valhǫll*). — *drúpir*: betegner örrens foroverludende hoved og hals.
11. Hermed beg. en længere række af senere tilføjede vers, til og med v. 17. Det må betragtes som anerkendt, at det oprl. digt kun har bestået af de vers, der angår Odin selv og hans person. Det er let at forstå, hvorledes disse — og iøvrigt de mange andre "uęgte" — vers er bleven indsat i det oprl. kvad. — v. 11 er i

12. Breiðablik eru (hin sjaundu),
 en þar Baldr hefir
 sér of gǫrva sali,
 á því landi
 es liggja veitk
 fæsta feiknstafi.
13. Himinbjörg eru (hin óttu),
 en Heimdall þar
 kveða valda véum,
 þar vǫrðr goða
 drekkur í væru ranni
 glaðr hinn góða mjöð.
14. Folkvangr es (hinn níundi),
 en þar Freyja ræðr
 sessa kostum í sal;
 halfan val
 hón kýss hverjan dag,
 en halfan Óðinn á.
15. Glitnir es (hinn tíundi),
 hann 's gollu studdr
 ok silfri þakðr hit sama,
 en þar Forseti
 byggvir flestan dag
 ok svæfir allar sakar.
16. Nóatún eru (hin elliptu),
 en þar Njǫrðr hefir
 sér of gǫrva sali;
 manna þengill
 hinn meins vani
 hótímbrudum hǫrgi ræðr.
17. Hrísi vex
 ok hóu grasi
 Víðars land Víði,
 en þar mǫgr of læzk
 af mars baki
 frœkn at hefna föður.

hvert fald et, der mindst af alt passede i smhængen. — *prymhæimr*: larmens (tordenens?) hjem. — *Skadi*: Njords hustru, deraf beskrivelsen i l. 5. — *nú*: synes at antyde, at Skaði forudsættes at have forladt Njord.

12. *Breiðablik*: Bredglans; ntr. sing. — *feiknstafi* = *feikn*, rædsler; *stafir* blot en afledningsendelse.
13. *valda*: herske over. — *væru*: roligt, hyggeligt; hans bolig 'Himmelbjærgene' må antages at have været ved broens ende ved himlens kant (horisonten).
14. *Folkvangr*: kamp-vang. — *Freyja*: herskerinden, er vel identisk med Frigg; ikke desto mindre er det påfaldende at finde Freyja i denne forbindelse. — *sessu kostum*: valg af siddepladser, er her blot omskrivende for *sessar*.
15. *Glitnir*: den strålende. — *gollu studdr*: ǝ: med søjler (*stoðir*) af guld. — *Forseti*: Balders og Nannas søn; som dommer sin faders efterfølger; men alle hans domme holder sig (i modsætning til Balders), jfr. l. 6.
16. *Nóatún*: skibenes tun; Njord var gud for søfart og sejlads. — *hǫrgi*: også andre steder nævnes hǫrg i forbindelse med Njord, hvilket vistnok er et minde om, at han oprl. er kvindelig gud; jfr. Nerthus hos Tacitus.
17. *Víðars*: se Vafþr. v. 51. — *Víði*: antages for at være navnet på landet, af *viðr*, 'det skovbevoksede land'. — *mǫgr*: ǝ: Odins søn. — *af-baki*: fra, ǝ: siddende på, hesteryg (ǝ: ridende til, ragnarök?). — *læzk frœkn*: ǝ: *vesa*, 'ter sig tapper nok' (til at hævne).

18. Andhrímnir at aprt né komit;
lætr í Ældhrímní þó séumk meir of Munin.
Sæhrímní soðinn, 21. Þýtr þund,
flęska bazt, unir Þjóðvitnis
ęn þat fáir vitu, fiskr flóði í;
við hvat Ěinherjar alask. áarstraumr
19. Gera ok Freka Þykkir ofmikill
sęðr gunntamiðr valglauri at vaða.
hróðigr Herjafóðr, 22. Valgrind heitir,
ęn við vín ęitt es stęndr velli á
vápngofugr heilög fyr hęlgum durum;
Óðinn æ lifir. forn 's sú grind,
20. Huginn ok Muninn ęn þat fáir vitu,
fljúga hverjan dag hvé hon 's í lás of lokin.
jormungrund yfir; 23. Fimm hundruð dura
óumk of Hugin, ok umb fjórum tögum,

18. *Andhrímnir*: kokken, 'sodet i ansigtet'. — *Ældhrímní*: kedlen, 'den af ilden sodede'. — *Sæhrímní*: galten med de vidunderlige egenskaber; navnet synes at antyde farven, 'gråstribet som søens farve'(?). — *flęska*: kød i almlh.
19. *gunntamiðr*: kamp-vant. — *vápngofugr*: ædelt udseende ved sine våben (spydet, guldhjælmen o. s. v.). — Bægge ulvenavnene bet. det samme, 'den grådige'.
20. *Huginn*: af *hugr*, tanke, altså personifikation af Odins tænke-ævne. — *Muninn*: til *muna* 'huske', altså personifikation af Odins erindrings-ævne. — *jormungrund*: den vældige jord, den udstrakte jord. — I l. 4—6 udtales den tanke, at tænke-ævnen er mere pålidelig end hukommelsen, der ofte kan svigte. — *óumk* og *séumk* er ensbetydende, 'nære angst for'.
21. *Þýtr*: suser. — *þund*: en ellers ukendt elv, 'den brusende' (jfr. *þyn* og *þun*-i *þórr* 'tordneren'). Elven må tænkes i nærheden af Valhal. — *Þjóðvitnis*: synes at måtte bet. 'hovedulven', og det er da Fenrir, der menes; hertil kan *flóði* høre, elven er da *Vón*, der dannes af ulvens 'mundvand'. *Þjóðvitnis fiskr* synes ingen mening at give. — *valglauri*: synes snarest at måtte bet. 'de faldnes o: einherjernes, muntre skare' (*glaur*: munterhed, højrestethed). Det synes at være en antydning af, at elven var en grænse-elv for Valhal og dens område.
22. *Valgrind*: gitter-døren, der lukker port-åbningen på Valhal.
23. *Fimm hundruð*: naturligvis 'store hundreder', altså = 600, *átta hundruð* = 960; det samlede antal 576 000. — *umb-tögum*: en mærkelig udtryksmåde, *umb* styrer dativen, ligesom i *enda eigi*

- svá hygg á Valhöllu vesa;
 átta hundruð (Æinherja)
 ganga ór einum durum,
 þás fara við vitni at vega.
24. Fimm hundruð golfa
 ok umb fjórum tögum
 svá hygg Bilskirni með bugum;
 ranna þeira,
 es reþt vitak,
 míns veitk mest magar.
25. Heiðrún heitir (gæit),
 es stendr höllu á
 ok bítr af Læraðs limum;
 skapker fylla
 hon skal hins skíra mjaðar,
 knáat sú veig vanask.
26. Æikþyrnir heitir (hjørtr),
 es stendr höllu á
 ok bítr af Læraðs limum,
- en af hans hornum
 drypr í Hvergelmi,
 þaðan eigu vötn öll vega.
27. Sið ok Við,
 Sækin ok Æikin,
 Svöl ok Gunnþró,
 Fjorm ok Fimbulþul,
 (Rín ok Rennandi)
 Gípul ok Gøpul,
 Gømul ok Gæirvimul,
 þær hverfa of hodd goða.
28. Þyn ok Vin,
 Þöll ok Høll,
 Grøð ok Gunnþorin,
 Vína heitir enn,
 önnur Vegsvinn,
 þriðja Þjóðnuma. —
29. Nyt ok Nøt,
 Nønn ok Hrønn,
 Slíð ok Hríð,
 Sylgr ok Ylgr,

hann ii. háskarla ok umb sjálfum sér, 'og sig selv foruden (i tilgift)' (Grág. I, 11). — *einum*: en og samme. — L. 6 hentyder til kampen med Fenrir i ragnarök. Flere steder fremhæves Fenrir som hovedfjenden. Den sluger jo også Odin.

24. Beskrivelsen af Tors hal, der falder uden for hovedindholdet, men er på grund af lighed blevet indskudt her. — *golfa*: rum mellem stavene (stolperne) mellem gulv og tag. — *Bilskirni*: sål. (med *i* i *skirn*) snarest; *skirnir* kommer af *skirr*- i *skirrask*; *bil*, svigten; 'den der undgår at svigte', et passende navn på Tors hal (jfr. *þrúð-vangr*). — *bugum*: kroge; *með bugum* er s. s. *með hringum*, 'alt i alt, alt iberegnet'. — *míns magar* måtte have tilkendegivet, hvem taleren var.
25. *Heiðrún*: vistnok af *heiðr* 'klar' (m. h. t. mælken, *skírr mjóðr*) og *rún*, der er så hyppigt i kvindenavne; måske skal ordet fremhæve det mærkelige i, at gedens mælk er mjød, som "Einherjer bliver fuldtberusede af" (Snorre). — *höllu*: o: Valhal. — *Læraðs*: navnets betydn. og form er usikker. Det er altså et træ, der vokser tæt ved Valhal og hvis grene overrager denne. — *skapker*: blandingskumme. — *vanask*: forminskes, holde op; det er med geden som med Særimner.
26. *Æikþyrnir*: synes at bet. 'med krogede horn' som egens og tjörnens grene. — *Hvergelmi*: den brusende kedel; efter Snorre var den midt i Niflhel under askens tredje rod. — *vötn*: elve.
- 27—29. Indeholder elvenavne, åbenbart indsatte for at forklare *vötn*

- Víð ok Vön,
Vönd ok Strönd,
Gjöll ok Leiptr,
falla gumnum nær
(en falla til Høljur heðan). —
30. Kqrmt ok Qrmt
ok Kqrtaugar tvær,
þær skal þórr vaða
dag hverjan,
es hann deama ferr
at aski Yggdrasils.
(þvíat ásbrú
brinnr öll loga,
høilög vötn hlóa).
31. Glæðr ok Gyllir,
Glær ok Skeiðbrimir,
Silfrintoppr ok Sinir,
Gísl ok Falhöfnir,
Gulltoppr ok Léttfeti,
þeim ríða æsir jóum.
- (dag hvern,
es þeir deama fara
at aski Yggdrasils). —
32. þríar roetr
standa á þría vega
undan aski Yggdrasils;
Hølj býr und einni,
annarri hrímþursar,
þriðju mæniskir menn. —
33. Ratatoskr høitir (ikorni),
es rinna skal
at aski Yggdrasils,
arnar orð
hann skal ofan bera
ok segja Niðhoggvi niðr. —
34. Hirtir eru ok fjórir,
þeirs af hæfingar
gaghalsir gnaga;
Dáinn ok Dvalinn,
Duneyrr ok Duraþró. —

(i 26). — 27s *hodd góða*: synes at bet. 'gudernes land', men *hodd* findes ellers ikke i den betydning.

30. Tor rejser altså til domstedet til fods. — L. 7—9 er vist et tillæg; det synes at være antydning, at rejsen går over Bivrøst (træet vokser jo på jorden), og at Tor ikke kan køre over den, da broen vilde komme i brand (ved tordenen) og de 'hellige vande (elve)', σ : de, hvorover broen går, komme i kog; dette synes *hlóa* at bet.
31. Den ene remse trækker den anden til sig. Også hestnavnene er ret gennemsigtige. — L. 7—9 er uden tvivl senere tilføjede, lånte fra 30.
- 32—35. Alle disse vers om Yggdrasill er tilføjelser, 34 i et ufuldkomment versemål.

32. *undan*: ud fra (til forskellige sider). — *und*: må opfattes lidt forskelligt i forhold til de 3 slags væsner. — Hel er naturligvis nede i jorden virkelig under roden, men både mennesker og jætter må tænkes boende på jordens overflade; *und* må da forstås i lighed med *und* i *und Midgard*, σ : ved roden eller ved træets nederste del.

33. *Ratatoskr*: antages at bet. 'gnave-tand'. — *at*: på langs af. — *arnar*: foran dette vers er der gået et vers om en ørn i træets top, hvis indhold findes gengivet hos Snorre. — *Niðhoggvi*: jfr. v. 35. — Hvilke "ørnens ord" var, er usikkert; Snorre har opfattet dem som avindsord.

34. *hæfingar*: et ukendt ord, knopper? — *gaghalsir*: med tilbagebøjede halse, fordi de må strække hoved og hals op. — Der er

35. Ormar fleiri
liggja und aski Yggdrasils,
an þat of hyggi hverr
(ósviðra apa),
Góinn ok Móinn
eru Grafvitnis synir
(Grábakr ok Grafvölluðr)
Ófnir ok Sváfnir
hygg at æ skyli
meiðs kvistu máa. —
36. Askr Yggdrasils
drýgir erfíði
meira an menn viti,
hjørtr bítr ofan,
en á hliðu fínar,
skærðir Níðhöggr neðan. —
37. Hrist ok Mist
vilc at mér horn beri,
Skæggiöld ok Skögul,
Hildir ok Þrúðr,
Hlökk ok Hærfjotur,
Göll ok Geirönl
- Randgríðr ok Ráðgríðr
ok Reginleif,
þær bera Æinherjum öl.
38. Arvagr ok Alsviðr
skulu upp heðan
svangir sól draga,
en und þeira bógum
fölu blíð regin
æsir isarnkol.
39. Svalinn heitir,
hann stendr sólu fyrir,
skjöldr skínanda goði;
björg ok brim
veitk at brinna skulu,
ef hann fellr í frá.
40. Skoll heitir ulfr,
es fylgir hinu skírleita
goði til varna víðar,
en annarr Hati,
hann 's Hröðvitnis sonr,
sá skal fyr heida brúði
himins. —

modsætning mellem dette vers og v. 35, hvor der kun er tale om én hjort; dette er det oprl.

35. *ósviðra apa*: et tillæg; *api* se Hávm. 74, 121. — L. 4—6 er vist udvidelse. Også her er der modsætning mellem dette vers og 36, hvor der kun er tale om én slange, Nidhug, og det er det oprl.

36. *drýgir erfíði*: må udholde pine (kval), forklares ved l. 4—6.

37. Kan være oprl., da det handler om Odins mæer, men rimeligvis er l. 4—6 indskud. Valkyrjerne er altså opfattede her som ølskænkere i Valhal.

Atter her findes et større indskud af vers, 38—42, der handler om naturen, men har intet med Odin at gøre.

38. *Arvagr*: årvægen. — *Alsviðr*: alstærk. — *heðan*: ɔ: nedefra (den østlige) horisont ved jorden. — *svangir*: smækre. — *blíð*: betegner gudernes velvilje og betænkksomhed. — *isarnkol*: jærnkulde, stærk kulde; *kol* = (senere) *kul*. Snorre forklarer dette som 'vindbølge', altså et slags vifter. — Om hestene jfr. Sigdr. 14.

39. *Svalinn*: den kølige, og altså den der giver kølighed. — Det er solskiven selv, der har avlet denne forestilling.

40. *Skoll*: svig(fuld), jfr. *skolli* = ræv (i sen. isl.). — *fylgir*: løber efter, forfølger. — *varna víðar*: skovens værn; hidrører fra en digter, der altid og kun har set solen gå ned i (bagved) skove. — *Hati*: fjende(n). — *Hröðvitnis*: den navnkundige ulv ɔ: Fenrir,

41. Ór Ymis holdi
vas jörð of sköpuð,
en ór sveita sær,
björg ór beinum,
baðmr ór hári,
en ór hausi himinn.
42. En ór hans bróum
gerðu blíð regin
Miðgarð manna sonum,
en ór hans heila
vóru þau hin harðmóðgu
ský ǫll of sköpuð. —
43. Ullar hylli
hefr ok allra goða
hværr 's tækr fyrstr á funa,
opnir heimar
verða of ása sonum,
þás hefja af hvera.
44. Ívalda synir
gingu í árdaga
Skíðblaðni at skapa,
skipa bazt
skírum Frøy,
nýtum Njarðar bur. —
45. Askr Yggdrasils,
hann 's óeztr viðá,
en Skíðblaðnir skipa,
Óðinn ása,
en jóa Sleipnir,
Bilrøst brúa.
(en Bragi skalda,
Hábrók hauka,
en hunda Garmr).
46. Svipum hefkr nú ypt
fyr sigtíva sonum,
við þat skal vilbjörg vaka,

jfr. Völuspó v. 40. — *skal fyr*: skal komme foran den og afskære dens videre løb. Jfr. de forskellige forestillinger om solulvene.

41—42. Jfr. Vafpr. 21.

40. *baðmr*: kollektivt, skoven, træerne.

42. *bróum*: øjenvipper; de svarer til gærdestaver. — *harðmóðgu*: hårdsendede, på gr. af de lyn, sne og hagl, de udsender.

43. Verset tager sigte på den situation, der ligger til grund for digtet. — *Ullar*: når *Ullr* nævnes her sål., vidner det om denne guds tidligere magt og betydning, som iøvrigt ikke fremgår af prosaiske kilder, men hvorom norske stednavne klart vidner. Ordet bet. 'herlighed, den herlige', og er oplr. navn på den højeste gud. — *tækr á*: tager på, ǝ: stanser. — *opnir*: åbne, overskuelige. — L. 6: "når man løfter kedlerne af (ilden)". Digteren synes at mene, at guderne vil kunne se Odin og den fare, han er i, og vil kunne komme ham til hjælp, når blot kedlerne fjærnes. Det hele er noget mystisk.

44—45 har intet med hovedindholdet at gøre og må derfor udskydes som tilføjelser.

44. *Ívalda synir*: ellers ukendte; dværge efter Snorre. — *Skíðblaðni*: af *skíð-blað*, tyndt fladt brædestykke. Efter Snorre kunde skibet foldes sammen og gemmes i ens pung.

45. L. 7—9 er vist senere tillæg. — *Bragi*: må være guden. — *Hábrók*: den højbenede. — *Garmr*: Hels hund. Jfr. Völuspó.

46. *Svipum—sonum*: kan kun bet. 'jeg har vist mit ansigt for kampgudernes (asernes) sønner' (= guderne); herved synes digteren at udtale, at nu har guderne set Odin (er kedlerne bleven fjærne?). — *vilbjörg*: ønsket redning. — *vaka*: våge, komme i stand. — "Det

- øllum ósum
 þat skal inn koma
 Ægis þekki á
 (Ægis drekku at).
47. Hétumk Grímr,
 hétumk Gangleri,
 Hērjan ok Hjalmberi,
 þekkr ok þriði,
 þundr ok Uðr,
 Hērblindi ok Hóarr.
48. Saðr ok Svipall
 ok Sanngetall,
 Hērteitr ok Hnikarr,
 Bileygr, Báleygr,
 Bølverkr, Fjölur,
 Grímr ok Grímnir,
 Glapsviðr ok Fjolsviðr,
 Síðhotttr, Síðskeggr,
 Sigföðr, Hnikuðr,
 Alföðr, Valföðr,
- Atriðr ok Farmatyr
 einu nafni
 hétumk aldrigi,
 síz með folkum fórk.
49. Grímnir mik hétu
 at Geirrøðar,
 en Jalk at Ásmundar,
 en þá Kjalar,
 es kjalka drók,
 þrór þingum at.
 (Óski ok Ómi,
 Jafnhár ok Biflindi,
 Gøndlir ok Hárbarðr með
 goðum).
50. Sviðurr ok Sviðrir
 hétu at Søkkmímis,
 ok dulðak hinn aldna jötun,
 þás Miðvitnis
 vask hins mæra burar
 orðinn einbani.
51. Öl est Geirrøðr,

skal bevirke, at alle aser skal komme til Ægirs bæne" (L. 7 er vist tilføjet). Det er ganske uklart hvilken smæng der er mellem den 1. og den 2. halvdel.

47—49. Af disse vers med lutter Odinsnavne er ialfald 48₄₋₁₁ indskud, ti disse 8 linjer udgør et vers i fornyrdslag. 48₁₋₃ + 12-14 udgør det oprl. vers. 49 er uægte af den grund, at Odin dér siger, hvad han kaldte sig hos Geirrod!

48. *einu nafni*: ved et og samme navn. — *með folkum*: blandt mennesker.

49. *Kjalarr* og *kjalki* synes her satte i etymologisk forbindelse. — *þrór þingum at*: forudsætter at Odin har noget med tingforsamlinger og processer at gøre. — *Hárbarðr með goðum*: tager sigte på Hárbarðsljóð.

50. Indholdet er ganske dunkelt, man kender intet til, hvortil der sigtes. *Søkkmímir* nævnes i Yngl. tal og i en remse (jætte), *Miðvitnir* kun her. — *Sviðurr ok Sviðrir* må være omtr. ensbetydende, men betydn. er usikker, og hvorledes er det at forstå, at Odin ved en og samme lejlighed bærer to (nærbeslægtede) navne? — *dulðak*: med acc. kunde det bet. to ting: 'jeg skjulte den gamle jætte' og 'jeg skjulte (noget) for den gamle jætte'; hvad der er det rette er umuligt at afgøre.

51. L. 3 mangler. — *hnugginn*: berøvet. — *gengi*: følge, støtte, beskyttelse.

<p>hefr þú of drukkit
— — —
miklu est hnugginn,
es þú est mínu gengi,
allra Æinherja ok Óðins.</p> <p>52. Fjöld þér sagðak,
en þú fátt of mant,
of þik véla vinir;
mæki liggja
sék míns vinar
allan í dreypa drifinn.</p> <p>53. Eggmóðan val</p> | <p>nú mun Yggr hafa,
þitt veitk líf of liðit;
úfar ro dísir,
nú knátt Óðin séa;
nálgask mik ef þú megir.</p> <p>54. Óðinn nú heitik,
Yggr áðan hétk,
hétumk þundr fyr þat,
(Vakr ok Skilfingr,
Vöfuðr ok Hroptatýr
Gautr ok Jalkr með goðum)
Ófnir ok Sváfnir
hygg at orðnir sé
allir at einum mér.</p> |
|---|---|

Geirrøðr konungr sat ok hafði sverð um kné sér ok brugðit til miðs. En er hann heyrði, at Óðinn var þar kominn, þá stóð hann upp ok vildi taka Óðin frá eldinum. Sverðit slapp ór hendi hánnum ok vissu hjóltin niðr. Konungr drap fœti ok steypðisk áfram, en sverðit stóð í gognum hann ok fekk hann bana. Óðinn hvarf þá, en Agnarr var þar konungr lengi síðan.

52. L. 3: "det er venner, der har med dig at gøre", — men det hjælper ikke, er underforstået. — L. 4—6 er forudsigelse af, hvad der straks vil ske, da Geirrødr, på grund af sit fuldskab, ikke kommer til besindelse, og ikke, trods alle Odins hentydninger, har skjønnet, hvem han havde for sig.
53. *Eggmóðan*: æg-sløvet, ♂: dræbt ved sværd. — *val*: her om en enkelt person. — *Yggr*: også her et betegnende navn (ligesom i *Vafpr.* 5), 'den frygtelige'. — *úfar*: vrede. — *dísir*: her = nornerne. — *Óðin séa*: her åbenbarer Odin sig med rene ord; i dem ligger dødsdommen. — L. 6 antyder, at nu forsvinder Odin og kommer af sig selv bort, hvorledes siges ikke. Ved en anden lejlighed forvandler han sig til en ørn og flyver bort.
54. Efter foregående, åbenbart afsluttende vers kommer dette, ovenikøbet med endnu en navneremse(!); verset er helt igennem en til digtning. — *Yggr-hétk*: hentydning til v. 53? L. 8—9: "Jeg tror (ved), at de er alle bleven til mig alene", d. v. s. at de er alle identiske med mig selv.

SKÍRNISMÓL.

Freyr, sonr Njarðar, hafði einn dag sezk í Hliðskjálf ok sá um heima alla; hann sá í Jötunheima ok sá þar mey fagra, þá er hon gekk frá skála fōður síns til skemmu; þar af fekk hann hugsóttir miklar. Skírnir hét skósveinn Freys. Njorðr bað hann kveðja Frey máls. Þá mælti Skaði:

1. Rís nú Skírnir
ok ráð at beiða
okkarn mála mōg,
ok þess at fregna
hveim hinn frōði séi
ofreiði afi.	3. Seg þat Freyr,
folkvaldi goða,
ok ek vilja vita,
hví þú einn sitr
endlanga sali
minn dróttinn of daga.
Sk. kv. 2. Illra orða
es mér ón at ykrum syni,
ef ek geng at mæla við mōg,
ok þess at fregna,
hveim hinn frōði séi
ofreiði afi.	Frþ kv. 4. Hví of segjak þér,
seggr hinn ungi,
mikinn móðtrega,
alfrōðull
lýsir of alla daga
ok þeygi at mínum munum.

-
1. *råd*: er gisning f. *gakk* i hds. — *okkarn mōg*: Skades og Njords sōn, Frey, men denne var kun hendes stesōn. Der er ingen grund til at betvivle, at det er Skade, der taler. — *þess*: obj. til *fregna*. — *ofreiði*: meget vred; denne svage form kun her. — *afi*: her 'mand'.
 2. L. 2 er temlig lang og har to betonedede ord, der beg. med vokal, hvad der er fejl. — *ón*: = *vōn*, forventning.
Mellem v. 2 og 3 går Skírnir hen til Freyr.
 3. *folkvaldi goða*: = *valdi goða folks*, herskeren over gudernes skare. — *vilja*: kunde ønske; omtr. = indik. — *endlanga*: lange i deres hele udstrækning. — *sitr*: sættes her med acc., bebo.
 4. *móðtrega*: sinds-kummer. — L. 6: "og dog ikke til gunst for min attrå, længsel".

Sk. kv. 5. Muni þína
hykka svá mikla vesa,
at mér sęgr né sęgir;
ungir saman
vörum í árdaga,
vel mættim tveir trúask.

Fr. kv. 6. Í Gymis görðum
ek ganga sá
mér tíða meý;
armar lýstu,
ęn af þaðan
alt lopt ok lęgr.

7. Mær es mér tíðari
an manna hveim
ungum í árdaga;
ása ok alfa
þat vill ęngi maðr,
at vit samt séim.

— — — —

Sk. kv. 8. Mar gef mér þá,
es mik of myrkvan beri
vísan vafrloga,
ok þat sverð,
es sjalft vegisk
við jötna ætt.

Fr. kv. 9. Mar þér þann gefk,
es þik of myrkvan berr
vísan vafrloga,
ok þat sverð,
es sjalft mun vegask,
ef sá 's horskr es hefr.

Skírnir mælti við hestinn:

10. Myrkt es úti,
mál kveðk okr fara
úrig fjöll yfir
þursa þjóð yfir;
báðir komumk
eða okr báða tekr
sá hinn ámátki jötunn.

Skírnir reið í Jötunheima til Gymisgarða; þar vǫru hundar ólmir ok bundnir fyrir skíðgarðshliði þess, er um sal Gerðar var. Hann reið at þar, er féhirðir sat á haugi, ok kvaddi hann:

11. Sęg þat hirðir, ok varðar alla vega,
es á haugi sitr hvé ek at andspilli

5. *trúask*: have tillid til hinanden (m. h. t. fortrolighed).

6. *Gymir*: er en jætte, ellers ukendt. — *tíða*: egl. hyppig ihukomet, her nærmest 'elsket' (om en, man er opfyldt af).

7. *ungum*: her er *mær vas* underforstået. — *maðr*: her om aser og alver.

Herefter mangler et vers, hvori Freyr har befalet Skírnir at drage afsted. Snorre har mulig haft verset, men det kan ikke restitueres.

8. *vafrloga*: flakkende lue; denne omgav Gerds sal. Luen kaldes mörk og *viss*, det første fordi den var uigennemtrængelig for øjet, det sidste fordi den var 'uundgæelig'. — *vegisk*: svinger sig.

9. *horskr*: klog, her snarest 'modig', 'rask', hvad der kan udledes af den etymol. betydn.

10. L. 4 er vist senere tilsat. — *jötunn*: er vel Gerds fader.

11. *hirðir*: jfr. Völuspó v. 42. — *andspill*: ntr., samtale.

- komumk hins unga mans
fyr greyjum Gymis.
- Hirðir kvað:
12. Hvárt est feigr,
eða est framm ginginn
— — — —
andspillis vanr
þú skalt æ vesa
góðrar meýjar Gymis.
- Sk. kv. 13. Kostir ro bętri
an at klökkva séi
hveim es fúss es fara,
ęinu dęgri
mér vas aldr of skapaðr
ok alt líf of lagit.
- G. kv. 14. Hvat 's hlym hlymja
es nú heyrík til
oßsum rönnum í?
jörð bifask,
ęn allir fyrir
skjalfa garðar Gymis.
- Ambátt kvað:
15. Maðr 's hér úti,
stiginn af mars baki,
jó lætr til jarðar taka.
— — — —
- G. kv. 16. Inn bið hann
ganga í okkarn sal
ok drekka hinn mæra mjöð,
þó ek hitt óumk,
at hér úti séi
minn bróður-bani.
17. Hvat 's þat alfa
né ása sona,
né víssa vana?
hví ęinn of komt
eikinn fúr yfir
ór salkynni at séa.
- Sk. kv. 18. Emkat alfa
né ása sona
né víssa vana,
þó ęinn of komk
eikinn fúr yfir
yður salkynni at séa.

12. *feigr*: dødsens. — *framm ginginn*: (allerede) død. — L. 3 mgl. hdss.
13. *Kostir*: (andre) valg, udveje. — *klökkva*: miste modet. — *fara*: kan både være gen. pl. (af *for*) og infin., snarest det første. — *ęinu dęgri*: på én bestemt dag (el. nat). — Nu rider Skírnir videre hen til Gerds egen hal.
14. *hlym hlymja*: ordet bruges i pl. kun i denne forbindelse. Den slags udtryk, der betegner en stærkere fremhævelse, er ellers velkendte (*svęinn svęina*, *sverð sverða* o. s. v.). — *tíl*: i afstand.
15. "han lader sin hest tage til jorden", for at bide græs. Udtrykket er velkendt endnu på Island.
16. *bróður-bani*: om dette sigter til noget bestemt, vides ikke, man har formodet, at med broder mentes *Beli*, som Freyr skal have dræbt; han nævnes i forbindelse med denne historie hos Snorre.
17. *né—né*: bruges her for *eða*, da den spørgende venter et nægtende svar. — *ęikinn*: den stridbare, rasende, fortærende. Dette viser, at *fúrr* er et masc., da *fúrr* ikke kunde bruges her i pl.

19. Epli ellifu
 hér hefk algollin,
 þau munk þér Gerdur gefa,
 frið at kaupa,
 at þér Frey kveðir
 ó-leiðastan lifa.
- G. kv. 20. Epli ellifu
 ek þigg aldri
 at manskis munum,
 né vit Freyr,
 meðan okkart fjör lifir,
 byggum bæði saman.
- Sk. kv. 21. Baug þér þá gefk,
 þanns brændr of vas
 með ungum Óðins syni,
 átta ro jafnhöfgir,
 es af drjúpa
 hina níundu hverja nótt.
- G. kv. 22. Baug þikkak,
 þótt brændr séi,
 með ungum Óðins syni;
 esa mér golls vant
- í gørdum Gymis
 at deila fé föður.
- Sk. kv. 23. Sér þú mæki, mær,
 mjóvan, málfáan,
 es hefk í hendi hér,
 höfuð höggva
 munk þér halsi af,
 nema mér sætt segir.
- G. kv. 24. Ánaud þola
 vilk aldri
 at manskis munum,
 þó hins getk,
 ef it Gymir finnizk
 vígs ótrauðir at vegizk.
- Sk. kv. 25. Sér þú mæki, mær,
 mjóvan, málfáan,
 es hefk í hendi hér,
 fyr þessum eggjum
 hnígr hinn aldni jötunn,
 verðr þinn feigr faðir.
26. Tamsvendi þik drepk,
 en þik tēja munk,

19. Hermed går Sk. uden at vente svar fra Gerd straks over til sit ærinde. — *algollin*: bet. vel 'helt af guld', eller 'helt gyldne' (udvendig)? — *frið*: elskov; jfr. Hávam. 89. — *at* o. s. v. er et slags forklaring af det foregående. — De her nævnte æbler kan umulig være Iduns æbler; dem kunde guderne ikke undvære.
20. *at—munum*: for en mands elskov. — *byggum*: om ægteskabeligt samliv.
21. *Baug*: d. e. Draupnir; dette viser, at Freyr i virkeligheden = Odin selv.
22. *at deila*: løst føjet til *golls (vant)*; 'tage del i'.
23. Da Sk. ser, at fagre løfter ingen virkning har, begynder han med trusler, den ene værre end den anden, indtil G. giver efter. — *málfáan*: indlagt med (magiske) figurer (*mál*). — *sætt = frið* 'forlig', "medmindre du bliver enig med mig".
24. *Ánaud*: tvang. — *þó* o. s. v.: G. henviser til, at för vil Sk. komme til at bestå kamp med hendes fader.
25. L. 6 er en kraftfuld gentagelse af l. 4—5.
26. *Tamsvendi*: tæmmende, stækkende, vånd; en tryllevånd, vel af lignende art som den *Hegnuðr*, der omtales i Vatsdælas, ved hvis

- mær, at mínum munum, 29. Tópi ok ópi,
þar skalt ganga tjösum ok óþoli,
es þik gumna synir vaxi þér tór með trega;
síðan æva séi. sezk þú niðr
27. Ara þúfu á en ek mun sęja þér
skalt ár sitja, sváran súsbreka.
horfa heimi ór ok tvinnan trega.
snugga heljar til, 30. Tramar gneypa
matr sé þér meir leiðr þik skulu gerstan dag
an manna hvęim jötna gørdum í,
hinn fráni ormr með firum. til hrímpursa hallar
þú skalt hverjan dag
28. At undrsjónum kranga kostalaus.
verðir, es út of kómr, kranga kostavon;
á þik Hrímnir hari grát at gamni
á þik hotvetna stari, skalt í gøgn hafa
víðkunnari verðir ok leiða með tórum trega.
an vørdr með goðum, 31. Með þursi þríhöfðuðum
gapi þú grindum frá.

slag en mand mistede mælet. — *at—munum*: her 'efter min lyst, ønske'. — *ganga*: færdes. — *gumna synir*: mennesker, men dette er mærkeligt, da G. er en jættekvinde. Ordet bet. vist her blot 'man'.

27. *Ara þúfu*: örne-tue, en ensom tue. — *ár*: straks. — *snugga*: se spejdende (*snæliga snuggir*, 'det ser ud til sne'); linjen er næppe oplr., den siger ikke andet end l. 3, og mangler et forlydsrim. — *fráni ormr*: midgårdssormen.
28. *undrsjónum*: vidundersyn, (rædselsfuldt) vidunder. — *Hrímnir*: en jætte. — *hari*: stirre (= *stari*). L. 4 er kun en mat gentagelse af l. 3 og mangler forlydsrim. — *vørdr*: d. e. Heimdal. — *gapi*: stirre (målløs og hjælpeløs). — *grindum frá*: må forudsætte, at G. her skal være indelukket (som i et fængsel).
29. *Tópi, ópi*: ellers ukendte ord, hvis betydn. er usikker; man har deri selv trylletegn, der skulde bevirke (åndelige) sygdomme, eller disse set, hvilket sidste passer til *vaxi* (i l. 3). — *tjösum*: også ukendt; betydn. måske 'brunst'. — *súsbreka*: et ellers ikke forekommende ord, måske 'trykkende bølge', her i overført betydn. 'trængsel' el. lign. — L. 7 kan mulig være oplr.
30. *Tramar*: af *irami*, 'utyske'. — *gneypa*: pine og plage. — *gerstan*: den bitre (udslagene). — *kranga*: slæbe dig. — *kostalaus*: uden nogen (gode) udveje, udsigter, håbløs. — L. 7 kan mulig være ægte; kraftig gentagelse; de 3 følgende linjer er senere tillæg eller mulig rest af et vers. — *leiða trega*: nære sorg (uden ophør).
31. L. 1 er metrisk overlang, og mulig er *þríhöfðuðum* tilføjelse for

- þú skalt æ nara
eða verlaus vesa,
þitt geð grípi;
þik morn morni
ves þú sem þistill,
sás þrunginn vas
í ofanverða önn.
32. Til holts ek gekk
ok til hrás víðar
gambantein at geta
— — — —
gambantein ek gat.
33. Reiddr 's þér Óðinn,
reiddr 's þér Ásabragr,
þik skal Freyr fíask,
hin firinilla mær,
- en fingit hefr
gambanreiði goða.
34. Heysi jötvar,
heysi hrímþursar,
synir Suttunga,
sjalfir áslíðar,
hvé fyrir býðk,
hvé fyrir bannak
manna glaum mani,
manna nyt mani.
35. Hrímgrímnir heitir,
es þik hafa skal
fyr nágrindr neðan,
þar þér vílmegir
á víðarrótum
geitahland gefi.
æðri drykkju
fá þú aldri,
mær, af þínum munum,
mær, at mínum munum.

at gøre det hele mere modbydeligt. — *nara*: leve trangt og kum-merligt. — L. 4—5 er uden tvivl indskud; til *grípi* må *morn* vist også tænkes som subj.; *morn*, 'tærende sorg', dertil *morni* som verbum, i transitiv betydn.; findes ellers som intrans., 'rådne'. — L. 7—8 er dunkle og er bleven tolkede på forskellig vis; *þrunginn* synes snarest at bet. 'trykket, presset', og *önn* kan kun bet. 'hø-arbejdstiden el. høsten', og *ofanverða* betegner den sidste del deraf. Man (M. Ólsen) har peget på den estiske skik, i hver vindues-åbning at lægge en tidsel med sten på, så snart de første neg var opsatte til tørring for at gøre de kornstjælende tidseldæmoner uskadelige. Ordene passer godt hertil.

32. *holts*: skoven. — *hrás víðar*: saftfulde, unge træer. — *gamb-antein*: må bet. 'stærk, vånd', anvendelig til at virke med på en magisk måde. Ordets egl. betydn. er usikker; i *gambanreiði* i følg- vers synes det at være blot forstærkende. Der mgl. l. 4—5 i verset.
33. Verset er mulig en tildigtning, det passer dårlig i smhængen. — *Ásabragr*: Tor. — *firinilla*: over al måde slette, meget stærkt udtryk.
34. Verset er uden tvivl en tildigtning. — *jötvar*, *hrímþursar*, *synir Suttunga*: er alt de samme væsner. — *áslíðar*: kan kun bet. 'aserne', de som hører til *líð ása*. — *glaum*: glæde. — *nyt*: nytte, gavn, glæde. — Verset er snarest at betragte som digtet i fornyrdisslag.
35. *Hrímgrímnir*: ellers ukendt; *grímnir* i forb. med *hrím* kunde

36. Þurs rístk þér Sk. kv. 38. Ørendi mín
ok þria stafi, vilk þill vita,
ergi ok æði ok óþola, áðr ríðak heim heðan,
svá ek þat af ríst nær á þingi
sem ek þat á reist, munt hinum þroskamikla
ef gervask þarfar þess. nenna Njarðar syni.
- G. kv. 37. Heill ves heldr, sveinn,
ok tak við hrímkálki G. kv. 39. Barri heitir,
fullum forns mjaðar, es bæði vitum,
þó hafðak ætlat, lundr lognfara,
at myndak aldrigi en ept nætr níu
unna vaningja vef. þar mun Njarðar syni
Gerðr unna gamans.

Þá reið Skírnir heim. Freyr stóð úti ok kvaddi hann ok spurði tíðenda:

- tyde på, at jætten tænkes som sodet i ansigtet (mørk). — *þyr-neðan*: i underverdenen. — *geitahland*: altså som noget af det værste, der tænkes kunde. — L. 7—10 er vist en senere udvidelse. — *af—munum*: udfra din lyst, o: selv om du ønsker noget bedre. — *at—munum*: efter mit ønske, er så temlig meningsløst.
36. *þurs*: o: runen þ (jfr. *þurs vældr kvænna kvillu*, Rúnakv. 3). — *þria stafi*: man fatter de følg. subst. som forklarende appos., der er da vel tale om tryllefignurer (ikke rigtige runer). — *ergi*: sensuel frækhed, brynde. — *æði*: raseri. — *óþola*: lidenskabelig attrå.
37. Nu kan Gerd ikke gøre mere modstand. Alle trusler kunde hun afvise, men *runernes* kraft tør hun ikke modstå; dette viser bedst troen på runernes overvældende betydning for datidens mennesker. — *hrímkálki*: bæger af glas, der så ud som var det belagt med rim (har ordet nogen hentydning til *hrim-þursar*?). — *vaningja*: en af vane-slægten; Freyr var jo en sådan.
38. Skírnir er ikke tilfreds med dette svar, men kræver et aldeles bestemt svar af Gerd. — *þroskamikla*: kraftig (som har haft kraftig udvikling). — *nenna (á þingi)*: gøre ens vilje; *þing* = elskovsmøde; jfr. *unna gamans*.
39. *Barri*: korn-marken; af *barr*, 'korn'. M. Olsen har givet en smuk tolkning (Maal o. Minne 1909); Gerd er mulig jordgudinden og Freyr er solguden; deres giftermål er grunden til jordens frugtbarhed. På Jæderen har man i den pløjede mark fundet små metalplader med billeder af mand og kvinde, der mødes; det er måske Freyr og Gerd og pladerne er lagt i jorden for at øge dens frugtbarhed og grøde. — *lognfara*: er adj., 'hvor vindstille færdes, herker'. — *gamans*: elskovslyst.

<p>40. Sæg mér, Skírnir,
áðr verpir sǫðli af mari
ok stígir feti framar,
hvat þú árnaðir
í Jötunheima
þíns eða míns munar.</p>	<p>en ept nærtr níu,
þar mun Njarðar syni
Gerðr unna gamans.</p>
<p>Sk. kv. 41. Barri heitir,
es vit báðir vitum,
lundr lognfara,</p>	<p>Fr. kv. 42. Lǫng es nótt,
langar ro tvær,
hvé of þreyjak þrjár;
opt mér mánaðr
minni þótti
an sjá hǫlf hýnótt.</p>

40. L. 4—6: “hvad du udrettede for min eller din attrå”, men Freys og Skírnis attrå er her det samme.
42. *hǫlf hýnótt*: *hýnótt* er ellers ukendt ord og der er givet flere tolkninger, men alle de tidligere er lige uholdbare. Senest har P. Groth (i Festskr. til F. Jónsson) givet en forklaring, der vist kommer det rigtige nærmest, nemlig som: “halv ægteskabsnat, d. v. s. denne nat, hvor det ægteskabelige forhold bare er halvt, denne ensomhedsnat”; *hý* = *hjú*.

HÁRBARÐSLJÓÐ.

Þórr fór ór Austrvegi ok kom at sundi einu; øðrum megin sundsins var ferjukarlinn með skipit. Þórr kallaði:

1.	Hværr es sá sveinn sveina,
es stændr fyr sundit
handan?	fœðik þik á morgun;
meis hefð á baki,
verðra matr in þetri;
át ek í hvíld,
H. kv. 2.	Hværr es sá karl karla,
es kallar of váginn?	áðr heiman fórk,
síldr ok hafra,
Þ. kv. 3.	Fær þú mik of sundit,	saðr emk ænn þess.

Dette digt er højst ejendommeligt, enestående, hvad form angår. For det meste er det metrisk, og da i målahátt, uægte vers i ljóðahátt, og så er der indimellem rene prosalinjer, som oftest rytmisk bevægede. Dette er næppe digtets oprindelige form, men hvorledes den form, hvori det findes, er fremkommet, er fuldstændig gådefuldt. Her er der ikke forsøgt nogen rekonstruktion, men håndskrifterne følges. I parentes er anbragt formentlig yngre tilføjelser. Digtet findes i R og A fra og med v. 197.

1. *sveinn sveina* se Skí. 14. — *fyr—handan*: sål. med det styrede ord imellem alml. i digtningen.
2. *váginn*: her ensbetydende med *sund*.
3. *meis*: hermed menes åbenbart en kurv med sild (jfr. *meisa-sild*), jfr. 1. 7, og jfr. "læst sild i tynnæ eller mees" Flensb. stadsret. Det er om eftermiddagen, at Tor kommer til sundet. — *í hvíld*: synes at måtte bet. 'i ro og mag', egl. 'i hviletiden'; jfr. Alv. 1. — *heiman*: den naturligste forståelse er 'hjemme fra', d. v. s. fra Tors egenlige hjem; det forudsætter, at Tor er taget derfra tidlig om morgenen og er nu på hjemvejen (efter at have "arbejdet" hele dagen). At opfatte ordet som ensbetydende med Tors sidste opholdssted (i Jötunheim? Gering) kan ikke godkendes. — *hafra*: 'bukkekød', jfr. Tor hos Egill; nogle vil opfatte ordet som 'havre, havregrød', men det er ikke rimeligt. Når Gering siger, at Tor

- H. kv. 4. Árligum verkum ok hefr brautinga gørvi.
 hrósar (þú verðinum), (þatki at þú hafir brœkr
 veiztat fyrir gørla; þínar).
 döpr eru þín heimkynni, Þ. kv. 7. Stýr hingat eikjunní,
 dauð hygg at þín móðir sé. ek mun þér stöðna kenna,
 eða hverr á skipit,
 es þú heldr við landit?
 Þ. kv. 5. Þat segir þú nú,
 es hverjum þykkir mest at H. kv. 8. Hildolfr sá heitir,
 vita. es mik halda það,
 (at mín móðir dauð sé). rekkur hinn ráðsvinni,
 es býr í Ráðseyjarsundi,
 baðat hann hlennimenn
 flytja

ikke engang har bukkene med sig, så er det rigtigt, men Tor siger jo, at han har spist bukkekød, før han drog 'hjemmefra'. Der har han spist kødet, og bukkene er bleven levende igen.

4. *Árligum verkum*: forudsat, at *verðinum* er ægte, må dette ord bet. 'ved en tidlig (∴: altfor tidlig) handling', ∴: for tidlig. Men rimeligvis er *verðinum* senere tilføjelse, da styres *verkum* af *hrósar*, hvilket giver en fortræffelig mening. — *veiztat fyrir*: du ved ikke forud, ∴: du ved ikke hvad der er sket.
5. *mesti*: betydningsfuldest, store tidender. — *móðir*: Tors moder var jorden, og Tor går ud fra, at Hárbarð ikke ved, hvem han er. Derfor er replikken lidt ironisk farvet.
6. *þríu bú góð*: tre gode gårde. Der ligger sikkert ikke heri nogen hentydning til gårde, som Tor skulde have ejet; sådanne er ukendte. Hárbarð siger blot, at Tor ikke så ud til at være nogen velhaver; men 3 gårde, ovenikøbet gode, var jo ingen ringe ejendom. — *brautinga* (af *-ingr?*): omflakkende person, stodder. — *gørvi*: dragt, nærmest 'kappe'. — *þatki*: ikke det, ikke så meget (som), sing. til *þeygi*, "det er ikke engang så vel at du har bukser på". Rimeligvis er denne l. senere tilføjelse; det elendige er allerede udtrykt ved *berþeinn*. Tor lader som han overhører stikpillerne.
7. *eikjunní*: *eikja* var oprl. en udhulet træstamme, men gik over til at bet. færgébåd i almlh., jfr. NgL I, 243. — *stöðna*: jfr. *lendistöð* NgL l. c. Når Tor siger at han vil vise H. landingspladsen, er det, fordi han vil færge over til et andet sted end netop det, hvor H. var. — *skipit*: brugtes og bruges (på Island), om (små) både, fiskerbåde f. eks. — *eða*: er her, som oftere, brugt for at betegne overgangen fra det ene æmne til det andet.
8. *Hildolfr*: Kamp-ulv, om navnet har nogen symbolsk betydning er usikkert. — Åbenbart er der smhæng mellem betegnelsen *ráðsvinni* og *Ráðseyjar*-. Digteren tænker sig, at sundet altså er

eða hrossapjófa (góða eina ok þás gǫrva kunnak) seg þú til nafns þíns, ef þú vill of sundit fara.	þ. kv. 11. Hvat skalt of nafn hylja, nema sakar eigir? H. kv. 12. En þótt sakar eigak, þá mun ek forða fjörvi mínu fyr slíkum (sem þú ert), nema feigr séak.
þ. kv. 9. Segja munk til nafns míns, þótt sekr séak, ok til alls øðlis — ek em Óðins sonr Meila bróðir, en Magna faðir, þrúðvaldr goða, við þór knáttu hér dæma; hins vilk nú spyrja, hvat heitir þú?	þ. kv. 13. Harm ljótan (mér þykkir í því) at vaða (of váginn til þín) ok væta oggur minn; skyldak launa (kǫgursveini þínum) kanginyrði, ef kæmumk of sundit.
H. kv. 10. Hárbarðr heitik, hylk of nafn sjaldan.	H. kv. 14. Hér munk standa ok þín heðan bíða, fanta þú mann in harðara at Hrungni dauðan.

imellem en ø og fastlandet(?). — *hlennimenn*: tyve, rapsere. — *góða* betegner en modsætning, "men kun gode" o. s. v., men disse to linjer er vist tilføjelser.

9. *sekr*: forudsætter at Tor er i jætteland og betegner sig som fredløs bl. jætter, skyldig overfor dem. — *øðlis*: herkomst og slægtskabsforhold. Der er stigning i udtrykkene, først Odins søn — men deraf var der mange — o. s. v., indtil det mest direkte og imponerende: "det er Tor, du taler med", kommer. — L. 5—6 kunde se ud til at være uægte. — *þrúðvaldr goða*: den der bl. guderne har kraften i sin magt (jfr. *Yggjungur ása* og lign.).
10. *Hárbarðr*: Gråskæg ☉: Den gamle. — *hylk* o. s. v. indeholder en spydighed, eller mulig selvironi (jfr. Gerings bemærkning).
11. *sakar eigir*: har forbrudt dig. Linjerne er uden forlydsrim. Det samme gælder v. 12₁₋₂.
12. Indeholder stærk hån og foragt for Tor.
13. *Harm ljótan*: elliptisk (underforstået er *telk* el. *sé þar* jfr. *sé þar ljótan harm* SnE I, 246). — *oggur*: et endnu utolket ord; nogle opfatter ordet som 'byrde', andre som 'penis'; det første har sandsynligheden for sig. — *kǫgursveini þínum*: dig, din svøb-dreng; *kǫgurr* = et tæppe, der lægges omkring noget. — *kanginyrði*: stiklende, sårende ord.
14. *heðan*: herfra, ☉: fra, d. e. på, dette sted (hvor jeg står). — *Hrungni*: myten om Tors og Hrungnirs kamp findes i SnE. Næv-

- Þ. kv. 15. Hins viltu nú geta,
 es vit Hrungnir deildum,
 sá hinn stórúðgi jötunn,
 es ór steini vas höfuð(it á);
 þó létk hann falla
 ok fyrir hníga.
 Hvat vant þú þá
 Hárbarðr meðan?
- H. kv. 16. Vask með Fjölvari
 fimm vetr alla
 í ey þeiri,
 es Algrœn heitir;
 vega vér þar knóttum
 ok val fella,
 margs at freista,
 mans at kosta.
- Þ. kv. 17. Hversu snúnuðu yðr
 konur yðrar?
- * H. kv. 18. Sparkar óttum konur,
 ef oss at spökum yrði;
 horskar óttum konur,
- ef oss hollar væri;
 þær ór sandi
 síma undu,
 ok ór dali djúpum
 grund of grófu;
 varðk þeim einn öllum
 öfri at rjóðum;
 hvíldak hjá þeim systurum sjau,
 ok hafðak geð þeira alt ok
 gaman.
- Hvat vantu þá meðan þórr?
 Þ. kv. 19. Ek drap þjaza,
 hinn þrúðmóðga jötun;
 upp varpk augum
 Alvalda sonar
 á þann hinn heiða himin,
 þau eru merki mest
 minna verka,
 þaus allir menn síðan of sé.
 Hvat vant þú þá
 Hárbarðr meðan?
- H. kv. 20. Miklar manvélar

nelsen af Hrungnir her giver anledningen til hele den følgende senna.

15. *Hins*: Det — stærkt betonet. — *fyrir*: for ɔ: mig el. mit våben.
16. *Fjölvari*: fingeret person. — *alla*: helt, uden afbrydelse (totos, ikke omnes). — *Algræn*: er vel kun et symbolsk navn på jorden. — Odin tager sigte på sin deltagelse i krig og sine elskovsæventyr. — Hermed indledes et slags mannjofnuðr mellem Tor og Odin, hovedsagelig gennem 5 verspar.
17. *snúnuðu*: lykkedes, var forholdet (mellem eder).
18. *Sparkar*: livlige, må ordet vel snarest betyde. — “Hvis de var bleven os fredelige”. — “De snode bånd af sand” ɔ: de virkede forgæves. Udtrykket betegner noget umuligt. “De gravede jorden op af dalen” betegner det samme, en umulig handling. — De 7 søstre er fuldstændig ukendte. — Som vers er dette v. meget uregelmæssigt. L. 7—8 er uden rimforbindelse. L. 11—12 allittererer kun med sig selv og ikke indbyrdes.
19. Når Tor siges her at have dræbt Tjasse, stemmer det ikke helt med Snorres fremstilling, men denne og digtet kan dog her suppleres hinanden. Derimod ikke m. h. t. Tjasses øjne, ti ifg. Snorre var det Odin, der kastede dem op på himlen og gjorde stjærner deraf. — *Alvalda*: ellers ukendt; navnet skrives også *ól*.
20. *manvélar*: list (anvendt) mod kvinder, her troldkyndige kvinder,

- hafðak við myrkriður,
þás ek véltá þær frá verum;
harðan jötun
hugðak Hlébarð vesa;
gaf hann mér gambantein,
en ek véltá hann ór víti.
- p. kv. 21. Illum huga launaðir
þú þá góðar gjafar.
- H. kv. 22. Þat hefr eik, es af
annarri skęfr,
of sik es hverr í slíku.
Hvat vantu meðan þórr?
- p. kv. 23. Ek vas austr
ok jötna barðak
brúðir þólvisar,
es til bjargs gingu;
mikil myndi ætt jötna,
ef allir lifði
(vætr myndi manna
und Miðgarði).
- Hvat vant þú þá
Hárbarðr meðan?
H. kv. 24. Vask á Vallandi
ok vígum fylgðak,
attak jöfrum,
en aldri sættak;
(Óðinn á jarla,
þás í val falla,
en þórr á þrælakyn).
- p. kv. 25. Ójafnt skipta
es þú myndir með ósum liði,
ef ættir vilgi mikils vald.
- H. kv. 26. Þórr á afl ærit,
en ekki hjarta;
af hræzlu ok hugbleyði
þér vas í hanzka troðit
(ok þóttiska þú þá þórr vesa);
hvárki þú þá þorðir
fyr hræzlu þinni
hujósa né físa,
svát Fjalarr heyrði.

der farer omkring i en påtagen skikkelse om natten. — *vélta frá verum*: synes at hentyde til den list, som Odin antyder i Hávam. 155. — *Hlébarð*: ukendt. — *gambantein*: må bet. 'kraftig tén, trylle-vånd'; jfr. Skí 32. L. 7: "Men jeg berøvede (ved list) ham for-standen".

22. "Egen tager hvad den skraber til sig fra en anden", et (egoistisk) ordsprog. Den følg. l. er også et ordsprog, "enhver er sig selv nærmest".
23. *austr*: i østerleden, ☉: Jötunheim. Om Tors drab af jættekvinder fortælles der ellers ingen steder, undt. i kap. 58 i Odds saga om Olaf Tryggvason (Groths udg. s. 85).
24. *Vallandi*: måske ikke egl. et egennavn, men symbolsk betegnelse 'valens land', ☉: kampenes, krigens land', jorden. — *fylgðak*: deltog i. — *jarla*: tager her sigte på krigerne og tapre mænd. — *þrælakyn*: det antydes her, at Tor særlig var trællesens gud, fordi de, der skulde udføre et svært dagligt arbejde, ofrede til Tor som kraftens gud.
25. *vilgi*: forstærkende her.
26. L. 3—4: En ondsksfuldt formuleret hentydning til Tors færd i Snorres fortælling om ham og Utgårdsloke, der her kaldes *Fjalarr* (*Skrymir* hos Snorre), der vist her bruges som et alml. jættensavn. Jfr. Lokas. 60, hvor l. 5 genfindes. Den er her taget derfra.

- p. kv. 27. Hárbarðr hinn ragi, gladdak hina gollbjörtu,
ek mynda þik í hej drepa, gamni mær unði.
ef mættak seilask of sund.
- H. kv. 28. Hvat skyldir of sund seilask,
es sakar ro alls engar.
Hvat vantú þá þórr?
- p. kv. 29. Ek vas austr
ok óna varðak,
þás mik sóttu
þeir Svárangs synir,
grjóti mik þorðu,
gagni urðu þó lítt fegnir.
(þó urðu þeir mik fyrri
friðar at biðja).
Hvat vant þú þá
Hárbarðr meðan?
- H. kv. 30. Ek vas austr
ok við Einherju dœmðak,
lék ek við hina línhvítu
ok launþing háðak;
- p. kv. 31. Góð átt þú þér man-
kynni þar þá.
- H. kv. 32. Liðs þíns væra ek þá
þurfi þórr,
at ek hefða þeiri hinni
línhvítu mey.
- p. kv. 33. Ek munda þér þá þat
veita, ef ek
viðr of kœmumk.
- H. kv. 34. Ek munda þér þá trúa
nema mik í tryggð véltir.
- p. kv. 35. Emkat ek sá hælbitr
sem húðskór forn á vár.
- Hv. kv. 36. Hvat vantú meðan
þórr?
- p. kv. 37. Brúðir berserkja
barðak í Hléseyju,
þær höfðu verst unnit,
véltá þjóð alla.
- H. kv. 38. Klæki vantú þá þórr,
es þú á konum barðir.

27. *seilask*: strække mig, ☉: min hånd (d. v. s. nå dig med min arm og hammer).
28. *sakar*: d. v. s. skyld, fornærmelser, krænkelser (mellem os to).
29. *óna*: uvist hvilken, men man kommer til at tænke på fíng (Vafþr. 16). — *Svárangs*: ukendt jætte. — *gagni*: sejr (blev de ikke glade ved, ☉: fik de ikke). — L. 7—8 er sikkert uægte.
30. *Ek—austr*: H. bruger samme udtryk som Tor — for löjers skyld. — *Einherju*: et fingeret navn; dets egl. mening er uklar. — *línhvítu*: lin (hör) var særlig stof til kvindeclæder. — *gamni*: elskov.
31. *mankynni*: elskovsbekendtskab, elskovshjem. — *átt þú þér*: þér er dativ naturligvis, og sætningen er som sådan uangribelig.
33. *ef* o. s. v.: "hvis jeg fik lejlighed dertil".
35. *hælbitr*: hæl-gnaver. — *húðskór*: skindsko; en sådan (af kalveskind med hårene på) var en *vintersko* (se Falk, Kleiderkunde 132); derved forstås tilføjelsen *á vár*, 'om foråret'; da var de hårde og rynkede; og kunde let 'gnavne hul på hælen'. Lædersko af anden art kunde være slemme i så henseende; det ved enhver, der kender de "islandske sko".
37. *Brúðir berserkja*: Bersærkers kvinder (koner), må tages bogstavelig, men det vides ikke, hvad der sigtes til.
38. *Klæki*: usømmelig adfærd; ordet er fem.

- Þ. kv. 39. Vargynjur vóru, baugi munda,
 en varla konur; — — — —
 skældu skip mitt, sem jafnendr unnu,
 es skorðat hafðak, þeirs okr vilja sætta.
 œgðu mér járnlurki p. kv. 43. Hvar namtu þessi hin
 en iltu þjalfa. hnœfiligu
 Hvat vant þú orð, es heyrðak aldri in
 Hárbarðr meðan? hnœfiligri?
 H. kv. 44. Namk at mǫnnum
 þeim hinum
 aldrœnum, es búa í
 heimishaugum.
 — — — — p. kv. 45. Þó gefr þú gótt nafn
 gnæfa gunnfana, dysjum, es þú
 geir at rjóða. kallar þær heimishauga.
 H. kv. 46. Svá dœmik of slíkt far.
 p. kv. 41. Þess vilt þú nú geta, p. kv. 47. Orðkringi þín
 es þú fórt oss óljúfan at bjóða. mun þér illa koma,
 ef ræðk á vág at vaða,
 H. kv. 42. Bœta skal þér þat þá ulfi hæra

39. *Vargynjur*: 'de lignede mere (grådige) hunulve' end kvinder. — *skældu*: kastede om og knuste. — *œgðu*: truede. — *iltu*: drev på flugt og forfulgte. Der er ellers aldrig tale om, at Tor ejede eller benyttede et skib (båd).
40. Verset er ufuldstændigt; der mgl. linjer efter 1. 2. — *gnæfa*: kan vist kun være infin., der må styres af et ord (i de tabte linjer, f. eks. 'jeg så (bannere rage höjt op)', parallelt dermed er *at rjóða*.
41. *þess* o. s. v.: indholdet synes ikke at kunne sættes i nogen forbindelse med det foregående vers. — *óljúfan*: ubehagelig, ɔ: *kost*.
42. *baugi munda*: arm-ring, ɔ: en ring, der kunde antages som en bøde (for en krænkelse). — *jafnendr*: findes kun her og må bet. 'uvildige dommere, voldgiftsdommere'. — *unnu*: måske til *unna* 'unde'. — *sem*: således som. — Mulig mgl. der noget her mellem 1. 2 og 3.
43. *hnœfiligu orð*: krænkende, sårende ord; af sådanne er der ingen i det foregående vers. Enten mgl. der her vers eller de sårende ord har stået i v. 42, *hnœfi-*, til (*hnæfa*) *hnóf* 'skære'.
44. *aldrœnum*: gammel; der menes 'højboer', der forlængst er højlagte. Der sigtes vist til den handling at kalde døde frem af deres grave for at udfritte dem, jfr. Odins handling i Baldrs dr. — *heimis haugum*: gravhøje ved gårde (hjem). Efter verset her skulde *dys* være mindre værd end sådanne gamle familiegravhøje, og det stemmer ellers med brugen af ordet *dys* og verb. *dysja*.
46. *far*: fremgangsmåde, adfærd.
47. *Orðkringi*: veltalenhed; her måske 'stiklende spidsfindighed'. —

- hygg at ceþa mynir,
ef þú hlýtr af hamri högg.
- H. kv. 48. Sif á hó hejma,
hans munt fund vilja,
þann munt þrek drýgja,
þat 's þér skyldara.
- H. kv. 49. Mælir þú at munns
ráði,
svát mér skyldi verst
þykkja,
halr hinn hugblauði,
hygg ek at þú ljúgir.
- hugðak aldri mundu
gleppja féhirði farar.
- þ. kv. 53. Ráð munk þér nú
ráða,
ró hingat bátinum,
hættum hætingi,
hitt þú fõður Magna.
- H. kv. 54. Far þú firr sunði,
þér skal fars synja.
- þ. kv. 55. Vísa þú mér nú
leiðina,
alls vill mik eigi of váginn
ferja.
- H. kv. 50. Satt hygg mik sęja,
sęinn est at fõr þinni,
langt myndir nú kominn
(þórr)
ef þú litum fœrir.
- H. kv. 56. Lítit 's at synja,
langt 's at fara,
stund es til stoks,
til stęins önnur,
halt svá til vinstra vegs,
unz Verland hittir;
þar mun Fjörgyn
hitta þór son sinn.
- þ. kv. 51. Hárbarðr hinn ragi,
hejdr hefr þú mik dvalðan.
- H. kv. 52. Ásaþórs

illa koma: blive slem, farlig. — *ulfi*: der sigtes måske til Fenre, jfr. Snorres udtalelse: *grenjar*.

48. *hó*: et ufortolket ord; derfor er det blevet rettet til *hór*, af *hórr*, 'ægteskabsbryder' (galan), jfr. Lok. 54 (*hór af Hlórriða*), hvor Sif også sigtes for utroskab. — *þann þrek*: den kraftanstrængelse, nemlig at slå manden ihjæl.
49. *munns ráði*: mundens magt, ☉: ubetænksomt, uoverlagt. — *hygg ek*: jeg véd.
50. *ef litum færir*: her er ingen ændring nødvendig, 'hvis du rejste med (efter) farverne'; 'farver' (*litir*) bruges om lysningen (ved daggry) el. dæmringen (mod natten). *Fara litum* bet. derfor 'at rejse fra daggry til nattens frembrud'. Odin bebrejder Tor, at han har stanset ved sundet, istf. at fortsætte sin rejse.
52. *féhirði*: sál. bægge hds., men ordet passer dårlig, hvorfor man, vist med rette, har rettet ordet til *far-*, 'skib-bevogteren'. H. betegner sig selv således.
53. Tonen er her spagfærdig, næsten fortrolig. — *hætingi*: (gensidige) trusler, onde ord.
56. Tonen er ironisk. — L. 1: "Ja, det er (for) lidet til at nægte". — *stoks*: *stok*, hermed sigtes uden tvivl til broer over moradser og lign. dannede af småbjælker (runde stokke) lagte ved siden af

- (ok mun hon kenna hönnum p. kv. 59. Skamt mun nú mál
 óttunga brautir okkat,
 til Óðins landa). alls mér skœtingu einni
 p. kv. 57. Munk taka þangat í svarar;
 dag? launa munk þér farsynjun,
 H. kv. 58. Taka við vil ok erfiði, ef finnumk í sinn annat.
 at uppvesandi sólu es ek get H. kv. 60. Far þú nú þars þik
 þána. hafi allan gramir.

hinanden; dette var norsk skik (ukendt i Island). — *steins*: en fritstående klippe, der egnede sig godt til at være vej-viser. — *stund*: en vis vejlængde. — *Verland*: vel et symbolsk navn, 'menneskenes land', jfr. *Fjörgyn*: Jorden, Tors moder. — *óttunga*: der menes 'aserne'.

59. *at uppvesandi sólu*: ved solens opgang ☉: i morgen, Tor skal altså gå hele natten, i frost og kulde; først da vil det tøj; *þána* kan ikke betyde andet. Men da skulde man tro, at vejene blev værre, men da skulde Tor også være ved vejs ende.
 59. *skœtingu*: drillende ondskabsfuldheder. — *farsynjun*: færgenægtelse.
 60. *gramir*: vrede vætter.

HYMISKVIÐA.

<p>1. Ár valttívar
veiddar nómu,
ok sumblsamir
áðr saðir yrði,
hristu taina
ok á hlaut sóu,
fundu at Ægis
orkost hvera.</p> <p>2. Sat bergbúi
barnteiðr fyrir</p> | <p>mjök glíkr megi
Miskorblinda;
leit í augu
Yggs barn í þrá,
“þú skalt ósum
opt sumbl gera.”</p> <p>3. Önn fekk jötni
orðbægnum halr,
hugði at hefndum
hann næst við goð;</p> |
|---|--|

Digtet findes både i R og A.

1. *valttívar*: aml. navn for 'kamp-guderne' (*sigtívar*), aserne. — *veiddar*: fangst, må vel her være dyr (hjorte og lign.). — *nómu*: er vel her at opfatte plusquamperf. — *sumblsamir*: tilbøjelige til, lystne efter, drik, jfr. et ord som *almpingsamr*. — L. 4: 'förend de bliver mætte', må vel bet. 'förend de skulde til at spise'. — *taina*: = *hlauttaina* 'tene til at dyppe i offerblodet' (*hlaut*) og ved hjælp af dem og bloddråberne at opnå hvad de ønskede (*hlaut* står i forb. med *hljóta*). — *orkost*: rigeligt forråd. — *hverar*: af kedler. Ægir måtte altså være i stand til at brygge øl nok til alle guderne. Der forudsættes altså her et (forholdsvis) godt forhold mellem Ægir og aserne.
Mellem v. 1 og 2 sker det, at Tor bliver sendt afsted til Ægir.
2. *bergbúi*: jætten, 9: Ægir. — *barnteiðr*: glad som barn, "i godt humör". — *megi Miskorblinda*: Miskorblindes søn, er uforståeligt. Udtrykket minder om *lægjarns líki Loka áþekkkjan* (Vsp. 35). — *Yggs barn*: Tor. — *í þrá*: trodsig, fast; *þrá* ntr. — *opt*: en betydn. som 'rigelig' vilde passe her; dog er den opfattelse næppe nødvendig. Tanken er vel: "du som ofte skal foranstalte drikkelag for aserne, skal gøre det nu".
3. *Önn*: besvær, ulejlighed, bekymring (jfr. *þola önn fyrir e-n*). — *orðbægnum*: stridig i ord; dette behøver ikke at forudsætte et tabt vers mellem v. 2 og 3; det karakteriserer jætten som den, der

- bað Sifjar ver
 sér fœra hver,
 "þanns öllum öf
 yðr of heitak."
 4. Né þat mótta
 mærir tívar
 ok ginnrægin
 of geta hvergi,
 unz af tryggðum
 Týr Hlórriða
 ástráð mikit
 einum sagði.
 5. "Býr fyrir austan
 Elivága
 hundvíss Hymir
 at himins enda;
 á minn afi
 móðugr ketil,
 rúmbrugðinn hver,
 rastar djúpan."
 6. "Veizt ef þiggjum
 þann lögvefli?"
 "Ef vinr vélar
 vit gœrvum til."
 7. Fóru drjúgum
 dag þann framan
 Ásgarði frá,
 unz til Eðgils kómu,
 hirði hafra
 hornögfgasta;
 hurfu at höllu,
 es Hymir átti.
 8. Mœgr fann ömmu
 mjök leiða sér,
 hafði höfða
 hundruð níu,

giver det straks følgende svar. — *at hefndum*: o: for det således pålagte besvær. — *göð*: guderne. — *heitak*: kan brygge.

4. *tívar ok ginnrægin*: her göres der åbenbart forskel; der må menes aser og vaner, *ginnrægin* altså de sidste. — *af tryggðum*: udfra sin troskab.
 5. *Elivága*: se Vafpr. 31. — *Hymir*: navnet er uforklaret (har intet med *húm* at gøre). — L. 4: "ved jordens yderste kant". — *afi*: se Krit. bem. — *móðugr*: her vel hidsig, lidenskabelig, jfr. *jetunmóðr*; der antydes allerede herved, at et besøg hos jætten ikke vil være så behageligt. — *rúmbrugðinn*: rummelig, meget stor; måske egl. 'kendt, omtalt, for sin størrelse'.
 6. *lögvefli*: øl-koger, kedel. *vellir til vella, velda*. — Dette halvvers, der består af to replikker, er vistnok en tildigtning.
 7. *drjúgum*: underforstået er *jetum* (*skrefum*), "de gik rask". — *framan*: fra morgenstunden af. — *Eðgils*: en jätte (jfr. *hraunbúa* v. 38), men navnet er mærkeligt som jættenavn. — *hirði*: tog sig af, o: satte dem i stald. — *hornögfgasta*: horn-prægtigste, herligt udseende på grund af hornene, jfr. *vápngöfjugr* og lign.
 8. *Mœgr*: sønnen o: den skønne kvindes, valgt her på grund af slægtskabet. — *hundruð níu*: en så kolossal overdrivelse er enestående; ellers tales der om jætter med 3 (6) hoveder. — *ömmur*: denne helt gyldne (d. v. s. guldprydet), bryn-lyse kvinde er datter af Hymir og den gamle jættekvinde, jfr. den skønne jættedatter

- en önnur gekk
algollin framm
brúnhvít bera
bjórvæg syni.
9. “Áttniðr jötna,
ek viljak ykr
hugfulla tvá
und hvera setja;
es minn faðir
mörgu sinni
glöggr við gæsti,
görr ills hugar.”
10. Æn váskapaðr
varð síðbúinn
harðráðr Hymir
heim af veiðum,
gekk inn í sal,
glumðu jöklar,
vas karls, es kom,
kinnskógr frørin.
11. “Ves heill Hymir
í hugum góðum,
nú 's sonr kominn
til sala þinna,
(sás vit vættum
af vegi lǫngum)
fylgir hǫnum
hróðrs andskoti,
vinr verliða;
Véurr heitir sá.
12. Sé þú hvar sitja
und salar gaffli,
svá forða sér,
stendr súl fyrir.”
Sundr stökk súla
fyr sjón jötuns,
en allr í tvau
áss brotnaði.
13. Stukku átta,
en einn af þeim

Gerd. — *bjórvæg*: øl-drik, drik som er øl. Det er muligt, at *veig* her er = ags. *wæge* ‘skål, kande’ (Wisén). — *syni*: 3: Tyr.

9. *und hvera setja*: sætte (eder) under og bagved kedlerne og søjlen, for at holde sig skjulte. Kedlerne hænger på en tværbjælke. — *glöggr*: karrig. — *görr*: rede til (at vise).
10. *váskapaðr*: *skapaðr* må være = *skopuðr*, nom. ag. til *skapa*, ‘en som bevirker ulykke’ (for andre), en ildesindet person. Part. perf. giver ingen mening i forb. med *vǫ*. — *varð síðbúinn*: bet. blot ‘kom sent hjem’. — *jöklar*: istapperne (i skægget). — *karls*: den gamles. — *kinnskógr*: ‘kind-skov’, skæg.
11. *í hugum góðum*: godt, venlig, stemt. — *sonr*: søn(nen) 3: min søn. — *vættum*: har (så ofte) væntet. — *hróðrs andskoti*: Tor. Det ligger nærmest for i *hróðrs* at se gen. obj., da må *hróðr* være et jættenavn. Mulig er det Fenrir, der menes (*hróðrs-vitnir* ‘ulven Hróðr’, jfr. *Fenrisulfr*; B. M. Ólsen). — *verliða*: *verliðar* = mænd som hører til *vera lið* = menneskeheden; *vinr verliða* = Tor. Bægge betegnelser for Tor er identiske; de beror på forskellige synspunkter. — *Véurr*: Tor, ‘den hellige’, el. ‘helligdoms-beskytter’?
12. *und salar gaffli*: en nærmere bestemmelse af *und hvera setja* (v. 9). — *allr*: se Krit. bem.
13. *Stukku*: sprang, faldt ned (og, i henhold til følg., gik i stykker). — *þolli*: = *áss* (v. 12).

- hverr harðsleginn
heill af þolli;
framm gingu þeir,
en forn jötunn
sjónum leiðdi
sinn andskota.
14. Sagðit hönnum
hugr vël þás sá
gýgjar græti
á golf kominn,
þar vóru þjórar
þrír of tæknir,
bað senn jötunn
sjóða ganga.
15. Hvern létu þeir
höfði skemra
ok á seyði
síðan bóru,
át Sifjar verr
áðr sofa gingi,
einn með öllu
œxn tvá Hymis.
16. Þótti hörungum
Hrungnis spjalla
verðr Hlórriða
vël fullmikill,
“munum at aptni
öðrum verða
- við. veiðimat
vér þrír lifa.”
17. Véurr kvazk vilja
á vág róa,
ef ballr jötunn
beitur gæfi.
“Hverf þú til hjarðar,
ef hug trúir,
brjótr berg-Dana,
beitur sœkja.
18. Þess væntir mik,
at þér myni
ögn of oxa
auðfeng vesa.”
Sveinn sýsliga
sveif til skógar,
þars oxí stóð
alsvartr fyrir.
19. Braut af þjóri
þurs ráðbani
hótún ofan
horna tveggja.
“Verk þykkja þín
verri miklu
kjóla valdi,
an kyrr sitir.”
20. Bað hlunngota
hafra dróttinn

14. *gýgjar græti*: jættekvindens grådvolder, Tor. — *senn*: på engang.
15. *seyði*: ildsted, mulig en grube i jorden med gløder i bunden, hvorpå kødet kogtes (stegtes).
16. *hörungum*: af *hárr* ‘gråhåret’. — “Hrungners ven”, jätte, Hymir. — *vël*: forstærker *fullmikill* yderligere. — *veiðimat*: fiske-spise.
17. *vág*: havet. — *brjótr berg-Dana*: klippe-Daners (jætters) bane-
mand, Tor.
18. *ögn*: af *agn* = *beitu* ‘mading’. — *sýsliga*: ɔ: *sýsl-liga* ‘i en fart’.
19. *þurs* (gen.) *ráðbani*: Tor. — *hótún horna*: hornenes højtragende tun; hoved. — *kjóla valdi*: skib-ejeren, mig. *valdi* er dat. af *valdr*. — *an kyrr sitir*: end om du havde siddet stille.
20. *hlunngota*: rulle-hesten, skibet (båden). — *áttrunn apa*: *api*

- áttrunn apa
 útar fœra,
 en sá jötunn
 sína talði
 litla fýsi
 lengra at róa.
21. Dró mærr Hymir
 móðugr hvala
 einn á ǫngli
 upp þenn tváa,
 en aptr í skut
 Óðni sífjaðr
 Véurr við vélar
 vað gerði sér.
22. Egnði á ǫngul,
 sás öldum bergr,
 orms einbani
 oxa höfði;
- gein við ǫngli,
 sús goð fía,
 umbgjörð neðan
 allra landa.
23. Dró djarfliga
 dáðrakkr þórr
 orm eitrfáan
 upp at borði;
 hamri kníði
 hófjall skarar
 ofljótt ofan
 ulfs hnitbróður.
24. Hraungǫlkn hrutu,
 en hǫlkn þutu,
 fór hin forna
 fold ǫll saman;
 sökðisk síðan
 sá fiskr í mar.

bruges her i betydning. jætte, jætters ætling = jætte. — *útar*: længere ud (på havet). Mellem v. 19 og 20 er de röt ud. Efter v. 20 må det forudsættes, at de har gjort det, og röt ud, hvor midgårdsormen kunde ventes at være. Jfr. Snorres fremstilling.

21. *mærr*: sål. R (*meirr* A), navnkundig, meget omtalt, et adj., man egl. ikke ventede om en jætte; *meirr* giver god mening; det skulde bet. 'fremdeles', da måtte et vers være gået tabt. — *móðugr*: jfr. v. 5; her betegner ordet vel Hymirs vrede over at have været tvungen til at ro så langt ud. — *við vélar*: kunstfærdig. — *vað*: fiskesnøre.
22. *orms*: midgårdsormens. — *umbgjörð landa*: jorden omgivende ring, bælte, ormen. Jfr. fremstillingen på Gosforth-stenen.
23. *eitrfáan*: edderglinsende. — *hófjall skarar*: hovedhårenes (dette passer mindre godt her) høje fjæld, hoved. — *ulfs*: Fenris. — *hnitbróður*: hel-broder; *hnit*- betegner den nøjeste samhörighed (jfr. *hnita saman*).
24. *Hraungǫlkn*: sten-uhyrer, jætterne. Se Krit. bem.; jætterne styrkede ved jordskælvet (se l. 4). — *hrutu*: styrkede (A; R har *hlumðu*). — *hǫlkn*: klippegrunden; "det susede i klipperne". — *sökðisk*: det er ikke helt klart, om digteren tænker sig, at Tor slog hovedet af ormen; ordene i 23 synes dog at tale for dette; men *kníði ofan* kan bet. 'slog derpå fra oven', hvilket ikke behøver at bet., at hovedet blev slået af; dog sål. har Snorre vist forstået ordene.

25. Ótęitr jötunn,
 es aptr røru,
 — — — —
 svát ár Hymir
 ekki mælti,
 vęifði ræði
 veðrs annars til.
26. “Mundu of vinna
 verk halft við mik,
 at heim hvala
 haf til bæjar
 eða flotbrúsa
 fęstir okkarn.
27. Gekk Hlórriði,
 gręip á stafni
 vatt með austri
 upp lögfáki,
 einn með órum
 ok með austskotu
 bar til bæjar
 brimsvín jötuns,
- (ok holtriða
 hver í gegnum).
28. Ok enn jötunn
 of afrenði,
 þrágirnir vanr,
 við þór sęnti,
 kvaðat mann ramman,
 þótt róa kynni,
 kröpturligan,
 nema kálk bryti.
29. Eñ Hlórriði,
 es at höndum kom,
 brátt lét bresta
 brattstęin glęri,
 sló sitjandi
 súlur í gögnum;
 bóru þó heilan
 fyr Hymi síðan.
30. Unz þat hin friða
 friðla kęndi
 ástráð mikit,

25. *aptr*: tilbage, i land. — Efter l. 2 mgl. vist et linjepar. — *ár*: dette adv. giver ingen god mening her, medmindre det bet. ‘stadig’, hvad der er noget der taler for. Man har villet læse *at ór* ‘ved åren’. — *veðrs annars til*: i modsat retning af tidligere. — *ræði*: åre (ikke rør).
26. *við mik*: overfor mig. — *flotbrúsa*: hav-buk, skib. — *fęstir*: fæster den, på land, på et sikkert sted.
27. *Gekk*: gik, ɔ: til skibet. — *vatt upp*: trak (i et snup) op af vandet. — *lögfáki*: hav-hesten, skibet = *brimsvín*: ‘brændings-svin’. — *holtriða*: sál. A, *holtriba* R, bægge lige uforståelige; det må være gen. af et *holtrið* el. *holtriði*, styret af *hver* ‘kedel’. Man har forklaret det hele som ‘bakkekloft’.
28. *afrenði*: egl. kraftig hånd (f. *afr-hęndi*, til adj. *afrenđr*), kraft. — *kröpturligan*: acc. adverbialt, kraftig. *róðr* er vel underforstået.
29. *kom*: subj. er *kálkr*. — *brattstęin*: ‘den stejle sten’, ɔ: søjlen. — *glęri*: glar, glas; der er åbenbart her tale om en *hrímkálkr*. — *heilan*: ɔ: *kálk*.
30. *friðla*: elsket kvinde, elskerinde, her Odins, Tyrs moder. — *kostmóðs*: mad-mæt, ɔ: mæt; det er ikke til at se, at dette adj. her har nogen særlig betydn. Der forudsættes altså, hvad der er

<p> eitt es vissi,
 “drep við haus Hymis,
 hann ’s harðari,
 kostmóðs jötuns,
 kálki hverjum.” </p> <p>31. Harðr reis á kné
 hafra dróttinn,
 fœrðisk allra
 í ásmegin;
 heill vas karli
 hjalmstofn ofan,
 en vínferrill
 valr rifnaði.</p> <p>32. “Mörg veitk mæti
 mér gingin frá,
 es kálki sék</p> | <p> ór knéum hrundit,”
 — karl orð of kvað:
 “knákat segja
 aprt ævagi:
 þú est öldr of heitt.
 þat ’s til kostar,
 ef koma mættið
 út yr óru
 ólkjól hofi.”
 Týr leitaði
 tysvar hrœra;
 stóð at hvóru
 hverr kyrr fyrir.
 Faðir Móða
 fekk á þræmi
 ok í gögnum sté </p> <p>33.</p> <p>34.</p> |
|---|--|

ganske naturligt, at jætten og Tor har spist lige efter at være kommen hjem.

31. *reis á kné*: tiltrods for de gjorde indvendinger, kan disse ord kun bet. at Tor rejste sig fra stolen og lagde sig på knæ, og i denne stilling kastede han bægreten, men behøvede dog — eller netop derfor — sin asastyrke. At et kraftigt kast kan lade sig gøre i en sådan stilling, er utvivlsomt. — *allra*: alles, står her adverbliet. — *hjalmostojn*: hjælm-stamme, hoved. — *vinferrill*: vin-vejen, vin-beholderen, bægreten. — *valr*: rund-formet.
32. L. 1—4: “Kalken var lige så meget værd som mange kostbarheder tilsammen, og nu har jeg mistet den”. — *ævagi*: aldrig. — *heitt*: til *heita* ‘at brygge’. Linjens indhold er mærkeligt, “(nu) er — kan jeg mærke — øl (du øl) blevet brygget, og det godt”, synes at måtte være meningen.
- Efter dette vers er der rimeligvis et vers udfaldet.
33. *til kostar*: til valg, hjemlet, “det står (eder) frit for”. — *ólkjól*: ølskib, bryggerkarret. Man mærke her, at dativ-endelsen er sløjfet; det skete — i a-st. — først i smsætninger. — *Týr*: optræder først nu igen, uden i det foregående at have haft noget at gøre. Det er blevet bemærket, at digteren næppe har tænkt sig Tyr som enhændet.
34. *fekk á*: tog fat i. — L. 3—4: “og han trådte ned igennem gulvet”. — *hringar*: ringe (el. ringen), i kedlen, der gik fra den ene kant til den anden; jfr. *heyrði til höddu* (= *hringar*), *þá es þórr bar hverinn* (Den 1. grt. afhdl.).

- golf niðr í sal;
 hóf sér á hofuð upp
 hver Sifjar verr,
 en á hælum
 hringar skullu.
35. Fórut lengi,
 áðr líta nam
 aptr Óðins sonr
 einu sinni;
 sá hann ór hreysum
 með Hymi austan
 folkdrótt fara
 fjölhøfðaða.
36. Hóf sér af hērðum
 hver standandi,
 veifði Mjølni
 morðgjörnum framm,
 ok hraunhvala
 hann alla drap.
37. Fórut lengi,
 áðr liggja nam
 hafr Hlórriða
 halfdauðr fyrir,
 vas skær skøkuls
 skakkr á bæini,
 en því hinn lævísi
 Loki of olli.
38. En ér heyrð hafið,
 hverr kann of þat
 goðmólugra
 gørr at skilja,
 hver af hraunbúa
 hann laun of fekk,
 es bæði galt
 börn sín fyrir.
39. Þróttöflugr kom
 á þing goða

35. *hreysum*: hvis dette ord hænger etymologisk sammen med *hraun*, må ordet bet. 'sten-huler', hvilket passer ypperlig. — *folkdrótt*: folkeskare; sammen med *fjölhøfðaða* betegner det 'jætter'.
36. *standandi*: som han stod (i hele sin længde); hds. har iøvrigt *standanda*, til *sér*, men mindre naturligt. — *morðgjörnum*: som om hammeren var et levende væsen, men det er Tors dræbelyst, der er overført på hammeren. — *hraunhvala*: kenning for jætter.
37. L. 1 = 35i. — *fyrir*: ɔ: *herru*. — *skær skøkuls*: skagle-hest, trækdyr, her: bukken; jfr. Krit. bem. — *skakkr*: halt (en betydn., der er kendt i nutidsisl.). — *bæini* = *fæti*; jfr. Krit. bem. — Hvorledes digteren har tænkt sig Lokes forhold til ulykken, vides ikke. Snorre har, som bekendt, en helt anden forklaring. Men usandsynligt er det ikke, at Loke har haft en finger med i spillet.
38. *ér*: en sådan henvendelse til tilhørere er ellers ukendt i Eddadigte. — *goðmólugra*: kyndige i fortællinger om guderne, mytekyndige; sådanne nævnes kun her. — *skilja*: udrede. — *hraunbúa*: sten-boen, ɔ: Egill i v. 7. Af det følgende ses, at digteren dog har haft samme fremstilling af jættens (eller hans børns) forseelse, som Snorre giver.
39. *þróttöflugr*: kraftig og udholdende. Det er ofte, at et adj. kom-

ok hafði hver,	væl skulu drekka
þann Hymir átti;	öldr at Ægis
en véar hverjan	† eitt hörmeitt.

mer istf. et subst., jfr. þry. 31 o. s. v. — *þing*: forsamling, hvor guderne har væntet på Tors tilbagekomst. — L. 8 er forvansket i hds., *havrmeitiþ* R, *hörmeiþ* A. Den rigtige tekst er ikke funden. Der synes i ordet at skjule sig en betegnelse for et tidsrum (tidspunkt).

I dette digt er flere myter kombinerede, der egl. intet har haft med hinanden at gøre. Snorre kender intet til tilknytningen af Tors anglen efter midgårdsormen til kedelhæntningen.

LOKASENNA.

Frá Ægi ok goðum.

Ægir, er ǫðru nafni hét Gymir, hann hafði búit ásum ǫl, þá er hann hafði fengit ketil enn mikla, sem nú er sagt. Til þeirar veizlu kom Óðinn ok Frigg kona hans. Þórr kom eigi, þvíat hann var í Austrvegi. Sif var þar, kona Þórs, Bragi ok Íðunn kona hans. Týr var þar; hann var einhendr — Fenrisúlfr sleit hönd af honum, þá er hann var bundinn. Þar var Njörðr ok kona hans Skaði, Freyr ok Freyja, Víðarr son Óðins; Loki var þar, ok Þjónustumenn Freys, Byggvir ok Beyla. Mart var þar ása ok álfa. Ægir átti tvá Þjónustumenn — Fimafengr ok Eldir. Þar var lýsigull haft fyrir elds ljós. Sjálft barsk þar ǫl. Þar var griða-staðr mikill. Menn lofuðu mjök, hversu góðir Þjónustumenn Ægis váru. Loki mátti eigi heyra þat ok drap hann Fimafeng. Þá skóku æsir skjöldu sína ok æpðu at Loka ok eltu hann braut til skógar, en þeir fóru at drekka. Loki hvarf aptr ok hitti úti Eldi. Loki kvaddi hann.

1. Sæg þat Ældir	hvat hér inni
svát einugi	hafa at ǫlmólum
feti gangir framarr,	sigtíva synir.

Prosa. *er—Gymir*: det er ikke let at se, hvorfor denne bemærkning her gøres; den har intet med digtet at gøre. — *Fimafengr*: nævnes ikke i digtet; navnet bet. 'den der behændig skaffer til veje, udfører'. Digtet giver intet fingerpeg m. h. t. drabet på Fimafeng og Lokes flugt til skoven. Dog kan traditionen have indeholdt noget sådant. Digtet findes kun i R.

1. *Eldir*: kokkens navn, 'den der tænder ild og koger'. — *einugi*: den oprl. dativform, = *engu*. — *ǫlmólum*: samtale ved drikkelaget. — *sigtíva synir*: kampgudernes sønner = kampguderne selv.

æsir aldriǵi;	nema okr væri bóðum
æsir vitu	borit.
hveim þeir alda skulu	Óð. kv. 10. Rís þú Víðarr
gambansumbl of geta.	ok lát ulfs fōður
9. Mant þat Óðinn,	sitja sumbli at,
es vit í árdaga	síðr oss Loki
blendum blóði saman?	kveði lastastofum
ólvi bergja	Ægis hōllu í
lézk eigi mundu,	
- Þá stóð Víðarr upp ok skenkti Loka, en áðr hann drykki, kvaddi hann ásunu:
11. Heilir æsir,	gefk þér míns féar
heilur ósynjur	ok bætir þér svá (baugi)
ok øll ginnheiløg goð,	Bragi,
nema sá einn øss	síðr þú øsum
es innar sitr	øfund of gjaldir,
Bragi þekkjum á.	græmjat goð at þér.
- Br. kv. 12. Mar ok mæki

-
9. Loke ænser foreløbig ikke Brage, men henvender sig direkte til Odin, og da han føler sig sikker, tager han fat på Brage (v. 11). — *blendum* o. s. v., efter dette har Odin og Loke indgået fostbroderskab, hvilket forklarer, at der holdes hånd over Loke, trods alt.
10. Hvorfor det netop er Víðarr, der skal skænke for Loke, ti det må være meningen, er uvist. — *sitja*: sidde, indtage en plads, på bænken. Man må dog vist tænke sig Loke stadig som stående. — *síðr*: for at ikke. — *lastastofum*: 'krænkende ord'; af *last*, ntr. — Víðarr kaldes 'den tavse'; han siger heller ikke noget og Loke smæder ham ikke.
11. *Heilir æsir* o. s. v., er en højtidelig, ved påkaldelse af guderne anvendt formel, jfr. Sigrdrífum. 4. I Lokes mund har den her en sarkastisk farve; han siger den med et hånsmil om læben, og nu mindes han Brages mindre velvillige tiltale.
12. Om Brage har haft et fortræffeligt sværd og en udmærket hest — derom vides intet, men tilbudet viser straks en svaghed hos Brage, som Loke ved at benytte. — *míns féar*: af mit gods, ejendom. — *baugi*: måtte her bruges kollektivt i aml. betydn. 'gods', omfattende *mar ok mæki*, men rimeligvis er ordet opstået ved misforståelse; ordet gör også linjen længere end godt er. — *øfund gjaldir*: viser vrede, had (mod). — L. 6: "Pådrag dig ikke guderne vrede".

<p>13. Jós ok mækis
munt æ vesa
þeggja vanr Bragi,
ása ok alfa,
es hér inni eru,
þú est við víg varastr.
(ok skjarrastr við skot).</p> <p>Br. kv. 14. Veitk, ef fyr útan
værak,
sem fyr innan emk,
Ægis höll of kominn,
höfuð þitt
bæarak í hendi mér;
lykak þér þat fyr lygi.</p> <p>15. Snjallr est í sessi,
skalattu svá gæra,</p> | <p>Bragi þekkskrautuðr;
vega þú gakk
ef vreiðr séir;
hyggsk vætr hvatr fyrir.</p> <p>Ið. kv. 16. Biðk þik Bragi
barna sífjar duga
ok allra óskmaga,
at þú Loka
kveðira lastastofum
Ægis höllu i.</p> <p>17. Þegi þú Iðunn,
þik kveðk allra kvinna
vergjarnasta vesa,
síz arma þína
lagðir ítrþvegna
of þinn bróður-bana.</p> |
|---|--|

13. *Jós*: variationen (ikke *mars*) er betinget af, at hovedstaven er *æ*. — *mækis* er rettelse f. *arm bauga* (R), der vist er fremkommet ved (det urigtige) *bauga* i v. 12. — *munt æ vesa vanr*: vil du altid undvære, v : du vil aldrig (alligevel) have mod til at bruge dem. Jfr. det følg. — L. 7 er vist en senere tilføjelse; den indeholder kun en tautologi.
14. Brage kan ikke slå Loke ihjæl inde i hallen, tilmed da han er hos Ægir som gæst. Men man har ikke megen tillid til Brages ord, der er ret praleriske. — L. 3 se Krit. bem. — *lykak*: ligel. — *lygi*: sigter til indholdet af 13.
15. *þekkskrautuðr*: bænkepryder, "du som kun kan være til stas på bænken". — L. 4–5 er noget mærkelige: "du skal gå og kæmpe, hvis du er vred (v : lidenskabelig ophidset)" synes at måtte forstås som: "i hvert fald kan du kun slås, hvis du er voldsom tirret".
16. L. 2–3 er uforståelige, og alle tolkningsforsøg er lige umulige; de ser ud til at være en selvstændig indskudssætning, idet 1. linjes fortsættelse er l. 4; der er sål. her en nærmere forbindelse mellem 1. og 2. halvdel.
17. *Iðunn*: Brages hustru; navnet har under alle omstændigheder kort vokal (sål. er udtalen den dag i dag); *ið-* er identisk med det velkendte *ið-* 'igen' (om en gentagelse) og antyder hende som vogterske af æblerne, der stadig så at sige 'genopliver' guderne. — *ítrþvegna*: hvad der sigtes til er ukendt; nogen broder til Iðun kender kilderne ikke. — At det er Brage, der menes, er "muligt, men ubevisligt" (Gering).

- Ið. kv. 18. Loka kveðka
 lastastöfum
 Ægis höllu í;
 Braga kyrrik
 bjóri reifan;
 vilkat at it vreiðir vegizk.
- Gefj. kv. 19. Hví it æsir tveir
 skuluð inni hér
 sáryrðum sakask?
 Loptki þat veit,
 at hann leikinn es
 ok hann fjörg öll fia.
20. Þegi þú Gefjun,
 þess munk nú geta,
 es þik glapði at geði
- sveinn hinn hvíti,
 es þér sigli gaf
 ok þú lagðir lær yfir.
- Óð. kv. 21. Örr est Loki
 ok ørviti,
 es fær þér Gefjun at græmi;
 aldar ørlög
 hygg at öll of viti
 jafngørla sem ek.
22. Þegi þú Óðinn,
 þú kunnir aldrigi
 deila víg með verum,
 opt þú gaft
 þeims gefa skyldira,
 hinum slævurum sigr.

18. L. 1—2 se Krit. bem. — *kyrrik*: beroliger, søger at gøre ham rolig. — *bjóri reifan*: ophidset af øllet; udtrykket er langt svagere end 'drukken'.
19. *Loptki*: Lopt ikke (véd), jfr. *sjölfgi* (v. 29), *ulfgi* og lign. Man har villet rette ordet til *Loka* (gen.), men rettelsen er for stærk. — *leikinn*: må snarest opfattes som part., 'genstand for hekseri', d. v. s. 'er som besat', 'uden ævne til at styre sig'; som adj. (af *leikr*) kan det ikke opfattes her. — *fjörg*: guderne; andet kan ordet ikke bet., jfr. *fjargvefr* = *godvefr*. Løvrigt se Krit. bem.
20. *Gefjun*: om denne gudinde fortæller Snorre, at hun er 'mø, og de der dør som møer tjæner hende'. I virkeligheden er navnet kun et andet navn på Frigg. — *glapði at geði*: forførte dit sind, forførte dig. Her fortsættes den 1. halvdel direkte med den anden; der er ingen grund til derfor at mistænke teksten. — *sveinn hinn hvíti*: der er intet i vejen for at antage, at Loke mener sig selv, 'den lyse svend', *hvítr* bruges ikke altid i nedsættende betydn., jfr. pry. 15. — *sigli*: smykke, fibula(?). Ordet er vist et angels. låneord (*sigl* 'fibula').
21. L. 3: "når du gör G. til genstand for din vrede", o: når du skælder G. ud. Andet kan ordene ikke bet. Når Odin omtaler hende i 4—6 som han gör og Frigg i v. 29 omtr. på samme måde, er det et yderligere bevis for bæggens identitet. Odins hustru er ham jævnbyrdig.
22. *deila víg*: afgøre kampen. — *slævurum*: en ret mærkelig form, da *v* skulde falde bort foran *u*, men man ved ikke, hvor tidlig *v* blev helt konsonantisk. Den her fremsatte beskyldning mod Odin antydes også andre steder.

- Óð. kv. 23. Veizt, ef gaff
þeims gefa né skyldak,
hinum slævurum sigr,
átta vetr
vast þú fyr jörð neðan
kýr mólkandi ok kona.
ok hefr þú þar bǫrn of borit
ok hugðak þat args aðal.
24. En þik síða
kóðu Sámseyju í,
ok drapt á vett sem vǫlur,
vitka líki
fórt verþjóð yfir,
ok hugðak þat args aðal.
- Fr. kv. 25. Órlögum ykrum
skylið aldrigi
segja seggjum frá,
- hvat it æsir tveir
drýgðuð í árdaga;
firrisk æ forn røk firar.
26. Þegi þú Frigg,
þú 'st Fjörgyns mær
ok hefr æ vergjörn verit,
es þá Véa ok Vilja
lézt þér Viðris kvæn
báða í baðm of tēkit.
- Fr. kv. 27. Veizt, ef inni ættak
Ægis höllum í
Baldri glíkan bur,
út þú né kæmir
frá ása sonum
ok væri þá at þér vreiðum
vegít.

23. *átta vetr* o. s. v., hvad der her sigtes til, er ganske ukendt. — *mólkandi*: det er umuligt at sige, om ordet er trans. el. intrans. I sidste tilf. skulde Loke have været forvandlet til en ko (jfr. at han forvandler sig til en hoppe i bygmestersagnet). — De to sidste linjer er utvivlsomt senere tilføjelser; *bǫrn of* mgl. R, men jfr. 33. L. 8 er identisk med 24, og er vist indkommen her derfra. *args aðal*: en til kvinde forvandlet mands natur. Disse to linjer passer dårlig til det foregående.
24. *síða*: en gammel rettelse f. det meningsløse *sigu* (R). At drive *sejd* ansås usømmeligt for mænd. Hvad der mulig sigtes til er ukendt. — *drapt á*: slog dig på; = *drepa sér á* (der findes hos en skjald), sysle med noget. — *vett*: anses for at være samme ord som *vitt*, trolddomsmiddel, og andet synes det ikke at kunne være (hvis det ikke blot er en skrivefejl). — *vitka*: trolldmand; *líki* egl. 'ligemand'; ordet kunde være dat. af *lík* 'skikkelse'; "i en trolldmands skikkelse". — *verþjóð*: menneskeheden.
25. *Órlögum*: (tidligere) oplevelser, forklares ved l. 4—5. — L. 6: "man skal ikke tale om gamle skader".
26. *Fjörgyns*: nom. *Fjörgynn*, *fjörgyn* (fem.) er navn på jorden (som Frigg oprl. er identisk med), på grundlag heraf har man i en sen tid dannet navn på Friggs fader, eftersom det var alml. skik, at skabe de mytiske væsner fader (forældre). I Lokes ord skal der åbenbart ligge hån el. bebrejdelse, men hvori den består, vides ikke. — L. 4—6: hermed sigtes der vel til en myte, som Snorre har bevaret, om at Odin forlod sit hjem og var så længe borte, at hans hustru tog hans brødre til mænd (Yngl. s. kap. 3).

28. Ænn vill þú Frigg, es hér inni eru,
 at fleiri teljak hværr hefr þinn hór verit.
 mína meinstafi, Fr. kv. 31. Fló es þér tunga,
 ek því ræð, hygg at þér fremr myni
 es ríða sérat ó-gótt of gala,
 síðan Baldr at solum. reidir ro þér æsir
 Fr. kv. 29. Ærr est Loki, ok ósynjur,
 es yðra telr hryggr munt heim fara.
 ljóta leiðstafi, 32. Þegi þú Freyja,
 ørlög Frigg þú est fordæða
 hygg at öll viti, ok meini blandin mjök,
 þótt hon sjölfgi segi. síz þik at bræðr þinum
 30. Þegi þú Freyja, stóðu blíð regin
 þik kank fullgørva, ok myndir þá Freyja frata.
 esa þér vamma vant, Nj. kv. 33. Þat 's válítit,
 ása ok alfa, þótt sér varðir fá

— *Vidris kvæn*: du, selve Odins hustru, uagtet du var o. s. v. — *baðm*: = *faðm*, forholdet mellem *b* og *f* her er uforklaret.

27. *Baldri* o. s. v.: her sigtes til, at Balder kunde deltage i kampe og drab; dette stemmer også med navnets betydn. 'den stærke', samt andre forhold, så at Balder må regnes til *sigtívar*. — *vreiðum*: er naturligvis dat. sing. 'selv om du var nok så ophidset'.
 28. *meinstafi*: = *mein* 'ulykker' (jeg har voldt). Balder forudsættes her forlængst død; der er således gået en rum tid mellem Balders død og Lokes fængsling, efter digterens opfattelse. — *síðan*: her-efter.
 29. *leiðstafi*: ord om lede, skadelige, gærninger.
 30. *vamma*: moralske bryst. — *hór*: elsker (egl. ægteskabsbryder).
 31. *Fló*: falsk. — *myni*: subj. er *tunga*. — *gala*: snakke ubesindigt. — *ó-gótt*: i den slags forbindelser kan hovedordet (det sidste led) bære rimet. — *hryggr*: bedrøvet, d. v. s. hårdt behandlet.
 32. *fordæða*: heks, egl. forgørrerske; tager sikkert sigte på, at Freyja forstod sig på sejd. — *meini*: ondskab, lyst til at vise en sådan. — *at*: hos (i sæng hos). Snorre meddeler, at hos Vanerne, hvortil Freyja (og Njord) hørte, var søskendeforbindelser tilladte. — *stóðu*: greb på fersk gerning, overrumplede; iøvrigt rettelse for det her umulige *síþo* (R). — Sidste l. antyder vel en følge af, hvor overrasket Freyja blev. — Hvad der kan sigtes til, er ukendt.
 33. *válítit*: lidet opsigtvækkende, mærkeligt. — *varðir*: af *vörð* 'kvinde'. — *vers*: ægtemand. — *hós*: det samme som *hó(r)* i Hárb. 48, 'elsker'. Teksten er ikke sikker i l. 2—3. Meningen synes at være: "det er ikke mærkeligt, om kvinder får sig en mand eller, om så skal være, en elsker"; se Krit. bem.

- vers hós eða hvárs,
hitt 's undr es óss ragr
es hér inn of kominn
ok hefr sá þorn of borit.
34. Þegi þú Njörðr,
þú vast austr heðan
gísl of sendr at goðum,
Hymis meýjar
höfðu þik at hlandtrogri
ok þér í munn migu.
- Nj. kv. 35. Sú erumk líkn,
es vask langt heðan
gísl of sendr at goðum,
þá mög gatk,
þanns mangi fiar,
ok þykkir sá ása jaðarr.
36. Hætt nú Njörðr,
haf þú á hófi þik,
munka því leynd lengr,
- við systur þinni
gazt slíkan mög
ok es þó ónu verr.
- Týr kv. 37. Freyr es baztr
allra ballriða
ása goðum í,
mey né grætir
né manns konu
ok leysir ór høptum hværn.
38. Þegi þú Týr,
þú kunnir aldrigi
bera tilt með tveim,
hönd hina hægri,
munka hinnar geta,
þér sleit Fenrir frá.
- Týr kv. 39. Handar emk vanr,
en þú hróðrsvitnis,
þol es beggja þró;
ulfgi hefr ok þetr

34. *austr heðan*: í østen herfra, ɔ: øst for os her, i østerleden, hvilket atter siger det samme som 'østfra', men mulig er blot *austan* den oprl. læsemåde. — *gísl*: som gidsel, jfr. Snorres fremstilling i Yngl. s. — Hvad der sigtes til i l. 4—6 er uvist, en allegori ligger næppe heri; dette er en af Lokes største grovheder. — *Hymis meýjar*: må bet. 'jættekvinder'.
35. *líkn*: trøst. — *mög*: ɔ: Freyr. — *ása jaðarr*: asernes værn, ypperste, jfr. *folks (hers) jaðarr* og angels. *eodor* 'hegn, fyrste'.
36. *es*: R har her *þera*, men *þ* er udprikket; *era* passer ikke godt og må rettes til *er (es)*, "og han er dog værre end man kunde vente". — *ónu*: = *vönu* 'forvæntning'.
37. *ballriða*: af alle de stærke ryttere, guderne. Guderne må ride til deres domssted, se Grí 31; iøvrigt er denne betegnelse her noget påfaldende.
38. *tilt*: ntr. til et *tilr*, der ellers ikke findes, men er identisk med got. (*ga*)*tils* 'passende'; angels. *til* 'dygtig, god'. *bera tilt* bet. 'bære forligsord'. Herpå beror vel Snorres ord: *ok ekki kallaðr sættir manna* om Tyr. — *hinnar*: den anden, ɔ: den venstre ("den dur ikke til noget"). Iøvrigt er der foretaget tekstrettelser, se Krit. bem.
39. *hróðrsvitnis*: der menes Fenrir; det er tvivlsomt, hvorledes *hróðrs-* bør forstås; jfr. Hym. 11. 'Ulven Hróðr' el. 'den navnkundige ulv'. — L. 3: "Savn er bæggens ulykke" — du savner din

- es í þöndum skal
 bíða ragnarökrs.
40. Þegi þú Týr,
 þat varð þinni konu,
 at hón átti mög við mér,
 þln né penning
 hafðir aldrigi
 þess vanréttis, vesall.
- Fr. kv. 41. Ulf sék liggja
 árósi fyrir
 unz of rjúfask rēgin,
 því munt næst
 nema þú nú þegir
 bundinn, þólva smiðr.
42. Golli keypta
- lézt Gymis dóttur
 ok seldir þitt svá sverð,
 en es Múspells synir
 ríða Myrkvið yfir,
 vęizta þá, vesall, hvé þú
 vegr.
- B. kv. 43. Vęizt, ef øðli ættak
 sem Ingunar-Freyr
 ok svá sælligt setr,
 męrgi smæra
 møðak męinkróku
 ok lęmða alla í liðu.
44. Hvat 's þat hit litla
 es löggra sék
 ok snapvíst snapir,
-
- sön, jeg min hånd". — *þetr*: bedre; rettelse for *val* i R, hvorved der ingen rimforbindelse findes. Fejlen er ikke større el. mere ubegribelig end som så mange andre notoriske fejl
40. *þat-konu*: det skete for din hustru, d. v. s. det uheld ramte o. s. v. Vi kender intet til, hvortil der sigtes. Tyrs hustru er ukendt. — *þln, penning*: de mindste enheder som betalingsmiddel; *þln* var $\frac{1}{6}$ af en øre, *penning* $\frac{1}{10}$. — *þess vanréttis*: for den forurettelse. — *vesall*: er nærmest vokativ: "du elendige".
41. *Ulf*: Fenrisulven. — *árósi fyrir*: foran elve-mundingen; hvis dette skal forstås sál., måtte det forudsætte, at ulven var bunden ude på en holm (Snorre), udenfor en elvs munding; men *øss* kan også bet. 'udspring'; Snorre fortæller, at ud af den bundne ulvs gab flyder 'spyt', der bliver til elven Ván; der kan da være sigtet hertil. — *þvi næst*: temporalt. — *bundinn*: ligesom ulven. — *þólva smiðr*: '(alle) ulykkers smed' (jfr. 'rænkesmed').
42. L. 1—3 jfr. Skírn. — *svá*: kan ikke bet. 'tillige'. — *ríða* o. s. v.: efter dette må Múspellsönnernerne tænkes at komme sydfra, over Mörkskoven, jfr. Völkv. beg.
43. *øðli*: odel, grundejendom. — *Ingunar-Freyr*: må bet. det samme som *Yngvi-Freyr*. A. Kock har villet forklare ordet som *Inguna-ár-Freyr*, *Inguna* = 'Ingvinernes (Ingævonernes) — ár — gud', men dette er tvivlsomt; r'et bliver ialfald vanskeligt at tolke. — *sælligt setr*: rigt hjem. — *męinkróku*: skade-krage; krager var spådomsfugle og varslede ofte ilde ved deres skrig. — *liðu*: er obj. for *lęmða*, *í* er adverbialt, 'deri'.
44. *löggra*: vifte med halen, som en hund. — *snapir*: jfr. Hávm. 62. — *at eyrum*: som en ørentuder og smigrer. — *klaka*: kvidre, pippe. — *und kvernum* forklares ved navnet, se næste vers.

- at eyrum Freys
munt æ vesa
ok und kvernum klaka.
- B. kv. 45. Byggvir heitik,
en mik bráðan kveða
goð ǫll ok gumar,
því emk hér hróðugr,
at drekka Hropts megir
allir ǫl saman.
46. þegi þú Byggvir,
þú kunnir aldri
deila með monnum mat,
ok þik í flets strái
finna né móttu,
þás vógu verar.
- H. kv. 47. Ǫlr est Loki,
- svát est ørviti,
hví né lezkat Loki,
ofdrykkja
vęldr alda hveim,
es sína mælgí né manat.
48. þegi þú Heimdallr,
þér vas í árdaga
hit ljóta líf of lagit;
ørgu baki
þú munt æ vesa
ok vaka vǫrðr goða.
- H. kv. 49. Létt 's þér Loki,
munattu lengi svá
leika lausum hala,
þvíat þik á hjørvi
skulu hins hrímkalda magar
gørnum binda goð.

45. *Byggvir*: dannet af *bygg* 'byg'; som Freys tjæner er B. en personifikation af denne kornart (netop den i norden dyrkede); da forstår man 'under kværnen', hvor byggen maledes, og den derved frembragte lyd. — *bráðan*: hidsig; dette hænger sammen med, at af byggen lavedes øl, hvis virkning var 'hidsighed'. I nøjeste forb. hermed står l. 4—6. (*ǫl* = *byggvir*). — *Hropts megir*: Odins sønner = aserne.
46. *deila*—*mat*: som Freys tjæner; der sigtes vel til byggryns-grød el. bygbrød som anvendt ved måltider. *Bygg* er et særlig nordisk ord, der hænger sammen med roden i *búa*, og bet. sål.: 'det (særlig) dyrkede'. — I den sidste halvdel bebrejder Loke Byggver hans fejhed; "du skjulte dig — så lille som du er (44₁) — i bænkehalmen" — da andre viste deres tapperhed.
47. L. 1—3 findes også i SnE sammen med 29₄₋₆ som ét vers. — *lezkat* = *lezk-at*, *lezk* med. til *letja* 'afholde'; "hvorfors holder du ikke styr på dig selv?". — L. 6: "at han ikke husker (som ædru) sin snakkesalighed", som — det må være meningen — mulig har været altfor stor og som vedk. kan komme til at fortryde. Iøvrigt havde man ikke ventet denne fortsættelse af l. 1—3.
48. *ørgu*: *avrgo* R, er at opfatte som *ørðgu*, af *ørðigr*, 'oprejst'; belyser *hit ljóta líf*; dette stemmer ikke med Grí 13, men her er det jo Loke, der taler. — *vǫrðr*: som vogter.
49. *Létt 's þér*: du er (nok) oprømt. — *á hjørvi*: utolket ord; som bekendt blev Loke bunden og lagt over 3 stene, rejste på kant (Snorre). Om der her foreligger et andet mytetræk; 'på sværd'

50. Veizt, ef mik á hjörvi frá mínum véum
 skulu hins hrímkalda magar ok vöngum skulu
 gornum binda goð, þér æ kold rjóð koma.
 fyrstr ok öfstr 52. Léttari í mölum
 vask at fjörlagi, vast við Laufeyjar son,
 þars vér á þjaza þrifum. þás lézt mér á beð þinn
- Sk. kv. 51. Veizt, ef fyrstr ok boðit,
 öfstr getit verðr oss slíks,
 vast þú at fjörlagi, ef görva skulum,
 þás ér á þjaza þrifuð, telja vömmín vör.

Þá gekk Sif framm ok byrlaði Loka í hrímkálki mjöð ok mælti:

53. Heill vestu nú Loki, heldr hana eina
 ok tak við hrímkálki látir með ása sonum
 fullum forns mjaðar, vammalausa vesa.

Hann tók við horni ok drakk af.

54. Einn þú værir, svát vita þykkjumk,
 ef svá værir, hór ok af Hlórríða
 vör ok gröm at veri, ok var þat sá hinn lævísi Loki.
 einn ek veit,

synes ingen mening at give; nogen let rettelse er det vanskeligt at finde. — *hrímkalda magar*: ifg. Snorre var det Narfe; *hrímkalda*: på grund af sin jættheherkomst.

50. *fjörlagi*: død, drab. — *þrifum*: greb (hårdt); et mildere udtryk for 'dræbte'.
 51. *véum ok vöngum*: vi og vange, d. v. s. hjem; man lægge mærke til *vangar* i denne forbindelse; i norske stednavne bruges *vangr* om steder, der står i forb. med kultus. — *kold*: fjendtlige; jfr. Vaifpr. 10.
 52. *Léttari*: venligere, gladere. — *görva*: fuldkommen (adv.). — *vömmín vör*: sál. R; efter det skulde *-in* være den tilføjede artikel; men man vægrer sig ved at trø, at den er så gammel; på den anden side findes artiklen aldrig ellers foran pronomen; at opfatte *-in* som *enn*, og dette da betonet, gör linjen rytmisk utitalende.
 53. *heldr*: hellere, o: for at du hellere. — *hana*: = *mik*. — *látir*—*vesa*: lader (hende) gå fri (for). — *vammalausa*: uden lyde o: bebrejdelser for moralske brøst. R har *-lausum*, hvilket er meningsløst og fremkommet ved det foranstående *sonum* (hyppig afskriverfejl).
 54. *vör ok gröm*: forsigtig (retskaffen) og stræng (utilgængelig);

- Beyla kv. 55. Fjöll ǫll skjalfa 56. Þegi þú Beyla,
 hygg á þor vesa þú 'st Byggvis kvæn
 heim Hlórriða, ok meini blandin mjök,
 hann ræðr ró, ó-kynjan meira
 þeims rægir hér koma með ása sonum,
 goð ǫll ok guma. ǫll est deigja dritin.
- Þá kom Þórr at ok kvað:
57. Þegi þú rög vétrr, hvi þrasir þú svá Þórr?
 þér skal minn þrúðhamarr en þá þorir þú ekki,
 Mjólnir mál fyrnema, es þú skalt við ulf vega
 herða klett ok svelgr hann allan Sig-
 drepk þér halsi af, fjoðr.
 verðr þá þínu fjórvi of þ. kv. 59. Þegi þú rög vétrr,
 farit. þér skal minn þrúðhamarr
 58. Jarðar burr Mjólnir mál fyrnema,
 es hér nú inn kominn, upp þér verpk

gramr findes ellers ikke i den betydning, som det her må have. — L. 5: "således at jeg mener bestemt at vide det". — *hór af Hl.:* ægteskabsbryder overfor Hl., *af* vel egl. ved, på grund af, som Sifs ægtemand. — Hvad der sigtes til er ukendt.

55. *heim:* R har *heiman* 'hjemmefra'; dette kan ikke være rigtigt. Tor var uden tvivl på en af sine Østerfærdsrejser. Ellers vilde han have været tilstede. — *ræðr ró:* bringer til stilhed. — *rægir:* udskælder (med lögnagtige beskyldninger).
56. *Beyla:* Byggvirs hustru, som må have indtaget en lignende stilling som han selv. Sievers tolkede navnet som *Baunilo*, af *baun* 'bønne', men dette er næppe rigtigt. Ordet kan bedre sættes i forb. med *baula* 'ko'; hun kaldes (l. 6) *deigja dritin*, 'beskidt *deigja*', *deigja* af *deig* 'brøddej', navnet bet. sål. 'brødgørerske', hvilket passer fortræffelig til hendes mands navn; hun har vel også skullet malke køerne. — *ó-kynjan:* utyske; egl. 'noget der er udenfor sin slægt, degenereret'.
 Da Tor er blevet nævnet ved navn, er han der på stedet. Og nu følger digtets sidste afsnit.
57. *rög:* = *rog* i ordets slemme betydning. — *þrúðhamarr:* stærke hammer. — *herða klett:* skuldersten, hoved.
58. *burr:* mgl. R, 'Jordens søn' = Tor. — *þrasir:* farer rasende. — L. 5: "når du skal kæmpe med ulven", Loke insinuerer, at egl. skulde Tor kæmpe med Fenrir, men dette var aldrig den mytologiske opfattelse; Loke gör sig her, som oftere, skyldig i falsk beskyldning. — *Sigfjoðr:* Odin.
59. *upp:* op i luften (og langt bort, til østerleden).

- ok á austrvega, (ok svalzt þú þá hungri
síðan þik mangi sér. heill).
60. Austrföllum þínum Þ. kv. 63. Þegi þú röð véttir,
skalt aldri þér skal minn þrúðhamarr
segja seggjum frá, Mjólnir mál fyrnema,
síz í hanzka (þumlungi) Hrunnis bani
hnúkðir einheri, mun þér í heil koma
ok þóttiska þá þórr vesa. fyr nágrindr neðan.
- Þ. kv. 61. Þegi þú röð véttir, 64. Kvaðk fyr ósum,
þér skal minn þrúðhamarr kvaðk fyr ása sonum,
Mjólnir mál fyrnema, þaz mik hvatti hugr,
hendir hinni hægri en fyr þér einum
drepp þik Hrunnis bana, munk út ganga,
svát þér brotnar þeina þvíat ek veit at þú vegr.
62. Lifa ætlak hvat. 65. Öl gerðir Ægir,
mér langan aldr, en þú aldri munt
þótt hætir hamri mér, síðan sumbl of gæra,
skarpar álar eiga þín öll,
þóttu þér Skrýmis vesa, es hér inni es,
ok máttira nesti náa. leiki yfir logi,
brinni þér á baki.

60. *Austrföllum*: anledning til dette tager Loke af *austrvega* i foreg. vers. — *hanzka þumlungi*: hentydning til sagnet om Tor og Utgárdsloke, jfr. Hárb. 26; *þumlungi* er vist en senere tilføjelse. — *hnúkðir*: sad på huk. — *einheri*: enekæmper; her usædvanligt om Tor; ellers kun i plur. *Einherjar* om Valhalskæmperne. Ordet er her brugt ironisk-bidende. — L. 6: "du trode ikke selv på, at du var Tor.
61. *Hrunnis bana*: med Hrunnis bane, ɔ: hammeren; *bana* dativ. — *þeina hvat*: alt hvad der er af ben (knogler).
62. *hætir*: truer. — L. 4—6 atter ondskabsfuld hentydning til Tors forsmædelige færd hos Utgárdsloke. L. 7 er vist et senere — ganske overflødig — og tautologisk tillæg. — *heill*: iøvrigt uden at fejle noget; kan ses i belysning af ordsproget *æ getr kvíkr kú*.
63. *Hrunnis bani*: Tor er ikke veltalende og ikke opfindsom til at variere sine udtryk. — *nágrindr*: dødnings-porten, ɔ: indgangen til Hel.
64. *ósum—ása sonum*: udtrykkene er i grunden identiske, men gentagelsen gör udtalelsen kraftigere. — L. 4—6 er den afgørende slutning, Lokes indrømmelse er en glansfuld sejr for Tor.
65. Til slutning kan Loke ikke dy sig for at ønske Ægir alt ondt, hidtil er han sluppen fri. Dette vers vender ligesom tilbage til be-

Frá Loka.

En eptir þetta falsk Loki í Fránangrsforsí í lax líki. Þar tóku æsir hann. Hann var bundinn með þörmum sonar síns Nara, en Narfi sonr hans varð at vargi. Skaði tók eitroorm ok festi upp yfir annlit Loka; draup þar ór eitr. Sigyn kona Loka sat þar ok helt munnlaug undir eitrit. En er munnlaugin var full, bar hon út eitrit, en meðan draup eitrit á Loka. Þá kípðisk hann svá hart við, at þaðan af skalf jörð öll. Þat eru nú kallaðir landskjálptar.

gyndelsen. — L. 6 er afgjort uægte, den står i umulig syntaktisk forbindelse med l. 4—5, hvad derimod l. 7 gör: "hele dit øje brænde over ryggen på dig" ∴: gid du og alt dit må gå ynkelig til grunde. Ønsket var alml. folkeligt; det samme findes også i Skíðaríma 19.

Prosastykke. *Nari* svarer til *Váli* hos Snorre, men fremstillingen er anderledes, idet Vali og Narfe hos ham er byttede om. Mulig er *Nara* her fejlskrevet for *Vála*.

DRYMSKVIÐA.

<p>1. Reidr vas þá Vingþórr,
 es hann vaknaði
 ok síns hamars
 of saknaði,
 skegg nam at hrista,
 skor nam at dýja,
 réð Jarðar burr
 umb at þreifask.</p> <p>2. Ok hann þat orða
 alls fyrst of kvað:
 heyr þú nú Loki,
 hvat nú mælik,
 es eigi veit
 jarðar hvergi</p> | <p>né upphimins:
 óss es stolinn hamri.</p> <p>3. Gingu fagra
 Freyju túna,
 ok hann þat orða
 alls fyrst of kvað:
 munt mér Freyja
 fjaðrhams léa,
 ef minn hamar
 mættak hitta.</p> <p>Fr. kv. 4. þó mundak gefa þér,
 þótt ór golli væri,
 ok þó selja,
 at ór silfri væri.</p> |
|---|--|

Digtet findes kun i R.

- Reidr*: det er usikkert, om der bør skrives *vreidr*. — *Vingþórr*: *ving-* og Tors navn *Vingnir* er etymologisk uforklarede. — *waknaði*, *saknaði*, metrum viser, at den anden stavelse har været bibetonet; dens vokal var oprl. lang. — *skor*: hovedhår. — L. 5—6 antyder det indtryk det gjorde på Tor, at hammeren var borte. — *umb*: denne fuldform, når ordet er betonet adverb.
- veit*: subj. er *maðr*. — *jarðar*, *upphimins*: styres af *hvergi*, 'ingensteds på jorden el. i himlen deroppe'.
 Mellem 2 og 3 må det antages, at det er Loke, der har givet det råd at gå til Freyja. I det hele er digtet meget kortfattet og udelader selvfølgelig ting.
- fagra-túna*: gen. betegner bevægelsen hen til. — *kvað*: subj. er Tor. — *fjaðrhams*: gen. af *fjaðrhamr*; naturligvis til brug for Loke.
- þó-at*: sál. adskilt findes oftere, fordelt på to sætninger, men *þótt* i l. 2. — *selja*: overlade. Det er mærkeligt, at rækkefølgen er 'guld-sølv', som om der var en stigning. Var sølv mere anset i digterens tid?

Mellem 4 og 5 modtager Loke hammen og ifører sig den.

<p>5. Fló þá Loki,
fjadrhamr dundi,
unz fyr útan kom
ása garða,
ok fyr innan kom
jötna heima.</p> <p>6. Þrymr sat á haugi,
þursa dróttinn,
grøjum sínum
gollbönd snøri
(ok mörum sínum
mön jafnaði.)</p> <p>Þr. kv. 7. Hvat 's með ósum?
hvat 's með ölfum?
Hví 'st einn kominn
í Jötunheima?</p> <p>Lo. kv. Ilt 's með ósum,
ilt 's með ölfum;
hefr þú Hlórriða
hamar of fölginn?</p> <p>Þr. kv. 8. Ek hefr Hlórriða
hamar of fölginn
átta røstum</p> | <p>fyr jörð neðan,
hann engi maðr
aptr of heimtítr,
nema færi mér
Frøyju at kvæn.</p> <p>9. Fló þá Loki,
fjadrhamr dundi,
unz fyr útan kom
jötna heima
ok fyr innan kom
ása garða;
mœtti hann Þór
miðra garða,
ok hann þat orða
alls fyrst of kvað:</p> <p>10. Hefr þú erendi
sem erfiði?
seg þú á lopti
löngr tíðendi;
opt sitjanda
sögur of fallask
ok liggjandi
lygi of þellir.</p> |
|--|--|

-
5. *dundi*: for at betegne flugtens hurtighed og kraft. — L. 3—6: de to verdner støder altså op imod hinanden.
6. *sat á haugi*: dette omtales oftere, jfr. Vsp. 42, Skí 11. — L. 5—6 synes ikke at kunne være ægte, da det er en ret umulig situation at tænke sig at Trym siddende på en høj klipper manken på sine heste.
7. *ilt 's*: 'det onde' ligger i, at hammeren er forsvunden; dette antydes i Lokes hastige spørgsmål. Digtet indeholder intet om, hvorfor Loke netop henvender sig til Trym. Men det har digteren vidst. I den mundtlig fortalte myte har der sikkert været en oplysning om, hvorledes Trym stjal hammeren. L. 6 mgl. i R, men må tilføjes efter l. 2.
9. *hann Þór*: det vilde være fristende at skrive *Þóri* (med udeladelse af *hann*); denne form findes hos Brage. — *miðra garða*: gen. her for at betegne 'på stedet'.
10. *erendi*: resultat. — *sem*: i forhold til. — *löngr tíðendi*: nyt fra en lang rejse. — *sitjanda*: er dativ, 'for den som sidder', han bliver magelig, "og den liggende gider ikke engang sige sandheden".

- Lo. kv. 11. Hefk erfiði
 ok erendi;
 þrymr hefr þinn hamar
 þursa dróttinn;
 hann engi maðr
 aptr of heimtir,
 nema hönnum fœri
 Freyju at kvæn.
12. Ganga fagra
 Freyju at hitta,
 ok hann þat orða
 alls fyrst of kvað:
 bitt þik Freyja
 brúðar líni,
 vit skulum aka tvau
 í Jötunheima.
13. Reidd varð þá Freyja
 ok fnasaði,
 allr ása salr
 undir bifðisk,
 stökk þat hit mikla
- męn Brisinga:
 mik veizt verða
 vergjarnasta,
 ef ek ek með þér
 í Jötunheima.
14. Sęnn vóru æsir
 allir á þingi
 ok ósynjur
 allar á máli
 ok of þat réðu
 ríkir tívar,
 hvé Hlórriða
 hamar of soetti.
15. Þá kvað þat Heimdallr,
 hvítastr ása,
 vissi vęl framm
 sem vanir aðrir:
 bindum þór þá
 brúðar líni,
 hafi hann hit mikla
 męn Brisinga.

12. *hann*: ɔ: Loke, der straks — i henhold til hans sind og mission — er med til at udlevere Freyja. Jfr. bygmesterens fordring.
13. *fnasaði*: fnyste; der skal mulig skrives *fnás*-. — L. 3—4 indeholder en overdrivelse, der skal understrege Freyjas vældige sindsoprør. — *stökk*: sprang op og faldt ned (er vel meningen); Freyjas hals svulmer så stærkt op på grund af hendes vrede; det kan være tvivlsomt om l. 5—6 er oprl.. *męn Brisinga* er Freyas særlige smykke; *Brisingar* var vistnok de dværge, der havde smedet halsringen. Som bekendt var disse ofte meget svære og kunstfærdige. — *þér*: stærkt betonet, "en sådan person som du er", sagt i en foragtelig tone.
14. L. 1—4. Der er blevet gjort den bemærkning, at aser og asynjer er samlede i ét møde, hvad der ikke kan have været skik hos Germaner og Nordboer, men dette står der heller ikke. De kan godt have rådslået hver for sig, og netop variationen: *á þingi* : *á máli* taler for, at sål. er sagen at forstå.
15. *hvítastr ása*: den lyseste, adj. kan ikke være nedsættende. Jfr. Lokas. 20; brugen af dette adj. her synes ikke at have nogen dybere mening, blot beskrivende. — *vanir aðrir*: som *annarr* ellers ofte bruges, betyder det ikke her, at Heimdal var af vaneslægten. Vanerne var det, der kunde sejd og derved få viden om fremtiden.

<p>16. Lótum und hönnum
hrynja lukla
ok kvenváðir
of kné falla,
en á brjósti
breiða steina
ok hagliga
of hofuð typpum.</p> <p>17. Þá kvað þat þórr,
þrúðugr óss:
mik munu æsir
argan kalla,
ef bindask lætk
brúðar líni.</p> <p>18. Þá kvað þat Loki
Laufeyjar sonr:
þegi þú þórr
þeira orða;
þegar munu jötnar
Ásgarð búa,
nema þinn hamar
þér of heimtir.</p> <p>19. Bundu þór þá
brúðar líni</p> | <p>ok hinu mikla
meni Brísinga.</p> <p>20. Létu und hönnum
hrynja lukla
ok kvenváðir
of kné falla,
en á brjósti
breiða steina,
ok hagliga
of hofuð typðu.</p> <p>21. Þá kvað þat Loki
Laufeyjar sonr:
mun ek ok með þér
ambótt vesa,
vit skulum aka tvær
í Jötunheima.</p> <p>22. Şenn vöru hafrar
heim of reknir,
skyndir at sköklum,
skyldu vël rinna;
björg brotnuðu,
brann jörð loga,
ók Óðins sonr
í Jötunheima.</p> |
|---|---|

16. *hrynja lukla*: som tegn på den (tilkommende) husfrueværdighed. — *breiða steina*: brede (store, sikkert runde) sten, smykker af rav(?). — *typpum*: sætte vi top på, giver hende en topdannet hovedpynt, o: en faldr, der rager højt op.
18. *Laufeyjar sonr*: om Laufey, hvis andet navn var *Nál*, vides intet; *ey* findes i kvindenavne ellers (se Linds Dopnamn), men hvad *Lauf-* kan bet. er umuligt at sige; når man har villet sætte navnene i forb. med fyrretræ, er det helt grebet ud af luften. — *þeira orða*: styret af *þegi*. — *búa* = *byggva*, befolke, besætte. — Lokes bemærkning slår alle Tors betænkeligheder ned.
21. *tvær*: R har *tvau*, men dette er åbenbart en blot mekanisk gentagelse af ordet i v. 12. Her, hvor der er tale om to (forklædte) kvinder, må der læses *tvær*.
22. *Şenn*: straks. — *reknir*: o: fra græsgangen. *skyndir*: part. til *skynda*; 'hurtig førte til'. — Med l. 5—6 kan jævnføres Haustlång v. 15 og 16, hvor en lignende kraftig beskrivelse findes af tordengudens færd gennem luften.

23. Þá kvað þat Þrymr,
 þursa dróttinn:
 standið upp jötnar
 ok stráid þekki,
 nú fœra mér
 Frøyju at kvæn
 Njarðar dóttur
 ór Nóatúnum.
24. Ganga at garði
 gollhyrðar kýr,
 œxn alsvartir
 jötni at gamni,
 fjöld ák meidma,
 fjöld ák menja,
 einnar mér Frøyju
 ávant þykkir.
25. Vas þar at kveldi
 of komit snimma
 ok fyr jötna
 ǫl framm borit;
26. Einn át oxa,
 átta laxa,
 krásir allar
 þærs konur skyldu,
 drakk Sifjar verr
 sóld þríu mjaðar.
27. Þá kvað þat Þrymr,
 þursa dróttinn:
 hvar sáttu brúðir
 bíta hvassara?
 Sáka brúðir
 bíta breiðara,
 né in meira mjöð
 mey of drekka.
28. Sat hin alsnotra
 ambótt fyrir,
 es orð of fann
 við jötuns máli:
 át vætr Frøyja
 átta nóttum,
 svá vas hón óðfús
 í Jötunheima.

23. *stráid þekki*: læg halm þá bænkene, jfr. *þekki at stráa* Eirm. Dette skete, når en fest skulde holdes. — *fœra*: R har ur. *færið* (meningsløst, påvirket af de to foregående verber), 'bringer de, man'; man skulde tro, at Trym havde set Tor komme og hørt tordnerne.
24. *at garði*: ved (udenfor) gården, ǫ: udenfor den indhegnede gård, på de græsbevoksede marker udenfor gærdet. — *gollhyrðar*: med horn, hvori der lavedes spiralformede furer, i disse er så indsmæltet guld; jfr. *ristin vǫru horn á honum ok rent gulli i stiklana* Fas III, 30. — *alsvartir*: kulsorte okser har man særlig sat pris på. — *meidma*: kostbarheder, vel især guldringe og lign. — *ávant*: manglende; "kun Freyja synes jeg mangler".
25. *Vas—komit*: man (ǫ: Tor og Loke) kom dér. — *at kveldi—snimma*: tidlig om aftenen (ordene bet. ikke: "det blev tidlig aften", hvad der er meningsløst).
26. *söld*: et bestemt mål = *mælar*.
27. *bíta hvassara*: æde skarpere (mere voldsomt). — *bíta breiðara*: tage større mundfulde. — *in*: konj. med komparativ.
28. *alsnotra*: al-kloge, meget kloge. — *óðfús*: rasende begærlig (efter).

29. Laut und línu,
lysti at kyssa,
en hann útan stökk
endlangan sal:
hví eru ǫndótt
augu Freyju?
þykki mér ór augum
eldr of brinna.
30. Sat hin alsnotra
ambótt fyrir,
es orð of fann
við jǫtuns máli:
svaf vætr Freyja
átta nóttum,
svá vas hún ódfús
í Jötunheima.
31. Inn kom hin arma
jǫtna systir,
hin 's brúðféar
biðja þorði:
lát þér af hǫndum
hringa rauða,
ef ǫðlask vill
ástir mínar,
ástir mínar,
alla hylli.
32. Þá kvað þat þrymr,
þursa dróttinn:
berið inn hamar
brúði at vígja,
leggjið Mjǫlni
í meyjjar kné,
vígjið okr saman
Várar hendi.
33. Hló Hlórríða
hugr í brjósti,
es harðhugaðr
hamar of þekði;
þrym drap hann fyrstan
þursa dróttin,
ok ætt jǫtuns
alla lamði.
34. Drap hann hina ǫldnu
jǫtna systur,
hin 's brúðféar
of beðit hafði;
hón skell of hlaut
fyr skillinga,
en hogg hamars
fyr hringa fjöld.
Svá kom Óðins sonr
enðr at hamri.

29. línu: slær. — ǫndótt: bistre, frygtelige. — eldr of: mgl. R.

31. brúðféar: brude-gods, ǝ: brudegaver, gaver som bruden uddelte til brudgommens slægtninge. Hermed kan smilignes visen om Blak og Ravn, DgF II, 199, v. 9—14.

32. Várar: Vǫr var ifg. Snorre den gudinde, "der hører mænds eder og aftaler, de som mænd og kvinder giver hinanden". "At vie med Vårs hånd" = at vi til lovformeligt ægteskab.

33. harðhugaðr: adj. her brugt substantivisk. — þekði: fik øje på, så. — lamði: knuste.

34. hin: man væntede acc., men her er ordet trukket til det følg. 's (nom.). — skell: rungende hug (ǝ: dræbende hug). Utvivlsomt er der tilsigtet lydmaleri med skell: skill-. — L. 9—10 er rimeligvis en senere tildigtning.

VÖLUNDARKVIÐA.

Frá Völundi.

Níðuðr hét konungr í Svíþjóð. Hann átti tvá sonu ok eina dóttur; hon hét Þöðvildr. Bræðr váru þrír, synir Finna-konungs. Hét einn Slagfiðr, annarr Egill, þriði Völundr. Þeir skriðu ok veiddu dýr. Þeir kómu í Úlfðali ok gerðu sér þar hús. Þar er vatn, er heitir Úlfsjár. Snemma of morgin fundu þeir á vazströndu konur þrjár ok spunnu lín. Þar váru hjá þeim álptarhamir þeira. Þat váru valkyrjur. Þar váru tvær doetr Hlōðvés konungs, Hlaðguðr svanhvít ok Hervør alvitr, en þriðja var Qlrún Kjársdóttir af Vallandi. Þeir hófðu þær heim til skála með sér. Fekk Egill Qlrúnar, en Slagfiðr Svanhvítar, en Völundr Alvittrar. Þau bjoggu sjau vetr. Þá flugu þær at vitja víga ok kómu eigi aptr. Þá skreidd Egill at leita Qlrúnar, en Slagfiðr leitaði Svanhvítar, en Völundr sat í Úlfðolum. Hann var hagrastr maðr, svá at menn viti í fornum sögum. Níðuðr konungr lét hann hōndum taka, svá sem hjer er um kveðit.

Frá Völundi ok Níðaði.

1. Męyjar flugu sunnan alvitr ungar,
Myrkvið í gögnum ørlōg drýgja;

Dette digt, der kun findes i R (i A kun begyndelsen af prosaen), er ikke godt overleveret og lider af mange fejl; teksten er på flere steder derfor vanskelig at tolke.

Prosa. *Níðuðr*: smsat af *níð* og *hōðr*, oht. Nidhad. Navnet er iøvrigt ikke-nordisk. — *í Svíþjóð*: dette antydes ikke i digtet. — *synir Finna-konungs*: heller ikke. — *þar—Úlfsjár*: heller ikke. — *Hlaðguðr, Hervør, af Vallandi*: heller ikke. — *bjoggu*: levede sammen. — *at vitja víga*: deltage i kampe; det findes ikke i digtet. — I þidrekss. kaldes *Níðuðr Níðungr*; *Egill* kaldes der *Qlrúnar-Egill*.

1. *Męyjar*: (ugifte) męer. — *Myrkvið*: usikkert, om dette er et

<p>þær á sævarströnd
 settusk at hvílask
 drósir suðrænar,
 dýrt lín spunnu.</p> <p>2. Þín nam þeira
 Egil at verja
 fagr mæf fira
 faðmi ljósum.</p> <p>3. Önnur vas Svanhvít,
 svanfjadrar dró,
 — — — —
 en hin þriðja</p> | <p>þeira systir
 varði hvítan
 hals Vølundar.</p> <p>4. Sötu síðan
 sjau vetr at þat,
 en hinn átta
 allan þröðu,
 en hinn níunda
 nauðr of skilði,
 meyjur fýstusk
 á myrkvan við.
 Alvitr unga
 ørlög drýgja.</p> |
|---|---|

egennavn eller fællesnavn (jfr. v. 4). 'Mørk skov' kaldtes en stor og lidet gennemtrængelig skov; sål. kaldtes den tykke, store skov i Holsten; jfr. Fms I, 113, og det er vel muligt, at det er denne, digteren har ment; hertil passer *sunnan* godt. Digteren må have forestillet sig, at valkyrjernes hjem var syd for skoven, jfr. *suðrænar*. — *alvitr*: væsner i en fremmed ham, af *al-* som i *elligar*, lat. *alius*, og *-vitr* = *vétr*; når der her i R står *unga*, må dette bero på misforståelse og rettes til *ungar*; skriveren har tænkt sig *alvitr* som egennavn. — *ørlög drýgja*: for at fuldbyrde skæb-
 nen, ɔ: deltage i krig og volde mandefald. — *sævarströnd*: *sær* kan både bet. 'hav' og 'indsø'; det er uden tvivl det sidste, der menes (jfr. prosaen, der også har søens navn; dette er vel hæntet fra mundtlig overlevering) og *Ulfdølm* v. 6. — *hvilask*: det må antages — i henhold til den slags i folkesagn —, at de affører sig svanehammene, og at brødrene får fat i disse, hvorved kvinderne kommer i deres magt. — *lín*: til klædning (særke) for dem selv.

Efter v. 1 mangler der sikkert noget. At v. 16^s-s skulde have stået her, er meget tvivlsomt.

2. *Þín*: ɔ: *Ölrún* (jfr. *Ölrúnar-Egill*). — *mæf fira*: menneskenes datter, ɔ: kvinde.
3. *Svanhvít*: Svanhvid, et meget betegnende navn. — *dró*: trak, bevægede (svanevinger), findes ellers i lign. forb.; beskriver hende som valkyrje. — Efter l. 2 mgl. 2 linjer, i dem har sikkert Slagfinns navn stået. — *systir*: er her at opfatte som *stallsystir*, 'kammerat'. — *varði*: omfavnede (jfr. v. 2). — *Vølundar*: i (vest)nordisk er dette navnets rette form; forholdet til ty. *vèland-* er uopklaret, men at ikke *ø* er en nordisk udvikling viser former som *Walander* og *Galand*. Ordet er senere gået over til at bet. 'kunstner' i almlh.
4. *Sötu*: forholdt sig rolig. — *nauðr*: nødvendighed, tvang, uimodståelig lyst. Herefter skulde man ikke tro, at de havde genfundet

<p>5. Kom þar af veyði
veðreygr skyti
[Vølundr líðandi
of langan veg],
Slagfiðr ok Egill,
sali fundu auða,
gingu út ok inn
ok umb sóusk.</p> <p>6. Austr skreið Egill
at Qlrúnu,
en suðr Slagfiðr</p> | <p>at Svanhvítu,
en einn Vølundr
sat í Ulfdølum.</p> <p>7. Hann sló goll rautt
við gim fastan,
lukði hann alla
lind baugum vøl;
svá beið hann
sinnar ljóssar
kvánar, ef hönum
of koma gærði.</p> |
|---|--|

de fjærnede svanehamme, men vidst hvor de var. — L. 9—10 er åbenbart senere tilføjede.

Svanemøerne forlader nu i deres hamme deres hjem, medens brødrene er fraværende, og flyver sydpå i retning af den mørke skov. De er ude af sagaen.

5. *veðreygr*: hvis øje er skærpet m. h. t. at se og forstå vejret og dets forandringer; jfr. *hann kunnir gorr veðr at sjá* Eyrb. 52. — *Slagfiðr*: smsat af *slag-* og *fiðr*, der mulig har givet anledning til at kalde brødrene 'sønner af en Finne-konge'; *slag-* er flertydigt.
6. L. 1—4: man behøver ikke at forudsætte, at brødrene har ment, at kvinderne er fløjet bort, hver i sin retning; de deler så at sige eftersøgningen. — *Ulfdølum*: dette viser at 'søen' er en indsø. Navnet tyder på en afsides og vild egn.
7. *sló*: hamrede; smedede — guld ♂: guldringe. — *gim fastan*: R skriver *gimfastan*; aksenten behøver ikke at betyde noget, da hds. flere gange har "urigtige" aksenter. — *við gim*: der kendes kun et *gim*, ntr., i betydning 'ild'; 'ilden' er smedjens ild. Når B. Nerman (i The poetic Edda o. s. v.) nægter, at *gim* her kan bet. 'ild', fordi guldmetallet, der som oftest ikke var rent, kun blev 'koldhamret' — kun det helt rene guld kunde 'varm-hamres' —, så kan denne indvendning ikke gælde; det måtte først bevise, at digteren havde været guldsmed, der kendte bearbejdelsen af guldmetallet, men det behøves ikke at forudsættes. Et *gim(r)* i betydning 'ædelsten' er ganske ukendt; først i 12. årh. findes det og da kun i smsætning *gimsteinn*. Et *gim* i nogen som helst betydning eksisterer overhovedet ikke i noget nordisk sprog. — *fastan*: er adv. accus., hvad der findes ellers så mange eksempler på. Det bet. 'kraftig', måske med bibetydning af 'flittig'; 'hård' kan ordet under ingen omstændigheder betyde. Adj. *fár* (i superl.) giver ingen mening. Det er naturligvis guldringe, de senere omtalte, som Vølund smeder. — *lukði*: til *lykja* 'omgive'. — *lind*: lindebastsnor (se Krit. bem.). — L. 5—8 er af en sådan

8. Þat spyrr Níðuðr,
Níara dróttinn,
at einn Völundr
sat í Ulfdöllum;
nóttum fóru sēggir,
nēglðar vóru brynjur,
skildir bliku þeira
við hinn skarða mána.
9. Stigu ór sǫðlum
at salar gaffli,
gingu inn þaðan
endlangan sal,
sǫu þeir á bast
bauga dręgna,
sjau hundruð allra,
es sá sęgr átti.
10. Ok þeir af tóku
ok þeir á létu
fyr einn útan,
es af létu;
kom þar af vęiði
veðręygr skyti
Völundr líðandi
of langan veg.
11. Gekk brátt inni
beru hold stęikja,
ár brann hrísi
allþurru fúrr,
viðr hinn vindþurri,
fyr Vólundi.
12. Sat á berfjalli,
bauga talði

art, at man kunde tro, at teksten var noget forvansket, selv om den er forståelig nok. — *af*: mgl. R.

8. *Níara*: et endnu utolket folkestammenavn. — *fóru*: R skriver *voru*, en simpel skrivefejl. — *nēglðar*: med nagler sammenføjede, altså plade-brynjer; ikke ringbrynjer. — *við hinn skarða mána*: i den aftagende månens skin; dette er betingelsen for at de kunde rejse om natten. Digtet selv indeholder intet, der viser, i hvilken årstid Nidud rejste, men i þiðr.s. forudsættes, at det var ved vintertide, ialfald gælder dette tiden for kongesønnernes drab; det var vel også digterens mening; det er måneklare vinternætter, der er tale om.
9. *bast*: snor af bast, = *lind* i v. 7, jfr. *bastlína* i Egilss. 273. — *sjau hundruð*: altså eksakt 840, men antallet skal ikke tages bogstaveligt, det er blot et højt, rundt tal. — *allra*: adverbialt, 'ialt'.
10. *af, á*: *o*: *basti, bast* (acc.) — *líðandi*: er vel = *skriðandi*, *o*: på skier.
- Den ring, som Nidud beholdt, må have haft særlige egenskaber, og udmærket sig fremfor andre; der er ingen tvivl om, at ringen er en flyvering; om dette har været digteren klart, kan dog være tvivlsomt; så meget er sikkert, at Völund synes først at kunne flyve bort efter at han har fået ringen tilbage; det er den, Bödvild bringer ham.
11. *brátt inni*: se Krit. bem., ligel. m. h. t. l. 3—4. — *ár*: hurtig, straks.
12. *berfjalli*: björneskindet; *ber-* er vel her forkortet for *beru*, *o*: den dræbte hunbjörn. — *alþa ljóði*: en mærkelig betegnelse for

<p>alfa ljóði,
eins saknaði.
hugði at hefði
Hlǫðvés dóttir,
Alvittr unga,
væri aptr komin.</p> <p>13. Sat hann svá lengi,
at hann sofnaði,
ok hann viljalauss
of vaknaði;
vissi sér á höndum
höfgar nauðir,
en á fótum
fjötur of spentan.</p> <p>14. Hverir ro jöfrar</p> | <p>þeirs á lögðu
bestisíma
ok bundu mik?</p> <p>15. (Kallaði Níðuðr,
Níara dróttinn):
Hvar gazt Völundr,
vísi alfa,
óra aura,
í Ulfdǫlum?
Goll vas þar eigi
á Grana leiðu,
fjarri hugðak vart land
fjǫllum Rínar.</p> <p>V. kv. 16. Mank at meiri</p> |
|---|---|

Völund, jfr. *vísi alfa* i v. 15. Det sidste kan kun bet. 'alvers fyrste', men Völunds forhold til alverne er ganske uklart. *ljóði* findes ellers ikke i betydning 'fyrste'; ordet skulde snarest bet. 'folkefælle', hørende til samme *ljóðr* (*lýðr*); som smed kunde Völund være i slægt med dværgene; måske har digteren brugt *aljar* i sm betydning som *dvergar*. — L. 5—8 er vist et senere indskud, hvor *Alvittr unga* er opstået ved misforståelse (jfr. v. 1). Indholdet, tanken deri, er heller ikke i sig selv rimeligt. — *Hlǫðvés*: el. *Hlǫð*? Dette navn er sjældent i Norden; det fandtes særlig i den orknøske jarleslægt, det er identisk med Chlodovech og stammer vist derfra; er *o*-vokalen rigtig, beror den vel på omdannelse efter nordiske navne med *Hlǫð*- (*hlǫð*-).

13. *viljalauss*: uden at kunne beherske sin egen vilje, råde sig selv. — *nauðir*: bånd, lænker, jfr. *Sigrdr.* 1.
14. *á*: uden styrelse, derfor stærkt betonet; underforstået er *mik*. — *bestisíma*: bast-tråd, bast-reb, jfr. *Krit. bem.*
15. L. 1—2 er rimeligvis en tilføjelse. — *vísi alfa*: se ved v. 12. — *Nidud* beskylder Völund for at have røvet guld fra sig. — *í Ulfdǫlum*: "du som bor her i Ulvedalene". — L. 7—10 er meget vanskelige at tolke. "Der var ikke guld dér (o: i Ulvedalene) på Granes vej", synes at måtte forstås som "det guld, du har, var ikke på Gnitaheden"; "vort land er langt borte fra Rinens fjælde", hænger, hvad tanken angår, nøje sm med det foregående. Men hvorledes kommer Nidud overhovedet til at tale således? Er meningen: "det guld du har, har du ikke fået på Gnitaheden, hvor har du så fået det, hvis du ikke har frataget mig det?" Det er højst sandsynligt, at der mangler noget her i teksten, hvilket gør forståelsen vanskeligere. Jfr. iøvrigt ved v. 40.
16. *meiri mætti*: større (og værdifuldere) kostbarheder. — *heil hjú*:

mæti óttum,	kvón Níðaðar],
es vér heil hjú	hón inn of gekk
heima vórum.	endlangan sal,
Hlaðguðr ok Hervör	stóð á golfi,
borin vas Hlöðvé,	stilti røddu:
kunn vas Ólrún	esa sá nú hýrr,
Kíars dóttir.	es ór holti ferr.
17. [Úti stóð kunnig

Níðuðr konungr gaf dóttur sinni Þøðvildi gullhring þann, er hann tók af bastinu at Völundar, en hann sjálfir bar sverðit, er Völundr átti, en drótning kvað:

18. Ómun eru augu	baug of þekkir,
ormi hinum frána,	sníðið hann sina
tenn hönnum tøygjask,	sinna magni,
es tét es sverð	setið hann síðan
ok hann Þøðvildar	í Sævarstöð.

jeg og min familie, hel og lykkelig. Völund mindes sit fædrenehjem og siger, at dér var endnu større rigdom end han har nu. Derfor er det ikke rimeligt, at han har behøvet at røve guld fra Nidud. — L. 5—8 er et halvvers, som ikke i nogen henseende kan passe til smhængen her. — *kunn*: er snarest attributiv ("den kyndige"). — *Kíars*: dette menes at være identisk med *Kæsar* (*Cæsar*).

17. L. 1—2 mgl. R, men kan med sikkerhed indsættes, jfr. v. 31. — *kunnig*: kyndig, vís; fyrstehustruer er altid kloge. — *stóð*: stod stille, stillede sig op. — *stilti røddu*: er blot en omskrivning for 'talte'. — *hýrr*: glad, munter (af udseende). — *holti*: må her bet. skov. Ordene synes udtalte i en alvorlig tone, som om hun anede fremtidige ulykker.
18. Er vel oprl. en direkte fortsættelse af v. 17. På grund af sin anelse giver Niduds hustru det grumme råd for at gøre Völund uskadelig. — *Ómun*: lignende; — *ormi*: er brachylogisk, for 'ormens øjne'. — *tenn*: ligesom slangens tunge. — *tét*: víst. Dette kunde hun sige, da Völund, hver gang han så Nidud, — og ham så han ofte, jfr. det følg. prosast. —, måtte se sværdet. Derimod er de to følg. linjer åbenbart en senere tilføjelse, da dronningen ikke kunde forudsætte, at datteren kom for Völunds øjne. — *hann sina magni*: R; her mgl. et ord af sm udseende som *sina*, nemlig *sinna*, hvorved alt bringes i orden; "berøver ham hans senere kraft". — *Sævarstöð*: sø-havnen; ifg. prosaen er der tale om en holm, og det er rigtigt, jfr. v. 41, 42. Navnet er i prosaen lidt anderledes.
- Prosa. *knésfótum*: forvansket af *knés-bótum*, *bót* fem., men ordet er også blevet masc. (jfr. *knésfötinn* Flat. II, 222).

Svá var gørt, at skornar vǫru sínar í knésfótum ok settr í hólmeinn, er þar var fyrir landi, er hét Sævarstaðr. Þar smíðaði hann konungi allskyns gørsimar; engi maðr þorði at fara til hans, nema konungr einn. Völundr kvað:

<p>19. Sék Níðaði
sverð á línna,
þats ek hvesta
sem hagast kunnak
ok ek herðak
sem hægst þótti;
sá 's mér fránn mækir
æ fjarri borinn.
sékka þann Völundi
til smíðu borinn.</p> <p>20. Nú berr Bøðvildr
brúðar minnar,
bíða þess bót,
bauga rauða.</p> <p>21. Sat hann né svaf ávalt
ok sló hamri;
vél gerði heldr
hvatt Níðaði;
drifu ungir tvær</p> | <p>á dýr séa
synir Níðaðar
í Sævarstöð.</p> <p>22. Kómu til kistu,
kröfðu lukla,
opin vas illúð,
es í sóu,
fjöld vas þar meina,
es mögum sýndisk
at væri goll rautt
ok gørsimar.</p> <p>V. kv. 23. Komið einir tvær,
komið annars dags;
ykr lætk þat goll
of gefit verða;
segða meyjum
né salþjóðum,
manni engum,
at mik fyndið.</p> |
|---|--|

19. *Sék*: R har *Scin*, men dette er urigtigt m. h. t. forlydsrim. — *hagast*: mest kunstfærdig. — *fránn*: skarp, el. strálende. — L. 9—10 er blot en overleveringsdublet.
20. Dette halvvers er uden tvivl en tildigtning, da Völund ikke kan forudsættes at vide noget om ringen. — *bauga*: plur. om en enkelt, som oftere. — *Bøðvildr*: f. *Bøðv-hildir*, af *bøð* kamp, og *hildir*, jfr. *Gunn-hildir*; bægge led er enstydige. Navnet er fællesgermansk.
21. *ávalt*: hører til *sat*. — *sló hamri*: ♂: smedede (kostbarheder). — *vél*: list; herved antydes vel, at Völund på en hemmelighedsfuld måde fik lokket sønnerne til sig. — *dýr*: ♂: dyr af hjortearten. De lod som om de vilde se på disse dyr.
22. *kistu*: hos Völund; ordet er et af de ældste låneord, jfr. *grk.* — *illúð*: ondskab, symbolsk betegnelse. — *meina*: mén, ♂: *illúð*, se Krit. bem. — *mögum*: drengene.
23. *annars dags*: i morgen. — *salþjóðum*: husets folk, vel nærmest tjænestefolkene, jfr. *salkonur*. — *manni engum*: overhovedet ingen.

<p>24. Snimma kallaði
sæggr á annan,
bróðir á bróður:
göngum baug séa.
Kómu til kistu,
kröfðu lukla,
opin vas illúð
es í litu.</p> <p>25. Sneið af höfuð
húna þeira
ok und fæn fjöturs
fœtr of lagði,
en þær skálar,
es und skorum vöru,
sveip útan silfri,
selði Níðaði.</p> <p>26. En ór augum</p> | <p>jarknasteina
sendi kunnigri
kvón Níðaðar;
en ór tönnum
tveggja þeira
sló brjóstkringlur,
sendi Bøðvildi.</p> <p>27. Þá nam Bøðvildr
baugi at hrósa
— — — —
es brotit hafði,
“þorigak segja,
nema þér einum.”</p> <p>V. kv. 28. Ek bæti svá
brest á golli,
at feðr þínum
fægri þykkir,</p> |
|--|--|

24. L. 1—2 se Krit. bem. — *baug*: kollektivt (= *goll ok görsimar* i v. 22).

25. *Sneið*: vistnok idet de böjede sig over kisten og ned i den for at se dens (tilsyneladende) kostbarheder. — *húna*: unge mennesker, drenge. — *fæn fjöturs*: lænkens vandhul(?); dette udtryk er ikke tolket. Þidr.s. siger: *skýtr undir smiðbelgi sína í gröf eina djúpa*; dette svarer vist til digtets dunkle ord. Det kunde tænkes at der skulde læses *fæns fjötur*, hvorved der kunde menes *smiðjunór*, beholderen med afkølingsvandet. — *skálar*: hjærneskallen; de skulde åbenbart tjæne til drikkebægre. Den slags omtales også andre steder, f. eks. Atlam.

26. *jarknasteina*: ɔ: *gerði hann*; vel det s. s. *gimsteina*; *jarkna*- er vel angels. låneord (Sievers, se Lex. poet.²). — *brjóstkringlur*: bryst-kringler, vel broche-lignende smykker til at fæste foran på brystet, jfr. *bréiðir steinar* i þry. 16. — L. 8: “dem sendte han til Bøðvild”.

Efter dette vers kommer Bøðvild til Völund. Men den slags sceneforandringer omtales ikke, de ansås for selvforståelige.

27. I dette vers mangler 3 linjer, der ikke ved gisning kan udfyldes. Rimeligvis ved Bøðvild ikke noget om ringens oprindelse.

28. *brest*: brud (på ringen). — L. 8: “på samme måde”. Hvad der findes antydet i det følg. vers, fulgte umiddelbart efter. Bøðvild fik aldrig ringen igen, ti nu benyttede Völund den åbenbart som flyvering. Først nu, efter at han har fået den i sin magt, kan han slippe fra sit fængsel hos Nidud.

- ok mœðr þinni
miklu þetri,
ok sjalfri þér
at sama hófi.”
29. Bar hann hána bjóri,
þvíat hann þetr kunni,
svát hón í sessi
of sofnaði.
“Nú hefk hefnt
harma minna
allra nema einna
íviðgjörnum.
30. Væl ek, kvað Vǫlundr,
verðak á fitjum,
þeims mik Níðaðar
nómu rekkar.”
Hlæjandi Vǫlundr
- hófsk at lopti,
grátandi Bøðvildr
gekk ór eyju.
tregði fór fríðils
ok fōður reiði.
31. Úti stóð kunnig
kvón Níðaðar,
ok hón inn of gekk
ændlangan sal,
— en hann á salgarð
settisk at hvílask —,
“Vakir þú Níðuðr,
Níara dróttinn?”
- N. kv. 32. Vakik ávalt
viljalauss,
sofnak minst,
síz sonu dauða,

29. *Bar*: overvældede. — L. 2: “han var mere klog” ∴: end hun. — *nema einna*: én undtagen, er det sene-overskæringen? — *íviðgjörnum*: de onskabsfulde, Nidud og hans hustru er ment. Jfr. Krit. bem. *ívið-* genfindes i olds. *inviddeas gern* og angels. *invid(t)* ‘fjendskab’, ‘ondskab’. — Efter dette vers mangler der næppe noget. Der foreligger den sædvanlige raske sceneændring.
30. *Væl ek*: et opmuntrende tilråb til en selv; *væl* er intet andet end det velkendte adv., ‘vel’, og udtrykket er elliptisk. “Jeg skal handle vel, lad mig handle vel”. — L. 2: “lad mig komme på benene”, ∴: “lad mig rejse mig”, for at handle. *fitjar* bruges om ‘benene’, jfr. *verðr uppi fótr ok fit* om alle, der pludselig kommer i bevægelse. Völund mener, at nu kan han ved flyveringen bevæge sig til trods for at Nidud har lemlæstet ham. — *Hlæjandi*: et udtryk for Völunds indre glæde, en stærk modsætning til *grátandi* om Bøðvilds hjerteskrærende sorg. — L. 9–10 er en overmåde mat og enfoldig tildigtning.
31. *stóð*: R har *stendr*, men impf. er her rimeligere og støttes ved det følg. *gekk*. — L. 5–6 er en slags parentetisk sætning, ti l. 7–8 er dronningens ord. Det må vist antages, at Nidud sidder i salen, hensunken i dybe tanker og ligegyldig overfor hvad der ellers foregik.
32. *viljalauss*: glædeløs, el. ligesom ‘afmægtig m. h. t. viljestyrke’. — *síz*: her præp. med acc. — *kell*: (jeg) føler (afmagtens) kulde. — *vilnumk*: hvor ordet findes, bet. det ‘ønske’, en betydn., som her kan passe; “nu ønsker jeg at tale med Völund”, ∴: for at få sandheden at vide.

- kæll mik í höfuð,
køld erumk rjóð þín,
vilnumk þess nú,
at við Völund dæmak.
33. Sæg mér þat Völundr,
vísi alfa,
af heilum hvat varð
húnum mínum?
- V. kv. 34. Eïða skalt mér áðr
alla vinna,
at skips borði
ok at skjaldar rønd,
at mars bægi
ok at mækis egg
at þú kvæljat
kvön Völundar, — — —
- (34 b) né brúði minni
at bana verðir,
þótt kvön eigim,
þás ér kunnið,
eða jóð eigim
innan hallar.
35. Gakk til smiðju,
es gerðir þú,
- þar fiðr þú þelgi
blóði stokna,
sneiðk af höfuð
húna þinna
ok und fæn fjöturs
fætr of lagðak.
36. Æn þær skálar,
es und skørum vøru,
sveipk útan silfri,
sældak Níðaði,
æn ór augum
jarknasteina,
sændak kunnigri
kvön Níðaðar.
37. Æn ór tønnum
tvæggja þeira
slók brjóstkringlur,
sændak Bøðvildi;
nú gengr Bøðvildir
barni aukin,
eingadóttir
ykkur þeggja.
- N. kv. 38. Mæltira þú þat mál,
es mik meir tregi,

33. *húnum*: jfr. v. 25; R har her det umulige *sonom*.

34. Består af 14 linjer; det kan ikke være oprl. Mulig er det en sammenstøbning af to vers, 8 + 6, således at der skulde mangle to linjer i begyndelsen af det sidste. Det er dog vel muligt, at l. 3—6 og 9—10 er senere indskud. — L. 3—6: M. h. t. ederne smilign Vqls.kv. 32, Atlakv. 28, Gkv III, 3. Ederne aflægges ved de ting, der under forskellige forhold skulde yde den bedste beskyttelse. 'Skjoldets rand', der var jærn- el. metalbeslået. — *kvæljat*: er imper. — *kvön, brúði*: sarkastisk betegnelse for Bøðvild. — *jóð*: Völund forudsætter, at Bøðvild er med barn, jfr. v. 37.

35. *þelgi*: smedebælgene.

36. *sældak*: er det rigtige, overfor Nidud, *sændak* derimod overfor dronningen, der jo ikke besøgte Völund.

38. *né*: eller for hvilket (jeg skulde ville plage dig værre). — *níta*: ordet anses for at stå i forb. med roden i ord som got. *ga-naitjan* 'vanære', oht. *neizzan* 'plage, pine', angels. *nætan*; jfr. Bugge Arkiv XXVI, 56. — *skollir*: befinder dig (så) langt borte, svæver

- né þik viljak Völundr
verr of níta;
esat svá maðr hór,
at þik af hęsti taki,
né svá oflugr,
at þik neðan skjóti.
þars þú skollir
við ský uppi.
39. Hlæjandi Völundr
hófsk at lopti,
ęn ókátr Níðuðr
þá ęptir sat.
- N. kv. 40. Upp rís þakkráðr,
þræll minn bazti,
bið Bøðvildi,
mey hina bráhvítu,
- gangi fagrvarið
við fōður ræða.
41. Es þat satt Bøðvildir,
es sōgðu mér,
sōtuð it Völundr
saman í holmi?
- B. kv. 42. (Satt 's þat Níðuðr
es sagði þér).
Sōtum vit Völundr
saman í holmi
ęina oęurstund,
ęva skyldi;
ek vætr hōnum
vinna kunnak,
ek vætr hōnum
vinna máttak.

höjt. Disse to linjer er rimeligvis senere tilføjede. Det er klart, at Völund flyver op i luften, idet Nidud siger dette vers.

39. Man mærke modsætningen mellem *hlæjandi* og *ókátr*.
40. *þakkráðr*: er intet nordisk navn, men tysk: *Thanc(a)rät*. Dette kunde tyde på, at Nidad var en tysk fyrste, hvad jo også navnet tyder på; dette kunde atter indvirke på opfattelsen af v. 15; da kunde l. 5—8 mere passe som Völunds ord. — *fagrvarið*: iført skønne klæder; *verja* = got. *wasjan*.
41. *sōgðu*: man har sagt. — *sōtuð saman*: fint evfemistisk udtryk for legemlig omgang, jfr. f. eks. ÓTr.s. (1853) s. 50.
42. L. 1—2 er rimeligvis uęgte; R har *sagði*, mulig urigtigt for *sōgðu*. — *oęurstund*: hvad *oęur-* bet. er usikkert; synes snarest at bet. 'ulykkesstund'; man har ment, at *oęur* i Hárþ. 13 var identisk, altså egl. 'byrdefuld' ∴ trykkende pinefuld; Falk mente det betød 'vellysttime' (*oęur* = *arg-*), men det er lidet rimeligt. — L. 6: "aldrig skulde det være sket". — *vinna*: med dativ 'modstå'. — *kunnak*, *máttak*: 'forstod, formæede'; det første om den intellektuelle kunnen, det sidste om den fysiske (fordi hun var gjort beruset). Verset er måske digtets skønneste — som afslutning uovertræffeligt.

ALVÍSSMÓL.

A. kv. 1. Þekki þrjúða, heim í sinni snúask,
nú skal brúðr með mér hratat of mægi

Digtet findes i R; to vers, 20 og 30, også i SnE. Fra og med v. 9 består digtet af spørgsmål (med svar) om, hvad forskellige ting hedder hos de forskellige væsner. I hovedsagen nævnes disse væsner i bestemte linjer (i svarene); da spørgsmålene er 13, skulde man altså vænte, at hvert væsen blev nævnet 13 gange i de samme linjer. Så strængt er systemet dog ikke. "Menneskene" nævnes 13 gg, altid i l. 1, *god* og *æsir*, der må være identiske, findes 10+3 gg, altid i l. 2, "jætter" findes 13 gg, altid i l. 4, "alver" findes 11 gg, 10 gg i l. 5 (der sål. er den egl. alve-linje) og 1 gg i l. 6, "vaner" findes 9 gg, 8 gg i l. 3, 1 gg i l. 6, og endelig "dværge" 7 gg, 4 gg i l. 6, 2 gg i l. 5, 1 gg i l. 3. Disse 6 væsner kan siges at være de 6 hovedvæsner, hvis "sprog" anføres. Så findes der "*i helju*" 6 gg, 4 gg i l. 6, 1 gg i l. 5, 1 gg i l. 3, "*ginnregin*" 2 gg i l. 3, og endelig "*halir*", "*uppregin*", "*ása synir*", "*Suttungs synir*", hvert 1 gg, det 1. i l. 3, de øvrige i l. 6. Det kunde være fristende at identificere disse med de 6 hovedvæsner (bortset fra "mennesker" og "guder"), men her støder man på vanskeligheder; ved at identificere "dværge" og "*i helju*" vilde man få det fulde tal 13; dette vilde forudsætte dværgenes hjem i underverdenen, hvad der ikke var utænkeligt. "*ása synir*" skulde være = guderne, "Suttungs sønner" = jætterne, men bægge er talmæssigt overflødige. Også "*ginnregin*" og "*uppregin*" kommer man i forlegenhed med. Endelig er "*halir*", der kun kan bet. 'mennesker', overflødigt. Hertil kommer den uregelmæssighed m. h. t. hvem der nævnes i l. 3, 5 og 6, idet l. 3 foruden vaner (8 gg) har *helju í*, *ginnregin* (2 gg), *halir* og *dvergar*, l. 5 foruden *alver* (10 gg) har dværge (2 gg) og *i helju*, l. 6 har dværge (4 gg), alver, vaner, *i helju* (4 gg), *uppregin*, *ása synir* og *Suttungs synir*. Det er sål. l. 6, der er alsidigst, om man så kan sige. En fuldkommen systematisering el. omstilling af linjer er derfor ikke gennemførlig. Om de enkelte navnekategorier nedenfor.

1. *þrjúða*: er absolut verbum, 3. pers. pl., 'man er i færd med at

- mun hverjum þykkja,
 heima skal hvíð nema.
 Þ. kv. 2. Hvat 's þat fira?
 hví 'st svá fqlr of nasar?
 vast í nótt með ná?
 þursa líki
 þykki mér á þér vesa,
 estat til brúðar borinn.
4. Ek mun bregða,
 þvíat brúðar ák
 flest of róð sem faðir,
 vaska heima,
 þás þér heitit vas,
 † at sá einn er gjöfir með
 goðum.
- A. kv. 3. Alvíss heitik,
 býk fyr jörð neðan,
 ák und steini stað,
 vagna vers
 emk á vit kominn,
 bregði engi fõstu heiti fira.
- A. kv. 5. Hvat 's rekka,
 es í róðum tþlsk
 fljóðs hins fagrglóa,
 fjarraflęina,
 — þik munu fáir kunna, —
 hvęrr hefr þik baugum
 borit?

lægge (hynder, halm) på' (bænkene), 3: i dværgens hjem. — *i sinni*: i følge (med mig). — *hratat*: fremskyndt, hurtig udført. — *mægi*: svogerskab, her omtr. = fuldbyrdelsen af giftermålet. — L. 6: "hjemme vil man kunne udhvile" (oven på anstrængelsen), jfr. Krit. bem. — Det 1. vers må Alvis tænkes at sige til sig selv, ligesom han er kommen op på jorden, vist indenfor Tors hjem. Nu viser Tor sig pludselig og uvæntet for ham.

- fqlr*: bleg, hvid; således måtte et underjordisk væsen vel se ud. — L. 3: "har du været i nat blandt lig", og (af skræk) fået den hvide farve. — *þursa líki*: turse-udseende, der sigtes ved til dværgens kluntede krop; de beskrives ofte som lavstammede tyksakker med kort skræv, og undertiden noget vanskabte.
- Alvíss*: alvidende, udtales med en stolthed og overlegenhed. — *fyr jörð neðan*: nede i jorden. — *vagna vers*: vognenes sø, 3: jorden(s overflade), en kenning efter alle kunstens regler. "Jeg er kommen op på jordens overflade" (modsat "jeg har bolig under stenen"). — *heiti*: hermed må der være sigtet til et tidligere løfte, som man intet kender til, men som Tor selv ikke har givet. — *fira*: her om guderne.
- Ek*: stærkt betonet. — *róð*: myndighed, bestemmelsesret. — *heitit*: det løfte blev givet; part. perf. — L. 6 er forvansket; meningen synes at være: "(jeg) som er den eneste blandt guderne, der er den rette bortgiver" (af datteren).
- Dværgen er i dette vers meget overlegen og kæphøj. — *i róðum tþlsk*: "siger sig at have med (hendes) giftermål at gøre". — *fjarraflęina*: enten af *-flęinn* el. *flęini*; ordet bet. 'landstryger', egl. en 'pil, der flyver langt bort og ikke genfindes'; *firraflęinn* (i NgL) = *einhleypur maðr*, norsk *faraflein*: 'omstrefjende person'; gen. styres af *hvęrr*, 'hvilken fattig omstrefjer'. — L. 5 er parentetisk.

6. Vingþórr heitik,
hefk víða ratat,
sonr emk Síðgrana;
at ósótt minni
skalt hit unga man
hafa ok gjaforð geta.
- hverjum at segja
alt þat 's viljak vita.
9. Seg mér þat Alvíss,
öll of røk fira
vörumk dvergr at vitir,
hvé sú jörð heitir,
es liggr fyr alda sonum
heimi hverjum í?
- A. kv. 7. Sáttir þínar
es vilk snimma hafa
ok þat gjaforð geta,
eiga viljak,
hældr an án vesa,
þat hit mjallhvíta man.
- A. kv. 10. Jörð heitir með
mönnum,
en með ölfum fold,
kalla vega vanir,
ígræn jötnar,
alfar gróandi,
kalla aur uppregin.
8. Meyjar óstum
muna þér verða
vísi gæstr of varit,
ef ór heimi kant
11. Seg mér þat Alvíss,
öll of røk fira

— *baugum borit*: et enestående udtryk, som næppe kan bet. andet end 'avlet til ringe', ɔ: arv, der i dette tilfælde ingen er. — M. h. t. tanken er der i Lex. poet.² henvist til et udtryk i Kalevala, hvortil der kan føjes: "Af hvad stam er du da fostrad | född af hvilket uselt följe". — *fáir*: ɔ: ingen.

6. *Síðgrana*: med langt nedhængende skæg, ɔ: Odin; stedet minder om Hárb. 9. Skal virke imponerende. — *at ósótt*: uden mit samtykke, mod min vilje, d. v. s. "du vil ikke få hende til ægte".
7. Dværgens tone er betydelig nedstemt. — *Sáttir*: fred, forlig, her samtykke. — *es*: bør måske udgå. — *viljak*: konjunktiv, "jeg skulde ville", "jeg kunde ønske".
8. Nu er det at Tor viser sig som den snedige, hvad han ellers ikke havde ord for at være. — *varit*: nægtet. — *vísi*: lidt ironisk, hentydning til navnet *Alvíss* (v. 3).

Mellem v. 8 og 9 behøver intet at mangle. Dværgen kan tænkes at give sin gåen-ind på kravet blot ved et nik. Tor giver det 1. spørgsmål.

9. *røk fira*: menneskers (og guders) forhold. — *vörumk*=*varir mik*, formoder jeg. — *liggr*: ligger i sin (flade) udstrækning.
10. *fold*: poet. udtryk. — *vega*: veje; her tør man vist tænke på 'handelsveje', da vanerne, særlig Njord, er handelens guder. — *ígræn*: stærkt grøn, jætterne føler ubehag ved den smukke grønne farve. — *gróandi*: fem., den groende, som lader liv fremspire. — *aur*: fugtigt grus, sand; hvilke væsner *uppregin* egl. er, kan ikke bestemmes; 'luftguder?'. — *erakendi*: se Krit. bem.

- vörumk dvergr at vitir,
 hvé sá himinn heitir
 † erakendi,
 heimi hverjum í?
- A. kv. 12. Himinn heitir með
 mǫnnum,
 en hlýrnir með goðum,
 kalla vindófni vanir,
 upphæim jøtnar,
 alfar fagnaræfr,
 dvergar drjúpansal.
13. Seg mér þat Alvíss,
 ǫll of røk fira
 vörumk dvergr at vitir,
 hvé máni heitir,
 sás menn séa,
 heimi hverjum í?
- A. kv. 14. Máni heitir með
 mǫnnum,
 en mylinn með goðum,
 kalla hverfanda hvél hælju í,
 skyndi jøtnar,
- en skin dvergar,
 kalla alfar ártala.
15. Seg mér þat Alvíss,
 ǫll of røk fira
 vörumk dvergr at vitir,
 hvé sú sól heitir,
 es séa alda synir,
 heimi hverjum í?
- A. kv. 16. Sól heitir með
 mǫnnum,
 en sunna með goðum,
 kalla dvergar leika Dvalins,
 eygló jøtnar,
 alfar fagrahvél,
 alskír ása synir.
17. Seg mér þat Alvíss,
 ǫll of røk fira
 vörumk dvergr at vitir,
 hvé þau ský heita,
 es skúrum blandask,
 heimi hverjum í?
- A. kv. 18. Ský heitir með
 mǫnnum,
-
12. *hlýrnir*: den med *hlýrn*, ☉: himmellegemer, udstyrede. — *vindófni*: vindvæver. — *fagnaræfr*: skönt tag. — *drjúpansal*: enten *drjúpansal* 'sal der drypper' (hvorfra regnen kommer) el. = *drúpansal*, d. s.
14. *mýlinn*: må høre til roden *mul-*, *mol-* (*moli* 'et afbrækket stykke'), altså den 'forminskede' (jfr. *skarðr máni* Vølkv. 8). — *hverfanda hvél*: det sig drejende hjul; i hel ses kun månen, ikke solen, derfor kunde månen kaldes sål. (det eneste, der kunde ses i hel som bevægede sig i kres). — *skyndi*: som skynder sig. — *skin*: skin, svagt lys (fordi dværgene kunde tåle det).
16. *sunna*: et fælles germ. ord, der i nordisk ikke brugtes i daglig tale. — *leika Dvalins*: *leika* ntr. synes i denne forbindelse at have transitiv betydning. 'det som leger med ☉: behandler hårdt', fordi solens skin forvandler dværge til sten, jfr. digtets slutning; hvis *leika* har betydning 'legetøj', må det bero på en tabt myte. — *eygló*: af *eyglóa* 'den evigt gloende', et navn, der beror på en fortrydelig stemning.
18. *skúrvörn*: forvæntning om regnbyge, hvorfra man kan vente regn; ordet er en kenning. — *vindflot*: hvad der flyder på (ved)

- alfar lagastaf,
kalla dvergar djúpan mar.
25. Sæg mér þat Alvíss,
öll of rök fira
vorumk dvergr at vitir,
hvé sá ęldr heitir,
es brinnr fyr alda sonum,
heimi hverjum í?
- A. kv. 26. ęldr heitir með
mönnum,
ęn með ósum funi,
kalla vág vanir,
frekan jötnar,
ęn forbręnni dvergar,
kalla í hęlju hröðuð.
27. Sæg mér þat Alvíss,
öll of rök fira
vorumk dvergr at vitir,
hvé viðr heitir,
es vęx fyr alda sonum,
heimi hverjum í?
- A. kv. 28. Viðr heitir með
mönnum,
- ęn vallarfax með goðum,
kalla hlíðþang halir,
ęldi jötnar,
alfar fagrlima,
kalla vönd vanir.
29. Sæg mér þat Alvíss,
öll of rök fira
vorumk dvergr at vitir,
hvé sú nótt heitir,
hin Nörvi kęnda,
heimi hverjum í?
- A. kv. 30. Nótt heitir með
mönnum,
ęn njól með goðum,
kalla grímu ginnręgin,
óljós jötnar,
alfar svefngaman,
kalla dvergar draumnjörun.
31. Sæg mér þat Alvíss,
öll of rök fira
vorumk dvergr at vitir,
hvé þat sá ð heitir,
es sáa alda synir,
heimi hverjum í?

26. *funi*: ild. — *vág*: et utolket ord i denne forb.; *væginn* findes i pulur. — *frekan*: grådig (som kræver meget brænde); *freki* i pulur. — *forbręnni*: som brænder skadelig(?). — *hröðuð*: den hurtig opflammende(?).

28. *vallarfax*: markens manke, en kenning. — *hlíðþang*: liens tang; ligeledes; hvad *halir* her kan bet. andet end 'mennesker' er umuligt at se, men så nævnes de to gange i samme vers. — *ęldi*: ntr., brænde. — *fagrlima*: smukt-grenet. — *vönd*: vånd; kan dette stå i forb. med at masten kaldtes *vöndr*; vanerne var jo sejlasens guder.

29. *hin Nörvi kęnda*: Nörs datter, jfr. SnE I, 54, hvor navnet dog er *Nörvi* (*Narvi*); *kęnda* 'opkaldt efter', el. 'tilegnet' (som datter).

30. *njól*: egl. 'den mørke', f. *nebul*, jfr. *nijl*. — *grímu*: maske, den maskerede, 3: dunkle. — *svefngaman*: sövn-lyst. — *dramnjörun*: drömmedis (gudinde).

<p>A. kv. 32. Bygg heitir með
 mönnum,
 æn barr með goðum,
 kalla vøxt vanir,
 æti jøtnar,
 alfar lagastaf,
 kalla í hełju hnipinn.</p> | <p>A. kv. 34. Ql heitir með
 mönnum,
 æn með ósum bjórr,
 kalla veig vanir,
 hreinalög jøtnar,
 æn í hełju mjød,
 kalla sumbl Suttungs synir.</p> |
|---|---|
-
<p>33. Sæg mér þat Alvíss.
 øll of røk fira
 vørumk dvergr at vitir,
 hvé þat øl heitir,
 es drekka alda synir,
 heimi hverjum í?</p> | <p>35. Í einu brjósti
 sák aldrigi
 fleiri forna stafi,
 miklum tølum
 kveðk tælðan þik,
 uppi 'st dvergr of dagaðr.
 (nú skínn sól í sali).</p> |
|---|--|

32. *barr*: = got. *baris*, no. *bar* i *barlog* 'maltvand, det vand, hvori korn er udblødet til malt'. — *vøxt*: vækst, hvad der vokser, d. v. s. det eneste som det er værdt at lade vokse(?). — *æti*: æde, føde. — *lagastaf*: jfr. ved v. 24; betegner vel byggen som det, øl laves af. — *hnipinn*: ludende; er vel det sm som *nutans* (*hordeum nutans*).
34. *bjórr*: ordets etymon er usikkert; det bruges ikke særlig hyppig i prosa. — *veig*: en kraftig drik. — *hreinalög*: ren, klar, væske. — *mjød*: er dog en helt anden drik end øl. — *sumbl*: drik, drikkelag; ordet anses for at være et angels. låneord.
35. *forna stafi*: oldtids-kundskaber; al denne navne-visdom kan kaldes sål. — *uppi dagaðr*: daget oppe, d. v. s. ramt af dagen og solen, hvorved dværgen bliver til sten, og dermed er Tor ham kvit. — L. 7, der ikke siger andet end l. 6, er uden tvivl senere tilføjet.

Navnene er sikkert alle sammen ældre end digtet; det er ubevisligt, at digteren har lavet noget af dem, og ikke engang rimeligt. Men sammenstillingen af navne og enkelte væsner er vist hans påfund og ret vilkårligt, hvorved alliterationen i enkelte tilfælde uden tvivl har været bestemmende. Men system er der i hovedsagen. *Menneskenes* navne er alle hændede fra den daglige tale; det er de mest dagligdags udtryk; de behøver ikke at anføres her. *Gudernes* navne er derimod så godt som alle digteriske ord eller kenninger (*fjold*, *hlýrnir*, *mylinn*, *sunna*, *vøfjudr*, *lægi*, *silægja*, *juni*, *njól*, *barr*, *bjórr*, *skúrvøn*, *vallarfax*). *Vanernes* navne er dels alml. ord, men brugt i overført betydn. (*vegar*, *vágr*, *vøxtr*, *veig*), dels kenninger (*vindófnir*, *vindflot*, *vindslot*; mærk disse *vind*-sætninger). *Jætternes* navne er dels af en meget materiel art (*frekr*, *eldi*, *æti*), dels sådanne, som udtrykker lede ved det

gode i verden (*igræn, eygló, ofhlý*), dels kenninger (skjaldedrikken kom jo fra dem; *úrvón, álheimr*, jfr. *hræinalöggr*), dels andre alml. (*upphæimr, skyndir, æpir, óljós*). *Alvernes* er i modsætning til jætternes prægede af følelsen af skønhed og velvære (*gróandi, fagraraæfr, fagrahvél, fagrlimi*, jfr. *svefngaman*) og naturlig opfattelse (*veðrmegin, dynfari, dagsefi*; jfr. *lagastafr* bis!). *Dværgenes* navne er ikke særlig særtegnende (*leika Dvalins, skin, forbrennir, drjúpr salr* el. *drjúpand-*, *dagsvera, djúpr marr, draumnjgrun*). I *hélju*-navnene er heller ikke særlig ejendommelige (*hjalmr huliðs, hviðuðr, hrøðuðr, hnipinn, mjøðr, hverfanda hvél*). De øvrige navne er spredte.

At noget af de anvendte navne skulde høre til de gamles navnetabu forekommer ikke ret sandsynligt, selv om enkelte kunde have gjort det.

Rækkefølgen af spørgsmålene og deres genstande er i det hele fuldt ud systematisk og logisk: jord, himmel, måne, sol, sky, vind, vindstille, sø, ild, træ, byg, øl. Et brud herpå er, at "nat" er indsat mellem træ og byg. Man fristes til at antage, at dette er galt. "Nat" vilde passe udmærket som det sidste; samtalen føres under natten og afbrydes ved dagens frembrud.

BALDRS DRAUMAR.

1. Senn vóru æsir
allir á þingi
ok ósynjur
allar á máli,
ok of þat réðu
ríkir tívar,
hví væri Baldri
ballir draumar.	meetti hvelpi,
þeims ór hælju kom.
2. Upp reis Óðinn,
aldinn gautr,
ok hann á Sleipni
søðul of lagði,
reið niðr þaðan
niðhæljar til;	3. Sá vas blóðugr
of brjóst framan,
ok galdrs fōður
gól oflengi,
framm reið Óðinn,
foldvegr dundi,
hann kom at hóu
Hæljar ranni.
	4. Þá reið Óðinn
fyr austan dyrr,
þars hann völu
vissi leiði;

Digtet findes kun i A (748).

1. L. 1—6 er identiske med þry. 14 og er vist lånte derfra; mulig er bægge digte af samme forfatter. — *ballir*: stærke, varslende om store begivenheder.
Der meddeles ikke noget om rådslagningen, men v. 2 viser, hvad resultatet har været. Det sprang digteren over som overflødigt.
2. *aldinn*: se Krit. bem. — *gautr*: egl. Göten; Odin kaldes således som særlig dyrket af Göterne (jfr. Snorres fortælling om Sigvats østerfærd). — *niðhæljar*: = *hæljar*, 'det mørke hel'. — *hvelpi*: = *hundi*, det er vel hunden Garm, der altså, efter den her givne fremstilling, ikke er bunden foran Gniphulen.
3. Hundens tilsynekomst (dens blodige bryst og dens uhyggelige hyl) er naturligvis et ondt varsel i det hele. — *gól of*: A skriver *golv*; *gala* bruges ellers ikke om hunde, derimod det nærbeslægtede *góla*; konstruktionen her (med acc. obj.) er også påfaldende; men nogen rettelse er ikke let.
4. *völu vissi*: i A er disse ord byttet om. — *leiði*: grav; det er ret mærkeligt at tænke sig en sådan i dødsriget. — *vittugri*: egl.

- nam hann vittugri
valgaldr kveða,
unz nauðug rejs,
nás orð of kvað:
5. Hvat 's manna þat
mér ókunnra,
es mér hefr aukit
erfitt sinni;
vask snivin snævi,
ok slęgin regni
ok drifin döggu,
dauð vask lengi.
- Ó. kv. 6. Vegtamr heitik,
emk Valtams sonr,
seg mér ór hejju,
ek ór heimi mun,
hveim eru þekkir
baugum sánir?
flęt fagrliga
flóuð eru gollu.
7. Hér stęndr Baldri
of brugginn mjóðr,
- skírar vęigar,
liggr skjöldr yfir,
ęn ásmęgir
í ofvæni;
nauðug sagðak,
nú munk þęgja.
- Ó. kv. 8. Þęgjat vólva,
þik vilk fregna,
unz 's alkunna,
vilk ęnn vita,
hvęrr mun Baldri
at bana verða,
ok Óðins son
aldri ræna?
9. Hjóðr berr hóvan
hróðrbaðm þinig,
hann mun Baldri
at bana verða,
ok Óðins son
aldri ræna;
nauðug sagðak,
nú munk þęgja.

trolddoms-fuld, ɔ: trolddomskyndig el. i besiddelse af vitt 'trolddomsmidler'. — *valgaldr*: dødninge-galder, for at vække en død op; *val*- om en enkelt person.

5. *sinni*: gang (ɔ: op af graven). — *snivin*: part. til *snýja* (*snjó*). — *vask*: har jeg været.
6. *Vegtamr*: Vejvant, et for Odin meget passende navn. — *Valtams*: valvant, er også kun en betegnelse for Odin selv. — *flęt* = *þekkir*. Det kan synes mærkeligt, at bækene er belagte med ringe, sikkert ikke brynjeringe, til pryð. — *gollu* = *baugum*. — *flóuð eru*: er belagte lagvis; se Krit. bem.
7. *ásmęgir*: asernes sønner, = aserne. — *ofvæni*: stærk forvæntning, spænding.
8. *unz*: i A, har vist absorberet et (e)s, verb., der må tilføjes, da *alkunna* kun kan være adj., "indtil det hele er mig bekendt".
9. *berr*: af *bera* (aldeles ikke af *berja*). — *hróðrbaðm*: navnkundigt træ, hermed kan kun misteltenen menes, jfr. *meiðr* i Vsp. 32. — *þinig*: derhen, ɔ: til tinget, hvor man skød på Balder. — *hann*: ɔ: *Hjóðr*. — *mun* o. s. v.: viser klart, at *hróðrbaðmr* må være misteltenen.

<p>Ó. kv. 10. Þegjat vǫlva,
þik vilk fregna,
unz 's alkunna,
vilk ęnn vita,
hvęrr mun heipt Heði
heft of vinna,
eða Baldrs bana
á bál vega?</p> <p>11. Rindr berr Vála
í vestrslum,
sá mun Óðins sonr
einnætrr vega,
hǫnd of þværat
né hǫfuð kęmbir,
ádr á bál of berr
Baldrs andskota;
naudug sagðak,
nú munk þęgja.</p> | <p>Ó. kv. 12. Þegjat vǫlva,
þik vilk fregna,
unz 's alkunna,
vilk ęnn vita,
hvęrjar ro meýjar,
es at muni gráta
ok á himin verpa
halsaskautum?</p> <p>13. Estat Vegtamr,
sem ek hugða,
heldr est Óðinn,
aldinn gautr.</p> <p>Ó. kv. Estat vǫlva
né vis kona,
heldr est þriggja
þursa móðir.</p> <p>14. Heim ríð Óðinn
ok hróðigr ves,</p> |
|---|---|

10. *heipt*: er noget tvivlsomt m. h. t. opfattelse; rimeligst er at forstå ordet som dativ, 'i el. på grund af forbitrelse', ǝ: over Balders død.
11. *Rindr*: Saxos Rinda Ruthenorum regis filia. Da Rutenerne (ǝ: Russerne) er i østen, er der her en modsætning til Saxo, da Rind bor "i vestersale", dette næppe et egennavn. Dette er det eneste sted, hvor noget i mytologien henlægges til vesten. — *Vála*: ordet mangler i A ved linjeskifte; er avlet for at udføre denne ene handling, at hævne Balder. Navnet menes at bet. 'den lille vane' (af *Vanila*), hvilket ikke tør betegnes som sikkert. — L. 3—4 beror måske på indskud; l. 3—6 findes i Vsp. v. 32—33, men er der lånt herfra.
12. *meýjar*: hermed antages bølgerne at menes, der græder over 'den elskede' (*at muni*, acc. pl., om en enkelt person, Balder) og "som kaster hals-skøder, ǝ: bølgetoppene, op mod himlen"; at der er tale om bølgerne står i forb. med at Balder blev brændt i sit skib og dette så stødt ud i havet for at føres til hel. Om *halsa* og *skaut* indeholder hentydning til de med disse ord betegnede skibsdeler, er usikkert, umuligt er det ikke. Disse linjer forbliver dunkle, da der utvivlsomt mangler noget her i digtet. Det givne spørgsmål kan ikke tænkes at have bevirket, at vǫlven genkendte Odin.
13. *ek*: stærkt betonet.
14. *komið*: sål. bør vel *komi* i A forstås, plur. f. sing. — *manna*: her tænkes nærmest på guderne. — *es lauss* o. s. v.: ser ud som

svá komið manna
meirr aptr á vit,
es lauss Loki

líðr ór þöndum
ok ragna røk
rjúfendr koma.

om völven betragter ragnarök umiddelbart forestående. — *ragna røk rjúfendr*: er vanskeligt; *ragnarøk* kan være nom., subj. til *koma*, da er *rjúfendr* prædikatív, som 'ødelægger'. Det kan også være acc., obj. til *rjúfendr*, 'de som tilintetgør gudernes liv og skæbne'; dette passer som parallel til *Loki*. Ingen af opfattelserne er dog fuldt naturlig. Turde man indsætte *i* foran *ragna røk* (Bugge) bliver det hele simpelt nok; da er *rjúfendr* (absolut) guderne ødelæggende, hvad dog ikke kan siges at være helt tilfredsstillende.

HYNDLULJÓÐ.

Fr. kv. 1. Vaki mær meýja,
vaki mín vina,
Hyndla systir,
es í helli býr;
nú 's røkr røkra,
ríða vit skulum
til Valhallar
ok til vés heilags.	gaf hann Her móði
hjalm ok brynju,
en Sigmundi
sverð at þiggja.
2. Biðjum Herjafóðr
í hugum sitja,
hann gældr ok gefr
goll verðungu,	3. Gefr hann sigr sumum,
en sumum aura,
mælsku mǫrgum
ok manvit firum,
byri gefr brǫgnum,
en brag skóldum,
gefr hann mannsemi
mǫrgum rekki.

Digtet findes kun i Flatøbogen og dets tekst er stærkt mishandlet; ind i digtet er der føjet et brudstykke af et helt andet kvad, som Snorre har kendt og som han kalder Vøluspá hin skamma. Det er udskilt her og givet for sig. Det er v. 29—44 i Bugges udgave.

1. *mær meýja, røkr røkra*: jfr. Skí. 14. — *Hyndla*: navnet bet. 'den lille tæve', forekommer ellers ikke. — *systir*: jfr. Vøl.kv. 3. — *vés*: ǝ: gudernes bolig, skulde vel være = Valhal, men synes her at have en mere omfattende betydn.
Hele verset er sagt i en indsmigrende, næsten nedladende tone, Freyja nedværdiger sig endogså til at kalde jættekvinden for 'søster', alt for at stemme hende blidere. Når Freyja søger hen til en jættekvinde, er det, fordi de, ligesom jætterne, var i besiddelse af kendskab til fortiden, og når det er en jættekvinde, hænger det vel også sammen med, at kvinder i gamle dage — ligesom i nutiden på Island — har haft indsigt netop i slægtforhold.
2. *Biðjum*: jeg vil bede. — *í hugum*: i velvillig stemning, jfr. Hym. 11. — *Her móði*: hvem denne er, er uvist, sikkert en sagnperson, måske = den Heremöd, der nævnes i Beowulf. — *Sigmundi*: den berømte Völsung; sværdet er det, der omtales i Völs.s. kap. 3.
3. *mannsemi*: mandig egenskab, mandig kraft.

<p>4. Þór munk blóta,
þess munk biðja,
at hann æ við þik
einart láti;
þó 's hönum ótítt
við jötuns brúðir.</p> <p>5. Nú tak ulf þinn
einn af stalli,
lát hann rinna
með runa mínum.</p> <p>H. kv. Seinn es góltr þinn
goðveg troða,
vilkat mar minn
mætan hlæða.</p> <p>6. Fló est Freyja,
es freistar mín,
vísar þú augum
á oss þannig,
es hafir ver þinn
í valsinni</p> | <p>Óttar unga
Innsteins bur.</p> <p>Fr. kv. 7. Dulið est Hyndla,
draums ætlak þér,
es kveðr ver minn
í valsinni.</p> <p>8. þars góltr glóar
Gollinbursti,
Hildisvíni,
es mér hagir gerðu,
dvergar tveir
Dáinn ok Nabbi.</p> <p>9. Seinn í sǫðlum
sitja vit skulum
ok of þofra
ættir dæma,
(gumna þeira,
es frá goðum kómu).</p> <p>10. Þeir hafa veðjat
Vala málmí
Óttarr ungi</p> |
|---|--|

4. At Freyja vil blote ǫ: ofre til Tor, er en mærkelig tanke. — *einart*: venligt, ligefrem. — *ótítt*: lidet venlig, forekommende.
5. *ulf*: jættekvinder rider altid på ulve. — *stalli*: krybbe; som om der var tale om alml. rideheste. — *runa*: ǫ: galt, jfr. Freys Gyl-denbörste; Snorre lærer iøvrigt, at Freyja kører med katte. — L. 5—8 er Hyndlas replik. — *goðveg*: vejen til gudernes hjem, ǫ: Valhal. — *hlæða*: lægge sadel på.
6. L. 3—4: "du ser på mig med sådanne øjne"; *es*: at ǫ: som om. — *ver*: ægtemand, onskabsfuld betegnelse for *Óttarr*, som om han var Freyjas elsker. — *valsinni*: valfølge, ǫ: Einherjerne.
7. *Dulið*: det rigtige er skjult, "du ved ikke rigtig besked, Hyndla". — *draums*: som i drømme, til *þér* er underforstået *vesa*, *es*: du som, når (du siger); når nu Freyja siger *ver minn*, tænker hun på Óðr, der jo forlængst var forsvunden.
8. Er sikkert et indskud, indholdet passer slet ikke i smhængen. *Gollinbursti* var efter andre gamle kilder (Húsdrápa) Freys galt.
9. *Seinn*: straks. — *dæma*: tale om, hvorved det er Hyndla, som skulde være den talende. L. 1—4 kunde være sidste del til v. 7, og l. 5—6 ser ud til at være uægte.
10. *Vala málmí*: vel egl. vælsk malm, ǫ: særlig udmærket malm (guld)? — *Óttarr* ved man intet om, undt. hvad digtet antyder, og *Angantýr* er ganske ukendt. Alt peger på, at der er tale om

<p>ok Angantýr;
skylt 's at veita,
svát skati hinn ungi
fǫðurléifð hafi
ępt frændr sína.</p> <p>11. Hǫrg mér gęrði
hlaðinn stęinum;
nú 's grjót þat
at glęri orðit;
rauð hann í nýju
nauta blóði;
æ trúði Óttarr
á ósynjur.</p> <p>Hy. kv. 12. Snú braut heðan,
sofa lystir mik,
fær fátt af mér</p> | <p>fríðra kosta;
hlęyr þú Óðs vina
úti á nóttum,
sęm með hǫfrum
hejðrún fari.</p> <p>13. Rant at Óði
ęy þręyjandi,
skutusk þęr flęiri
und fyrirskyrtu,
hlęyr þú Óðs vina
úti á nóttum,
[sęm með hǫfrum
hejðrún fari].</p> <p>Fr. kv. 14. Ek slæ ęldi
of íviðju,</p> |
|--|---|

vestnorske, særlig hordalandske, personer. — Væddemålet gik ud på, at den, der tabte, skulde afstå sin odelsjord (*fǫðurléifð*). — *veita*: hjælpe. — *skati*: mand. — *frændr*: forfædre.

11. *Hǫrg*: tempel; jfr. Snorre: *þat var hǫrgr er gyðjurnar áttu*. — *at glęri*: til glar, "det ser ud som glas", på grund af det blod, hvormed hörgen (husets vægge) besprængtes.
- V. 12—14 er flyttede herhen, hvor de passer, fra efter v. 34, hvor de slet ikke passer i smhængen.
12. *Snú* o. s. v. viser, at Freyja endnu er ved Hyndlas hule. — *fríðra kosta*: gode ting, venlig imødekommen. — *hlęyr þú* o. s. v.: ɔ: på grund af gejlhed. — *Óðs vina*: Ods hustru ("du som er O. h."); *Óðs* er rettelse for *edl.* — *hejðrún*: navn på en ged, her ged i alml.
13. *Óði*: f. hds.s *ædi*; dette hentyder til hvad Snorre fortæller, at Freyja søgte efter sin mand i lange tider og mange steder. — *skutusk*: hentyder til Freyjas ukyskhed. — *fyrirskyrtu*: forsiden af skjorten. — L. 5—6 er en sårende gentagelse, og l. 7—8 har oprl. også hørt til den, selv om den mgl. i hds.; måske har skriveren udeladt dem, fordi de var en gentagelse; den slags var alml.
14. *of íviðju*: omkring jættekvinden ɔ: 'dig'. — *óbręnd*: ubrændt, S. Bugges rettelse f. *áburt*. Nu truer Freyja jættekvinden, med bål og brand, og denne giver nu efter, ti "de fleste vil dog gærne beholde livet". — *sék*: ser ɔ: i ånden.
- Nu begiver Hyndla sig med Freyja til Valhal, hvor Óttarr tænkes at være tilstede (*í valsinni*). Det er ubegribeligt, at nogen forsker har kunnet tænke sig, at galten, Freyja red på, skulde

- svát eigi kœmsk
óþrænd heðan.
- Hy. kv. Hyr sék brinna,
en hauðr loga,
verða flestir
fjorlausn þola.
- Fr. kv. 15. Nú lát forna
niðja talða
ok upp bornar
ættir manna
hvat 's Skjöldunga,
hvat 's Skilfinga,
hvat 's Ylfinga
hvat 's hǫldbórit,
hvat 's hęrsbórit
meðst mannaval
und Miðgarði?
- Hy. kv. 16. Þú est Óttarr
borinn Innsteini,
en Innsteinn vas
Alfi hinum gamla,
Alfr vas Ulfi,
- Ulfr Sæfara,
en Sæfari
Svan hinum rauða.
17. Móður átti faðir þinn
menjum gǫfga,
hygg at héti
Hlédis gyðja,
Fróði vas faðir þęirar,
en 'Friaut' móðir;
öll þótti ætt sú
með yfirmönnum.
18. Auði vas ádr
ǫflgastr manna,
Halfdanr fyrri
hæstr Skjöldunga,
fræg vǫru folkvíg,
þaus framir gęrðu,
hvarfa þóttu verk
með himins skautum.
19. Eflðisk við Eymund
cęztan manna
-
- være (den forvandlede) Ottar. Hvad skulde Hyndla så til Valhal for?
15. *forna niðja*: forfædre. — L. 5—7 er uden tvivl senere tilføjede. *Skjöldunga* er den danske kongeslægt, *Skilfinga* var "en slægt i Østerleden" (= Ynglinger?), *Ylfinga* er flertydigt og usikkert. — *hǫldbórit*, *hęrsbórit* er ægte oldnorske udtryk.
16. *Óttarr*: når Hyndla tiltaler ham sål., må han nødvendigvis tænkes at være tilstede i sin egenlige skikkelse. — *Innsteini*: den samme som spiller en rolle i Háfss., hvor han også er en søn af Alfr enn gamli og Gunnlǫð. De øvrige personer er ellers ukendte.
17. *menjum gǫfga*: prægtig udseende ved halsringe. — *gyðja*: tilnavn, el. mulig 'tempelforstanderinde'. — *Friaut*: usikkert navn; hds. har denne umulige form.
18. *Auði*: rettelse f. hds.s *Ali*. — *Halfdanr*—*hæstr*: "Halvdan den høje" nævnes i Beowulf; det er dog tvivlsomt om *hæstr* sigter til legemshøjden. — *hvarfa*: fare, være udbredt (og kendt); hds. har *hvarfla*.
19. *Eflðisk við*: han blev stærk ved (Eymunds støtte). De her nævnte personer er ukendte. — *Almvęig*: mulig en datter af Eymundr; sål. Snorre, der lader Eymund være konge i Holmgård.

- en vá Sigtrygg
 með svolum eggjum,
 eiga gekk Almveig,
 æzta kvinna,
 ólu þau ok óttu
 átján sonu.
20. Þaðan eru Skjöldungar,
 þaðan Skilfingar,
 þaðan Qðlingar,
 þaðan Ynglingar,
 þaðan hólðborit,
 þaðan hersborit,
 mest mannaval
 und Miðgarði;
 alt 's þat ætt þín,
 Öttarr heimski.
21. Vas Hildigunnr
 hennar móðir,
 Svófu barn
 ok sækonungs;
 alt 's þat ætt þín,
 Öttarr heimski.
 varðar at viti svá,
 viltu enn lengra?
22. Dagr átti þóru
 drengjamóður,
 ólusk í ætt þar
- æztir kappar,
 Fraðmarr ok Gyrðr
 ok Frekar báðir,
 Ámr ok Jøsurmarr,
 Alfr hinn gamli.
 varðar at viti svá,
 viltu enn lengra?
23. Ketill hét vinr þeira
 Klypps arfþegi,
 vas hann móðurfaðir
 móður þinnar;
 þar vas Fróði
 fyrr an Kári,
 en Hildi vas
 Hóalfr of getinn.
24. Nanna vas næst þar
 Nøkkva dóttir,
 vas mögr hennar
 mágr þíns föður;
 fyrnd 's sú mægð,
 framm tælk lengra;
 alt 's þat ætt þín,
 Öttarr heimski.
25. Ísolfr ok Ásolfr
 Qlmóðs synir

20. Verset er sikkert et indskud. Her kommer *Qðlingar* til (jfr. v. 15), el. *Auðl*.
21. *hennar*: ɔ: Almveigs. — *Svófu*: ukendt. — *sækonungs*: næppe egenavn. — *varðar*: det er af betydning.
22. *Dagr, þóru*: Dag skal have været søn af Halfdan gamle. — *drengjamóður*: heltes moder, jfr. *æztir kappar*. Iøvrigt er de straks efter nævnte personer ukendte: *Alfr* må være en anden end den i v. 16. *Frekar* var måske tvillinger.
23. *fyrr an*: ɔ: ældre end, altså var Frode Kåres fader. Iøvrigt er slægtregistret her dunkelt. — *Hó-alfr*: Alf d. høje. — *Ketill* og *Klyppr* er kendte fra Hordaland i historisk tid.
24. *Nanna* o. s. v.: også ellers ukendt. — *Nøkkva*: kendes som søkongenavn. — *fyrnd*: meget gammel (og ellers glempt?).
25. Også de her nævnte personer er ellers ukendte; *Skękkill* findes som søkongenavn. — *Qlmóðs*: også dette navn er kendt fra Hordaland. — *til tēja*: regne slægt op til.

- ok Skúrhildar
 Skękkils dóttur;
 skalt til tęlja
 skatna margra;
 alt 's þat ætt þín,
 Óttarr heimski.
26. [Hęrvarðr, Hjørvarðr,
 Hrani, Angantýr],
 Búi ok Brámi,
 Barri ok Reifnir,
 Tindr ok Tyrfingr,
 tveir Haddingjar;
 alt 's þat ætt þín,
 Óttarr heimski.
27. Þeir í Bolm austr
 börnir vóru
 Arngríms synir
 ok Eýfuru,
 brókun vas bersęrkja,
 bøl margs konar,
 of lönd ok of lög
 sęm logi fęri.
 alt 's þat ætt þín,
 Óttarr heimski.
28. Gunnarr balkr,
- Grímr arðskafi,
 járnskjöldr þórir,
 Ulfr gínandi;
 kunnak báða
 Brodd ok Hjørvi;
 vóru þeir í hirð
 Hrólfs hins gamla.
29. Þeir vóru gumnar
 goðum signaðir,
 allir börnir
 frá Jörmunrekki,
 Sigurðar mági,
 hlýð sögu minni,
 folkum grimms
 þess es Fáfni vá.
30. Sá vas vísi
 frá Völsungi,
 ok Hjørðís
 frá Hrauðungi,
 ęn Eýlimi
 frá Öðlingum;
 alt 's þat ætt þín,
 Óttarr heimski.
31. Gunnarr ok Högni,
 Gjúka arfar,
-
26. L. 1—2 er supplerede her. Verset opregner de berömtede brødre, Arngrimssønnerne, kendte fra Hęrvarars. og Orvar-Oddss.
27. *Bolm austr*: øen B. i Bolmen i Småland (derfor *austr* ɔ: i Sverrig). — *brókun*: tumlen, skadelig færde. — *bøl*: ulykker (som de afstedkom).
28. Også de her nævnte personer er ukendte med undt. af *þórir járnskjöldr*, der optræder i Hrólfs s. Gautr. — *balkr*: (mellem)væg(?). — *arðskafi*: plov-skraberen (glatteren) af arðr. — *gínandi*: den gabende. — *Hrólfs hins gamla*: er vel Hrólfr Gautreksson.
- Herefter mangler der sikkert noget i teksten.
29. *signaðir*: mærkede, viede. — *mági*: Jörmunrekk var gift med Svanhild, Sigurds datter. — *folkum grimms*: kamp-grum, tapper.
30. Alle disse navne er velkendte fra Sigurdssagnet.
31. Ligeledes. *Gotþormr*: jfr. SnE I, 360, hvor han kaldes Gjukes stesøn.

<p>ok hit sama Goðrún,
systir þeira;
eigi vas Gotþormr
Gjúka ættar,
þó vas hann bróðir
þeggja þeira.
alt 's þat ætt þín,
Óttarr heimski.</p> <p>32. Haki vas Hveðnu
hóts baztr sona,
en Hveðnu vas
Hjörvarðr faðir.</p> <p>33. Haraldr hilditönn
borinn Hrocereki
slöngvanbauga,
sonr vas hann Auðar,
Auðr djúpúðga
Ívars dóttir,</p> | <p>en Ráðbarðr vas
Randvers faðir.
alt 's þat ætt þín,
Óttarr heimski.
— — — —</p> <p>Fr. kv. 34. Berk minnisöl
mínum gæsti,
svát öll muni
orð at tína
þessar rœðu
á þriðja morni,
es þeir Angantýr
ættir rækja.</p> <p>Hy. kv. 35. Ber þú Óttari
þjór at hendi,
eitrblandinn mjök,
illu heilli.</p> |
|---|--|

32. Disse personer er ukendte. — *hóts*: betydelig (den bedste σ : den ypperste); ordet er rettet fra *hóti* i hds.

33. De her nævnte personer er kendte fra Sögubrot. — *hilditönn*: kamptand. — *slöngvanbauga*: ring-kaster, fordi han skal have kastet en ring i havet. Harald var den ene af kongerne, der kæmpede på Brávoð. — *Ivars*: med tilnavnet *viðfaðmi* på grund af hans udstrakte rige (jfr. Snorre i Yngl.s.). Hans datter var gift med Ráðbarðr (i Garderige).

Herefter følger den gruppe af vers, der kan udskilles som tilhørende Völuspá hin skamma, σ : v. 29—44 i Bugges udg.

Efter at Hyndla har fremsagt det hele slægtregister, som i hds. er meget mangelfuldt overleveret, bringer Freyja Óttar et bæger med en drik, der skal bevirke, at han husker det hele, som han har hørt det.

34. *minnisöl*: øl, der skal styrke hukommelsen. — *gæsti*: d. v. s. Óttarr. Hds. har gellti (*ll* dog noget mistænkeligt), hvilket absolut må være galt og bero på at *s* er læst som *l*. Det er dog ganske utænkeligt, at hun skal sige "for at den, galten, skal" o. s. v. — Man lægge mærke til, at den sidste halvdel danner en uafbrudt fortsættelse af første. — *tína*: opregne. — *rækja*: opregne (i deres fulde omfang).

35. Her mgl. vist den sidste halvdel, hvori Hyndla har udtalt yderligere forbandelser. — *illu heilli*: egl. 'med ondt varsel'.

Fr. kv. 36. Orðheill þín skal	hann skal drekka
engu ráða,	dýrar vęigar;
þótt brúðr jötuns	biðk Öttari
bqlvi hęitir;	ql goð duga.

36. *Orðheill*: her er *heill* fem., væsenlig af sm betydn. som *heill* ntr., 'ord-ęnske'. — *dýrar*: herlig, og altså god, m. h. t. sin virkning og følger.

Efter digtets afslutning må man tænke sig, at Hyndla rider tilbage. Dette fandt digteren overflędigt at fremhæve; det fulgte af sig selv.

Nogen sammenhængende slęgttavle kan man ikke bringe i stand; dertil er digtet for mangelfuldt overleveret. Heller ikke alle versene tilhører det oprl. digt.

VÖLUSPÓ HIN SKAMMA.

<p>1. Vóru elliðu
æsir taldir,
es Baldr of hné
við banaþúfu;
þess lézk Váli
verðr at hefna,
sins hann bróður
sló handbana.</p>	<p>3. Þó vas þjazi
þeira frændi,
skautgjarn jötunn,
hans vas Skaði dóttir,
<i>Mart segjum þér
ok munum fleira;
vorumk at viti svá,
vilt ęnn lengra?</i></p>
<p>2. Vas Baldrs faðir
Bors arfþegi,
Fręyr átti ęerði,
hón vas Gymis dóttir,
jötna ættar
ok Aurboðu.</p>	<p>4. Heiðr ok Hrossþjófr
Hrímnis kindar.
5. Eru vólur allar
frá Vittolfi
vitkar allir
frá Vilmęiði,</p>

Digitet er indskudt i Hyndluljóð i Flatøbogen. Et vers anfører Snorre under titlen Vsp. h. sk.

1. *elliðu*: denne forestilling om 12 (hoved)guder er vist påvirket af klassisk lærdom; hvordan man end tæller efter vore kilder, kan man ikke få det tal frem. — *hné við banaþúfu*: segnede mod bane-tuen, omskrivning f. døde. *banaþúfa* var vistnok den tue, op ad hvilken man lagde en døende (kriger), med hovedet hvilende derpå, for at lette ham døds kampen. Se om ordet Strömbäck i Studier tillegn. A. Kock s. 69 ff. — *sló*: slog ihjæl. — *handbana*: egenhændig banemand.
2. *Bors*: jfr. Vspó v. 4. — *arfþegi*: 'arv-modtager' ɔ: søn.
3. *skautgjarn*: uforståeligt; man har rettet til *skraut*- 'pragtelkende'. — *þér*: uvist hvem der menes. — *vorumk*: = *varir mík*, jeg venter. — *viti*: sing. el. plur., 'man'. "Jeg venter, at man ved det" — andet synes ordene ikke at kunne bet.
4. Rest af et vers. De her nævnte personer (jætter) var vel søskende. — *Hrímnis kindar*: af Hrimners slægt (ɔ: hans børn?), af rímturseslægten?
5. Anføres af Snorre. De her nævnte personer er alle ukendte,

sejðberendr
frá Svarthöfða,
jötunar allir
frá Ymi komnir.	hann Gręip of bar,
bar hann Eistla
ok Eyrjajafa,
hann bar Ulfrún
6. <i>Mart segjum þér
ok munum flęira;
vörumk at viti svá,
vilt ęnn lęngra?</i>	ok Angeyja,
Imdr ok Atla
ok Járnsaxa.
7. Varð ęinn borinn
í árdaga
rammaukinn mjök
ręgna kindar,
níu býru þann
naddgęfgan mann
jötna meyjjar
við jarðar þręm.	9. Sá vas aukinn
jarðar magni,
svalkęldum sæ
ok sonardreyra.
<i>Mart segjum þér
ok munum flęira;
vörumk at viti svá,
vilt ęnn lęngra?</i>
8. Hann Gjęlp of bar,	10. Ól ulf Loki
við Angrboðu,

undt. Ymir. — *Vittolji*: af *vitt*, trolddomsmidler (som völverne netop brugte). — *vitkar*: se Lokas. v. 24.

7. *ęinn*: en enkelt, bestemt. — *rammaukinn*: udstyret med store (overnaturlige) ævner. — *ręgna kindar*: af gude-æt. — *níu jötna meyjjar*: de, der opregnes i næste vers. Det er åbenbart Heimdal, der menes, jfr. det verspar, som Snorre anfører: "Jeg er sön af 9 mödre, jeg er sön af 9 søstre" (Heimdallargaldr). — *naddgęfgan*: hvorfor Heimdal kaldes sål. 'spids-ædel', vides ikke; er *nidgęfgan* 'udmærket ved afkom' (jfr. Rígsþula og Vspó v. 1) det rigtige? — Om Heimdals mærkelige fødsel vides ellers intet. Man har formodet, at de 9 mödre var Ægirs 9 døtre, men navnene er andre end de ellers kendte.

Herefter har hds. omkvædet, men det passer her slet ikke.

8. Navnene er ret mærkelige, *Gjęlp*: den brusende, kunde være bølgeavn, *Gręip*: den gribende, *Eistla*: uvis betydn., *Eyrjajafa*: ligel., *Ulfrún*: findes også som kvindenavn, *Angeyja*: uvis betydn., *Imdr*: findes også som jættekvindenavn Hhund I 43, *Atla*: den grumme, *Járnsaxa*: med jærnsværd, findes ellers som jættekvindenavn. Navnene er meget uensartede.
9. *jarðar magni*: jfr. Hávm. 136, hvor ordet synes at have noget anden betydn. end her; her menes en mystisk kraft i jorden (vækstens kraft?). — *sonardreyra*: ordet findes også i Guðr. II, 21 (de 3 linjer findes alle her); *sonar* kan ikke være gen. af *sonr* 'sön', det er vist med rette (af Sievers) tolket som 'galt' (og egl. forkortet for *sonargaltar*).
10. De to mytetræk her er velkendte. — *ęitt skass*: kan være ulven,

<p> en Sleipni gat
 við Svaðilfara;
 eitt þótti skass
 allra feiknast,
 þat vas bróður frá
 Býleists komit. </p> <p>11. Loki át hjarta
 lindi brændu
 fann halfsviðinn
 hugsteín konu;
 varð Loptr kviðugr
 af konu illri;
 þaðan 's á foldu
 flagð hvert komit.</p> <p>12. Haf gengr hríðum
 við himin sjalfan,
 líðr lǫnd yfir,
 en lopt bilar;
 þaðan koma snjóvar</p> | <p> ok snarir vindar;
 þá 's í ráði,
 at regin of þrjóti. </p> <p>13. Varð einn borinn
 øllum meiri,
 sá vas aukinn
 jarðar magni;
 þann kveða stilli
 stórúðgastan,
 síf sífjaðan
 sjötum gǫrvøllum.</p> <p>14. Þá kemr annarr
 enn mátkari,
 þó þorik eigi
 þann at nefna;
 fáir séa nú
 framm of lengra,
 an Óðinn mun
 ulfi mæta.</p> |
|---|---|

eller mulig Hel, eller midgårdsormen? — *Býleists*: er Lokes broder, se *Vspó* 51.

11. *át*: spiste (rettelse f. hds.s *af*). — *fann*: havde fundet. Det mytetræk, hvortil der her sigtes, er ellers ukendt. Hvilket væsen, af Loke født, der menes, er uklart. "Han havde fundet en kvindes (hds. har *komu!*) hjærte, halvt svedet ved antændt lindetræ". — *konu illri*: vel en heks (völve el. sejdkvinde). — *flagð*: er ubestemt, men der menes her vist 'troidkvinde' (ikke jættekvinde).
12. *hríðum*: i byger, vindstød, ♂: stormpisket. — *við*: op imod. — *lopt bilar*: himlen svigter, brister. — *røgn*: guderne (hds. har *regn*). Versets indhold antyder *ragnarøk* og hvad der går forud (fimbulvinteren).
13. Verset synes at omtale Heimdal; derfor har Symons flyttet det til efter v. 91-4, hvilket han betragter som indskud. Men det følg. vers med sit *annarr* taler imod denne omflytning. At det dog er Heimdal, der menes, synes at fremgå af *sífjaðan* o. s. v., der sigtes vel til en myte som den i Rígspula. — *síf*: her slægtskab; "ved slægtskab forbundet med alle menneske(slægter)".
14. *framm of*: fremover, ind i fremtiden. — *an* o. s. v.: en omskrivning for *ragnarøk*; "indtil den tid, da Odin møder ulven". Det er muligt, at denne "endnu mægtigere" er den samme som det uægte vers i *Vspó* (v. 65) antyder (kristelig påvirkning?).

RÍGSÐULA.

Svá segja menn í fornum sögum, at einhverr af ásum, sá er Heimdallr hét, fór ferðar sinnar ok framm með sjóvarströndu. Þókkurri, kom at einum húsabœ ok nefndiz Rígr; eptir þeiri sögu er kvæði þetta.

<p>1. Ár kóðu ganga
grœnar brautir
öflgan ok aldinn
ós kunnigan,
ramman ok røskvan
Ríg stíganda;
gekk meir at þat
miðrar brautar.</p> <p>2. Kom hann at húsi,
hurð vas á gætti,</p> | <p>inn nam at ganga
eldr vas á golfi;
hjón sótu þar
hór af ární,
Ái ok Edda,
aldinfalda.</p> <p>3. Rígr kunni þeim
røð at segja
— — —
meir settisk hann</p> |
|---|---|

Digitet findes kun i cod. Wormianus af Snorres edda (og dér findes også navnet overleveret); men slutningen af digitet er gået tabt. Overleveringen er ret dårlig.

Prosa. *Rígr*: et enestående navn; man har ment, at det var det keltiske ord for konge; andre har villet sætte det i forb. med det bysantinske *rhēx* (gen. *rhēgós*).

1. *Ár*: Fordums, i oldtiden. — *grœnar*: græsbevoksede, tillok-kende. — *öflgan*: kraftig (fysisk). — *kunnigan*: kyndig, vis. — *ramman*: om åndelig kraft, måske fremsynt. — *stíganda*: dygtig til fods. — *meir*: videre, fremad.
2. *á gætti*: = senisl. *opin á gátt* ∴ helt åben; *gætti*, dannet af *gótt* 'döråbning'; her, hos den ringeste stand, var der åbent, der var intet at frygte (af gæster). — *á golfi*: ∴ på den stensatte arne. — *hór*: gråhårede (allerede i en forholdsvis ung alder; kvinden kan endnu føde). — *af ární*: sål. hds., *árn* ntr. forekommer ikke ellers, men måtte bet. 'slid', 'tungt arbejde'; man har villet skr. *at arni*, men hds. har *aarn-*, hvilket tyder på lang vokal. — *Ai, Edda*: Oldefar, Oldemor. — *aldinfalda*: med en gammeldags *faldr* 'hovedtøj'.
3. *miðra fletja*: midt på bænken (der var vel kun én). — *hjón*: nom.

- miðra flætja,
 en á hlið hvára
 hjón salkynna.
4. Þá tók Edda
 økkvinn hleif,
 þungan ok þykkvan,
 þrunginn sǫðum,
 bar hon meir at þat
 miðra skutla,
 soð vas í bolla,
 sætti á bjóð.
5. Rígr kunni þeim
 rǫð at segja,
 reís hann upp þaðan,
 rézk at sofna;
 meir lagðisk hann
 miðrar rekkju,
 en á hlið hvára
 hjón salkynna.
6. Þar vas hann at þat
- þrjár nætr saman,
 gekk meir at þat
 miðrar brautar,
 liðu meir at þat
 mǫnuðr níu,
 jóð ol Edda,
 jósu vatni,
 hörvi svartan,
 hétu þræl.
7. Vas þar á hǫndum
 hrokkit skinn,
 kropnir knúar
 — — — —
 fingr digrir,
 fúlligt andlit,
 lútr hryggr,
 langir hælur.
8. Hann nam at vaxa
 ok vël dafna,
 nam hann meir at þat

4. *økkvinn*: tykt og klæget. — *þrunginn sǫðum*: opfyldt af avner. Jfr. *agnar eða sáðir* (i dårligt brøð) Ksksjá s. 129. — *bar*: obj. er *hleif* og *soð*. — *soð*: her vist blot 'kogt vand'; *soð* er ellers det vand, hvori kød el. fisk er kogt, men her var vel ingen af delene. — *bolla*: kop, vel af træ. — *bjóð*: trædisk; ordet bet. vistnok 'det tilbudte' og 'det, hvorpå noget bydes'. Ordet er ensbetydende med *skutill*.
5. *þaðan*: er vist her temporalt. — *rekkju*: er her ikke identisk med *flæt*, hvad man ellers skulde have troet.
6. *þrjár nætr*: den normale tid for et besøgs varighed. — *hörvi svartan*: 'sort af (formedelst) hör' kan ikke være rigtigt; *hǫrundvilde* passe godt; man kunde også tænke sig *hörvi sveipðan*, *hǫrr* måtte betragtes som noget groft tøj, men da ordet bruges om kvinders særke, har dette næppe været tilfældet.
7. Verset indeholder en beskrivelse af Træl som voksen. — *kropnir*: knogede. — L. 4 er gået tabt. — *digrir*: tykke, svulne. — *fúlligt*: tvært og surt. — *langir hælur*: herom kan henvises til Danske stud. 1912, s. 122 ff. Træls gang var "langsom og slæbende".
8. *mégins of kosta*: prøve sin styrke. — *bast at binda*: binde byrder af bast (til at bringe hjem; jfr. følg. l.). — *gerstan*: möjefuld (adj. *gerstr*).

- meggins of kosta,
 bast at binda,
 byrðar gerva,
 bar hann heim at þat
 hrís gerstan dag.
9. Þar kom at garði
 gengilþeina.
 aurr vas á iljum,
 armr sólbrunninn,
 — — — —
 niðrbjúgt vas nef,
 nefndisk þír.
10. Meir settisk hón
 miðra fletja,
 sat hjá henni
 sonr húss,
 ræddu ok rýndu,
 rekkju gerðu
 þræll ok þír
 þrungin dægr.
11. Børn ólu þau,
 bjoggu ok unðu;
 hygg at héti
 Hrēimr ok Fjósnir,
 Klúrr ok Klæggi,
 Keðsir, Fúlnir,
 Drumbr, Digraldi,
 Drøttr ok Høsvir.
12. Lútr ok Leggjaldi,
 lögðu garða,
 akra tødðu,
 unnu at svínum,
 geyta gættu,
 grófu torf.
13. Døetr vóru þær
 Drumba ok Kumba,
 Økkvinkalfa
 ok Arinnefja,
 Ysja ok Ambótt,
 Eikintjasna,
 Tøtrughypja
 ok Trønubeina.

9. *gengilþeina*: gang-ben, som altid traver på sine ben. *gengill* = *gøngull*. — *aurr*: smuds; hun går barbenet. — *armr* o. s. v.: hun havde også bare arme, ɔ: hun ejede ingen kåbe (*skikkja*). — *þír*: f. *þíwi-R* (got. *þíwi*), trælkinde.
10. *rýndu*: de talte (hviskende) fortrolig sammen. — *þrungin dægr*: slidfulde, glædeløse.
11. *bjoggu*: levede som ægtefolk. — *unðu*: var tilfreds med livet. — *Hrēimr*: hvis stemme er rå(?), *Fjósnir*: af *fjós* 'kostald', *Klúrr*: tølper (agtig), *Klæggi*: tyksak(?), *Keðsir*: usædelig(?), *Fúlnir*: tvær, *Drumbr*: klods, *Digraldi*: tyksak, *Drøttr*: doven, langsom, *Høsvir*: mørkladen (ulvegrå; *høsvir* er ulvenavn, af adj. *høss*).
12. *Lútr*: den ludende — *Leggjaldi*: må vist forklares i henhold til det følgende *lögðu garða*; det kunde også være afledet af *legg* 'læg' (langt og tyndt ben?). — L. 3—6 indeholder interessante oplysninger om, hvad der foretoges på en gård; de må tænkes at arbejde for og hos en odelsbonde.
13. *Drumba*: fem. til *Drumbr*, *Kumba*: fem. til et *kumbr* 'klods', jfr. *kumbaldi*, *Økkvinkalfa*: tyklæg, *Arinnefja*: som har næsen i arnen (s aske), *Ysja*: stundesløs, støjende, *Ambótt*: tjænestekvinde, *Eikintjasna*: af uvis betydn., *Tøtrughypja*: klædt i pjalter, *Trønubeina*: med lange, tynde ben.

- (þaðan eru komnar þræla ættir).
14. Gekk Rígr at þat réttar brautir, kom hann at hǫllu, hurð vas á skíði, inn nam at ganga, eldr vas á golfi, hjón sótu þar, heldu á sýslu.
15. Maðr tēlgði þar meid til rifjar, vas skēgg skapat, skǫr vas fyr enni, skyrту þrǫngva, skokkr vas á golfi.
16. Sat þar kona,
- svēigði rokk,
brēiddi faðm,
bjó til váðar;
sveigr vas á hǫfði,
smokkr vas á bringu,
dúkr vas á halsi,
dvergar á ǫxlum.
17. Afi ok Amma óttu hús;
Rígr kunni þeim rǫð at segja,
[mēir settisk hann miðra flētja,
en á hlið hvára hjón salkynna].
18. [Þá tók Amma]
— — — —

14. *hǫllu*: modsat *húsi* i v. 2; jfr. *sal* i v. 26; der er stigning i udtrykkene. — *á skíði*: jfr. *dyraskíð* "det ovenliggende tværtræ i en dørkarm"; døren må have været lukket og døren og dens indfatning af en anden og bedre art end hos Ai og Edda. — *heldu á sýslu*: de havde (husflids)arbejde, medens Ai og Edda intet sådant havde.
15. *rifjar*: af *rifr*, vævbom, det øverste tværstykke i en væv. — *skapat*: tildannet, klippet (på en bestemt måde). — *skǫr* o. s. v.: håret har været klippet foran og nået ned midt på panden. — Efter l. 4 mgl. vist et par linjer, hvor der var et ord (verb.), der styrede acc. i l. 5. — *skokkr*: synes at bet. en lille kasse, æske, med redskaber; men man ventede snarere her navnet på et klædningsstykke, en kappe; mulig er ordet det s. s. *skunk* ntr. hos Rietz.
16. *kona*: hustru. — *svēigði rokk*: svejede, bøjede, spindetenen, der var lang og tynd. — *brēiddi faðm*: bredte ud sine arme, det er den naturlige bevægelse ved dette arbejde, der her åbenbart menes. Tenen holdes i venstre hånd, medens den højre trækker i tråden. — *bjó til váðar*: gjorde forberedelse til vævning; *váð* = *vaðmál*. — *sveigr*: bøjet *faldr*, hovedbeklædning. — *smokkr*: en slags vest. — *dvergar*: muligvis smykker el. spænder (B. Nermann), men sikkert vides ikke, hvad ordet bet.
17. *Afi, Amma*: Bedstefar, Bedstemor. — L. 5—8 mgl. her, men kan med sikkerhed indsættes.
18. L. 1 er analogisk suppleret. — *kalfr*: dette ægtepar står på et højere trin m. h. t. føden.

- vas kalfr soðinn
krása baztr.
19. [Rígr kunni þeim
rjóð at sęgja]
reis frá borði,
réð at sofna,
meir lagðisk hann
miðrar rekkju,
ęn á hlið hvára
hjón salkynna.
20. Þar vas hann at þat
þrjár nætr saman;
liðu meir at þat
mónuðr níu;
jóð ól Amma,
jósu vatni,
kølluðu Karl,
kona sveip ripti.
21. — — — —
rauðan ok rjóðan,
riðuðu augu.
22. Hann nam at vaxa
ok veļ dafna,
ęxn nam at temja,
arðr at gęrva,
hús at timbra
ok hlødur smíða,
karta at gęrva
ok keyra plóg.
23. Heim óku þá
hanginluklu,
geitakyrtlu,
giptu Karli;
Snør heitir sú,
settisk und ripti,
breiddu blęjur
ok bú gęrðu.
24. Børn ólu þau,
bjoggu ok unðu,
hét Halr ok Drengr,
Høldr, þęgn ok Smiðr,
Breiðr, Bóandi,

19. L. 1—2 er analogisk tilføjede.
20. *Karl*: ɔ: bonde. — *ripti*: svøb (af lærred).
21. Er kun en lille rest af et vers, hvori Karl nærmere beskrevet. — *raudan*: betegner snarest det rødblonde hår, *rjóðan* barnets røde kinder (der viser dets sundhed). — *riðuðu*: bevægede sig livligt.
22. Beskrivelsen her tyder på en storbondes virksomhed og landboforhold. — *arðr*, *plóg*: to forskellige plovarter. — *karta*: lastvogne; ordet er et keltisk låneord.
23. *hanginluklu*: ved hvis bælte der hænger nøgler; hun har allerede dette sin husmoderværdigheds tegn. — *geitakyrtlu*: en hvis kjortel er af gedeskind, der må have været anset som særlig fint. — *Snør*: egl. sønekone (svigerdatter), her brugt som egennavn. — *ripti*: brudeslør el. gift kones hovedtøj. — *breiddu blęjur*: det sm som *rekkju gęrðu*, men udtrykket antyder et finere sængetøj; *blęja* 'sængetæppe'. — *bú gęrðu*: indrettede deres hus (husholdning).
24. De her optrædende navne (der jo ikke alle er egl. egennavne) er gennemsigtige. — *Breiðr* kan vel ikke bet. andet end 'bred', d. v. s. stout, *Bundinskeggi*: mand med flettet(?) skæg, *Boddi* hører måske sm med roden i *bjóða*, 'befaleren', *Brattskeggr*: med stejlt

Bundinskeggi,
Búi ok Boddi,
Brattskeggr ok Seggr.	hringr vas í gætti,
gekk hann inn at þat,
golf vas stráat.
25. Enn hétu svá
øðrum nofnum,
Snót, Brúðr, Svanni,
Svarri, Sprakki,
Fljóð, Sprund ok Víf,
Feima, Ristill;
þaðan eru komnar
karla ættir.	27. Sötu hjón,
sóusk í augu,
Faðir ok Móðir
fingrum léku;
sat húsgumi
ok snøri streng,
alm of bændi,
ørvar skepti.
26. Gekk Rígr þaðan
réttar brautir,
kom hann at sal,
suðr horfðu dyrr,
vas hurð hnigin,	28. En húskona
hugði at ørmum,
strauk of ripti,
stertu ermar,
keisti fald,

(nedhængende?) skæg. Bortset fra de 3 navne, betegner de øvrige stilling og virksomhed. Flere findes også som virkelige egennavne.

Her mgl. måske vers om sønnernes virksomhed.

25. *Enn*: fremdeles (hed børnene sål.). — Det samme gælder om døtrenavnene; de er alle sammen velkendte betegnelser for kvinder, mest brugte i digtning.
26. *suðr*: for at betegne den mest hensigtsmæssige indretning, mod sol og lunhed. — *hnigin*: sænket, d. v. s. lukket. — *hringr*: ring, (jfr. Forsakirke-ringen); den var *í gætti*, inde i selve dørkarmen. — *stráat*: halmbestrøet, betegner et fremskridt fra de tidligere nævnte.
27. *sóusk í augu*: de så hinanden (kærligt) i øjnene. — *fingrum léku*: de legte med fingrene, må betegne fingrenes sysselsættelse med de straks efter nævnte ting. Både mandens og konens virksomhed betegner et fremskridt og højere art af virksomhed. Hds. har *at leika*, som ikke kan være rigtigt. — *húsgumi*: findes kun her og i Guðr. I, 9—10, jfr. *húskona* i næste vers. — *streng*: ∩: buestræng. — *bændi*: satte bånd ∩: strænge på (buen).
28. L. 2: "iagttag sine arme", giver ingen god mening; *ørmum* bør vist rettes til *ermum* 'ærmer', men der kommer ganske vist *ermar* bagefter. — *strauk*: glattede. — *ripti*: se v. 23. — *sterti*: af *sterta*, stramme, stive. — *keisti*: toppede, gjorde buet, krum. — *fald*: 'hovedbedækning'. — *kinga*: brosche. — *slæður*: en slags kappe, der fra halsen af faldt ned over ryggen og til fødderne. — *bláfáan*: blå(sort)farvet, el. mulig -sribet. — I de sidste to linjer må et verbum underforstås (*hafði* el. lign.).

- kinga vas á bringu,
síðar slœður,
særk bláfáan.
29. Rígr kunni þeim
róð at segja;
meir settisk hann
miðra fletja,
en á hlið hvára
hjón salkynna.
30. Þá tók Móðir
mærkðan dúk,
hvítan af hørvi,
hulði bjöð,
hón tók at þat
hleifa þunna,
hvíta af hveiti,
ok hulði dúk.
31. Framm setti hón
fulla skutla,
silfri varða á bjöð
fáin flæski
ok fogla steikða,
vín vas í kœnnu,
varðir kálkar,
- drukku ok dœmðu,
dagr vas á sinnum.
32. Rígr kunni þeim
róð at segja;
reis Rígr at þat,
rekkju gerði,
[meir lagðisk hann
miðrar rekkju,
en á hlið hvára,
hjón salkynna].
33. Þar vas hann at þat
þriar nætr saman
gekk hann meir at þat
miðrar brautar
liðu meir at þat
mœnuðr níu;
svæin ól Móðir,
silki vafði,
jósu vatni,
Jarl létu heita.
34. Bléikt vas hár,
bjartir vangar,
ötul vóru augu
sem ymringi.

Herefter følger 4 linjer, der næppe kan være en beskrivelse af Moder; det må have hørt andet steds hen; det er her v. 49.

30. *mærkðan*: med indvævede (el. påsyede) billeder. — *hulði*: dækkede. — *þunna*: modsat *œkkvinn*, *þykkvan* i v. 4. — *hulði*: antyder rigeligheden af levne, jfr. *fulla* i følg. v.
31. L. 3 er uden tvivl indskud; den overfylder verset og er uden nogen forlydsforbindelse. — *fáin*: hds. har *faan ok*, hvilket er meningsløst; *fáin* 'glinsende' er træffende rettelse. — *flæski*: flæske- el. kød-stykker; det er vel svineflæsk, der menes. — *varðir*: omfattede med sølv el. guld, ɔ: kanten. — *á sinnum* = *á þorum*, ved at ende.

Beskrivelsen viser, at hjemmet er fint og beværtningen fin og overdådig.

32. L. 5—8 mgl. hds., men må suppleres.
33. *silki*: atter fremskridt i livsforholdene.
34. Her mgl. vist et halvvers. — *Bléikt*: gult. — *ötul*: hvasse, hvilket var tegn på höj, ædel byrd.

35. Upp óx þar (óðalvöllu,
Jarl á fletjum, aldnar byggðir.)
lind nam at skelfa, 37. Reïð hann meir þaðan
leggja strengi, myrkvan við,
alm at beygja, hélug fjöll,
orvar skepta, unz at höllu kom,
fleini at fleygja, skapt nam at dýja,
frökkur dýja, skelfði lind,
hestum ríða, hesti hléypði
hundum verpa, ok hjörvi brá,
sverðum bregða, víg nam at vekkja,
sund at fremja. völl nam at rjóða,
36. Kom þar ór runni val nam at fella,
Rígr gangandi, vá til landa.
Rígr gangandi, 38. Réð einn at þat
rúnar kændi, átján búum,
sitt gaf heiti, auði nam skipta,
son kvazk eiga; öllum veita
þann bað hann eignask meïðmar ok mǫsma,
óðalvöllu. mara svangrifja;

35. Verset består af 12 linjer; enten er 4 linjer et indskud, og da snarest l. 5—8 el. er det rest af 2 vers; dette er måske det sandsynligste. — *á fletjum*: i huset, hjemmet. — *lind*: spyd. — *fleini*: pil. — *frökkur dýja*: ryste spyd, *frakka* egl. frankisk spyd; men denne l. er ensbetydende med l. 3, hvilket måske taler for uægt-heden af l. 5—8. — *verpa*: ∅: under jagten, der herved antydes.
36. *ór runni*: ud af skoven. — *rúnar*: som den højeste kundskab. — L. 9—10 er vist senere tilføjede.
37. Dette vers er overfyldt med l. 5—8, de er her ubetinget uægte og er kun en genklang og efterligning af v. 35. Grundtvig antog, at det hele var indkommet her på urette sted. Dette er imidlertid ikke sikkert. V. 38 danner en lige så god fortsættelse af v. 37 som af v. 36. At Jarl, der har lært anvendelsen af våben, også bruger dem, er naturligt. Han optræder altså erobrende og øger sine tidligere besiddelser. — *höllu*: hvilken, angives ikke, hvad der er mærkeligt.
38. *átján búum*: 18 gårde, ∅: 18 odelsjorder, hvilket må siges at være en stor besiddelse, da "15 gårde" åbenbart er en stor rigdom, se Oddrgr. 20. — *mǫsma*: ukendt ord, kostbarheder? L. 7—8 (og l. 3) er de hos skjaldene atter og atter forekommende udtryk for fyrsters gavmildhed.

<p>hringum hreytti,
hjó sundr baug.</p> <p>39. Óku ærir
úrgar brautir,
kómu at hólly,
þars Hersir bjó,
mey átti hann
mjófingraða,
hvíta ok horska,
hét sú Erna.</p> <p>40. Bóðu hennar
ok heim óku,
giptu Jarli,
gekk hón und líni,
saman bjoggu þau
ok sér unðu,
ættir jóku
ok aldrs nutu.</p> <p>41. Burr vas hinn elzti,
en Barn annat,
Jóð ok Aðal,</p> | <p>Arfi, Møgr,
Niðr ok Niðjungr,
nómu leika,
Sonr ok Sveinn,
sund ok tafl.</p> <p>42. Kundr hét enn,
Konr vas hinn yngsti;
upp óxu þar
Jarli bornir,
hesta tømðu,
hlífar bændu,
skeyti skófu,
skelfðu aska.</p> <p>43. En Konr ungr
kunni rúnar,
ævinrúnar
ok aldrúnar,
meir kunni hann
mönnum bjarga,
eggjar deyfa,
ægi lægja.</p> |
|---|---|

39. *Óku*: viser at der forudsættes norske (og ikke islandske) forhold. — *Hersir*: er her egennavn, men vel symbolsk. Der nævnes en konge(!) *Hersir* i Naumudal, men han er en sagnfigur. — *mjófingraða*: smalfingret, hvilket, når der var tale om en kvinde, ansås for smukt. — *Erna*: er vel dannet som fem. til *Orn*; andre henfører det til *ern* 'rask'.
40. *líni*: brudesløret.
41. Navnene betegner for de meste 'efterkommer', hvorved den adelige herkomst særlig betones. — *Burr*: søn. — *Aðal*: findes ikke ellers sål., men betegner her vel den 'höjbárne'. — *Niðjungr*: afledet af *niðr* 'søn, efterkommer'. — Stillingen af de smhørende ord (i l. 5—8) er ret enestående i eddadigtene.
42. *Kundr*, *Konr*: betydn. den s. s. i det foregående. — *bændu*: må vist bet. det s. s. i *alm bændi* (v. 27), 'sætte bånd', i skjolde, *o: skjaldarfeitar*, måske er også *mundriði* iberegnet. — *aska*: spyd.
43. *Konr ungr*: hentydning til *konungr* 'konge'. — *kunni rúnar*: dem havde han vel lært af sin fader. — *ævinrúnar*, *aldrúnar*: omtr. af sm betydn., 'runer, der angår liv og alder', skaber langt (og behageligt) liv. Jfr. smstillinger som *aldrsátir* og *ævinsátir*, *aldartryggðir* og *ævintryggðir*. — *bjarga*: *o*: i livsfare, særlig på søen.

44. Kløk nam fogla,
kyrra ęlda,
sefa of svefja,
sorgir lægja
— — — —
afl ok ęljun
átta manna.
45. Hann við Ríg jarl
rúnar deildi,
brögðum þeitti
ok þetr kunni,
þá ęðlaðisk
ok ęiga gat
Rígr at heita,
rúnar kunna.
46. Reio Konr ungr
- kjorr ok skóga,
kolfi flęygði,
kyrði fogla.
47. Þá kvað þat kráka,
sat kvisti ęin:
“Hvat skalt Konr ungr
kyrra fogla?
hęldr mætti þer
hęstum ríða,
[hjørvi bregða]
ok her fęlla.
48. Á Danr ok Danpr
dýrar hallir,
ęðra óðal
an ér hafið;
þeir kunnu vęl

44. *Kløk*: kvinden. — *sefa of svefja*: stille sindet o: dets hæftighed (vrede) o. s. v.; dette er den simpleste opfattelse, og dertil passer godt den følg. l. — *afl ok ęljun*: det er styret af et verb. (*átti*) i de tabte linjer.
45. *rúnar deildi*: kappedes (med ham) i runekundskaber. — *kunna*: strider imod det foregående, og passer ikke til *þá ęðlaðisk*, ti han havde lært runerne för. Der skal vist læses *kunni*, og sætningen bliver begrundende “ti han kunde runer”.
46. *kolfi*: en pil uden od. — *kyrði*: bragte til (dødens) stilhed, skød ihjæl.
47. *kráka*: som den visdomsfugl, kragen (og dens nære frænde raven) mentes at være; jfr. fortællingen om Olaf kyrre, bonden og kragen. — *kvisti*: dativ uden præpos., findes også ellers. — *mætti þer*: *þer* er dativ, ‘vilde der være kraft (ævne) i (hos) dig’. — Kragen anviser Konr d. unge større og ædlere opgaver end at skyde småfugle.
48. *Danr ok Danpr*: på grund af at digtets slutning mangler, står man her overfor vanskeligheder. Snorre har (i Yngls.) følgende slægtregister: *Rígr* (som først blev kaldt konge på dansk mål) — *Danpr* — *Drótt* (moder til *Dyggve*), søster til *Danr mikilláti*; *Danr* er altså *Danps* søn. Arngrímur Jónsson siger i sin *Skjöldungas*. at *Rígr* (en mand som i sin samtid ikke var den ringeste af stormænd) giftede sig med *Dana*, en datter af en *Danpr* (i Danpsted); deres søn var *Danr* (Danskernes konge). Det er ikke umuligt, at dette beror på digtets slutning, som Arngrim således må have haft. Om digtets forf. har haft den samme opfattelse, kan ikke siges. Af rækkefølgen: *Danr—Danpr* kan ikke

kjóli at ríða,
egg at kenna,
undir rjúfa.
49. Brún bjartari,
brjóst ljósara, | hals hvítari
hrænni mjöllu.
50. Bjoggu hjón,
bauga deilðu. |
|--|---|

meget sluttes. Så meget synes sikkert, at kragen må have anvist Konr det sted, hvor han kunde hænte sig en brud; dette er en logisk og nødvendig parallel til de foregående ægteskaber. Det er fristende heri at se en hentydning til Harald hårfagres giftermål med den stolte danske prinsesse. — *æðra óðal*: her sigtes vel til det danske rige. — Om den sidste halvdel blot indeholder en alml. beskrivelse af de to, eller om deri antydes en kamp mellem Danr—Danpr og Konr, er det ikke let at sige, snarest vel det første. Heri kan da ligge, at det vilde være en god støtte for Konr at indgå svogerskab med så mægtige og kyndige fyrster. — *kjóli*: sål. må der læses for *kjól*. — *kenna*: prøve.

49. Findes i hds. efter v. 23, men beskrivelsen synes kun at kunne passe på den højeste dame i digtet, altså Kons hustru.

50. Dette linjepar henføres i hds. til v. 23, men passer ikke godt dér.

GRÓTTASONGR.

1. Nú eru komnar
til konungs húsa,
frammvísar tvær,
Fenja ok Menja,
þær ro at Fróða
Friðleifssonar
mótkar meyjar
at mani hafðar. | 2. Þær at lúðri
leiðdar vóru
ok grjóts gréa
gangs of þeiddu;
hét hvárigri
hvíld né yndi,
áðr hann heyrði
hljóm ambátta. |
|---|--|

Digtet findes i SnE i to hdss, cod. reg. og Utrechterafskriften, det 1. vers også i 1eß (AM 748 II). Ang. Grottasagnet kan henvises til forbemærkningen i Gerings kommentar, hvor det fremhæves, at der er to sagn, der her er knyttede sammen, og at den Frode, der her er hovedpersonen, svarer til Saxos Frotho den femte.

1. *Fenja, Menja*: det første synes afledes af *fen*, det sidste af *men*, men man skulde have troet, at bægge navne havde omtr. sm betydn. En anden tolkning er foreslået af A. Kock (*Fenja* af *fana* 'avner' i korn, *menja* af *man* 'trælkvinde'). — *Fróða Friðleifssonar*: Fridleif var ifg. Snorre en søn af Skjold og Frode identisk med *Frið-Fróði*.
2. *lúðri*: kværnkassen. Digtet forudsætter den slags kværne, der har været i brug på Island lige ned til vore dage. De består af en firkantet kasse på 4 ben; midt i kassen er der en rund sten (underliggeren), der må være urokkelig; ovenpå den hviler en anden af samme størrelse med et hul i midten; i dette hældes det korn, der skal males; melet falder ud i kassen. Den øverste sten har et håndtag (opstander) nær ved kanten, hvormed stenen drejes. På kassens forside er der et firkantet hul, hvorigennem melet fejes ud i en skål. — *grjóts*: ♂: overliggeren. — *gréa*: hds. har *gria*, jfr. *gria fjalli* (v. 10); ordet er ellers ukendt. Hj. Falk har søgt at tolke ordet, *gréi* subst., som det oprl. navn på kornknusningsredskabet, *grjóts gréa* (*gréa grjóti*) bliver da kværnstenen, og *gréa fjall* = *kvernjall*, *kvernberg* (Nord. tidsskr. f. sprogvidenskab I, 8—9). — *þeiddu*: bør mulig rettes til *beiddar* (Bugge).

3. Þær þyt þulu
 — — — —
 þøgnhorfinnar;
 “leggjum lúðra,
 léttum steinum”;
 það hann enn meýjar,
 at mala skyldi.
4. Sungu ok slungu
 snúðga-stěini,
 svát Fróða man
 flęst sofnaði;
 þá kvað þat Męnja,
 vas til męldrš komin.
5. “Auð molum Fróða,
 molum alsælan,
 molum fjöð féar
 á fęginslúðri;
 siti hann á auði,
- sofi hann á dúni,
 vaki hann at vilja;
 þá es vęl malit.
6. Hér skyli ęngi
 øðrum granda,
 til böls búa
 né til bana orka,
 né høgga því
 hvøssu sverði,
 þótt bana bróður
 bundinn finni.”
7. Ęn hann kvað ękki
 orð hit fyrra:
 “sofið eigi meir
 an of sal gaukar,
 eða lęngr an svá
 ljóð ęitt kveðak.”

— *ynði*: ro, omtr. s. s. *hvíld*. — *hljóm*: kan vel være den af trælkvinderne frembragte lyd af kværnen, eller mulig deres kværnsang.

3. *þyt*: susen o: kværnens. — *þulu*: har man antaget for at være et ellers ukendt verbum, men rimeligvis er ordet forvansket; der mgl. her l. 2—3, ti *þøgnhorfinnar* må have hørt til et ord deri; heller ikke dette ord er let at forstå. ‘Tavshed-forsvunden’ er ikke et naturligt udtryk om den ‘syngende’ kværn. ‘Omgivet af tavshed’ er endnu mere urimeligt. — *lúðra*: plur. f. sing. — *léttum*: ‘lad os lette’, løfte, o: lægge dem til rette.
4. *Sungu*: at synge ved kværnen var almindeligt; det lettede arbejdet; jfr. fortællingen om tjenestekvinden og Sigurd mund (Hkr. III, 373). — *snúðga-stěini*: af *snúðugr* ‘hurtig drejende’. — *sofnaði*: under påvirkning af sangen og kværnens surren.
5. Stemningen hos kvinderne er til at begynde med meget velvillig. — *Fróða*: dativ. — *alsælan*: rig i fuldt mål. — *molum*: 3 gange gentaget giver talen kraft. — *fęginslúðri*: glædes-kværnen. — *at vilja*: til fryd (for sig selv).
6. *því*: af den grund, korresponderer med *þótt*, uagtet, o: fordi (*høggvagi* v. l. kommer ikke i betragtning). — *bana*: banemand.
7. L. 1—2 i dette vers er udfaldne. — *hann*: o: Fróði. — *of sal*: over huset (på husets mōnning?). — *gaukar*: kan ikke bet. andet end ‘gøge’. — *ljóð*: det er ikke helt sikkert, om ordet her bet. ‘et enkelt vers’ el. ‘en enkelt verslinje’, snarest vel det første. Frodes strænge befaling stemmer ikke trælkvinderne gunstigt.

<p>8. Vasattu Fróði
fullspakr of þik,
málvinr manna,
es man keyptir;
kaust þú at afli
ok at álitum,
en at ætterni
ekki spurðir.</p>	<p>broedr bergrisa,
bornar erum þeim.</p>
<p>9. Harðr vas Hrungr
ok hans faðir,
þó vas þjazi
þeim oflgari,
Íði ok Aurnir,
okrir niðjar,</p>	<p>10. Kœmia Grótti
ór gréa fjalli,
né sá hinn harði
hallr ór jörðu,
né mœli svá
mær bergrisa,
ef vissim vit
vætr til hennar.</p>
	<p>11. Vér vetr níu
vörum leikur
oflgar alnar
fyr jörð neðan,</p>

8. *of þik*: m. h. t. dig selv. — *at álitum*: efter udseende. — *ekki*: intet, slet ikke.
9. *niðjar*: forfædre. — *Íði*: var Tjazes broder; *Gangr* var den 3. broder; *Aurnir* (af *aurr*) er ellers ukendt. — *bergrisa*: klipperiser (jætter); disse nævnes nogle steder, uden at man kan se, hvad der egl. menes, eller om disse riser var af en anden art end rimturserne. Snorre taler et steds om 'rimturser og bjærgriser', men han har vel heller ikke haft klar forestilling om forskellen. Gerd siges at have været af bjærgriseæt. — *bornar* o. s. v.: heri ligger ikke, at de to jættekvinder er søstre. Jfr. *leikur* i v. 11.
10. *Kœmia*: var ikke kommen. — *Grótti*: navnet på kværnen. Ordets vokal er ikke helt sikkert; de fleste skriver kort *o*, af etymologiske hensyn, idet ordets grundform skulde være *grunt-*, til *grindan* 'at male'; herfor kunde tale no. *grotte* 'akselblok i kværnsten'. Men yderst på Seltjarnarnes (Island) findes et *Grótta* (og *Gróttutáangi*) med en vokal, der forudsætter langt *o*, og det er tiltalende at sætte navnet i forb. med kværn-navnet, der så må have lydt *Grótti*. Det kunde let tænkes, at vokalen var bleven forkortet. Ordet måtte da henføres til roden i *grútr*, *grjót* og lign., hvor begrebstilknæytningen er let. (Torp, No. et. ordb. *grút*). — *gréa*: se ved v. 2. — *vissim*: havde vidst. Her antydes, at det er jættekvinderne, der har bragt kværnstenen frem til menneskene, jfr. v. 12. Er det et jætteslag til menneskeheds fordærv? — *hennar*: da *Grótti* er masc., må dette *hennar* sigte på fem. *kvern*. At opfatte *vit* som *vitt* (cod. reg. vit T) 'trolddom' er ganske grundløst og giver i virkeligheden ingen mening.
11. *Vér*: er plur. majest. og behøver ikke at ændres til *vit*. — *leikur*: stalsøstre; ordet tyder på, at de ikke var virkelige søstre. — *stóðu*

- stóðu meyjjar
at meginverkum,
fœrðum sjalfar
setberg ór stað.
12. Veltum grjóti
of garð risa,
svát fold fyrir
fór skjalfandi;
svá slængðum vit
snúðgasteini,
höfgahalli,
at halir tóku.
13. En vit síðan
á Svíþjóðu
frammvísar tvær
í folk stigum,
beiðdum björnu,
en brutum skjöldu,
gingum í gognum
gráserkjat lið.
14. Steypðum stilli,
studdum annan,
- veittum góðum
Gotpormi lið;
vasa kyrseta,
áðr Knúi felli.
15. Framm heldum því
þau missæri,
at vit at köppum
kendar vörum,
þar skorðum vit
skörpum geirum
blóð ór þenjum
ok brand ruðum.
16. Nú erum komnar
til konungs húsa
miskunlausar
ok at mani hafðar;
aurr etr iljar,
en ofan kulði;
drögum dolgs sjøtul,
daprt 's at Fróða.
17. Hændr skulu hvílask,
hallr standa mun,

meyjar: = stóðum vit. — *meginverkum*: kraftige gærninger. — *setberg*: flad klippe, ɔ: den, hvoraf kværnstenene dannedes(?).

12. *grjóti*: ɔ: kværnstenene el. den klippe, de blev dannede af. — *fór*: jfr. Hym. 24 (*fór saman*). — *höfgahalli*: den tunge sten. — *tóku*: fik den.

At antage v. 13—15 for indskud, er ganske grundløst. Fordi jættekvinderne har deltaget i kampe, er de ikke derfor valkyrjer.

13. *folk*: kamp. — *beiðdum björnu*: vi dræbte björne; jfr. Krit. bem.
14. *Gotpormi*, *Knúi*: fuldstændig ukendte fyrster. *Knúi* er også ellers så godt som ukendt navn. — *vasa kyrseta*: det var ikke stille-siden ɔ: det gik voldsomt til.
15. L. 1.: "Vi fortsatte med det". — *köppum*: af *kapp* 'iver, kraft' (plur. jfr. *renna í kapp við*).
16. *Nú*: fremhæver den stærke modsætning mellem 'fór' og 'nu'. — L. 5—6: "Det fugtige grus (ler) æder vore fodsåller, og kulden bider os foroven". — *drögum*: her 'drejer'. — *dolgs sjøtul*: ufredens neddyssende kværn; *sjøtul*: adj. *sjøtull* af roden i *setja* (jfr. *setja dramb* og lign.). Her sigtes til *fríð-Fróði*.
17. *standa*: stå stille. — *mitt of létti*: mit arbejde skal holde op; se

- malit hefk fyrir mik;
mitt of léttu;
nú muna höndum
hvíld vel gefa,
áðr fullmalit
Fróða þykki.
18. Hændr skulu höndla
harðar trjónur,
vöpn valdreyrug,
vaki þú Fróði,
vaki þú Fróði,
ef vill hlýða
söngum okrum
ok sögum fornum.
19. Eld sék brinna
fyr austan borg,
vígspjöll vaka,
þat mun viti kallaðr,
mun herr koma
hinig af bragði
- ok brænna boe
fyr buðlungi.
20. Munat þú halda
Hleiðrar stóli,
rauðum hringum
né regingrjóti.
Tökum á möndli
mær skarpara,
eruma † valmar
í valdreyra.
21. Mól míns fōður
mær rammliga,
þvítt hon feiggð fira
fjölmargra sá;
stukku stórar
steðr frá lúðri
járni varðar —
mølum enn frammar.
22. Mølum enn frammar.
Mun Yrsu sonr

Krit. bem. — *muna*: subjektet er Fróði; sætningen motiverer det foranstående; "Frode vil aldrig få malet nok".

18. *höndla*: behandle, anvende. — *trjónur*: bet. fremstående genstande el. dele deraf, 'tryne'; det er ikke klart, hvad der menes her; da det er sidestillet med *vöpn*, skulde man tro, at ordet hentydede til våben, men hvilke? Mulig foreligger der her en fejl.
19. *vígspjöll*: kamp-melding; kampsignaler. — *viti*: bavn, ildsignal. Stedet viser, at *vitar* var endnu noget usædvanligt; man kommer til at tænke på Hakon d. godes indretning af ildsignaler i ufredstider; "det kaldes vistnok en bavn". — *af bragði*: straks, med det samme.
20. *stóli*: kongestolen. — *regingrjóti*: kværnen. — L. 7 er forvansket og uforståelig. I cod. reg. er der foretaget en rettelser, men utydelig; mellem *l* og *m* er der anbragt et kommategn. — *valdreyra*: valens blod; med 'valen' menes måske Frode.
21. *míns fōður mær*: = *ek*. — *stukku stórar* o. s. v.: dette er påfaldende, ti efter at benene under kværnen var knækkede, var det ikke muligt at fortsætte med at male. Er *stukku* fejl f. *stökkvi*?
22. *Yrsu sonr*: Rolv krake. Navnet *Yrsa* er ganske sikkert ikke afledet af et *Ursus*, men er diminutiv af kvindenavnet *Yrr*, der findes i vestnordisk; rimeligvis er vokalen forkortet foran *rs*. — *mun—hefna*: dette er eksempel på 'fremsyntheden' (v. 1). — *vígs*

<p>vígs Halfdanar
 hefna Fróða;
 sá mun hennar
 heitinn verða
 burr ok bróðir —
 vitum báðar þat.</p> <p>23. Mólu meyjjar,
 mægins kostuðu,
 óru ungar
 í jötunmóði,</p> | <p>skulfu skaptré,
 skauzk lúðr ofan,
 hraut hinn höfgi
 hallr sundr í tvau.</p> <p>24. En bergrisa
 brúðr orð of kvað:
 malit höfum Fróði,
 † sem munum hætta,
 hafa fullstaðit
 fljóð at meldri.</p> |
|--|--|

Halfdanar: drabet på Halvdan. Se Krit. bem. — *Fróða*: dativ, 'på Frode'. Fremstillingen om Frode og Halvdan, der var brødre, svarer til beretningen i Rolv krakes saga kap. 1.

23. *skaptré*: er vist = *skaptré* 'træ, der er skaft', ɔ: *møndull*, håndtaget, hvormed kværnstenen drejes. Men da ordet findes her i plur., skulde man tro, at det var kværnkassen selv el. dens ben el. bægge dele, der mentes; i så fald måtte ordet betegne 'de tildannede træstykker'. — *hallr*: den ene kværnsten, måske overliggeren med hullet, den måtte gå lettere i stykker.
24. *sem munum hætta*: se Krit. bem.; *hætta*: holde op. — *fullstaðit*: part. stået til fulde; man er ikke berettiget til at ansætte et infin. *fullstanda*.

GRÓGALDR OK FJÓLSVINNSMÓL.

Svipd. kv. 1. Vaki þú Gróa,
vaki góð kona,
vekk þik dauðra dura,
ef þat mant,
at þinn mög bæðir
til kumbldysjar koma.

Gróa kv. 2. Hvat 's nú ant
mínum eingasyni,
hverju 'st þolvi borinn?

es móður kallar,
es til moldar es komin
ok ór ljóðheimum liðin.

Sv. kv. 3. Ljótu leikborði
skaut fyr mik lævis kona,
sús faðmaði minn föður;
þar bað mik koma,
es kvæmtki veit,
móti mænglòðum.

Digtet findes kun i papirsafskrifter, men er uden tvivl et hedensk digt. Det samme gælder det følgende kvad, Fjolsvinnsmól; disse to digte hører sammen; det er den samme person, der er hovedpersonen i bægge. Denne samhørighed er bleven bevist ved hjælp af den danske vise om Ungen Svejdal, se DgF II, 238 ff. (se der Bugges og Grundtvigs udførlige bemærkninger). De to digte er dog vist af to forskellige forfattere. På grund af den dårlige overlevering (unge afskrifter) er teksten i bægge digte ofte stærkt forvansket og meget vanskelig at rette. — Navnet Svipdagr findes ikke i afskrifterne.

1. *dauðra dura*: i de dødes dør, ɔ: indgangen til graven; gen. absol. om på-stedet. — *bæðir*: bad; konj. er her ikke påfaldende. — *kumbldysjar*: denne smsætning er noget tautologisk; findes ikke andre steder; om *dys* se Hárb. 45.
2. *ant*: trang; "hvilken trang har ramt min eneste søn?". — *þolvi*: Gróa går ud fra, at, når han har vækket hende op, må det være, fordi han er i nød; "hvilken ulykke er dig påført?". — *ljóðheimum*: menneskenes verden.
3. *leikborði*: spille-bord, ɔ: brætspilsbord; der foreligger her en — iøvrigt interessant — talemåde, om noget ondt (ond opgave) som en forvolder en anden. — *lævis kona*: svigfuld kvinde, ɔ: Svipdags stemoder. — L. 5 er tekstlig usikker, "hvor man ikke ved, at nogen kan komme"; *kvæmt*- ntr. af *kvæmr*, og det nægt. *gi*. — *mænglòðum*: smykke glade (el. lysende) kvinder; men da den,

- G. kv. 4. Løng es fōr,
langir ro farvegar,
langir ro manna munir,
ef þat verðr,
at þinn vilja bíðr,
skęikar þá skuld at skōpum.
- Sv. kv. 5. Galdra mér gal,
þás gōðir ro,
bjarg þú móðir megi,
á vegum allr
hykk at verða mynak,
þykkjumk til ungr afi.
- G. kv. 6. Þann gęlk þér fyrstan,
es kveða fjölnýtan,
þann gól Rindi Rani,
at of øxl skjótir,
- þvís þér atalt þykkir;
sjalfr leið sjalfan þik.
7. Þann gęlk þér annan,
ef árna skalt
viljalauss á vegum,
urðar lokur
haldi þér øllum megum,
es þú á sinnum sér.
8. Þann gęlk þér þriðja,
ef þér þjóðáar
falla at fjörлотum,
Horn ok Ruðr
snúisk til hęljar meðan,
ęn þverri æ fyr þér.
9. Þann gęlk þér fjórða,
ef þik fjáendr standa

Svipdag elsker, hedder *Menglōð* (Fjsv. 8) er det rimeligt, at der skal læses *Menglōdu*.

4. *langir—munir*: lang—atrá, ɔ: hvad man attrár er langt borte. — *vilja bíðr*: opnár dit ønske. — *skęikar* o. s. v.: “da går fremtiden i overensstemmelse med det naturlige (skæbnen)”; mulig bør der læses *skuldar* ‘skæbnegudindens’ (Bugge).
5. *allr—verða mynak*: vil jeg omkomme; *allr* ‘hel, til ende’. — *afi*: mand; “jeg er for ung til at kunne handle uden din hjælp”.
6. *Rindi*: Rindr var (ved Odin) moder til Váli (se Baldrs dr. 11). *Rani* skulde man da tro var et navn på Odin, men det er ellers ukendt. Myten minder da om Saxos fremstilling af Odins færd overfor Rinda, Ruthenorum regis filia. *Rani*: noget smalt, spidst fremstående (f. eks. svinetryne), er ellers ukendt som mandnavn. Der er ikke noget umuligt i, at det også har været et af Odins navne. — *of øxl skjótir*: kaster det over din skulder, en talemåde om, at man ikke ænser noget. — *atalt*: grumt, skadeligt.
7. *viljalauss*: uden glæde el. uden ævne til selvbestemmelse. — *urðar lokur*: skæbnens låse, altså skæbnens faste bestemmelser. — *á sinnum*: på rejse; passer til det hele; ordet er Bugges rettelse f. *sman*.
8. *þjóðáar*: hoved-elve, store flommende elve; sigter sikkert, ligesom flere ting i det følg., til begivenheder, der har mødt Gróas søn undervejs, men som man nu intet kender til. — *fjörлотum*: livets afslutning, død, “for at bevirke din død”. — *Horn* (el. *Hørn?*), *Ruðr*: ukendte (elve)navne, altså elve på Svipdags vej. — *snúisk til hęljar*: vende sig mod døden(s rige), dunkelt.
9. *standa*: med acc., overrasker, griber. — *gōrvir*: rede ɔ: til at

- görvir á galgvegi,
hugr þeim hverfi
til handa þér,
ok snúisk til sátta sevi.
10. Þann gælk þér fimta,
ef þér fjöturr verðr
borinn at boglimum,
leysigaldr lætk
þér fyr legg of kveðinn
ok stökk þá láss af limum.
(en af fótum fjöturr).
11. Þann gælk þér sétta,
ef á sæ kemr
meira an menn viti,
logn ok lqgr
gangi þér í lúðr saman,
ok léi þér æ friðdrjúgrar
farar.
12. Þann gælk þér sjaunda,
ef þik sœkja kemr
frost á fjalli hóu,
- hræva kulði
mægit þínu holdi fara
ok haldisk æ lík at liðum.
13. Þann gælk þér átta,
ef þik úti nemr
nótt á niðlvegi,
at firr megi
þér til meins gera
kristin dauð kona.
14. Þann gælk þér níunda
ef við hinn naddgöfga
orðum skiptir jötun,
máls ok manvits
at mími svara
sé þér gnógs of gefit.
15. Far þú nú æva,
þars forað þykkir,
standit þér meín fyr munum,
á jarðföstum stæini
stóðk innan dura,
meðan þér galdra gölk.

tage dig af dage. — *galgvegi*: galge-vejen, o: en vej (sted ved vejen), hvor der findes en galge. — *til handa*: til gunst (for dig).

10. *leysigaldr*: løsende, befrielsens galder. — *lætk—kveðinn*: = *kveð ek* 'synger jeg'. — *fyr legg*: over dit ben.
11. *meira*: voldsommere. — *gangi—saman*: samles for dig (til din frelse) i en lúðr; dette sidste synes kun at kunne være det kendte ord for 'kværnkasse', og der foreligger så vel her en talemåde: 'at alt samles i en sådan'.
12. *hræva kulði*: lig-kulde, (kulde som et ligs, el. kulde som gör en til lig?); *hræva* beror måske på forvanskning. — *lík*: legeme. — *at liðum*: m. h. t. lemmerne (så at de beholder deres livskraft).
13. *niðlvegi*: mørk vej, mørk på grund af nattens frembrud. — *at firr*: så meget mindre, langt fra. — *kristin kona*: betragtes som fjendtligt væsen, men *kristin* er mistænkeligt.
14. *naddgöfga—jötun*: spydudstyret jätte; her må der vel sigtes til Fjölsvinnr i det næste digt, hvis denne overhovedet er en jätte. — L. 4—6 beror tildels på rettelser. — L. 5: "til at svare jätten", *mími* altså brugt som appell.
15. *forað*: egl. 'et sted, hvor man ikke kan komme ud igen', så farligt sted, fare. — *munum*: lyst, her vel 'elskov'. — *jarðföstum*

16. Móður orð
ber þú mögr heðan
ok lát þér í brjósti búa,
iðgnóga heill
skalt of aldr hafa,
meðan þú mín orð of mant.
- hvat vilt, vinlauss, vita?
úrgar brautir
árna aptr heðan,
áttat hér, verndar vanr,
veru.
- Sv. kv. 3. Hvat 's flagða,
es stendr fyr forgarði
ok býðrat liðöndum loð?
sæmðarorðalauss
hefir þú seggr lifat,
† ok halt heim heðan.
- II.
1. Utan garða
hann sá upp of koma
þursa þjóðar sjot.
- Fj. kv. 4. Fjölsviðr heitik,
ák fróðan seva,
þeygi emk míns mildr matar;
innan garða
þú kemr hér aldri,
ok drif nú vargr at vegi.
- Fj. kv. 2. Hvat 's þat flagða,
es stendr fyr forgörðum
ok hvarfar of hættan loga?
hvers þú leitar
eða hvers á leitum est,

stæini: sten, der står fast og går noget ned i jorden; når Gróa siger dette, mener hun, at hendes ord vil stå lige så fast, som den sten, hun står på. Man kan henvise til løfter, aflagde med foden på en sten, Hænsapóris. kap. 12.

16. *iðgnóga*: meget rigelig.

II. I hds. findes ingen vejledning m. h. t. hvem der taler i hvert vers.

1. *hann*: er Svipdag; digtet sætter ind, hvor denne er kommen i nærheden af Menglōds bolig, der må tænkes at være indenfor tursernes hjem (*sjot*), selv er han naturligvis "udenfor gården (gærdet)".
2. Fjölsvinn ser Svipdag bevæge sig — åbenbart rådvild — udenfor og ved 'den farlige lue', der er vaverlue omkring Menglōds sal. — *flagða*: utyske, et udtryk, der er passende i Fjölsvinns mund, og som Svigdag giver ham igen. — L. 4—6 er sikkert indskud, kluntede som de er, l. 4 og 5 er ganske identiske og tavtologiske. — L. 9: "du har intet opholdssted her (at vente), værnløs som du er".
3. *liðöndum*: vejfarende (som mig). — Hvis l. 4—6 hører til Svipdags replik, er l. 6 uforståelig og forvansket; de vilde efter l. 6 — hvis den er rigtig — bedre passe i Fjölsvinns mund, men v. 4 er svar på Svipdags spørgsmål, derfor kan l. 4—6 næppe være hans tale. De kunde passe *efter* v. 4, men er der overflødige.
4. *ák fróðan seva*: er blot en forklaring af hans navn: 'Den meget kloge el. vidende'. — L. 6: "Drag du som en ulv (∴: fredløs) hen ad vejen" (∴: tilbage).

5. Augna gamans
fýsir aptr fáa,
hvars getr svást at séa;
garðar glóa
þykkjumk of gollna sali;
hér mundak eðli una.
- Fj. kv. 6. Sæg mér, hverjum
est sveinn of borinn?
hverra est manna mögr?
- Sv. kv. Vindkaldr heitik,
Várkaldr hét minn faðir,
þess vas Fjølkaldr faðir.
7. Sæg mér Fjølsviðr
þats þik fregna munk
ok ek vilja vita:
hverr hér ræðr,
ok ríki hefr,
eign ok auðsolum.
- Fj. kv. 8. Menglöd heitir,
en hana móðir of gat
við Svafþorins syni,
hón hér ræðr,
ok ríki hefr,
eign ok auðsolum.
9. Sæg mér Fjølsviðr
- þats þik fregna munk
ok ek vilja vita:
hvé grind heitir,
es með goðum söt
menñ hit meira forað.
- Fj. kv. 10. Þrymgöll heitir,
en hana þrir gerðu
Sólblinda synir;
fjöturr fastr
verðr við faranda hverñ,
es hana hefr frá hliði.
11. Sæg mér Fjølsviðr
þats þik fregna munk
ok ek vilja vita:
hvé garðr heitir,
es með goðum söt
menñ hit meira forað.
- Fj. kv. 12. Gastrópnir heitir,
en hann görvan hefk
ór Leirbrimis limum;
svá hefk studdan,
at hann standa mun,
æ meðan öld lifir.
13. Sæg mér Fjølsviðr
þats þik fregna munk

5. *fýsir*: upersonl. 'man får lyst til'. — *aptr*: igen, ɔ: når én engang har set noget attråværdigt, vil man igen se det; om dette bet., at Svipdag har set Menglöd tidligere, må stå hen, men det er ikke rimeligt (jfr. forskellige æventyrmotiver). — *glóa*: på grund af vaverluen?

7. L. 6 hører sm med l. 4. Der er intet stødende her i de syntaktiske forhold.

8. *Svafþorins*: ukendt person, moderen er navnløs, ligeså faderen.

9. *grind*: gitterdøren i gården. — *með goðum*: hos guderne, er mærkeligt her; "ikke engang hos guderne"?

10. *þrymgöll*: den stærkt larmende. — *Sólblinda*: fuldkommen ukendt. Vel en dværg. — *fjöturr*: er prædikativt, "den bliver en fast lænke". — *hliði*: selve åbningen i gården.

12. *Gastrópnir*: ordets form og betydning er lige usikre. — *Leirbrimis*: ukendt. — *studdan*: opført (så) stærkt.

13. *gífrari*: mere glubske.

- ok ek vilja vita:
 hvé garmar heita,
 es gífrari hefk
 engu fyrr í lönðum litit.
- Fj. kv. 14. Gífr heitir,
 en Geri annarr,
 ef þú vilt þat vita;
 varðir elliðu
 of varða þeir,
 unuz of rjúfask regin.
15. Seg mér Fjølsviðr
 þats þik fregna munk
 ok ek vilja vita:
 hvárt sé manna nokkut,
 þats megi inn koma,
 meðan sókndjarfir sofa.
- Fj. kv. 16. Missvefni mikit
 vas þeim mjök of lagit,
 síðans þeim vas varzla
 vituð,
 annarr of nætr sefr
 en annarr of daga,
 ok kemsk þá vætr, ef þá
 kom.
17. Seg mér Fjølsviðr
 þats þik fregna munk
 ok ek vilja vita:
 hvárt sé matar nokkut,
 þats menn hafi
 ok hlaupi inn meðan eta.
- Fj. kv. 18. Vængbráðir tvær
 liggja í Víðópnis liðum,
 ef þú vilt þat vita,
 þat eitt 's svá matar,
 at þeim menn of gefi
 ok hlaupi inn meðan eta.
19. Seg mér Fjølsviðr
 þats þik fregna munk
 ok ek vilja vita:
 hvé barmr heitir,
 es bréðask umb
 lönð öll limar.
- Fj. kv. 20. Mímameiðr heitir,
 es mangi veit,
 af hverjum rótum rinnr,
 við þat fellr,
 es fæstan varir,
 flærat hann eld né járn.

14. *Gífr*: den grådige (jfr. angels. *gífre* 'begærlig'), *Geri* har sm betydn. — *varðir elliðu*: 11 kvinder; det er Menglöd plus 10 andre, disse opregnes i v. 38, hvor dog et klarlig mangler. — *unz rjúfask regin*: altså må der her være tale om gudebeslægtede personer.
15. *sókndjarfir*: dristige til angreb.
16. *Missvefni*: sövn til forskellige tider. — *vituð*: tildelt, bestemt. — *þá* (2): til den ene el. den anden tid ɔ: ved dag el. nat.
17. *eta*: bet. ikke, at de samtidig er tilstede.
18. *Vængbráðir*: er uforståeligt, *bráð* bet. 'føde', men *væng*-.?; 'vinge' synes ikke at give nogen god mening, da det hedder, at de ligger i Vidofnes lemmer, ɔ: ben (vel). Hvem Vidofner er, får man senere at vide.
19. *barmr*: = *badmr* 'træ'. — *es*: er gen., hvis (*limar* o. s. v.).
20. *Mímameiðr*: er Yggdrasilsasken, for hvis trivsel *Mímer* sørger. *Míma* er anomal gen. — *fellr*: nemlig ved ragnaröksrædslerne. — L. 6 bet.: "det beskadiges hverken ved ild eller jærn".

21. Seg mér Fjølsviðr
þats þik fregna munk
ok ek vilja vita:
hvat af móði verðr
hins mæra viðar,
es floerat ęld né járn.
Fj. kv. 22. Út af hans' aldni
skal á ęld bera
fyr kelisjúkar konur;
útar hverfa
þess þær innar skyli,
sá 's hann með mǫnnum
mjǫtuðr.
- es sitr í hóum viði,
allr við goll glóar.
Fj. kv. 24. Víðópnir heitir,
ęn hann stęndr veðrglasir
á meids kvistum Mima;
ęinum ękka
þryngr ørófsaman
Surtr Sinmǫru.
25. Seg mér Fjølsviðr
þats þik fregna munk
ok ek vilja vita:
hvárt sé vápna nõkkut,
þats knegi Víðópnir fyrir
hníga á hęljar sjǫt.
23. Seg mér Fjølsviðr
þats þik fregna munk
ok ek vilja vita:
hvę hani heitir,
Fj. kv. 26. Lævateinn heitir,
es gęrði Loptr rúnum
fyr nágrindr neðan,

21. *móði*: af *mód* ntr., frugt (jfr. *moden*) = *aldni* i fölg. v.
22. *kelisjúkar*: ordet er ellers ukendt og mulig forvansket. Meningen synes dog klar, den som Fr. Grön har udtalt (Altn. heilkunde s. 41—42), nemlig at der er tale om kvinder, der skal føde; fødselen antages at lattes ved at asketræsfrugter blev lagt på ilden, og røgen havde betydning for fødselen. Dette bestyrkes ved betegnelsen *mjǫtuðr* 'mål-træ, skæbnetræ'. — L. 4—5 går da på fødselen, men ordene er skruede og næppe rigtige; navnlig er *þess* (hvoraf styres det?) og *innar* lidet forståelige ord.
24. Dette vers er af de allervanskeligste i digtet. — *Víðópnir*: navnets form og betydning er usikker, af *óp* 'råb' (?). — *veðrglasir*: et ukendt og utolkeligt ord; synes at måtte være prædikativt. — *Mima*: sål. her med kort vokal. — *ęinum ękka*: én og den samme sorg (pine), uafsladelig. — *þryngr*: piner, plager. — *ørófsaman*: acc. adverbial, uden måde. — *Surtr, Sinmǫru* (dette ved rettelse): ukendte personer — og meningen i halvverset?
25. *hníga á hęljar sjǫt*: denne drabelige udtryksmåde bet. kun 'dø'; om *hęljar* skal skrives med stort el. lille bogstav, er ret ligegyldigt; *sjǫt* jfr. v. 1.
26. *Lævateinn*: navn på sværd (jfr. *Mistiltęinn*); hds. har *hæva*-, men ordet skal begynde med *l*. 'Svig-tén'. — *Loptr*: Loke(?). — *rúnum*: rett. f. *ruinn*, der intet er. — *segjárnsķeri*: hvad *seg*. er, vides ikke (= *segig*?); at våben opbevaredes i (aflange) kasser, er sikkert, jfr. Guðrkv. 7. — *njarðlásar*: stærke låse, jfr. *njarðgigrð*.

- í segjárnskeři
liggr hjá Sinmǫru,
ok halda njarðlásar níu.
27. Seg mér Fjǫlsviðr
þats þik fregna munk
ok ek vilja vita:
hvárt aptr kemr
sás eptir ferr
ok vill þann tein taka.
- Fj. kv. 28. Aptr mun koma
sás eptir ferr
ok vill þann tein taka,
ef þat færir,
es fáir eigu,
Eiri ǫrglasis.
29. Seg mér Fjǫlsviðr
þats þik fregna munk
ok ek vilja vita:
hvárt sé mæta nokkut,
þats menñ hafi
ok verðr því hin fólva gýgr
fegin.
- Fj. kv. 30. Ljósan léa
skalt í lúðr bera,
þann liggr í Víðópnis
volum,
Sinmǫru at selja,
áðr sǫm tǫlisk
vápn til vígs at léa.
31. Seg mér Fjǫlsviðr
þats þik fregna munk
ok ek vilja vita:
hvé salr heitir,
es slunginn es
vísun vafrlǫga.
- Fj. kv. 32. Hýrr hann heitir,
en hann lengi mun
á bjargs oddi bifask,
auðranns þess
munu of aldr hafa
frétt eina firar.
33. Seg mér Fjǫlsviðr
þats þik fregna munk
ok ek vilja vita:

28. *Eiri ǫrglasis* (el. *aur*-?): er en kenning f. Sinmara, men hvad *ǫrglasis* er, vides ikke; næppe kenning f. guld.

29. *mæta*: gen. pl. af *mæti* 'en kostbarhed'.

30. *í lúðr bera*: lægge i en kasse. — *volum*: af *vala*, egl. en enkelt knokkel (astragalus), men her åbenbart brugt om ben(piber). — *sǫm*: rede, villig.

Som man ser er der tale om betingelser, der betinger hinanden; det hele er en *circulus vitiosus*, der viser, at det er umuligt at komme ind for hundene. Svipdag opgiver nu videre spørgsmål ang. sagen og spørger nu om andre ting.

32. *Hýrr*: venlig, tilløkkende; et ret passende navn, men så må *hann* i l. 2 have en stærkere betoning end man ventede. — *bjargs*: retelse f. *brodds* (jfr. v. 35), men *brodds oddr* er meningsløst; *oddr* måtte her bet. 'tinde'; sål. findes ordet dog ellers ikke brugt. — *auðranns*: rigdoms-hus. — "Menneskene vil altid kun kende salen af hvad de hører derom".

33. *hverir-gerðu*: rett. f. *hverr-gerði*. — *ásmaga*: gudernes; ordet kan ikke bet. andet, men det er mærkeligt at finde dem her nævne; meningen synes at kræve, at ordet styres af *hverir*, og ikke af *garð*.

- hverir þat gerðu
es fyr garð of sák
innan ásmaga.
- Fj. kv. 34. Uni ok Iri,
Óri ok Bári,
Varr ok Vegdrasill,
Dóri ok Uri,
Dellingr, Atvarðr,
Líðskjalfr, Loki.
35. Seg mér Fjølsviðr
þats þik fregna munk
ok ek vilja vita:
hvé bjarg heitir,
es sék brúði á
þjóðmæra þruma.
- Fj. kv. 36. Lyfjberg heitir,
en þat hefr lengi verit
sjúkum ok sórum gaman,
heil verðr hver,
þótt hafi heljarsótt,
ef þat klífr kona.
37. Seg mér Fjølsviðr
þats þik fregna munk
ok ek vilja vita:
hvé meyyar heita,
es fyr Menglaðar knéum
sitja sáttar saman.
- Fj. kv. 38. Hlíf heitir ein,
önnur Hlífþrasa,
þriðja Þjóðvara,
Björt ok Bleik,
Blíð, Fríðr . . . ,
Eir ok Aurboða.
39. Seg mér Fjølsviðr
þats þik fregna munk
ok ek vilja vita:
hvárt þær bjarga
þeims blóta þær,
ef gerask þarfar þess.
- Fj. kv. 40. Bjarga svinnar,
hvars blóta þær
á stallhægum stað;
svá hótt forað
kemrat hólða sonum,
hvern ór nauðum nema.

34. Alle de her forekommende navne må være dværgenavne; flere af dem er usikre m. h. t. formen, og påfaldende er det her at træffe Loke. De fleste af navnene findes kun her og er utolkelige.
35. *þjóðmæra*: meget navnkundig. — *þruma*: forblive, opholde sig i al ro og mag.
36. *Lyfjberg*: lægemidlers (lægeurters) bjærg; hds. har *Hyfja*-, men ordet skal beg. med *l*, og *hyfja* er intet. L. 2—3 forklarer navnet. — *heljarsótt*: dødelig sygdom, er en træffende rettelse (Bugge) af hds.s *arscott*.
38. Her opregnes tærnerne, men der er kun 9 navne; sagen er den, at et navn er åbenbart udfaldet i l. 5; så er der 10 og Menglöd selv den 11., jfr. v. 14. Navnene er så godt som alle let forståelige og de er meget tiltalende.
39. *blóta*: ofrer.
40. *stallhægum*: hellig ved *stallr*, ɔ: den alterlignende sten el. sten-søjle; *stallhægagr staðr* er vel blot en omskrivning for tempel. — *hótt forað*: egl. højt sted, hvorfra man ikke kan komme, her: stor fare, ulykke. — L. 6 er en selvstændig sætning; logisk-syntaktisk

41. Sæg mér Fjølsviðr hús hefr upp lokizk,
þats þik fregna munk hygg at Svipdagr séi.
ok ek vilja vita: M. kv. 45. Horskir hrafnar
hvárt sé manna nokkut, skulu þér á hóum galga
es knegi á Menglaðar slíta sjónir ór,
svósum armi sofa. ef þú þat lýgr,
at hér sé langt kominn
Fj. kv. 42. Vætr 's þat manna, mǫgr til minna sala.
es knegi á Menglaðar
svósum armi sofa,
nema Svipdagr einn,
hónum vas hin sólbjarta
brúðr at kvón of kveðin.
46. Hvaðan fórt,
hvaðan fǫr gerðir,
hvé þik hétu hjú?
at ætt ok nafni
skalk jartegn vita,
ef vask þér kvón of kveðin.
Sv. kv. 47. Svipdagr heitik,
Sólbjartr hét minn faðir,
þaðan rókumk vindkalda
vega;
Fj. kv. 44. Heyr þú Menglǫð, Urðar orði
hér 's maðr kominn, kveðr engi maðr,
gakk á gæst séa, þótt sé við lǫst lagit.
hundar fagna, M. kv. 48. Væl þú nú kominn,

væntede man en sætning som "at de ikke redder enhver af nøden", men sætningen bet. det samme.

41. Dette spørgsmål kunde Svipdag straks have stillet, så var alt det foregående overflødigt, men sagnet(?) og digteren vilde nu have noget mere ud af det.
43. *Hritt á hurðir*: stød til døren (for at den åbner sig). — *hlið*: døråbningen. — *rúm*: adj., rummelig. Ved navnets nævnelser (og magt) åbner døren sig af sig selv.
45. *Horskir*: kloge, ravnene har spådomsævne (ligesom kragerne), men i denne forbindelse har epitetet ingen særlig betydning. — *langt*: langvejs fra. — *mǫgr*: mand(en).
Imellem v. 45—46 er Svipdag kommen ind til Menglǫð.
46. *hjú*: husfolk (forældre?). — *jartegn*: bevis.
47. *þaðan*: ∅: fra hjemmet. — *Urðar orði*: skæbnegudindens ord, bestemmelse. — *kveðr*: er en enestående brug af *kveða*, her i betydning 'modsiges, hindres, afværger'. — L. 6: "uagtet det er forbundet med brøst (moralisk fejl), nemlig 'ordet'; tanken er ikke helt klar.
48. *vilja*: ønske. — *forkunnar sýn*: et udmærket syn, synet af noget herligt, her af Svipdag.

<p> hefð minn vilja beðit,
fylgja skal kvæðju koss;
forkunnar sýn
mun flestan glaða,
hvars hefð við annan óst. </p>	<p> es vætt of hefð,
at est kominn mögr til
minna sala. </p>
<p> 49. Lengi satk
ljúfu bergi á,
beiðk þín dægr ok daga.
nú þat varð, </p>	<p> 50. Þráar hafðar
hefð til þíns gamans,
en þú til míns munar;
nú 's þat satt,
es vit slíta skulum
ævi ok aldr saman. </p>

49. *satk*: har jeg siddet. — *ljúfu bergi*: bör måske rettes til *Lyfja-bergi*. — *dægr*: halvdögn, her altså: nætter.

50. *þráar*: længsel. — *gamans*: kærlighed, elskov = *munar*.

VOLSRUNGAKVIÐA.

Hér hefr upp kvæði frá Helga Hundingsbana ok þeira
Höðbrodds.

1. Ár vas alda
þats arar gullu,
hnigu heilög vötn
af himinfjöllum,
þá hafði Helga
hinn hugumstóra
Borghildr borit
í Brálundi.	frægstan verða
ok buðlunga
baztan þykkja.
2. Nótt varð í bæ,
nornir kómu,
þærs öðlingi
aldr of skópu,
þann böðu fylki	3. Snöru af afli
örlogþóttu,
þás borgir braut
í Brálundi;
þær of græiddu
gollin símu
ok und mánasal
miðjan fæstu.
	4. Þær austr ok vestr
enda fólu,

-
1. *Ar vas* o. s. v.: denne el. lign. begyndelse findes flere steder, men altid i yngre digte (Gudr.kv. I, Sigsk., Oddrgr., jfr. Hym.). — *arar gullu*: af glæde over en helts fødsel. — *heilög vötn*: hellige vande; udtrykket findes også i Grímn. 30, men her kan betydning ikke være den samme; heller ikke er det klart, hvad der her menes med *himinfjöll* (egennavn el. fællesnavn?); er dette kenning for 'skyerne', hellige da, fordi regnen (tordenregnen?) kommer fra himlen, gudernes bolig. — *Borghildr*: er Sigmunds hustru. — *Brálundi*: et ukendt og mytisk sted.
 2. *bæ*: bygden. — *böðu*: ønskede, omtr. = bestemte.
 3. *örlogþóttu*: skæbnetræde; *snöru* hentyder til spindetenen. — *borgir*: acc., *braut* upersonl.; grunden til dette angives ikke; man kommer snarest til at tænke på torden og lynnedslag, der fulgte med nornernes komme. Det er vanskeligt her at tænke på ufred og fjendeoverfald. — *græiddu*: udrede, udspændte.
 4. Tråden fæstes i nord, øst og vest, men ikke i syd; dette må betragtes fra et nordisk synspunkt; om digteren har tænkt på nogle

<p>þar átti lofðungr
land á milli,
brá nipt Nera
á norðrvega
einni fæsti,
ey bað hon halda.</p> <p>5. Eitt vas at angri
Ylfinga nið
ok þeiri meyju,
es munúð fœddi,
hrafn kvað at hrafni,
sat á hóum meði
andvanr ótu:
“ek veit nokkut.</p> <p>6. Stęndr í brynju</p> | <p>burr Sigmundar
dægrs eins gamall;
nú 's dagr kominn,
hvęssir augu
sęm hildingar,
sá 's varga vinr
vit skulum tętir.”</p> <p>7. Drótt þótti sá
döglingr vesa,
kóðu með gumnum
góð ór komin;
sjalfr gekk vísi
ór vígþrimu
ungum fœra
ítrlauk grami.</p> |
|---|--|

bestemte grænser, lader sig ikke afgøre. — *ęnda fęlu*: stak enderne ind og fastgjorde dem således. — *nipt Nera*: en af nornerne, egl. “Neres søster”, men hvem Nere var, vides ikke. — *norðrvega*: er åbenbart en hentydning til Norge: *Nóregr* f. *Norð-vegr*. — Mulig hænger de 3 himmelretninger simpelthen sm dermed, at nornerne kun var 3.

5. *Ylfinga nið*: Ylfingernes ætling ǝ: Sigmund; *Ylfingar* jfr. v. 35, 51 o. s. v. I prosast. 1 i Vøls. forn. identificeres Ylfinger med Vølsunger, og det har digtets forfatter også gjort; ellers er Ylfinger oprl. en betegnelse for den danske kongeslægt (jfr. *allir hęilir Ylfingar at Hrólfs minni kraka*). — *munúð fęddi*: nærede elskov, nemlig til den nyfødte søn. Hvad der volder bekymringen (*angr*) er det følgende, ravnens ord, der kunde være tvetydige. — *andvanr ótu*: uden føde. — *ek*: er stærkt betonet og bærer rimet, og *nokkut* ligel. “noget vigtigt”.
6. *Stęndr í brynju*: betegner Helges overmåde tidlige udvikling. — *dęgrs*: nat (jfr. Fjsv. 49). — *hvęssir augu*: hans øjne er skarpe. — *hildingar*: kæmper (el. fyrster). — L. 7—8: “han bliver ulvenes ven (ved at fælde mænd) og da også vor”.
7. *Drótt*: dativ, styret af *þótti*. — *döglingr*: en virkelig fyrste. — *góð*: mgl. R, men der er ingen tvivl om, at det er det rigtige. God åring og jordens frugtbarhed knyttedes i Norden i oldtiden til kongerne; var der uår, blev det betragtet som om de var ildsete af guderne og blev da ofrede til disse. — *vísi*: ǝ: Sigmund. — *ór vígþrimu*: fra (efter) kampen, hvilken er uvist. — *ítrlauk*: herligt løg; løget gjaldt for at være en urt med vidunderlige kræfter, f. eks. den at modvirke gift, vedligeholde livskraften o. s. v. Handlingen har en symbolsk karakter.

<p>8. Gaf hann Hēlga nafn
ok Hringstaði,
Sólfjöll, Snæfjöll
ok Sigarsvöllu,
Hringstöð, Hótún
ok Himinvanga,
blóðorm búinn
bræðr Sinfjötla.</p>	<p>10. Skamt lét vísi
vígs at bíða,
þás fimtán vas
fylkir vetra,
ok harðan lét
Hunding veginn,
þanns lengi réð
londum ok þegnum.</p>
<p>9. Þá nam at vaxa
fyr vina brjósti
alms órr borinn
yndis ljóma;
hann galt ok gaf
goll verðungu,
sparðit hilmir
hodd blóðrekin.</p>	<p>11. Kvøddu síðan
Sigmundar bur
auðs ok hringa
Hundinga synir,
þvít þeir óttu
jǫfri at gjalda
féarnám mikit
ok fǫður dauða.</p>

8. *Helga nafn*: *Helga* er genitiv, 'navnet Helge'. — *Hringstaði*, *Sigarsvöllu*: er minder om Helges sællandske rige, Ringsted, Sigarsvold; *Sólfjöll*, *Snæfjöll* er fingerede navne, bægge udanske, nærmest norske; *Hringstöð* er vel blot en variant til *Hringstaðir*; *Hótún* kunde godt være dansk, *Himinvanga* er blot fingeret. — *blóðorm*: sværd. — *búinn*: udstyret med guld el. sølv (på hjaltet). Også denne gave havde symbolsk betydning, jfr. den arabiske skilddring af Rûs: "Når en af dem fødes en søn, tager han et blottet sværd, lægger det foran den nyfødte og siger: jeg efterlader dig ikke nogen ejendom i arv, dit er kun, hvad du skaffer dig selv med dette sværd" (V. Thomsen, Sml. skr. I, 272). — *bræðr*: dativ:
9. *fyr vina brjósti*: blandt venner ☉: nære pårørende; der tænkes særlig på moderen. — *alms órr*: buens tjæner, bruger, kenning; se Krit. bem. — *hodd*: guld. — *blóðrekin*: meget vanskeligt at tolke og måske forvansket. Man ventede sådant noget som 'erhværvet i kamp', men *reka* bet. ikke at 'erhværve'. Masc. *blóðrekinn* passer heller ikke om den unge Helge, der endnu ikke har deltaget i kamp.
10. L. 1—4: "Kun kort lod fyrsten vente på kamp, da han var 15 år gammel", d. v. s. "Fyrsten var kun 15 år, da han kæmpede". 15 år antages at betegne en slags myndighedsalder, der tidligere kun var 12 år. — *ok harðan* o. s. v. det er hævnen for faderen. — *réð*: havde styret. I *Widsið* nævnes en folkestamme *Hunding*, hvis konge var *Mearchealf*; disses bopæl må sættes syd for Østersøen, og rimeligvis er *Hundingr* som kongenavn afledet af stamnavnet (eponym). Hos Saxo er *Hunding* konge over Sakserne.
11. *auðs ok hringa*: i grunden tautologisk. — *féarnám*: bemægtigelse af gods, bytte.

12. Létat buðlungr
bótir uppi
né niðja in heidr
nefgjöld fáa;
vön kvað hann mundu
veðrs hins mikla
grára geira
ok greimi Óðins.
13. Fara hildingar
hjørstefnu til,
þeirars loððu
at Logafjöllum;
sléit fróðafrið
fjánda á milli;
fara Viðris grey
valgjörn of ey.
14. Settisk vísi,
þás vegit hafði
- Alf ok Eyjolf,
und arasteini,
Hjørvarð ok Hóvarð
Hunding's sonu;
farit hafði hann allri
ætt geirmímis.
15. Þá brá ljóma
af Logafjöllum,
en af þeim ljóma
leiptrir kómu.
16. — — — —
hóvar und hjólum
á himinvanga,
brynjur vóru þeira
blóði stoknar,
en af geirum
geislar stóðu.
17. Frá árliga

12. *bótir*: bøder; en anden form er *bætr*. — *nefgjöld*: ætlinge-bod, af *nefi* 'slægtning'. — *veðrs grára geira*: de grå spyds storm, kamp. — *greimi Óðins*: Odins vrede, næppe en betegnelse for 'kamp', men at forstå bogstaveligt, idet Helge antyder, at hans fjender er forhadte af Odin og altså vil lide nederlag.
13. *hjørstefnu*: sværdstævne, kamp. — *Logafjöllum*: ukendt sagnlokalitet (fingeret?). Mulig Lugiernes fjælde. — *fróðafrið*: dyb fred som Frodes. — *Viðris grey*: Odins hunde, ulvene.
14. *arasteini*: mulig egennavn; men behøver kun at bet. 'stor sten', hvorpå örne sad (el. tænkttes gerne at sidde); det hedder, at sål kaldes 'store rullestene'. — *geirmímis*: spydmime, kenning for en kriger, ganske sikkert er kenningen ikke nedsættende; digteren har betragtet *Mimir* som et højere væsen og sidestillet ham med guderne, hvad der ikke er mærkeligt.
15. *ljóma* (1): er dativ, lys, lyshav; *ljóma* (2), her har (R) *ljómum*, plur., hvad der måske ikke er grund til at ændre. — *leiptrir*: lyn el. stråler i almlh. Ellers er *leiptr* ntr.
16. De to første linjer er gået tabt (ligesom den sidste halvdel af foregående v.). — *hóvar*: rettelse f. *þa var*; 'høje', o: svævende højt oppe. — *á himinvanga*: må være acc. pl.; i de tabte linjer har der stået sådant noget som 'de red'. — *blóði*: på grund af deltagelsen i kampen.
17. *árliga*: tidlig, o: hurtigt, straks. — *ulfiði*: f. *ulfhíði* 'ulve-hi', d. v. s. skoven, jfr. Aasen: ulvhide; hide = 'skjul, hule hvori vilde dyr

<p>ór ulfiði
 døglíngur at því
 dís suðræna,
 ef vildi heim
 með hildingum
 þá nótt fara;
 þrymr vas alma.</p> <p>18. En af hęsti
 Hogna dóttir,
 líddi randa rym,
 ræsi sagði:
 “hygg at vér eigim
 aðrar sýslur
 an með baugbrota
 bjór at drekka.</p> <p>19. Hęfr minn faðir
 męyju sinni</p> | <p>grimmum hętitit
 Granmars syni,
 ęn ek hęf Hęlgi
 Hęðbrodd kveðinn,
 konung óęsian,
 sęm kattar son.</p> <p>20. Þó kemr fylkir
 fára náttu,
 nema hęnum vísir
 valstęfnu til
 eða męy nemir
 frá mildingi.”</p> <p>H. kv. 21. Uggi eigi þú
 Isungs bana,
 fyrir mun dolga dynr,
 nema dauðr séak.</p> |
|--|--|

have sit leje'. — *dís suðræna*: for hds.s *dísir suðrænar*, men det er valkyrjen, han spørger; 'sydrön' er her et alml. epitet, måske lånt fra Vølk.v. — *hildingum*: krigerne, ɔ: Helge. — *þrymr alma*: bue-larm, kamp. — *vas*: havde været; det er den foregående kamp, der naturligvis menes.

18. *líddi*: plusquamperf. anomalt præet. f. *leið*, brugt upers. — *randa rym*: skjoldenes larm, kamp; parentetisk sætning. — *baugbrota*: ring-bryderen, gavmild mand, her Helge.
19. *minn*: betonet, min egen. — *męyju*: datter. — *Granmars*: dette navn er meget sjældent og bæres kun af en konge i Södermanland i Sverrig. Vistnok er det netop denne, der her menes, men om digteren har været klar herover er uvist. — *konung óęsian*: en konge, der ellers er daddelfri. — *kattar*: ordet bet. næppe her en kat, men er vel jættanavn, der findes i remserne; det giver fortræffelig mening. — Den her nævnte *Hęðbroddr* er ellers ukendt. Navnet bet. 'kampspids', en ikke naturlig smstilling. Bugge har ment, at det var en gengivelse af Headobarderne, der var en stamme syd for Østersøen, men dette er meget usandsynligt. Saxo nævner en *Hothbroddus effrenus* i Bråvallaslaget, hvorved man føres til de egne, hvor også Granmar herskede. Her skimter noget gammelt (og rigtigt) frem.
20. *fylkir*: ɔ: Hęðbrodd. — *fára náttu*: om nogle få nætter. — *vísir*: udæsker. — *valstęfnu*: val-stævne, kamp. — *męy*: mig.
21. *Isungs bana*: ɔ: Hęðbrodd, men hvem *Isungr* var, er ukendt. — *dolga dynr*: fjendtligheds dön, ɔ: kamp.

22. Sændi óru
allvaldr þaðan
of láð ok of lög
leiðar at biðja,
ok iðgnógan
Ógnar ljóma
brögnum bjóða
ok burum þeira.
H. kv. 23. Biðið skjóttliga
til skipa ganga
ok ór Brandeyju
búna verða.
þaðan beið þengill,
unz þinig kómu
halir hundmargir
ór Heðinsøyju.
24. Ok þar af stundu
ór Stafnsnesi
beit út skriðu,
ok búin gollu;
spurði Hælg
Hjörleif at því:
“hæfr þú kannaða
koni óneisa?”
25. Æn ungr konungr
øðrum sagði,
seint kvað at telja
af Trönueyri
langhöfðuð skip
und líðöndum,
þaus í Qrvasund
útan fóru.
26. — — — —
“toft hundruð
tryggra manna,
þó 's í Hótúnum
hölfu fleira

22. *láð*: en rettelse for det umulige *lopt*. — *leiðar*: af *leið* = *leiðangr* ‘følge’. — *ok* (l. 5): mgl. R. — *ið*-.: er forstærkende, ‘meget rigelig’. — *Ógnar ljóma*: Ogn (en elvs) glans, kenning f. ‘guld’. — *brögnum*: her hövdinge.
23. *Biðið*: ɔ: *bragna ok buri þeira*. — *Brandeyju*: ukendt, sagnhistorisk ø. — *búna*: af *búinn*, rede, rejsefærdig. — *þaðan*: temporalt, derefter. — *Heðinsøyju*: ukendt ø, medmindre det er *Hiddensee*, der har foresvævet digteren, men i så fald har han ikke haft klar forestilling om skuepladsen.
24. *af stundu*: straks. — *Stafnsnesi*: ukendt sagnlokalityt. — *beit*: skibe. — *Hjörleif*: ukendt, men kaldes her konge (i næste v.). — *koni óneisa*: de dadelfri helte.
25. *Trönueyri*, *Qrvasund*: ukendte sagnlokalityter. — *líðöndum*: de sejlende, jfr. *marlíðendr*.
26. L. 1–2 er gået tabt. — *tryggra*: pålidelige. — *Hótúnum*: det sm som i v. 8(?). — *erum*: = *es mér*, er der for mig.
27. *stýrir*: her absolut, fyrsten (næppe = *stýrimaðr*), *brá* ‘lod tage’. — *stafntjöldum*: tælte over skibets bagstav, over løftingen, hvor kongens plads var. — *vakði*: af *vaka*, ‘var vågen’ = vågnede. — L. 5–6 er uden tvivl et indskud. — *siklingar*: = *mildingar*, fyrsterne. — *snæru*: lod hejse. — *tré*: masten. — *væfnistingum*: de vævede sejl; *nisting* ‘noget sammenføjte’. — *Varinsfirði*: ukendt sagnlokalityt.

- víglið konungs;
vön erum rómu.”
27. Svá brá stýrir
stafntjöldum af,
at mildinga
menngi vakði
(ok döglingar
dagsbrún séa)
ok siklingar
snøru upp við tré
vefnistingum
á Varinsfirði.
28. Varð ára ymr
ok járna glymr,
brast rønd við rønd,
røru víkingar;
eísandi gekk
und øðlingum
lofðungs floti
løndum fjarri.
29. Svá vas at heýra,
es saman kómu
- kolgu systir
ok kilir langir
— — — —
sem björg eða brim
brotna myndi.
30. Draga bað Hęlgi
hó segl ofar,
varðat hrønnum
høfn þingloga,
þás ógurlig
ægis dóttir
stagstjórnmørum
stęypa vildi.
31. En þeim sjølfum
Sigrún ofan
folkdjörf of barg
ok fari þeira,
snørisk ramliga
Røn ór hendi
gjalfrdýr konungs
at Gnipalundi.

28. *ymr*: genlyd, plasken. — *járna*: er sikkert det s. s. *rønd*, ð: skjoldenes jærnkanter; de var opstillede ved rælingen og slog mod hinanden under roningen; her er slutningsrim, ligesom i v. 13, måske tilfældigt. — *eísandi*: i stormende fart.
29. *kolgu systir*: Kolgas (en af Ægirs døtre) søster, bølgen. — En så malende skildring af skibets skriden og bølgegangen er sjælden. — *brotna*: kan også bruges om den stærke brænding, der styrter forover. — *eða*: eller, er fuldkommen forståeligt.
30. *Draga bað* o. s. v.: helteskik. — *høfn*: = *skips-høfn*, skibsmandskabet (udeblev ikke fra mødet med bølgerne). — *þingloga*: som svigter, unddrager sig, for at møde på tinge; jfr. et udtryk som *ljúga hölmsteþnu*. — *stagstjórnmørum*: heste der har *stagstjörn*, styrelse ved *stag*, men *stag* var det tov, der gik fra mastens top til forstavnen. — *stęypa*: styrte (dem) i dybet.
31. *ofan*: ovenfra; hun færdes i luften. — *folkdjörf*: kampdjærv. — *snørisk*: snøde sig. — *Røn*: er dativ (som ofte f. genitiv). — *gjalfrdýr*: brændings-dyr, skib; *dýr* sing. er her kollektivt, hvis ikke *snørisk* er fejl f. *snørusk*. — *at Gnipalundi*: og hen til Gn.; *Gnipalundr* er ellers ukendt.

32. Samt þar of aptan
í Unavógum
flaust fagrúin
fljóta knóttu,
en þeir sjalfir
frá Svarinshaugi
með hermdar hug
her konnuðu.
33. Frá góðborinn
Goðmundr at því:
"hværr 's landreki
sás liði stýrir
ok feiknalið
fœrir at landi?"
34. Sinfjötli kvæð
— slöng upp við ró
- rauðum skildi,
rönd vas ór gollí;
þar vas sundvörðr,
sás svára kunni
ok við öðlinga
orðum skipta:
35. Sæg þat í aptan,
es svínum gefr
ok tíkr yðrar
tægir at solli,
at sé Ylfingar
austan komnir,
gunnar gjarnir
at Gnipalundi.
36. Þar mun Höðbroddr
Hjela finna

32. *Samt*: rettelse f. *sát*. — *Unavógum*: ukendt; navnet tyder på en rolig og udmærket havn; jfr. *Munavágar* på Samsø, ved Langøre, der bar navn med rette. — *þeir sjalfir*: mændene selv, betegnes nærmere ved tilføjelsen 'fra Svarinshöj' (fra = hjemmehørende i). Lokaliteten er ukendt; Saxo nævner en kong Suarin i Götland. Det passer godt. — *hermdar hug*: vredt, forbitret, sind. — *konnuðu*: mønstrede (den fjendtlige flåde).
33. *góðborinn*: af god, ǝ: fyrstelig, herkomst. — *landreki*: fyrste; *-reki* er svækket form f. *riki* (*rikr*) 'konge'. — *feiknalið*: overmåde talrig hær. — Det samme halvvers anføres i prosast. 5. i Vøls. forn. med varianterne *fylkir*, *flota* f. *landreki*, *liði*, måske anført efter (svigtende) hukommelse.
34. *Sinfjötli kvæð*: er indledningen til v. 35; l. 2—8 er en mellemsætning, et enestående tilfælde af den art. — *rauðum skildi*: er krigstegn. — *rönd*: kanten; når den siges at være 'af guld', er der tale om et skjold, der kun brugtes som ufredstegn, men ikke til forsvar. — *sundvörðr*: sundvogter, en mærkelig betegnelse, 'den der behersker sundet', ǝ: *Unavágar* og indsejlingen dertil.
35. *gefr*: fordrer; sål., uden objekt, endnu den dag i dag om fodring af husdyr. Sinfjötli forudsætter, at de, han taler med, udfører trællegærning. — *solli*: æde; no. *soll* "sammenrørt mad, især om småbrækket brød, som er udblødnet i mælk" (Aasen). — *austan*: uklart, hvilket udgangspunkt der menes.
36. L. 7—8: "medens du kysede trækvinder ved kværnen". Kværnens indretning har været af den art, at præp. *á* var naturlig. Under kværnen var vel et gulv, hvorpå den, der malede, stod.

- flugtrauðan gram í Varinsęyju.
 í flota miðjum, skollvís kona,
 sás opt of hefr bart skrök saman,
 ęrnu sadda, kvazk ęngi mann
 meðan þú á kvernum ęiga vilja,
 kystir þýjar. sęgg brynjaðan,
 G. kv. 37. Fátt mant fylkir nema Sinfjötla.
 fornra spjalla, 40. Þú vast, et skęða
 es ęðlingum skass, valkyrja
 ósęnnu bregðr; ętul, ámátlig
 þú hefr etnar at Alfęður;
 ulfa krásir mundu ęinherjar
 ok bręðr þínum allir berjask,
 at bana orðit. sveipvís kona,
 — — — — of sakar þínar.
38. Opt sęr sogin 41. Níu ęttum vit
 með svęlum munni, á nęsi Sęgu
 hefr í hręysi ulfa alna,
 hvarlęiðr skriðit. vask ęinn faðir (þęira).
- Sj. kv. 39. Þú vast vęlva G. kv. 42. Faðir vasattu

37. *fornra spjalla*: fortęllinger om tidligere begivenheder, og disse selv. — *ulfa krásir*: lig. — De mange bebrejdelser, der fremsættes, er vi ude af stand til at kontrollere; flere beror sikkert på fantasteri; den her udtalte bebrejdelse sigter til sagnet om, at Sinfjötle i et tidsrum var i ulveskikkelse og da vel nærede sig af ulveføde; broderdrabet sigter til Völsungesagnet om, at Sinfjötle dræbte de to sønner af Signy (hans halvbrødre).
38. Den første halvdel er her gået tabt; i den har *hefr* stået, som *sogin* forudsætter. — *hvarlęiðr*: allevegne forhadet.
39. *Varinsęyju*: ukendt lokalitet. — *skollvís*: svigkyndig. — *skrök*: lögnagtig pralen.
40. Dette vers er mulig indkommet på et galt sted, idet 41 slutter sig til 39, medens indholdet af 40 passer ikke hertil. Også indholdet selv er ret mistænkeligt. — *et skęða skass*: du skadelige uhyre. Hds. har *en*, hvilket må rettes; *skass* er velkendt i nyisl., 'et frækt og utækkeligt fruentimmer', i no.: "et arrigt menneske, en hustryran" (Aasen); deraf *skessa* 'en jættekvinde'. — *ętul*: stridbar. — *ámátlig*: meget kraftig. — *at Alfęður*: altså i Valhal. Det hele beror på en besynderlig tankegang. — *sveipvís*: falsk. Rettelse f. *svevís*.
41. *Sęgu nęsi*: ukendt lokalitet. — *alna*: fødte, er egl. overflødigt.
42. *ęenrisulfa*: her synes *ęenris*- ikke at kunne have nogen særlig

- fenrisulfa
 ollum ellri,
 svát ek muna,
 síz þik gældu
 fyr Gnipalundi
 þursa meýjar
 á þórsnesi.
43. Stjúpr vast Siggeirs,
 látt und stoðum heíma,
 varghljóðum vanr
 á viðum úti;
 kómu þér ógogn
 oll at hendi,
 þás bræðr þínum
 brjóst raufaðir.
 (gerðir þik frægjan
 at firinverkum).
- Sfj kv. 44. Þú vast brúðr Grana
- á Brávelli,
 gollbitluð vast,
 gør til rásar,
 hafðak þér móðri
 mart skeið riðit
 svangri und sǫðli,
 simul, forbergis.
45. Sveinn þóttir þú
 siðlauss vesa,
 þás þú Gullnis
 geitr molkaðir,
 en í annat sinn
 Imðar dóttir
 tǫtrughypja;
 vill þú tǫlu lengri.
- G. kv. 46. Fyrr vilda ek
 at Frekastęini
 hrafna sęðja

betydn.; disse ulve kan ikke sættes i nogen forbindelse med dem, der nævnes i Vspǫ 40, men er måske et slags reminiscens derfra; ordet kan smstilles med *fróðafríðr* (i v. 13). — *þórsnesi*: ukendt lokalitet.

43. *Stjúpr*: stesǫn, jfr. v. 37. — *Siggeirs*: var Signys mand. — *und stoðum heíma*: under søjlerne hjemme, d. v. s. i skjul bagved hallens søjler i Signys hjem. Dette kan sigte til den situation, der skildres i Vøls.s. kap. 8 (M. Olsens udg. s. 17). — *varghljóðum vanr*: vant til ulvehyl, fordi han selv havde været i ulveham; hds.s *ljóðum* må forstås som *hljóð*; *ljóð* kunde slet ikke bruges i denne smhæng. — L. 5—6 er mulig uægte, men det kan også være, at der her mangler 4 linjer (til v. 43) og to linjer af (næste) vers. — *ógogn*: uheld. — *þás* o. s. v.: sigter til det samme som er antydet i v. 37. — *frægjan*: meget omtalt, her: berygtet. — *firinverkum*: uhorste gærninger.
44. *brúðr Grana*: siger ikke andet end 'en hoppe'. — *simul*: jættekvindenavn, her brugt som skældsord. — *forbergis*: ned ad bakke. — Det her nævnte *Brávelli* er vel den fra sagnet velkendte kampplads, og hænger mulig sammen med skuepladsen for de i digtet skildrede begivenheder.
45. *siðlauss*: uhøvisk, tølperagtig. — *Gullnis*: vel en jätte. — *Imðar*: jættekvindenavn; Imds datter = jættekvinde, som Gudmund altså skulde have været omskabt til. — *tǫtrughypja*: se Rígsþ. 13.
46. *Frekastęini*: Ulvestenen, jfr. *arastęinn* v. 14; her sikkert et egen-

- á hræum þinum,
an tíkr yðrar
teygja at solli
eða gefa gøltum;
deili grøm við þik.
- H. kv. 47. Væri ykr Sinfjötli
sœmra miklu
gunni at heija
ok glaða ørnu,
an sé ónýtum
orðum at bregðask,
þótt hringbrotar
heiptir deili.
48. Þykkjat mér góðir
Granmars synir,
þó dugir siklingum
satt at mæla;
þeir hafa markat
á Móinsheimum,
- at hug hafa
hjørum at bregða.
49. Þeir af ríki
rinna létu
Svipuð ok Sveggjuð
Sólheima til
dala dögðotta
dökkvar hlíðir,
skalf Mistar mœrr
hvars megir fóru.
50. Mœttu tyggja
í túnhlíði,
(sögðu stríðliga
stilli kómu);
úti stóð Höðbroddr
hjalmi faldinn,
hugði jóræið
ættar sinnar;

navn. — *an tíkr yðrar*: en påfaldende tankegang; man kunde fristes til at antage, at der var udfaldet et vers (måske et helt replikskifte), der havde givet anledning til udtrykket. — L. 8: "gid de vrede guder strides med dig", have med dig at gøre.

47. *glaða*: verbum = *glæðja*. — *ónýtum*: unyttige, virkningsløse. — *heiptir deili*: har strid med hinanden.
48. *góðir*: gode, afholdte, "jeg holder ikke af Granmarssønnerne". — *Móinsheimum*: ukendt lokalitet, og uvist, hvad der sigtes til.
49. *af ríki*: af al kraft. — *Svipuð*: den hurtige. — *Sveggjuð*: måske 'den, der går (løber) med vuggende gang'. — *Sólheima*: en ukendt lokalitet, Granmarssønnernes hjem. Navnet forekommer ellers både i Norge og på Island. — *Mistar megir*: krigere, se Krit. bem.
50. *tyggja*: fyrsten, ɔ: Höðbrodd. — L. 3—4 kløver den gode smhæng, og er utvivlsomt indskud. Det er tvivlsomt, om *stríðliga* er adj. el. adv. og om *kómu* er infin. (med *stilli* som subj.) el. subst. (*stilli* da dativ), enten: "de sagde med ophidset sind, at en konge var kommen", el. "de sagde (meldte) fyrsten en fjendtlig ankomst". — *hugði*: iagttag. — *ættar sinnar*: sine sønners. — *hermdar litr*: ophidselsens farve, udseende. — *Hniplungum*: kan ikke være det sm som *Niðlungum*. Navnet må komme af *Hnefi* der findes som søkongenavn. Navnet findes også i *Atlamöl* og *Guðr.hv.*, vistnok ved smblanding med *Niðlungerne*. Digteren har måske brugt navnet som en alml. fyrstebetegnelse.

- “hví ’s hęrmðar litr
á Hniflungum?”
- G. kv. 51. Snúask hér at sandi
snęvgir kjólar,
rakka hirtir
ok ráar langar,
skildir margir,
skafnar árar,
göfugt lið gylfa,
glaðir Ylfingar.
52. Ganga fimtán
folk upp á land,
þó ’s í Sogn út
sjau þúsundir,
liggja í grindum
fyr Gnipalundi
brimdýr blásvört
ok búin gollu.
53. Þar ’s miklu mest
- męngi þęira;
muna nú Hęlgi
hjørþing dvala.
- Hbr. kv. 54. Rinni raukn bitluð
til Ręginþinga,
ęn Sporvitnir
at Sparinsheidi,
(Męlnir ok Mýlnir
til Myrkviðar)
látið ęngi mann
ęptir sitja
þęira ’s þęnlogum
bregða kunni.
55. Bjóðið Högna
ok Hrings sonum,
Atla ok Yngva,
Alfi hinum gamla,
þeir ro gjarnir
gunni at hęyja,

51. *snęvgir*: hurtige. — *rakka hirtir*: sejlringenes hjorte, skibe. *rakki* var en ring i midten af ræen, hvorved sejlet fæstedes til masten. — Man mærke den levende skildring af skibene, der viser digterens livlige interesse for skibe og sejlas (jfr. v. 28 og 29).
52. *folk*: skarer (vel et bestemt antal; “folk er 40” siger Snorre, men $15 \times 40 = 600$ synes at være et altfor lille tal). — *Sogn*: kan naturligvis ikke være den norske fjord; Vøls.s. har “øen Sok”. Man ventede her dativ, derfor må *Sogn* være fem., og det passer, hvis der er tale om en ø. — *grindum*: Vøls.s. har opfattet ordet som egennavn; det er det vel næppe, snarere appell. = ‘indelukke’. — *brimdýr*: brændingsdyr, skibe. — *blásvört*: blåsorte, er vel at tage bogstaveligt; *blár* bruges ellers ofte (også i nutiden) om ‘sort’ farve.
53. *hjørþing dvala*: opsætte sværdtinget, kampen.
54. *raukn*: heste. — De her forekommende navne er ellers ukendte. *Ręginþinga* er sikkert egennavn, ligesom *Sparinsheidr* og *Myrkviðr* (iøvrigt er l. 5—6 vistnok indskud), *Sporvitnir*: spor-ulv, *Męlnir* af *mél* ‘mundstykke’ i et bidsel, *Mýlnir* af *múll* et slags hovedtøj i et bidsel. *Myrkviðr* hed en skov i Sverrig nær ved Fyrissletten (Fms. V, 249). — *þęnlogum*: sår-luer, sværd.
55. Alle de her nævnte personer er ellers ukendte; Alf d. gamle nævnes i Hyndl. (16, 22). Om *Atla*, *Yngva* er appos. til *sonum*, er ikke til at afgøre.

- lótum Völsunga
viðrnám fáa.
56. Svipr einn vas þat,
es saman kómu
fölvir oddar
at Frekastęini;
ęy vas Hęlgi,
Hundings bani,
fyrstr í folki,
þars firar bęrðusk.
57. Ćstr á imu,
alltrauðr flugar,
sá hafði hilmir
hart móðakarn.
58. Kómu ór himni
hjalmvitr ofan,
óx geira gnýr,
þers grami hlífðu;
þá kvað þat Sigrún,
sárvitr flugu,
- át hölu skær
af hugins barri:
59. Heill skalt vísi
virða njóta,
áttstafr Yngva,
ok una lífi,
es fęlt of hefr
hinn flugartrauða
jofur þanns olli
ęgis dauða.
60. Ok þęr buðlungr
samir bæði vęl
rauðir baugar
ok hin ríkja męr;
heill skalt buðlungr
bæði njóta
Hęgna dóttur
ok Hringstaða.
(sigrs ok landa.
þá 's sókn lokit).

56. *Svipr einn*: som én storm (kort, hæftig bevægelse). — *folki*: kampen, el. skaren?
57. Her mgl. sikkert et halvvers. — *imu*: kamp. — *flugar*: af *flugr* 'flugt'. — *móðakarn*: sinds-agern, hjærte.
58. *ór himni*: fra luften af. — *hjalmvitr*: hjælm-væsen, væsner med hjælme, jfr. *hjalmaðar sętu* i Hák.mól 11. — *óx geira gnýr*: som følge af valkyrjernes komme; 'spydenes gny' = kamp. — *sárvitr*: sár-væsner, kan næppe være andet end valkyrjerne. — *þá kvað* o. s. v.: m. h. t. formen jfr. v. 34. — *hölu skær*: jættekvindens hest, ulv; *hölu* er en sikker rettelse for *havlþa*. — *hugins barri*: ravnens korn (føde), ligene.
59. *áttstafr Yngva*: ætling, efterkommer af Yngve; er vel her brugt i alml. som 'en fyrstætling'. — *ęgis*: usikkert, fyrstenavn? el. 'en fjendtlig person'.
60. *mær*: 3: Sigrún selv. — De to sidste linjer er vist en tildigtning. — Der er ikke den fjærneste grund til at antage hele verset som uęgte tillęg. Tværtimod. I v. 59 ønsker Sigrún Helge til lykke med det herredømme, som han nu har vundet, og v. 60 er da naturligt en lykønskning til, at han og hun nu vil kunne leve sammen; verset er en nærmere forklaring til *ok una lífi* (v. 59).

HELGA KVIÐA HJÖRVARÐSSONAR MEÐ HRÍMGERÐARMÁLUM.

Frá Hjörvarði ok Sigrlinn.

1. Hjörvarðr hét konungr. Hann átti fjórar konur. Ein hét Alfhildr; son þeira hét Heðinn. Önnur hét Særeiðr; þeira son hét Humlungr. En þriðja hét Sinrjóð; þeira son hét Hymlingr. Hjörvarðr konungr hafði þess heit strengt, at eiga þá konu, er hann vissi vænsta. Hann spurði, at Sváfni konungr átti dóttur allra fegrsta; sú hét Sigrlinn. Iðmundr hét jarl hans; Atli var hans son, er fór at biðja Sigrlinnar til handa konungi. Hann dvaldisk vetrlangt með Sváfni konungi. Fránmarr hétt þar jarl, fóstri Sigrlinnar; dóttir hans hét Álof. Jarlinn réð, at meyjar var synjat, ok fór Atli heim. Atli jarls son stóð einn dag við lund nokkurn, en fugl sat í limunum uppi yfir hánum ok hafði heyrt til, at hans menn kölluðu vænstar konur þær, er Hjörvarðr konungr átti. Fuglinn kvakaði, en Atli hlýddi, hvat hann sagði. Hann kvað:

1. Sátt þú Sigrlinn	þó hagligar
Sváfni dóttur,	Hjörvarðs konur
mey hina fegrstu	gumnum þykkja
í munarheimi?	at Glasislundi.

Prosa 1. Hjörvard má tænkes at være konge i Norge (jfr. v. 12). — *Særeiðr* og *Sinrjóð* er varianter af sm navn, ligesom *Humlungr* og *Hymlingr* er et og det samme. De spiller ingen rolle i digtet. — *Fuglinn*: er jarlen Fránmarr, jfr. prosa 3.

1—5. Versenes rækkefølge er her næppe rigtig. V. 5 skulde efter alt at dømme stå først. Begivenhedernes gang må have været følgende: Kongen hører om Sigrlinns skønhed og sender Atle afsted for at bejle. Han kommer tilbage med uforrettet sag (v. 5). Men så kommer jarlen i ørneskikkelse til Atle (i Hjörwards rige og hjem) og tilbyder at mage det så, at Hjörvard får Sigrlinn, vel at

Atli kv. 2. Mundu við Atla lǫmundar sǫn fogl fróðhugaðr, flęira męla?	ęigi brúðir þęr, es buðlungr á; kaupum vęl saman, þat 's vina kynni.
Fugl kv. Munk ef mik buðlungr blóta vildi ok kýsk þats vilk ór konungs garði.	F. kv. 4. Hof munk kjósa. hęrga marga, gollhyrnðar kýr frá grams búii, ef honum Sigrlinn sefr á armi ok ónauðig jǫfri fylgir.
A. kv. 3. Kjósattu Hjörvarð né hans sonu, né hinar fęgru fylkis brúðir,	

2. Þetta var áðr Atli fęri, en er hann kom heim ok konungr spurði hann tíðenda, hann kvað:

mærke, hvis han selv får så og så stor en løn derfor; jarlen er havesyg og egennyttig (v. 1—4). Så drager de afsted og kongen med — men da var imidlertid en anden konge, der også bejlede til Sigrlinn, kommen til landet og hærgede det, fordi jarlen havde sørget for, at han fik nej (prosa 3). Her har samleren ikke været heldig i sin ordning. V. 5 burde have stået efter ordene *ok jór Atli heim*.

1. *Sátt*: så du — dette forudsætter, at Atle har været hos *Sváfnir*. — *Sigrlinn*: er tysk navn, og er uden tvivl identisk med Sigmunds hustru *Sigelint* (i tyske kilder). — *Sváfnis*: navnet er uden tvivl dannet af *Sváfa(land)*. — *munarheimi*: attræens, elskovens, verden. — *þó: eru* ff. R, men det er overflødigt og må slettes. — *hagligar*: takkelige, skønne. Meningen er: Sigrlinn er overmåde smuk, og dog er Hjörwards andre hustruer ikke ilde.

2. *Atla*: navnet *Atli* er jo velkendt fra Gjukungesagnet, men der er det = *Attila*; intet er dog til hinder for, at *Atli* var et ægte gammelt nordisk navn, den svage form af *atall*, ligesom *Gamli* af *gamall*. — *lǫmundar*: navnet findes ikke ellers. — *fróðhugaðr*: kyndig; adjektivet valgt af hensyn til at fuglen kan tale. — *Munk*: ǫ: *męla*. — *blóta*: dyrke ved (offer)gaver. — *kýsk*: hypotetisk ind., "hvis jeg får lov til at vælge".

3. *vęl*: til gensidig tilfredshed. — *vina kynni*: venneart.

4. *Hof*, *hęrga*: heraf kan ikke sluttes, at fuglen er en gud; det er prægtige ejendomme ved siden af de krævede køer, der sikkert ikke her er offerdyr. — *jylgir*: bliver (hans) hustru.

5. Høfum erfiði
ok ekki ørænda,
mara þraut óra
á meginfjalli,
urðum síðan | Sæmorn vaða,
þá vas oss synjat
Sváfnis dóttur.
hringum gœddrar,
es hafa vildum. |
|---|---|

3. Konungr bað, at þeir skyldu fara annat sinn; fór hann sjálfr. En er þeir kómu upp á fjall, ok sá á Sváfaland lanzbruna ok jóreyki stóra. Reið konungr af fjallinu fram í landit ok tók nátt-ból við á eina. Atli helt vörð ok fór yfir ána. Hann fann eitt hús. Fugl mikill sat á húsinu ok gætti, ok var sofnaðr. Atli skaut spjóti fuglinn til bana, en í húsinu fann hann Sigrlinn konungs dóttur ok Álofu jarls dóttur ok hafði þær báðar braut með sér. Fránmarr jarl hafði hamazk í arnar líki ok varit þær fyrir hernum með fjölkyngi. Hröðmarr hét konungr, biðill Sigrlinnar. Hann drap Sváfakonung ok hafði rænt ok brent landit. Hjørvarðr konungr fekk Sigrlinnar en Atli Álofar. Hjørvarðr ok Sigrlinn áttu son mikinn ok vænan. Hann var þøgull; ekki nafn festisk við hann. Hann sat á haugi; hann sá ríða valkyrjur níu ok var ein gøfuglig-ust. Hon kvað:

6. Síð munt Hælgí
hringum ráða,
ríkr rógapaldr,
né Røðulsvøllum,
ørn gól árla,
ef æ þegir, | þótt harðan hug
hilmir gjaldir.
H. kv. 7. Hvat lætr fylgja
Hælgá nafni,
brúðr bjartlituð,
alls bjóða ræðr? |
|---|---|

5. *meginnjalli*: på hovedfjældet, midt på de ørkenagtige fjælde, hvor hestenes udmattelse var allerubejligst. — *Sæmorn*: ukendt elv. — *þá vas* o. s. v.: det allerværste kommer til sidst. — L. 9—10 er sikkert uægte.

Prosa 3. *ok sá*: eftersætningen indledes her med *ok*.

6. *rógapaldr*: kamp-abild, kenning for en kriger. — *Røðulsvøllum*: må snarest opfattes som egennavn, egl. 'Sol-sletten'. — L. 5 er parentetisk, indholdet er symbolsk, "ørnen galede (= galer) tidlig" og viser mod, — sål. skulde også Helge blive. — *gjaldir*: viser, ejer (uden at bruge modet effektivt).
7. *Hælgá*: er gen., 'navnet Helge'. — *þik*: dig selv, stærkt betonet. — Det var skik, at en gave fulgte med navnegivningen (*nafnfestr*). Efter dette ser det ud til, at Helge ikke havde haft noget bestemt navn, jfr. prosabemærkningen.

hygg fyr ǫllum
atkvæðum vël,
þigg ek eigi þat,
nema þik hafak.
Valk. kv. 8. Sverð veytk liggja
í Sigarsholmi
fjórum færi
an fimm tǫgu,
eitt es þeira
ǫllum bętra | vígnesta bǫl
ok varit gollí.
9. Hringr 's í hjalti,
hugr 's í miðju,
ógn 's í oddi
þeims eiga getr,
liggrr með eggju
ormr dreyrfáaðr,
en á valbǫstu
verpr naðr hala. |
|---|---|

4. Eyliimi hét konungr. Dóttir hans var Sváfa. Hon var valkyrja ok reið lopt ok lǫg. Hon gaf Helga nafn þetta ok hlífði hánnum opt síðan í orrostum. Helgi kvað:

10. Estat Hjörvarðr
heilráðr konungr,
folks oddviti,
þótt frágr séir;
lézt eld eta
jǫfra byggðir,
en þeir angr við þik
ekki gęrðu. | 11. En Hróðmarr skal
hringum ráða,
þeim es óttu
órir niðjar,
sá sésk fylkir
fæst at lífi,
hyggsk aldauda
arfi at ráða. |
|---|---|

-
8. *Sigarsholmi*: ukendt lokalitet. — *færi*: færre (hds. har *færa*, umuligt); der er altså tale om 46 sværd; tallet er lidet forståeligt i og for sig. — *vígnesta bǫl*: kenning for sværd. *vígnest* (fem.) enten sværd el. spyd. — *varit gollí*: med guldomviklet hjalte.
9. *Hringr*: en ring, i hjaltet; sværd af den art er fundne mange steder, også i Norge. Der er ingen grund til at mistænkeliggøre ordet (jfr. Nerman: The poetic Edda s. 40 f.). Ringsværd og mindet om dem har kunnet leve langt ned i tiden; der er ingen grund til at sætte digtet til o. 700, fordi ring-sværd her antydes. — *ormr*: ǫ: orm-(slange)tegning. — *valbǫstu*: ordets betydning er ukendt; det er vel fem., *valbǫstu* er da dativ. — *naðr* = *ormr* (l. 6). Mellem v. 9 og 10 er der gået en rum tid.
10. *heilráðr*: hvis råd, bestemmelser, er hele, fuldstændige og hensigtsmæssige. — *eld eta*: hvad der sigtes til, er ukendt.
11. *En Hróðmarr* o. s. v.: sigter til de plyndringer, som prosa 3 antyder. — *niðjar*: forfædre. — *aldauda arfi*: arv, hvortil der ingen arvinger er. — *dauðra* i R er sikkert urigtigt. *aldauda arfr* er norsk udtryk.

úr gan stafn hefk opt búit ok kvalðar kveldriður.	A. kv. 7. þú vast hála fyr hildings skipum ok látt í fjarðar mynni fyrir; ræsis rekka es þú vildir Rön gefa, ef þér kæmit í þverst þvari.
5. Hvé þú heitir, hála nágróðug? nefn þinn fála föður; níu røstum es þú skyldi neðar vesa ok æxi þér á baðmi barr.	Hr. kv. 8. Duliðr est nú Atli, draums kveðk þér vesa, síga lætr brýnn fyr bráar; móðir mín lá fyr mildings skipum; ek drækða Hlõðvarðs sonum í hafi.
Hr. kv. 6. Hrímgæðr heitik, Hati hét minn faðir, þann vissak ámátkastan jötun.	— — — — — A. kv. 9. Gneggja myndir Atli, ef gældr né værir,
margar brúðir lét frá búi tæknar, unz hann Hælgj hjó.	

5. *hála*: jfr. Hhund v. 58. — *nágróðug*: lig-begærlic. — *es þú*: bör mulig udgå. — *níu røstum neðar*: 9 mil længere nede, 9 mil nede i jorden. — *æxi*: R har *vaxi*, der måske kan beholdes, men imperf. conj. er her egl. det ventede, efter *skyldi*. — *baðmi*: = *faðmi* 'op af (fra) din favn, barm'. — *barr*: byg(korn), el. fyrretræ(?).
6. *Hati*: bet. vel 'hader, fjende', ellers ukendt. — *búi*: hjemmet.
7. *þú vast*: *þú* er her stærkt betonet, "det var (altså) dig, der o. s. v.". — *ok látt*: bör måske udgå, *es* vistnok også. — *þverst*: er sikrest at opfatte som superl. til *þverr*, 'på tværs'; der er ingen rimelighed for, at her skulde foreligge et subst. *þvest* (uden *r*), 'fast hvalkød'. — *þvari*: egl. 'et bör', her spyd(skaft); jfr. spydnavnet *brynþvari*, der beskrives (i Egilss.) sål: "Spidsen 2 alen lang, firkantet og bred foroven, skaftet en arm langt, meget tykt og jærnomviklet". "Dersom ikke et spyd var kommet dig påtværs (hindrende) i vejen".
8. *Duliðr*: vildfarende. — *draums*: drømmens, "som i drømme" (mener jeg du er). — L. 3: "du lader dine øjenbryn synke ned for øjenhårene", et lidt skruet udtryk for "du lukker øjnene" (som om du sov). — *móðir mín*: det var min moder. — *ek*: betonet. — *Hlõðvarðs sonum*: ganske ukendt.
- Herefter mangler sikkert et vers, replik af Atle, der har givet Hrímgærd anledning til tanken i det følg. vers.
9. *Gneggja*: vrinske (som i brunst). — *gældr*: kastreret. — *brættir* — *hála*: strække sin hale i vejret, ligesom for (drillende) at indbyde til coitus. — *aptarla*: langt tilbage, langt nede, for at be-

- brettir sinn Hrímgæðr hala.
 aptarla hjarta
 hygg at þitt Atli sé,
 þótt hafir reina rødd.
 A. kv. 10. Reini munk þér
 þykkja
 ef reyna knátt,
 ok stígak land af legi,
 öll munt lemjask,
 ef mér es alhugat,
 ok sveigja þinn Hrímgæðr
 hala.
 Hr. kv. 11. Atli gakk á land,
 ef afli treystisk,
 ok hittumk í vík Varins,
 rifja rétti
 es þú munt rekkur fáa,
 ef mér í krummur kemr.
 A. kv. 12. Munkak ganga
 áðr gumnar vakna,
 ok halda of vísa vøðr;
 esa mér ørvænt,
 nær óru kemr
 skass upp und skipi.
 Hr. kv. 13. Vaki þú Hælg
 ok bætt við Hrímgæði,
 es lézt höggvinn Hata,
 eina nótt
 kná hon hjá jøfri sofa,
 þá hefr hon þølva bætr.
 H. kv. 14. Loðinn heitir,
 leidd est mannkyni,
 sá býr í þolleyju þurs,
 hundviss jøtunn,
 hraunbúa verstr,
 sá 's þér makligr maðr.
 Hr. kv. 15. Hina vildu heldr,
 es reð hafnir skoða
 fyrri nótt með firum.
 — — — —
 16. Marggollin mæ
 mér þótti afli bera
 (hér sté hon land af legi)
 ok fæsti svá yðvarn flota,

tegne fejheden. — *reina: hreina* i R beror på fejl, det rette giver sig af sig selv; *reini* 'en hingst'; *reina* snarest gen. pl.

10. *Reini*: R har *remi* (fejlæsning af *in* som *m*); 'en rigtig (kraftig) hingst'. — *lemjask*: blive lamslået. — L. 5: "hvis jeg for alvor vil". — *sveigja*: sænke, bringe til at synke (modsat *brætta*).
11. *vík Varins* (*Varinsvík*): ukendt lokalitet. — *rifja rétti*: rettelse af (dine) ribben; "du skal da nok få dine (buede) ribben gjort lige", d. v. s. du skal blive trykket flad. — *krummur*: krumme hænder, klør.
12. *ok: men.* — *ørvænt*: uden forventning; "jeg kan aldrig vide". — *und skipi*: for at lade det kænre.
13. *bætt*: giv bod. —
14. *Loðinn*: navnet viser allerede, hvor modbydelig denne jætte må tænkes at være. — *þolleyju*: som sædvanlig ukendt lokalitet. — *hraunbúa*: stenhuleboer.
15. *Hina*: stærkt betonet, *Hende*, den anden. — *skoða*: undersøge.
16. *Marggollin*: rigeligt prydet med guld. *mér* kan godt bære forlydsrimet. — *afli bera*: være overmægtig i styrke.

hon ein því veldr, es eigi mák	þaðan kemr með öldum ár alt vas mér þat lætt es læitk.
buðlungs mǫnnum bana.	H. kv. 19. Austr lít Hrímgērðr,
H. kv. 17. Hęyr nú Hrímgērðr, ef þetik harma þér, sęg þú gęrr gramí, vas sú ein véttr, es barg ęðlings skipum, eða fóru flęiri saman?	ef þik lostna hęfr Hęlgi hęlstǫfum, á landi ok á vatni borgit 's lofðungs flota ok siklings mǫnnum hit sama.
Hr. kv. 18. Þrennar níundir męyja,	A. kv. 20. Dagr es nú Hrímgērðr,
þó reid ein fyrir hvít und hjalmi męr, marir hristusk, stóð af mǫnum þęira dogg í djúpa dala, hagl í hóva viðu,	ęn þik dvalða hęfr Atli til adrlaga, hafnarmark þykkir hlęgligt vesa, þars þú í stęins líki stęndr.

17. *gęrr*: yderligere. — *ęin*: alene.

18. *þrennar* o. s. v.: nemlig *vǫru*. — L. 5—8 er uden tvivl indskud; den slags kosmogoniske ting er fuldkommen absurde i denne smhæng og dette væsens mund; de må ved et tankeknytt være indkomne her. De har da fortrængt en linje, versets l. 5. I Vafþr. 14 findes en anden oprindelse til duggen. — *lęitt*: ækelt, modbydeligt.

19. *Austr lít*: se mod øst, i sm øjeblik rinder solen op, og har den sm virkning på jættekvinden som på dværgen i Alvisssm. Sål. "dagedes jætter oppe" i senere isl. opfattelse. — *ęf*: om ikke o. s. v. Ordet er fuldkommen rigtigt. — *siklings*: = *lofðungs*, kongens; ordets oprindelse er usikker; Snorre satte det i forb. med *Sigarr* (SnE I, 522).

20. *hafnarmark*: mærke ved indsejlingen til havnen. — *hlęgligt*: lattervækkende, på grund af jættekvindens skikkelse, et uhyre (af hvad art?) med hale.

Der har været tvivl om, hvem der udtalte de to sidste vers, men man har et bestemt holdepunkt i navnene *Hęlgi* og *Atli*, der, efter mange analogier, er ensbetydende med *ęh*.

Helgakviða. Prosa 6. *várar*: ægteskabelige løfter. — *bragarfulli*: heltebægeret; *bragr* 'den bedste, ypperste', således kaldtes Tor (han kaldtes *Ása-bragr*) og det er vel et Tors-bæger der menes. Men vistnok er et sådant bæger blevet drukket i forb. med løfter om at udføre bedrifter. — *Sonargǫltr*: *sonar* se *Vspǫ* hin skamma v. 9; *sonargǫltr* var den store, fede galt, der ofredes. I Hervarars. synes *sonargǫltr* at være sat i forb. med Freyr, også han kaldes

6. Helgi konungr var allmikill hermaðr. Hann kom til Eylima konungs ok bað Sváfu dóttur hans. Þau Helgi ok Sváfa veittusk várar ok unnusk furðu mikit. Sváfa var heima með feðr sínum, en Helgi í hernaði. Var Sváfa valkyrja enn sem fyrr. Heðinn var heima með fõður sínum, Hjørvarði konungi, í Nóregi. Heðinn fór einn saman heim ór skógi jólaaptan ok fann trollkonu. Sú reið vargi ok hafði orma at taumum ok bauð fylgð sína Heðni. “Nei,” sagði hann. Hön sagði: “Þess skaltu gjalda at bragarfulli.” Um kveldit óru heitstrengingar. Var fram leiddr sonargõltr. Lögðu menn þar á hendr sínar ok strengðu menn þá heit at bragarfulli. Heðinn strengði heit til Sváfu Eylima dóttur, unnustu Helga bróður síns, ok iðraðisk svá mjök, at hann gekk á braut villistígu suðr á lönð ok fann Helga bróður sinn. Helgi kvað:

<p>12. Kom heill Heðinn,
 hvat kant sęja
 nýra spjalla
 ór Nóregi,
 hví 's þer stillir
 stókt ór landi
 ok est einn kominn
 oss at finna?</p> <p>Heð. kv. 13. [Erumka stillir
 stókt ór landi],
 mik hefr miklu glæpr</p> | <p>meiri sóttan,
 ek hef kærna
 hina konungbornu
 brúði þína
 at bragarfulli.</p> <p>H. kv. 14. Sakask eigi þú,
 sǫnn munu verða
 ǫlmǫl Heðinn
 okkur þęggja.</p> <p>— — —</p> <p>15. Mér hefr stillir</p> |
|---|--|

“den ypperste af aserne”; det er sål. muligt, at det er ham, der menes med *bragr*. — *til*: om at ægte.

12. *hví* o. s. v.: Helge får det indtryk af Hedin, at han er en flygtning og forudsætter, at han er udjaget af sit land. — *stillir*: her ‘fyrstesøn’.
13. L. 3—4 udtaler, at det Hedin har begået er meget værre end om han f. eks. havde slået en mand ihjel og var blevet dømt fredløs. — *glæpr*: en forseelse, begået af sjælelig blindhed, forklares ved l. 5 f.
14. *Sakask*: anklag dig. — *sǫnn—verða*: ǝ: vil gå i opfyldelse. — *ǫlmǫl*: udtalelser, løfter, ved drikkelaget (bragebægret). Hvad Helge sigter til for sit eget vedkommende, er uklart; det har vel stået i den tabte (sidste) halvdel.
15. *stillir*: ǝ: Alfr Hrodmars søn (v. 21 og prosa 7). — *til eyrar*: egl. ‘til holmgang’, her: ‘til kamp’; sål. bruger også bl. a.

stefnt til eyrar,	at Heðinn væri
þriggja náttu	góðs verðr frá þér
skylak þar koma;	ok gjafa stórra;
if es mér á því,	þér es sœmra
at aprtr komak;	sverð at rjóða,
þá má at góðu	an frið gefa
gerask slíkt ef skal.	fjónðum þínum.

Heð. kv. 16. Sagðir Helgi,

7. Þat kvað Helgi, þvíat hann grunaði um feigð sína ok þat at fylgiur hans hǫfðu vitjat Heðins þá er hann sá konuna ríða varginum. Álfr hét konungr, son Hróðmars, er Helga hafði vǫll haslaðan á Sigarsvelli á þriggja náttu fresti. Þá kvað Helgi:

17. Reið á vargi,	hón vissi þat,
es røkvit vas,	at veginn myndi
fljóð eitt es hann	Sigrlinnar sonr
fylgju þeiddi;	á Sigarsvǫllum.

8. Þar var orrosta mikil ok fekk þar Helgi banasár.

18. Sændi Helgi	Sig. kv. 19. Mik hefr Helgi
Sigar at ríða	hingat sendan
ept Eylima	við þik Sváfa
eingadóttur;	sjalfa at mæla;
“bið bráðliga	þik kvazk hilmir
búna verða,	hitta vilja,
ef hon finna vill	áðr ítrborinn
fylki kvikvan”.	öndu týndi.

Gunnlaugr ordet *eyrr*, vel egl. en sandet holm. — *þá*: i det tilfælde, *o*: hvis jeg ikke kommer levende derfra.

16. *Sagðir*: hvad der sigtes til, er ukendt. — Tanken i verset er: “jeg fortjæner ingen store gaver af dig, — ti jeg har forbrudt mig imod dig —, hellere skulde du rødfarve dit sværd (*o*: i mit blod) end give dine fjender (*o*: mig) fred”.

Prosa 7. *fylgjur*: følgeånd, at en sådan kunde tænkes at gå over fra den ene person til den anden, findes der flere eksempler på.

17. *røkvit vas*: var blevet mørkt. — *hann*: *o*: Hedin. — *fylgju þeiddi*: bad om at måtte følge ham, blive hans følgeånd. — Dette vers må Helge tænkes at sige efter at han havde fået banesåret, om til sig selv el. til en anden er uklart.

18. *ept*: for at hænte.

- Sv. kv. 20. Hvat varð Hēlga
Hjörvarðs syni?;
mér 's harðliga
harma leitit,
ef hann sær of lék
eða sverð of þeit,
þeim skalk gumna
grand of vinna.
- Sig. kv. 21. Fell hér í morgin
at Frekastęini,
buðlungr sás vas
baztr und sólu;
Alfr mun sigri
ollum ráða,
þótt þetta sinn
þorfgi væri.
- H. kv. 22. Hęil ves þú Sváfa,
hug skalt deila,
sjá mun í hęimi
hinztr fundr vesa;
téa buðlungi
blæða undir,
- mér hęfr hjörri komit
hjarta hit næsta.
23. Biðk þik Sváfa,
brúðr grátattu,
ef vill mínu
máli hlýða,
at þú Heðni
hvílu gęrvir
ok jöfur ungan
óstum leiðir.
- Sv. kv. 24. Mælt hafðak þat
í munarhęimi,
þás mér Hęlgi
hringa valði,
myndigak lostig
at liðinn fylki
jöfur ókunnan
armi vęrja.
- Heð. kv. 25. Kyss mik Sváfa,
kemk ęigi áðr
Rogheims á vit
né Røðulsfjalla,
-
20. *varð*: skete (for H.), "hvilken ulykke har ramt H."? Sváfas noget usammenhængende tale vidner om hendes sjæls oprevethed. — *lék*: har overvældet ham. — L. 7—8 har kun sigte på l. 6. Hendes valkyrjenatur fornægter sig ikke.
21. *ollum sigri*: sejren fuldt ud, fuldkommen. — L. 7—8: "men det skulde ikke være sket denne gang".
22. *hug skalt deila*: du skal dele dit sind, o: være behersket, rolig, jfr. *skapdeildarmadr*, 'en person, der holder sit sind i ligevægt imellem to yderligheder'. — *téa blæða*: omskrivning for *blæða*. — *hjarta*: er dativ.
23. *hvílu gęrvir*: reder en sæng, o: bliver hans hustru. — *óstum leiðir*: giver (ham) din kærlighed.
24. *munarhęimi*: se v. 1. — *hringa*: trolovelsesringen er vel snarest ment. — *lostig*: med min gode vilje. — *ókunnan*: en mig — tidligere — ukendt.
25. *Kyss*: da Sváfas ord ikke er helt afvisende — hun må jo også

aðr hefnt of hefkr
Hjörvarðssonar

þess 's buðlungr vas
baztr und sólu.

9. Helgi ok Sváfa er sagt at væri endrborin.

opfylde Helges sidste bön —, betragter Hedin dem som et løfte og beder om trolovelseskysset. — *Rogheims, Røðulsfjalla*: ukendte lokaliteter; i v. 6 nævnedes *Røðulsvellir*, det samme, altså fejl på det ene el. det andet sted?.

VOLSONGAKVIÐA HIN FORNA.

Frá Volsungum.

1. Sigmundur konungr Volsungsson átti Borghildi af Brálundi. Þau hétu son sinn Helga ok eptir Helga Hjörvarðssyni. Helga fóstraði Hagall. Hundingr hét ríkr konungr; við hann er Hundland kent. Hann var hermaðr mikill ok átti marga sonu, þá er í hernaði váru. Ófriðr ok dylgjur váru á milli þeira Hundings konungs ok Sigmundar konungs; drápu hvárir annarra frændr. Sigmundur konungr ok hans ættmenn hétu Volsungar ok Ylfingar. Helgi fór ok njósnaði til hirðar Hundings konungs á laun. Hemingr son Hundings konungs var heima. En er Helgi fór í brott, þá hittu hann hjarðarsvein ok kvað:

1. Sæg þú Hęmingi,	ér ulf gráan
at Hęlgi man,	inni hofðuð
hvęrn í brynju	þars Hamal hugði
bragnar fęldu;	Hundingr konungr.

Volsungakviða hin forna. Navnet findes i prosa 4; der er al grund til at antage, at alle de anførte vers tilhører et og samme kvad. Alle versene ligner hinanden både i stil og (metrisk) form; men samleren har måske behandlet digtet noget vilkårligt.

Prosa 1. *átti Borghildi*: taget fra Hhund. Iøvrigt er indholdet samlerens slutninger el. vilkårlige bemærkninger (*Hundland*).

1. *Hęmingi*: navnet skrives med *ę* (pros.) og *ei* (her); det er som skriveren havde haft en lang vokal; rimeligvis har navnet haft kort vokal, dannet af *hęm*. — *hvęrn*: *o*: hans fader; *hvęrn í brynju*, 'hvilken brynjeklædt mand'. — *ulf gráan*: Helge mener sig selv, *ulfr* sigter til Helges hævntanker. — *Hamal*: findes som personnavn. Efter dette skulde man tro, at Hamall var velkendt hos Hunding og som velsindet person. Iøvrigt antager nogle, at *Hamall* egl. bet. 'vædder', og at der her foreligger et ordspil, "I troede, at det var en vædder, hvad der var en ulv". Sikkert er dette ingenlunde, da *hamall* = vædder ellers er ukendt.

2. Hamall hét son Hagals. Hundingr konungr sendi menn til Hagals at leita Helga, en Helgi mátti eigi forðask annan veg, en tók klæði ambáttar ok gekk at mala. Þeir leituðu ok fundu eigi Helga. Þá kvað Blindr enn þölvísi:

2.	Hvóss eru augu
í Hagals þýju;
esa þat karls ætt
es á kvernum stendr,
steinar rifna,
stökkur lúðr fyrir.	hildingr þegit,
es vísi skal
valbygg mala;
hjeldr es sœmri
hendi þeiri
meðalkafli
an mǫndultré.
3.	Nú hefr hǫrð dæmi
Hagall svaraði ok kvað:	
4.	þat 's lítil vǫ,
þótt lúðr þrumi,
es mæ'r konungs
mǫndul hrœrir.	sœm víkingar,
áðr hana Hælg
hǫptu gærði.
5.	Hón skævaði
skýjum œfri
ok vega þorði	6. Systir 's þeira
Sigars ok Hǫgna,
því hefr ǫtul augu
Ylfinga man.

Prosa 2. *Blindr enn þölvísi*: er identisk med *Blindr illi* i Hromund Greipssons saga; han leder der efter Hromund hos Hagal, dennes kone lader Hromund iføre sig kvindeklæder og male; det er samme sagn. Saxo kender en *Bolvisus luminibus captus* ∴ Bólvis d. blinde; der er vendt op og ned på navn og tilnavn (i sagnet om Hagbard og Signý).

- Begyndelsen af verset er tabt. — *Hvóss*: hvasse, lynende. — *karls ætt*: en af bondeslægt. — *stökkur*: må her snarest bet.: hopper (på grund af de kraftige drejninger). — *fyrir*: derved.
- dæmi*: vilkår, lod. — *mala*: mgl. R, men er sikkert det rigtige. — *valbygg*: egl. vælsk byg ∴ toradet byg. — *meðalkafli*: sværds håndtag, egl. 'mellemsykke' (mellem de to hjalter). Linien er metrisk for kort (egl. kun 3 stavelser); der er mulig udfaldet et ord som *hjors* i linjens begynd. — *mǫndultré*: træ(skaft) der er *mǫndull*, 'kværnhåndtag'.
- lítil vǫ*: = *váltit*, 'intet at undres over'. — *þrumi*: larmer, knager stærkt. — *mæ'r konungs*: en kongedatter; efter det følg. skulde der altså her være tale om en fangen kongedatter, der var bleven gjort til trælkvinde.
- skævaði*: bevægede sig rask (∴ til hest), altså som valkyrje. — Versets slutning mangler.
- Sigars ok Hǫgna*: ukendte personer. — *Ylfinga man*: Ylvinger-nes ∴ Helges slægts trælkvinde.

3. Undan komsk Helgi ok fór á herskip. Hann feildi Hunding konung, ok var síðan kallaðr Helgi Hundingsbani. Hann lá með her sinn í Brunavágum ok hafði þar strandhögg, ok átu þar hrátt. Högni hét konungr; hans dóttir var Sigrún; hon var valkyrja ok reið lopt ok lög. Hön var Sváfa endrborin. Sigrún reið at skipum Helga ok kvað:

<p>7. Hverir láta fljóta
fløy við bakka,
hvar hermegir
heima eiguð,
hvers bíðið ér
í Brunavógum,
hvers lystir yðr
leið at kann?</p>	<p>S. kv. 9. Hvar hefr þú hilmir
hildi vakða
eða gögl alin
Gunnar systra?
hví 's brynja þín
blóði stokkin
hví skal und hjölmum
kjöt hrátt eta?</p>
<p>H. kv. 8. Hamall lætr fljóta
fløy við bakka,
eigum heima
í Hléseyju,
bíðum byrjar
í Brunavógum,
austr lystir oss
leið at kann.</p>	<p>H. kv. 10. Þat vann næst nýs
niðr Ylfinga
fyr vestan ver,
ef þik vita lystir,
es ek björnu tók
í Bragalundi
ok ætt ara
oddum saddak.</p>

7. *hermegir*: krigere. — *Brunavógum*: ukendt sagnlokalitet. — *leið at kann*: omskrivning for 'at sejle, rejse'.
8. *Hamall*: Helge skjuler sig selv og sit navn og foregiver, at det er Hamall, der er føreren. — *Hléseyju*: sikkert Læssø i Kattegat. Også dette er et slags skjul; Læssø hørte til Danmarks rige. Navnet bet. vist 'øen i Hlé', men *Hlé* var formentlig det gamle (ældste) navn på Kattegat, omtr. = 'det stille hav' i modsætning til det stormfulde Vesterhav.
9. *gögl Gunnar systra*: Gunns (valkyrjens) søstres (valkyrjernes) gæslinger, ɔ: ravnene. — *und hjölmum*: I, hjælmede krigere. — *kjöt hrátt*: dette ansås for uværdigt for mennesker; når man ikke kunde koge kødet, vandt man det ind i duge og pressede blodet ud, og så gjaldt det for at være kogt.
10. *niðr Ylfinga*: herved røber Helge sig ikke, ti Hamall kunde høre til Ylvingerne. — *fyr vestan*: indeholder en af de få hentydninger til vikingetog i Vesten. — *björnu*: indeholder vist en tvetydighed; ordet synes her at kunne være brugt i sm betydning som angels. *beorn* ɔ: helt, jfr. l. 7—8. — *Bragalundi*: ukendt lokalitet. — *oddum*: ved hjælp af (sværds)oddene.

11. Nú 's sagt mær ok ámunir
hvaðan sakar gørðusk, ossum niðjum.
hví vas á legi mér S. kv. 14. Vaskak fjarri,
lítt steikt etit. folks oddviti,
gær á morgun
grams aldrlokum,
þó tælk slægjan
Sigmundar bur,
es í valrúnum
vígspjöll segir.
- S. kv. 12. Víg lýsir þú,
varð fyr Hēlga
Hundingr konungr
hníga at velli,
bar sókn saman,
es sefa hefnduð,
ok busti blóð
á brimis eggjar.
- H. kv. 13. Hvat vissir þú,
at þeir séim,
snót svinnhuguð,
es sefa hefndum?
margir ro hvassir
hildings synir
15. Leitk þik of sinn
fyr á langskipum,
þás þú byggðir
blóðga stafna
ok úrsvalar
unnir léku,
nú vill dyljask
döglingr fyr mér.
en Högna mæ
Hēlga kunnir.
4. Granmarr hét ríkr konungr, er bjó at Svarinshaugi. Hann átti marga sonu; einn hét Høðbroddr, annarr Guðmundr, þriði

11. Her mgl. vist en halvdel. *hvaðan—gørðusk*: denne hds.s tekst bør bibeholdes, idet *sakar* bet. 'grund, årsag', "hvorfor det skete"; men *því* i den følg. l. må rettes til *hví*, "(grunden) hvorfor jeg måtte spise noget, der kun lidt (o: slet ikke) var stegt".
12. *Víg*: sigter til indholdet af v. 10 (og måske til det tabte halvvers). — *varð*: blev nødt til. — *bar sókn saman*: det kom til et gensidigt angreb, til en kamp. — *sefa*: slægtning. — *busti*: strømmede brusende. — *brimis eggjar*: sværdsæggene.
13. *Hvat*: hvorledes. — L. 2: "at vi er dem". — *hvassir*: kække. — *ámunir*: lignende, som ligner. — *niðjum*: slægtninge.
14. *fjarri*: styrer *aldrlokum* i l. 4. — *gær á morgun*: i går morges. — *í valrúnum*: i val-runer, o: hemmelighedsfuld tale om kamp (og mandefald).
15. *of sinn*: én gang; hvad der her sigtes til er uvist, gået tabt. — *blóðga*: antyder kamp og mandefald. — L. 9—10 er sikkert senere tilføjelse; de er uendelig matte.

Prosa 4. Indholdet beror på Hhund., Starkad-navnet på v 23 (uægte vers). — *Vølsungakv. h. f.*: det er ganske unødvendigt at betragte dette som en overskrift over det følgende, eftersom prosastykkernes redaktør har været alt andet end heldig i sin anordning.

Starkaðr. Höðbroddr var í konungastefnu. Hann fastnaði sér Sigrúnu Högnadóttur. En er hon spyr þat, þá reið hon með valkyrjur um lopt ok um lög at leita Helga. Helgi var þá at Logafjöllum ok hafði barizk við Hundings sonu. Þar feldi hann þá Alf ok Eyjólf, Hjórvard ok Herward, ok var hann allvígmóðr ok sat undir Arasteini. Þar hitti Sigrún hann ok rann á háls hánum ok kysti hann ok sagði hánum erindi sitt, svá sem segir í Völsungakviðu hinni fornu:

<p>16. Sótti Sigrún
sikling glaðan,
heim nam Helga
hönd at sökja,
kysti ok kvaddi
konung und hjalmi.
þá varð hilmir
hugr á vífi.</p> <p>17. Fyrr lézk unna
af öllum hug
syni Sigmundar
an sét hafði.</p> <p>S. kv. 18. Vask Höðbroddi
í her föstnuð,</p> | <p>en jöfur annan
eiga vildak;
þó séumk fylkir
frænda reiði,
hefk míns föður
munróð brotit.</p> <p>19. Nama Högna mæri
of hug mæla;
hafa kvazk Helga
hylli skyldu.</p> <p>H. kv. 20. Hirð eigi þú
Högna reiði
né illan hug
ættar þinnar;</p> |
|--|--|

16. *Sótti: besøgte. — sökja heim hönd: siger væsenlig det samme, heim sóttir þú hönd sagde Sigvat til den unge Magnus. Helga er genit., styret af hönd. — kysti: er trolovelseskysset. — L. 7—8: "da fik fyrsten lyst til (at eje) kvinden". Efter dette er det nu først, at Helge fatter elskov til Sigrun.*
17. Her er den ene halvdel gået tabt, vistnok den første. Det er Sigruns ord, der gengives.
18. *í her: er s. s. prosaens i konungastefnu, ved et fyrstemøde. — jöfur annan: nemlig Helge. — frænda: gen. pl., men hun tænker nærmest på sin fader; det var jo faderen, der skulde bestemme sin datters giftermål. — munróð: sjæls tanker, inderlige ønske.*
19. Også her mangler et halvvers, vistnok det sidste. — *of hug: mod sin hu, mod sin oprigtige tanke. — hylli: her elskov.*
20. *illan hug: uvilje, vrede. — at mér: hos mig, i mit hjem. — eigi: mgl. R, men er nødvendigt.*
- Herefter mgl. sikkert nogle vers, hvis indhold er gengivet i prosa 5, der dog for en del beror på Hhund. *þá komu leiptr o. s. v. >*

þú skalt mér ung
at mér lifa;

ætt átt hin góða,
es eigi séumk.

5. Helgi samnaði þá miklum skipaher ok fór til Frekasteins, ok fengu í hafi ofviðri mannhætt. Þá kómu leiptr yfir þá, ok stóðu geislar í skipin. Þeir sá í loptinu, at valkyrjur níu riðu, ok kendu þeir Sigrúnu. Þá lægði storminn, ok kómu þeir heilir til lands. Granmarssynir sátu á bjargi nokkuru, er skipin sigldu at landi. Guðmundr hljóp á hest ok reið á njósn á bergit við höfnina. Þá hlóðu Völsungar seglum. Þá kvað Guðmundr, svá sem fyrr er ritat í Helgakviðu: Hverr er fylkir, | sá er flota stýrir | ok feikna-lið | færir at landi. Sinfjötli Sigmundarson svaraði ok er þat enn ritat. Guðmundr reið heim með hersögu. Þá sömnuðu Granmarssynir her. Kómu þar margir konungar. Þar var Högni faðir Sigrúnar, ok synir hans Bragi ok Dagr. Þar var orrosta mikil ok fellu allir Granmarssynir ok allir þeira höfðingjar, nema Dagr Högnason fekk grið ok vann eiða Völsungum. Sigrún gekk í valinn ok hitti Höðbrodd at kominn dauða; hon kvað:

21. Muna þér Sigrún
frá Sevafjöllum,
Höðbroddr konungr,
hníga at armi,

liðin es ævi,
opt náir hrævi
gránstóð gríðar,
Granmars sona.

- Hhund. 16, *svá sem fyrr* o. s. v.: der henvises til samtalen mellem Sinfjötle og Gudmund, Hhund. 33—46; det halvvers, der her anføres, er Hhund. 33₃₋₆ med den afvigelse, at der her står *fylkir, flota f. lofdungr, liði* (fejl reminiscens). Samleren har ment, at da denne samtale var skreven, så udførlig, var det ikke nødvendigt, at optage en anden fra Völs.kv., der i realiteten var den sm, men i udtrykkene langt finere (og vel kortere). Senere fik han skrupler og indførte samtalen på en kejtet måde (v. 26—31). — *ok er þat enn ritat*: det er de nævnte vers (33—46). *Guðmundr reið* > Hhund. v. 49. — *Högni* > Hhund. v. 55, *Bragi* > Völs. forn. 22.
21. *frá Sevafjöllum*: et bestandigt tilnavn til Sigrún; lokaliteten er, som ellers, uvis, men meget taler for at henlægge den til Vester-Götland, hvor der findes Sävefjäll (og andre navne med *Säfve*). — *hníga at armi*: synke i din favn, blive din hustru. — L. 5 og 8 udgør én sætning. — *gránstóð gríðar*: jættekvindens grå heste, ulvene.

6. Þá hitti hon Helga ok varð allfegin; hann kvað:

<p>22. Esat þér at öllu
alvittr gefit,
þó kveðk nøkkvi
nornir valda;
fellu í morgun
at Frekasteini
Bragi ok Høgni,
varðk bani þeira.</p> <p>23. En at Styrkleifum
Starkaðr konungr,
en at Hlébjörgum
Hrollaugs synir;</p> | <p>þann sák gylfa
grimmúðgastan,
es bardisk bolr,
vas á brott höfuð.</p> <p>24. Liggja at jörðu
allra flestir
niðjar þínir,
at nóum orðnir,
vantat vígi,
vas þér þat skapat,
at þú at rógi
ríkmenni vast.</p> |
|---|---|

Þá grét Sigrún; hann kvað:

<p>25. Huggask Sigrún,
Hildir hefr oss verit;
vinnat skjöldungar sköpum.</p> | <p>S. kv. Lifna myndak kjósa
es liðnir ro,
knættak þér þó í faðmi felask.</p> |
|--|---|

22. L. 1—2: “Der er ikke i alle henseender givet dig”, o: du har ikke i et og alt lykken med dig. — *alvittr*: valkyrje, se Vølkv. 1. — *nøkkvi*: dativ af *nøkkvat* (f. *nøkkvi* af *ne veitk hví*). — Det som mgl. i Sigruns lykke, er at hendes to brødre faldt og det for Helges egen hånd.
23. De her nævnte personer er ukendte; Starkaðr er næppe den berømte helt, selv om l. 5—8 — ti det er ham, der her menes — minder om hvad Saxo siger om Starcaterus' fald: *quod (o: caput) corpori avulsum terræ glebam morsu carpsisse fertur*. — *bardisk*: tumlede sig.
24. *at jörðu*: = *við velli*. Se Krit. bem. — *vantat*: du modstod ikke, du kunde ikke hindre. Jfr. Vølkv. 32. — *Imod at vas* her bærer forlydsrimet er det intet at indvende. — *skapat*: tildelt af skæbnen. — *at rógi*: til strid, æmne til strid.
25. Dette vers er et senere indskud; det er digtet i ljóðaháttur, og må være her indsat fra et andet digt. — *Hildir*: kampvoldende kvinde; er måske en hentydning til sagnet om Hedin og Högne. — *Lifna*: af part. *lifinn* (af et *lífa*), levende. “Men dog — uagtet de er døde — vil jeg gemme mig i din favn”. Også dette *lifna* minder om genoplivelsen i Hjadningesagnet.

7. þetta kvað Guðmundr Granmarsson:
26. Hverr es skjöldungr, arf Fjorsunga,
 sás skipum stýrir, und sik þrungit.
 lætr gunnfana G. kv. 28. því fyrr skulum
 gollinn fyr stafni; at Frekasteini,
 þykkjat mér frið ó-sáttir saman
 í fararbroddi, of sakar dæma;
 verpr vígroða mál 's Höðbroddi
 of víkinga. hefnd at vinna,
 Sfj. kv. 27. Hér má Höðbroddr ef lægra hlut
 Hēlga kenra lengi bórum.
 flótta traudan Sfj. kv. 29. Fyrr munt Goð-
 í flota miðjum; mundr
 hann hefr óðli gęitr of halda
 ættar þinnar, ok bergskorar

26—31 udgør ordstriden imellem Sinfjötle og Gudmund, der burde have stået inde i prosa 5, efter *þá kvað Guðmundr*. Til disse vers findes der paralleller i Hhund, som det ved hvert vers vil blive bemærket.

26. Jfr. Hhund v. 33; ligheden gælder dog kun l. 1—4 el. snarere kun l. 1—2. — *gunnfana*: banner. — *fyr stafni*: i stavnen, sål. at det rager udover denne. — *frið*: fredelige; *friðr* med kort vokal. — *verpr vígroða*: kamp-rødme slynger sig (om vikingerne). *vígroði* bet. sikkert egl. 'rødme på himmelen', der opfattedes som kamp-bebuder; det må være noget sådant, der her menes. — *of*: omkring og over.

27. Jfr. Hhund v. 36, her er det det første halvvers, der om trent er ens; det andet halvvers er helt forskelligt. — *óðli*: odel, arveland, efter dette skulde Helge have (tidligere) underkastet sig (noget af) Höðbrodds lande (rige), men herom vides intet. — *arf*: dette bør sikkert rettes til *arfi*, dativ, da *arf* kun kan være acc.. — *Fjorsunga*: er utolket; at der her skulde foreligge subst. *fjorsungr* 'en slags fisk' og dennes *arfr* = havet er udelukket. *Fjorsungar*, hvis navnet er rigtigt, må være betegnelse for Höðbrodds slægt. Linjer på 5 stavelser findes også 15^a, 26^a, 29^a, 37^a, 43^a.

28. Jfr. Hhund 46, her er der dog kun de to første linjer der kan smstilles (l. 2 ens bægge steder). — *ó-sáttir*: ikke forligte, ǝ: som fjender. — *dæma*: vel egl. 'have (rets)strid' med hinanden. — *ef lægra* o. s. v.: en hentydning til 27⁵⁻⁸, og heri ligger en indrømmelse af det dér sagte; *bera lægra hlut*: være underlegen, komme til kort.

29. Hertil findes intet tilsvarende i Hhund. — *halda*: vogte. — *heslikylfu*: kølle, stok, af hasseltræ, vidner om norsk oprindelse, ligesom det hele beror på norske forhold. — *blíðara*: gunstigere,

brattar klífa,
hafa þér í hendi
heðlikylfu,
þat 's þér blíðara
an brimis dómar. | þótt hildingar
heiptir deili.
31. Þykkjat mér góðir,
Grammars synir,
þó dugir siklingum
satt at mæla;
þeir merkt hafa
á Móinsheimum,
at hug hafa
hjörum at bregða.
eru hildingar
hólzti snjallir. |
|---|--|
- Helgi kv. 30. Þér 's Sinfjötli
 sœmra miklu
 gunni at heyja
 ok glaða ornu,
 an ónýtum
 orðum at bregðask,

8. Helgi fekk Sigrúnar ok áttu þau sonu. Var Helgi eigi gamall. Dagr Hognason blótaði Óðin til fðurhefnda. Óðinn léði Dag geirs síns. Dagr fann Helga mág sinn, þar sem heitir at Fjöturlundi. Hann lagði í gögnum Helga með geirnum. Þar fell Helgi, en Dagr reið til Sevafjalla ok sagði Sigrúnu tíðendi:

32. Trauðr emk systir
trega þér at segja,
ek hef nauðigr
nipti grœtta,
fell í morgun | und Fjöturlundi
buðlungr sás vas
baztr í heimi.
(ok hildingum
á halsi stóð). |
|--|--|

lettere. — *brimis dómar*: sværdets domme, kamp; *dómar* valgt m. h. t. *dæma* i v. 28.

30—31. Er med nogle ubetydelige varianter enslydende med Hhund 47—48. De passer lige godt bægge steder. Det er umuligt at afgøre, hvor de opr. hører hjemme; snarest kunde de synes at have hørt til Völs. forn. og at være derfra lånt af digteren til det yngre kvad.

30. *bregðask: deili* R må rettes sål. efter teksten i Hhund, 'göre hinanden bebrejdelser'. — *heiptir deili*: har strid (kamp) med hinanden.

31. *dugir*: sömmer det sig. — L. 9—10 er sikkert uægte tilklistet slutning af uendelig mathed. — *hólzti*: = *hólzt til*, meget.

Prosa 8. *Var*: = *varð*, blev.

32. *trega*: sorg, et sorgens æmne. — *segja*: meddele, forkynde. — *nipti*: min søster. — *und*: under, ɔ: ved. — *Fjöturlundi*: lænketræet, ukendt. Man har mindet om den lucus hos Semnonerne, som Tacitus omtaler, *nemo nisi vinculo ligatus ingreditur*, men om der her er nogen tilknytning, er ganske usikkert. — L. 9—10 er sikkert

- S. kv. 33. þik skyli allir ef værir vargr
 eiðar bíta, á viðum úti
 þeir es Hēlga auðs andvani
 hafðir unna ok alls gamans,
 at hinu ljósa hefðira mat,
 Lēiptrar vatni nema á hræum spryngir.
34. Skríði at þat skip, D. kv. 37. Ær est systir
 es skríði und þér, ok ørvita,
 þótt óskabyrr es bræðr þínum
 eptir læggisk, þiðr forskapa;
 rinniat sá marr, einn veldr Óðinn
 es rinni und þér, öllu þølvi,
 þótt fiandr þína þvít með sífjungum
 forðask eigir. sakrúnar bar.
35. Bítia þér þat sverð, 38. þér býðr bróðir
 es bregðir þú, bauga rauða,
 nema sjølfum þér öll Vandilsvé
 syngvi of høfði. ok Vígdala;
 36. þá væri þér hefnt haf halfan heim
 Hēlga dauða, brúðr baugvarið,
 ok burir þínir.

yngre tillæg. á halsi stóð: fældede; udtrykket er hæntet fra den skik, at sejrherren stillede sin fod på den fældede fjendes hals.

33. *Lēiptrar vatni*: elven *Lēiptr* (lyn) er vel identisk med den i Grí. 29, men man ved ikke, hvorfor eder aflagdes netop ved dens vand; mulig hænger det sm med dens egenskab af at være særlig klar (*ljós*). — *unnar steini*: herom kan det sm siges; *unnar* er vel næppe egennavn.
34. *skríði*: skal skride, løbe. — *óskabyrr*: ønsket medbør, den bedste medvind.
35. *syngvi* o. s. v.: synger, suser, over dit eget hoved, o: dræber dig selv. — Den sidste halvdel er gået tabt; deri har måske stået et ønske om, at hans skjold ikke skal værne ham.
36. *vargr*: (fredløs) ulv. — *spryngir*: åd dig ihjæl.
37. *for skapa*: vanskæbne, ulykke. — *sífjungum*: besvogrede, o: Helge og Dag. — *sakrúnar bar*: bar skyld-runer, omskrivning for at hidse op imod hinanden. Heri ligger ikke, at Odin også har hidset Helge op imod svogeren.
38. *Vandilsvé*, *Vígdala*: ukendte lokaliteter. — *heim*: ejendom, rige (som Dag havde rådighed over). — *baugvarið*: ring-prydet.

- S. kv. 39. Sitka svá sæl
 at Sevafjöllum
 ár né of nætr
 at unak lífi,
 nema at liði lofðungs
 ljóma bregði,
 rinni und vísa
 Víglær þinig.
 gollbitli vanr,
 knegak grami fagna.
40. Svá hafði Helgi
 hrædda gǫrva
 frándr sína alla
 ok frændr þeira,
- sẽm fyr ulfi
 Óðar rynni
 geitr af fjalli
 geiskafullar.
41. Svá bar Helgi
 af hildingum
 sẽm ítrskapaðr
 askr af þyrni
 eða sá dýrkalfr,
 dǫggu slunginn,
 es efrí fẽrr
 ǫllum dýrum.
 ok horn glóa
 við himin sjalfan.

9. Haugr var gǫrr eptir Helga; en er hann kom til Valhallar, þá bauð Óðinn hánum ǫllu at ráða með sér. Helgi kvað:

42. Þú skalt Hundingr
 hverjum manni
 fótlaug geta
 ok funa kynda,
- hunda binda,
 hesta gæta,
 gefa svínum soð,
 áðr sofa gangir.

39. *sæl*: rig; hentyder til Dags store tilbud. — *ár*: om morgenen, dagens begyndelse, hvor man efter nattens hvile kunde føle sig frisk. — L. 5—6: “medmindre fyrstens mandskab — og med ham selv — viser sig” egl. ‘lyset falder på ham’. — *Víglær*: Helges hest, ‘kamp-vind’, hurtig som vind i kampen? — De to sidste linjer er sikkert tillæg. — *gollbitli*: guldbidsel. — *knegak*: så at jeg kunde.
40. Sigrun slutter med den pragtfulde beskrivelse af Helge. — *geiskafullar*: rædselslagne. Dette billede er ægte norsk.
41. *ítrskapaðr*: herlig formet, et udmærket adj. om asken. — *dýrkalfr*: vel hjortekalv. — *efrí fẽrr*: overrager. — *horn*: hvis horn. — L. 9—10 er vist også tillæg.
42. Man har antaget, at dette vers beroede på tildigtning, da man mener, at det, Helge her pålægger Hunding, ikke passer til det ædle heltebillede af Helge ellers. Og det er vist rigtigt. Det jordiske liv tænkes fortsat i Valhal i alle enkeltheder. Med *svínum* kan der være tænkt på Sæhrímnir.

10. Ambátt Sigrúnar gekk um aptan hjá haugi Helga ok sá, at Helgi reið til haugsins með margra menn. Ambátt kvað:

43.	Hvárt eru þat svik ein,
es séa þykkjumk,
eða ragnarǫk?
ríða menn dauðir,
es jóa yðra
oddum keyrið,
eða es hildingum
heimfǫr gefin? | H. kv. 44. | Esa þat svik ein,
es séa þykkisk,
né aldar rof,
þótt oss lítir,
þótt jóa óra
oddum keyrim,
nema es hildingum
heimfǫr gefin. |
|-----|---|------------|--|

11. Heim gekk ambátt ok segir Sigrúnu:

45.	Út gakk Sigrún
frá Sevafjöllum,
ef þik folks jaðar
finna lystir;
upp 's haugr lokinn, | kominn es Hēlgi
dǫlgspor dreýra,
dǫglingr bað þik,
at sárdröpa
svēfja skyldir. |
|-----|---|--|

12. Sigrún gekk í hauginn til Helga ok kvað:

46.	Nú emk svá fęgin
fundi okrum
sem átfrekir
Óðins haukar,
es vals vitu
varmar bráðir
eða dǫgglitir
dagsbrún séa. | 47. | Fyrr vilk kyssa
konung ólífðan
an blóðugri
brynju kastir,
hár 's þitt Hēlgi
hélu þrungit,
allr es vísi
valdǫgg slęgin. |
|-----|---|-----|---|

43. *svik*: sansebdrag, őjenforblændelse. — L. 4 er ikke en spørge-sætning. — *oddum*: spydspidserne.

44. *aldar rof*: menneskenes undergang, = *ragnarǫk*. — *nema*: omtr. = men. — *heimfǫr*: besøg i hjemmet, hvad enten der kunde være tale om et længere eller kortere ophold.

45. *folks jaðar*: folkets (hærens) værn, Helge. — L. 5—6 er sikkert et indskud. — *dǫlgspor*: kampspor = sår. — *sárdröpa*: blodet. — *svēfja*: stille. Dette har jo Helge ikke udtalt (eller er et vers udfaldet?).

46. *átfrekir*: føde-griske. — *Óðins haukar*: ravnene. — *vals*: R har val, der sikkert er en skrivefejl. — *dǫgglitir*: dugfarvede, dugbesprængte, ved solopgang (*dagsbrún*).

47. *valdǫgg*: valens dugg, blod.

48. Hændr úrsvalar úrsvalt, innfjalgt,
Høgna mági, ekki þrungit.
hvé skalk þér buðlungr 51. Væl skulum drekka
þess bót of vinna. dýrar veigar,
þótt mist hafim þótt mist hafim
H. kv. 49. Einn veldr þú Sigrún munar ok landa;
frá Sevafjöllum, skal engi maðr
es Hælgis es angrljóð kveða,
hræðogg slæginn. þótt mér á brjósti
50. Grætr gollvarið grimmmum tórum þenjar líti.
sólþjört, suðræn, 52. Nú eru brúðir
áðr sofa gangir, byrgðar í haugi,
hvært fellr blóðugt lofða dísir
á brjóst grami, hjá liðnum oss.
13. Sigrún bjó sæing í hauginum.
53. Hér hefk þér Hælgis ørvænt vesa
hvílu gørvu síð né snimma
angrlausu mjök, at Sevafjöllum,
Yflinga niðr; es þú á armi
vilkr þér í faðmi ólifðum sefr,
fylkir sofna hvít í haugi
sem lofðungi Høgna dóttir.
lifnum myndak. ok est kvik
hin konungborna.
- H. kv. 54. Nú kveðk þínskis

48. Her mgl. vist den første halvdel. — *mági*: svigersøn.
49. *hræðogg*: ligdugg, blod; se Krit. bem.
50. *gollvarið*: omgivet af, udstyret med guldringe = *baugvarið* (38).
— *suðræn*: dette adj. synes her brugt ved en tankeløs efterligning
(af *dís suðræn* f. eks.), som et fast epithet til valkyrjer. — *hvært*:
o: tár. — *úrsvalt*: isnende koldt. — *innfjalgt*: sig indbrændende;
fjalgr 'varmt', jfr. *glóðfjalgr* 'ild-varmt'. — *ekka þrungit*: opsvulmet
af sorg (gråd). Hermed kan smilignes et sted i Laxdælas., hvor
det om en begravet volve hedder, at hun føler sig ilde ved, at
Gudrun *fellir á mik dropa svá heita at ek brenn af ǫll*.
51. Viser Helges jublende glæde over at Sigrun er hos ham. —
munar: (den jordiske) elskov.
52. *lofða dísir*: her plur. f. sing., som oftere; det er kun Sigrun, der
menes; 'første-søster' kaldes hun.
53. *angrlausu*: fri for smerte, kummer.
54. L. 9—10 er matte og ret meningsløs, uden tvivl senere til-
føjelse. — Nu går natten, henimod morgen (mellem v. 54 og 55).

55. Mál 's mér at ríða skalk fyr vestan
roðnar brautir, vindhjalms brúar,
láta fólvan jó áðr Salgófnir
flugstíg troða, sigrþjóð veki.

14. Þeir Helgi riðu leið sína, en þær fóru heim til bæjar.
Annar aptan lét Sigrún ambátt halda vörð á hauginum; en at
dagsetri, er Sigrún kom til haugsins, hon kvað:

56. Kominn væri nú, A. kv.57. Verðat svá ær,
ef koma hygði, at ein farir,
Sigmundar burr dis skjöldunga,
frá solum Óðins, draughúsa til,
kveðk grams þinig verða øflgari
grænask vánir, allir á nóttum
es á asklimum dauðir dolgar
ernir sitja. an of daga ljósa.
ok drifr drótt øll
draumþinga til.

15. Sigrún varð skammlíf af harmi ok trega. Þat var trúa i
forneskju, at menn væri endrbornir, en þat er nú kølluð kerlinga-
villa. Helgi ok Sigrún er kallat at væri endrborin; hét hann þá
Helgi Haddingjaskati, en hon Kára Hálfidanardóttir, svá sem kveðit
er í Kárukjóðum, ok var hon valkyrja.

55. *roðnar brautir*: vejene, der lige er begyndt at rødme af den op-
gående sol. — *fólvan*: bleg, ø: gul; det er farven på de dødes heste.
— *flugstíg*: stejl vej, ø: vejen til Valhal i himlen, *flug-* betegner
noget brat affaldende. — *vindhjalms brúar*: vindhjælmens — luf-
tens — bro (plur. også her f. sing. og *brúar* som fem. øst.; ellers
brýr), Bivrost. — *Salgófnir*: hanen i Valhal, med andet navn
Gollinkambi. Navnets betydn. er usikker. — *sigrþjóð*: kampfolket,
Einherjerne. — *sigr-* bet. her det sm som *sig-* kamp, men mulig
er *sig-* det oprl.
56. *grænask vánir*: at forventningen om ham (hans igenkomst) bli-
ver ringe, forsvinder (jfr. *lífs vánir gránar* Gisl. Súrs.). — L. 7—8:
"siden ørnene allerede har sat sig i askens grene" (for at sove). —
L. 9—10 er smukke i og for sig, men er vel kun en overleverings-
dublet til de to foregående. — *draumþinga*: drømme-ting, søvnen.
57. *dis skjöldunga*: = *lofða disir* (v. 52). — *draughúsa*: gravhøjen
(*draugr* 'genganger, højbo'). — *dolgar*: et fjendtligt væsen, sál.
ofte brugt om højboer. Jfr. Krit. bem.
Prosa 15. *kerlingavilla*: kællinge(gamle koners)vildfarelse, over-

tro. — *Káraljóðum*: dette digt er fuldstændig tabt. Indholdet deraf genfindes (tildels) i *Hrómundr Greipssons saga* (og rimer). Om Helge haddingjaskati vides ellers kun lidt. Tilnavnet betegner ham som en 'helt hos Haddinger', disse svarer til *Asdingi* hos Jordanes, men om der er nogen forbindelse dér er uvist, da sagnet er så at sige ukendt. Navnet bet. 'de med stærk hårvækst' (*haddr*, got. *hazds*).

FRÁ DAUÐA SINFJÖTLA.

Grípisspó.

1. Sigmundur Völsungsson var konungur á Frakklandi. Sinfjötli var elztr hans sona, annarr Helgi, þriðji Hámundur. Borg-hildir kona Sigmundar átti bróður, er hét En Sinfjötli, stjúp-son hennar, ok báðu einnar konu báðir, ok fyrir þá sök drap Sinfjötli hann. En er hann kom heim, þá bað Borghildir hann fara á brott, en Sigmundur bauð henni fébætr, ok þat varð hon at þiggja. En at erfinu bar Borghildir ql. Hon tók eittr mikitt, horn fult, ok bar Sinfjötla. En er hann sá í hornitt, skildi hann, at eittr var í, ok mælti til Sigmundar: “gjörótt er drykkinn ái”. Sigmundur tók hornitt ok drakk af. Svá er sagt at Sigmundur var harðgörr, at hvárki mátti hánnum eittr granda útan né innan, en allir synir hans stóðusk eittr á hørund útan. Borghildir bar annat horn Sinfjötla ok bað drekka, ok fór alt sem fyrr. Ok enn et þriðja sinn bar hon hánnum hornitt ok þó ámælisorð með, ef hann drykki eigi af. Hann mælti enn sem fyrr við Sigmund. Hann sagði: “láttu grön sía þá, sonr”. Sinfjötli drakk ok varð þegar dauðr. Sigmundur bar hann langar leiðir í fangi sér ok kom at firði einum mjóvum ok lǫngum, ok var þar skip eitt lítitt ok maðr einn á. Hann bauð Sigmundi far of fjörðinn. En er Sigmundur bar líkitt út á skipitt, þá var bátrinn hlaðinn. Karlinn mælti, at Sigmundur skyldi fara fyrir innan fjörðinn. Karl hratt út skipinu ok hvarf þegar. Sigmundur konungur dvalðisk lengi í Danmörk í ríki Borg-hildar, síðan er hann fekk hennar. Fór Sigmundur þá suðr í Frakk-land til þess ríkis, er hann átti þar. Þá fekk hann Hjördísar, dóttur Eylima konungs. Þeira son var Sigurðr. Sigmundur konungur fell í orrostu fyrir Hundingssonum, en Hjördís giptisk þá Alfi, syni Hjalpreks konungs. Ox Sigurðr þar upp í barnæsku. Sig-mundur ok allir synir hans váru langt um fram alla menn aðra

um afl ok vøxt ok hug ok alla atgørvi. Sigurðr var þó allra framast, ok hann kalla allir menn í fornfræðum um alla menn fram ok gofgastan herkonunga. Grípir hét sonr Eylima, bróðir Hjördísar; hann réð lönðum ok var allra manna vitrastr ok framvís. Sigurðr reið einn saman ok kom til hallar Grípis. Sigurðr var auðkendr; hitti mann at máli úti fyrir höllinni, sá nefndisk Geitir. Þá kvaddi Sigurðr hann máls ok spyrr:

1.	Hvęrr byggir hér
borgir þessar?
hvat þjóðkonung
þegnar nefna?	hvęrr sá maðr sé,
es máls kveðr Grípi.
G. kv.	Grípir heitir
gumna stjóri
sás fastri ræðr
foldu ok þegnum.	S. kv. Sigurðr ek heiti
borinn Sigmundi,
ęn Hjördís es
hilmis móðir.
S. kv. 2.	Es horskr konungr
heima í landi,
mun sá gramr við mik
ganga at mæla?
máls es þarfi
maðr ókunnigr,
vilkr fljótliga
finna Grípi.	4. Þá gekk Geitir
Grípi at sęgja:
Hér 's maðr úti
ókuðr kominn;
hann 's ítarligr
at áliti,
sá vill, fylkir,
fund þinn hafa.
G. kv. 3.	Þess mun glaðr konungr
Geiti spyrrja,	5. Geņgr ór skála
skatna dróttinn
ok heilsar vęl
hilmi komnum:

Prosa 1. *eitr mikit, horn fult*: sál. bör der interpungeres; *horn fult* er appos. til *eitr mikit*; meningen er klar, "megen gift, sá at det kunde forgifte et horn, fuldt af øl". Der er intet at indvende imod en sådan udtryksmåde. — *gjörótt*: grumset, uren ɔ: giftig. — *ái*: kælebetegnelse, 'gamle'. — *Svá*: hører sm med *harðgörr*. — *maðr*: ɔ: Odin. — *fornfræðum*: gamle digte.

1. *þjóðkonung*: konge over et helt land, modsat 'fylkeskonge' og lign. Grípir opfattes af digteren altså som en hovedkonge.
2. *máls*: samtale. — *ókunnigr*: ukendt; digteren forudsætter, at Sigurd og Grípir ikke før har set hinanden.
3. Dette vers er sikkert ægte, men mulig er et vers udfaldet mellem v. 4 og 5, hvori Geitir har meddelt Grípir Sigurds navn, som v. 5 jo forudsætter, at han har hørt.
5. *þigg*: modtog ɔ: gæstfrit ophold. — L. 6 bet.: "det havde været mere passende (bedre), om du var kommen før", et höflicheds-

- “Þigg hér Sigurðr,
 væri soemra fyrr,
 en þú Geitir tak
 við Grana sjölfum.”
6. Mæla nómu
 ok mart hjala
 þás ráðspakir
 rekkar fundusk.
 Sæg mér, ef vęizt,
 móðurbróðir,
 hvé mun Sigurði
 snúna ævi.
- Gr. kv. 7. Þú munt maðr vesa
 mæztr und sólu
 ok hæstr borinn
 hverjum jofri,
 gjöffull af golli,
 en glöggr flugar,
 ítr álití
 ok í orðum spakr.
8. Sæg gegn konungr
 gørr an spyrjak
 snotr Sigurði,
 ef sjá pykkisk,
 hvat mun fyrst gęrask
 til farnaðar,
 þás ór garði emk
 gęnginn þinum?
- Gr. kv. 9. Fyrst munt fylkir
- føður of hefna,
 ok Eýlima
 alls harms reka,
 þú munt harða
 Hundings sonu
 snjalla fęlla,
 munt sigr hafa.
10. Sæg ítr konungr,
 ættingi, mér
 hęldr horskliga,
 es vit hugat mælum;
 sér þú Sigurðar
 snør brögð fyrir,
 þaus hæst fara
 und himinskautum?
- Gr. kv. 11. Munt einn vega
 orm hinn frána,
 þanns gróðugr liggir
 á Gnitahęði,
 þú munt bóðum
 at bana verða
 Regin ok Fáfni;
 rétt segir Grípir.
12. Auðr mun cęrinn,
 ef flik svá
 víg með virðum,
 sem víst segir;
 leið athuga
 ok lengra seg,

udtryk. — *Geitir*: en af Grípis fornemste mænd, — og han skal sørge for hesten. — *sjölfum*: er her uden nogen særlig betydn.

6. *snúna*: vende sig, ɔ: forløbe.
 7. *hæstr—hverjum jofri*: superl. plejer at stå med gen. pl., men her findes den med dativ, ved påvirkning fra komparativ. — *glöggr*: karrig.
 8. *farnaðar*: lykke, fremgang.
 9. M. h. t. indholdet jfr. Reg. 15.
 10. *hugat*: fortrolig og venlig.
 11—13. Jfr. Fáfniismöl.
 12. *víst*: ɔ: sanddru, pålidelig. — *athuga*: opmærksomhed. —

- hvat mun þenn vesa
ævi minnar?
Gr. kv. 13. Þú munt finna
Fáfnis bæli
ok upp taka
auð hinn fagra,
golli hlæða
á Grana bógu;
ríðr þú til Gjúka
gramr vígrissinn.
14. Þenn skalt hilmi
í hugazræðu,
framlyndr þofurr,
fleira segja;
gæstr emk Gjúka
ok ek geng þaðan,
hvat mun þenn vesa
ævi minnar?
Gr. kv. 15. Sefr á fjalli
fylkis dóttir
þjört í brynju
- þpt bana Hælgæ;
þú munt þoggva
hvössu sverði,
brynju rísta
með bana Fáfnis.
16. Brotin es brynja,
brúðr mæla tækr,
es vaknaði
víf ór svefni,
hvat mun snót at hælðr
við Sigurð mæla
þats at farnaði
fylki verði?
- Gr. kv. 17. Hón mun ríkjum þær
rúnar kenna,
allar þærs aldir
þignask vildu,
ok á manns tungu
mæla hverja,
líf með lækning,
líf þeill konungr.

leið a.: = tænk over sagen, kom ihu. — *þengra*: videre (ind i fremtiden); R har her det umulige *lengi*.

13. *ríðr*: du vil (derefter) ride. — Digteren lader altså Sigurd først ride til Gjúke, istf. til Hindarfjall i overensstemmelse med Sigdrdm.

14. *hugazræðu*: fortrolig (sam)tale. — *hilmi*: = *mér*. — L. 5—6 er hypotetiske, "når jeg nu har været gæst hos Gjúke og er taget bort derfra".

15. Jfr. Sigdrífum. — *þpt bana Hælgæ*: dette har man fundet vanskeligt. Den simpleste forklaring er den, at dette meget sene digts forf. er dårlig orienteret. Han har sat valkyrjen i forbindelse med Hælgæ (den ene el. den anden) og betragtet hende som identisk med Sigrun el. Sváfa. Han har åbenbart ikke identificeret hende med Bryndhild. — *bana Fáfnis*: sværdet Gramr.

16. *Brotin*: når nu brynjen er o. s. v., jfr. 14s.

17. Jfr. Sigdrdm. i dens nuværende form. — *þignask*: komme i besiddelse af, erhverve indsigt i. — *líf*: har man villet rette til *lyf*, og det er muligvis det rigtige; nødvendigt er det dog ikke at læse således. — *líf þeill*: skal betegne, at nu skal audiensen være sluttet.

18. Nú 's því lokit,
numin eru frœði
ok em braut þaðan
búinn at ríða,
leið athuga
ok lengra sæg,
hvat mun meir vesa
minnar ævi?
- Gr. kv. 19. Þú munt hitta
Hæimis byggðir
ok glaðr vesa
gęstr Þjóðkonungs;
farit es Sigurðr
þats fyrir vissak,
skala fręmr an svá
fregna Grípi.
20. Nú fær mér ekka
orð þaz mæltir,
þvít þú framm of sér
fylkir lengra,
veizt ofmikitt
anгр Sigurði;
því þú Grípир þat
gęrra sęgja.
- Gr. kv. 21. Lá mér of æsku
ævi þinnar
- ljósast fyrir
líta eptir,
rétt emka ek
ráðspakr taliðr
né in hęldr framvísst,
farit þats vissak.
22. Mann veitk engi
fyr mold ofan,
þannst fleira sé
framm an þú Grípир;
skalattu lęyna,
þótt ljót séi,
eða mein gęrisk
á mínum hag.
- Gr. kv. 23. Esa með lęstum
lęgð ævi þer,
lát hinn ítri þat
qðlingr nemask;
þvít uppi mun
meðan qld lifir,
naddéls boði,
nafn þitt vesa.
24. Verst hyggjum því,
verðr at skiljask
Sigurðr við fylki
at sóggru;

18. Nú: rett. for þá.

19. Indholdet beror på et kvad, der har stået i lakunen. — Hæimis: Brynhilds fosterfader. — farit: det er (nu) ende med. — skala: man (du) skal ikke.

20. ekka: gen., sorg. — anгр: kummer, ulykke. — gęrra: = gęrr-a (omskrivende).

21. Lá: hører sm med ljósast fyrir, "det var mig lysest (lettest) at o. s. v."

22. ljót: du. ævi. — mein: mén, ulykker. — hag: her omtr. = liv.

23. lęgð: jfr. lagið v. 52; forf. har brugt bęgge former. — lát nemask: lad det være indlysende for dig, vær vis på det. — naddéls boði: spyd-bygens tilbyder, kriger.

24. L. 1: "Det er det værste, jeg kan tænke mig", neml. at jeg må skilles fra dig uden den viden, jeg ønsker. — leið: her livets vej. — veizt: rettelse for det urimelige vilt.

- leið vísa þú,
lagt 's alt fyrir,
mærr mér ef vęzt
móðurbróðir.
- Gr. kv. 25. Nú skal Sigurði
segja gǫrva,
alls þęngill mik
til þess neyðir;
munt víst vita
at vætki lýg;
dęgr ęitt es þér
daudi ætlaðr.
26. Vilkat reidi
ríks þjóðkonungs,
góð rǫð at heldr
Grípissęggja;
nú vill víst vita,
þótt vilkit sé,
hvat á sýnt Sigurðr
sér fyr hǫndum.
- Gr. kv. 27. Fljóð 's at Hęimis
fagrt álitum,
hana Brynhildi
bragnar neřna,
dóttir Buðla,
ęn dýrr konungr
harðugðigt man
Hęimir fęðir.
28. Hvat 's mik at því,
þótt mær séi
fǫgr álitu
fędd at Hęimis?
þat skalt Grípir
gǫrva segja,
þvít þú ǫll of sér
ęrlǫg fyrir.
- Gr. kv. 29. Hón firrir þik
flęstu gamni,
fǫgr álitu,
fóstra Hęimis,
svefn þú né sefr
né of sakar dęmir,
gára þú manna
nema mey seir.
30. Hvat mun til líkna
lagt Sigurði?
seg Grípir þat,
ef sjá þykkisk;
munk mey náa
mundi kaupa,
þá hina fǫgru
fylkis dóttur?
- Gr. kv. 31. It munuð alla
ęiða vinna
fullfastliga,
fá munuð halda;
25. *lýg*: rettelse f. *lýgr*.
26. *reidi*: vrede, Sigurd ønsker, at Grípir skal tale sandt og behersket, ikke onde forudsigelser på grund af den ham pålagte tvang. — *at heldr*: langt hellere. — *vill*: subj. er *Sigurðr* (= *ek*). — *vilkit*: nydannelse (hvis ikke skrivefejl f. *viltki*, af *vildr* 'behagelig'. — *sýnt*: klart, sikkert.
27. Innholdet er hentet fra et af de digte, der har stået i lakunen. — *fęðir*: opfoster.
28. L. 1: "Hvad vedkommer det mig", "hvad har jeg med det at gǫre".
29. *firrir*: berøver. — L. 8: "kun for męnen har du ęje" (og tanke)".
31. *fullfastliga*: er adv. — *fá*: kun få (ingen).

- verit hefr þú Gjúka
gestr ęina nótt
mantattu horska
Heimis fósturu.
32. Hvárt 's þá Grípir,
get þess fyr mér,
sér þú geðleysi
í grams skapi,
es skalk við mey þá
mólum slíta,
es alls hugar
unna þóttumk.
- Gr. kv. 33. Þú verðr siklingr
fyr svikum annars,
munt Grímhildar
gjalda ráða,
mun bjóða þér
bjarthaddat man
dóttur sína,
dregr hón vél at gram.
34. Munk við þá Gunnar
gęrva hlęyti
ok Goðrónu
- ganga at eiga?
fullkvæni þá
fylkir væri,
ef meintregar
mér angraðit.
- Gr. kv. 35. Þik mun Grímhildr
gęrva véla,
mun hón Brynhildar
biðja fýsa
Gunnari til handa,
Gotna drótni,
heitr þú fljótna fęr
fylkis móður.
36. Mein eru fyr hęndum,
mák líta þat;
ratar gęrliga
ráð Sigurðar,
ef skalk męrrar
meýjar biðja
ęðrum til handa,
es unnak vęl.
- Gr. kv. 37. Ér munuð allir
ęiða vinna

32. *geðleysi*: ubestandighed, falskhed. — *mólum*: aftale (= *einkamól*).

33. *þú verðr*: "nej, du bliver". — *gjalda*: undgælde for. — *bjarthaddat man*: lyshårede kvinde, er vel acc. og *dóttur* appos. — *dregr vél at*: gör en til genstand for list, også i prosa (jfr. *draga á talar*).

34. *hlęyti*: svogerskabsforbindelse. — *Goðrónu*: navnet beror på digterens viden; Sigurd selv kan endnu næppe have kendt det. — *fullkvæni*: i besiddelse af en værdig hustru. — *meintregar*: omtr. = *mein*, mén der volder sorg; der sigtes til trolovelsen med Brynhild.

35. *gęrva*: fuldkomment. — *fýsa*: obj. er nærmest *þik* på grund af l. 7. — Alt dette har været indholdet af det store digt, hvoraf Brot er resten; jfr. Sigsk. Gunnar, der egl. var Burgunder-konge, kaldes her Goter-konge, jfr. at Grimhild kaldes *gotnesk kona* (Guðr. kv. II, 17); det er dog muligt, at der her bør læses *gotna* 'mændenes'.

36. *ratar*: styrter, bliver til intet.

37. *ęn*: = *ok*. — *þá víxlið*: da skifter I (udseende); rettelse f. det umulige *þviat-vixla*.

- Gunnarr ok Hogni,
 en þú gramr þriði,
 þá litum víxlið,
 es á leið eruð,
 Gunnar ok þú;
 Grípir lýgrat.
38. Hví gegnir þat,
 hví skulum skipta
 litum ok lötum,
 es á leið erum?
 þar mun fláræði
 fylgja annat
 atalt með öllu,
 enn sæg Grípir.
- Gr. kv. 39. Lit hefr þú Gun-
 nars
 ok læti hans,
 mælsku þína
 ok meginhyggjur;
 munt þú fastna þér
 framlundaða
 fóstru Heimis,
 † sér vætr fyr því,
40. Verst hyggjum því,
 vándr munk heitinn
 Sigurðr með seggjum
 at sógöru,
 vildak eigi
 vélum þeita
- jöfra brúði,
 es eozta vžitk.
- Gr. kv. 41. þú munt hvíla,
 hers oddviti,
 mærr hjá meyju
 sem þín móðir sé;
 því mun uppi,
 meðan öld lifir,
 þjóðar þengill,
 þitt nafn vesa.
42. Mun góða kvön
 Gunnarr eiga,
 mærr með mǫnnum,
 mér sæg Grípir,
 þótt hafi þrjár nætr
 þegns brúðr hjá mér
 snarlynd sofit?
 slíks erut dæmi.
- Gr. kv. 43. Saman munu brullup
 bæði drukkin
 Sigurðar ok Gunnars
 í solum Gjúka;
 þá hǫmum víxlið,
 es it heim komið;
 hefr hvárr fyr því
 hyggju sína.
44. Hvé mun at yndi
 eptir verða
 mægð með mǫnnum,

38. *litum ok lötum*: udseende og stemme. — *fláræði*: falskhed.
39. *meginhyggjur*: hoved-tanker, der må være ment Sigurds fuldkomne bevidsthed om sig selv og sin person. — L. 8: se Krit. bem.
40. *vándr*: (moralsk) slet person. — *vildak*: jeg skulde dog ikke ville.
41. *hers oddviti*: hær-anfører, = 52a. — *því*: sigter særlig til indholdet af l. 4.
43. *Samán* o. s. v.: dette findes kun her, og beror sikkert på fejl, ti Sigurds bryllup må forudsættes som tidligere holdt.
44. *at yndi*: til tilfredshed og fryd. — L. 5—8: "vil sagen (forholdet) blive til fryd (elskovsfryd) for Gunnar sidenhen eller (= og) mig selv".

- mér seg Grípir;
mun Gunnari
til gamans ráðit
síðan verða
eða sjölfum mér?
Gr. kv. 45.. Minnir þik eiða,
mátt þegja þó,
ant þú Goðrúnu
góðra ráða,
en Brynhildr þykkisk
brúðr vargefin,
snót fiðr vélar
sér at hefndum.
46. Hvat mun at bótum
brúðr sú taka,
es vélar vér
vífi gerðum?;
hefr snót af mér
svarna eiða
enga efnda,
en unað lítit.
- Gr. kv. 47. Mun hón Gunnari
gørva segja,
at eigi vel
eiðum þyrmðir,
þás ítr konungr
- af öllum hug,
Gjúka arfi,
á gram trúði.
48. Hvat 's þá Grípir,
get þess fyr mér,
munk saðr vesa
at sögu þeiri,
eða lýgr á mik
lofsæl kona
ok á sjalfa sik?
seg Grípir þat.
- Gr. kv. 49. Mun fyr reiði
rík brúðr við þik
né af öftrega
allvæl skipa,
viðr þú góðri
grand aldriði,
þó er víf konungs
vélum þeittuð.
50. Mun horskr konungr
at hvötun hennar
Gotþormr ok Högni
ganga síðan?,
munu synir Gjúka
á sifjugum mér

45. *Minnir* o. s. v.: jfr. *meginhyggjur* i v. 39. — *góðra ráða*: det gode giftermål (nemlig som din hustru). — *brúðr*: er prædiket. — *vargefin*: gift med en dårlig mand. — *vélar*: list, listigt påfund, nemlig anslaget mod Sigurds liv.

46. L. 5—7: "De eder, jeg har svoret, er alle uopfyldte".

47. *gørva*: adv. — *þyrmðir*: skånede, overholdt. — *eiðum*: her må sigtes til, at Sigurd skulde have svoret på, ikke, i Gunnars skikkelse, at have haft samleje med Brynhild.

49. *fyr reiði*: på grund af sin forbitrelse (over den opdagede svig). — *né*—*allvæl*: og ikke meget godt. — *skipa*: indrette sagen, handle. — *grand*: (kyskheds)krænkelse. — *þeittuð*: præteritum kan her næppe være rigtigt, da der er tale om en fremtidig begivenhed. Der bør vist læses *þeittid*, præs. med futurums betydning.

50. *ganga*: følge, handle. — *sifjugum*: besvogret, svoger, adj. som oftere f. subst.; *á* er rettelse f. *af*.

<p>eggjar rjóða?
 enn seg Grípir.
 Gr. kv. 51. Þá 's Goðrúnu
 grimt of hjarta,
 es bræðr hennar
 þér til bana ráða,
 ok at engu verðr
 ynði síðan
 vitru vífi;
 veldr því Grímhildr.
 52. Því skal hugga þik,
 hęrs oddviti,
 sú mun gipt lagið</p> | <p>á grams ævi:
 munat mætri maðr
 á mold koma
 und sólar sjöt,
 an þú Sigurðr þykkir.
 S. kv. 53. Skiljumk heilir,
 munat sköpum vinna,
 nú hefr þú Grípir vel
 gört sem beiddak;
 fljótt myndir þú
 fríðri segja
 mína ævi,
 ef mættir þat.</p> |
|---|---|

51. *grimt*: grumt, bittert. — *es*: idet, her omtr. = fordi; ordet mang-

ler i R. — *verðr*: subj. 'livet, forholdene'; *ynði* er dativ.

52. *grams*: ɔ: din. — *sólar sjöt*: solens sæde, himlen.

53. *Skiljumk*: hortativisk. — *munat*: ɔ: man = jeg.

At ombytte de to sidste vers er ganske ubegrundet. *Skiljumk* betegner så klart som muligt afslutningen af samtalen og Sigurds afrejse fra Grípir.

REGINSMÓL A—B.

2. Sigurðr gekk til stóðs Hjálpreks ok kaus sér af hest einn, er Grani var kallaðr síðan. Þá var kominn Reginn til Hjálpreks, sonr Hreiðmars. Hann var hverjum manni hagari ok dvergr of vøxt. Hann var vitr, grimmr ok fjölkunnigr. Reginn veitti Sigurði fóstr ok kenslu ok elskaði hann mjök. Hann sagði Sigurði frá forellri sínu ok þeim atburðum, at Óðinn ok Hœnir ok Loki höfðu komit til Andvarafors. Í þeim forsi var fjöldi fiska. Einn dvergr hét Andvari. Hann var löngrum í forsinum í geddu líki ok fekk sér þar matar. Otr hét bróðir várr, kvað Reginn, er opt fór í forsinn í otrs líki. Hann hafði tekit einn lax ok sat á árbakkanum ok át blundandi. Loki laust hann með steini til bana. Þóttusk æsir mjök hepnir verit hafa ok flógu belg af otrinum. Þat sama kveld sóttu þeir gisting til Hreiðmars ok sýndu veiði sína. Þá tóku vér þá höndum ok lögðum þeim fjórlausn at fylla otrbelginn með gulli ok hylja útan með rauðu gulli. Þá sendu þeir Loka at afla gullsins. Hann kom til Ránar ok fekk net hennar ok fór til Andvarafors ok kastaði netinu fyrir gedduna, en hön hljóp í netit. Þá mælti Loki:

A. 1. Hvat 's þat fiska, kannat við víti varask?
es rinnr flóði í, höfuð þitt

Prosa 2. *Grani*: af *grøn* 'læbe', navnet kommer af, at overlæben havde en hvid-røddig farve, som ofte ses på heste, hvis farve ellers er hvid(lig). — *dvergr*: stemmer ikke godt med, at R. kaldes 'en jätte' i Fáf. 38. — *fiska*: ɔ: laks. — *Andvari*: bet. 'luftning, svag vind', ensbetydende hermed (omtr.) er *Gustr* v. 5; det er den samme person.

De følgende vers stammer fra to digte i forskellige verssmål, de er kombinerede med hinanden for at supplere hinanden og den smhængende fremstilling. De er her betegnede med A og B. Titelen er ikke gammel.

1. *rinnr*: løber, svømmer. — *víti*: straf, ulykke. — *finn*: skaf. — *lindar loga*: kildens lue, guld. — Verset findes også i Vøls.s.

leys þú helju ór, finn mér lindar loga.	líf í lýða solum, hver gjöld
Andv. kv. 2. Andvari heitik, Óinn hét minn faðir, margan hefð fors of farit, aumlig norn	fáa gumna synir, ef ljúgask orðum á? A. kv. 4. Ofrgjöld fáa gumna synir,
skóp oss í árdaga, at skyldak í vatni vaða.	þeirs Vaðgælmí vaða, ósaðra orða,
L. kv. 3. Sæg þat Andvari, ef ęiga vill	hverr 's á annan lýgr, oflengi leida limar.

3. Loki sá alt gull þat er Andvari átti. En er hann hafði framreitt gullit, þá hafði hann eptir einn hring, ok tók Loki þann af hánun. Dvergrinn gekk inn í steininn ok mælti:

B. 5. þat skal goll, es Gustr átti, bræðrum tvęim at bana verða	ok ęðlingum átta at rógi; mun míns féar mangi njóta.
--	---

4. Æsir reiddu Hreiðmari féit ok tráðu upp otrbelginn ok reistu á foetr. Þá skyldu æsirnir hlaða upp gullinu ok hylja. En er þat var gort, gekk Hreiðmarr fram ok sá eitt granahár ok bað hylja. Þá dró Óðinn fram hringinn Andvaranaut ok hulði hárit. Loki kvað:

-
2. *Óinn*: ellers — ligesom Andvari selv — ukendt; betydn. usikker. — *farit*: løbet, sprunget i (over). — *aumlig*: elendig, ɔ: elendig liv virkende. — *vaða*: leve, færdes.
3. *ljúgask*: se Krit. bem.
4. *Ofrgjöld*: stærk gengæld, straf. — *Vaðgælmí*: en (underjordisk) elv, egl. 'med brusende (farligt) vadedsted'; straffen var 'at vade i denne elv'; hvad der her er hovedsagen, sættes (som oftere) i en relativ sætning. — *ósaðra orða*: lögne; gen. styres af *limar*; dette bet. 'grene' ɔ: følger. — *leida*: ledsager. — *hverr* bör helst udgå. Disse ord hentyder til Brynhilds falske beskyldning mod Sigurd, der af digteren her ligesom forudsiges; der er ingen grund til at erklære disse to vers som uoprindelige her.
5. *bræðrum tvęim*: ɔ: Regin og Fáfnir. — *ęðlingum átta*: det er noget vanskeligt at bestemme, hvilke fyrster der menes; det er måske: Sigurdr, Gutthormr, Gunnarr, Högne, Atli, Erpr, Sqrli, Hamðir. — *njóta*: nyde, have glæde af og eje.
- Prosa 4. *Andvaranaut*: -nautr bruges om genstande, man har fået (taget) af en anden, dennes navn sættes så som første led.

- A. 6. Goll's þér nú reitt
 en þú gjöld of hefr
 mikil míns höfuðs,
 syni þínum
 verðra sæla sköpuð;
 þat verðr ykkarr þeggja
 bani.
- L. kv. 8. Einn es verra
 þat vita þykkjumk,
 niðja stríð of nept;
 jofra óborna
 hygg þá enn vesa,
 es þat es til hats hugat.
- Hr. kv. 7. Gjafar þú gaft,
 gaftat ástgjafar,
 gaftat af heilum hug;
 fjörvi yðru
 skylduð firðir vesa,
 ef vissak þat fár fyrir.
- H. kv. 9. Rauðu golli
 hygg mik ráða munu,
 svá lengi sem ek lifi;
 hót þín
 hræðumk ekki lyf,
 ok haldið heim heðan.

5. Fáfñir ok Reginn kröfðu Hreiðmar niðgjalda eptir Otr bróður sinn. Hann kvað nei við. En Fáfñir lagði sverði Hreiðmar föður sinn sofanda. Hreiðmarr kallaði á dótr sínar:

10. Lyngheiðr ok Lofnheiðr,
 vitið mínu lifi farit,
 mart's þats þörf þéar.
- þótt föður missi,
 hefna hlýra harms.
- B. Hr. kv. 11. Al þú þó dóttur,
 dís ulfhuguð,
- Lh. kv. Fö mun systir,

6. *reitt*: udredet; ordet mgl. R. — *syni*: her kollektivt, 'sønner af dig'. Verset findes også i Vøls.s.

7. L. 5: "I skulde være bleven berøvede".

8. *Einn*: Fremdeles. — *niðja*: efterkommeres. — *stríð*: kummer, elendighed. — *nept*: kan kun være adj. *neppr*, 'knap, ringe', og vel transitivt, 'forringende', jfr. *nauð gerir neppa kosti*. — L. 6: "de, hvem det er tiltænkt til had, o: strid, fordærv".

9. *ekki lyf*: ikke det mindste; *lyf* egl. 'kraftigt middel'; "ikke en eneste partikel (korn) af et på organismen stærkt virkende middel" (S. Bugge).

Prosa 5. *niðgjalda*: erstatning for en (dræbt) slægtning.

10. Døtrene er ellers ukendte. L. 3: "Meget er det, hvortil nødvendigheden tvinger en", der sigtes til faderhævnen. — *Fö systir*: ingen søster. — *hlýra*: broder, dativ. "Ingen søster vil, for at hævne sin fader, slå sin broder (faderens banemand) ihjæl". Dette er udtryk for den ellers stærkt fremtrædende søskendekærlighed.
11. *ulfhuguð*: med ulvesind, o: fuld af hævntanker; hendes egenskab vil så overføres til datteren og fra denne til dennes søn; adj. er her ikke blot beskrivende men også motiverende. — *meginþarfar*: hoved-behov, o: hævnens fuldbyrðelse.

sjá mun ræsir
ríkstr und sólu;

þrymr of öll lönd
ørløgsímu.

8. Sigurðr var þá jafnan með Regin ok sagði hann Sigurði, at Fáfñir lá á Gñitaheidi ok var í orms líki. Hann átti øgishjalm, er öll kvikvendi hræddusk við. Reginn gerði Sigurði sverð, er Gramr hét. Þat var svá hvast, at hann brá því ofan í Rín ok lét reka ullarlagð fyrir straumi ok tók í sundr lagðinn sem vatnit. Því sverði klauf Sigurðr í sundr steðja Regins. Eptir þat eggjaði Reginn Sigurð at vega Fáfni. Hann sagði:

15. Hátt munu hlæja	ef meir tyggja
Hundings synir,	munar at sækja
þeirs Eýlima	hringa rauða
aldrs synjuðu,	an hefnd föður.

9. Hjálprekr konungr fekk Sigurði skipalið til föðurhefnda. Þeir fengu storm mikinn ok beittu fyrir bergsnøs nøkkura. Maðr einn stóð á berginu ok kvað:

16. Hverir ríða þar	R. kv. 17. Hér erum vér Sigurðr
Rævils hestum	á sætréum,
hóvar unnir,	es oss byrr gefinn
haf glymjanda?	við bana sjalfan,
seglvigg eru	fèllr brattr breki
svęita stokkin,	bröndum hæri,
munat vágmarar	hlunnvigg hrapa,
vind of standask.	hverr spyrr at því?

idet subj. kommer bagefter; 'står fast'; "hans skæbnetråde er fastgjorte i (over) alle lande", d. v. s. hans navn og ry vil blive udbredt over hele jorden.

Prosa 8. *Gñitaheidi*: i oldtiden henlagdes denne hede til Westfalen. — *øgishjalm*: skrække-hjælm, hjælm der (ved sit udseende) egner sig til at indgyde rædsel.

15. *munar*: har lyst til. — *Eýlima* og *Sigmund* faldt i samme kamp.
 16. Taleren er 'manden på klippen' ∴ Odin, der skærmer Sigurd. — *Rævils hestum*: søkongens heste ∴ skibene. — *seglvigg*: sejlhestene ∴ skibene. — *svęita*: skumsprøjtet. — *vágmarar*: bølgehestene ∴ skibene; *munat* kan både være sing. og pl.
 17. *sætréum*: sø-træer, skibe. — *við bana*: så at vi er lige ved at omkomme. — *brattr*: høj og stejl. — *hlunnvigg*: rullestokkenes heste ∴ skibe. — *hrapa*: styrter (forover i dybet).

Hn. kv. 18. Hnikar hétu mik, nú mátt kalla
 þás hugin gladdi karl af bergi
 Völsungr ungi Fæng eða Fjölni;
 ok vegit hafði; far vilk þiggja.

10. Þeir viku at landi ok gekk karl á skip ok lægði þá veðrit.

A. S. kv. 19. Sæg mér Hnikarr, 21. Þat 's annat,
 alls hvártveggja vęizt ef est út of kominn,
 goða heill ok guma: ek est á braut búinn,
 hver þozt eru, tvá þú lítr
 ef þerjask skal, á tái standa
 heill at sverða svipun. hróðrfúsa hali.

Hn. kv. 20. Mørg eru góð, 22. Þat es hit þriðja,
 ef gumar vissi, ef þjóta heyrir
 heill at sverða svipun; ulf und asklimum;
 dyggva fylgju heilla auðit
 hygg hins dökkva vesa verðr þér af hjalmstöfum,
 hrotta meidi hrafns. ef sér þá fyrri fara.

18. *Hnikar*: er Odins-navn; egl. 'den der støder til' ɔ: med spyd (Gungnir). — *hétu*: de, ɔ: man, kaldte. — *Völsungr*: Sigurds far-fader; Odin henviser til den hjælp, han tidligere har ydet Völsung, nu vil han hjælpe sønnesønnen. — *karl af bergi*: den gamle på klippen; *af* betegner kun udgangspunktet, og indeholder ingen antydning af, at Odin er fjældgud el. færdes på fjælde. — *Fæng eða Fjölni*: symbolske navne, *fęngr* = fangst; Odin var i øjeblikket en *góðr fęngr*; *Fjölnir* = den meget vidende; *Odin* stiller havets oprør ved sin tryllesang. "Det er ligegyldigt hvad du vil kalde mig; jeg vil få plads i dit skib".
19. *heill*: held, gunstige varsler. — *guma*: må, på grund af *goða*, være gen. pl., en yngre form f. *gumna*. — *sverða svipun*: sværdenes bevægelse (kamp).
20. *dyggva*: pålidelig, heldig. — *hrotta meidi*: af *hrotta meidr*, sværd-træ, kriger.
21. *á braut búinn*: rede til at rejse, *braut*, står her i sin egl. betydning. — *tái*: af *tá* ntr., et fælles nordisk ord, der bet. 'en faststampet plads foran huset' (bet. i no. også kvægvej, kvægfold); jfr. *sitja á tái* (Guðr.hv. 9); i isl. er ordet afløst af *hlað*. — *hróðrfúsa*: som er lystne efter at vinde ry.
22. *af hjalmstöfum*: overfor ɔ: i din kamp med hjelm-stavene, krigerne. — *þá*: kan kun gå på *hjalms tafar*. — *fyrri*: er nom. sg.; "du vil sejre over dine fjender, hvis du ser dem før de ser dig". Dette er i overensstemmelse med gammel folketro.

- B. 23. *Engr* skal gumna
 í gogn vega
 síð skínandi
 systur mána,
 þeir sigr hafa,
 es séa kunnu,
 hjörleiks hvatir,
 eða hamalt fylkja.
- A. 24. Þat 's fár mikit,
 ef fœti drepr,
- þars at vígi vęðr,
 tálar dísir,
 standa þér á tvær hliðar
 ok vilja þik sáran séa.
25. Kęmbör ok þvegin
 skal kœnna hverr
 ok at morni mętr,
 þvít ósýnt es,
 hvar at apni kemr;
 ilt 's fyr heill at hrapa.

11. Sigurðr átti orrostu mikla við Lyngva Hundingsson ok brœðr hans. Þar fell Lyngvi ok þeir þrír brœðr. Eptir orrostu kvað Reginn:

- B. 26. Nú 's blóðugr orn
 bitrum hjörvi
 bana Sigmundar
 á baki ristinn,
- ęngr vas fręmri,
 sás fold ryði,
 hilmis arfi,
 ok hugin ględdi.

23. *Engr*: yngre form f. *ęngi*; dog tilhører den det 10. årh. — *síð*: om eftermiddagen el. aftenen. — *systur mána*: solen. — *séa kunnu*: har den fulde brug af deres syn. — *hjørleiks hvatir*: raske i (til) sværdlegen (kampen). — *eða*: omtr. = ok. — *hamalt*: i kileform ("svinfylking"). — Indholdet af den sidste halvdel kan gengives sål.: "for krigerne er to ting bedst: ikke at skulle kæmpe med den nedgående sol imod sig (da blændes man) og at anvende svinfylking".

Dette vers falder udenfor de øvrige vers ikke blot ved sin form, men også derved, at det ikke indeholder noget *heill*.

24. *fæti drepr*: snubler, modsat ordsproget: *fall er farar heill*. — *tálar*: snarest at opfatte som adj., 'svigfulde'; kan også være gen. af *tól*, fem. — *dísir*: her menes vel *fylgjur*, følgeåndr.
25. Dette vers falder ganske udenfor al den øvrige smhæng; det er ordet *heill* i sidste linje, der har bevirket, at det er blevet optaget her. — Den sidste linje er et ordsprog; sprogligt er det blevet tolket på forskellig måde. Den sandsynligste tolkning er denne: "det er slemt at styrte frem forud for (det gunstige) varsel", d. v. s. "man skal ikke fare overilet frem"; *heill* altså ntr.
26. *blóðugr orn*: = *blóðorn* i prosa; den bestod i, at ribbenene blev skårne fra ryggraden, og rettede ud til siderne (som örnevinger). — *ględdi*: sål. må der læses, i lighed med *ryði*, og ikke *gladdi* som hds. har.

12. Heim fór Sigurðr til Hjálpreks. Þá eggjaði Reginn Sigurð til at vega Fáfni. Sigurðr ok Reginn fóru upp á Gnitaheiði ok hittu þar slóð Fáfnis, þá er hann skreið til vaz. Þar gerði Sigurðr grøf mikla á veginum ok gekk Sigurðr þar í. En er Fáfniir skreið af gullinu, blés hann eitri, ok hraut þat fyrir ofan hofuð Sigurði. En er Fáfniir skreið yfir grøfna, þá lagði Sigurðr hann með sverði til hjarta. Fáfniir hristi sik ok barði hofði ok sporði. Sigurðr hljóp or grøfinni ok sá þá hvárr annan. Fáfniir kvað:

Fáfnismól.

1. Sveinn ok sveinn,	es á Fáfni rautt
hverjum est sveinn of borinn,	þinn hinn frána mæki;
hverra 'st manna mögr?,	støndumk til hjarta hjørr.

13. Sigurðr dulði nafn síns fyrir því, at þat var trúa þeira í forneskju, at orð feigs manns mætti mikit, ef hann þølvaði óvin sínum með nafni. Hann kvað:

S. kv. 2. Gøfugt dýr heitik,	æ geng ek einn saman.
en gengit hefð	F. kv. 3. Væizt ef fòður né áttat
hinn móðurlausi mögr,	sem fira synir
fòður ákka	— — — —
sem fira synir;	hverju vast undri alinn?

1. *Sveinn ok sveinn*: denne gentagelse er udtryk for Fáfnis ophidselse og smærte. — *á F. rautt* (af *rjóða*): rødfarvede i F.s legeme (blod). — *støndumk*: = *stændr mér*.
2. *Gøfugt dýr*: ædelt dyr; er blevet opfattet på forskellig måde; men den simpleste og sandsynligste måde at opfatte det på er deri at se et forblømt udtryk for 'menneske'; Fáfniir var 'dyr' (slange), men meget uædelt; Sigurd danner en modsætning til ham. Iøvrigt er det en rigtig opfattelse, som prosa 13 indeholder. Sigurd nærer først en angst, men straks føler han det uværdige deri og i at skjule sig, derfor nævner han (v. 4) ubekymret sit rigtige navn. — *gengit*: færdedes. — *móðurlausi*: digteren forudsætter, at moderen er død. — *fòður ákka*: jeg har ikke fader; her må præsens særlig betones; Sigurd antyder sål. at også hans fader er død, men på grund af den følgende linje kan udtrykket blive tvetydigt, — *æ*: mgl. R, men er med sikkerhed indsat (S. Bugge).
3. Verset er mangelfuldt, idet l. 3—5 uden tvivl mangler; l. 3 kunde have lydt: *ok est móðurlauss mögr*; dette støttes ved Vøls.s., der

- S. kv. 4. Ætterni mitt es hrøðask tekr,
 kveðk þér ókunnigt vesa ef í barnæsku es blauðr.
 ok mik sjalfan hit sama; F. kv. 7. Veitk, ef vaxa næðir
 Sigurðr heitik, fyr vana brjósti,
 Sigmundr hét minn faðir, sæi maðr þik vreiðan vega;
 es hefð þik vópnum vegit. nú est haptr
- F. kv. 5. Hverr þik hvatti, ok hęrnuninn;
 hví hvętjask lézt æ kveða bandingja bifask.
 mínu fjörvi at fara? S. kv. 8. Því bregðr mér, Fáfnir,
 hinn fráneygi sveinn, at til fjarri séak
 áttir fōður bitran; mínum feðrmunum,
 † aburno sciór asceip. emka haptr,
- S. kv. 6. Hugn mik hvatti, þótt værak hęrnuni,
 hęndr mér fulltýðu þú fant, at lauss lifik.
 ok minn hinn hvassi hjōrr; F. kv. 9. Heiptyrði ein
 fār es hvatr, tēlr þú þér í hvivetna,

tilføjer: *ok þótt þú segir mér eigi nafn á banadægri mínu, þá veiztu, at þú lýgr nú;* det er muligt, at dette beror på de (i R) tabte linjer.

4. *Ætterni* o. s. v.: dette synes at forudsætte, at F. ikke antages at vide, hvad Reginsm. antyder, at Sigurd var i slægt med ham; der-til er der egl. intet at sige.
5. *bitran*: omtr. = *hvassan*, kraftig, dygtig. — L. 5 antyder, at F. tvivler om, at Sigurd kan måle sig med faderen; han har også antydet, at andre har drevet S. frem. — L. 6 er så fordærvet, at alle forsøg på at rette den er håbløse.
6. *Hugn*: mit eget sind (mod). — L. 4—6 anførtes engang ved en vis lejlighed af kong Sverre. *hrøðask*: for *hrørask* 'blive gammel' (jfr. *hrørna*).
7. *næðir*: havde opnået, "du var vokset op". — *vreiðan*: med bevaret v kun i konstante — og denne særlig — forbindelser. — *haptr*—*hęrnuninn*: denne bebrejdelse er højst uegenlig; Sigurds moder bar ham under brystet, da Sigmund faldt og hun blev, efter Fáfnirs opfattelse, taget til fange. — *bandingja*: = *haptr*. — *bifask*: ryste, være bange. Sætningen ser ud som et ordsprog.
8. *bregðr*: bebrejder. — *til fjarri*: for langt borte fra. — *feðrmunum*: betydn. ikke helt sikker; enten 'fædrene-ejendom', el. 'faders kærlighed' (en kærlig faders omhu). — *hęrnuni*: krigsfange.
9. L. 1—2: "Du opfatter alt som vredesord". — *goll*, *fé*: egl. det samme, og = *baugar*. Når Fáfnir siger dette, er det for at afskrække Sigurd fra at bemægtige sig guldnet. Det er F.s gærrighed, der her fremtræder, han under ingen besiddelsen af guldnet.

en þar öll skulu geirum leika goð, Bilrøst brotnar, es á brú fara, ok svima í móðu marir.	F. kv. 18. Eitri fncøstak, es á arfi læk miklum míns föður. — — — —
F. kv. 16. Eegishjalm bark of alda sonum, meðan of menjum læk; einn rammari hugðunk öllum vesa, fanka svá marga mögu.	S. kv. 19. Hinn fráni ormr, gerðir fræs mikla ok galzt harðan hug, heipt at meiri verðr hölða sonum, at þann hjalm hafi.
S. kv. 17. Eegishjalnr bergr einungi hvars skulu vrøiðir vega, þá þat finnr, es með fleirum kemr, at engi 's einna hvatastr.	F. kv. 20. Ræðk þér nú Sigurðr, en þú ráð nemir, ok ríð heim heðan; hit gjalla goll ok hit glóðrauða fé, þér verða þeir baugar at bana.

Vafpr.), først dukker op, når der er brug for den. — *Bilrøst*: et andet navn (måske urigtigt) på broen Bivrost; måske har *Bil-* (svigtende) relation til det følgende *brotnar*. — *brú*: er dativ. — *fara*: subj. er naturligvis *goð* (l. 3). — *móðu*: en bro forudsætter en elv.

V. 12—15 betragtes af flere forskere som indskud; der er dog ingen virkelig grund til at antage, at det er tilfældet. Et døende væsen ansås for at være i besiddelse af større åndelig kraft og indsigt i fremtiden og viden; derfor benytter Sigurd lejligheden til at fremføre sine spørgsmål. Men rimeligvis har rækken af disse været oprl. større. Et sidestykke findes i *Reginismól*, selv om den adspurgte dér ikke just er såret til døden, men truet dermed.

16. *svá*: mgl. R, men er nødvendigt, ɔ: "så mange", at jeg var bange for dem, er underforstået.
17. *einungi*: ingen, den oprl. dativ-form af *engi*. — *finnr*: subj. er 'man'. — "Man vil, jo flere man kommer iblandt, altid til sidst finde sin overmand". Jfr. *Háv. 64* der har *fræknum*. — *einna* = *allra*.
18. Her mgl. den sidste halvdel; Vols.s. udfylder: "så at ingen turde komme mig imøde og ingen våben var jeg bange for".
19. *fráni*: en rettelser for R's *rammr* (der mgl. en bistav). — *fræs*: (stærk) hvislen. — *galzt* (rett. f. *gatz*): viste. — *heipt*: synes her at bet. 'vrede, forbitrelse, men afmægtig'. "Hjælmen bevirker kun forbitrelse (hos bæreren), men forskrækker ikke (helte)".
20. L. 4—6 = 9₄₋₆; gentagelsen må tænkes udtalt i en bestemt, vred-laden tone; grunden til udtalelsen er den samme som før.

- S. kv. 21. Ráð 's þér ráðit,
 en ek ríða mun
 til golls, es í lyngvi liggr,
 en þú, Fáfni,
 . ligg í fjörbrotum,
 þars þik hel hafi.
- hann þik ráða mun,
 hann mun ok verða bóðum
 at bana.
 fjör sitt láta
 hygg at Fáfni myni,
 þitt varð nú meira megin.
- F. kv. 22. Reginn mik réð,

14. Reginn var á brott horfinn, meðan Sigurðr vá Fáfni, ok kom þá aptr, er Sigurðr strauk blóð af sverðinu. Reginn kvað:

23. Heill þú nú Sigurðr,
 nú hefr þú sigr vegit
 ok Fáfni of farit,
 manna þeira,
 es möld troða,
 þik kveðk óblauðastan
 alinn.
- R. kv. 25. Glæðr est nú Sigurðr
 ok gagni feginn,
 es þerrir Gram á grasi;
 bróður minn
 hefr þú þenjaðan
 ok veldk þó sjalfr sumu.
- S. kv. 24. Þat 's óvíst at vita,
 þás komum allir saman,
 hværr óblauðastr es alinn,
 margr es hvatr
 sás hjör né rýðr
 annars brjóstum í.
- S. kv. 26. Þú því rétt,
 es ríða skyldak
 hélug fjöll hinig;
 féi ok fjörvi
 réði sá hinn fráni ormr,
 nema þú frýðir mér hvats
 hugar.

21. L. 1: "Ja, nu har du givet mig råd", men o. s. v., "det agter jeg ikke at følge". — *fjörbrotum*: livbrud, dødskamp. — *þars*: egl. der hvor, omtr. = indtil; om *hel* er egennavn el. fællesnavn er det umuligt at afgøre.
22. *réð*: forrædte ("var min rådbani"). — L. 3 er metrisk meget lang; mulig bør *verða* og *at* udgå, hvorved *bana* bliver verbum. Indholdets sandhed gælder kun Fáfni, ikke Sigurd.
23. *Fáfni*: er dativ.
24. *rýðr*: R har *ryfr*, hvilket er meningsløst.
25. *gagni*: sejren. — *es þerrir* o. s. v.: det forudsættes, at Sigurd ligesom kæler for sværdet og viser (ved sit udseende) en indre glæde. — *þenjaðan*: bibragt banesåret. — L. 6: "og jeg er dog ikke uden skyld i noget (af gerningen), har nogen andel deri". Reginn hykler sorg over broderens død, og derpå er Sigurds svar rettet.
26. *þú* o. s. v.: det var dig, der o. s. v., *þú* er stærkt betonet. — *hélug*: rimbedækkede, et slags konstant epitet. R's *heilug* er kun unøjagtig skrivemåde.

Efter dette vers mgl. vist en replik af Reginn.

- S. kv. 27. Fjarri gekt,
meðan á Fáfni rauðk
minn hinn hvassa hjör;
aflí mínu
attak við orms megin,
meðan í lyngvi látt.
- S. kv. 29. Hugr 's þetri
an sé hjörs megin,
hvars skulu vréiðir vega;
hvatan mann
sék harðla vega
með slævu sverði sigr.
- R. kv. 28. Lęngi liggja
létir lyngvi í
þann hinn aldna jötun,

15. Þá gekk Reginn at Fáfni ok skar hjarta ór hánum með sverði, er Riðill heitir, ok þá drakk hann blóð ór undinni eptir.

30. Hvötum 's þetra
an sé óhvötum
í hildileik hafask,
glöðum 's þetra
an sé glúpnanda,
hvat sem at hęndi kemr.
- ęn ek mun sofa ganga
ok halt Fáfnis hjarta við
funa,
ęisköld vilk
of etin láta
- R. kv. 31. Sit þú nú Sigurðr,

16. Sigurðr tók Fáfnis hjarta ok steikði á teini. Er hann hugði at fullsteikt væri ok freyddi sveitinn ór hjartanu, þá tók hann á fingri sínum ok skynjaði, hvárt fullsteikt væri. Hann

27. *gekt*: færdesdes du. — *aflí—attak*: jeg anvendte min styrke. — *við*: imod.
28. *létir*: havde du ladet. — *jötun*: kaldes Fáfmir her, fordi han var af jætteslæggt; således kaldes også Reginn i v. 38. — L. 6 indledes i R med *ok*, der næppe er rigtigt, da *hjörs* er = *sverðs*.
29. *harðla*: kraftig (R skr. *harlīga*). — *vega—sigr*: tilkæmpe sig sejr.
30. Er sikkert et indskud; dets indhold falder udenfor tankegangen i det foregående. — *hilduleik*: kamplegen, kampen, acc. — *glúpnanda*: grædefærdig.
31. *ęisköld*: er pl., om et enkelt hjerte (i Illuges vers, der efterligner dette, står sing. *ęiskaldi*).

Nogle forskere har antaget, at der her forelå en forvirring i versenes rækkefølge. Så meget synes sikkert, at dette vers (og det foranstående prosast.) i R findes på urette sted. Men der behøves ingen anden ændring end at flytte det ene vers, så bliver alt i orden, men et vers synes at måtte være udfaldet efter v. 26 (som ovf. bemærket).

Prosa 16. *á*: adverbialt, derpå; *fingri* styres af *tók*. — *igður*: mejser (parus palustris). De følgende fugle-vers deles efter metrum

brann ok brá fingrinum í munn sér. En er hjartblóð Fáfnis kom á tungu hánnum, ok skildi hann fugls rödd. Hann heyrði, at igður kløkuðu á hrísinu. Igðan kvað:

<p>I. 32. Þar sitr Sigurðr
svęita stokkinn,
Fáfnis hjarta
við funa stęikir;
spakr þęetti mér
spillir bauga,
ef fjorsega
fránan æti.</p>	<p>a. ig. kv. 34. Hęfði skęmra
láti hinn hára þul
fara til hęljar heðan,
ęllu gulli
þá kná hann ęinn ráða,
fjqlð því 's und Fáfni lá.</p>
<p>II. ig. kv. 33. Þar liggr Ręinn,
ręðr umb við sik,
vill tæla męg
þanns trúir hęnum,
berr af ręiði
ręng orð saman,
vill bęlva smiðr
bróður hęfna.</p>	<p>III. ig. kv. 35. Horskr þęetti mér,
ef hafa kynni
ástráð mikit
yðvar systra,
hygði of sik
ok hugin ględdi;
þar 's mér ulfs vęn,
es ęyru sék.</p>
	<p>I. ig. kv. 36. Esat svá horskr
hildimęiðr</p>

i to rækker (hørende hver til sit digt), der af samleren er kombinerede med hinanden; i Vols.s. antages 6 fugle, men det opr. er vistnok kun 2, og kun 2 er fremstillede på Hyllestad-portalen. I fornyrdislagsversene er der i alfald 3, jfr. *yðvar systra* (v. 35), der i alfald forudsætter mindst 2 foruden den talende. *yðvar* behøver ikke at forudsætte flere, da det kan bet. det sm som *ykkar*.

32. *spillir bauga*: ringes bryder, gavmild mand, Sigurd. — *fjorsega*: liv-muskel, hjerte (*segi* egl. et afskåret kødstykke).
33. L. 2: rådslår med sig selv, pønser i sit sind. — *męg*: manden. — *ręiði*: (sin sinds-)ophidselse. — *ręng orð*: lögne. — *bęlva smiðr*: ulykke-smeden; (*smiðr* måske valgt, fordi Ręinn også optræder som våbensmed).
34. *hára þul*: gråhårede vismand; det er en mærkelig betegnelse for en, der i sm gruppe af vers kaldes *ęotun* (v. 38); men man erindrer, at *jætten* Vavtrudnir (v. 9) kalder sig selv *hinn gamli þulr*. — *fjqlð því*: her er *fjqlð* kun tilsyneladende ntr., *því* er fremkommet ved tanken på ordet *gulli* (l. 4), "mængden af det guld, som".
35. *ástráð*: kærligt, venligt, råd. — *yðvar*: se ovf. — *hygði of sik*: tænkte på sig selv, på sin egen fordel. — *ęyru*: i ligningen her svarende til Fáfni's drab. — *es*: her stærkt betonet og har forlydsrim.
36. *hildimęiðr*: kamptræ, kriger. — *hęrs jadar*: jfr. Lokas. 35. —

<p>sem hvers jaðar
hyggja myndak,
ef bróður lætr
á brot komask,
en öðrum hefr
aldrs of synjat.</p> <p>b, ig. kv. 37. Mjök 's ósviðr,
ef enn sparir
fjanda hinn folkskáa,
þars Reginn liggr,
es hann ráðinn hefr,
kannat við slíku séa.</p> | <p>a, ig. kv. 38. Höfði skemra
láti hinn hrímkalda jötun
ok af baugum búa,
þá féar þess,
es Fáfírnir réð,
mun hann einvaldi vesa.</p> <p>S. kv. 39. Verðat svá rík sköp,
at Reginn skyli
mitt banorð bera;
báðir bræðr
skulu bráðliga
fara til heilar heðan.</p> |
|--|--|

17. Sigurðr hjó höfuð af Regin ok þá át hann Fáfínis hjarta ok drakk blóð þeira beggja Regins ok Fáfínis. Þá heyrði Sigurðr, hvar igður mæltu:

<p>40. Bitt þú Sigurðr
bauga rauða,
esa konungligt
kvíða mörqu;</p> | <p>mey veitk eina
miklu fęgrsta,
golli goeðda,
ef geta mættir.</p> |
|---|--|

bróður: "den ene broder", ɔ: Reginn. — *aldrs synjat*: nægtet livet, ɔ: dræbt.

37. *enn*: fremdeles. — *folkskáa*: = *herskáa*, den der farer frem med (fjendtlig) hær, her i almlh. fjendtlig'. — *ráðinn hefr*: har besluttet (i sit sind) at dræbe. — *slíku*: der er ingen grund til at opfatte dette anderledes end som dativ ntr. af *slíkr*.
38. *af baugum búa*: miste, blive berøvet sin rigdom; *búa* jfr. *vesa*, *verða*, af 'miste'. — *einvaldi*: v bærer her rimet, hvoraf ses, at *valdi* er stærkt betonet.
39. *báðir bræðr*: unøjagtigt, da Fáfírnir allerede var dræbt; meningen er blot: "ligesom Fáfírnir er dræbt, skal Reginn også blive det". Hvorledes v. 40—44, ialt 5 vers, er at fordele på fuglene, er usikkert; det må vel antages, at der også her er (mindst) 3, altså 3+2, der skulde således mangle en af fuglene i den sidste gruppe. Men en anden opfattelse er vist rigtigere; v. 40—41 hører nøje sm, og hører til én talende, 'de handler om Gudrun; på sm måde hører v. 42—43 sammen — bægge om Brynhild —, og sm med dem hører det sidste; versene må da snarest være 2+3 og udtalte af to fugle. Det hindrer naturligvis ikke, at de hører sm med v. 32, 33, 35, 36.
40. *Bitt þú*: her og i det følgende retter fuglene deres tale direkte til Sigurd, de (el. digteren) forudsætter da, at han forstår deres

<p>41. Liggja til Gjúka
grœnar brautir
framm vísa sköp
folklíðöndum,
þar hefir dýrr konungr
dóttur alna;
þá munt þú Sigurðr
mundi kaupa.</p>	<p>43. Veitk á fjalli
folkvitr sofa
ok leikr yfir
lindar váði;
Yggr stakk þorni,
aðra feldi
hør-gefn hali,
an hafa vildi.</p>
<p>42. Salr 's á hóu
Hindarfjalli,
allr es útan
eldi sveipinn,
þann hafa horskir
halir of görvan
ór ódökkum
Ógnar ljóma.</p>	<p>44. Knátt mögr séa
mey und hjalmi,
þás frá vígi
Vingskorni reið;
máat Sigdrífar
svefni bregða,
skjöldunga niðr,
fyr sköpum norna.</p>

kvidren (efter at han havde spist Fáfnirs hjærte); *bitt*, 'bind, saml, sammen'. — *gollu gædda*: bruges om ugifte døtre.

41. *grœnar brautir*: jfr. Rígsþ. 1. — *framm*: fremad (på vejen, til hæder og ry). — *folklíðöndum*: mænd, der rejser gennem lande, fra folk til folk; egl. vel om helte, der søger æventyr. — *dýrr konungr*: ∅: Gjuke. — Fuglen forudsiger, hvad der virkelig skete; men fuglenes ord lyder som en opfordring til at begive sig *direkte* til Gjuke. Den anden fugl peger også på, hvad der faktisk fulgte, Sigurds besøg på Hindsfjæld, men i de sidste ord i v. 44 synes en advarsel at ligge. — *munt*: bærer forlydsrim; betoningen er her forståelig.
42. *eldi*: ∅: vaverluen. — *Ógnar ljóma*: elvens glans, guld.
43. *folkvitr*: kampvæsen, (*vitr* = *vétr*, jfr. *alvitr*, *sárvitr*, *hjalmvitr*), valkyrje. — *lindar váði*: lindens fare, ilden, ∅: vaverluen. — *Yggr*: Odin. — *þorni*: = *svefnþorni*, torn der bevirker søvn; alml. kendt fra folkeæventyr. — *hør-gefn*: lin-Gevn, kvinde. — *vildi*: subj. er *Yggr* (han). Valkyrjens søvn er altså straf for hendes ulydighed mod Odin, jfr. prosast. 20 og Helreið.
44. *mögr*: jfr. v. 33. — *frá vígi*: ∅: den kamp, hvori valkyrjen havde været ulydig. — *Vingskorni*: ellers ukendt hest; navnets betydn. uklar. — *Sigdrífar*: her ses navnets rette form, nom. *Sigdríf* = 'den der færdes til (i) kamp' (*sigr* = *sig*). *-dríf* er fem. til masc. *-drífr*. Der er ingen som helst grund til ikke at opfatte ordet som egennavn. — *skjöldunga niðr*: det er tvivlsomt, om dette er vokativ eller subj. til *máat*; i første tilfælde er subj. til dette 'man', "man kan ikke" = "ingen kan". Når fuglen siger dette, synes deri at ligge en advarsel mod at besøge salen på Hindsfjæld, eftersom

18. Sigurðr reið eptir slóð Fáfnis til bælis hans ok fann þat opit, ok hurðir af járnri ok gætti; af járnri váru ok allir timbrstokkar í húsinu, en grafit í jörð niðr. Þar fann Sigurðr stórmikit gull ok fylði þar tvær kistur. Þar tók hann ægishjálmm ok gullbrynju ok sverðit Hrotta ok marga dýrgripi ok klyfjaði þar með Grana, en hestrinn vildi eigi fram ganga, fyrr en Sigurðr steig á bak hánnum. Sigurðr reið upp á Hindarfjall ok stefndi suðr til Fraklands. Á fjallinu sá hann ljós mikit, svá sem eldr brynni, ok ljómæði af til himins. En er hann kom at, þá stóð þar skjaldborg ok upp ór merki. Sigurðr gekk í skjaldborgina ok sá, at þar lá maðr ok svaf með ǫllum hervápnnum. Hann tók fyrst hjálminn af höfði hánnum. Þá sá hann at þat var kona. Brynjan var fǫst, sem hon væri holdgróin. Þá reist hann með Gram frá höfuðsmátt brynjuna í gognum niðr ok svá út í gognum báðar ermar. Þá tók hann brynju af henni, en hon vaknaði ok settisk hon upp ok sá Sigurð ok mælti:

45. Hvat þeit brynju?	S. kv. Sigmundar burr —
hví brák svefni?	sléit fyrir skǫmmu
hvęrr feldi af mér	hrafn hræs undir —
fǫlvar nauðir?	hjórr Sigurðar.

ingen — “og heller ikke du” — vil kunne vække valkyrjen — men det var netop dette, Sigurd kunde og gjorde.

Prosa 18. *gætti*: dörindfatningen. — *timbrstokkar*: stokke (bjælker), der ellers er af tømmer.

45. Spørsmålene besvares i omvendt orden. — *fǫlvar nauðir*: blege bånd, d. v. s. (sövnens) lænker, der gör (den sovende) bleg. — *hræs undir*: ligets sår; jfr. Krit. bem.; med *hræ* menes Fáfnirs og Regins lig.

SIGRDRÍFUMÓL.

1. Hēill dagr,
hēilir dags synir,
hēil nótt ok nipt;
óreiðum augum
lítið ok þinig
ok gefið sitjendum sigr.	mál ok manvit
gefið ok mærum tveim
ok læknishęndr, meðan lifum.
2. Hēilir æsir,
hēilar ósynjur,
hēil sjá hin fjölnýta fold,	3. Lęngi svařk,
lęngi sofnuð vask,
lęng eru lýða læ,
Óðinn því vęldr,
es eigi máttak
bregða blundstęfum.
19. Sigurðr settisk niðr ok spurði hana nafns. Hon tók þá horn fult mjaðar ok gaf hánum minnisveig.

Digtets titel er ikke gammel, men formen *Sigrdrífa* findes i følg. prosast.; det rette navn findes som bemærket i Fáfn. 44. Om rækkefølgen af de første 3 vers se Krit. bem. — Digtet findes også optaget i Vøls.s., dog med fradrag af flere vers, sål. de 3 første.

1. *nipt*: parallelismen *dagr—dags synir*: *nótt—nipt* taler for, at *nipt* her er brugt i betydning 'kvinde' (el. = søster). — *sítjendum*: os, der sidder her.
2. *fjölnýta*: egl. meget nyttige, velsignelsesrige. — *mál*: o: ævnen til at tale hvad der er heldigt og gavnligt. — *mærum*: navnkundige; det er mere digterens ord og tanke. — *læknishęndr*: lægehænder; hænder, der er heldige som helbredgivende; af personer med lægehænder nævnes flere, især fyrstelige personer som Olaf d. hellige og Magnus d. gode; det var en almindelig europæisk opfattelse. *læknis-* er vel snarest gen. af *læknir*, næppe af *lækni* fem.
3. *lýða læ*: lyder som spådom om de kommende ulykker. — *blundstęfum*: egl. 'sove-runer', men er her kun = *blundi*; det var jo ikke runer, men en søvn-torn, der bevirkede søvnen (eller var tornen forsynet med runer?).

Prosa 19. *þorðusk*: havde kæmpet med hinanden. — *týja*: retelse f. det umulige *þiggja*.

Hon nefndisk Sigrdrífa ok var valkyrja. Hon sagði, at tveir konungar börðusk. Hét annarr Hjálmgunnarr; hann var þá gamall ok hinn mesti hermaðr ok hafði Óðinn hánun sigri heitit; en “annarr hét Agnarr | Auðu bróðir | er vætr engi | vildi týja.” Sigrdrífa feldi Hjálmgunnar í orrostunni, en Óðinn stakk hana svefnþorni í hefnd þess ok kvað hana aldri skyldu síðan sigr vega í orrostu ok kvað hana giptask skyldu — “en ek sagðak hánun, at ek strengðak heit þar í mót at giptask engum þeim manni, er hræðask kynni.” Hann svarar ok biðr hana kenna sér speki, ef hon vissi tíðendi ór þllum heimum. Sigrdrífa kvað:

4. Bjór færík þér,
brynþings apaldr,
magni blandinn
ok megingíri,
fullr 's hann ljóða
ok líknstafa,
góðra galdra
ok gamanrúna.	sumar á valþøstum,
ok nefna tysvar Tý.
5. Sigrúnar skalt kunna,
ef vilt sigr hafa,
ok rísta á hjalti hjørs,
sumar á véttrimum,	6. Qlrúnar skalt kunna,
ef vilt annars kvæn
vélit þik í tryggð, ef trúir;
á horni skal þær rísta
ok á handarbaki
ok mærkja á nagli Nauð.
7. Full skal signa
ok við fári séa
ok verpa lauki í lög;
þá þat veitk,

4. Verset, der er i fornyrðislag, må have hørt til samme digt som fugleversene og v. 45 i Fáfn. — *brynþings apaldr*: brynjetingets (kampens) abild, kriger. — *ljóða*: tryllesange. — *líknstafa*: = *líkna*, hjælp. — *gamanrúna*: runer der fremkalder gammen (?: elskov?). Det er dette ord, der ligesom en magnet har trukket alle de følgende rune-vers til sig. De hører ikke digtet til; dette har udelukkende handlet om råd, jfr. v. 20. V. 19 viser netop den oprl. begyndelse til den egl. samtale.
5. *Sigrúnar*: kampruner, d. v. s. runer der i kampen hjælper til sejr. — *véttrimum*, *valþøstum*: dele af sværdet, uvist hvilke. *véttrim* synes efter et sted i Korm.s. (21) at have været lidt ovenfor sværdspidsen. — *Tý*: gudenavnet, men således hed også runen *t*, og det er den, der også her menes, †, der i indskrifter findes dobbelt el. tredobbelt († o. s. v.)
6. *qlrúnar*: øl-runer, jfr. *á horni* i l. 4. — *í tryggð*: under sikkerhed, idet du mener at du ikke behøver at frygte nogen svig. — *mærkja*: mærke, indridse (el. farve?). — *Nauð*: runen *n*, †.
7. Dette vers er ægte i digtet. — *signa*: göre (hammer-)tegn over hornet; jfr. Hásk. góð. K. 17 (Hkr. I, 192). — *við-séa*: forebygge. — *lauki*: som virkemiddel mod giftig drik. — L. 4–6 mgl. i R. men findes i Vqls.s., der skr. *meinbl*.

- at þér verðr aldri
mæini blandinn mjöðr.
8. Bjargrúnar skalt kunna,
ef bjarga vilt
ok leysa kind frá konum,
á lófum þær skal rísta
ok of liðu spennna
ok biðja þá dísir duga.
9. Brimrúnar skalt kunna,
ef vilt borgit hafa
á sundi seglmörum,
á stafni skal rísta
ok á stjórnarblaði
ok leggja æld í ór.
(esa svá brattr breki,
né svá bláar unnir,
þó kemsk þú heill af hafi).
10. Limrúnar skalt kunna,
- ef vilt læknir vesa
ok kunna sör at séa,
á berki skal þær rísta
ok á barri viðar,
þeims lúta austr limar.
11. Málrúnar skalt kunna,
ef vilt at mangi þér
heiptum gjaldi harm,
(þær of vindr,
þær of vefr,
þær of setr allar saman,
á því þingi,
es þjóðir skulu
í fulla dóma fara).
12. Hugrúnar skalt kunna,
ef vilt hverjum vesa
geðsvinnari guma,
þær of réð,

8. *Bjargrúnar*: frelsende, ɔ: forløsende runer. — *lófum*: de indre håndflader. — *spenna*: hertil er underforstået *lófum*. “og om-spænde *liðir*, d. v. s. lårene (nærmest ved kvindens genitalia) med dem”. — *dísir*: det er vel nornerne, der menes, el. mulig visse gudinder.
9. *Brimrúnar*: brændings-runer, mod skibsforlis og drukning. — *á sundi*: på vandet. — *seglmörum*: sejlheste, skibe. — *skal*: her mgl. måske *þær*. — *stjórnarblaði*: rorets blad (flade del). — L. 6: “lægge ild i åren” er uforståeligt; jfr. Krit. bem. — L. 7—9 er vist senere tillæg. — *breki*: styrtesø. Den syntaktiske udtryksmåde her er folkelig simpel.
10. *Limrúnar*: gren-runer. — *barri*: sål. Vqls.s., (*baðmi* R); der må her menes nålene (på fyrretræ); *barr* må her være det rigtige, da det begrebsmæssigt bedre end *baðmr* svarer til *þqrkr*. — *þeims*: hvis. — *austr*: mod solen. Jfr. smstillingen *þqrkr né barr* Hám. 50.
11. *Málrúnar*: tale-runer, runer der giver talen en overbevisende kraft og sejr. — *harm*: den (af dig tilføjede) krænkelser.
L. 4—9 udgør åbenbart et vers for sig, der næppe er oprl. her. *þær* kan ikke gå på *rúnar*, det må gå på et i et foregående vers stående *sakar*; til dette (og ikke til *rúnar*) passer de følgende verber. — *vindr*: drejer, fordrejer. — *vefr*: af *vefja*, gøre indviklet. — *setr saman*: ordne, forlige (lat. componere). — *fulla*: fuldtallige (domstole).
12. *Hugrúnar*: sinds-runer; klogskab givende runer. — *hugði*: gen-nemskuede, forstod (og kunde altså anvende). — *Hroptr*: Odin; han kunde give menneskene forstand (og berøve dem den).
L. 7—10 er uforståelige og synes ikke at have noget med l. 1—6

<p>bær of reist,
þær of hugði Hroptr.
(af þeim legi,
es lekit hafði
ór hausi Heiðdraupnis
ok ór horni Hoddrofnis).</p>	<p>þeims stendr fyr skínanda
göði,
á eyra Árvakrs
ok á Alsvinns hófi,
á hvéli es snýsk
und reid Hrungnis bana,
á Sleipnis tönnum
ok á sleða fjotrurum.</p>
<p>13. Á bjargi stóð
með Brimis eggjar,
hafði sér á höfði hjalm,
þá Míms höfuð
mælti (fróðligt) hit fyrsta orð
ok sagði sanna stafi.</p>	<p>15. Á bjarnar hrammi
ok á Braga tungu,
á ulfs klóum
ok á arnar nefi,
á blóðgum vængjum
ok á brúar sporði,
á lausnar lófa
ok á líknar spori.</p>
14. Á skildi kvað ristnar	

at göre. af þeim stár ikke i nogen syntaktisk forbindelse med det foregående. — *legi*: væske. — *Heiðdraupnis*: ukendt navn; man kommer til at tænke på, at det er et navn på Mimir (jfr. følg. v.). — *Hoddrofnis*: også ukendt navn, 'skatbryderen'(?). Disse 4 linjer mgl. i Vøls.s.

13. *stóð*: subj. er vel Odin; verset er revet ud af sin oprl. smhæng. — *með Br. eggjar*: Odin er ellers ikke bevæbnet med sværd, men *Brimir* er sværdnavn. — *Míms*: = *Mímis*; hvad der her sigtes til hænger åbenbart sm med den af Snorre (i Hkr.) meddelte myte om Mimers halshugning og sendelsen af hovedet til Odin, der ved hjælp af tryllesange og urter holdt livet vedlige i hovedet og spurgte det (d. v. s. Mimer) til ráds. — L. 5 er uforholdsmæssig lang; enten *fróðligt* el. *hit fyrsta* synes at burde udgå.

V. 5—12 findes anførte i Vøls.s., men i en anden rækkefølge, nemlig: 4, 5, 9, 11, 6, 7, 8, 10, 12; v. 13 udelades dér. Det er ikke muligt at afgøre, hvilken rækkefølge er den oprl. Rækkefølgen af de følg. vers, 14—20 er ens i bægge overleveringer.

- 14—16 danner et hele, og er i et forskelligt versemål, fornyrdslag.

14. *kvað*: subj. er ukendt (næppe Odin). — *skildi*: ǝ: *Svalinn*, se Grímn. 39, hvor der findes verbal lighed. — *Árvakrs, Alsvinns*: solens heste, se sst. 38. — *Hrungnis bana*: Tor; *bana* mgl. hdss. — *sleða*: uden nærmere angivelse, men man kommer til at tænke på linjen: *Kjalar es kjalka drók* Grímn. 49. Slædens *fjotrur* er vist at opfatte i sm betydn. som no. *fjetra* 'træagle som forbinder slædens langbjælke (rim) med meden' (Aasen). Det er usikkert, om der her foreligger et *fjotra*, fem., el. *fjoturr*.

15. *bjarnar hrammi*: bjørnens lab tillagde man stor betydning; bjørneklør er fundne i norske gravhøje. — *Braga*: sikkert digterguden. — *blóðgum vængjum*: uvist hvad der menes, da det ikke nærmere angives, hvad for vinger der er tale om. — *brúar*: menes

16. Á gleri ok á gollí
ok á gumna heillum,
í víni ok virtri
ok vilisessi,
á Gungnis oddi
ok á Grana brjósti,
á nornar nagli
ok nefi uglu.
17. Allar vöru af skafnar,
þær vöru á ristnar
ok hverfðar við hinn heilga
mjöd,
ok sendar á víða vega;
þær ro með ósum,
þær ro með ölfum,
sumar með vísum vönum,
sumar hafa mængskir mænn.
18. Þat eru bókrúnar,
- þat eru bjargrúnar
ok allar ölrúnar
ok mætar meginrúnar,
hveims kná óviltar
ok óspiltar
sér at heillum hafa,
njóttu ef namt,
unz rjúfask regin.
19. Nú skalt kjósa,
alls þér 's kostur of boðinn,
hvassa vápna hlynr,
sögn eða þögn
haf þér sjalfr í hug;
öll eru meinn of metin.
- S. kv. 20. Munkak flœja,
þótt mik feigan vitir,
emkak með blýði borinn,
áströð þín

der Bivrost? — *lausnar löfa*: forløsningens håndflade, jfr. v. 8. — *líknar spori*: her synes *spor* at bet. 'fod', og er da sidestykke til *löfi*, *líknar spor* altså 'fod der bevæger sig for at bringe hjælp'.

16. *heilum*: amuletter. — *virtri*: af *virtr*, ntr., no. *vyrter* 'den ikke gærede maltsaft', da. *urt* 'ugæret øl'. — *vilisessi*: behageligt sæde.

17. *hverfðar* o. s. v.: dunkelt; 'sammenrørte med den hellige mjöd'; mulig var runerne anbragte på spåner, der lagdes i hornet (?). Verset er uregelmæssig bygget, idet der i hver halvdel findes to langlinjer — hvis dette er oprindeligt.

18. *bókrúnar*: runer ristede i bøgetræsstykker. — *meginrúnar*: kraft-runer; linjen er måske tillæg. — *óviltar*: uforfalskede; jfr. Atlam. 9. — *óspiltar*: bet. omtr. det samme. Ændringer af en runeindskrift kunde ske på flere måder, ved at slette en bistav, ved at tilføje en sådan o. s. v. — *at heillum*: til værn (som amuletter). — L. 8—9 synes at være et tillæg.

19—20 findes også i Völs.s Med 19 beg. det egenlige digt og fortættelsen af v. 1—3+7.

19. *kjósa*: vælge, nemlig mellem *sögn* el. *þögn* (l. 4), talen el. tavshed (frå hendes side). — *vápna hlynr*: våben-lön (træ). — L. 5: "hav dig i tanken", 3: omskrivning for 'ønske', el. 'vælg'. — *meinn*: mén, ulykker. "Alle ulykker er vurderede" kan kun indeholde en hentydning til (anelse om) de kommende ulykker for vaikyryen (Brynghild) og Sigurd. — *metin*: 'vurderede, fastsatte'.

20. *flœja*: flygte, bort fra nogen fare. — *vitir*: se Krit. bem. — *hafa*: have (besidde) og følge. — *áströð*: råd udsprungne af

- vilk ǫll hafa,
svá lengi sém ek lifi.
Sdr. kv. 21. Þat ræðk þér hit fyrsta,
at þú við frændr þína
vammalaust verir,
síðr þú hefnir,
þótt þeir sakar gæri;
þat kveða dauðum duga.
22. Þat ræðk þér annat,
at eið né sværir,
nema þann's saðr séi,
grimmar limar
ganga at tryggðrofi;
armr es vára vargr.
23. Þat ræðk þér þriðja,
at þú þingi á
deilit við heimiska hali;
ósviðr maðr
- lætr opt kveðin
verri orð an viti.
24. Alt es vant,
ef við þegir,
þá þykkir þú með bleyði
borinn,
(eða sonnu sagðr,
hættir es heimis kviðr,
nema sér góðan geti);
annars dags
lát hans ǫndu farit,
ok launa svá lýðum lygi.
25. Þat ræðk þér fjórða,
ef býr fordæða
vammafull á vegi,
ganga es bættra
an gista séi,
þótt þik nótt of nemi.
26. Fornjósnar augu
þurfu fira synir,
hvars skulu vreiðir vega,

kærligt sind. — At antage, at alle de følgende råd er senere tilføjede, er ganske grundløst, og hvad der kunde gøre det rimeligt er ikke til at udgrunde.

21. *frændr*: indbefatter både 'slægtninge' og 'venner' (besvogrede), jfr. lovudtryk som *sem frændr en eigi sem fjáendr*. — *vammalaust*: uden moralske lyder, ǫ: uden falskhed og svig. — *sakar gæri*: forbryder sig mod dig". — *dauðum*: sing. Indholdet tager åbenbart sigte på forholdet mellem Sigurd og Gjukungerne.
22. *eið*: tager sigte på den ed, Sigurd aflagde til valkyrjen; jfr. nedenfor. — *saðr*: sand, d. v. s. en, der i virkeligheden overholdes. — L. 4—5 jfr. Regm. 4. — *at*: efter, som følge af. — *vára vargr*: som bryder edelige løfter; *vargr* bruges jo om fredløse personer. — *limar*: R har *simar*, ved fejllæsning af l.
23. *þingi á*: hentyder til en tingstrid, som vi ellers intet ved om, men hvortil der hentydes i Guðrkv. forn. 4.
24. *vant*: vanskeligt, farligt. — L. 4—6 er vistnok tildigtning. — *heimis kviðr*: omtale i ens hjem. — Verset falder udenfor tankegangen og er uden tvivl et indskud.
25. *fordæða*: troldkyndig kvinde, sigter åbenbart til den troldkyndige Grimhild, der gav Sigurd glemselsdrikken. — *ganga*: begive sig bort (derfra). — *nemi*: overrasker dig. Man behøver ikke at antage, at hver enkeltthed i udtrykkene skal passe på Sigurd og hans færd.
26. *Fornjósnar*: spejden, seen sig for (jfr. *nýsask fyrir*). "Godt spej-

- opt þólvísar konur
sitja brautu nær,
þærs deyfa sverð ok seva.
27. Þat ræðk þér fimta,
þótt fagrar séir
brúðir þekkjum á,
Sifjar silfrs
láta þínum svefni ráða;
teygjat þér at kossi konur.
28. Þat ræðk þér sétta,
þótt með seggjum fari
qlðrmól til ofug,
drukna deila
skalat við dolgviðu,
margan stelr vín viti.
29. Sennur ok ql
hefr seggjum verit
morgum at móðtrega,
sumum at bana,
sumum at þolstoðum,
fjqlð 's þats fira tregr.
30. Þat ræðk þér sjaunda,
ef sakar deilir
við hugfulla hali,
berjask es þetra
an brinna sé
inni auðstoðum.
31. Þat ræðk þér átta,
at skalt við illu séa
ok firrask flærðarstafi,
mey þú teygjat
né manns konu,
né eggja ofgamans.
32. Þat ræðk þér níunda,
at nóum þjargir,
hvars á foldu finnr,
hvárz eru sótt dauðir
eða eru sædauðir
eða eru vápndauðir verar.

dende, skarpe, öjne". — *þólvísar*: ulykke-kyndige, skadelige; der menes vist *fordædur*. — Også dette vers er uden tvivl senere tillæg; det indeholder intet råd.

27. *þótt*: ɔ: når, hvis. — *Sifjar silfrs*: sølvets-gudinder, kvinder. — Heri ligger sikkert en hentydning til Gudrun.
28. Efter *fari* beg. den store lakune i R. Resten af dette digt findes i papirshåndskrifter, men versene er ægte nok (selv om nogle er allerede i gammel tid indskudte). — *qlðrmól*: samtaler ved drikkelaget. — *ofug*: forkerte, ɔ: stridvækkende og stridvoldende. Hvad der her hentydes til, er ukendt. — *dolgviðu*: kamp-træer, krigere, mænd.
29. *Sennur ok ql*: er en hendiadys; ɔ: strid opstået under påvirkning af drik. — *þolstoðum*: = *þólvi*, ulykke. — Verset slutter sig godt til det foreg., men er sikkert et senere tillæg.
30. *sakar deilir*: hentydning til striden mellem Sigurd og Gjukungerne, jfr. v. 23. — *auðstoðum*: guld-stave, mænd.
31. *við illu séa*: undgå det onde (fra andres side). — *flærðarstafi*: = *flærð*, falskhed. — *mey*: ugift kvinde (her). — *ofgamans*: vellyst. — L. 4—6 advarsel m. h. t. Gudrun og Brynhild.
32. Dette vers' indhold kan vi ikke sætte i nogen forbindelse med Sigurds fremtid, som vi kender denne. — *hvárz*: = *hvárt es*, hvad enten.

<p>33. Laug skal gera
þeims liðnir ro
þváa hendr ok höfuð,
kemba ok þerra,
áðr í kistu fari,
ok biðja sælan sofa.</p> <p>34. Þat ræðk þér tíunda,
at trúir aldrigi
vórum vargdropa,
hvárz est bróðurbani,
eða hafir feðdan fòður,
opt es ulfr
í ungum syni,
þótt hann sé gölli gladdr.</p> | <p>35. Sakar ok heiptir
hyggjat svefngar vesa
né harm in heldr;
vits ok vápna
vant 's jofri at fáa,
þeims skal fremstr með firum.</p> <p>36. Þat ræðk þér ellipta,
at við illu séir
hvern veg at vinum,
langt líf
þykkjumka lofðungs vita;
rømm eru róg of risin.</p> <p style="text-align: center;">* * *</p> |
|--|--|

33. Indholdet af dette vers falder utvivlsomt udenfor egenlige råd af den art, som der her er tale om. Verset synes også afgjort at være fra kristen tid.

34. *vorum*: edelige løfter, eder. — *vargdropa*: efter Grågåsen kaldtes sál. en søn af en fredløs mand og en fri kvinde; i norske love findes ordet ikke. Hermed sigtes der uden tvivl til Guthorm, Sigurds banemand (efter en version, Sigsk.), der ikke var "af Gjukes æt", o: ikke en søn af Gjuke, men altså af hans hustru med en anden; denne person er ukendt, men betydn. af *vargdropi* svarer til forholdet (for moderens vedk. altså). — L. 4—5 er indskud; der mgl. rimforbindelse, og to *f* i l. 5 i betonedede ord urigtige. Det forhold, hvortil der hentydes i 6—8, er ukendt. Havde Sigurd dræbt Guthorms fader?

35. Verset er indskud. Vøls.s. har intet dertil svarende. — *Sakar*: forurettelser; *sakar* og *heiptir* er en hendiadys. — *vant*: af *vann* 'manglende'; trang. "trang er det for fyrsten at skaffe sig" o. s. v., o: hvis han ikke i forvejen har det.

36. *vinum*: o: Gjukungerne. — L. 4—5: "jeg mener at vide, at fyrstens (o: dit) liv ikke vil blive langt". — L. 6: "kraftig strid er allerede opstået". Hermed mener valkyrjen, at dette møde mellem hende og Sigurd indeholder begyndelsen til fremtidige ulykker.

Vøls.s. har bevaret indholdet af endnu to vers, der har udgjort digtets slutning: "der findes intet visere menneske end du, og det sværger jeg, at dig vil jeg have, og du er efter mit sind. Hun svarede: dig vil jeg helst have, selv om jeg skulde vægge blandt alle mænd. Og dette aflagde de eder på indbyrdes".

Efter en sandsynlighedsberegning har der på de tabte 8 blade kunnet stå o. 290 vers el. lidt mindre. Men man kan gå ud fra, at også på dem har nogle prosastykker været skrevne, naturligvis foruden slutn. af Sigrdr.m. Dette gør en eksakt udregning umulig. På grundlag af de kapitler i Vøls.s., der skulde svare til lakunen,

har man, især A. Heusler, forsøgt at bestemme de tabte digte, nemlig et "Falkedigt" — om mødet mellem Sigurd og Brynhild i hendes hjem hos Heimir —, et "Drømmedigt" — om Gudruns drømme og forhold til Brynhild — samt et "større Sigurds kvad", og endelig det digt — om Sigurd, "Sigurdarkviða hin forna" —, hvoraf vi skulde have slutningen, det såkaldte "Brot" (efter lakunen). Idet der kan henvises til afhdl. i Aarb. f. nord. oldkh. 1921 skal her bemærkes, at der næppe er grund til at antage flere digte end 3: Falkedigtet, Drømmedigtet og så et længere kvad om Sigurd, hvis slutning er Brot. Dette har i udstrækning været meget langt, ti det "korte Sigurdskvad", der består af 71 vers, forudsætter et "længere" kvad, der godt kan have bestået af o. 140—50 vers. Iøvrigt kan vi ikke her komme nærmere ind på denne sag. Kun skal bemærkes, at dette "lange" kvad har indeholdt Sigurds ankomst til Gjuke, hans giftermål med Gudrun, bejlerfærden til Hindarfjæld, Sigurds og Brynhilds kyske samvær; her anfører sagaen 2 vers i fornyrdislag, der efter alt at dømme har hørt kvadet til; striden mellem Brynhild og Gudrun, atter med et vers, Brynhilds og Sigurds samtale med endnu et vers; — hævnplanerne mod Sigurd, og her begynder Brot. Alt dette er et velordnet og smhængende hele. De 4 vers må have tilhørt dette kvad, de er alle i samme versemål som Brot og ligner dettes vers helt igennem. Derfor er de her i udgaven medtagne.

SIGURÐARKVIÐA HIN MEIRI.

<p>1. Eldr nam at cesask,
en jörð at skjalfa
ok hór logi
við himin gnæfa,
fár treystisk þar
fylkis rekka
eld at ríða
né yfir stíga.</p>	<p>en þat síðan mun
engum fyrnask,
meðan öld lifir,
en hlýri þinn
hvárki þorði
eld at ríða
né yfir stíga.</p>
<p>2. Sigurðr Grana
sverði keyrði
eldr sloknaði
fyr oðlingi,
logi allr lægðisk
fyr lofgjörnum,
† bliku reið,
es Reginn átti.</p> <p style="text-align: center;">* * *</p>	<p>4. Út gekk Sigurðr
andspjalli frá,
hollvinr lofða,
ok hnipnaði,
svát ganga nam
gunnarfúsum
sundr of síður
serkr járnofinn.</p> <p style="text-align: center;">* * *</p>
3. Sigurðr vá at ormi,	*

1—2 handler om Sigurds ridt gennem vaverluen omkring Brynhilds borg.

1. *Eldr*: vaverluen. — *fylkis*: ɔ: Gunnars. — *stíga*: ɔ: tilfods.
2. *lægðisk*: lagde sig ned. — *lofgjörnum*: den ry-lystne; adj. brugt som subst., som oftere. — *bliku reið*: er forvansket; *reiði* bet. 'ride-tøj' (egl. takkelage) og synes ikke at give nogen mening.
3. Findes i fortællingen om Gudruns og Brynhilds samtale; verset er Brynhilds replik. — *Sigurðr*: er her stærkt betonet. — *hlýri þinn*: din (Gudruns) broder, Gunnar.
4. Verset anføres efter Sigurds og Brynhilds samtale, efter at hun havde fået bedraget at vide. Hun afviser i vrede Sigurds tilbud om at forlade Gudrun og ægte hende. — *andspjalli*: samtalen. —

- H. kv. 5. [Hvat hefr Sigurðr
til] saka unnit,
es froeknan vill
fjörvi næma?
- G. kv. 6. Mér hefr Sigurðr
selða eiða,
eiða selða,
alla logna,
þá vélti hann mik,
es vesa skyldi
allra eiða
einn fulltrúi.
- H. kv. 7. Þik hefr Brynhildr
böl at gërva
heiptar hvattan
harm at vinna;
fyrman hón Goðrúnu
göðra ráða,
en síðan þér
- sín at njóta.
8. Sumir ulf sviðu,
sumir orm sniðu,
sumir Gotþormi
af gera deildu,
áðr þeir mætti
meins of lystir
á horskum hal
hendr of leggja.
9. Soltinn varð Sigurðr
sunnan Rínar;
hrafn at meði
hótt kallaði:
ykr mun Atli
eggjar rjóða,
munu vígskóum
of víða eiðar.
10. Úti stóð Goðrún
Gjúka dóttir,

hnipnaði: var sorgfuld. — *serkr járnofinn*: brynje smsat af ringe; det er noget påfaldende, at digteren lader Sigurd have jærnbrynje på ved den lejlighed; det er vel for effektens skyld.

5. Med saka beg. R igen.
6. *logna*: svegne; *logna* må opfattes i forbindelse med *hefr*. — *einn*: alene. — *fulltrúi*: en som man fuldtud kan (bör) stole på.
7. *heiptar hvattan*: bör snarest forstås som 'opfordret, ægget, til vrede', l. 4 bliver da en forklarende tilføjelse. — *fyrman*: hun under ikke. — *ráða*: giftermål. — *at njóta*: må vel også styres af *fyrman*.

Det forudsættes nu, at Högne går ind på Gunnars ønske; men mulig mangler her et vers.

8. *ulf*: ♂: stykker af ulvens kød. — *orm sniðu*: skar en hugorm i stykker. — *af gera deildu*: gav (ham) stykker af ulven. — *hal*: ♂: Sigurd.
9. *Soltinn varð*: døde. — *ykr*: er dativ, 'i eders blod'. — *vígskóum*: krigerske mænd, adj. f. subst. R har iøvrigt *-ská*, hvor akcenten vistnok beror på fejllæsning af forkortelsestegnet for *m*. — *víða*: tilintetgøre, styrer dativ. — *eiðar*: ederne, som Gunnar og Sigurd havde svoret hinanden.

Verset forudsætter, at Sigurd er dræbt ude (jfr. det følg. prosast.), på tinge?

10. *fyrri*: adj. (ikke adv.), priores.

- ok hón þat orða
 alls fyrst of kvað:
 hvar 's nú Sigurðr,
 sęggja dróttinn,
 es frændr mínir
 fyrri ríða.
11. Einn því Hogni
 andsvor veitti:
 sundr hofum Sigurð
 sverði hoggvinn,
 gnafir æ grár jór
 of grami dauðum.
12. Þá kvað Brynhildr
 Buða dóttir:
 "ve! skuluð njóta
 vápna ok landa,
 einn myndi Sigurðr
 öllu ráða,
 ef hann lengr lítu
 lífi heidi.
13. Væria þat scemt
 at sá reði
 Gjúka arfi
 ok Gota męngi,
 es hann fimm sonu
- at folkræði,
 gunnar fúsa,
 getna hafði."
14. Hló þá Brynhildr,
 boer allr dundi,
 einu sinni
 af öllum hug:
 lengi skuluð njóta
 landa ok þegna,
 es froeknan gram
 falla létuð.
15. Þá kvað þat Goðrún
 Gjúka dóttir:
 mjök mælir þú
 miklar firnar;
 gramir hafi Gunnar
 gøtvað Sigurðar,
 heiptgjarns hugar
 hefnt skal verða.
16. Framm vas kvelda,
 fjöld vas drukkit,
 þá vas hvívetna
 vilmál talið,
 sofnuðu allir
 es í sæing kómu;

11. *Einn*: Ene, H. var den eneste (der havde mod til). — *gnafir*: luder med, sænker, hovedet (af sorg).
13. *Væria*: det vilde ikke have været. — *fimm sonu*: digtene kender ellers kun 3, Gunnar, Høgne og Guttorm (der dog ikke skulde have været Gjukes søn); *Sigsk.* 18 antyder 4 brødre (þiðr.s har 4: Gunnar, Høgne, Gernoz, Giselher). Mulig er Sigurd her tænkt som den 4. 'styrer'. — *es*: eftersom. — *folkræði*: folke-styrelse (R skr. *rópi*). — *hafði*: subj. er *Gjúki*.
14. L. 2 indeholder en af de mange overdrivelser, der skal vise styrken i det skildrede. — *einu sinni*: én gang, el. første gang?
15. *firnar*: utilbørligheder. — *gøtvað*: banemand; egl. 'en der begraver (en anden)', jfr. *gøtva* 'begrave'. — L. 7—8: "der skal blive taget straf for (din) vredelystne tanke"; *hugr* er vist Brynhilds hu.
16. *Framm* o. s. v.: det var ledet ud på aftenen. — L. 3—4: "da var der blevet udtalt gode ord (∴ forsoningsord) for alt og alle".

- einn længr Gunnarr
øllum vakði.
17. Fót namat hrœra,
fjölð namat spjalla,
hitt hergløtuðr
hyggja téði,
hvat þeir í þorvi
báðir sögðu
hrafn ey ok orrn,
es heim riðu.
18. Vaknaði Brynhildr
Buðla dóttir,
dís skjöldunga,
fyr dag líflu:
hvætið mik eða lætið mik,
harmr es unninn,
sorg at sęgja
eða svá láta.
19. Þogðu allir
við því orði,
fár kunni þeim
- fljóða lötum,
es hón grátandi
gerðisk at sęgja,
þats hlæjandi
hølda þeiddi:
20. “Hugðak mér Gunnarr
grimt í svefni,
svalt alt í sal,
ættak sæing kalda,
ęn þú gramr riðir
glaums andvani,
fjöttri fatlaðr,
í fjanda lið.
21. Svá mun øll yður
ætt Niflunga
afli gęngin;
eruð ęiðrofa.
22. Mantat Gunnarr
til görva þat,
es blóði í spor
báðir reñduð,

17. *namat*: sál. smskrevet, -at neg; Gunnar rører sig ikke, men sid-der stille i tanker. — *hergløtuðr*: krigeren. — *hyggja*: overvejede. — *þorvi*: træet (R har *þorvi*, der er meningsløst). — *hrafn, orrn*: i v. 9 var der kun tale om raven. Der foreligger dog næppe en fejl.
18. *dís*: søster. — L. 5: “æg mig eller fraråd mig”. — *harmr*: neml. Sigurds drab. — *láta*: underforstået er *øndu*, *láta øndu* = dø. — Meningen i l. 5—8 er ikke helt klar: “hvad enten I ægger mig el. fraråder mig at forklare min kummer el. dø” — “er det ligegyldigt, jeg agter at dø” synes at måtte underforstås.
19. L. 3—4: “ingen forstod den kvindes adfærd, udtalelse”. — L. 5—6: “da hun grædende omtalte det”, da hun med sorg nu omtalte det o. s. v. — *þeiddi*: havde bedt om.
20. *Hugðak*: jeg drømte. — *riðir*: hentyder til Gunnars rejse tilhest til Atle, men naturligvis ikke til den måde, han blev ført på efter tilfangetagelsen (jfr. *Atlakv.*).
21. Versets første halvdel er gået tabt. — *gęngin*: berøvet. Jfr. *vaðinn at vilja*.
22. L. 3—4: “da (at) I bægge lod jeres blod flyde i eders fodspor”, hentyder til en ceremoni ved indgåelsen af fostbroderskab; Saxo

nú hefr honum þat alt	eiðum haldit
illu launat,	við hinn unga gram.
es fremstan þik	24. Benvond of lét,
finna vildi.	brugðinn golli,
23. Þá reyndi þat,	margdýrr konungr
es riðit hafði	á meðal okkar;
móðigr á vit	eldi vóru eggjar
mín at biðja,	útan gørvar,
hvé hęrglötudr	ęn eitrdropum
hafði fyrri	innan fáðar."

Frá dauða Sigurðar.

20. Hér er sagt í þessi kviðu frá dauða Sigurðar ok víkr hér svá til, sem þeir dræpi hann úti, en sumir segja svá, at þeir dræpi hann inni í rekkju sinni sofanda. En þýðverskir menn segja svá, at þeir dræpi hann úti í skógi, ok svá segir í Guðrúnarkviðu hinnri fornu, at Sigurðr ok Gjúkasynir hefði til þings riðit, þá er hann var drepinn, en þat segja allir einnig, at þeir sviku hann í tryggð ok vágu at hánun liggjanda ok óbúnum. Guðrún sat yfir Sigurði dauðum. Hon grét eigi sem aðrar konur, en hon var búin til at springa af harmi. Til gengu bæði konur ok karlar at hugga hana, en þat var eigi auðvelt. Þat er søgn manna, at Guðrún hefði etit af Fáfnis hjarta, ok hon skilði því fugls rødd. Þetta er enn kveðit um Guðrúnu.

omtaler ogsá det samme. Det er blodblandingen, der menes. — *þik*: nødvendig rettelse for *sik* (R).

23. *reyndi*: prøvede man, prøvedes det. — *hęrglötudr*: her Sigurd (jfr. v. 17). — *fyrri*: adj., prior, "på sin side". — *gram*: ǝ: Gunnar.
24. *Benvond*: sårvånd, sværd. — *brugðinn*: omviklet (ǝ: sværdets greb). — L. 5—8 er nærmest et kraftigt udtryk for at betegne det kyske samleje.

Prosa 20. *sumir*: jfr. Sigsk., Guðrhvøt, Hamð. — *þýðverskir*: jfr. Niebelungenlied og þiðrikssaga, samt det gamle Guðrunskvad (II). — Den sidste halvdel beror på det følg. digt, undt. bemærkningen om, at Gudrun skulde have spist af Fáfnirs hjærte; dette skulde tjæne til at forklare hendes grumhed i den følgende tid.

Det følgende digt er ikke benyttet i Vøls.s.

GOÐRÚNARKVIÐA.

(I.)

1. Ar vas þats Goðrún
gerðisk at deyja,
es hón sat sorgfull
of Sigurði,
gerðit hjúfra
né høndum sláa,
né kveina umb
sem konur aðrar.	3. Sötu ítrar
jarla brúðir,
golli búnar,
fyr Goðrúnu;
hver sagði þeira
sinn oftreaga,
þanns bitrastan
of beðit hafði.
2. Gingu jarlar
alsnotrir framm,
þeirs harðs hugar
hána löttu;
þeygi Goðrún
gráta mátti,
svá vas hón móðug,
mundi hón springa.	4. Þá kvað Gjaflaug
Gjúka systir:
mik veitk á moldu
munarlausasta;
hefk fimm vera
forspell beðit,
(tvæggja dóetra,
þriggja systra)

-
1. *Ar vas*: det skete fordums; sál. beg. især yngre digte. — *gerðisk*: omtr. = beredte sig. — *of Sigurði*: over S., der ligger død i sængen; Gudrun tænkes siddende på en stol ved sængen; hun rager sál. op over sængen og liget. — *hjúfra*: græde og klage. — *kveina umb*: udstøde klageskrig.
 2. *jarlar*: bet. måske 'jarler' som kongens sysselmand, eller højtstående personer ved hirden (?). — *harðs hugar*: hårdt sind, der viste sig deri, at hun ikke kunde græde. — *löttu*: vilde få hende fra. — *móðug*: her 'sorgfuld'. — *springa*: briste (om hjertet). — L. 5—8 er et slags omkvæd.
 3. *jarla brúðir*: må være de nævnte jarlers hustruer; til disse behøver Gjaflaug og Herborg naturligvis ikke at høre. — *sagði*: her, mod forventning, stærkt betonet. — *oftreaga*: svare sorg.
 4. *Gjaflaug*: ellers ukendt. — *jorspell*: tab af. — L. 7—8, der er

<p>átta bræðra,
þó ein lifik.</p> <p>5. Þeygi Goðrún
gráta mátti,
svá vas hón móðug
at mǫg dauðan
ok harðhuguð
of hrør fylkis.</p> <p>6. Þá kvað þat Hęrborg,
Húnalands drótning:
hefk harðara
harm at sęgja,
mínir sjau synir
sunnan lands,
verr hinn átti
í val fellu.</p> <p>7. Faðir ok móðir,
fjórir bræðr,
þau á vági
vindr of lék,
barði bára
við borðþili.</p> <p>8. Sjølf skyldak gǫfga,
sjølf skyldak gǫtva,
sjølf skyldak hrør
hǫndla þęira;</p> | <p>þat alt of beiðk
ęin missęri,
svát mér mangi
munar leitaði.</p> <p>9. Þá hlautk hapta
ok hęrnuma
sams missęris
síðan verða,
skyldak skrepta
ok skúa binda
hęrsis kvǫn
hverjan mǫrgin.</p> <p>10. Hón ægði mér
af afbrýði,
ok hǫrðum mik
hǫggum keyrði;
fank húsgruma
hvergi in þętra,
ęn húsfręyju
hvergi verri.</p> <p>11. Þeygi Goðrún
gráta mátti,
svá vas hón móðug
at mǫg dauðan
ok harðhuguð
of hrør fylkis.</p> |
|---|---|

uden rim, ser ud til at være senere indskud af en, der vilde gøre det hele endnu mere sørgeligt. — *ęin*: alene (som jeg er).

5. *harðhuguð*: jfr. *harðs hugar* (2s). — *hrør*: lig.
6. *Húnalands*: er måske fejl f. *Húna*. *Húnar* har sikkert altid haft lang vokal.
7. *lék*: overlistede. — *barði*: til dette må þęim underforstås, 'slog dem imod skibssiden', så at de derved omkom. Jfr. Krit. bem.
8. *gǫfga*: udstyre (med kostbare ligklæder). — *gǫtva*: begrave. — *hrør*: lig. — *hǫndla*: behandle med mine egne hænder. Jfr. Krit. bem. — *ęin*: i et og samme. — *mangi*: ingen, rettelse f. R's *ęngi*.
9. *hapta*, *hęrnuma*: fem. til *haptr*, *hęrnumi*; jfr. Fáfn. 7. — *kvǫn*: dativ, for hustruen; som acc. må det underforstås til *skrepta*.
10. *ęgði*: truede. — *afbrýði*: skinsyge. — *húsgruma*: vel dannet som modsætning til *húsfręyja*.

17. Þá kvað þat Gollrond
 Gjúka dóttir
 Ykkar vissak
 ástir meistar
 manna allra
 fyr mold ofan;
 undir hvárki
 úti né inni,
 systir mín nema
 hjá Sigurði.
- G. kv. 18. Svá vas minn Sigurðr
 hjá sonum Gjúka
 sem væri geirlaukr
 ór grasi vaxinn,
 eða væri bjartr steinn
 á band dreginn
 jarknasteinn
 of oðlingum.
19. Ek þóttu ok
- þjóðans rekkum
 hverri hæri
 Herjans dísi,
 nú emk svá lítil
 sem lauf séi
 opt í jölstrum
 at jöfur dauðan.
20. Saknak í sessi
 ok í sæingu
 míns málvinar,
 valda megir Gjúka,
 valda megir Gjúka
 mínu þölv
 ok systur sinnar
 sórum gráti.
21. Svá ér lýðum
 land of eyðið,
 sem ér rufuð
 eiða svarða;

gæs"; gæssene hører deres ejerindes gråd og viser deres med følelse ved deres skrig; digterisk overdrivelse, men meget an skuelig.

18. *hjá*: ved siden af, i sammenligning med. — *geirlaukr*: en løgart (purreløg?), jfr. angels. *gārleac*. — L. 4: "vokset højt op over (det lave) græs". — *steinn*: sten, o: glasperle. — *jarknasteinn*: låneord fra angels. *eorcanstān* (topazius), der igen beror på kaldæisk *jarkān* (Sievers); jfr. Vql.kv. 26. — *of oðlingum*: over fyrster; en ulogisk smiligning. Meningen må være: "Sigurd var som en skinnende ædelsten på en snor og overgik alle ædlinge (ved sine lysende fortrin)".
19. *hæri*: o: i åndelig forstand. — *Herjans dísi*: Odins mø, valkyrje. — *lítil*: ringe, betydningsløs. — *í jölstrum*: R skr. *iavlstrom*; der er megen tvivl om, hvorledes ordet skal forstås; nogle læser *qlstrum* (af *qlstr* ntr. foderurt), "blandt foderurter"; andre læser, med større sandsynlighed, *í jölstrum*, af *jölstr* = sv. *jolster* (salix pentandra), jfr. *ilstri* ntr., og no. *isterpil*; "Gudrun sammenligner sig selv med de små stumper af løv, som man ofte kan se stå igen på træet, når det er løvet" (S. Bugge).
20. *þölv*: mgl. R, men er sikkert det rigtige ord. — *ok*: bør vist udgå.
21. *lýðum*: m. h. t. mænd. Jfr. Krit. bem. Gudrun mener, at efter at Sigurd er død, er der ingen virkelige mænd mere til, en over-

- muna þú Gunnarr
golls of njóta;
þeir munu baugar
þér at bana verða.
es þú Sigurði
svarðir eiða.
22. Opt vas í túni
tjéti meiri,
þás minn Sigurðr
söðlaði Grana
ok þeir Brynhildar
biðja fóru,
armrar véttar,
illu heilli.
23. Þá kvað þat Brynhildr
Buðla dóttir:
vön sé sú vétrr
vers ok barna,
- es þér Goðrún
gráts of beiddi
ok þér í morgun
málrúnar gaf.
24. Þá kvað þat Gollrönd
Gjúka dóttir:
þegi þú þjóðleið
þeira orða,
urðr qðlinga
hefr þú æ verit,
rekr þik alda hver
illrar skepnu.
sorg sára
sjau konunga
ok vinspell
vífa mest.
25. Þá kvað þat Brynhildr
Buðla dóttir:

drivelse, der minder om Hallfreds udtryk om Nordens mennesketomhed efter Olaf Tryggvasons fald. — L. 5—8: guldets forbandelse må stadig følge med; Gudrun, der var ejerinden, går ud fra, at nu vil Gunnar bemægtige sig det. — L. 9—10 er utvivlsomt senere tillæg; *es* måtte bet. 'du som', men tanken i disse linjer er ulogisk og kejtet formuleret.

22. *í túni*: i hjemmet og dets område. — *Opt*: passer ikke godt til l. 5 ff., hvor der kun omtales én begivenhed, men det er vel at forstå: "ofte var der, f. eks. da de begav sig o. s. v.". — *armrar véttar*: det elendige væsen. Dette udtryk fremkalder Brynhilds replik.
23. *sú vétrr*: o: Gollrönd; foragtelig betegnelse; da Gollrönd næppe er gift, må *sé* gengives ved 'vorde', "gid hun aldrig måtte få". — *gráts beiddi*: fik til at græde. — *málrúnar gaf*: er blot omskrivning for 'fik til at tale'.
24. Efter det foregående er det naturligt, at Gollrönd tager ordet. — *þjóðleið*: meget forhadte; *þjóð*- som oftere forstærkende. — *urðr*: skæbne, her ulykke, fordærv. — *alda*: bølge; "enhver den onde skæbnes bølge jager dig". — De 4 sidste linjer er tildigtning; 3 af dem har kun 3 stavelser; syntaktisk hænger de ikke sammen med det foregående; *vinspell* må være accus., *vinspell vífa* 'fordærv af venskab mellem kvinder'. Næppe er de 4 linjer rest af et (ægte) vers.
25. *vældr* o. s. v.: efter en version af sagnet (se Sigsk. 35—36) tvang Atle Brynhild til at gifte sig med Sigurd; denne version er her

<p>veldr einn Atli
 of þollu þollvi
 of borinn Buðla
 bróðir minn.</p> <p>26. Þás vit í holl
 húnkrar þjóðar
 eld á þofri
 ormþeðs litum,
 þess hefð gangi
 goldit síðan;</p> | <p>þeirar sýnar
 ek sþumk ey.</p> <p>27. Stóð hón und stod,
 strengði eflí;
 brann Brynhildi
 Buðla dóttur
 eldr ór augum,
 eitri fncæsti,
 es sár of leit
 á Sigurði.</p> |
|---|--|

Guðrún gekk þaðan á braut til skógar á eyðimerkr ok fór alt til Danmarkar ok var þar með þóru Hákonardóttur sjau misseri. Brynhildr vildi eigi lifa eptir Sigurð; hon lét drepa þræla sína átta ok fimm ambóttir; þá lagði hon sik sverði til bana, svá sem segir í Sigurðarkviðu hinnu skömmu.

fulgt. — L. 5—6 genfindes i Sigsk. 56, men derfor er der ingen grund til at udskyde dem her.

26. *holl* o. s. v.: ɔ: Atles hal. — *eld ormbæðs*: 'slangelejts ild' er ingen rigtig kenning for guld og er uden sidestykke. Der må sikkert foreligge en forvanskning. — *goldit*: måtte undgælde for. — *þeirar sýnar*: er gen., 'på grund af det syn', men ikke obj. til *sþumk* = nærede jeg (har jeg næret) frygt; *sýnar* er næppe parallelt med *gangs*.
27. *efli*: = *afli* (hvoraf det er afledet), "hun gjorde sin styrke (endnu) kraftigere", d. v. s. hun opbød alle sine kræfter; jfr. Krit. bem. — Man lægge mærke til at l. 5 danner en direkte fortsættelse af l. 4. — *eitri fncæsti*: hun fnyste gift, en af de mange meget stærke udtryk, som dette digt har. Meningen er: "hun var lidenskabelig ophidset".

SIGURÐARKVIÐA HIN SKAMMA.

<p>1. Ar vas þats Sigurðr
sótti Gjúka,
vølsungr ungi,
es vegit hafði,
tók við tryggðum
tveggja bræðra,
sældusk eða
eljunfrœknir.</p> <p>2. Mey buðu hönnum
ok meidma fjöld,
Goðrúnu unga
Gjúka dóttur;
drukku ok dæmdu
dœgr mart saman</p> | <p>Sigurðr ungi
ok synir Gjúka.</p> <p>3. Unz Brynhildar
biðja fóru,
svát þeim Sigurðr
í sinni reið,
vølsungr ungi,
ok vega kunni;
hann of átti,
ef eiga knætti.</p> <p>4. Seggr hinn suðrœni
lagði sverð nœkvit,
mæki málfáan,
á meðal þeira,</p> |
|--|--|

-
1. *Ar vas*: jfr. foreg. kvad. — *sótti*: besøgte. — *vølsungr*: her brugt som betegnelse for Sigurd, som sing. til *Vølsungar*. *ungi* er her konstant epitet til Sigurd. — *es vegit hafði*: han som havde o. s. v., d. v. s. efter at han havde o. s. v.; *vegit*: som obj. er tænkt *Fáfnir* og *Regin*. — *tryggðum*: troskabsløfte. — *tveggja bræðra*: 3: Gunnars og Högnes, altså ikke Guthorms, jfr. v. 20.
2. *drukku ok dæmdu*: en alml. forbindelse, "de drak og talte (fortrolig) med hinanden".
3. *ok vega kunni*: og kendte vejen(e); *ok* er her omtr. = *es*; *vega* er acc. pl. (verbet *vega* er her meningsløst); Sigurd var netop kommen fra Brynhilds hjem, da han kom til Gjukungerne. — *átti*: ejede 3: hende, Brynhild; han var i virkeligheden den, der ejede Brynhild; R har *ætti*, men konjunktiv er her lidet forståelig og er kun en dittografi af det følg. *knætti*; at *hann* er nom. kan der selvfølgelig ikke være tvivl om.
4. Hvad der er foregået mellem v. 3 og 4 overspringer digteren som velkendt i denne meget korte indledning. — *málfáan*: med påmalede (indgravede) figurer el. magiske tegn (jfr. *stál bjartra*

- né hann konu
kyssa gerdí,
né húnskr konungr
hefjask at armi.
mey frumunga
fal hann megi Gjúka.
5. Hón sér at lífi
löst né vissi
ok at aldralagi
ekki grand,
vamm þats væri
eða vesa hygði;
gingu á milli
grimmar urðir.
6. Eín sat hón úti
aptan dags,
nam hón svá ort
umb at mælask:
“hafa skalk Sigurð,
eða svelti þó,
- mog frumungan
mér á armi.
7. Orð mæltak nú,
iðrumk eptir þess;
kvön 's hans Goðrún
en Gunnars ek;
ljótar nornir
skópu oss langa þró.”
8. Opt gengr hón innan
ills of fylð
ísa ok jøkla
aptan hverjan,
es þau Goðrún,
ganga á bæð
ok hana Sigurðr
sveipr í rípti.
konungr hinn húnski
kvön frjá sína.
9. “Vön geng ek vilja
ok vers þeggja,

mála). — *húnskr*: er stående epitet til Sigurd (ved en misforståelse), det bet. vel omtr. det sm som *sudrænn*. — De to sidste linjer er vist senere tillæg. *fal*: må her bet. ‘overdrog, overgav’.

5. *Hón*: Brynhild. — *at lífi*: m. h. t. sit liv (vandel). — L. 3—4: “og hun vidste ingen skade m. h. t. sin død”, *o*: hun vidste ingen skade (ulykke), der kunde volde hende en (brat) død. — *gingu á milli*: der kom (hindrende) imellem. Jfr. Krit. bem. — *urðir*: skæbne-gudinder *o*: skæbnebestemmelser.
6. *ort*: rask (med bibetydn. af overilelse); R har det umulige *bert*. — L. 6: “eller også skal han dø”.
7. *ljótar nornir*: = *grimmar urðir* i v. 5. — For *skópu oss* bör der vel læses *skópunk*.
8. *innan*: indvendig; kunde også bet. ‘indefra’ *o*: ud (af huset). — *ills*: ondt, *o*: bitterhed og hævntanker. — *ísa ok jøkla*: er acc. pl. henover is og jøkler, over ensomme, kolde steder — der svarer til hendes indre — vandrer hun, rugende over sine hævntanker og planer. Det er ufatteligt, hvorledes forskere kan opfatte ordene som gen. pl., styrede af *fyld*. Udtrykket tyder på, at digtet er forfattet i den islandske koloni i Grönland. — *rípti*: her vel linlagen el. sængetæppe. — L. 9—10 er uden tvivl tildigtning, så matte og overflødige som de er.
9. *ok vers*: og ægtemand (nemlig den rigtige, Sigurd); R skr.

- verðk mik gæla
af grimmum hug.”
10. Nam af þeim heiptum
hvetjask at vígi:
“þú skalt Gunnarr
gørst of láta
mínu landi
ok mér sjalfri,
munka una aldri
með qðlingi.
11. Munk aptr fara,
þars áðan vask,
með nábornum
niðjum mínum,
þar munk sitja
ok sofa lífi,
nema þú Sigurð
svelta látir.
ok jofur qðrum
æðri verðir.
12. Lótum son fara
feðr í sinni,
skalat ulf ala
ungan lengi;
- hveim verðr hólða
hønd léttari
síðan til sátta
at sonr lifit.”
13. Hryggr varð Gunnarr
ok hnipnaði,
svęip sínum hug
sat of allan dag,
hann vissi þat
vilgi gørla,
hvat hqnum væri
vinna scemst.
eða hqnum væri
vinna þęzt,
alls sik vqlsungu
vissi firðan
ok at Sigurð
sqknuð mikinn.
14. Ýmist hann hugði
jafnlanga stund.
þat vas eigi
hqnum afar títt,
at frá konungdóm
kvánir gingi;

vers ok, der måske ikke er umuligt. — *gæla*: glæde; det hele er omtr. = “gøre gode miner til slet spil”.

10. *vígi*: drab, ɔ: på Sigurd. — *gørst*: helt og holdent. — *láta*: miste (med dativ). Man mærke her den faste smhæng mellem 1. og 2. halvdel. — *munka*: en nødvendig rettelse af *mun ek*.
11. L. 9—10 er overflødig tildigtning. *jofur* synes at være dativ (f. *jofri*); kunde også være vokativ. — *qðrum*: ɔ: Sigurd.
12. *son*: også sønnen (den unge Sigmund). — *ulf*: også her om (en tilkommende) hævner. — *hønd*: rettelse f. R's umulige *hefnd*. — *lifit*: ikke lever, også en nødvendig rettelse af *lifi*. “For enhver bliver hånden senere lettere til forlig, hvis der ikke lever en søn” (for at foretage hævn).
13. *Hryggr*: rettelse for R's *reiðr*, der mgl. forlydsrim. — *svęip*: vaklede, d. v. s. grublede tvivlede. M. h. t. verset se Krit. bem.
14. Verset består af 10 linjer; både l. 1—2 og 9—10 kunde undværes. *Ýmist*: snart det ene, snart det andet. — L. 3—4: “han havde ikke megen lyst til, han holdt ikke af”. — *kvánir*: hustru, dronningen. — *rúnum*: fortrolig samtale.

<p>nam hann sér Högna
 heita at rúnum;
 þar átti hann
 alls fulltrúa.</p> <p>15. "Eín 's mér Brynhildr
 öllum þetri
 of borin Buðla,
 hón 's bragr kvinna;
 fyrr skalk mínu
 fjörvi láta
 an þeirar meýjar
 meidmum týna.</p> <p>16. Vildu okr fylki
 til féar véla?
 gótt 's at ráða
 Rínar malmi
 ok unandi
 auði stýra
 ok sitjandi
 sælu njóta."</p> <p>17. Eínu því Högni
 andsvör veitti:</p> | <p>"samir eigi okr
 slíkt at vinna
 sverði rofna
 svarna eida,
 eida svarna,
 unnar tryggðir.</p> <p>18. Vituma á moldu
 menn in sælli,
 meðan fjórir vér
 folki røðum
 ok sá hinn húnski
 her-Baldr lifir,
 né in mætri
 mægð á foldu.
 ef vér fimm sonu
 fæðum lengi
 óttum góða
 æxla knættim.</p> <p>19. Ek veit gørla
 hvaðan vegir standa,
 eru Brynhildar
 brek ofmikil."</p> <p>G. kv. 20. Vit skulum Gotþorm</p> |
|---|---|

15. *bragr*: bruges om det mest udmærkede (bl. noget). — *meidmum*: dermed menes den *heimanmundr*, hun må forudsættes at have fået.
16. *okr*: er dativ. — *fylki*: ǝ: Sigurd. — *Rínar malmi*: guldet; i denne smhæng har digteren begået en anakronisme. — Mærkeligt er det, at guldet her spiller så stor en rolle.
17. *rofna*: må her være transitivt verb. = *rjúfa* 'at bryde'; dannet af part. *rojinn*, hvis ikke ordet simpelthen er fejl f. *rjúfa*.
18. *fjórir*: ment må være Gunnar, Högne, Guthorm og Sigurd selv. — *her-Baldr*: kriger. — *foldu*: er rettelse f. det her umulige *moldu*. — L. 9—12 slutter sig syntaktisk meget dårlig til det foreg., ligesom de, hvad meningen angår, er ret uforståelige. Forholdet mellem *fæðum* og *æxla* (= avle) er ganske uklart. Linjerne er vist senere indskud.
19. *hvaðan—standa*: hvorfra vejene kommer, ǝ: hvad der ligger bagved. — *brek*: krav, (stærke og umotiverede) ønsker. — Det tabte halvvers genfindes vist i Vøls.s.: "og hendes råd bringer os ud i stor vanære og tab".
20. *gørla*: få (ham) til at. — *ófróðara*: mindre kyndig (som meget ung?), uden at forstå betydningen af drabet.

- gørva at vígi,
 yngra bróður
 ófróðara;
 hann vas fyr útan
 eiða svarna,
 eiða svarna,
 unnar tryggðir.
21. Dælt vas at eggja
 óbilgjarnan
 — — — —
 stóð til hjarta
 hjórr Sigurði.
22. Rêð til hefnda
 hergjarn í sal
 ok eptir varp
 óbilgjörnum,
 fló til Gotporms
 Gramr ramliga,
 kynbirt éarn,
 ór konungs hendi.
23. Hné hans of dolgr
 til hluta tvëggja,
 hændr ok høfuð
 hné á annan veg,
- en fótahlutr
 féll aprt í stað.
24. Sofnuð vas Goðrún
 í sæingu
 sorgalaus
 hjá Sigurði,
 en hón vaknaði
 vilja firð,
 es hón Freys vinar
 flaut í dreypa.
25. Svá sló hón sváran
 sínar hændr,
 at rámmhugaðr
 reis upp við beð:
 “gráta þú Goðrún
 svá grimmliga
 brúðr frumunga,
 þér brœðr lifa.
26. Ák til ungan
 erfínytja,
 kannat firrask
 ór fjandgarði,
 þeir sér hafa
 svárt ok dátt

21. *óbilgjarnan*: ikke villig til at svigte, ufortrøden. — I verset mgl. l. 3—6.
22. *hergjarn*: krigslysten, her omtr. = tapper. — *varp*: ɔ: *sverði*. — *kynbirt*: funklende; *kyn-* er her forstærkende.
23. *dolgr*: fjende, Guthorm; skal der læses *ofdolgr*? — L. 2: “til to sider”. — *annan*: den ene. — *fótahlutr*: den del af legemet, som benene udgør, ɔ: benene. — Man lægge mærke til den stærke poetiske overdrivelse.
24. *Freys vinar*: en sådan betegnelse er ret enestående.
25. *sváran*: acc. adverbieft, stærkt (oprl. er vel *slag* underforstået); R har *svarar* (dittografi), også i v. 29. — *beð*: her hovedpuden(-gærdet). — L. 8: “du har jo brødre” — atter et udtryk for søskendekærligheden.
26. *erfínytja*: arv-nyder, søn. — *firrask*: fjærne sig fra, forlade. — *fjandgarði*: ɔ: Gjukungernes hjem. — *þeir*: ɔ: *fiendr* ɔ: Gjukungerne. — *svárt ok dátt*: adverbier, ‘tungt (trykkende, bittert) og heftigt’ (jfr. no. *daatt* ‘heftigt, voldsomt’). — *enn*: fremdeles for frem-

- enn nær numit
nýlig rðð.
27. Ríðra þeim síðan
þótt sjau alir
systursonr
slíkr at þingi;
ek veit gørla,
hví gegnir nú,
ein veldr Brynhildr
øllu þølvi.
28. Mér unni mær
fyr mann hverjan,
en við Gunnar
grand ekki vank;
þyrmdak síffjum,
svørnum eiðum,
síðr værak heitinn
hans kvánar vinr.”
29. Kona varp øndu
en konungr fjørvi,
svá sló hón sváran
sínar hændr,
- at kvóðu við
kálkar í vó
ok gullu við
gæss í túni.
30. Hló þá Brynhildr
Buðla dóttir
einu sinni
af øllum hug,
es hón til hvílu
heyra knátti
gjallan grát
Gjúka dóttur.
31. Hitt kvað þá Gunnarr,
gramr haukstalda.
Hlæra þú af því,
heiptgjørn kona,
á golfi gløð,
at þér góðs viti;
hví hafnar þú
hinum hvíta lit,
feikna fæðir?
hygg at feig séir.

tiden?). — *nær*: er egl. uforståeligt, ‘næsten’ (hører til *nýlig*?). — *nýlig*: ny-agtige, mærkelige(?). — *rðð*: planer. — Den sidste halvdel er mærkelig affattet og næppe uden forvanskninger.

27. *sjau*: er her et ubestemt tal. — *slíkr*: nemlig som sønnen. — L. 6: “*hvorledes det forholder sig*”.
28. *grand*: svig. — *vinr*: ven, elsker.
29. *varp øndu*: sukkede dybt. — (*varp*) *fjørvi*: udåndede; ellers bruges ikke *verpa* i denne forbindelse. — *sváran*: også her rettelse f. R’s *svárar*. — *vó*: krog; næppe = *vra* (jfr. Torps etymol. ordb.). — L. 7—8 jfr. Guðrkv. I, 16.
30. *til hvílu*: henad sængen til, ɔ: fra sængen.
31. L. 1—2 er vel senere tilsatte. — *haukstalda*: nordisk omdannelse af ty. *hagustalt*, findes i urnord. runeindskrifter; bet. egl. yngre søn, der får en udmark til dyrkning og bo. Her bet. det snarest ‘hirdmænd, hövdinger’; i skjaldekvad bet. ordet ligefrem konge. — *á golfi*: der hvor hun stod på gulvet. — L. 6: “at det tyder på noget godt hos dig”. — *hvíta lit*: den lyse, naturlige, farve; Brynhild bliver blussende rød af indre bevægelse. — *feikna fæðir*: du som avler rædsler, ɔ: frygtelige tanker og gærninger.

32. þú værir þess
verðust kvinna,
at fyr augum þér
Atla hjøggim,
bróður þínum
sæir blóðugt sár,
undir drøyrgar
knættir yfir binda.
35. Né vildak þat,
at mik verr ætti,
áðr ér Gjúkungar
at garði riðuð,
þrír á hestum
þjóðkonungar,
en þeira fōr
þorfgi væri.
- Br. kv. 33. Frýra þér Gunnarr
hefr þú fullvegít;
lítt sésk Atli
ófu þína;
hann mun ykkar láta
önd síðari
ok æ bera
afl hit meira.
36. Ok mér Atli þat
einni sagði,
at hvárki lézk
höfn of deila,
goll né jarðir,
nema gefask létak,
ok engi hlut
auðins féar.
34. Søgja munk þér Gunnarr,
sjalfr veizt gōrla,
hve ér yðr snimma
til saka réðuð;

32. *bróður þínum*: for (hos, på) din broder; udtrykket er ikke i mindste måde påfaldende.
33. *Frýra*: man bebrejder (dig) ikke; ingen bebrejder dig. — *fullvegít*: dræbt til fulde, ɔ: bevirket et drab fuldkomment. — *ófu*: overmod, trusler. — *láta*: mgl. R. — L. 7—8: "og altid være den stærkeste".
34. *til saka réðuð*: begyndte at yppe strid. — *öngð*: kuert, holdt strængt. — *ofþrungin*: undertrykt. — *á flæti*: i hjemmet.
35. *verr*: ægtemand. — *þeira*: deres, er lidt påfaldende efter *ér* (*riðuð*); *ér* bör måske udelades og skrives *riðu*. — *þorfgi væri*: havde ikke været gavnlig ɔ: burde helst ikke have fundet sted. — Der er her og i det følg. tekstvanskeligheder. Her må der være tale om en rejse til Atle, men det må have været en tidligere rejse end Gunnars bejlerfærd, ti Brynhild trolover sig med Sigurd, v. 40; dette vers findes iøvrigt her, efter v. 35, men synes nødvendigvis at måtte flyttes til efter v. 39. At erklære noget af disse vers her for uægte, lader sig ikke gøre med holdbare grunde.
36. Til at begynde med vil Brynhild slet ikke giftes, men bøjer sig for sin broders ønske og trusler. — *lézk*: erklærede; andet kan ordet ikke betyde. — *höfn of*: R har *höfnum*; *höfn* = ejendom. Også her hører l. 5 nøje sm med l. 4. — *auðins*: det erhvævede.

37. Þás mér jóðungri
eiga sældi
ok mér jóðungri
aura talði.
38. Þá vas á hvørfun
hugr minn of þat,
hvárt skyldak ver eiga
eða val fella
bøll í brynju
of bróður søk;
þat myndi þá
þjóðkunt vesa
mørgum manni
at munar stríði.
39. Létum síga
sáttmøl okkur;
lék mér meir í mun
meiðmar þiggja,
bauga rauða
burar Sigmundar;
né annars manns
aura vildak.
40. Þeim hétumk þá
þjóðkonungi,
es með golli sat
á Grana bógun,
vasat hann í augu
yðr of glíkr
né á engi hlut
at álitum.
þó þykkizk ér
þjóðkonungar.
41. Unnak einum
né ýmissum,
þjóat of hverfan
hug men-Skogul;
alt mun þat Atli
eptir finna,
es mína spyrr
morðfögr gørvu.
42. At þvígi skal
þunngæð kona
annarrar ver
aldri leiða;

37. Her mgl. åbenbart den første halvdel. — *sældi*: er nødvendig ret-
telse af R's *selldac*.
38. *á hvørfun*: i vaklen. — *ver eiga*: ægte en mand; se Krit. bem. —
L. 5—6 ser ud til at være senere tilføjede. Der kunde dog her være
tale om rester af to vers, 6+4; herfor taler, at *þat* egl. ikke går
på noget i det foreg., vi ser ikke, hvad der skulde være "folkekendt
til sjælekval for mange".
39. *síga*: her = *síga saman*; "vi lod vort forlig komme i stand".
40. *þjóðkonungi*: mgl. R, men er evident rigtigt. — Det er højst
mærkeligt, at Sigurd nu — sammen med Gunnar og Høgne — har
guldet med sig; medmindre Brynhild her tænker tilbage til en tid-
ligere tid. — L. 9—10 er sikkert en senere tilføjelse.
41. *einum*: (kun) én enkelt, ɔ: Sigurd. — *men-Skogul*: Halsbånd-
Skogul (valkyrje) = *ek*. — *eptir*: sidenhen. — *morðfögr*: omtr. = død.
42. *At þvígi*: ikke efter dette (*þvígi* er rettelse f. *þeygi* = *þau-gi*,
hvis dette var rigtigt, måtte *þau* bet. 'disse begivenheder'). —
þunngæð: med let og lidet forstandigt sind, med *kona* menes Gudrun.
— *annarrar*: en andens ɔ: Brynhilds. — *aldri leiða*: leve sammen
med. — L. 5—6: "det(te) skal være en hævn for min smærte".

- þat mun at hefndum
harma minna.
43. Upp reis Gunnarr,
gramr verðungar,
ok of hals konu
hendr of lagði,
gingu allir
ok þó ýmissir
af heilum hug
hána at letja.
44. Hratt af halsi
hveim þar sér,
léta sik letja
langrar gongu.
45. Nam sér Hognar
hvetja at rúnum
"Seggi vilk alla
í sal ganga,
þína með mínum
nú 's þerf mikil
- vita ef meini
morðfor konu,
unz af méli
enn mein komi,
þá létum því
þarfar ráða."
46. Eínu því Hogni
andsvör veitti:
Letia hána
langrar gongu,
þars aprborin
aldri verði;
hón kröng of komsk
fyr kné móður
hón 's æ borin
óvilja til
morgum manni
at móðtrega.
47. Hvarf sér óhróðigr
andspilli frá,

Der mgl. vist et linjepar i verset, nemlig l. 5—6. Når det hævdes, at et vers ikke kan beg. med *at* som her, er dette ganske grundløst.

43. *verðungar*: hirdens. — *ýmissir*: afvekslende, den ene efter den anden. — *hána*: mærk denne oprl. form her.
44. *hveim*: enhver (R skr. *heim*). — *sér*: hører til *halsi*.
45. L. 1—2 er vist en af disse senere indledningslinjer, som er tilføjede af en, der vilde gøre klarere, hvem der var den talende; her er disse linjer særlig ilde anbragte. — L. 5—6 er sikkert senere tilføjede, for at få mening i l. 1—2. — *meini*: om de kan formå (hende) til at afstå fra o. s. v. — *unz*: indtil der (muligvis senere). — *af méli*: efter en mellemtid, længere el. kortere tidsrum. — *mein*: ulykker, der kunde motivere forsættet.
46. L. 1—2 af sm art som i foreg. vers. — *langrar gongu*: rejsen til dødens hjem. — *þars*: egl. hvor; her omtr. = således at. — *aprborin*: i overensstemmelse med de gamles tro om genfødelse, jfr. Vøls. forn. prosa 15. — *kröng*: adj., med besvær (jfr. *kranga* Skí. 30). — *komsk fyr kné*: kunde komme foran moderens knæ, ∴ fødes; udtrykket beror på den fødendes stilling. — L. 9—10 er vist senere tilføjede, de er ret overflødige (måske en overleveringsdublet) og l. 11—12 slutter sig udmærket til l. 7—8. — *óvilja*: sorg.
47. *óhróðigr*: lidet oprømt. — *mørk menja*: halsringenes træ (*mørk* brugt her om et enkelt træ, jfr. *viðr*), kvinde. — *soltnar*: døde;

<p>þars mörk menja
meiðmum deildi;
leit hón of alla
eigu sína,
soltnar þýjar,
ok salkonur.</p> <p>48. Gollbrynju smó,
vasa gótt í hug,
áðr sik miðlaði
mækis eggjum;
hné við bolstri
hón á annan veg
ok hjgrunduð
hugði at róðum.</p> <p>Br. kv. 49. Nú skulu ganga
þærs goll vili
ok minni því
at mér þiggja;
ek gef hverri
of hroðit sigli,</p> | <p>bók ok blæju,
bjartar váðir.</p> <p>50. Þöggðu allar
við því ráði,
ok allar senn
andsvör veyttu:
“œrnar ro soltnar,
munum enn lifa,
verða salkonur
sœmð at vinna.”</p> <p>51. Unz af hyggjandi
hørskryðd kona,
ung at aldri,
orð viðr of kvað:
vilkat traudan
né torbœnan
of óra sök
aldri týna.</p> <p>52. Þó mun á þeinum
brinna yðrum</p> |
|---|---|

herom er der intet sagt i forvejen; Brynhild er allerede i færd med at tage sig af dage, og har allerede ladet nogle tærner dø for at følge sig i døden; det var gammel skik. — *ok salkonur*: hermed betegnes de levende, de samme som nævnes i v. 50.

48. *smó*: betegner, at brynjen falder ned over hoved og bryst. — *miðlaði*: gennemborede (egl. huggede midt over, men derom er der ikke tale). — *róðum*: ɔ: hvad der skulde gøres.
49. *minni því*: erindringer om det; R har det umulige *minna*. — *hroðit*: af *hrjóða* 'belægge' f. eks. med ædle metaller, her guld-indfattet. — *sigli*: se Lokas. 20. — *bók*: tæppe med figurer. — At have mange kostbarheder med sig i døden, måtte selvfølgelig anses for at være attråværdigt, jfr. v. 52.
50. *allar*: R har *allir*, som blot er skrivefejl (jfr. *allar* i l. 3). — L. 2 se Krit. bem. — *salkonur*: betegner 'tærner', det behøver ikke at være slavinder. — *sœmð at vinna*: udføre hvad der er sømmeligt; der menes vel i første række alt hvad der hører til ligfærden.
51. *af hyggjandi*: udfra forstand, meget forstandig. — *torbœnan*: vanskelig tilgængelig for bønner, som ikke lader sig bevæge ved bønner. — *vilkat*: herefter skr. R *mann*, dette er overflødig, og selv om det udelades, bliver de to adjektiver ligefuldt prædikative.
52. *eyrir*: ɔ: guld, kostbarheder. — *framm komið*: kommer til livets ende, dør. — L. 5 er forvansket og uforståelig, især *neit* (sål. R,

- færi eyrir,
þás framm komið,
† neit menju góð,
mín at vitja.
53. Sęzk niðr Gunnarr,
munk sęgja þér
lífs ørvæna
ljósa brúði,
muna yðvart far
alt í sunði,
þótt ek hafa
öndu látit.
54. Sótt munuð it Goðrún
snemr an hyggir;
hefr kunn kona
við konungi
daprar minjar
at dauðan ver.
55. — — —
- par 's mær borin,
móðir fœðir,
sú mun hvítari
an hinn heði dagr
Svanhildr vesa
sólar geisla.
56. Gefa munt Goðrúnu
góðra nøkkurum
skeyti skæða
skatna męngi;
munat at vilja
versæl gefin;
hána mun Atli
ęiga ganga
of borinn Buðla,
bróðir minn.
57. Margs ák minnask,
hvé við mik fóru.
— — — —

med ϱ); smhængen bliver så meget mere uforståelig som versets l. 5—6 åbenbart er tabt.

53. Hermed beg. Brynhilds enetale til Gunnar og hendes fremtids-spådomme. — L. 5—6: "eders skib vil ikke helt forlise i sundet", åbenbart et ordsprog; *alt* jfr. *verða allr 'dø'*, "I går ikke helt til grunde, fordi jeg dør". H. Gerings opfattelse af stedet er ganske urigtig.
54. *kunn*: kyndig. — *konungi*: ϱ : Sigurd. — *minjar*: i henhold til følg. vers må det være Svanhild, der menes; når de kaldes *daprar*, sigter det til den sorg, Svanhild måtte vække ved at minde om sin fader.
55. L. 1—2 er udfaldet. — *mær*: ϱ : Svanhild. — *hvítari*: her tilføjes to smiligninger i forskellig form: *an* o. s. v. og dativ *geisla*. — Det er muligt, at digteren har tænkt sig Svanhild som postum.
56. *góðra nøkkurum*: er et mærkeligt udtryk, da det straks bagefter siges, hvem Gudrun bliver gift med. — L. 3—4 er en af disse ubegribelige indskud; ordene er uforståelige og hænger ikke sm med noget i det foreg. el. følg.; de må ved et eller andet uforståeligt tankeknýt være kommet ind her. — *versæl*: rig på ægtemænd (også giftermålet med Jonakr anteciperes her).
57. L. 2: "hvorledes de teede sig overfor mig, behandlede mig". — Efter l. 2 mgl. vist et linjepar. — *sára*: såret, krænket. — *vaðin*: berøvet, jfr. *farinn*, *genginn* i lign. betydn.

- pás mik sára
svikna höfðuð;
vaðin at vilja
vask meðan lifðak.
58. Munt Oddrúnu
eiga vilja,
en þik Atli mun
eigi láta;
it munuð lúta
á laun saman,
hón mun þér unna
sem ek skyldak.
ef okr góð of sköp
gerði verða.
59. Þik mun Atli
illu þeita,
munt í ǫngan
ormgarð lagiðr.
60. Þat mun ok verða
þvígit lengra,
at Atli mun
öndu týna,
sælu sinni,
ok sona lífi,
þvít hönum Goðrún
- grýmir á þeð
snorpum eggjum
af sórum hug.
61. Scemri væri Goðrún
systir ykkur
frumver sínum
at fylgja dauðum;
ef þenni gæfi
góðra hværr ráð,
eða ætti hón hug
ossum glíkan.
62. Ört mælik nú,
en hón eigi mun
of óra sök
aldri týna;
hána munu hefja
hóvar bórrur
til Jónakrs
óðaltorfu.
63. [Ala mun sér jóð,
erfivörðu],
erfivörðu,
Jónakrs sonu,
mun hón Svanhildi
-
58. *láta*: lade, tillade. — *lúta—saman*: böje hovederne mod hinanden, føre fortrolige samtaler, antyder elskovsforhold. — L. 7—8 er overflødig og er rimelig senere tilføjede. Meningen er iøvrigt god nok.
59. *ǫngan*: snæver, trang.
60. *þvígit lengra*: ikke så meget længere, ǝ: kort efter. — L. 5—6 er næppe oprindelige; R har *sofa*, der vistnok er fremkaldt af det følg. (*li*)fi. — *grýmir* (y?): er ukendt ord og er hidtil utolket; det beror snarest på fejl (fejlskrivning el. -læsning); smhængen viser, at der må være tale om et ord, der bet. 'dræbe, gennembore'.
61. *frumver*: første mand. — *hværr*: mgl. R; enhver god mand; omtr. = en god mand.
62. *Ört*: rask med bibetydning af overilet. Jfr. Krit. bem. — *Jónakrs*: hvorfra dette enestående navn stammer, er omtvistet. Det simpleste er at tænke sig at det er en omdannelse af *Odoacer*, hvorledes det så end er gået til.
63. L. 1—2 se Krit. bem. — *senda* o. s. v.: nemlig til Goterne for at blive Jörmunrekks hustru.

- sēnda af landi
 sína mey
 ok Sigurðar.
64. Hána munu bíta
 Bikka ráð,
 þvít Jörmunrekkr
 óþarft lifir;
 þá 's öll farin
 ætt Sigurðar;
 eru Goðrúnar
 grœti at fleiri.
65. Biðja munk þik
 boenar einnar,
 sú mun í heimi
 hinzt boen vesa;
 lát svá breiða
 borg á velli,
 at und oss öllum
 jafnrúmt séi.
 þeim es sultu
 með Sigurði.
66. Tjaldi of þá borg
 tjöldum ok skjöldum,
 valarípt vël fíuð
- ok vala mēngi;
 brēnni mér hinn húnka
 á hlið aðra.
67. Brēnni hinum húnka
 á hlið aðra
 mína þjóna,
 mēnjum gǫfga,
 tvá at hǫfðum
 ok tveir haukar;
 þá 's öllu skipt
 til jafnaðar.
68. Liggi okkar
 enn í milli
 egghvast éarn,
 sem endr lagit,
 þás vit bæði
 beð einn stigum
 ok hétum þá
 hjóna nafni.
69. Hrynja hönum
 á hæl þeygi
 hlunnblik hallar
 hringa litkuð,

64. *Hána*: ɔ: Svanhild. — *óþarft*: til ugavn, skade; heri ligger en antydning af Jörmunrekks høje alder. — *farin*: forsvunden, gået til grunde. — *græti*: egl. ting (forhold) der volder gråd, sorgens æmmer.
65. *borg*: brændestabel, for at brænde den døde derpå. — *breiða*: er under alle omstændigheder adj. 'bred, omfangsrig'; til *lát* er *vesa* underforstået. — L. 9—10 er sikkert en senere tilføjelse.
66. Efter l. 2 mgl. der vist et linjepar. — *valarípt*: bet. vel 'fremmed lærred-tøj', jfr. Hannaas i Festskr. til F. Jónsson s. 235; ordet er måske snarest ntr. — *vala*: vist af *valr* 'hest'.
67. *tveir* (bis): R skriver bægge steder *ii*, der både kan læses *tvá* og *tveir*, men *haukar* må være afgørende. — *til jafnaðar*: ligeligt (og retfærdigt).
68. *milli*: her har R en linje, se Krit. bem. — *sem*: er rettelse for R's *svá*, der ikke giver nogen god mening, og kræves af det følg. *þás*.
69. *Hrynja*: = *skella*, 'falder med klask el. brag'. — *hlunnblik hallar*: egl. uforståeligt og rimeligvis forvansket; der synes at være ment

ef hǫnum fylgir
ferð mín heðan;
þeygi mun ór för
aumlig vesa.
70. Þvítt hǫnum fylgja
fimm ambóttir,
átta þjónar,
eðlum góðir,
fóstrman mitt
ok faðerni, | þats Buðli gaf
barni sínu.
71. Mart sagðak þér,
myndak fleira,
ef mér meir mjötuðr
málrúm gæfi;
ómun þverr,
undir svella,
satt eitt sagðak,
svá munk láta. |
|--|---|

‘en dör’ (sagaen har ok eigi fellr honum þá hurð á hœla); der foreligger vistnok en talemåde, der skulde bet. ‘da vil døren, idet hans lig føres ud, ikke blive smækket i som når man jager betlere og den slags folk bort’; men hvorledes *hlunnblik* er at forstå er som sagt uvist. Velkendt er talemåden: *skellr hurð nærri hælum* om en fare, man knap og nap undgår. — *hringa lítkuð*: sværdenes rødfarver, Sigurd; appos. til *hǫnum*. R skr. *hringi*, der synes meningsløst. — *lítkuð*: dannet af *litka*, der kendes fra nutidssproget. — *aumlig*: fattig, tarvelig.

70. *eðlum*: herkomst. — *faðerni*: fædrename.

71. *þér*: mgl. R, men er ret nødvendigt. — *mjötuðr*: døden. — *ómun*: stemmen. — *láta*: ∅: *gndu*, udånde.

HELREIÐ BRYNHILDAR.

Eptir dauða Brynhildar váru gǫr bál tvau, annat Sigurði ok brann þat fyrr, en Brynhildr var á ǫðru brend ok var hon í reið þeiri, er guðvefjum var tǫlduð. Svá er sagt, at Brynhildr ók með reiðinni á helveg ok fǫr um tún, þar er gýgr nǫkkur bjó. Gýgrin kvað:

1. Skalt í gǫgnum	męini blandin,
ganga ęigi	manns blóð gefit.
grjóti studda	Br. kv. 3. Bregð ęigi mér,
garða mína,	brúðr ór stęini,
bętr sęmði þer	þótt værak fyrr
borða at rękja	í víkingu,
hęldr an vitja	ek mun okkur
vers annarrar.	ęðri þykkja,
2. Hvat skalt vitja	hvars ęðli męnn
af Vallandi,	okkart kunnu.
hvarfúst hǫfuð,	G. kv. 4. Þú vast Brynhildr
húsa minna?	Buðla dóttir
þú hefr vǫrgum,	heilli verstu
ef þik vita lystir,	í heim borin,

Findes også i Flatøbogen og i AM 62 fol.

1. *ganga*: færdes: her 'køre'. — *borða at rękja*: at væve 'borter' ǫ: tæpper (langstrakte, mønstrede (vægge)tæpper. — *annarrar*: ǫ: Gudrun.
2. *Vallandi*: eller *val*?, kampenes land, hentydning til Brynhild som valkyrje(?). — *hvarfúst*: ubestemt, der snart vil det ene, snart det andet (tilbøjelig til alt). — *vǫrgum*: *Vǫr golls* R. — L. 7—8 lyder i R: *mild af hǫndum manns blóð þvegit*.
3. *okkur*: pron. poss., af os to. — *ęðli*: natur, væsen.
4. *glatat*: ødelagt, bragt til undergang; denne indtræder dog senere. — *búi*: hjem; "du har ødelagt deres hjem"; *góðu* hører næppe til *búi*.

- þú hefir Gjúka
of glatat börnum
ok búi þeira
brugðit goðu.
- Br. kv. 5. Ek mun sęja þer
svinn ór reiðu
vitlaussi mjök,
ef þik vita lystir,
hvę gerðu mik
Gjúka arfar
ástalaua
ok eiðrofa.
6. Hétu mik allir
í Hlymdöllum
Hildi und hjalmi,
hverr es kunni.
7. Lét hami vára
hugfullr konungr
átta systra
und eik borit;
vask vetra tolf,
ef þik vita lystir,
- es ungum gram
eiða seldak.
8. Þá létk gamlan
á Goðþjóðu
Hjalmgunnar næst
heljar ganga;
gafk ungum sigr
Auðu bróður;
þar varð mér Óðinn
ofreiðr of þat.
9. Lauk mik skjöldum
í Skatalundi
rauðum ok hvítum,
randir snurtusk;
þann bað slíta
svefni mínum,
es hvergi lands
hræðask kynni.
10. Lét of sal minn
sunnanverðan
hóvan brinna
hrotgarm víðar;

5. Man mærke modsætningen *svinn*—*vitlaussi*.
6. Findes i R efter det følgende vers, men må efter al sandsynlighed flyttes herhen. — *Hlymdöllum*: fosterfaderen Heimis hjem. — *kunni*: kendte mig. — Herind bör rimeligvis sættes det halvvers, der anføres i prosa 19 i *Sigrdrífumöl*: *Annarr hét Agnarr | Auðu bróðir | es vétrr engi | vildi týja*.
7. *konungr*: 3: Agnarr. — *átta*: de er 8 (ikke 9) ialt, valkyrjer i svanehamme, jfr. *Völkv*. — *systra*: i uegenlig forstand. — *eiða*: kan kun være trolovelsesed; om en sådan tidlig trolovelse er iøvrigt intet kendt, ligesom de her nævnte personer er ellers ukendte.
8. *Goðþjóðu*: hermed menes Goternes land (got. *Gutþuda*). Der bör vel skrives *Got*.. — *heljar*: til Hel.
9. *Skatalundi*: ellers ukendt; denne lund må vel tænkes på Hindarfjæld. — *snurtusk*: berørte hinanden (R har *snurtu*). — *hvergi lands*: ingensteds i verden, bet. blot: 'aldrig'.
10. *sunnanverðan*: på sydsiden, hvorfor kun dér? — *hrotgarm víðar*: træets knagende hund, ilden. R læser: *her alls víðar* (metrisk galt).

<p>þar bað einn þegn
yfir at ríða,
þanns mér færði goll
þats und Fáfni lá.</p> <p>11. Reið góðr Grana
gollmiðlandi,
þars fóstri minn
flætjum stýrði,
ein þótti hann þar
öllum þetri
víkingr Dana
í verðungu.</p> <p>12. Svöfum ok unðum
í sæing einni,
sem minn bróðir
of borinn væri;
hvárki knátti
hönd of annat</p> | <p>átta nóttum
okkart læggja.</p> <p>13. Því brá mér Goðrún
Gjúka dóttir
at Sigurði
svæfak á armi,
þar varðk þess vís,
es vildigak,
at þau véltu mik
í verfangi.</p> <p>14. Munu við ofstríð
alls til lengi
konur ok karlar
kvikvir fœðask,
vit skulum okrum
aldri slíta
Sigurðr saman;
søksk gýgjar kyn.</p> |
|--|---|

11. *gollmiðlandi*: guldbryderen, den gavmilde (fyrste). — *fóstri*: Heimir. — *víkingr*: en mærkelig betegnelse for Sigurd, men jfr. Atlam. 92—93. Det kan være tvivlsomt, hvortil *Dana* hører; da Sigurd aldrig sættes i noget intimt forhold til Danerne (*víkingr Dana* måtte bet., at han var en af dem), må det vist henføres til *verðungu*, hvorved også dette ord får en nærmere (tiltrængt) bestemmelse. Herved antydes et ophold hos Danerne, hvortil man ellers ganske vist intet kender.
13. *verfangi*: erhværvelsen af ægtemand, m. h. t. ægtemanden (Gunnar istf. Sigurd).
14. *ofstríð*: stærk kummer. — *kvikvir*: mask., fordi *karlar* står lige foran. — *aldri slíta*: tilbringe alderen, leve. — *vit Sigurðr*: hører absolut sammen.

GOÐRÚNARKVIÐA HIN FORNA.

Dráp Niflunga.

Gunnarr ok Hogni tóku þá gullit alt, Fáfnis arf. Ófriðr var þá milli Gjókunga ok Atla. Kendi hann Gjókungum völd um andlát Brynhildar. Þat var til sætta, at þeir skyldu gipta hánum Guðrúnu, ok gáfu henni óminnisveig at drekka, áðr hon játti at giptask Atla. Synir Atla váru þeir Erpr ok Eitill, en Svanhildr var Sigurðar dóttir ok Guðrúnar. Atli konungr bauð heim Gunnari ok Högna ok sendi Vinga eða Knéfrøð. Guðrún vissi vélar ok sendi með rúnum orð, at þeir skyldu eigi koma, ok til jartegna sendi hon Högna hringinn Andvaranaut ok knýtti í vargshár. Gunnarr hafði beðit Oddrúnar, systur Atla, ok gat eigi. Þá fekk hann Glaumvarar, en Hogni átti Kostberu. Þeira synir váru þeir Sólarr ok Snævarr ok Gjúki. En er Gjókungar kómu til Atla, þá bað Guðrún sonu sína, at þeir bæði Gjókungum lífs, en þeir vildu eigi. Hjarta var skorit ór Högna, en Gunnarr settr í ormgarð. Hann sló hørpu ok svæfði ormana, en naðra stakk hann til lifrar. Þjóðrekr konungr var með Atla ok hafði þar látit flesta alla menn sína. Þjóðrekr ok Guðrún kærðu harma sín á milli. Hon sagði hánum ok kvað:

1. Mær vask meýja, björt í búri,
móðir mik foeddi, unnak brœðrum vël,

Prosa (Dráp Niflunga). *Vinga eða Knéfrøð*: det første er hæntet fra Atlam., det sidste fra Atlakv. — *knýtti í*: *i* er adv., ikke præpos. — Indholdet er i det hele hæntet fra de følgende kvad. De faktiske historisk-kronologiske forhold var følgende: Kong Jörmunrekk d. store døde 376, Atle 453, Tjodrek fødtes omkr. 455; Gjukungernes (Burgundernes) undergang faldt i året 437.

1. *björt*: hører naturligvis til *mær* (ikke til *móðir*). — *búri*: ordet bruges i eddadigtene særlig om de unge kvinders opholdsrum ("jomfruburet").

- unz mik Gjúki
golli reifði,
golli reifði,
gaf Sigurði.
2. Svá vas Sigurðr
of sonum Gjúka
sem væri grœnn laukur
ór grasi vaxinn,
eða hjörtr hóbeinn
of hǫsum dýrum
eða goll glóðrault
af gróu silfri.
3. Unz mér fyrmundu
mínir broedr,
at ættak ver
öllum fremra,
sofa né móttut
né of sakar dæma,
áðr þeir Sigurð
svelta létu.
4. Grani rann af þingi,
gnýr vas at heyra,
en þá Sigurðr
- sjalfr eigi kom;
öll vóru sǫðuldýr
svęita stokkin,
of vanið vási,
und vegöndum.
5. Gekk ek grátandi
við Grana rœða,
úrughlýra
jó frá k spjalla,
hnipnaði Grani,
drap í gras höfði,
jór þat vissi,
eigendr né lifðut.
6. Lengi hvarfaðak,
lengi hugir deilðusk,
áðr of frægak
folkvörð at gram.
7. Hnupnaði Gunnarr,
Hogni mér sagði
frá Sigurðar
sǫrum dauða:
"liggr of hoggvinn
fyr handan ver

2. *hǫsum dýrum*: grá dyr, ulve. *hǫsum* er en rettelse f. *hvǫssum*, der hverken metrisk el. realiter passer. — *af*: fejl f. *of?*, el. har digteren tænkt på *bera af* 'overgå'.
3. *fyrmundu*: misundte.
4. *rann*: kom løbende. — *sǫðuldýr*: sadeldyr, heste. — *vegöndum*: drabsmændene.
5. *úrughlýra*: med (gråd)våde kinder, naturligvis Gudrun selv. — *eigendr*: her plur. f. sing., som oftere; Sigurd er ment.
6. *hvarfaðak*: vaklede jeg. — *hugir deilðusk*: var mit sind tvivlende (tænkte snart på det ene, snart på det andet). — *folkvörð*: G: Gunnar.
7. *Hogni*: som den altid djærve, hensynsløse. — *fyr handan ver*: hinsides havet; dette udtryk er ubegribeligt (selv om man kunde tænke sig, at Rinen var ment, men Rinen kunde ikke kaldes *ver*), medmindre man antager, at det er digteren, der fra sit (norske) standpunkt har benyttet det. Der er andre lignende ting i digtet. — L. 7: efter dette går digteren ud fra, at Guttorm har dræbt Sigurd på tinge.

<p>Gotþorms bani
of gefinn ulfum.</p> <p>8. Lít þar Sigurð
á suðrvegi;
þar heyrir þú
hrafna gjalla,
ørnu gjalla
æzli fegna,
varga þjóta
of veri þínum.”</p> <p>9. Hví mér Högni
harma slíka
viljalaussi
vill of sęgja?
þitt skyli hjarta
hrafnar slíta
við lǫnd yfir,
an vitir manna.</p> <p>10. Svaraði Högni
sinni einu,
trauðr góðs hugar,</p> | <p>af trega stórum:
“þess átt Goðrún
groeti at fleiri,
at hjarta mitt
hrafnar slíti.”</p> <p>11. Hvarfk ein þaðan
andspilli frá
á við lesa
varga leifar;
gęrðigat hjúfra
né höndum sláa
né kvęina umb
sem konur aðrar.
(þás sat soltin
of Sigurði).</p> <p>12. Nótt þótti mér
niðmyrk vesa,
es sárla satk
of Sigurði,
ulfar þóttumk
öllu bętra</p> |
|---|--|

8. *á suðrvegi*: også dette udtryk er mere digterens end Högnens. — *þar*: en selvfølgelig rettelse f. *þa* i R.
9. *slíta við lǫnd yfir*: rive i stykker (og spredde det) over o. s. v. — *an*: må her fungere som *heldr an*. — *vitir manna*: ved, kender noget til mennesker, *ǫ*: er blandt de levende.
10. *sinni einu*: er her ret betydningsløst. — L. 3: “uvillig til (af vise) velvilligt sind”. — *af trega stórum*: af (udfra) stor sorgfølelse; han er altså ikke helt fri for at blive bevæget; l. 3 bet. måske han som ellers var o. s. v.
11. *lesa*: samle. — *varga leifar*: ulvenes lævninger (af Sigurds lig). — L. 9—10 er sikkert en senere tilføjelse (mindelse fra Guðrkv. I, 1); *soltin* er uden mening, det skulde da have heddet *soltnum*.
12. *niðmyrk*: bælgmørk; R har *-myrkr*, men det er ikke naturlig tale (appos. til *nótt*), *r* er her også rent dittografisk. — *sárla*: med smærte (i sind). — L. 5—8: “jeg syntes at det var bedre end alt andet, om ulvene lod mig miste livet”. Jfr. Krit. bem. — L. 9—10 er åbenbart tilføjlet senere. Subj. til *bręndi* kan jo ikke være ulvene, verbet forudsætter noget helt andet; *birkinn* ‘afbarket’ (no. har *birkjen* ‘tør, hård’, hvilket også kunde være rigtigt); isl. kender flere sådanne udtryk; sål. bet. *hreistraðr* (*fiskr*) ‘afskællat’ (som skællene er skrabet af) o. s. v.

- ef léti mik
lífi týna.
(eða brændi mik
sem birkinn við).
13. Fórk af fjalli
fimm dægr talið,
unz hõll Halfs
hóva þekðak.
14. Satk með þóru
sjau missęri
dætr Hákonar
í Danmörku,
hón mér at gamni
gollbókaði
sali suðrœna
ok svani danska.
15. Hõfðum á skriptum
- þats skatar léku,
ok á hannyrðum
hilmis þegna,
randir rauðar,
rekka búna,
hjørdrótt, hjalmdrótt,
hilmis fylgju.
16. Skip Sigmundar
skriðu frá landi,
gyldar grímur,
grafnir stafnar,
byrðum á borða
þats þorðusk þeir
Sigarr ok Siggeirr
suðr á Fjóni.
17. Þá frá Grímhildr,
gotnesk kona,

13. *af fjalli*: hvilket fjæld? Digteren har overført sit eget lands fjælde til digtets skueplads. — *fimm*: kan man ikke tillægge nogen særlig betydning. — *Halfs*: er vist identisk med *Alfr*, der ægtede Sigurds moder, se prosa foran Gríp. — *þekðak*: fik øje på, så.
14. *þóru*: ellers ukendt; ligeledes faderen *Hákon*; i Egils s. ok Ásmundar nævnes en konge Hákon Hámundarson i Danmark. — *gollbókaði*: indsyde (indvævede) figurer med guldråd. — *svani*: i sin egl. betydn.
15. L. 1: "Vi fremstillede i billeder"; *skriptum*: låneord; bet. også 'maleri' og 'billeder skårne i træ'. — *hannyrðum*: håndarbejder. — *búna*: i krigsudstyr; R har *huna*, hvilket ikke kan være rigtigt, da Sigurd næppe betragtedes som tilhørende Hunnerne (hvad digteren af Sigsk. dog har gjort!). Iøvrigt er det usikkert, hvem den *hilmir* er, der menes; hvis det er Toras mand, er *Húna* endnu mere umuligt. — Sagaen har: *allan konungs búnað*, hvilket tyder på læsemåden *búna*. — *fylgju*: her 'følge', 'mandskab'.
16. *Skip*: ɔ: på billederne. — *grímur*: forstavnsfigurer. — *grafnir*: udskårne. — *byrðum*: dannet af *borði*, 'fremstille' (ved broderi). — *Sigarr*, *Siggeirr*: sikkert danske sagnpersoner, — navnene er specielt danske —; dette viser, at læsemåden *Fjóni*, som Vøls.s. har, er den eneste rigtige; R har *Fivi*, hvilket er fremkommet derved, at et forkortelsestegn over *o* har været udvisket (el. overset) i en original, og *o* kan ofte meget ligne et *v*. Sigarr og Siggeirr er vel fjender. — *suðr*: atter fra digterens norske synspunkt.
17. L. 3—4 se Krit. bem. — *hyggju þrungin*: bekymret (angst) i

- hvar værak komin
hyggju þrungin;
hón brá borða
ok buri heimti
þrágjarnliga
þess at spyrja:
18. Hverr vildi son
systur bæta
eða ver veginn
vildi gjalda;
görr lézk Gunnarr
goll at bjóða,
sakar at bæta,
ok hit sama Högni.
19. Hón frétti at því,
hverr fara vildi
vigg at sōðla,
vagn at bæita.
hesti ríða,
hauki fleygja,
grum at skjóta
af ýboga.
20. Valdarr Dönum
með Jarizlæfi,
Eymóðr þriði
með Jarizkári.
21. Inn gingu þá
jöfrum glíkir
langbarðs liðar,
höfðu loða rauða,
stuttar brynjur,
steypða hjalma,
skölmum gyðir,
höfðu skarar jarpar.
22. Hverr vildi mér
hnossir velja,
hnossir velja
ok hugat mæla,
ef mætti mér
margra súta
tryggðir vinna,
né trúa gerðak.
23. Fœrði mér Grímhildr

sind. — *brá borða*: holdt op med sit arbejde. — *þrágjarnliga*: 'længselsgærne'.

18. *systur*: ǝ: Gudrun.
19. *vigg*: heste. — *bæita*: spænde trækdyr for; med *vagn* kan man særlig tænke på Grímild selv, jfr. v. 38. — De følgende 4 linjer har intet at gøre i smhængen; de beskriver en alml. jagtudflugt. — *ýboga*: bue af barlind.
20. Falder ganske udenfor smhængen. De her nævnte konger er ukendte; de to navne med *Jariz-* er slaviske (russiske). *Valdarr* kendes som sagnhistorisk fyrste. — *Dönum*: må været styret af et *réd* i en tabt vershalvdel.
21. *langbarðs*: den langskæggedes. Det må være Atles mænd, der menes. — *loða*: se Grímn. 1; "en kappe af grovt uldtøj" (Hj. Falk), næppe rigtigt, jfr. *feldir rauðir*. — *steypða*: med ansigtsskærm. — *skölmum*: korte, enæggede sværd.
22. *hugat*: alvorlig-fortroligt (trøstende). — *tryggðir*: (fremtids)-løfter (om alt godt).
23. *sárligt*: bittert. — L. 4: "jeg glemte (straks) krænkelserne". — *jarðar magni*: se Hávm. v. 137; R skr. *vrþar* (skæbnegudindens?). — *sonar dreypa*: se Vspá hin sk. 9; når R skr. *sonom* er endelsen

<p>full at drekka
svalt ok sárlegt,
né sakar mundak;
þat vas of aukit
jarðar magni,
svalköldum sæ
ok sonar dreýra.</p> <p>24. Vöru í horni
hvęrs kyns stafir
ristnir ok roðnir,
ráða né máttak;
lyngfiskr lagar,
lands Haddingja
ax óskorit,
innleið dyra.</p> <p>25. Vöru þeim bjóri</p> | <p>ból mǫrg saman,
urt alls viðar
ok akarn brunnin,
umbdǫgg arins,
iðrar blótnar,
svíns lifr soðin;
því hón sakar deýfði.</p> <p>26. Æn þá glęymðak,
es getit hafðak,
alls jǫfurs bóls,
bjórvęig í sal;
kómu konungar
fyr kné þrennir,
áðr hón sjalfa mik
sótti at máli.</p> <p>27. "Gefk þér Goðrún</p> |
|---|--|

blot dittografi af det foreg. (*kǫld*)um og dativen *sæ*; *sónum* som dativ af *sóinn* (E. H. Lind) er der næppe grund til at antage, stedet belyses af det fra *Vspá* hin sk. anførte.

24. *í horni*: ǝ: ristede indvendig i hornet. — L. 5—8 er for os, hvad indhold angår, uforståelige. — *lyngfiskr*: lyng-fisk er kenning for slange; *lagar* er forsåvidt overflødigt; der skal vist læses: *lyng-lagar*, 'lynghavets (= lyngområdet, hedens) fisk', slange. — *lands-óskorit*: hvad *Haddingja land* er, vides ikke; *óskorit* 'ikke skåret af med kniv el. le', d. v. s. revet op med roden. — *innleið dyra* (versemålet viser, at der ikke bør læses *dýra*), 'vejen ind igennem døråbningen', de her antydede tryllemidler er, som i de fleste andre tilfælde, ukendte. — De 3 ting, der her er nævnte, er sikkert ikke betegnelser for runer, men for de trylleingredienser, som drikken indeholdt, de mange *ból* i næste vers.
25. *urt*: = *rót*, rødder. — *akarn brunnin*: sål. Vqls.s., *akarninn* R; 'brændte agern'; men det burde hedde *ǫkurn* i plur., mulig er *brunnin* fejl f. *brunnit*. — *umbdǫgg arins*: fugtigheden (fugtig jord) omkring arnen. — *iðrar blótnar*: ofrede indvolde (indvolde af offerdyr). — *því*: dermed (R's *þviat* er åbenbar fejl).
26. *jǫfurs*: ǝ: Sigurds. — *bjórvęig*: øl-drikken. Se Krit. bem. — *fyr kné*: til mig (udtrykket er ikke at forstå bogstaveligt). — *hón*: ǝ: Grímild.
27. *at-dauðan*: efter din faders død; derefter skulde Gjuka endnu være i live; men ordene kan vel også forstås som 'den arv, der var efter din fader'. — *hringa rauða*: er gentagelse af *goll*. — *Hlǫðvęs sali*: ganske usikkert, hvad der menes, el. hvad det kan være for en *Hlǫðvęr*, der her pludselig dukker op. — *ársal*: sange-

- goll at þiggja,
fjöld alls féar,
at þinn fōður dauðan,
hringa rauða,
Hlōðvés sali,
ársal allan
at jōfur fallinn.
28. Húnskar meyjjar,
þærs hlaða spjöldum
ok gæra goll fagrt,
svát þér gaman þykki;
ein skalt ráða
auði Buðla,
golli gōfguð,
ok gefin Atla.”
29. Vilc eigi ek
með veri ganga,
né Brynhildar
brōður eiga;
samir eigi mér
við son Buðla
ætt at auka
né una lífi.
30. “Hirða hōldum
- heiptir gjalda,
þvít vér hōfum
valdit fyrri;
svá skalt láta
sem lífi báðir
Sigurðr ok Sigmundur,
ef sonu fœðir.”
31. Mákak, Grímhildr,
glaumi þella,
né vígrisnum
vánir tēlja,
síz Sigurðar
sárla drukku
hrægífr huginn
hjärtblōð saman.
32. “Þann hefak allra
ættgōfgastan
fylki fundit
ok framast nøkkvi;
hann skalt eiga,
unz aldr þik viðr,
verlaus vesa,
nema vilir þenna.”

omhæng; om dette ord se Hj. Falk i Maal og Minne 1916. — *fallinn*: dræbt (∴ Sigurd).

28. *Húnskar*: ∴: under forudsætning af, at Gudrun bliver gift med Atle. — *hlaða spjöldum*: opstable spjæld; der sigtes til den såkaldte *spjaldvefnadr*, hvortil der benyttedes firkantede tynde træplader; verbet er *hlaða*, *hlōð*, spjældene opstabledes ved siden af hinanden. — *gæra*: udarbejder. — *goll*: tøj hvortil guld brugtes. — *ok gefin*: under forudsætning af, at du bliver gift (med Atle).
30. *hōldum*: hermed menes vist Atle, som modsætning til *vér*. — *heiptir gjalda*: vise uvenskab. — *vér*: vi (∴ Gjukungerne). — Med tanken i l. 5—8 kan jævnføres Egils Sonat. v. 17.
31. *glaumi þella*: vise glæde. — *vígrisnum*: ∴: Atle. — *sárla*: smærtelig, til sorg for mig (og andre). — *hrægífr*: lig-trolde, må her bet. ‘ulve’.
32. *framast nøkkvi*: i nogen henseende forrest; *nøkkvi* er dativ af *nøkkvat*. — L. 6: “så længe du lever”.

33. Hirða bjóða
 þólvafullar
 þrágjarnliga
 þær kindir mér;
 hann mun Gunnar
 grandir þeita
 ok ór Högna
 hjarta slíta.
34. Munkak létta,
 áðr lífs hvatan
 egglegs hvøtuð
 aldri næmik.
35. Grátandi Grímhildr
 greip við orði,
 es burum sínum
 þólva vætti
 ok mögum sínum
 meina stórra.
36. “Lönd gefk enn þér,
 lýða sinni,
 Vinbjörg, Valbjörg,
 ef vill þiggja;
37. Þann munk kjósa
 af konungum
 ok þó af niðjum
 nauðig hafa;
 verðr eigi mér
 verr at ynði,
 né þól bræðra
 at bura skjóli.
38. Senn vas á hęsti
 hverr dręngr litinn,
 en víf valnesk
 í vagn hafin;
 vér sjau daga
 svalt land riðum,
 en aðra sjau
 unnir kniðum
 en hina þriðju sjau
 þurt land stígum.
39. Þar hliðverðir
 hórar borgar

33. *þær kindir*: mand af den slægt. — Gudrun optræder her, som Brynhild, som fremsynt.
34. *lífs hvatan*: rask (tapper) i livet, ɔ: Atle. — *egglegs hvøtuð*: kampens fremskynder, kriger. — Dette halvvers er vist versets sidste del.
35. *greip við orði*: tog ordet (for at svare). — *es*: da hun (i henhold til Gudruns spådom). — Der mgl. to linjer i verset.
36. *lýða sinni*: (stort) følge af mænd, må vel bet. ‘mange at herske over’. — *Vinbjörg* o. s. v.: ukendte stednavne.
37. *af niðjum hafa*: modtage (ham) af mine slægtninge (der tilbyder mig ham). — *þól bræðra*: hendes brøders død. — *bura*: de sønner, hun får med Atle. Også her udtaler Gudrun sig profetisk.
38. *valnesk*: vælske, betegner her vel gotiske (burgundiske). — *i vagn hafin*: vognene var så høje, at kvinderne måtte løftes op i dem, jfr. vognene i Osebergskebet. — L. 9—10 er senere tillæg.
39. *borgar*: ɔ: Atles borg. — Efter verset synes noget at mangle. En så brat sceneveksling foregår ikke. Der må have stået noget om modtagelsen. Nogen tid må tænkes at være gået mellem dette og v. 40; imidlertid er nemlig Gjukungerne blevne dræbte.

- grind upp luku,
áðr í garð riðum.
40. Vakði mik Atli,
en vesa þóttumk
full ills hugar
at frændr dauða.
41. “Svá mik nýla
nornir vekja
vílsinnis spó;
vildigat réðisk;
hugðak þik Goðrún
Gjúka dóttir
læblöndnum hjör
leggja mik gögnum.”
42. Þat ’s fyr eldi,
es éarn drøyma,
fyr dul ok vil
drósar reiði;
munk þik við þólvi
brænna ganga,
líkna ok lækna,
þótt mér leiðr séir.
43. “Hugðak hér í túni
teina fallna,
þás vilda ek
vaxna láta,
rifnir með rótum,
roðnir í blóði,
bornir á þekki,
beðit mik at tyggva.
44. Hugðak mér af hendi
hauka fljúga
bráðalausá
þólranna til;
hjörtu hugðak þeira
við hunang tuggin,
sorgmóðs sefa,
sollin blóði.
45. Hugðak mér af hendi
hvelpa losna,
glaums andvana,
gylli báðir,
hold hugðak þeira
at hræum orðit,

41. *vílsinnis spó*: med spádom om trængsler. — L. 4: “jeg vilde ikke, at den gik i opfyldelse”; R skriver: *vildi at ek réða*, der er uden mening. — *læblöndnum*: giftblandet, giftig (om æggen). M. h. t. *réðisk* kan anføres den velkendte sætning: *svona ráðast sumra manna draumar*.

42. *es fyr*: bebuder, varsler om. — L. 2: “når man drømmer om jærn”. — *dul ok vil*: overmod og glæde. — *reiði*: nom. — *þólvi*: ulykke, kan næppe være brugt om et legemligt onde. — *brænna*: hentyder til et helbredelsesmiddel ved hjælp af opvarmet jærn.

43. *teina*: unge skud (hentyder til Atles unge sønner). — *rifnir* o. s. v.: konstruktionen veksler, uden at man mærker nogen egl. anomali. — *beðit*: man bad.

44. *hauka*: sigter også til sønnerne. — *þólranna*: ☉: dødens hjem. — *við*: sammen med. — *sorgmóðs sefa*: gen. abs. ‘med sorgfyldt sind’.

Mærkeligt nok findes ingen tydninger af Gudrun af disse to drømme; der er mulig to vers glemte her.

45. *hvelpa*: også hentydning til sønnerne. — *glaums*: glæde. — *gylli*: formentlig af smærte. — *hold*: legemer. — *nýta*: spise.

nauðigr nái	fára náttu
nýta skyldak.”	fyrir dag lítlu,
46. Þar munu seggir	drótt of bergja.
of sœing dœma	47. Lágak síðan,
ok hvítinga	né sofa vildak
höfði næma;	þrágjörn í kǫr,
þeir munu feigir	þat mank gǫrva.

46. *sæing*: ofring. — *hvítinga*: uvist hvad der menes, da ordet er flertydigt; snarest hvide dyr, heste, får? — *fára náttu*: i løbet af nogle få nætter (dage). — *fyrir dag lítlu*: ved daggry. Viser det, at ofringer foretoges ved den tid? — *drótt of* (R skr. *drottom*): hirden (el. man) vil spise dem.

Herefter mgl. vist noget.

47. *Lágak*: = *lá-ek-a-ek*, jeg lå ikke ǫ: jeg stod op. Jfr. Krit. bem. Det er naturligst at tænke sig, at dette er Gudruns replik; læses *Lægak* med R, måtte det være Atles, jfr. *gjarn*, men den sidste linje synes at tale herimod. — *kǫr*: bet. her blot sæng; Gudrun betegner måske sængen sål., fordi den var hende kvalfuld.

GOÐRÚNARKVIÐA.

(III.)

Herkja hét ambótt Atla; hon hafði verit frilla hans; hon sagði Atla, at hon hefði sét Þjóðrek ok Guðrúnu bæði saman. Atli var þá allókátr. Þá kvað Guðrún:

1. Hvat 's þér Atli	at it Þjóðrekr
æ Buðla sonr?	und þaki svæfið
es þér hryggt í hug,	ok léttliga
hví hlær þú æva?	líni verðizk.
hitt myndi æðra	G. kv. 3. þér munk alls þess
jørlum þykkja,	eiða vinna
at við menn mæltir	at hinum hvíta
ok mik sæir.	helga stěini,
A. kv. 2. Tregr mik Goðrún	at við Þjóðrek,
Gjúka dóttir	þatki áttak,
þats mér í hõllu	es vørd né verr
Herkja sagði,	vinna knættit.

-
1. *æðra*: bedre, mere passende. — *jørlum*: jfr. Guðr. I, 2. — *mik sæir*: så mig, tog hensyn til mig; Gudruns tale er indsmigrende og hyklerisk.
 2. *Herkja*: oprl. s. s. Atles første hustru, *Kreka*, ty. *Herche* el. *Helche*; her er hun bleven til Atles tærne og frille, der af nid bagvasker Gudrun. — *Þjóðrekr*: den berømte konge Dietrich, hovedpersonen i Þiðrekssaga. Ifg. denne opholdt Dietrich sig en snes år hos Attila (sål. efter tyske kilder). — *und þaki*: under tag (i et og samme hus, rum). — *léttliga*: i fryd og glæde. — *verðizk*: omgav sig; nødvendig rettelse af R's *verðit*. Tjodreks levetid var 454—526.
 3. *alls þess*: forklares ved *at* (l. 5). — *hvíta helga stěini*: hermed sigtes der til de mærkelige stene af fallisk form, hvoraf der i det vestlige Norge er fundet ikke få, og som har været anvendte i kultus. Se herom Trondh. Vidensk. Selsk. Skr. 1905 og Maal og Minne 1915. — *Þjóðrek*: R har *Þjóðmar* her, navnet på Tjodreks

4. Nema ek halsaða
 herja stilli,
 jöfur óneisinn,
 einu sinni,
 aðrar vórut
 okrar spekjur,
 es hör mug tvau
 hnigum at rúnum.
5. Hér kom Þjóðrekr
 með þría tøgu,
 lifa þeir né einir
 þriggja tega manna;
 hnögg mik at bræðrum
 ok at brynjuðum,
 hnögg mik at öllum
 haufuðniðjum.
6. Sentu at Saxa,
 Sunnmanna gram,
 hann kann hælga
 hver vellanda. —
- Sjau hundruð manna
 í sal gingu,
 áðr kvæn konungs
 í ketil tœki. —
7. Kemra nú Gunnarr,
 kalligak Högna,
 sékka síðan
 svása bræðr,
 sverði myndi Hogni
 slíks harms reka,
 nú verðk sjölf fyr mik
 synja lýta.
8. Brá hón til botns
 björtum lófa,
 ok hón upp of tók
 jarknasteina —
 “sé nú seggir,
 sykn emk orðin
 heilagliga,
 hvé sá hverr velli.”

fader. Det er tilvisse mærkeligt, at finde det navn her; hvis ikke det netop er det opl., må der hos skriveren foreligge en reminiscens, hvorpå der gives andre eksempler. — *vörð né verr*: kvinde eller mand. — *knættit*: ikke kunde; nødvendig rettelse af R's *knatti*, der giver modsat mening af, hvad smhængen kræver.

4. *halsaða*: lagde armen om (hans) hals. — *herja stilli*: krigernes anfører. — *vórut*: nødvendig rettelse af *vorv*. — *spekjur*: et mærkeligt ord, der formodes at bet. '(fredelige, fortrolige) samtaler'. — *hör mug*: forklares i det følg. vers.
5. *hnögg*: til *hnöggva*, berøve; se Krit. bem. — *brynjuðum*: adj. f. subst.; der menes vel Gunnars følge. — *haufuðniðjum*: her menes brødrene; bruges også om en fader.
6. *Sentu at*: send bud efter. — *Saxa*: vist et fingeret navn (afledet af Saksernes). — *Sunnmanna*: fra nord. standpunkt en betegnelse for Tyskere, her vel ubestemt. — *hver*: kedel; hun foreslår altså det ordale, der hed *ketilfang*; jfr. det følg.
7. *Kemra*—*kalligak*: kan nu ikke komme — kan jeg ikke kalde på. — *synja lýta*: værge mig (mod beskyldningen) for brøde, bevise at jeg ikke har begået brøde.
8. *björtum*: lys, hvid, for at antyde, at den bagefter var lige så hvid, jfr. *hælar hændr* (v. 9). — *jarknasteina*: der var bleven lagt på bunden. — *heilagliga*: på hellig vis, ved en hellig afgørelse.

<p>9. Hló þá Atla
hugr í brjósti,
es heilar sá
hendr Goðrúnar —
“nú skal Hęrkja
til hvers ganga,
sús Goðrúnu
grandi vændi.”</p> | <p>10. Sáat maðr armligt,
hvęrr·'s sáat þat,
hvę þar á Hęrkju
hendr sviðnuðu;
leiddu þá mey
í mýri fúla;
svafði Goðrún
sína harma.</p> |
|---|--|

Man behøver ikke at forudsætte, at digtet er blevet til efter kristendommens indførelse.

9. *grandi vændi*: beskyldte for (at have begået) en brøde.
 10. *sviðnuðu*: brændte. — *mýri fúla*: rådden sump, hvori den skyldige nedsænkes. Denne straf var alml. germansk og nævnes af Tacitus i Germ. som straf for forskellige synder. Jfr. fortællingen om Gunhilds endeligt og Æsa i Hålfssaga. — *svafði*: neddyssede; se Krit. bem.
-

ODDRÚNARGRÁTR.

Frá Borgnýju ok Oddrúnu.

Heiðrekr hét konungr; dóttir hans hét Borgný. Vilmundr hét sá, er var friðill hennar. Hon mátti eigi fœða börn, áðr til kom Oddrún Atlasystir; hon hafði verit unnusta Gunnars Gjúkasonar; um þessa sögu er hér kveðit.

1. Hęyrðak sęgja
í sögum fornum,
hvę męr of kom
til Mornalands;
ęngi mátti
fyr jörð ofan
Heiðreks dóttur
hjalpir vinna.	ok á svartan
søðul of lagði.
2. Þat frá Oddrún
Atla systir,
at męr hafði
miklar sóttir;
brá hún af stalli
stjórnbittluðum	3. Lét mar fara
moldveg sléttan,
unz at hóri kom
høll standandi;
ok hún inn of gekk
ęndlangan sal
svipti hún søðli
af svøngum jó
ok hún þat orða
alls fyrst of kvað.
4. Hvat 's fręgst á fold
— — — —

-
1. *mær*: má være Borgny; denne person er ellers ganske ukendt. — *Mornalands*: findes ikke andre steder nævnt; navnet minder lidt om Myrgingerne (i *Widsið*), der var en stamme syd for Eideren.
 2. *stalli*: krybben. — *stjórnbittluðum*: som styres ved hjælp af *bitull*; adj. for subst. (hest).
 3. *standandi*: jfr. *Vspó* v. 47. — *svøngum*: den smækre. — L. 5—6 har intet med forløsningen at gøre. — L. 9—10 er sikkert senere tillæg.
 4. *fręgst*: mest omtalt. — L. 2 er udfalden. — *hlęzt*: er ellers ukendt; mulig part. *hlęðr*, berømt, altså omtr. = *fręgst*. — *Húna-*

- eða hvat 's hlézt
Húnalandi?
Ambótt: Hér liggir Borgný
of borin verkjum,
vina þín Oddrún,
vitt ef hjalpir.
5. Hværr hefr vífi
vamms of leitát?
Hví eru Borgnýjar
bráðar sóttir?
Ambótt: Vilmundr heitir,
vinr haukstalda,
hann varði mey
varmri blæju
fimm vetr alla
svát sinn föður leyndi.
6. Þær hykk mæltu
þvígit fleira,
gekk mild fyr kné
meyju at sitja;
ríkt gól Oddrún,
ramt gól Oddrún,
bitra galdra
at Borgnýju.
7. Knátti mær ok mögr
moldveg sporna
þörn þau hin blíðu
við bana Høgna;
þat nam at mæla
mær fjørsjúka,
svát ekki kvað
orð hit fyrra:
8. Svá hjalpi þér
hollar véttir,
Frigg ok Freyja
ok fleiri goð,
sem feldir mér
fár af höndum.
- O. kv. 9. Hnékat af því
til hjalpar þér,
at værir þess
verð aldri;gi;
hétk ok efnadak,
es hinig mæltak,
at hvívetna
hjalpa skyldak.
þás oðlingar
arfi skiptu.

landi: R skr. -lands. Altså skulde Borgny have haft hjem i Hunnernes land. — *borin*: overvældet af.

5. *vífi*: rettelse f. *visir* (Bugge). — *vamms*: lyde (ved forførelse). — *bráðar*: hidsige, o: smærtefulde. — *Vilmundr*: ellers ukendt. — *haukstalda*: se Sigsk. 31. — L. 9—10 er en meget urimelig tilføjelse. L. 7—8 antyder på en fin måde det erotiske forhold. I *fimm vetr* ligger aldeles ikke, at Oddrun i 5 år ikke har kunnet frigøres for fostret.
6. *mæltu*: præet. inf. — *þvígit fleira*: ikke mere end det. — *ríkt*, *ramt*: vældigt, tryllestærkt. — *bitra*: bidende o: virkende.
7. *bana Høgna*: o: *Vilmundr*; *við*: som var avlede med.
9. *Hnékat til hjalpar*: jeg kom dig ikke til hjælp. — *aldri*: nogen-sinde. — *ok efnadak*: og (i dette tilfælde) har jeg opfyldt det. — *hinig*: hist (ved en tidligere lejlighed). — L. 9—10 er meningsløse i smhængen og senere.

- B. kv. 10. Ær est Oddrún
 ok ørvita,
 es mér af fári
 flestr orð of kvatt,
 en ek fylgðak þér
 á fjörgynju,
 sem vit brœðrum tveim
 bornar værim.
- O. kv. 11. Mank enn hvat þú
 mæltir of aptan,
 þás Gunnari
 gerðak rekkju,
 slíks doemi kvaðat
 síðan mundu
 meyju verða
 nema mér einni.
12. Þá nam at setjask
 sorgmóð kona
 at tölja bøl
 af trega stórum.
13. Vask upp alin
 í jöfra sal,
- flestr fagnaði,
 at fira ráði;
 unðak aldri
 ok eign fǫður
 fimm vetr eina,
 svát minn faðir lifði.
14. Þat nam at mæla
 mál hit øfsta
 sjá móðr konungr,
 áðr sylti hann,
 mik bað gœða
 golli rauðu
 ok suðr gefa
 syni Grímhildar.
15. En Brynhildi
 bað hjalm geta,
 hána kvað valmey
 verða skyldu;
 kvaða hina æðri
 alna mundu
 mey í heimi,
 nema mjötuðr spilti.

10. *af fári*: ∅: ikke af bare velvilje. — *fylgðak*: sluttede mig til dig. — *á fjörgynju*: på jorden.
11. *gerðak rekkju*: indrettede, redte, sængen, nemlig også til hende selv. Se Krit. bem. — *kvaðat*: foran -at udelades 2. persons *t* hyp-pig (f. *kvattat*).
 V. 10—11 står i R efter v. 15^{s-8}, men det er klart, at dette er urigtigt; de må flyttes til dette sted.
12. *bøl*: vistnok sing., 'ulykke'.
13. *flestr fagnaði*: de fleste (alle) glædede sig ∅: over mig, jeg nød alles yndest. — *ráði*: bestemmelse; 'mændene' er hendes fader og nærmeste. — *svát*: således at ∅: medens.
14. *móðr*: mødig (af alderdom). — *sylti* (til *svelta*): døde. — *suðr*: viser digterens ringe kendskab til skuepladsen, som den måtte tænkes.
15. L. 1—4 findes i R efter 19¹⁻⁴, men dette er forlængst fundet urigtigt og er flyttet hertil, sikkert med rette. — *valmey*: valkyrje. — *hina æðri*: ypperligere. — *mjötuðr*: skæbnen (el. døden). — *spilti*: gjorde ende på (herligheden).

16. Brynhildr í búri
 borða rakði,
 hafði lýði
 ok lönd of sik,
 jörð dúsaði
 ok upphiminn,
 þás bani Fáfnis
 borg of þátti.
17. Þá vas víg vegit
 völsku sverði
 ok borg brotin,
 sús Brynhildr átti,
 vasa langt af því
 heldr váltit,
 unz þær vélar
 vissi allar.
18. Þess lét hún harðar
 hefndir verða,
 svát öll höfum
 ærnar raunir;
 þat mun á hólða
19. Hvert land fara,
 es hún lét sveltak
 at Sigurði.
19. En Gunnari
 gatök at unna,
 bauga deili,
 sem Brynhildr skyldi;
 buðu þeir Atla
 bauga rauða
 ok bræðr mínum
 bætr ósmáar.
20. Bauð enn við mér
 bú fimtían,
 hliðfarm Grana,
 ef hafa vildi;
 en Atli kvazk
 eigi vilja
 mund aldri
 at megi Gjúka.
21. Þeygi vit móttum
 við munum vinna

16. *Brynhildr* o. s. v.: sigter til hendes ophold hos Heimir. — *dúsaði*: var stille; "alt var stille (og behageligt) på jorden og i luften". — *borg*: hvor Brynhild boede.
17. L. 1—4 antyder, at Sigurd belejrer Brynhilds borg og erobrer den (og hende); altså substitut for vaverlue-ridtet, en sagnform, der ellers er ukendt. Det synes som om digteren har tænkt sig, at også her trådte Sigurd istf. Gunnar. — *víg*: drab, kamp. — *langt af því*: længe derefter. — *váltit*: liden fare, skade; — "det varede ikke længe inden faren viste sig og ulykken brød ind". — *vélar*: svig, dette at Sigurd trådte istf. Gunnar — må vistnok være meningen. — I l. 5—6 er forlydsrimene *v(asa)* og *v(á)*.
18. *raunir*: sorger. — *at*: kan kun bet. 'efter', jfr. *hvárr at gøðrum* 'den ene efter den anden'.
19. *gatök at unna*: opnåede at elske; *gatök* her iøvrigt omtr. omskri vende. — *þeir* Gjukungerne. — *bræðr mínum*: = Atle. — *bætr*: bøder, for Brynhilds død.
20. *Bauð*: subj. er Gunnar. — *bú fimtían*: betragtes altså som en stor rigdom; jfr. '18 bo' i Rígsþ. 38. — *hliðfarm*: sidebyrde. — *vildi*: ∅: Atle.
21. *við munum vinna*: modstå vor elskov. — *kóðusk*: gentagelse af *mæltu*. — *orðit*: mistet.

nema ek helt höfði
við hringbrota;
mæltu margir
mínir niðjar,
kóðusk okr hafa
orðit bæði.		heim skunduðu
ok óliga
Atla sǫgðu.
22. En mik Atli kvað
eigi mundu
lýti ráða
né lǫst gera,
en slíks skyli
synja aldri
maðr fyr annan,
þars munúð deilir.	25.	En Goðrúnu
gǫrða leyndu
þvís heldr vita
hǫlfu skyldi.
23. Sændi Atli
ǫru sína
of myrkvan við
mín at fręista,
ok þeir kómu,
þars koma né skyldut,
þás breiddum vit
blæju eina.	26.	Hlymr vas at heyra
hófgollinna,
þás í garð riðu
Gjúka arfar,
þeir ór Hǫgna
hjarta skóru,
en í ormgarð
annan lǫgðu.
24. Buðum vit þegnum
bauga rauða,
at eigi til
Atla sǫgði,
en þeir hvatliga	27.	Vask enn farin
einu sinni
til Geirmundar
gerva drykkju;
nam horskr konungr
hǫrpu svęigja,
hann hugði mik
til hjalpar sér.
kynríkr konungr
of koma mundu.
	28.	Namk at heyra
ór Hléseyju,

22. *lýti*: er dativ; moralsk fejl. — *deilir*: hersker.
 23. L. 7—8: “da vi redte os et fælles leje”.
 24. *óliga*: = *ðóliga*, = *hvatliga*, ǝ: hurtig og straks.
 26. *hófgollinna*: med gyldne hove. Man tør vel næppe tænke på part. til *gjalla* ‘med dundrende hove’. — *þeir*: de, ǝ: Atles mænd. — *annan*: den anden, ǝ: Gunnar; Oddrun kan ikke få sig til at nævne hans navn; det er et fint psykologisk træk.
 27. *Geirmundar*: ukendt person; men af det følg. vers fremgår, at Oddrun befinder sig på *Hlésey* (vel = Læssø), hvor Geirmund altså må have været og da en fyrste. Iøvrigt er nævnelser af Hlésey her meget mærkelig. — *konungr* (l. 5): ǝ: Gunnar. — L. 9—10 er i enhver henseende overflødige.
 28. *ór Hléseyju*: fra H. (som udgangspunkt for høreelse). — “Jeg

- hvé þar af stríðum
 strengir mæltu;
 baðk ambáttir
 búnar verða,
 vildak fylkis
 fjörvi bjarga.
29. Létum fljóta
 far sund yfir,
 unz alla sák
 Atla garða.
30. Þá kom hin arma
 út skævandi
 móðir Atla,
 hón morna skyli,
 ok Gunnari
 gróf til hjarta,
 svát máttigak
- mærum bjarga.
 31. Opt undrumk þat,
 hví ęptir mák,
 linnvęngis Bil,
 lífi halda,
 es ógnhvötum
 unna þóttumk
 sverða deili
 sęm sjalfri mér.
32. Satt ok hlýddir
 meðan sagðak þer
 męrg ill of skęp
 mín ok þęira;
 maðr hverr lifir
 at munum sínum;
 nú 's of ginginn
 grátr Oddrúnar.

fra (o: i Hl.)". — þar: o: hvor Gunnar var. — af stríðum: om kummer. — mæltu: sagde, forkyndte.

29. far: båden.
30. morna: her intrans., svinde hen (fortæres af svindsot). Det må antages, at Atles moder (der ellers er ukendt og ingen rolle spiller) ifg. digterens opfattelse har forvandlet sig til slange.
31. hví: hvorfor, her vel: hvorledes. — linnvęngis Bil: orme-landets (guldets) Bil, kvinde. — sverða deili: sværdenes ejer, Gunnar; findes også i Atlakv. 37.
32. at munum: efter (i overensstemmelse med) sin elskov, lyst. — L. 7—8: "Nu er Oddruns gråd (sorg) ovre", "Tiden læger alt".

ATLAKVIÐA.

Dauði Atla.

Guðrún Gjúkadóttir hefndi bræðra sinna, svá sem frægt er orðit. Hon drap fyrst sonu Atla, en eftir drap hon Atla ok brendi höllina ok hirðina alla; um þetta er sjá kviða ort.

1. Atli sændi
ár til Gunnars
kunnan segg at ríða,
Knéfrøðr vas heitinn;
at gørdum kom Gjúka
ok at Gunnars höllu,
þekkjum aringrøypum
ok at bjóri svósum.	kallaði Knéfrøðr
kaldri røddu,
seggr hinn suðrœni,
sat á þekk hóum.
2. Drukku dróttmøgir,
en dyljendr þøgðu,
vín í valhöllu,
vrøiði sóusk Húna;	3. Atli mik sændi
ríða ørøndi
mari hinum mëlgrøypa
myrkvið ókunnan
at biðja yðr Gunnarr,
at á þekk kœmið
með hjølmum aringrøypum,
at søekja heim Atla.

Et af de tekstlig mest mishandlede digte.

1. *ár*: som ellers 'i fordums dage'. — *kunnan*: klog, listig. — *aringrøypum*: arnen omgivende (til bægge sider); jfr. *grøypa* 'false, indskære'.
2. *dróttmøgir*: = hirð, hirdmændene. — *dyljendr*: dølgere, de som dølger deres mening, falske mænd ☉: Atles udsendinge. — *valhöllu* (jfr. v. 15): er vist blot det kendte Valhal, her brugt som fællesnavn for en stor drikkehal. — *sóusk*: var bange for, en ret mærkelig tanke. — *kaldri*: betegner hans falske, uvenlige sind.
3. *ríða*: trans., ride for at udrette. — *mëlgrøypa*: omfattende bidslets mundstykke. — *aringrøypum*: om hjælmene, er højest besynderligt; det skulde bet. 'de arnen omsluttende' m. h. t. at de var ophængte på væggene; men i denne forbindelse er det en unaturlig betegnelse; man kunde være fristet til at antage en fejl og at der skulde læses *-grøypa* til *þekk*, el. at ordet var forvansket; man har gættet på *hringreiðum*.

4. Skjöldu kneguð þar veltja ok Hognna til sagði:
ok skafna aska, "hvat ræðr okr sęgr hinn
hjalma gollroðna æri
ok Húna męngi, alls vit slíkt heyrum?
silfrgyld sǫðulklæði, goll vissak ekki
serki valrauða, á Gnitahęiði
dafar darraðar, þats vit ættima
dręsla męlgreypa. annat slíkt.
5. Vǫll lęzk ykr ok mundu 7. Sjau ęigum salhús,
gefa sverða full eru;
viðrar Gnitahęiðar hverju eru þęira
með geiri gjallanda hjǫlt ór gollu.
ok gyldum stǫfnum, 8. Minn veitk mar baztan,
stǫrar meidmar en mæki hvassastan,
ok staði Danpar, boga bekkscęma
hrís þat hit męra, en brynjur ór gollu,
es Myrkvið kalla. 6. Hǫfði vatt þá Gunnarr, hjalm ok skjǫld hvítastan

4. *gollroðna*: = *gollhroðna*, forgyldte. — *silfrgyld*: et mærkeligt udtryk, sølvforgyldte. — *sǫðulklæði*: tæpper, der lægges over sadlen. — *serki*: her vel i sin egl. betydning. — *valrauða* (*-rǫða* R): et mærkeligt ord, 'blodrød' passer ikke i sammenhængen, *-ræna* (Bugge) er måske det rigtige, stammende fra Vælskland. — *dafar darraðar*: *dǫf* findes bl. spydnavne; *darraðr* forekommer også som spydnavn; (angels. *darod* = spyd); men ordet synes at have haft en anden betydning, jfr. *darraðr* med *i* M. skrevet ovenover i det lille glossar i AM 748¹. *Darraðr* er også Odinsnavn — derefter kunde *dafar Darraðar* være kenning f. spyd. Det hele er usikkert. — *dręsla*: heste.
5. *með*: tilligemed; R har *af*, der er uden mening. — L. 3—8 er meget mistænkelige og tildels lidet forståelige; halvverset minder stærkt om et vers i Heiðrekss. (udg. s. 143); især er *gyldum stǫfnum* uforståeligt; om skibe kan der ikke godt være tale. — *staði Danpar*: *Danparstaðir* anses for at stå i forbindelse med Dnjępr. Mulig er hele verset uęgte.
6. *hinn æri*: yngre; hvorfor dette fremhæves, er ikke til at se. — *slíkt*: Vǫls.s. har *įafnmikit*, men indsættes det, fås to hovedstave, hvilket næppe går an.
- 7—8 består af 12 linjer. Det er mulig rester af 2 vers, ǫ: 4+8, således at der męgl. 4 linjer i det første.
7. *eru*: męgl. R.
8. *bekkscęma*: der tager sig godt ud på (ǫ: hęngt op over) bęnkene. — *Kiars*: se Vǫlkv. 16.

- kominn ór hõll Kíars,
 einn es minn bętri
 an sé allra Húna.
 H. kv. 9. Hvat hyggr brúði
 bęndu, 12. Ulfar munu ráða
 pás okr baug sęndi
 varðan ulfs vóðum;
 hyggt at vörnuð byði;
 hár fank heðingja
 riðit í hring rauðum,
 ylfskr es vegr okkarr
 at ríða ørenði.
10. Niðjargi hvøttu
 né nõungr annarr,
 rýnęndr né ráðęndr,
 né þeirs rikir vóru.
11. Kvaddi þá Gunnarr
 sęm konungr skyldi,
 mærr í mjøðranni,
 af móði stórum:
- “rís þú nú Fjörnir,
 lát á flęt vaða
 greppa gollskálar
 með gumna hõndum.
 arfi Niflunga
 gamlir gránvarðir,
 ef Gunnars missir,
 birnir blakkfjallir
 bíta þreftõnnum,
 gamna greystóði,
 ef Gunnarr né kømrat.”
13. Leiddu landrøgni
 lýðar óneisir
 grátęndr gunnhvata
 ór garði ok Høgna.
 Þá kvað hinn æri
 erfivørðr Høgna:
 heilir farið ok horskir,
 hvars ykr hugr tęgigr.

9. *bęndu*: præf. inf., at hun mente med tegnet. — *varðan*: omgivet af, forklares ved det følgende *riðit í*. — *ulfs vóðum*: ulvehår. Se Krit. bem. — *vörnuð byði*: gav et advarende tegn. — *heðingja*: ulvs; egl. ‘hedebeoer’. — *riðit*: flettet. — *ylfskr*: ulve-agtig, opfyldt af ulve ☉: svig.
10. *Niðjargi hvøttu*: Ikke æggede de pårørende (til rejsen). — *rýnęndr*: fortrolige venner. — *ráðęndr*: rådgivere. — *né-vóru*: heller ikke de mægtige, de mægtige høvdinge.
11. *Kvaddi*: tiltalte. — L. 2: “som det sømmede sig en konge”. — *Fjörnir*: ☉: mundskænken; — *á flęt*: omkring på bænkenene.
12. *Ulfar*: ☉: fjenderne; R har *ulfr mun*. — *gránvarðir*: gråklædte; adj. passer naturligvis kun på ulvene, men *grán*- kan måske indeholde el. antyde det fjendtlige sind (jfr. *grár*). — *birnir*: har sm betydn. som *ulfar* her. — *blakkfjallir*: med sorte(brune) skind (*fjallir* til *fell*). — *þreftõnnum*: antages at bet. ‘gribende tænder’, men da væntede man *þrif*-. — *gamna greystóði*: er uforståeligt og vistnok forvansket; *greystóð* ‘en flok hunde’, men *stóð* bruges aldrig om hunde; og hvad bet. *gamna* (skaffe forlystelse) i smhængen? Verset vilde passe udmærket efter v. 9.
13. *landrøgni*: landets styrer, kongen, ☉: Gunnar. — *Høgna*: rettelse f. *hvna*, som er uden mening. — *erfivørðr*: i Atlam. nævnes to sønner af Høgne, Snævarr og Sólarr, ellers ukendte.

14. Fetum létu froeknir
 of fjöll at þyrja
 mara mélgreyþa
 myrkvið ókunnan,
 hristisk öll Húnmörk,
 þars harðmóðgir fóru,
 róku vandstyggva
 völlu algroena.
15. Land sóu Atla
 † ok liðskjalfar djúpa,
 Bikka greppar standa
 á borg hinnu hóu,
 sal of suðrþjóðum,
 slæginn sessmeiðum
 bundnum røndum,
 blækum skjöldum,
 dafar darradar,
 en þar drakk Atli
 vín í valhöllu,
 vegrðir sótu úti.
 (at varða þeim Gunnari,
- ef hans vitja kœmi,
 með geiri gjallanda
 at vøkja gram hildi).
16. Systir fann þeira
 snemst at í sal kómu
 bræðr hennar báðir,
 þjóri vas litt drukkin;
 "ráðinn est Gunnarr;
 hvat munt ríkr vinna
 við Húna harmbrögðum?
 höll gakk ór snimma.
17. Bætr hefðir bróðir,
 at í brynju færir
 sem hjölmum aringreyþum
 at séa heim Atla;
 sætir í sǫðlum
 sólheiða daga
 nái nauðfólva
 létir nornir gráta,
 Húna skjaldmeyjar

14. *Fetum—at þyrja*: løbe hurtig. — *vandstyggva*: sky for pisen, som frygter pisen.

15. 16 linjer! Der er forlængst set, at l. 3—4 må være kommet herind fra et digt om Jörmunrekk, siden Bikki nævnes, der intet har med Atle at gøre. *dafar darradar* (l. 9) falder i syntaktisk henseende udenfor det øvrige. Mulig er det rigtigst i overleveringen at se rester af to vers, ɔ: 1—2, 5—8 som rester af et, og 10—16 af et andet vers; da mgl. der to linjer i det første, og én l. (l. 1) i det andet.

L. 2 er forvansket og uforståelig; bagved ordene skimtes 'hallen'. — *slæginn*: beslæet med. — *sessmeiðum*: bænketræer, ɔ: bænke (af træ). — *bundnum*: bundne, synes ikke at give nogen mening (fast bundne til væggen?). Mulig er disse to linjer uægte her. — L. 13—16 er måske også uægte her. Indholdet er mærkeligt. Det er jo Atle, der har indbudt Gjukungerne; hvorledes kan han da tro, at de kommer med ufred?

16. *Systir*: ɔ: Gudrun. — *litt*: ikke. — *ráðinn*: der er anlagt drabsplaner (mod dig). — *ríkr*: så mægtig du end er. — *snimma*: med det samme.

17. *brynju*: er vist dativ og *færir* bet. 'du var rejst'; herefter skulde Gunnar ikke have været i hæklæder, da de jo skulde til venligt gæstebud. — Indholdet af l. 5—8 er meget dunkelt, l. 7—8 ret

- herfi kannu;
 en Atla sjalfan
 létir í ormgarð koma;
 nú 's sá ormgarðr
 ykr of folginn.
- G. kv. 18. Sęinat' es nú systir
 at samna Niflungum;
 langt es at lęita
 lýða sinnis til
 of rosmufjöll Rínar
 rekka óneissa.
19. Fingu þeir Gunnar
 ok í fjötur settu
 vin Borgunda
 ok bundu fastla.
20. Sјau hjó Hęgna
 sverði hvęssu
 en hinum átta
 hratt í ęld heitan;
 svá skal frękn
 fjándum vęrjask
 Hęgni varði hęndr.
21. — — — Gunnars;
 frógu fręknan
 ef fjör vildi
- gotna þjóðann
 gollu kaupa.
- G. kv. 22. Hjarta skal mér
 Hęgna
 í hęndi liggja
 blóðugt ór brjósti
 skorit baldriða
 saxi slíðrþęittu
 (syni þjóðans) — —
23. Skóru þeir hjarta
 Hjalla ór brjósti
 blóðugt á bjóð lęgðu
 ok bóru fyr Gunnar.
24. (Þá kvað þat Gunnarr,
 gumna dróttinn):
 Hér hęfk hjarta
 Hjalla hins blauða
 óglíkt hjarta
 Hęgna hins frękna,
 es mjök bifask,
 es á bjóði liggr;
 bifðisk hęlfu męir,
 es í brjósti lá.

uforstælige; 'at du lod nornerne begræde nød-blege lig' (*nái* er rettelse f. *nar*). — *herfi*: et ukendt ord, står måske i forb. med *ty. herb*, 'hård medfart'? — *folginn*: bestemt.

18. *Sęinat*: forsinket ɔ: for sent (er det nu). — *lýða sinnis*: (stort) følge af mænd; Gunnar er altså rejst med nogle få. — *rosmufjöll* (jfr. *fjöll* v. 14): *rosmu-* er ukendt ord; man har sat det i forb. med roden i adj. 'rød'; S. Bugge vilde læse *rosmun-*, som han satte i forb. med 'Rosomonerne', men dette er mere end tvivlsomt. — *rekka óneissa*: appos. til *lýða* (*sinnis*).
19. *vin Borgunda*: det eneste sted, hvor Gunnar (Gjukungerne) sættes i forb. med Burgunderne, hvad der jo er rigtigt.
20. Sidste linje mgl.; afskriveren synes her at have oversprunget en linje i orig.
22. *baldriða*: den stærke rytter; er ellers en betegnelse for guderne. — *syni þjóðans*: er vist en tilføjelse.
23. *Hjalla*: en træel. — *bjóð*: et lille bord el. fad.

25. Hló þá Høgni,
 es til hjarta skóru
 kvikvan kumbla meïð,
 klökkva síz hugði;
 blóðugt á bjöd lögðu
 ok bóru fyr Gunnar.
26. (Mærr kvað þat
 Gunnarr
 geirniflungr:)
 Hér hefð hjarta
 Høgna hins frækna
 óglíkt hjarta
 Hjalla hins blauða;
 es lítt bifask,
 es á bjödi liggr;
 bifðisk svági mjök,
 þás í brjósti lá.
27. Svá skalt Atli
 augum fjarri
 sem munt
 menjum verða;
- es und einum mér
 oll of folgin
 hodd Niflunga
 lifira nú Høgni.
28. Ey vas mér týja,
 meðan tveir lifðum,
 nú es mér engi,
 es einn lifik.
29. Rín skal ráða
 rógmalmi skatna
 svinn áskunnum
 arfi Niflunga,
 í veltanda vatni
 lýsask valbaugar,
 hēldr an á høndum goll
 skíni Húna þornum.
30. Ýkvið hvelvögnum,
 haptr es nú í þöndum.
31. Atli hinn ríki
 reïð Glaumi mærum,
 slæginn rógþornum,
-
25. *kumbla meïð*: af *kumbl*, vistnok = hjælm; R har *smið*, men dette er umuligt i en kenning for en kriger, mindst af alt for Høgne; ordet må være galt, og det mest nærliggende ord er *meïð*, der passer fortræffeligt. — *síz*: mindst af alt.
26. *geirniflungr*: spyd-Niflungen, en enestående betegnelse.
27. Vistnok uægte vers, i formel henseende meget dårligt. Indholdet kommer også i det følg. vers. — *augum*: synes meningsløst; *aurum*? — *und einum mér*—*folgin*: kun i min magt; “jeg er den eneste, der ved hvor guldet er”. — *hodd*: skat.
28. *týja*: tvivl (beslægtet med *tveir*).
29. *rógmalmi skatna*: mændenes strids-malm ☉: gullet. — *svinn*: stærkt strømmende. — *áskunnum*: fra guderne stammende. Se Krit. bem. — *lýsask*: skinner. — *valbaugar*: må vel bet. ‘de vælske ringe’, set fra nord. standpunkt.
30. Et brudstykke af et vers. — *Ýkvið*: = *víkvið*, sæt i bevægelse. — *haptr*: fange (i almlh.).
31. *Glaumi mærum*: den navnkundige G. Se Krit. bem. — *slæginn*: omgivet af (bruges ellers ikke i en sådan forbindelse). — *rógþornum*: kamp-torn, skulde snarest være spyd, men det giver ingen god mening; kunde også bet. ‘krigere’; rimeligvis er linjen forvansket. — *sifjungr*: svoger, ☉: Atle. — *sigtíva*: må bero på en af

- sifjungur þeira — —
 Goðrún (sigtíva)
 varnaði við tórum,
 vaðin í þyshöllu.
32. “Svá gangi þér Atli
 sem við Gunnar áttir
 eiða opt svarða
 ok ár of nefnda
 at sól hinni suðrhöllu
 ok at Sigtýs bergi,
 hólkvi hvílþeðjar
 ok at hringi Ullar.”
 ok meir þaðan
 menvörð bituls
 dolgrøgni dró
 til dauðs skokr.
33. Lifanda gram
 lagði í garð,
 þanns skriðinn vas,
 skatna mengi,
- innan ormum,
 en einn Gunnarr
 heiptmóðr hørpu
 hendi kníði;
 glumðu strængir,
 svá golli skal
 frøekn hringdrifi
 við fira halda.
34. Atli lét rinna
 lands síns á vit
 jó eyrskáan
 apr frá morði;
 dynr vas í garði,
 drøslum of þrungit,
 vápnsøngr virða,
 vøru af heiði komnir.
35. Út gekk þá Goðrún
 Atla í gøgn
 með gyldum kálki
 at reifa gjöld Røgnis:

disse uforståelige idéassociationer hos skriveren; i smhængen er det meningsløst. — *vaðin*: hun som fædedes. — *þyshöllu*: er dativ, larmhallen, Mulig er i fejl f. *ór*.

32. *áttir*: havde og holdt. — *ár*: fordums, tidligere. — L. 5—8: disse eder er ellers ukendte. — *Sigtýs bergi*: Odins klippe, ukendt. — *hólkvi hvílþeðjar*: leje-pudens hest, sæng. — *hringi Ullar*: Ulls (hellige) ring, jfr. den ring på hovenes alter, hvorpå eder aflagdes. — De 4 linjer, 9—12, er i et forskelligt metrum og tildels uforståelige; de er sikkert et yngre tillæg; passer heller ikke i smhængen; S. Bugge flyttede dem til v. 30. — *menvörð*: halsring-ejeren, Gunnar(?) — *bituls* kan ikke høre sm dermed. — *dolgrøgni*: kampvækkeren, krigeren Gunnar(?). — *skokr*: vides ikke hvad er, hører det til *bituls*(?), *bituls skokr* = hest(?).
33. Verset er uoprindeligt, det er tydeligt i et andet versemål, regulært fornyrðislag; jfr. linjernes usædvanlige smhæng. — *skatna mengi*: subj. til *lagði*. — *hendi*: ellers slår Gunnar harpen med tærne. — *hringdrifi*: ring-spreder, gavmild mand, fyrste. — *við fira*: overfor mænd.
34. *rinna*: mgl. R. — *eyrskáan*: løbende henover grus(sand)sletten. — *morði*: ǝ: Gunnars død i ormegården. — *vas þrungit*: (hestene) var samlet til trængsel(?). — *vápnsøngr*: våbensang, hvad der egl. menes er uklart; næppe det, at våbnene klirrer mod hinanden.
35. *reifa*: (foranstalte) give. — *Røgnis*: fyrstens, den fyrsten (Atle) skulde have; mulig er *Røgni* det rigtige. — *þiggja*: uden obj. (ǝ:

- “þiggja knátt þengill
í þinni hǫllu
gláðr at Goðrúnu
at gnadda niðfarna.”
36. Umðu ǫlskálir
Atla vínhoifar,
þás í hǫll saman
Húnar of tǫldusk,
gumar gransíðir
gingu inn hvatir.
37. Skævaði hin skírleita
— — —
veigar þeim at bera,
afkǫr dís jǫfrum
ok ǫlkrásir valði
nauðug neffólum,
en níð sagði Atla.
38. Sona hefr þinna,
sverða deilir,
- hjórtu hræðreyrug
við hunang of tuggin,
melta knátt móðugr,
manna valbráðir
eta at ǫlkrósum
ok ór ǫndugi at sęnda.
39. Kallara síðan
til knéa þinna
Eyp né Eitil
ǫlreifa tváa;
séra þú síðan
í seti miðju
golls miðlęndr
geira skępta.
(manar meita
né mara keyra).
40. Ymr varð á þekkjum,
afkár sǫngr virða,
gnýr und goðvefjum,
grétu börn Húna,
nema ein Goðrún,
es æva grét

kálk). — *Goðrúnar*: er nødvendig rettelse f. *-rúnu*; en afskriver har ment, at *at* betød ‘af, hos’, og så ændret kasus. — *gnadda*: af *gnaddr* ‘en lille dreng’. — *niðfarna*: gåede til *nið* ɔ: *niðhel*, ‘dødens bolig’. Gudrun antyder herved, at hun havde ombragt sine to sønner, *at* bet. ‘efter’ (hvorved et slags arvefølge antydes).

37. L. 2—3 er udfaldne. — *Skævaði*: gik rask, verbet skal udtrykke hendes sindsoprethed. — *afkǫr*: voldsom. — *neffólum*: blege om næsen, hvorfor(?). — *níð*: skammelige, hånende ord.
38. *sverða deilir*: se Oddrgr. 31. — *valbráðir*: brad af døde mænd, lig. — *at*: som. — *sęnda*: sende som hændende skænk.
39. Verset er vist uægte, da det åbenbart er digtet i fornyrdslag. — *ǫlreifa*: ǫl-glade, berusede, en mærkelig betegnelse for to smådrenge. — *golls miðlęndr*: gulduddele, en lige så mærkelig betegnelse. L. 7—10 nævner drengenes lege, som Atle, siddende midt på bænken, ser på.
40. *gnýr*: betegner her mændenes hulken og stønning og udråb, *goðvefjum* kan kun bet. ‘purpurkapper’; mændene tager dem for ansigtet (en naturlig handling); derved forklares *und*. Vægtapper kaldes aldrig *godvefir*. — *Húnar*: nødvendig rettelse for *Húna* i R. — *berharða*: bjørnehårde (kraftige). — L. 9—10 er en mat og overflødig tilføjelse.

- brœðr sína berharða
ok buri svása.
unga ófróða,
þás við Atla gat.
41. Gollí søri Goðrún,
hin gaglbjarta,
hringum rauðum
reiðdi húskarla;
sköp lét hún vaxa,
en skíran malm vaða,
æva fljóð ekki
gáði fjarghúsa.
42. Óvarr vas Atli,
óðan hafði sik drukkit,
vápn hafði ekki,
varnaðit við Goðrúnu;
opt vas leikr bętri,
þás þau lint skyldu
optar umb faðmask,
fyr oðlingum.
43. Hón bæði broddi
gaf blóð at drekka
hęndi hęlfússi
- ok hvelpa leysti,
hratt fyr hallar dyrr,
ok húskarla vakði
brandi brúðr heitum;
þau lét brœðra gjöld.
44. Eldi gaf alla,
þás inni vóru
ok frá morði Gunnars
kómu ór myrkviði,
forn timbr fellu,
fjarghús of ruku,
boer brann Buðlunga,
brunnu ok skjaldmeyjar.
inni aldrstamar
hnigu í eld heitan.
45. (Fullroett 's of þetta,
fęrr engi svá síðan
brúðr í brynju
brœðra at hęfna;
hón hęfr þriggja
þjóðkonunga
banorð borit
þjört áðr sylti.)

Enn segir glöggra í Atlamálum hinum groenlenzkum.

41. *Goðrún*: mgl. R. — *gaglbjarta*: lys som en gęsling. — *vaxa*: fuldbyrdes. — *fjarghúsa*: af usikker betydn., kunde her bet. 'livets hus', legeme; jfr. v. 44; dette måtte da antyde hendes forehavende.
42. *Óvarr*: uforsigtig, o: uden at ane uråd. — *fyr oðlingum*: giver ingen mening og må være forvansket.
43. *hvelpa*: de i hallen bundne hunde; et fint psykologisk træk antydes her. — *hratt*: underforstået er *hvelpum*.
44. *fjarghús*: her synes ikke betydn. 'legeme' at passe; man har da villet lægge betydn. 'tempel' i ordet (*fjörg* = *göð*, jfr. Lokas. 19). — *aldrstamar*: alder-berøvede. — Enten l. 5—6 eller 9—10 beror vist på senere tildigtning. — *brann*: mgl. R.
45. Verset er sikkert en tildigtning; det er så at sige helt i fornryðislag. — *þriggja*: Atles og Jörmunrekks, hvem er den 3.? — *sylti*: døde; antyder aldeles ikke, at hun døde ved indebrændingen (også omkom i flammerne).

ATLAMÓL HIN GRÖNLENZKU.

1. Frétt hefr öld ófu,
þás endr of gerðu
sggir samkundu,
sú vas nýt fæstum,
æxtu einmæli,
yggd vas þeim síðan
ok hit sama sonum Gjúka,
es vóru sannráðnir.	fældi stoð stóra,
stríddi sér harðla,
af bragði boð sendi
at kvæmi brátt mágar.
2. Sköp æxtu skjöldunga,
skylduat þeir feigir,
illa rézk Atla,
átti þó hyggju,	3. Horsk vas húsfreyja,
hugði at manviti,
lag heyrði orða
hvat á laun mæltu;
þá vas vant vitri,
vildi þeim hjalpa,
skyldu of sæ sigla,
en sjölf né komskat.

At dette digt med rette kaldes grønlandsk, er hævet over enhver tvivl; hele det miljø, som det viser, fører bestemt i den retning. Herom kan henvises til litteraturhistorien.

1. *ófu*: overmodig færd, jfr. Sigsk. 33. — *samkundu*: dativ, ved (i) sammenkomsten, mødet. — *sggir*: ɔ: Atle og hans mænd. — *fæstum*: ɔ: ingen. — *æxtu*: til *æxla*, egl. 'lade vokse', foretage sig. — *yggd*: mistænkeligt, farligt. — *sannráðnir*: mod hvis liv der var lagt virkelige planer.
2. Hvis R's tekst her er rigtig, må subj. til *æxtu* (R *óxtu*) være Atle og hans mænd; og dette ord må bet. det sm som i v. 1, "de lod skjoldungernes (ɔ: Gjukungernes) skæbne vokse", d. v. s. de voldte deres skæbne (død), og *skylduat* bet. 'de skulde ikke have været dødsbestemte', det er digterens egne ord. — L. 3: "Atle tog en slet beslutning". — *hyggju*: forstand, indsigt. — *stríddi sér*: voldte sig selv kummer, elende.
3. *húsfreyja*: ɔ: Gudrun. — L. 2 bet. blot: "hun viste sin gode forstand". — *á laun*: jfr. *einmæli* i v. 1. — *vant*: vanskeligt, vanskelig stilling. — *of sæ*: viser det grønlandske ophav; så godt som enhver rejse dér måtte foregå til søs, over og ud af fjorde.

4. Rúnar nam at rísta,
 rengði þær Vingi,
 fárs vas flýtandi,
 áðr hann fram seldi;
 fóru þá síðan
 sendimenn Atla
 fjörð Lima yfir,
 þars frœknir bjoggu.
5. Qlværir urðu
 ok elda kyndu;
 hugðu vætr véla,
 es vóru komnir;
 tóku þeir fórnir,
 es þeim fríðr sendi,
 hængðu á súlu,
 hugðut þat varða.
6. Kom þá Kostbera,
 kvæn vas hón Högna,
 kona kapps gálig,
 ok kvaddi þá báða,
- glöð vas ok Glaumvör,
 es Gunnarr átti,
 fellskat saðr sviðri,
 sýsti of þorð gesta.
7. Buðu heim Högna,
 ef þá hældr færri,
 sýn vas svipvísi,
 ef þeir sín gæði;
 hét þá for Gunnarr,
 ef Högni vildi,
 Högni því nittit,
 es hinn of réði.
8. Bóru mjöð mærar,
 margs vas alls-beini,
 fór þar fjöld horna,
 unz þótti fulldrukkit,
 hjú gerðu hvílu
 sem þeim hœgst þótti.
9. Kænd vas Kostbera,
 kunni skil rúna,

4. *rengði*: gjorde dem vrage, forfalskede. — *Vingi*: ellers ukendt, = *Knéfröðr* i Atlakv. — *fjörð Lima*: *Lima fjörð*, altså tænkte digteren sig, at Gunnars rige var i nord-Jylland, jfr. forestillingen i Oddrgr.
5. *Qlværir*: venligt forekommende, *gl- = al-*. — *elda*: jfr. Hávam. v. 3. — *þeir*: Atles sendemænd. — *fórnir*: (bragte) gaver, venne-gaver. Ordet er ellers brugt i betydn. 'offer' (til gud). — L. 8 má bet. 'de troede ikke at det gjaldt noget, de troede ikke på nogen bag-liggende underfundighed'.
6. *kapps*: er blot forstærkende. — *gálig*: forstandig. — *báða*: Vingi var altså selvanden. — *saðr*: retfærdighed, rettænkende opførsel. *sýsti*: til *sýsla*, "hun sørgede for".
 Mellem v. 6 og 7 synes et vers (om Gunnar) at være udfaldet.
7. *hældr færri*: han (∴ Gunnar) da hellere tog afsted; i det tabte vers har Gunnar udtalt betæneligheder. — *svipvísi*: falskhed. — *fjör*: mgl. R. — *nittit*: nægtede ikke, en nødvendig rettelse af R's *nitti*. — *hinn*: ∴ Gunnar.
8. *mærar*: hustruerne. — L. 2: "der var fuld gæstfrihed med meget" (∴ alt). — *hjú*: bet. 'ægtefolkene', særlig på grund af de følg. vers.
9. *Kænd*: kyndig. — *inli orð stafa*: udtalte (læste) runernes ord.

- inti orð stafa
at eldi ljósum;
gæta varð hón tungu
í góma báða,
vöru svá viltar,
at vas vant at ráða.
10. Sæing fóru síðan
sína þau Hogni;
dreymsdi dróttláta,
dulði þess vætki;
sagði horsk hilmí,
þegars hón réð vakna.
- Kb. kv. 11. Heíman gerisk
Hogni,
hygg þú at róðum,
fár es fullrýninn,
far þú í sinn annat,
réð ek þær rúnar,
es reist þín systir,
björt hefr þér eigi
boðit í sinn þetta.
12. Eitt ek mest undrumk,
mákat enn hyggja,
hvat þá varð vitri,
es skyldi vilt rísta;
svá vas á vísat
sem undir væri
bani ykkarr þeggja,
ef bráðla kæmið.
vant es stafs vífi
eða valda aðrir.
- Hq. kv. 13. Allar ro illúðgar,
ákka þar kynni,
vilka þess leita,
nema launa eigim,
okr mun gramr gollí
reifa glóðrauðu;
óumk ek aldrigi,
þótt vér ógn fregnim.
- Kb. kv. 14. Stopalt munuð
ganga,
ef it stundið þangat,

Se Krit. bem. — L. 5—6: “hun måtte passe på at stille sin tunge rigtig i munden (mellem bægge ganer)”.

10. *dróttláta*: egl. ‘som ter sig godt bl. folk’, vennesæl. — *þess*: ɔ: hvad hun havde drømt.
11. *gerisk*: bereder du dig til. — *fullrýninn*: fuldtud runekyndig. — *þér*: mgl. R, men er her oversprunget.
12. *hyggja*: forstå, gennemskue. — *varð*: hændtes. — *á vísat*: givet antydning af, hentydet til. — *sem undir væri*: som om det lå under, bagved, hemmelig antydet. — L. 9—10 er mulig senere tilføjet. At gætte sig til, hvad runer der havde været, er ugørligt.
13. *Allar*: ɔ: *rúnar*. — *illúðgar*: onskabsfulde, ondt varslende. — *þar*: rettelse f. R’s *þess*. — *kynni*: vennebesøg, hjem hvor man finder venner. — *launa*: gengælde (skulde forudsætte, at Atle først havde været hos Gjukungerne). — Der synes at være en modsigelse mellem de to halvdele; i den første bange anelser, i den sidste fortrøstningsfuldt håb om godt gæstevenskab og gaver. Der er som et gab imellem, der måtte udfyldes omtr. så: “men alligevel, disse runer er ikke at stole på, vi kan rolig rejse, ti o. s. v.”; jfr. de sidste to linjer: “jeg nærer ingen frygt, selv om noget ondt rygtes”.
14. *Stopalt*: egl. snublende, uheldig. — *andæris*: imod (af *and* ‘mod’

- ykr mun ástkynni
 eigi í sinn þetta;
 dreymdi mik Høgni,
 dyljumk þat eigi;
 ganga mun ykr andæris,
 eða ulla hræðumk.
15. Blæju hugðak þína
 brinna í eldi,
 hryti hór logi
 hús mín í gøgnum.
- Hø. kv. Liggja hér línklæði,
 þaus ér lítt roekið;
 þau munu brátt brinna,
 þars þú blæju sát.
- Kb. kv. 16. Björn hugðak inn
 kominn,
 bryti upp stokka,
 hristi svá hramma,
 at vér hrædd yrðim,
 munn oss mørg hefði,
 svát vér mættim ekki,
 þar vas ok þrømmun
 þeygi svá lítil.
- Hø. kv. 17. Veðr mun þar vaxa,
 verða ótt snimma,
 hvítabjörn hugðir,
 þar mun hregg austan.
- Kb. kv. 18. Örn hugðak inn
 fljúga
 at endlõngu húsi,
 þat mun oss drjúgt deilask,
 dreifði oss öll blóði;
 hugðak af heitum
 at væri hamr Atla.
- Hø. kv. 19. Slótrum sýsliga,
 séum þá roðru,
 opt 's þat fyr øxnum,
 es örn dreymir;
 heill es hugr Atla,
 hvatki 's þik dreymir. —
 Lokit því létu,
 líðr hver röða.
20. Vøknudu vøl borin,
 vas þar sams döemi,
 gættisk þess Glaumvør,
 at væri grand svefna

og ór 'ære'). — L. 8 synes at bet.: "eller også er det lutter (ubegrundet) angst fra min side".

15. *hryti*: styrtede. — Brændende ild betegnede naturligvis ulykke.
16. *Björn*: er naturligvis, som det i næste vers hedder, en isbjörn, ganske naturligt i et grønlandsk digt. — *stokka*: bænkenes (og sængstedernes) tømmerstokke. — *mun*: *dativ*, f. i *munni*; der skal måske læses *munni*. — *mættim ekki*: var kraftesløse. — *þrømmun*: tung, slæbende hørlig gang (trampen).
17. *Veðr-vaxa*: en storm vil opstå. — *austan*: ☉: sydøstfra. Dette er specielt grønlandsk; isbjørnene kommer med den store drivis forbi Cap Farvel og langs Østerbygdens kyst, kom også ind i fjordene, jfr. fortællingen i Flóamannas. (G. Vigf. udg. 148—49).
18. L. 3: "det (örnens tilsynekomst) vil blive os tungt, betydningsfuldt". Der mgl. 2 linjer, i dem har der stået noget om trusler, "af de trusler" ("troede jeg at det var Atle i ørneham").
19. *Slótrum*: vi vil foretage slagtning. — *roðru*: blod. — *heill*: op-rigtig. — *líðr*: får ende.
20. *vøl borin*: ☉: Gunnar og Glaumvør. — L. 2: "der var eksempel

- — — við Gunnar
at fáa tvær leiðir.
- Gl. kv. 21. Gørvan hugðak þér
galga,
gingir at hanga,
æti þik ormar
yrðak þik kvikvan;
gørðisk røk ragna,
ráð hvat þat væri.
- — — —
22. Blóðgan hugðak mæki
borinn ór serk þínum;
ilt es svefn slíkan
segja nauðmanni.
23. Geir hugðak standa
í gognum þik miðjan,
emjuðu ulfar
á endum bóðum.
- G. kv. Rakkar þar rinna,
ráðask mjök geyja;
opt verðr glaumr hunda
fyr geira flaugun.
- Gl. kv. 24. Ó hugðak inn rinna
at endlõngu húsi,
þyti af þjósti,
þeystisk of þekki,
bryti fœtr ykra
bræðra hér tveggja,
gerðit vatn vægja;
vesa mun þat fyr nøkkvi.
- — — —
- Gl. kv. 25. Konur hugðak
dauðar
koma í nótt hingat,
væri vart búnar,
vildi þik kjósa,
byði þér bráðliga
til þekkja sinna;
ek kveð aflima
orðnar þér dísir.
- G. kv. 26. Seinat 's at segja,
svá es nú ráðit;
forðumka fõr þó,
alls þó 's fara ætlat;

på det samme", o: det samme var vederfaredes Glaumvör. — *grand svefna*: sövnens forstyrrelse, o: ved onde drømme. — De tabte linjer må have haft følg. indhold: "hun mente at kunne slutte, at deres rejse" (vilde kunne få både den ene og den anden udgang).

21. *yrðak*: jeg mistede. — *røk ragna*: må vel forstås i overført betydning; "det var som om der var ragnarök", men der mgl. l. 5—6, så at den fulde forståelse udebliver.
Her er uden tvivl et vers gået tabt.
22. Kun et halvvers, det andet med Gunnars tyding er gået tabt. — *borinn*: trukken. — *svefn*: drøm. — *nauðmanni*: forkortet for *nauðhlejtamanni* 'en nær slægtning el. pårørende'.
23. *ulfar*: antyder Atles 'ulvesind'.
24. L. 3: "bruste af (med) voldsomhed". — L. 7: "strømmen gav ikke efter", var stadig lige stærk.
Også herefter er der et vers bortfaldet. Vqls.s. gengiver det således: "der vil agre bølge, hvor du så elven, og når vi går igennem agren, stikker ofte store avner vore fødder".
25. *væri*: nødv. rettelse for R's *værit* (t en dittografi af t i *vart*). — *vart*: slet, sørgeligt. — *kjósa*: vælge (dig til sig, o: dræbe dig). — *aflima*: adj., afhugget. "Jeg tror, at diserne har forladt dig".

- mart 's mjök glíklígt,
at mynir skammæir.
27. Litu es lýsti,
létusk þeir fúsir
allir upp rísa,
önnur þau létu,
fóru fimm saman,
fleiri til vöru
höfðu húskarlar,
hugat vas því illa.
28. Snævarr ok Sólarr,
synir vöru Högnar,
Orkning þann hétu,
es þeim enn fylgði,
blíðr vas þörr skjaldar
bróðir hans kvámar
fóru fagrúnar,
unz þau fjörðr skildu,
létu ávalt ljósar;
létuat heldr segjask.
29. Glaumvör kvað at orði,
es Gunnarr átti,
mælti við Vinga,
sem henni vert þótti:
veitka hvárt verð launið
at vilja ossum;
glöpr 's gæsts kváma,
ef í gærisk nakkvat.
30. Sór þá eið Vingi,
sér réð lítt eira:
"eigi hann jötnar,
ef at yðr lygi,
galgi gørvallan,
ef á gríð hygði."
31. Bera kvað at orði,
blíð í hug sínum:
siglið ér sælir
ok sigr of árníð;
fari sem fyr mælik;
fæst eigi því níta.
-
26. L. 3—4: "Jeg undgår dog ikke rejsen, eftersom det er skæbnens bestemmelse, at jeg skal rejse". — L. 5: "der er meget, der tyder på".
27. L. 1: "Da farverne blev lyse", ɔ: da morgenen brød frem. — *fimm* o. s. v., dette ringe antal er også udslag af digtets grønlandske tilblivelse. — L. 8: "det var ilde betænkt", nemlig at ikke *alle* tog afsted.
28. De 3 her nævnte personer er ellers ukendte. — Mulig er her rester af to vers, ɔ: 6+4. — *þörr skjaldar*: skjold-træ, kriger. — L. 10: "de lod sig ikke mere sige for det", de lod sig ikke fraråde.
29. L. 6: "efter vort ønske". — L. 8: "hvis der sker noget slemt"; *i* er betonet; *gærisk i* 'sker deri', ɔ: af ondt.
30. *eið*: mgl. R. — L. 2: "han skånede sig ikke", han svor en falsk ed, idet han forbandede sig selv. — *hann*: = mig, men måske er *hann* valgt her for at Vingi bagefter kunde sige, at han ikke havde ment sig, men en ligegyldig anden. — *galgi*: ɔ: *eigi hann*. — L. 8: "hvis han tænkte mod gríð" ɔ: tænkte på svig og løftebrud.
31. *Bera*: Kostbera. — *of*: mgl. R. — *sigr*: behøver ikke at bet. andet end 'lykke' her; jfr. nyisl. *vertu sigursæll*. — L. 6: "intet skulde forhindre det"; *eigi* er verb.; *níta*: egl. sige nej til.

32. Høgni svaraði,
hugði gótt nǫnum:
huggizk it horskar,
hvégi 's þat gervisk,
mæla þat margir,
missir þó stórum,
morgum ræðr lítlu,
hvé verðr leiðdr heiman.
35. Lítlu ok lengra,
lok munk þess sęgja,
bœ sǫu standa,
es Buðli átti;
hótt hriktu grindir
es Høgni kníði.
33. Sǫusk til síðan,
áðr í sundr hyrfi,
þá hygg skǫp skiptu,
skilðusk vegir þeira.
36. Orð kvað þá Vingi,
þats án væri:
farið firr húsi,
flátt es til sœkja,
brátt hefkr ykr bręnda,
bragðs skuluð högggnir,
fagrt baðkr ykr kómu,
flátt vas þó undir,
ella heðan bíðið
meðan ek högg yðr galga.
34. Róa nǫmu ríki,
rifu kjǫl halfan,
bęystu bakfǫllum,
brugðusk heldr reiðir,
hǫmlur slitnuðu,
háir brotnuðu,

32. *þat*: (l. 5): nemlig det som l. 7—8 indeholder. — L. 6: “dog taber man (kan man tabe) meget”, *ǫ*: tiltrods for de gode afskedsønsker. — L. 7: “det har lidet at sige for mange”. — *leiðdr*: fulgt på vej, om afskeden og de derved udtalte ønsker.
33. L. 2: “før end det forsvandt imellem dem”, *ǫ*: så længe de kunde se hinanden. Et smukt psykologisk træk. — L. 3: “da ved jeg, at skæbnen var afgørende”.
34. *ríki*: dativ, med magt. — *rifu* o. s. v.: er vel ikke at forstå bogstavelig. — L. 3: “de slog med bagfald”, d. v. s. de faldt under roningens stærkt tilbage. — *reiðir*: voldsomme. — L. 7—8: “de fastgjorde ikke deres skib, før de forlod det”. Dette skal vise deres overmodige sorgløshed.
35. L. 2: “jeg vil nu melde slutningen”. — Efter l. 2 er sikkert et linjepar udfaldet. — *bœ*: atter et grønlandsk udtryk. — *átti*: havde ejet. — *hriktu*: af *hrikta*, knirke (R skriver *hrikþo* som om infin. var *hrikja*, men det er vist blot en skrivemåde el. -fejl).
36. L. 2: “som man burde have undværet, som ikke burde være sagt”. — *flátt*: utrygt. — *tíl*: *ǫ*: *húss*: — L. 7—8 er uden tvivl senere tilføjelse, jfr. *flátt* anden gang, “der var falskhed under”. — *heðan*: fra dette sted af, *ǫ*: her.
37. L. 3: “i ingen henseende forsigtig d. v. s. bange”. — L. 4: “som man kom til at prøve det”. — L. 8: “vil du forlænge dig det onde” *ǫ*: “vil det blive så meget værre for dig”.

37. Orð kvað hitt Hogni,
hugði lítt vægja,
varr at véttugi,
es varð at reyna:
hirða oss hræða,
haf þat framm sjaldan,
ef þú eykr orði,
ilt munt þér lengja.
38. Hrundu þeir Vinga
ok í hæl drópu,
æxar at lögðu,
meðan í qnd hixti.
39. Flykðusk þeir Atli
ok fóru í brynjur,
gingu svá gørvir,
at vas garðr mill;
urpusk á orðum
allir senn reiðir:
fyr vórum fullráða
at firra yðr lífi.”
40. “Á sér þat illa,
ef hofðuð áðr ráðit,
en eruð óbúnir
ok hofum einn feldan,
- lamðan til hæljar,
liðs vas sá yðvars.”
41. Óðir þá urðu,
es þat orð heyrðu,
forðuðu fingrum
ok fingur í snæri;
skutu skarpliga
ok skjöldum hlífðusk.
42. Inn kom andspilli,
hvat úti drýgðu
halir fyr hollu,
heyrðu þræl sægja;
qtul vas þá Goðrún,
es ekki heyrði,
hlaðin halsmenjum,
hreytti gørvöllum.
slængði svá silfri,
at í sundr hrutu baugar.
43. Út gekk hún síðan,
ypðit lítt hurðum,
fóra fælt þeygi
ok fagnaði komnum,
hvarf til Hniflunga,
sú vas hinzt kvæðja,

38. *Hrundu*: de stødte (til ham). — *at*: betonet, mod ham. — *qnd*: dativ (styret af *i*), åndedrættet; “medens det gispede i hans ånd (sjæl)”.

Herefter mgl. et halvvers, der udfyldes i Vøls.s.: “de red nu til kongens hal”.

39. *Flykðusk*: samlede sig (til angreb). — L. 7—8 er Atles ord: “vi har fuldt bestemt at tage eder af dage”.

40. L. 1: “Det kan man vanskelig se på eder”. — *ginn*: 3: Vinge.

41. *forðuðu*: bevægede. — *snæri*: en løkke på spydskaftet, hvori man stak fingrene for at give spydet en større flyvekraft (jfr. *snæris-spjót* og Romernes *hasta ammentata*).

42. *andspilli*: meddelelse. — *halir*: rettelse for R's umulige *hatt*; andre retter til *hvatir*. — *qtul*: stridslysten. — *ekka*: sorgens budskab. — L. 9—10 er vist tildigtning.

43. *ypðit lítt*: hun lukkede op med kraft og fart. — *fælt*: skræmt, frygtsomt. — *hvarf til*: kyssede. — *Hniflunga*: her = *Niðlunga*. — *sadr*: oprigtighed.

- fylgði saðr slíku,
sagði mun fleira.
44. "Leitaðak í líkna,
at letja ykr heiman,
sköpum viðr mangi,
ok skuluð þó komnir."
Mælti af manviti,
ef mundu sættask;
ekki at réðusk,
allir ní kóðu.
45. Sá þá sælborin,
at þeir sárt léku;
hugði á harðræði
ok hrauzk ór skikkju,
nøkðan tók mæki
ok niðja fjör varði,
höeg vasat hjaldri,
hvars hón hendr fæsti.
46. Dóttir lét Gjúka
drængi tváa hníga,
bróður hjó Atla,
bera varð þann síðan;
skapði svá skæru,
skældi fót undan,
annan réð höggva,
- svát sá upp reísat,
í helju þann hafði,
þeygi hendr skulfu.
47. Þjörku þar gerðu,
þeyri vas við brugðit,
þat brá of alt annat,
es unnu börn Gjúka;
svá kóðu Hniflunga,
meðan sjalfir lifðu,
skapa sókn sverðum,
slítask af brynjur.
höggva svá hjalma
sem þeim hugr dygði.
48. Morgin mest vógu,
unz miðjan dag líddi,
óttu alla
ok öndurdan dag,
fyrir vas fullvegít,
flóði völlr blóði,
átján áðr fellu,
öfri þeir urðu
Beru tveim sveinum
ok bróður hennar.
49. Røskr tók at ræða,
þótt hann reiðr væri:

44. *í*: ved min handling. — *líkna*: frelse. — *Mælti*: her omtr. = spurgt. — L. 7 er lítt tvívilsum; "de sluttede sig ikke dertil" synes at være meningen. — *allir*: alle (på bægge sider).
45. *léku*: legte, udførte en (blodig) leg; mulig er *lékusk* det rigtige. — L. 8: "hvor hun end fæstede sine hænder", hvor hun end angreb.
46. *bróður*: er ellers ukendt i eddadigtene. — *bera*: bære bort (som lig). — L. 5—6 er mulig senere tilføjede. Eller er her måske tale om rester af 2 vers, 6+4? — *skæru*: kamp.
47. *þjörku*: strid, kamp. — L. 2: "den blev højlig omtalt". — *brá of*: overgik. — L. 9—10 senere tilføjelse.
48. L. 3—4 utvílsomt tildigtning for at gøre indtrykket stærkere; linjerne er desuden overflødige og tautologiske. — *áðr fellu*: var faldne før *o*: før kampen sluttede. — *sveinum*: *o*: sønner, ellers ukendte ligesom også hendes broder; *þeir* er Atle og hans mænd.
49. *Røskr*: *o*: Atle. — *yðr*: *o*: Gunnar og Högne, der altså nu er

- ilt es umb lítask,
yðr es þat kenna,
vórum þrír tigur,
þagnar vígligr,
eptir lifa elliðu,
ór es þar brunnit.
50. Brœðr vér fimm vórum,
es Buðla mistum,
hefr nú hej halfa,
en höggvir tveir liggja.
51. Mægð gat ek mikla,
mákak því leynd,
konu váliga,
knáka þess njóta;
hljótt óttum sjaldan
síz komt í hendr ossar,
firðan mik frændum
féi opt svikinn
senduð systur Hejju,
slíks ek mest kennumk.
- G. kv. 52. Getr þú þess Atli,
gerðir svá fyrri,
móður tókt mína
- ok myrðir til hnossa,
svinna systrungu
sveltir í helli,
hlöegligt mér þat þykkir,
es þinn harm tírir.
goðum ek þat þakka,
es þér gengsk illa.
- A. kv. 53. Eggjak yðr, jarlar,
auka harm stórum
vífs hins vegliga,
viljak þat líta,
kostið svá keppa
at klökkvi Goðrún,
séa þat mættak,
at hón sér né yndit.
54. Takið ér Högna
ok hyldið með knifi,
skerið ór hjarta,
skuluð þess gørvir,
Gunnar grimmuðgan
á galga festið,
bellið því bragði,
bjóðið til ornum.

fangne. — *þrír tigur*: dette ringe antal beror på grønlandsk indskrænkethed. — L. 8: "dér er et (godt) stykke brændt bort".

50. *Buðla*: er gen. — *halfa*: må bet. "halvdelen af de 4", Atle regner sig ikke med her; de to må være døde tidligere, de andre to er faldne i denne kamp.
51. *Mægð—mikla*: stort svogerskab, svogerskab med høje mænd, men Atle tænker særlig på Gudrun selv. — *váliga*: farlig. — *þess*: ɔ: at jeg fik o. s. v. — *hljótt*: stille, roligt. — L. 7—8 er utvivlsomt uægte, syntaktisk står de udenfor det øvrige. — *systur*: ukendt.
52. *fyrri*: adj. (prior). — L. 3—6: indholdet er ellers ganske ukendt. — *sveltir*: sultede du til døde. — L. 9—10 er vist tildigtning.
53. *jarlar*: det er Atles (overlevende) mænd, der her kaldes således.
54. *hyldið*: skære (her brystet) op; dette verbum bruges ellers aldrig om mennesker; i Grønland var det almindeligt at flænse hvaler, og dér er ordet — forståeligt nok — overført på mennesker. — Hvorledes digteren har tænkt sig, at Gunnar blev hængt i galge og samtidig bidt af slanger, er ikke let at se. — L. 7: "udfører den handling". — *til*: ɔ: til at æde G. — Den sidste linje kan ikke indeholde noget alternativ.

- H. kv. 55. Gær sem til lystir,
 glaðr munk þess bíða,
 roskr munk þér reynask,
 reynt hefkr fyrr brattan,
 hefðuð ér hnækking,
 meðan heilir vórum,
 nú erum svá sárir,
 at mátt sjalfr valda.
56. Beiti þat mælti,
 bryti vas hann Atla:
 tókum vér Hjalla,
 en Högnna forðum,
 höggum halfyrkjan,
 hann es skapdaudi,
 lifira svá lengi,
 loskr mun æ heitinn.
57. Hræddr vas hvergætir,
 helta in lengr rúmi,
 kunni klökkur verða,
 kleif í ró hverja,
 vesall lézk vígs þeira,
 es skyldi váss gjalda,
 ok sinn dag dapran
- at deýja frá svínum.
 allri orkostu,
 es hann áðr hafði.
58. Tóku brás Buðla
 ok brugðu til knífi,
 æpði illþraeli
 áðr odds of kændi,
 tóm lézk at eiga
 tæðja vël garða,
 vinna hit vergasta,
 ef hann við rétti.
 feginn lézk þó Hjalli
 at hann fjör þægi.
59. Gættisk þess Högni,
 gæva svá færi,
 at árna ánaudgum,
 at undan gingi:
 “fyr kveðk mér minna
 at fremja leik þenna,
 hví mynim hér vilja
 heýra á þá skræktun?”
60. Þrifu þjóðgöðan,
 þá vas kostr engi
 rekkum rakklóttum

55. *brattan*: ɔ: *breka*, styrtesø. — *ér*: mgl. R. — *hnækking*: skade, tab. — L. 8: “at du kan selv gøre hvad du vil”.
56. *halfyrkjan*: som kun kan udføre det halve af, hvad andre kan. — *skapdaudi*: som kan dø uden at det strider mod skæbnen.
57. *hvergætir*: kedel-vogteren, en ringeagtende betegnelse. — *rúmi*: sin plads; han rendte sin vej. — *ró*: vrå, hjørne, for at skjule sig. — *vígs*: på grund af deres kamp. — *váss*: besværligt (urenligt) arbejde. — L. 9—10 er uden tvivl tilføjelse. — *orkostu*: overflod (naturligvis af mad).
58. *brás*: et ganske ukendt ord, dets form er usikker (træl?). — *Buðla*: trællen må altså have været ret gammel. — L. 3—4: “Han skreg endogså för han mærkede odden”. — *hit vergasta*: det urenlige arbejde. — *hann*: acc.; *rétta við* egl. ‘blive karsk’, her ‘beholde livet’. — L. 9—10 er matte og overflødige.
59. *Gættisk*: iagttag, foretog sig. — *undan*: ɔ: *dauda*; “at han fik lov til at beholde livet”. — *kveðk*: ɔ: *vera*; “jeg siger det lettere for mig”. — *leik*: ɔ: den leg at blive taget af dage.
60. *þjóð-*: forstærkende. — *rekkum*: er sikkert Gunnar og Högne. —

- ráð enn lengr dvelja;
hló þá Hogni,
heyrðu dagmegir,
keppa svá kunni,
kvöl hann vel þolði.
61. Hǫrpu tók Gunnarr,
hræðði ilkvistum,
sláa hann svá kunni,
at snótir grétu,
klukku þeir karlar,
es kunnu gǫrst heyra,
ríkri ráð sagði,
raptar sundr brustu.
62. Dóu þá dýrir,
dags vas heldr snemma,
létu á læsti
lifa íþróttir.
63. Stórr þóttisk Atli,
sté of þá báða,
horskri harm sagði
ok réð heldr at bregða:
“morginn ’s nú Goðrún,
- mist hefr þér hollra,
sums est sjalfskapa,
at hafi svá gingit.”
- G. kv. 64. Feginn est Atli
ferr þú víg lýsa,
á munu þér iðrar,
ef þú alt reynir;
sú mun erfð eptir,
ek kann þér segja,
ills gengsk þér aldri
nema ek ok deyya.
- A. kv. 65. Kanka slíks synja,
sék til ráð annat
hølfu hógligra,
høfnum opt góðu,
mani munk þik hugga,
mætum ágætum,
silfri snæhvítu,
sem þú sjölf vilir.
- G. kv. 66. Æn es þess engi,
ek vil því níta;
sléit ek þá sáttir,

dvelja: forsinke, opsætte, *ráð* er da Atles planer. — *dagmegir*: dagens sønner, (virksomme) mænd. — *keppa*: kappes ☉: vise kraft og mod.

61. Digteren må vel forudsætte, at Gunnar ligger i ormegården, således som det billedlig er fremstillet på Hyllestadportalen. — *ilkvistum*: fodsål-grenene, tærne. — *klukku*: blev grædefærdige. — *ríkri*: ☉: Gudrun. — *raptar*: kan kun bet. ‘rafter’ i et tag; det er den sædvanlige overdrivelse, der her foreligger.
62. *á læsti*: tilsidst, til den sidste stund. — *lifa*: leve, holde sig (ufornisket). — *íþróttir*: idrætter, legemsstyrke. Jfr. Krit. bem.
63. *Stórr*: stolt. — *bregða*: bebrejde, drille.
64. L. 4: “når du har prøvet alt”, heri en forblømt antydning af det onde, hun vil volde ham. — *erfð*: bittert udtryk for følgerne. — L. 7: “aldrig vil du være uden det onde”.
65. *høfnum*: er indik., “vi vrager ofte det gode”, men lad det nu blive anderledes — er meningen. — *mani*: tærner. — *silfri*: en stor kostbarhed må dette være her (NB. ikke guld).
66. L. 5—6: “jeg ansås for at være voldsom, nu vil det blive meget værre”. — *hræfðak*: synes at måtte bet.: ‘jeg fandt mig i’ (alt), “var helt stille”.

- es vóru sakar minni;
afkór ádr þóttak,
á mun nú gæða,
hræfðak of hotvetna
meðan Högni lifði.
67. Alin vit upp vórum
í einu húsi,
lékum leik margan
ok í lundi óxum,
gæddi ok Grímhildr
golli ok halsmenjum;
bana munt mér bræðra
bæta aldri.
né vinna þess ekki
at mér vel þykki.
68. Kostum drepr kvinna
karla ofríki,
í kné gengr hnefi
ef kvistir þværra,
tré tekr at hníga,
ef hæggr tóg undan;
nú mátt einn Atli
öllu hér ráða.
69. Gnótt vas grunnýðgi,
es gramr því trúði,
sýn vas svipvísi,
ef hann sín gæði;
kröpp vas þá Goðrún,
kunni of hug mæla,
létt hón sér gærði,
lék hón tveimr skjöldum.
70. Æxti öldrykkjur
at erva bræðr sína,
samr lézk ok Atli
at sína gerva;
lokit því létu,
lagat vas drykkju,
sú vas samkunda
við svorfun ofmikla.
71. Ströng vas stórhuguð,
stríddi hón ætt Buðla,
vildi ver sínum
vinna ofrhefdir;
lokkaði lítla
ok lagði við stokki,
glúpnuðu grimmir
-
67. *vit*: hun og Högne. — L. 9—10 er vist senere tillæg.
68. *Kostum*: er vel her at gengive ved 'stilling, magt'. L. 1—2 kunde være motto for nutidens kvindebevægelse. Dette skal belyses ved det følgende linjepar; desværre vides ikke, hvad ordene *kné* og *hnefi* her bet.; *ganga í kné* synes at bet. 'mister sin kraft, går til grunde'; *hnefi* synes at måtte være 'træ'. Gudruns tale er kun list og falskhed.
69. *grunnýðgi*: dumhed, enfoldighed; genitiv. — *svipvísi*: falskhed (egl. 'ævne til at ændre sine tanker', tale falsk). — *kröpp*: falsk; (egl. 'indesluttet, dølgende sin sande mening'). — *lék* o. s. v.: en alml. talemåde om den, der 'bærer kappen på bægge skuldre', være snart med den ene, snart med den anden.
70. *Æxti*: hun foranstaltede. — *því*: forberedelserne(?). — *lagat*: af *laga* (af *lög*), brygget. — *drykkju*: genitiv, til drikkelaget. — *svorfun*: tumult, voldsomhed.
71. *stríddi*: påførte kummer; *ætt* dativ. — *vinna*: mgl. R. — *stokki*: vel sængekantens stok. — *grimmir*: et besynderligt epitete til de små drenge, 'hårdsindede'. — L. 9—10 er vel et senere tillæg.

- ok grétu þeygi.
fóru í faðm móður,
fréttu hvat þá skyldi.
72. "Spyrið lítt eptir,
spilla ætlak bóðum
lyst vörumk þess lengi
at lyfja ykr elli."
"Blótt sem vill börnum,
bannar þat mangi,
skommm mun ró reiði,
ef reynir görva."
73. Brá þá barnæsku
broedra hin kappsvinna,
skiptit skaplíga,
skar hón á hals báða;
enn frétti Atli,
hvert farnir væri
sveinar hans leika,
es hann sá þá hvergi.
- G. kv. 74. Yfir róðumk ganga
Atla til segja;
dylja munk þik eigi
dóttir Grímhildar,
glæða munat þik Atli,
ef görva reynir,
vakðir vó mikla,
es vátt broedr mína.
75. Svaf ek mjök sjaldan
síðans þeir fellu,
hét ek þér hörðu,
hefk þik nú mintan,
morgin mér sagðir,
mank enn þann görva,
nú es ok aptann,
átt slíkt at fréttu.
76. Maga hefr þinna
mist sem sízt skyldir,
hausu veizt þeira
hafða at ólskólum,
drýgðak þér svá drykkju,
dreypa blettk þeira.
77. Tók ek þeira hjörtu
ok á teini steykðak,
sældak þér síðan,
sagðak at kalfs væri;
einn þú því ollir,
ekki rétt leifa,
töggst þú tíðliga
trúðir vel þoxlum,
barna veizt þinna,
biðr sér fár verra,
hlut veid ek mínum,
hoelumk þó ekki.

72. Det er næppe troligt, at dette smagløse og rå vers er oprindeligt. Börnenes replik er i højeste grad unaturlig. — *spilla*: dræbe. — *lyst*: kan både være adj. og subst., måske snarest det sidste. — *lyfja*: ved *lyf* (midler) at berøve (en livet), *lyfja elli* 'at dræbe'. — *reiði*: dativ.
73. *skiptit skaplíga*: hun handlede ikke naturligt.
74. L. 1: "jeg vil gå over", ɔ: til Atles rum. — Mellem l. 2 og 3 går Gudrun over til Atle. — *glæða*: upersonl. — *munat*: nødvendig rettelse for R's *mun—minst*.
75. *morgin*: jfr. v. 63. — *slíkt*: ɔ: det som følger.
76. *drýgðak*: jeg forøgede, gjorde (den) drøjere. — *blettk*: af *blanda*.
77. Dette af 12 linjer bestående vers er enten at opfatte således, at l. 5—8 er indskud, eller som et vers + et halvt. L. 5—8 er i smag med v. 72. — L. 9: "nu ved du, hvor dine børn er blevne af".

83. Røskr tók at ræða,
rakðisk ór svefni,
kendi brátt þenja,
bands kvað þörf engi:
“segið hit sannasta,
hverr vá son Buðla,
emkak lítt leikinn,
lífs telk vön enga.».
- G. kv. 84. Dylja munk þik eigi
dóttir Grímhildar.
Lótumk því valda,
es líðr þína ævi,
en sumu sonr Högnar,
es þik sör mœða.
- A. kv. 85. Vaðit hefr at vígi
þótt værit skapligt,
ilt es vin véla,
þanns þér vël trúir,
þeiddr fór ek heiman
at biðja þín, Goðrún.
86. Leyfð vast þú ekkja
létu stórráða,
varða vön lygi,
es vér of reyndum;
fórt þú heim hingat,
fylgði oss herr manna,
alt vas ítarligt
of órar ferðir.
87. Margr vas alls-sómi
manna tíginna,
naut vöru ærin,
nutum af stórum,
þar vas fjöld féar,
fingu til margir.
88. Mund galt ek mærrí
meiðma fjöld þiggja,
þræla þrjá töggu,
þýjar sjau góðar,
sæmð vas at slíku,
silfr vas þó meira.
89. Lézt þér alt þykkja
sem ekki væri,
meðan lönd lögu,
es mér leiðði Buðli,
gróft þú svá undir,
gerðit hlut þiggja;

83. *rakðisk*: o. s. v.: “han kom efterhånden til bevidsthed”; Atle får altså banesåret medens han sover. — *bands*: bånd, forbindelse (om såret). — *lítt leikinn*: meget slemt behandlet.
84. L. 3: “jeg erklærer, at jeg volder det” o. s. v., d. v. s. Gudrun erklærer at være Atles *ráðbani*, medens Högnar son er den egenlige *banamaðr*, dette udtrykt ved *sumu*, hvortil l. 6 er yderligere forklaring.
85. L. 5—6 er ret mærkelige; deri skulde vel ligge en slags undskyldning, at han bejlede til Gudrun på andres opfordring (*þeiddr*).
86. L. 3: “forvæntningen blev ikke usandhed”, “du svarede til, hvad man kunde vænte”, efter alt det foregående.
87. L. 1—2: “Der var mange æresbevisninger fra fornemme mænds side i alt”. Der synes her at være sigtet til det prægtige bryllup med Gudrun.
88. L. 2 er forklaring til *mund*. Det ringe antal — især af tærnerne — beror på grønlandske små-forhold.
89. *ekki*: intet (betydende). — *lögu*: lå, det er ikke klart, hvad meningen er; “lå ubenyttede hen”; det måtte da antydes, at Gudrun

- sværu lézt þína
sitja opt grátna.
fanka í hug heilum
hjóna vætr síðan.
- G. kv. 90. Lýgr þú nú, Atli,
þótt þat lítt rækjak;
heldr vask hæg sjaldan,
hófsk þú þó stórum;
börðuzk ér bræðr ungir,
böruzk róg milli,
halft gekk til hæljar
ór húsi þínu.
hroldi hotvetna
þats til hags skyldi.
91. Þríu vörum systkin,
þóttum óvægin,
fórum af landi,
fylgðum Sigurði,
skæva vér létum,
skipi hvert vårt stýrði,
- örkuðum at auðnu
unz vér austr kómum.
92. Konung drópum fyrstan,
kurum land þaðra,
hersar oss á hönð gingu,
hræzlu þat vissi,
vógum ór skógi
þanns vildum sýknan,
settum þann sælan,
es sér né áttit.
93. Dauðr varð hinn húnski,
drap þá brátt kosti,
strangt vas angr ungri
ökkju nafn hljóta;
kvöl þótti kvikri
at koma í hús Atla,
átti áðr kappi,
illr vas sá missir.
94. Komtat af þingi,
es vér þat frægim,

havde krævet ejendomsret til visse godser. — *gróft undir*: du undergravede, udhulede (jordsmonnet), her naturligvis i overført betydning. — *sværu*: Atles moder (jfr. Oddrgr. 30). — L. 9—10 er vel tillæg, hvis ikke hele verset er brudstykker af to vers (6+4). — *hjóna*: tyendet.

90. L. 4: "du hævdede dig i høj grad", "du var også stor på det og overmodig" (og værre end jeg, er vel meningen). — *halft*: 3: halvdelen af dine 4 brødre, jfr. v. 50. — L. 9—10 er senere, meget mat tilføjelse. — *hroldi*: frøs ihjæl, blev til intet.
91. Hvad der her sigtes til (et vikingetog) er ellers ganske ukendt. — *skæva*: her om skibet og sejlasen. — L. 7: "vi for omkring som skæbnen førte os". — *austr*: tager sigte på Østerleden, landene syd og øst for Østersøen; jfr. togene, der omtales i Fornaldarsagaerne.
92. *hræzlu*: gen. sing. "det tydede på frygt". — *ór skógi*: ud af fredløshedstilstand. — *sælan*: rig.
93. *hinn húnski*: 3: Sigurd, jfr. Sigsk.; ved en smblending. — *kosti*: 3: Gudruns stilling og vilkår. — L. 7: "En helt ejede hende før". *missir*: tab.
94. *søk sættir*: bragte forlig i stand i en sag (proces); R har *soitir*, der næppe er at forstå som *sækhðir*, ti Atle kunde ikke optræde som sagsøger. — *sløkðir*: til *slækja* el. *slökkva*, *aðra* enten fem.

- at þú sök sættir
né slekðir aðra,
vildir ávalt vægja
en vætki halda,
kyrt of því láta.
— — — —
- A. kv. 95. Lýgr þú nú Goðrún,
lítt mun við boetask
hluti hvárigra,
höfum öll skarðan;
ger þú nú Goðrún
af gœzku þinni
okr til ágætis,
es mik út hefja.
- G. kv. 96. Knorr munk kaupa
ok kistu stęinda,
vęxa vęl blęju
at vęrja þitt líki,
- hyggja á þęrf hverja
sem vit holl værim.
97. Nár varð þá Atli,
niðjum stríð cęxti,
ęfndi ítrborin
alt þats réð hefita;
fróð vildi Goðrún
fara sér at spilla,
urðu dvöl dęgra,
dó hún í sinn annat.
98. Sæll es hverr síðan,
es slík getr fęða
jóð at afreki
sems ól Gjúki;
lifa mun þat ęptir
á landi hverju,
þęira þrámęli,
hvargis þjóð heyrir.

(*sök*) el. acc. pl. (*męnn*); det første vilde give en tautologi, derfor er vist det sidste at foretrække, hvorved tautologien dog ikke helt fjærnes. — *vętki halda*: ikke helt klart, 'intet at holde' = ikke holde fast på noget, stadig give efter, omtr. = l. 5. — L. 7 er lidet forståelig, da l. 8 er bortfaldet (åben plads i R).

95. *hluti*: lod, sag. — *skarðan*: ɔ: *hlut*, "vi har alle lidt (stort) tab". — *út hefja*: bærer ud (til graven), begraver.
96. *Knorr*: altså til at lægge liget i; bådbegravelse er funden på Island, men ikke i Grønland. — L. 2: "malet kiste", altså noget meget sjældent, som tilfældet sikkert var i Grønland. — *vęxa*: smøre med voks (til ligets bedre konservering), *blęju* her liglagen. — *vęrja*: omgive med (got. *wasjan*). — L. 8: "som om vi har (havde været) gode venner".
97. L. 7—8: "der blev (leve)dagenes ophold (forlængelse), hun døde ikke dengang".
98. *sem*: = *sem es*, som dem; formen findes også på en svensk runesten. — *þrámęli*: kan næppe bet. andet end 'stride ord', ordstrid, strid i almlh.

GOÐRÚNARHVÖT.

Frá Goðrúnu.

Guðrún gekk þá til sævar, er hon hafði drepit Atla, gekk út á sæinn ok vildi fara sér. Hon mátti eigi sökkva. Rak hana yfir fjörðinn á land Jónakrs konungs. Hann fekk hennar. Þeira synir váru þeir Sörli ok Erpr ok Hamðir. Þar fæddisk upp Svanhildir Sigurðardóttir. Hon var gipt Jörmunrekk hinum ríkja. Með hánum var Bikki. Hann réð þat, at Randvér konungsson skyldi taka hana. Þat sagði Bikki konungi. Konungr lét hengja Randvé, en troða Svanhildi undir hrossa fótum. En er þat spurði Guðrún, þá kvaddi hon sonu sína.

I.

1. Þá frásk sennu
slíðrfengligsta,
trauð mól talið
af trega stórum,
es harðhuguð
hvatti at vígi
grimmum orðum
Goðrún sonu.
2. Hví sitið ér?
hví sofið lífi?
hví tregrat ykr
teiti at mæla,
es Jörmunrekk
yðra systur

unga at aldri
jóum of traddi.
hvítum ok svörtum
á hervegi
gróum gangtómum
Gotna hrossum.

3. Urðua it glíkir
þeim Gunnari,
né in heldr hugðir
sem Hogni vas;
hennar munduð
hefna leita,
ef móð ættið
minna bræðra.
eða harðan hug
Húnkonunga.

-
1. *sennu*: ordstrid; her nærmest æggelse. — *trauð mól*: uvillige ord, ord som man helst vil undgå at sige; er appos. til *sennu*.
 2. L. 9—12 er indkomne her fra Hamð. 3.
 3. *Urðua*: f. *urðuð-a*. — *hugðir*: af sindelag (som ...), her modige. — L. 9—10 uden tvivl en senere tilføjelse.

4. Þá kvað þat Hamðir
hinn hugumstóri:
Lítt myndir þú
leyfa död Högna,
þás Sigurð vökðu
svefni ór,
bækr vöru þínar
hinar bláhvítu
roðnar í vers dreyra
folgnar í valblóði.
5. Urðu þér ballra
broedra hefndir
slíðrar ok sárar,
es sonu myrðir;
knættim allir
Jörmunrekki
samhyggjendr
systur hefna.
6. Berið hnössir framm
Húnkonunga;
hefr þú okr hvatta
at hjörþingi.
7. Hlæjandi Goðrún
- hvarf til skemmu,
kumbl konunga
ór kęrum valði,
síðar brynjur,
ok sonum færði;
hlóðusk móðgir
á mara bógu.
8. (Þá kvað þat Hamðir
hinn hugumstóri):
Svá kemsk meir aptr
móður at vitja
geir-Njörðr hniginn
á Gotþjóðu,
at þú erfi
at ęll oss drekkir,
at Svanhildi
ok sonu þína.
9. Goðrún grátandi
Gjúka dóttir
gekk tregliga
á tái sitja

4. L. 3—10 genfindes med nogle små ændringer i Hamð. 7—8, og er uden tvivl indkomne her derfra. Det opl. vers her er således for det meste gået tabt. Hvis ikke det er v. 5, der har fulgt på v. 3. — *folgnar: roðnar* Hamð; gennemvædede; se iøvrigt komm. til Hamð.
5. *ballra*: mgl. R. — *knættim*: vi kunde; heri ligger en indvilligelse. — *samhyggjendr*: sam-tænkende, enige.
6. *hnössir*: kostbarheder, ɔ: kostbare våben. Det er Hamdir, der taler, men der mgl. l. 1—4. — *Húnkonunga*: ɔ: dem der stammede fra Gudruns forrige hjem. Men man ser ikke, hvorledes de kunde opbevares hos Gudrun og Jonakr. — *hjörþingi*: sværdting, kamp, drab. — L. 1—4 er måske gengivet i Völs.s.: "ikke vil vi kunne modstå de æggende ord".
7. *skemmu*: hus til opbevaring af genstande, redskaber o. s. v. — *kumbl*: vistnok = *herkuml*, hjælme. — *kęrum*: kar, ɔ: store æsker eller kasser. — *móðgir*: modige el. ophidsede.
8. *komrat*: comaz R, er umuligt. — *geir-Njörðr*: spydguden, = jeg. — *Gotþjóðu*: Jörmunrekks land. — *at*: futurisk, "du vil have".
9. *grátandi*: man lægge mærke til modsætningen til *hlæjandi* i v. 7. — *tregliga*: med sorg i sind. — *tái*: se Reg. 21. — *telja*: fremsige,

- ok at tēlja
tórughlýra
móðug spjöll
á margan veg.
10. Þrjá vissak ęlda,
þrjá vissak arna,
vask þrimr verum
vegin at húsi;
ęinn vas mér Sigurðr
öllum bętri,
es bræðr mínir
at bana urðu.
11. Svárra sára
sák at né kunnu
— — — —
meir þóttusk þeir
mér of stríða,
es mik ęðlingar
Atla gófu.
12. — — — —
húna hvassa
hétk mér at rúnum,
máttigak þolva
- bætr of vinna,
áðr hnófk hǫfuð
af Hniflungum.
13. Gekk ek til strandar,
grǫm vask nornum,
vildak hrinda
† stríð grið þeira,
hófu mik, né drękðu,
hóvar bórrur,
því land of sték,
at lifa skyldak.
14. Gekk ek á bęð,
hugðak mér fyr bętra,
þriðja sinni
þjóðkonungi;
ólk mér jóð,
ęrfivǫrðu,
ęrfivǫrðu,
Jónakrs sonu.
15. Ǽn of Svanhildi
sótu þýjar,
es minna barna
bazi fullhugðak,

opregne. — *tórughlýra*: med tårevædede kinder. — *móðug spjöll*: sorgens taler, fortælling om sin (sørgelige) skæbne.

10. *ęlda*: ǫ: arne-ild, hjem. — *vegin*: kørt, ført i vogn.
11. L. 1—2: “jeg så, at de ikke kunde [afholde sig fra el. lign. har stået i de to tabte linjer] tunge sår, smærte (mig tilføjjet). Subj. er vel hendes brødre = *þeir*.”
12. Da l. 1—2 mgl. her, er tolkningen af *húna* vanskelig. Mulig bør der læses *húna*: ǫ: (mine) unge sønner; l. 2 skulde da bet.: “jeg kaldte dem til samtale”, ǫ: jeg lod som jeg vilde tale venligt med dem, ǫ: Erpr og Eitill; det er da også dem, der menes med *hniǫlungum*.”
13. L. 4 er forvansket og uforståelig. — *hrinda*: kuld-kaste (deres grumme(?) bestemmelser).
14. L. 2: “jeg troede det var mig bedre (bedst)”. — *sonu*: R har *sunom*, hvilket er umuligt; jfr. Sigsk. 63.
15. *Svanhildi*: kan næppe være andet end acc. Hvad der sigtes til, må altså tænkes foregået hos Jörmunrekkr, men Gudrun beskriver

- svá vas Svanhildr
í sal mínum
sem væri sœmleitr
sólár geisli.
16. Gœddak golli
ok goðvæfjum,
áðr ek gæfak
Gotþjóðar til;
þat 's mér harðast
harma minna
of þann hinn hvíta
hadd Svanhildar.
auri trøddu
und jóa fótum.
17. En sá sárastr,
es Sigurð minn
sigri ræntan
í sæing vógu,
en sá grimmastr,
- es Gunnari
fránir ormar
til fjørs skriðu.
18. En sá hvassastr,
es hjarta til
konung óblauðan
kvikvan skóru;
fjölð mank þolva...
- II.
- 19(1). Bæt þú Sigurðr
hinn blakka mar,
hest hinn hraðfœra
lát hinig rinna;
sitr eigi hér
snør né dóttir,
sús Goðrúnu
gæfi hnossir.

hende bagefter, som hun var i hjemmet inden den tid. — *bazt fullhugðak*: jeg elskede hende højest af mine børn. — *sœmleitr*: glansfuld.

16. *harðast*: mest knugende. — *of þann* o. s. v.: læst syntaktisk forsettelse og forklaring. — L. 9—10 er rimeligvis tillæg.
17. *sárastr*: bitrest; disse superlativer har ingen relation til hinanden. — *sigri ræntan*: ∅: overvældet. — *til fjørs*: for at berøve ham livet.
18. *hvassastr*: skarpest, mest gennemtrængende. — *konung*: ∅: Högne. — L. 6—8 mangler. På grund af det følgende vers er det klart, at der her foreligger en sammenstykning af to digtbrudstykker, men på en meget ubehændig måde.
19. *Bæt þú* o. s. v.: Situationen her kræver, navnlig under henblik til v. 21, at det er kort tid siden Sigurd døde. Det er ganske meningsløst, at tænke sig, at Gudrun kunde tale således en 20—30 år efter Sigurds død. Så megen sans for tidfølgen må de gamle digtere have haft, selv om deres tidsregning iøvrigt er mangelfuld og tilfældig digterisk. — *blakka*: gulbrune, faldende i det dunkle; her må man snarest tænke på den mørkegule farve, dødes heste tænkes at have. Det "mørke" træder særlig frem i en betegnelse som *blakkfjallr* om bjørnen. — *dóttir*: behøver ikke at forudsætte, at Svanhild er gift med Jörmunrekk.

- 20(2). Minzk þú Sigurðr,
 hvat mæltum vit,
 þás vit á bæð
 bæði sötum,
 at myndir mín
 móðugr vitja
 halr ór hejlu,
 en ek ór heimi þín.
- 21(3). Hlaðit ér jarlar
 eikikøstu,
 látið þann und hilmí
- hæstan verða,
 megi brænna brjóst
 þølvafult eldr,
 þrungit of hjarta
 þiðni sorgir.
22. Jørlum øllum
 óðal batni,
 snótum øllum
 sorg at minni,
 at þetta tregróf
 of talit væri.

20. Med dette vers slutter gengivelsen i Vøls.s. L. 8 viser klart, at der må forudsættes en kortere tidsafstand. — *móðugr halr*: appos. til *þú* i *myndir*.
21. *jarlar*: også her 'stormænd'. — *eikikøstu*: brændestabler (bål) af eg; jfr. Krit. bem. — *þann* o. s. v.: den som fyrsten skal brændes på. En sådan bålferd er også utænkelig efter så lang tids forløb. — *brjósti*: snarest Gudruns (eller bæggis). — *þølvafult*: opfyldt af ulykke(sføelse). — *þrungit*: omtr. = *þølvafult*. — *þiðni*: o: ved ildens tilintetgørelse.
22. Verset er ganske sikkert ikke Gudruns tale, men digterens ord; hvorvidt det er ægte og oprindeligt er meget tvivlsomt. Det er ret indholdsløst og lidet tiltalende. — *Jørlum*: også her i sm betydning, som før, men her synes det blot at være et sidestykke til *snótir*. — *óðal*: uvist, hvad ordet her bet.; 'odel', o: landejendomme, passer ikke godt; 'natur' er heller ikke det man ventede; skal der måske læses *óþol*, jfr. Skírn. 29 (*óþoli*), der kunde passe til *sorg* l. 4. — *sorg*: underforstået er *sé* el. *verði*. — *tregróf*: række af, opregning af sorger; *-róf* = *róf* i *stafróf*. Ordet passer kun på I, hvilket også viser, at verset er en tildigting.

HAMÐISMÓL.

<p>B. 1. Spruttu á tái
tregnar íðir,
græti alfa
hin glýstomu,
ár of morgin
manna þolva
sútir hverjar
sorg of kvøykva.</p> <p>B. 2. Vasa þat nú
né í gær,
þat hefr langt
liðit síðan,</p> | <p>es hvatti Goðrún
Gjúka borin
sonu sína unga
at hefna Svanhildar.</p> <p>A. 3. Es fátt fornara,
fræmr vas þat hólflu.
— — — —</p> <p>A. G. kv. 4. Systir vas ykkur
Svanhildr. of heitin,
sús Jörmunrekkur
jóum of traddi
hvítum ok svörtum</p> |
|--|--|

I R er her ábenbart to digte, det ene i málaháttir (hovedkvadet), det andet i fornryðislag, kombinerede med hinanden. De er her adskilte ved A og B (jfr. Reginsmól). Det er ábenbart málaháttisdigtet, der er det "gamle" kvad.

1. Verset er i det hele vanskeligt. — *tái*: jfr. Guðrkv. 9; "der sprang op (ligesom planter) på fortovet handlinger, hvorover man har sørget" — *o*: i hjemmet opstod anledningen til bedrøvelige gærninger(?). — *græti alfa*: ting, som kunde volde (de gode) alver sorg. — *glýstomu*: glædeberøvet. — L. 5—8: "allerede tidlig om morgenen vækker (tænder) alle mænds-ulykker sorg", *manna þolva* må styres af *sútir* og *sorg* være obj. til *kvøykva*, men udtrykkene er noget udviklede og efterklassiske.
2. *borin*: fejl f. *dóttir*?
3. Disse to linjer, der er afgjort i málaháttir, er i R puttet ind i foreg. vers mellem l. 4 og 5. Meningen er den sm som i 2i-4. — *fræmr hólflu*: dobbelt så langt tilbage, kan ikke forstås tilfulde, da resten af verset mangler.
4. *hærvégi*: hær-vej, *o*: alfarvej. — *gangtomum*: vante, vænnede, til 'gang', en særlig gangart, måske pasgang. — *Gotna*: ti Jörmunrekk var Goterkongen.

- á hervegi,
gróum gangtómum
Gotna hrossum.
5. Eptir es ykr þrungit
þjóðkonunga;
lifið einir ér
þátta ættar minnar.
6. Eínstœð emk orðin
sem ǫsp í holti,
fallin at frændum
sem fura at kvisti,
vaðin at vilja
sem viðr at laufi,
þás hin kvistskœða
kemr of dag varman.
7. Hitt kvað þá Hamðir
hinn hugumstóri:
lítt myndir þá Goðrún
leyfa dóð Högna,
es þeir Sigurð
svefni ór vökðu,
- sazt þú á bæði,
en banar hlógu.
8. Bœkr vóru þínar
hinar bláhvítu
ofnar vólundum,
flutu í vers dreýra;
svalt þá Sigurðr,
sazt þú of dauðum,
glýja né gáðir,
Gunnarr þér svá vildi.
9. Atla þóttisk stríða
at Eitils morði
ok at Erps aldragi,
þat vas þér enn verra,
svá skyldi hverr ǫðrum
verja til aldraga
sverði sárþeitu,
at sér né stríddit.
10. Hitt kvað þá Sǫrli,
svinna hafði hyggju:
vilkat við móður

5. L. 1—2: "I er kommen til at stå tilbage for folkekonger". Så mgl. der rimeligvis to linjepar. — *þátta ættar minnar*: af min slægt (egl. slægts snore).
6. *ǫsp í holti*: asp i skoven, omkring hvilken alt er ryddet(?). — *fallin*: havende mistet. — *at kvisti*: hvis grene er bleven afhuggede. — *vaðin* o. s. v.: berøvet min fryd. — *kvistskœða*: den gren-skadende, et underligt udtryk, snarest tænker man på øksen (andre på stormen, *hríð*, atter andre på solen).
8. *Bœkr*: sængetæpper (med indvævede figurer). — *bláhvítu*: blå-hvide, hvide med blå (sorte) striber. — *ofnar vólundum*: vævede af kunstnere; herefter skulde *Vólundr* allerede i 10. årh. være blevet et fællesnavn, hvad der godt kan have været tilfældet. I Guðrkv. lyder teksten: *folgnar í valblóði*, 'gennemvævede af den dødes blod', hvad der mulig er det oprl. — *glýja*: af *glý* ntr. 'glæde'.
9. *stríddit*: påføre kummer. — *at*: ved (ǫ: idet E. blev dræbt). — L. 8: "at det ikke gik ud over en selv".
10. *svinna*: Sörle udmærker sig ved klogskab, (Hamde ved mod). — L. 7—8: "hvad ønsker du Gudrun (et mærkeligt udtryk om moden!), som du for gråd ikke kan få frem?". Jfr. Krit. bem.

- mólum of skipta,
 orðs þykkir enn vant
 ykr hvóru tveggja;
 hvers biðr þú nú Goðrún,
 es fyr gráti né færat?
11. Bræðr grætr þú þína
 ok buri svása,
 niðja náborna,
 leiðda nær rógi;
 skalt þú ok Goðrún
 okr gráta báða;
 sitjum feigir á mörum,
 fjarri munum dýja.
12. Gingu ór garði,
 gørvir at eiskra;
 liðu þá yfir ungir
 úrig fjöll
 mörum húnlenzkum
 morðs at hefna.
- B. 13. Fundu á stræti
 stórbrøgdóttan
 — — —
- “hvé mun jarpskamr
 okr fultingja?”
14. Svaraði hinn sundr-
 mœðri,
 svá kvazk veita mundu
 fulting frændum
 sem fótr øðrum.
 “Hvat megi fótr
 foeti veita,
 né holdgróin
 hønd annarri?”
15. Þá kvað þat Erpr
 einu sinni,
 mærr of lék
 á mars baki:
 “ilt ’s blauðum hal
 brautir kenndi”;
 kóðu harðan mjök
 hornung vesa.
16. Drógu ór skíði
 skíði-éarn,
 mækis eggjar

11. *niðja*: appos. til det foreg. *bræðr, buri*. — L. 4: “førte nær strid”, synes kun at være et mildere udtryk for ‘ombragte’.
12. *Gingu*: må her bet. ‘bevægede sig’, afrejste. — *eiskra*: udstøde vredeshyl, el. kamp-skrig, tydende på deres indre ophidselse. — *húnlenzkum*: her i uegenlig betydn.
13. *stórbrøgdóttan*: meget listig; begrundelsen heraf savnes. — *jarpskamr*: ‘lille Erp’ (*jarpr* brun = *erpr*), en hånende betegnelse; han er deres halvbroder.
14. *sundrmœðri*: som har en anden moder; jfr. *hornung* i følg. vers. — *né*: betyder, at svaret på bægge spørgsmål må blive nægtende, jfr. Skírn. 17. — L. 7—8 jfr. frisisk: *hond scel hond vera*.
15. *lék*: legte, spøgte, viste sig munter. — L. 5—6 synes at være en spøgefuld replik af Erpr, hvorved det sagte dog i hans mund lyder som djærvhed; “det er kun den feje, hvem man vanskelig kan lære den rette vej (det rette)”. — *hornung*: efter NgLove ‘fri mands og fri kvindes (uægte) søn’, efter Grågåsen ‘en fri kvindes og en af hende frigivens søn’, her må det første være tilfældet, men Erps moder er ukendt (en ufri kvinde?).
16. *skíði-éarn*: skede-jærn, sværd. — L. 4: “til glæde for trolden

- at mun flagði,
þverðu þrótt sinn
at þriðjungi,
létu mög ungan
til moldar hníga.
17. Skóku loða,
skalmir fæstu,
góðbornir smugu
í goðvefi.
18. Framm lógu brautir,
fundu vástígu
ok systurson
sáran á meði,
vargtré vindkøld
vestan bæjar,
trýtti æ trönu hvøt,
títt vasat biða.
- A. 19. Glaumr vas í høllu,
halir qlræifir,
ok til gota ekki
gærdø at heryra,
- áðr halr hugfullr
í horn of þaut.
20. Sægja fóru jarlar
Jørmunrekki,
at sénir vøru
sæggir und hjølmum,
“røðið ér of ráð,
ríkir eru komnir,
fyr mótkum hafið monnum
mey jóum tradda.”
21. Hló þá Jørmunrekkr,
hendi drap á kanpa,
bæiddisk at brøngu,
bøðvaðisk at víni,
skók hann skør jarpa,
sá á skjøld hvítan,
lét sér í hendi
hvarfa kær gollit.
- J. kv. 22. Sæll ek þá þøttumk,
ef séa knættak
Hamði ok Sqrla

(heksen)”, hvad der her menes med *flagð*, er ikke til at se; man ventede et ord for ‘ulv’.

17. *Skóku*: de rystede (dem, før de tog dem på). — *goðvefi*: purpur-kapper.
18. *vástígu*: fordærvelige veje, veje, der førte til fordærv. — *systur-son*: søster-søn, ♂: en søn af Svanhild; dette er ret utænkeligt. Man skulde vente, at der her var en betegnelse for hendes elsker ♂: Randver; *son* måtte da være galt. — *sáran*: ♂: såret til døde. — *vargtré*: galge. — *bæjar*: ♂: Jørmunrekks hal. — L. 7 er uforståelig. — L. 8: “de havde ikke lyst til at vente”, ♂: på grund af det uhyggelige syn.
19. *gota*: hestene. — *halr*: den udenfor hallen stående vagtmand.
20. *jarlar*: atter her højtstående mænd (krigere) i hirden. — *Jørmunrekki*: en af de former, der beviser, at man har opfattet det sidste led som *rekkr*, (og ikke *-rekr* af *ríkr*). — *ér*: d. e. kongen og hans nærmeste. — *fyr*: til skade for. — *mey*: Svanhild.
21. *brøngu*: da dette ord er ukendt, er opfattelsen af linjen usikker. — *bøðvaðisk*: også dette ords betydn. er usikker; “muntrede sig voldsomt”(?). — *hvarfa*: egl. ‘bevæge sig’ (frem og tilbage).
22. *huri*: bruges her som *meggir* i betydn. ‘mænd’. — *boga*: hvorfor med bue-strænge? — *góð*: betegner blot deres høje herkomst. —

- í hǫllu minni,
buri myndak þá binda
með boga strengjum,
góð börn Gjúka dóttur
á galga fęsta.
23. Hitt kvað þá hróðrglǫð,
stóð of hlédum,
mæfingr mælti
við mǫg þenna.
24. “Þvíat þat heita,
at hlýðigi myni;
męgut tveir menn einir
tíu hundruð Gotna
binda eða þerja
í borg hinni hóu.”
25. Styrr varð í ranni,
stukku ǫlskálir,
í blóði bragnar lǫgu
ór brjósti Gotna.
26. (Hitt kvað þá Hamðir
hinn hugumstóri:)
Æstir Jǫrmunrekkr
okkarrar kvǫmu,
brœðra sammœðra,
innan borgar þinnar;
fótum sér þú þínum,
hǫndum sér þú þínum
Jǫrmunrekkr orpit
í ęld heitan.
27. Þá hraut við ræsir
hinn ręginkungi,
ballr í brynju,
sęm björn hryti:
“grýtið er gumna,
alls geirar né bita,
eggjar né éarn,
Jónakrs sonu.”
28. Hitt kvað þá Hamðir
hinn hugumstóri:

dóttur: mgl. R, men er nǫdvendigt, hvis ikke *Gjúka* er fejl for *Godrúnar* (et G. kunde være fejlagtig opfattet).

23. *hróðrglǫð*: usikkert, om ordet er egennavn el. fællesnavn (“den ry-glade”); i bęgge tilfælde er det ganske usikkert, hvem der menes. — L. 2 uforståelig.
24. L. 1—2 er uforståelige. — At flytte disse vers og betragte *hróðrglǫð* som betegnelse for Gudrun, er lidet tilrådeligt, og ordlyden bliver ikke klarere el. mere forståelig derved.
25. *Styrr*: kamptummel. — *stukku*: sprang ned (og væltede). Brages Ragnarsdrápa indeholder lighed med disse linjer (*Rósta varð í ranni; brunn ǫlskála*). — *bragnar*: ǫ: Jǫrmunrekks hirdmænd.
26. *Æstir*: sigter til v. 22; men hvorledes digteren har tænkt sig, at Hamðir kendte de ord af kongen, er ikke til at se. — L. 7—10 er vel næppe at opfatte bogstaveligt, men blot som et udtryk for kongens undergang.
27. *ræsir*: mgl. R. — *ręginkungi*: fra guderne stammende. — *ballr*: R har *balldr*. — *grýtið* o. s. v.: forudsætter den hos Saxo forekommende forestilling, at Gudrun havde gjort sønnerne usårlige i deres rustning. — *eggjar* og *éarn*: er egl. identiísk.
- Der mgl. her åbenbart en replik af Hamde, hvori han har anvist den måde, hvorpå brødrene kunde besejres.
28. *Bǫl*: ulykke. — *es—lęystir*: her findes et alml. udtryk for at ‘ud-

- S. kv. Ból vant þú bróðir,
 es þann þelg leystir;
 opt ór þeim þelg
 þöll rjóð kómu;
 hug hefr þú Hamðir,
 ef hefðir hyggjandi,
 mikils es á mann hvern
 vant es manvits es.
29. Af væri nú höfuð,
 ef Erpr lifði,
 bróðir hinn þøðfrækni,
 es á braut vógum,
 hvárr hinn vígfrækni,
 hvöttumk at dísir,
 guma hins gunnhvata
 gerðumk at vígi.
- S. kv. 30. Ekki hygg ek okr
- vesa ulfa dæmi,
 at mynir sjálfir of sakask
 sem grey norna,
 þaus grjóðug eru
 í auðn of alin.
31. Væl höfum vegit,
 stöndum á val Gotna
 ofan eggmóðum
 sem ernal á kvisti,
 góðs fingum tírar
 þótt nú eða í gær deyim,
 kveld lifir ekki
 maðr ept kvið norna.
- B. 32. Þar fell Sörli
 at salar gaffi,
 en Hamðir hné
 at húsbaki.

Þetta eru kölluð Hamðismál hin fornu.

tale noget', der helst burde være usagt; *leysa þelg* løse (båndene om) en bælg (skindsæk), åbne skindsækken. — *þöll*: synes at danne et slags ordspil, for var *þöll* (*rjóð*), stærke, kraftige råd, nu var det *þöl*. — *kómu*: nødvendig rettelse af R's *koma*. — Verset er uden tvivl at tillægge Sörle og ikke Hamde. — L. 7—8: "meget mangler den mand, der ikke har kløgt".

29. Verset bør vist også tillægges Sörle, men Snorre har tillagt Hamde replikken. — *hvárr*: appos. til 'vi', subj. til *vógum*. Jfr. Krit. bem. — L. 6: "diserne (nornerne) æggede mig (os) dertil". — *guma hins gunnhvata*: R har her nom., som ikke synes at kunne være rigtigt; betegnelsen kan ikke passe på Erpr, det er Jörmunrekk, der menes. Jfr. Krit. bem.
30. Dette ljóðaháttsvers kan naturligvis ikke have tilhørt digtet, hverken A el. B, men et 3., hvis det ikke er en ren tildigtning. — *okr*: en nødvendig rettelse af R's *ykr*. — *grey norna*: nornernes hunde, er en ellers ukendt betegnelse; der menes vel 'ulvene'.
31. L. 1—4 er kaldt sarkastiske. — *eggmóðum*: jfr. Grímn. v. 53. — L. 5—6 jfr. Krit. bem. — *fingum*: har vi erhvervet os. — *í gær*: i morgen; denne betydn. i ordet er ellers ukendt, men er her absolut sikker; den oprl. betydn. i ordet er 'den anden dag'. — *ept*: efter, o: udover, længere end (o. s. v.).
32. Dette vers forudsætter en anden skueplads for kampen og brødre-nes færd end v. 25 ff. — *at húsbaki*: bagved hallen; *salr* og *hús* er det samme.

KRITISKE BEMÆRKNINGER.

VOLUSPÓ.

1. *vildu* må være 2. pers., hvad H klart viser. *Vildu at ek V.* er mærkelig ordstilling, men jfr. en linje som *stendr æ yfir grænn* v. 19. — *fyrir* (R *fyr*) er vel at foretrække for *framm* (H), jfr. *télja fyrir* Hávm. 159; her er da dat. *mögum H.* underforstået. — At *Valfjörðr*, nom., er rigtigere end *Valfjörðs* (H) kan ikke være tvivlsomt; det måtte styres af *spjöll*, men da var *fira* overflødigt. — *vél* er af nogle forskere opfattet som *vél*, 'list, listig (kunstfærdig) indretning', men dette giver ingen god mening, *vél* bruges ellers ikke om en 'indretning', der her kunde være tale om (mindst af alt er 'Odins list' = digt). Et sådant subst. må man her helt se bort fra.
3. Til l. 2 har SnE varianten: *þar (þat) er ekki var.* Med Müllenhoff må denne læsemåde betegnes som sekundær; hvad meningen angår, er den den samme i bægge tilfælde. Det er langt lettere at forstå, at R's læsemåde kunde ændres til SnE's end det omvendte. Hvorfor Ymir ikke skulde kunne nævnes her, er ikke til at se, da digtet dog skildrer kampen mellem jætter og guder og mennesker. Det var da naturligt, at den antydedes netop ved her at nævne Ymir.
5. *himinjödur*: dette er det eneste rigtige. Det ved fejllæsning opstæde: *jódyr, jódyr* er meningsløst og umuligt. Verset består af 10 linjer. Rimeligvis er l. 7—8 om stjærnerne senere tilsatte af én, der mente, at også disse himmellegemer burde nævnes. I SnE, hvor l. 5—10 findes, står l. 7—8 tilsidst. At sol og måne hører nøje sammen, viser versets begyndelse på det klareste. Rimeligvis bør alle stedordene i l. 6, 8, 10 udelades.
6. *ok of þat gættusk* (hds.): her må ordene omstilles, da hovedstaven (g) ikke kan stå så langt tilbage. — *níðjum* må komme af *níð* 'næ'; *níðjar* giver ingen god mening her; *níð* kan både være a- og ja-st. (jfr. *kið*), og hertil hører vist *níðja synir* i Sól. 59. Ordet kunde også være påvirket af ja-st. *ný, ný ok níð* var konstant forbindelse.
17. I bægge hds. står her *þriar*; det er blot en reminiscens fra v. 8 og viser mulig, at disse vers (17—18) oprl. fulgte direkte på 8, altså er et ældre indskud end v. 9 ff.

20. Det er tvivlsomt, hvorledes disse 12 linjer bør opfattes; om som 4 (del af vers) + 8, eller om l. 1—4 og 9—12 hører oprl. sammen som ét vers. Det sidste er nok så tiltalende. L. 5—8 er også i et andet versemål. Bægge vers 19 og 20 er uden tvivl indskud; der er ingen logisk tilknytning til omgivelserne. Med de 3 tursemøer har disse møer intet at gøre, men det er rimeligt, at tretallet og 'møerne' har bevirket indskudet. S. Nordal indrømmer, at versene står på et umuligt sted, og mener, at de bør flyttes til foran v. 27; men her synes de ikke at passe bedre: omflytningen kan ikke godtages.
21. Verset består af 10 linjer. Hvis nogen linjer bør udskydes, bliver det de to sidste. De er ret overflødige og matte. Til fordel for dem kan siges, at den sidste l. siger, at völven — efter den 3. brænding — endnu lever. Men det var vel ikke nødvendigt udtrykkelig at fremhæve, at völven levede op (fødtes) for 4. gang.
29. *fekk*: R har *fe* (verset mgl. H); rettelsen er gammel (Ettmüller); det er blot et *c*, der er overset (*fec* = *fekk*).
35. For l. 1—4 har H det som 34 betegnede halvvers. *vígþond*: drabsbånd; Vále er Lokes søn. Forståelsen af verset beror noget på interpunktionen; hvis l. 3—4 er én sætning, må *Vála* være dativ. Ifg. Snorre blev Vále forvandlet til en ulv, og han rev sin broder Narfe ihjæl, med dennes tarme blev Loke så bunden. Ifg. verset måtte det være Vále, der blev dræbt. Men der er al rimelighed for, at *ór þormum* skal henføres til l. 1—2, så at *Vála* bliver gen., men så er det alligevel ham, der bliver dræbt. *Vála* kunde dog mulig være dat. og 'farmene' måtte da være en andens, *o*: Narfes. Indholdet bliver i alle tilfælde dunkelt og dårlig udtrykt.
45. Består i R af 12, i H af 14 linjer. De 6 første linjer er uan-gribelige, og til dem slutter sig inderlig de to sidste: "kort sagt, ingen vil skåne anden". L. 7—10 er indskud; dog kunde det tænkes, at de var rest af et vers (sidste halvdel); indholdet passer godt i sammenhængen. Derimod er H's to linjer (*grundir gjalla | gífr íljúgandi*) ubetinget uægte.
46. *hinu gamla*: H; *en galla* R; dette har man tolket som *gjalla* 'gjaldende', men rimeligvis beror det på fejl læsning, idet forkortelsestegn (—) over *a* er overset.
55. Verset er rimeligvis uægte, dets vidtløflighed strider ellers imod stilen her; det har så mange skaldiske kenninger og heiti; det mangler i H.
56. *ókvíðnum* i R måtte henføres til *næðri*, men dette er fuldstændig ulogisk. Der foreligger her et tilfælde, hvor et adj. er rettet (af skriveren) efter det nærmest stående subst.
63. *hlautviðr* (og ikke *hlut*- i H) er det eneste rigtige, = *hlauttæinn*, *viðr* og *tæinn* er enstydige.
66. Indholdet af dette vers er højst mærkeligt. I grunden kan det siges, at det ikke står i samklang med v. 39, hvor dragens virksomhed er en anden. Dog skal det ikke nægtes, at bægge dele *kan*

kombineres. I sig selv er verset lidet naturligt. Jeg formoder nu, at det er en tildigtning. Hvor udmærket slutning vilde ikke v. 64 være? Det og de foregående vers indeholder alt, hvad der burde siges om det tilkommende liv, både hvad guder og mennesker angik. V. 64 er et fortrinligt punktum. Og så kommer Nidhug der pludselig som en ren deus ex machina, der intet nyt tilføjer i virkeligheden, selv om indholdets symbolske betydning anerkendes. Niedner anså verset for uægte.

HÁVAMÓL.

19. M. Olsen har (i MoM 1926) tolket *haldit á keri* sål.: man skal "ikke holde (længe) på" (bægret) = man skal tømme det i ét drag, "man skal ikke længe sidde med karret i hånden og således tømme dets indhold én gang mens andre får sit fyldt flere gange". Denne tolkning, så skarpsindig den end er, er dog ikke sikker.
44. *blanda* ff. hds. efter *þann* i l. 4, men derved bliver linjen metrisk for lang.
53. Hds. *maðr af manni* er urigtigt, *af* må udskydes; *at* i l. 5 er samtidig blevet rettet til *af*.
58. L. 4—5 lyder i hds.: *sjaldan liggjandi ulfr | lær um getr*, hvilket i metrisk henseende er dårligt.
67. L. 6: *án við* i hds. kan ikke være rigtigt i sproglig henseende; den læmpeligste rettelse er at skrive *ok án*.
69. Hds. har i l. 2: *oc sel lifðom*, hvilket er helt galt; der mangler forlydsrim. Der findes flere forsøg på rettelser, bl. a. den, der her er optaget.
71. Hds. har: *sjaldan bautasteinar | standa*, linjerne er vel lange, jfr. v. 58₄₋₅, og må vist rettes som i teksten.
74. *aflavðrom* i R l. 3 er meningsløst. Den sandsynligste rettelse er *af aurum* i henhold til Sólarlj. 34: *margan hefr auðr apai*; dette bestyrkes ved fortsættelsen; *qðrum* giver ingen god mening her.
97. Hds. har *einir*, hvilket strider imod den regel, at ntr. altid bruges om mand og kvinde. Der er næppe tvivl om, at ordet beror på skrivefejl.
106. Hds.s *litar* har man søgt at forklare, men alle tolkninger deraf er værdiløse; ordet giver, i hvilken betydn. det end tages, ingen fornuftig mening. — *alda vé's iarþar* i hds., *iarþar* er forlængst rettet til *iaðar* (Bugge), hvad linjens udgang kræver. — *alda vé:* kunde måske bet. 'menneskenes boliger', men *vé* bruges ellers ikke herom. Derfor har jeg rettet stedet som i teksten; *vé's* er opstået på grund af den følg. (skrevne) gen.; *alda jaðarr* = menneskenes fyrste = Odin.
110. L. 7—11 er senere tillæg eller tildigtning. Deres uæghed ses allerede af, at der i dem tales om "runer", der ingen rolle spiller i digtet; dernæst siges "det hørte" at være hørt i "Håves hal" ☉:

- Valhal, men det er langt fra at være identisk med "ved Urds brönd"; dette er afgørende.
111. *Rödumk*, som R har, er umuligt. Meningen kræver den aktive form; ved et eller andet fejlagtigt tankeknýt er formen opstået. L. 3 og 4 er enstydede, og rimeligvis er den ene en senere tilføjelse.
123. Efter *vinr* ff. R *øðrum*, der gör linjen for lang.
133. Den ophobning af tautologier, der her findes og 3 langlinjer ved siden af hinanden beror uden tvivl på senere tildigtning. At det sidste ord er *vilmögum* (af *vilmögur*) og ikke af et ellers ukendt *vilmagi*, skulde det synes overflødigt at bemærke.
134. Hds. har *hrøkir*, der kan forstås som *hrök(v)ir*, til *hrökkva* 'drive'. Jeg mener dog, at det er at forstå som *hrækir*, af *hrækja* 'drive, jage'.
136. Om dette vers kan henvises til forskellige afhandlinger: W. Cederschiöld i Arkiv XXVI, B. M. Olsen sst. XXXI, Reichborn-Kjennerud i Maal og Minne 1923 og Arkiv XL, samt Gerings Kommentar. — Iøvrigt passer verset ikke godt her som afslutningsvers. Afslutningen findes i v. 134. Verset kunde have en passende plads efter v. 131.
146. *sökum ok sorgum* i R må byttes om for metrumsskyld.
152. Her må *sék* være betonet, da det bærer hovedstaven. Dette har man fundet mærkeligt og foreslået ændringer, men det er næppe nødvendigt.
155. Hds. har *þeir villir*, masc., hvilket ikke passer til *túnriður*, fem.; man har forklaret det ved, at der var tale om mandlige væsner, næppe med rette. Hvis det var tilfældet, kunde man lige så godt have haft et masc. *túnriði*, pl. *túnriðar*, men dette findes ikke. — L. 7 er uden tvivl blot en dublet af 6, men måtte egl. bet. det samme.

VAFPRÚDNISMÓL.

8. *Gagnráðr* har R, men der er al grund til at antage, at det er fejl f. *Gang-*, jfr. *göngu* i l. 2 og Odins-navneremsen v. 3.
38. *níðjum ása* er rettelse for hds.s *ása sonum*, der mgl. her en hovedstav. — De to linjer, 6—7 er uden tvivl indskud, men indholdsmæssigt er de gode nok, jfr. Grímn. 16.
- 40—41. Ufuldstændigt overleverede i R, 748. SnE har v. 41 som et helt vers; derefter er v. 40₁₋₆ suppleret. 748 har egl. v. 41, men mgl. 40₂₋₆.
49. *þjóðar*: sål. R og 748. (*þjóðar* 'hovedelve' kan ikke komme i betragtning); det er enten en oprl. form af *ö-st.* eller en dittografi af det foreg. *-ar*, snarest dette.

GRÍMNISMÓL.

2. Dette vers er i fornyrdslag og kun ved vilkårlighed lader det sig rette til málaháttvers. Af v. 3 fremgår det tydeligt, at Agnar

har givet Odin en drik og Odin antyder tydeligt nok den løn, han skal få.

7. Hds. har *yfir glymja*, men ordene må af metriske grunde ombyttes.
13. Hds. har: *þar Heimdall*, men mulig foreligger der fejl i l. 2 el. 3.
17. *ok* (i l. 6) er umuligt, og er forlængst rettet til *at*.
18. *við* mgl. bægge hdss., men kan ikke undværes.
23. *einherja* efter *hundruð* (l. 4) er vist en tilføjelse.
- 25—26. Efter *á* (l. 2) ff. hdss. *Herjaþórs*, der gör linjen umulig lang og som uden tvivl er tilføjet for klarheds skyld, ligesom *geit* i v. 25.
33. *ikorni* er en tilføjelse.
51. Efter *Óðins* står *hylli* i hdss., men ved udeladelsen heraf er linjens form ikke reddet, ti *Óðins* er ikke den rette linjeudgang.
54. I l. 9 står *af* i R, hvilket blot er en skrivefejl.

SKÍRNISMÓL.

1. Hdss. *gakk at beiða*, mangler forlydsrim (hovedstav); man har foreslået at indsætte *skjótt* efter *gakk*, mulig rigtigt.
7. R har *man*, 748 *manni*, men *hveim* kræver genitiv (*manna*).
24. Den overmåde lange linje: *vígs ótraudir at ykr vega tíði*, hvor slutningen er metrisk gal, kan ikke være oplr. Her er gjort forsøg på at rette den.
31. Her må hds.s *vas þrunginn* og *qnn ofanverða* byttes om af metriske grunde.
35. *þurs* ff. R i l. 1.
38. *hinum þroska* i R kan ikke være rigtigt; der kendes intet adj. *þroskr*, og så står *þ* som hovedstav for langt tilbage. Derfor den i teksten gjorte rettelse.

HARBARDSLJÓÐ.

30. *Einherju*: må være det rigtige, her brugt som egennavn; *einherja* i R er så farveløst, at den læsem. må forkastes.
44. *haugum*: en rettelse af S. Bugge; *skogum* R og *skávgym* A; i næste v. har bægge hds. *skoga*. Rettelsen er utvivlsom træffende.

HYMISKVIÐA.

3. *orðbægin* står der i hdss., men dette passer dårlig om Tor i denne situation. Der foreligger vel her en af de sædvanlige fejl, hvor man har ment at adj. burde høre til det i linjen nærmest stående subst.
5. *faðir* i hdss. kan ikke være rigtigt. Det er i og for sig utænkeligt, at der har været en myte om Tyr som en jættes søn. Andre steder i digtet peger mod det rigtige, sål. især *faðir* i v. 9, i A, hvor R har det forvanskede *frí*. Jfr. v. 8: *qmmu*. Det synes klart, at *amma* er Hymis hustru, deres datter er den skønne kvinde, der er Týrs moder, faderen er Odin. Jfr. Gerd.

12. *aþr* i R, *aðr* i A giver ingen mening; man har rettet det til *afr*, 'stærk' (der kun findes i *afrændr*); mulig er *allr* det rette, der her er optaget i teksten.
21. *upp sænn eða tváa*, *eða* mgl. R. Det er umuligt at sige, hvad der er det rigtige; *sænn* må i hvert fald henføres til *eða tváa*.
24. Bægge hds. har *hræin-*, men dette giver ingen mening; det rigtige må vel være *hraun-*.
35. *Fóru* i RA må nødvendigvis rettes til *Fórut* (G. Pálsson).
37. *skir* har bægge hds., men dette er umuligt, da der intet ord kendes, der her kan passe; derfor er det blevet rettet til *skær* 'hest'. Jfr. M. Olsen i Arkiv XLVII, 216 f. — *banni* i hdss. er også uforståeligt og er rimeligvis forvansket af *þeini*.

LOKASENNA.

12. *græmjat*: R skr. *græmpv eigi*, der næppe er oplr.
14. *Ægis* o. s. v.; linjen mangler forlydsrim; noget galt må der være i den. Skal der læses *Hlés?* — *lykak*: rettelse for *littec* i R, der er meningsløst; ordet ser ud til at bero på fejlskrivning af *c* (i *lyc-*) som *t*, der i hds. ofte ikke el. næppe er til at skælnes fra hinanden. *léttak* er ikke en heldig rettelse.
16. *þik*: mgl. R, men må vist indsættes (Sievers).
18. Der mangler vist her et ord i 1. linje, da der ellers fremkommer metrisk dårlig formede verslinier.
18. *bjórreiðan* i R (3 stavelser) må rettes til *bjóri reiðan*.
19. *fiorgvall fria* må læses og rettes til *fjörg þvll (vall f. avll) fia*, *fria* giver her ingen mening.
33. L. 2—3 lyder i R: *þótt sér varðir vers þái hós eða hvárs*; denne tekst er umulig (også i metrisk hens.). Man ventede sådant noget som *vers eða hós, hvárts*, hvad der dog heller ikke, især ikke det sidste, er naturlig udtryksmåde.
38. L. 4—6 lyder i R: *handar ennar høgri | mun ec hinnar geta | er þér* o. s. v., dette kan ikke være rigtigt, navnlig ikke dette *mun ec*; det oprindelige må vist være det i teksten optagne.
39. Jfr. M. Olsen i Arkiv XLVII, 219 f.

VQLUNDARKVIÐA.

3. *Vqlundar*: R har her det uforståelige *onondar*, hvilket må bero på en el. anden idéassociation, jfr. at skriveren i Vqls.kv. 50 først har skrevet *baþvildr*, men selv rettet dette til *hæþbroddr*.
5. *veðreygr*: *vegr* R må rettes efter v. 10.
7. *lind bavga*: sål. R; at forstå dette som ét ord er umuligt; at opfatte *bavga* som obj. for *lukði* giver ingen mening, ti så er der intet at stille op med *lind*; dette er åbenbart her identisk med *bast* 'tråd af lindebast' i v. 9; *lind* bruges, ligesom *bast*, om snoren, der

- er lavet deraf, ligesom *lind* også bruges om andre deraf lavede ting som spyd og skjolde. Der er sål. kun den udvej at rette *bauga* til *baugum*. Rimeligvis er fejlen fremkommet ved, at én har ment, at der skulde stå en kvinde-kenning. Den her givne tolkning er sproglig ganske naturlig, ikke i ringeste måde "kunstlet".
11. *Gekk brátt inni*: R har *gecc brvNi*, som ikke kan være rigtigt; *hold brúnni beru* er ikke et naturligt udtryk; derfor har man villet rette til *brúnnar* og det vilde være bedre, men linjen er lige metrisk utilfredsstillende; *brátt inni* ligger ikke fjærnt fra R, helt tilfredsstillende er det dog ikke. — L. 3—4 lyder i R: *har bran hrísi | allþvr fvra*. Her mangler forlydsrim, noget må være galt; *allþvr* synes ikke at være andet end det rette; men så mangler et med vokal begyndende ord i den foregående linje. Forlængst har man derfor rettet *har* til *ár* 'hurtig', hvilket giver en god mening. *Fura* bet. 'fyrretræ', og der var i og for sig intet i vejen for, at ordet kunde være rigtigt; men man behøver ikke at tænke på en hel(!) stamme. Men hvad bet. så *hrísi*? Er det brugt til at tænde op med, til at tænde ild i fyrren? Det er dog ikke naturligt. Derfor har jeg rettet *fura* til *fúrr* 'ilden', hvoraf følgen er, at *-þur* må rettes til *-þurru*; efter at *fura* var indkommet, var det en selvfølge, at *-þurru* måtte rettes til *-þurr*. Herved vindes en korrekt og logisk tekst. De Boors behandling i Acta Ph. S. II 103 f. er ikke antagelig. Han retter *hrísi* til *eldi*, beholder *fura* (fem.), og *hár* (masc.)!
13. *viljalauss, vaknaði*: er omstillede i R, metrum viser det rigtige.
14. *besti þv síma*: sål. R; dette *þv* er fuldkommen uforståeligt, og alle tolkninger deraf er lige uantagelige. Det bör helt udgå, som en af de mange fejl, R har af sm art som f. eks. *tyr* efter *angan* i Vsp.
22. *menja*: i R, kan umulig være rigtigt, på grund af det følgende *sýndisk*.
24. R har *kallaþ* og *seggr annan*; *kallaþ* er enten fejl for *kallapi* og så må der indsættes *á* foran *annan*, eller f. *kallaþan* (forkortelsestegnet glemmt), men så må der indsættes et (hjelpe)verbum, *lét* (el. *réd*).
29. *íviðgjörnum*: i R skrives nærmest *-gianra*, men der foreligger her en af de sædvanlige fejl, idet skriveren sætter et adj. i samme kasus som de nærmest stående ord.
32. *vilia ec lavss*: i R er uden mening og forlængst rettet, men linjen bliver kun 3-stavet, så at der måske foreligger en stærkere fejl.
35. *þeirar er þú gerdir* har R, linjen må rettes som i teksten.
36. *senda* i R må være galt f. *seldak*, hvortil det forlængst er rettet.
40. *ganga* i R må nødvendigvis rettes til *gangi* på grund af det følg. *-varið* nom.
42. *vinna* i l. 8 mgl. R, men er sikkert det rigtige.

ALVÍSSMÖL.

1. *skalat* i R (l. 6) kan umulig være rigtigt, da meningen åbenbart kræver det modsatte.
3. *verz* i R kan kun forstås som *vers*, af *ver*, ntr., hav, sø. Der er ingen grund til at søge nogen anden forståelse; et *verðs* giver ingen antagelig mening. *vers* af *verr* 'mand' kan heller ikke sammen med *vagna* være en kenning for Tor, og det så meget mindre, som det aldeles ikke var dværgens mening at have noget med Tor at gøre. Dette fremgår af hele smhængen. — *bregðit* er rettelse for *bregði engi*.
4. L. 6 kan ikke med sikkerhed restitueres. Af de fremkomne forslag er rimeligst: *sás einn es gjöf es með goðum, es* (dativ) 'for hvem', *gjöf*, 'gaven', 'retten til at bortgive'.
10. *aljom* i l. 2 er skrivefejl for *asom*; *aljar* nævnes jo i l. 7.
11. *erakendi*: er fordærvet; det er rimeligt, at *e-* er rest af *enn*, og *kendi* er vel det kendte adj., jfr. v. 29: *en Nörvi kenda*, altså: *enn...kendi*, men det mellemliggende ord er det vanskeligt at få fat i. Man kunde tænke sig et *hríðkendi*, *hreggkendi* 'stormfulde'.
22. *vindzflot* i R må være galt; det er forlængst rigtig rettet til *vind-slot*.

BALDRS DRAUMAR.

2. *alda* har A, men i v. 13 er skrevet *alda* og dette rettet til *aldinn*; det er ikke tvivlsomt, at dette må indsættes her; linjen har kun 3 stavelser og er måske forvansket; det vilde være let at læse *enn aldni*.
6. *sonr em ek Valtams* i A, her må *sonr* flyttes til sidst. — *flop* har A; dette beror på en mangelfuld læsning af en original. Der er næppe tvivl om, at herunder skjuler sig verbet *flóa* (-*ada*), dannet af *fló*, lag, *flóa* altså lægge lagvis. Der må læses *flóuð* og *eru* må nødvendigvis tilføjes.
11. *þværat*: A har *þvær*, det er måske ikke nødvendigt at tilføje *-at*.
14. *ver hróðigr* skr. A.

HYNDLULJÓÐ.

2. *verðungu* er rettelse f. *verdugum*.
4. *mun hon*: hds. i l. 1 og 2.
9. *Senn í* er rettelse f. *sennum vit or*.
19. *vá*: mgl. hds.
21. *varðar*: *varði* hds., men *varðar* i v. 22; men ordet er en forvanskning af *vorumk* i *Vspásk.*, og har sål. intet med Hyndl. at gøre.

23. *Hildi*: er rettelse f. *hinn eldri* og *Halfr* f. *Alfr*.
24. Efter l. 6 indskydes her linjerne *kunnak báða | Brodd ok Hørvi*, men disse kommer igen i v. 28, hvor de åbenbart hører hjemme.
- 26—28. I hds. er ordningen: 28¹⁻⁴, 26³⁻⁸, 27 (hvor begynd. lyder: *Ani Omi | voru bornir*), 28⁵⁻⁸.
27. *vas* mgl. hds.; *bauls* skr. hds.
29. L. 1—2 står i hds. efter 33s.
32. Findes i hds. efter *Vspá hin sk. v. 3*.
33. *diupaudga* skr. hds.
34. *reikna* i hds. er naturligvis forlængst rettet til *reikja*.
35. *eitir* er rettelse for *eitri*.

VQLUSPÁ HIN SKAMMA.

1. *síns bróður sló hann* skr. hds.
3. *flęira* har hds. her f. *lęgra*.
13. *úðgastan*: *auðgastan* hds., men rettelsen er vel rigtig.

RÍGSPULA.

4. Hds. ff. her: *vas kalfr soðinn | krása beztr*, men denne ret kan ikke forudsættes hos dette ægtepar.
6. L. 3—4 passer ikke her; fortsættelsen kommer rigtig i v. 20.
7. I hds. beg. verset med 8¹⁻². — *lotr* i hds. må skrives *lútr*.
9. *vas* i l. 5 er rettelse af hds.s *er*.
23. Efter l. 5 indskydes her to linjer \varnothing : v. 50, der sandsynlig har tilhørt en anden smhæng.
33. Efter l. 2 har hds. *gekk hann* o. s. v. — *brautar*, som sikkert er ved vanvare skrevne her.
39. *męy átti* er en rettelse f. *mætti*. — *hét sú* er en ret indlysende rettelse for *hetu* i hds. — *hvíta, horska* er nødvendige rettelser f. hds.s *hvitri, horskri*; dativ er her umulig og uforklarlig.
42. *ęnn* er rettelse fra *ęinn*.
44. *sęva ok svefja* hds., ok må rettes til *of* el. udelades.

GRÓTTASQNGR.

7. L. 3—6 lyder i hds. *sofið eigi þit (it) né of* o. s. v., hvilket er uden mening.
9. Hds. har *þeim erum bornar*, men hovedstaven står her for langt tilbage.
13. *sneiddum brynjur* er Sophus Bugges rettelse for *beiddum bjørnu*; rettelsen er meget stærk, men *bjørnu* passer ikke godt i smhængen, med mindre det havde en lign. betydning som *angels. beorn* 'helt', men den er i nordisk ganske ukendt. *beiddum*: kausativ til *bíða*.
17. *létti: leiti* i T er uden betydning. Der kan ikke være tale om

- noget (*h*)leyti, det vilde være den rene tautologi. Derimod giver cod. reg. en logisk og fortræffelig mening.
18. *hǫndla* er rettelse for *hǫlða*, der mangler ellers et verbum.
22. *vígs H.*: hds. har *við halfdana*, hvilket er uden mening. At *-dana* bør rettes til *-danar* er så evident, at derom kan ikke tvistes; *-na* er en af de sædvanlige dittografiske fejl, påvirket af det følgende (*hefj*)na; *við* beror på en el. anden fejllæsning; da *vígs* er i overensstemmelse med andre kilder og det netop er et sådant ord, der savnes, kan der ikke være nogen berettiget tvivl om den gamle rettelses rigtighed.
24. Hds. har: *sem munum hætta*; her er det meget påfaldende, at et ord som *munum* bærer forlydsrimet, da en stærk betoning af dette ord er meget unaturlig; *sem* er meningsløst; der foreligger her vist en dybere forvanskning; en rettelse er derfor meget vanskelig. For *sem* kunde man vænte et betonet ord, begyndende med *f*; *f* og (langt) *s* ligner hinanden.

GRÓGALDR.

3. *kvæmthi* er rettelse for det umulige *hveðki*.

FJOLSVINNSMÓL.

13. L. 4—6 er meget forvanskede i hdss.; den her givne, meget sandsynlige tekst, stammer fra S. Bugge.
19. *barmr* er rettelse for *þat barr* (Bugge).
20. *es mangi veit*: gammel rettelse for *en þat fáir vitu* (her mangler rimbogstav).
38. *ein* mgl. hdss.
40. *Bjarga* mgl. hdss. og *svinnar* er rett. f. *sumur* (Bugge).
47. Hdss. skriver *vindar kalda*.
49. *ert aptr* skriver hdss., men *aptr* er efter det hele ganske ubegrundet.

VOLSUNGAKVIÐA.

9. *alms órr* er rettelse for *almr itr* (∩: *ítrborinn*); dette er umuligt; *almr* kan aldrig være andet end en halvkenning, og sådanne findes ikke i digtningen før omtr. 1300. *ítrborinn* med dativ er heller ikke sprogligt antageligt, herom se Arkiv 46, s. 334—35; *arr* og *itr* ligger grafisk hinanden meget nær.
23. *þinig* er rettelse f. *þing*.
24. Efter *þeit* har hds. *her* el. noget lign., men dette er en af skrivers mange fejl; ordet er meningsløst.
43. *stavþom* skr. R; dette giver ingen mening; det kan opfattes som en gal skrivemåde f. *stopom*.
49. *Mistar marr*: sål. R, men 'Mists (valkyrjens) hest' er intet som

helst. Det som ryster, må være jorden, jfr. Atlakv. 13: *Hristisk þell Húnmörk*, men ikke luften; *marr* giver ikke her nogen mening, hvilken betydn. så end ordet kan have ('hest, hav'). Jeg har derfor rettet *marr* til *mærr* 'jord, land' og henført *Mistar* til *mægir* = krigere, jfr. *hermegir* og lign. Herimod har man indvendt, at det ikke er sandsynligt, at *Mistar* i l. 7 kunde høre sm med *mægir* i l. 8, men man glemmer da, hvor "skaldisk" digtet ellers er.

[Hríngerðarmól]

14. *heitir*: er *pik skal eiga* ff. R, men linjen bliver aldeles uforholdsmæssig lang; disse ord er sikkert senere tillæg. Andre sletter *heitir es*, hvilket kunde være rigtigt.
- 15—16. 16₁₋₄ er muligvis indskud, så at 15 og 16₅₋₇ havde oprl. udgjort ét vers. Men det er måske rimeligere, at 15 mangler den sidste halvdel. Da er 16₈ et indskud, ti l. 4 er forudsætningen for Helges ord i 17₈. Denne opfattelse er her fulgt.
15. *Helgi* ff. R, men må vist slettes, da linjen bliver for lang.
19. *lofdungs* er rettelse f. *avplings*, som, hvis det var rigtigt, måtte rime med *v(atni)*.
13. L. 1—2 mgl. i R, men er med stor sandsynlighed indsatte.
15. *stefnt* er rettelse f. R's *steyct*, der er en reminiscens fra v. 12.

VQLSUNGAKVIÐA HIN FORNA.

9. R har: *hrátt kjót eta*, hvorved der fremkommer en metrisk anomali. Ganske vist er *kjót* ikke et ubetonet ord, men i smiligning med *hrátt*, der bærer rimbogstavet og er det i smhængen vigtigste ord, er omstillingen uden betænkelighed, og linjen bliver metrisk rigtig.
13. *séim*, *hefndum* er rettelse af *se* og *hefndop*, bægge dele meningsløse.
23. Dette vers er uægte, af den grund, at det taler om flere forskellige kampe, hvad der er ganske meningsløst i denne smhæng.
24. Når R skriver *iordán* her, beror dette på et af de mærkelige tankeknyt, der findes i dette hds. (f. eks. *angan | tyr* i Vspá 53), og er naturligvis for længst blevet rettet til *jörðu*.
27. *óðli*: *eðli* skr. R, hvis dette kan bet. 'landejendom der er arv', behøves ingen ændring, men det synes ordet ikke at kunne bet., derfor er det rimeligt at rette det til *óðli*.
28. L. 3 lyder i R: *sáttir saman*, både hvad metrum og mening angår lige umuligt; *ósáttir*, hvad meningen kræver, er ikke helt tilfredsstillende; da skulde også sidste led (i en E-linje) være opløst, hvilket heller ikke er godt. Måske er linjen uhelbredelig forvansket.
49. *harmdogg*: kan ikke være rigtigt, det skulde bet. 'tårer', men det er blodet, der må menes; derfor er ordet rettet til *hræ-*, jfr. *val-dogg*.

57. Ordet *dolgar* skrives i R *dolgm^s*, men over *g* er — senere — skrevet et tegn, der vist skal bet. *-ar*. At opfatte *mer* her som *mær* 'mø, kvinde' er sikkert urigtigt. Der foreligger uden tvivl en af de mange skrivefejl, som R lider af og som til tider er vanskelige at forklare.

GRÍPISSPÓ.

39. L. 8 er forvansket; der mangler hovedstav; mulig bör der læses *hyggsk* f. *sér*, men tanken bliver ikke derved helt klar, "du tænker at intet er til hinder derfor?"
42—43. I R står disse to vers i omvendt orden; S. Bugge har påvist det rigtige.

REGINSMÓL.

1. R tilf. *sér* efter *kannat*. — Hdss. skriver *linar*, *lionar*.
3. *ljúgask*: rettelse f. *høggvask*; rettelsen fremgår klart af følgende vers; *høggvask á orðum* giver en helt anden — og i denne forbindelse meningsløs — mening, neml. 'skælder hinanden ud i ord'. Fejlen kan være rent grafisk (∅: bero på fejllæsning).
10. *Far* skr. R (for *fa* ∅: *fj*); *r* er blot dittografi af det foregående (*þiar*).
20. *at* (el. v. l. *af*) skr. hds foran *hrotta*, men dette er umuligt og meningsløst.

FÁFNISMÓL.

11. *ørlog* mgl. R, men er sikkert sål. indsat af S. Bugge.
13. L. 2 lyder i R: *hygg ek at nornir sé*, men her mgl. forlydsrim (hovedstaven); *segik* findes i W (af SnE), her rimeligvis ved en (rigtig) konjunktur; *nornir vesa* har U.
15. *brú*: rettelse f. *brot* R.
24. Efter l. 3 har R: *sigtíva synir*, hvilket naturligvis beror på et el. andet meningsløst tankeknyt; hverken Sigurd el. Reginn kunde kaldes således, og linjen er overflødig.
Pros. 15 og v. 31 findes i R foran v. 27, men er her flyttede.
43. *an*: rettelse for R's *er*.
45. R læser *hrafn's hrælundir*, som ikke kan være rigtigt; for det første er *hrælundir* 'ligmørbrad' et umuligt udtryk og uden side-stykke. Sagen er den, at (langt) *s* (i *hræs*) er blevet læst som *l*, hvad der let kunde ske (ganske som *l* er blevet læst som *s* i Sigrdr. 22), men dette havde atter til følge, at *hrafn* blev til *hrafn's*, da *hjórr* så måtte være subj.; *hrafn's hrælundir* kan heller ikke være nogen kenning. Denne rettelse er så evident som nogen kan være.

SIGDRÍFUMÓL.

I R er rækkefølgen 3, 1, 2, men der kan ikke være tvivl om, at versene med *Heill* o. s. v. må være digtets begyndelse.

9. *kunna*: *gera* Vøls.s.; R skr. blot *r* ∅: *rista*, men da der ellers altid står *kunna*, er det rimeligst at indsætte det her også. — L. 6: "at antænde åren" synes ikke at give nogen mening; ganske vist svides et stykke træ i ilden for at blive styrket og mere modstandsdygtigt; dette kunde passe på en åre, men da måtte man tænke på den tidligere tid, da åren blev lavet, men det passer ikke godt til det øvrige. Det er vel for dristigt at tænke på rune-navnet *elgr*, der jo ellers ikke findes, men som må have været det ældre navn på runen Ψ (R) (Die Runenschr. 133); det er ganske vist usikkert, hvad betydning denne rune i denne forbindelse har haft.
20. *vitir* i R er vistnok galt; det bör vist rettes til *vitak*.
27. *sijja silfr*, som R har, er intet som helst, der må foreligge en forvanskning; rettelser ligger snublende nær (S. Bugge); det er klart, at der foreligger en kvindekenning, og denne frembringes ved at skrive *sijjar silfrs*, af *Sif* i plur.; det er sjældent, at gudindenavne bruges i plur., men det er en selvfølge, at dette kunde ske i de få tilfælde, det krævedes.

SIGURDARKVIÐA HIN MEIRI.

9. Verset står i R efter v. 15, hvor det aldeles ikke passer. Det er med rette blevet flyttet herhen.
13. *sá*: rettelse f. *svá* (R), ∅: *Sigurðr* (i v. 12).
14. *lengi*: rettelse f. *vgl*; der mangler en bistav; *vgl* er her indkommet fra v. 12.
16. R læser: *einn vakði Gunnarr þllum lengr*, denne anomali (2 linjer på 5+3 stavelser) afhjælpes let ved den her foretagne omstilling.

GUÐRUNARKVIÐA (I).

7. Er vist indskud; l. 2 og 6 består af 3 stavelser; sådanne linjer findes dog ellers nogle få gange, men ikke oftere end én gang indenfor ét vers.
8. *hrör*: er en evident rettelse for R's uforståelige *herfor* (hvor *er* er forkortet). *þundla hrör* R, metrum viser den rigtige rækkefølge.
9. *hlautk*: nødvendig rettelse f. R's *varðk*.
21. R læser her: *Svá er um lýða | landi eyðið | sem er unnud* o. s. v., men teksten er umulig, sprogstridig som den er; "således øder I landet m. h. t. folk" er en meget unaturlig udtryksmåde, "som I aflagde de svorne eder", altså: "som I har aflagt eder, som I har

brudt (må underforstås), således o. s. v.". De foretagne rettelser må antages at være forholdsvis sikre.

27. R's *elvi* antages for at være fejl f. *efli* 'styrke', men ellers forekommer dette kun i smsætninger. Rettelsen kan ikke siges at være sikker. Næppe kan man tænke på et ord som *elivn* 'udholdenheds-kraft', da det ikke synes at passe helt godt i smhængen.

SIGURÐARKVIÐA HIN SKAMMA.

5. Efter *gingu* har R: *þer* (er fork.), hverken *þær* el. *þeir* passer her; mulig er *þer* fejl f. *þess*.
13. Dette vers består tilsyneladende af 14 linjer. Det er naturligvis ikke oprindeligt. De første 8 linjer udgør et godt og logisk vers. L. 9—10 er egl. kun tautologi, og kunde være overleveringsdublet. L. 11—14 kunde tænkes at være sidste halvdel af et vers, hvis første halvdel var gået tabt; der er egl. intet, der viser en uægt-hed — ti *vissi firðan* bet. 'vidste sig berøvet' (hvis Sigurd blev dræbt). På den anden side er disse linjer i og for sig ret overflødige.
14. *árar* i R er intet, og er sandsynligvis fejllæsning for *ajar* (f læst som langt *r*); men linjen er da for kort; *hónum*, hvilket synes ret krævet af meningen, er derfor indsat.
15. Efter *Buðla* følger R til: *bróðir minn*, dette er åbenbart reminiscens fra v. 56(!). Her passer ordene hverken logisk, syntaktisk el. metrisk.
22. *Grams* i R kunde styres af *éarn*, men rimeligere er, at *s* her blot er en dittografi.
29. *sinni hendi* i R er åbenbart en fejl, der må rettes efter v. 25.
32. R har: *sæir bræðr þínum*, ved at skr. *bróður* og flytte *sæir* bliver metrum helt i orden.
33. *Frýra* o. s. v. er rettelse f. *Frýra maðr þér engi* i R. — *bera* er en evident rettelse f. *vera* i R.
34. *ongð* er rettelse f. *vng* i R, der ingen mening giver (S. Bugge).
37. *aura* er en evident rettelse af R's *ara*.
38. R har: *hvárt skyldak vega*, men *vega* er jo identisk med *val fjella* og kan derfor ikke være rigtigt; Brynhild står vaklende over for to valg, enten at være valkyrje eller gifte sig; andet kan der ikke være tale om; i henhold hertil er teksten rettet.
42. For *þat—at* har R *þa—á*, hvilket er meningsløst.
44. *mann* ff. R efter *léta*, ligeså (*maðr*) efter *letia* i v. 46.
45. R læser *hvetja*, hvilket er blevet rettet til *heita*, jfr. v. 14.
50. R skr. l. 2: *hugðu at ráðum*, dette er umuligt, da der mgl. forlydsrim. S. Bugge har vist truffet den rigtige ordlyd (efter Brot. 19).
61. *ykkur* er en nødvendig rettelse for R's *occor*. — L. 4 mgl. i R, men findes i papirafskrifter.

62. *Qrt*: R skr. *Oavrt*; at læse *ó-qrt* er åbenbart det modsatte af, hvad meningen kræver. Ordet er blevet til på den måde, at skri-
veren to gange har betegnet dets første vokal; jfr. v. 6.
63. For l. 1—2 har R: *ero i varvpom*, som er fuldkommen menings-
løst. Rettelsen er hovedsagelig Bugges og har sikkert truffet det
rigtige. I l. 4 har R *sonom*.
68. Efter l. 2 har R: *malmr hringvariðr* 'ringforsynet sværd', der
ikke blot overfylder verset, men også er uden forlydsrimforbin-
delse både for og bag.

GÖDRUNARKVIÐA HIN FORNA.

4. *af* er rettelse f. *at*, R, *und* ligel. f. *of*.
8. *vegi*: R har *vega*, men da teksten har *Sigurð*, obj. for *lít*, kan
-*vega* ikke være rigtigt, det må rettes til -*vegi*; *a* er dittografi af
det følg. *þa* (der iøvrigt er fejl f. *þar*).
11. R's (*lesa*)*r* er blot en dittografi af det følg. (*leija*)*r*.
12. *þottvz* i R er umuligt, da man ikke kan sige så om ulve; men
af denne fejl fulgte den anden: *betri* (f. *betra*).
17. L. 3—4 er i R helt mangelfulde. *komin* og *þrungin* mgl. (jfr.
sagaens *níðr komin*); R har *hyggiþ*.
26. L. 1—4 er forvanskede i R: *en þa gleymþv | er getit hafþo
aull iofurs | iorbivg í sal*. Det er forlængst set, at Gudrun her
taler om sig selv, det er hende, der har glemt (o: Sigurd og
elskoven til ham) på grund af glemseledrikken. *gleymþv* må ret-
tes til *gleymða(k)*; men det er også klart, at det er hende, der
er subj. i *hafþo*, der skal læses *hafða(k)*; fejlen er opstået efter
at den første fejl var gjort; der mgl. et ord i l. 3; *gleyma* kon-
strueres med dativ og genitiv; det ligger da nær at skrive *alls
jofurs þøls* 'Sigurds hele ulykke (og død)'. Værst er *iorbivg* i l.
4; alle tolkninger heraf er forfejlede ('svineböjet' f. eks.); *bjórbjúg*
(Symons) er umuligt på grund af de to betonedede b'er. På grund-
lag af de overleverede bogstaver mener jeg, at *bjórvęig* træffer
det rigtige.
31. *vigrisnum* er rettelse f. *vigrisins*.
38. L. 4 lyder i R: *hafid í vagna*, men *vagna* må flyttes frem, det
bærer hovedstaven, og rettes til *vagn*.
47. R skr. *legak*, der må opfattes som *lægak*; hvis det er rigtigt,
må det (på grund af konjunktiven) være *Atle*, der taler i verset.
Men det synes at være Gudrun, ti adj. *þrágjarn* passer bedre
på hende, ligesom hele versets karakter gör det. Men så må *legak*
rettes til *lægak* og *gjarn* til *gjörn*.

GÖDRUNARKVIÐA (III).

5. *hrincto* skr. R i l. 5 og 7; det er et ganske ukendt ord, der er
blevet rettet (som i teksten) af S. Bugge.

10. R skriver *sva þá G. siNa harma, siNa* kan både bet. *sina* og *sinna*; *þá* som imperf. til *þiggja* er meningsløst; Wisén indsatte *hefnd* efter *þá*, "således fik G. hævn for sine sorger" giver fortræffelig mening. Det i teksten satte *svafði* er en mindre rettelse.

ODDRUNARGRATR.

11. *gerðak rækkju*: R har *gerðag drekku* 'gjorde jeg drik, blandede jeg drik' (i horn el. bæger). Sligt var jo netop kvindens gærning ved drikkelag om aftenen; der kan således intet ondt have været deri; Oddruns ord (l. 5—8) kan aldeles ikke passe til en så uskyldig og naturlig færd. M. a. o. ordet må ændres som i teksten for at der fremkommer mening i smhængen. Der er her ikke tale om nogen "skamløshed"; de to veninder taler fortrolig med hinanden om ting, de bægge kendte.
15. *valmey*: R har *óskmey*, der ingen mening giver, 'adoptivdatter'.
24. L. 5—6 og 7—8 er i R i omvendt orden; rettelser af Bugge.
25. *þvís*: rettelse f. R's *þviat*.

ATLAKVIÐA.

9. *ulfs vóðum* er en rettelse for *vóðum heiðingja* i R; det sidste ord er kun en dittografi af det følg. og gör linjen uforholdsmæssig lang.
12. *gamlar granverðir* skr. R; men rettelserne må betragtes som sikre nok. Plur. viser også, at der må læses *ulfar munu*.
29. *áskunnum* er rettelse af *-kunna* i R; dette adj. giver ingen mening, når det henføres til elven (og så mgl. den bestemte art.), men passer udmærket til guldet.
31. *Glaumi mærum*: R har *glavmmavnom*, at der foreligger hestnavnet *Glaumr* ('larm') er utvivlsomt, der må skrives *Glaumi*; *mavnom* har man opfattet som dativ af et — ellers ukendt — adj. *manr* 'manket'; dette kan være rigtigt.
36. *hvatir*: R skr. *hvarir*.
42. *óðan* er en indlysende rettelse f. R's *móþan*.
44. *myrkviði* er rettelse for R's *myrkheimi*.

ATLAMÓL HIN GRÆNLENZKU.

4. L. 7 skr. R: *um fjorð Lima*.
9. *stafi* skr. R, altså *orðstafi*, men en sådan smsætning vilde være ret mærkelig; (*stafi*) er vel blot dittografi af det følg. (*eld*)i.
48. *tvéim*: er i R skr. *ii*; R har *svéinar* og *bróðir*, dette er uden tvivl fejl, der beror på, at en afskriver mente, at det måtte være nom. i tilslutning til *þeir*.
49. *lifum* i R synes at måtte rettes til *lifa*, regnestykket er ellers galt; de "elleve" må være de af Atles mænd endnu levende, han selv var den 12.

55. *brattara* i R må rettes til *brattan*, da Högne aldrig kan have prøvet noget værre end døden; udtrykket i positiv er ellers kendt.
56. *halft yrkium* i R er forvansket og meningsløst. Rettelsen giver sig af sig selv.
62. *ípróttta* skr. R, hvilket er en umulig form; sagen er simpelthen den, at *a* blot er dittografi af det foregående.
98. *slíkt* i R må rettes til *slík*, da der åbenbart er tale om Gjukesbörn (ikke Gudrun alene), jfr. *þeira* i det følg.

GODRÚNARHVÖT.

18. R skr. *er til hjarta fló*, hvilket er umuligt og kun en af disse idiosynkrasier, der ellers findes, måske en reminiscens.
21. *elikikostinn* skr. R, men dette kan umulig være rigtigt; *þann* (l. 3) viser, at der er tale om to bål, et til Sigurd, et andet til Gudrun. Der må derfor skrives *elikikostu*.

HAMÐISMÖL.

10. *tveggja* mgl. R, men kan ikke godt undværes. — *fyr* rettelse for R's *at*, hvilket er meningsløst og utokkelig.
11. R's *grát* giver ingen god mening, og må sikkert rettes til *grætr*; er opstået under påvirkning af den følg. imper.
25. L. 4 indledes med *komit*, der er metrisk overflødigt og syntaktisk unøjagtigt.
26. *fætr þina* i R må nødvendig rettes til *fótum þinum*; skriveren troede, at der skulde foreligge objekt for *sér*.
27. *grýtið er á* skr. R, men *á* er vist senere tilføjet.
29. Efter *bróðir* ff. R *okkarr*, der gör linjen metrisk umulig. — *varr inn viðfrækni* skr. R; men der mgl. forlydsrim; derfor er *varr* rettet til *hvárr*; *við*- måtte læses *við*-, 'videnom tapper', men en sådan smsætning er ikke naturlig, hvorfor man har rettet *við*- til *víg*-, hvilket formentlig er det rigtige. — *gunnhelgi* skr. R; et sådant ord kan næppe være rigtigt, men må bero på en fejlskrift, et el. andet tankeknýt.
31. L. 5—6 lyder i R: *góðs hqjum tírar fengit | þótt skylim nú eða í gær deyja*, men de er metrisk uforholdsmæssig lange og bør rettes, omtr. som det her er gjort. — *maðr ekki* skr. R.

REGISTER

I. *Personnavne.*

- Aðal Járisonn 162.
Afi 157.
Agnarr 250.
Agnarr Geirrøðarson 64. 73.
Agnarr Hraudungsson 63. 64.
Ai (dværg) 4. 5.
Ai 154.
Aldaføðr 54. 61.
Alfaðir 190.
Alfhildr (dronning) 195.
Alfr (dværg) 5.
Alfr hinn gamli 193.
Alfr Hjalpreksson 222.
Alfr Hrøðmarsson 204—05.
Alfr Hundingsson 185. 211.
Alfr hinn gamli Ulfsson 146—47.
Alfðødr 72.
Almveig 147.
Alof Fráumarsdóttir 195. 197.
Alvaldi (jætte) 85.
Alviss (dværg) 132—37.
Alvittr (= Hervørr) 121. 124.
Alþjófr (dværg) 4.
Ambótt þrælsdóttir 156.
Amma 157—58.
Ámr 147.
Ánarr (dværg) 4.
Andhrímnir 67.
Andvari (dværg) 232—33.
Angantýr 145. 149.
Angantýr Arngrímsson 148.
Angeyja 152.
Angrboða 152.
Ánn (dværg) 4.
Arfi Járisonn 162.
Arinnefja þrælsdóttir 156.
Arngrímr í Bolm 148.
Ásabragr (Tor) 79.
Ásaþórr 89.
Askr 5.
Ásmundr 72.
Ásolfr Ólmóðsson 147.
Ásviðr (jætte) 48.
Atla 152.
Atli Buðlason 259. 268. 275. 276.
279—80. 286. 292—94. 296—
99. 302—05. 308—15. 317. 321
—28. 330—32. 334.
Atli Hringsson 193.
Atli Iðmundarson 195—97. 199—
202.
Atríðr (Odin) 72.
Atvarðr (dværg) 179.
Auda 250. 284.
Auði 146.
Auðr djúpúðga 149.
Aurboða 179. (en anden) 151.
Aurgelmir (Ymir) 58.
Aurnir (jætte) 167.
Aurvangr (dværg) 4.
Austri (dværg) 4.
Baldr 11. 19. 66. 105—06. 139—
41. 151.
Báleygr (Odin) 72.
Bári (dværg) 179.
Barn Járisonn 162.
Barri Arngrímsson 148.
Bávurr (dværg) 4.
Beiti 324.

- Beli (jätte) 17.
 Bera (= Kostbera).
 Bergelmir 58.
 Bestla 47.
 Beyla 100. 111.
 Biflindi (Odin) 72.
 Bikki 281. 308. 332.
 Bileygr (Odin) 72.
 Billingr 37.
 Bívurr 4.
 Björt 179.
 Bláinn (= Ymir) 4.
 Bleik 179.
 Blíð 179.
 Blindr hinn þolvísi 208.
 Bóandi Karlsson 158.
 Boddi Karlsson 159.
 Borghildr (dronning) 182. 207.
 222.
 Borgný Heiðreksdóttir 299. 300.
 Borgundar 309.
 Borr 2. 151.
 Bragi 100. 102—04. 252.
 Bragi (Boddason?) 71.
 Bragi Hognason 212—13.
 Brámi Arngrímsson 148.
 Brattskoggi Karlsson 159.
 Breiðr Karlsson 158.
 Brimir (= Ymir) 4.
 Brimir (jätte?) 12.
 Broddr 148.
 Brúðr Karlsdóttir 159.
 Brynhildr Buðladóttir 227. 230.
 259—61. 267—68. 272—74. 283.
 286. 292. 301—02.
 Buðli 227. 268. 272. 279. 282.
 292. 296. 320. 323—24.
 Buðlungar 313.
 Búi Arngrímsson 148.
 Búi Karlsson 159.
 Bundinskeggi Karlsson 159.
 Burr Jarlsson 162.
 Byggvir 100. 109. 111.
 Býleistr 16. 153.
 Þöðvildr Níðaðardóttir 120. 125—
 30.
 Þolværkr (Odin) 40. 72.
 Þolvörn (jätte) 47.
 Þomburr (dværg) 4.
 Dagr 147.
 Dagr Dellingsson 57.
 Dagr Hognason 212. 215.
 Dáinn (dværg) 48. 144.
 Danir 285. 290.
 Danpr 163.
 Danr 163.
 Dellinger 51. 57.
 Dellinger (dværg) 179.
 Digraldi þrælsson 156.
 Dolgþrasir (dværg) 5.
 Dóri (dværg) 179.
 Draupnir (dværg) 5.
 Drengr Karlsson 156.
 Drumba þrælsdóttir 158.
 Drumbr þrælsson 156.
 Drötr þrælsson 156.
 Durinn (dværg) 4.
 Dvalinn (dværg) 4. 48. 134. 241.
 Edda 154—55.
 Eggþér (hyrde) 13.
 Egill (bueskytte) 120—22.
 Egill (jätte?) 92.
 Eikinskjaldi (dværg) 4. 5.
 Eikintjasna þrælsdóttir 156.
 Einherja 87.
 Einherjar 67. 68. 70. 73.
 Eir 179.
 Eistla 152.
 Eitill Atlason 286. 312.
 Eldir (kok) 100. 101.
 Embla 5.
 Erna Hersisdóttir 162.
 Erpr Atlason 286. 312.
 Erpr Jónakrsson 332. 342.
 Eyfura 148.
 Eyjolfr Hundingsson 185. 211.
 Eylimí 148. 198. 203—04. 222.
 224. 236.
 Eymóðr 290.
 Eymundr 146.
 Eyrgjafa 152.

- Faðir 159.
 Farnatýr (Odin) 72.
 Feima Karlsdóttir 159.
 Fengr (Odin) 237.
 Fenja 165.
 Fíli (dværg) 4.
 Fimafengr (kok) 100.
 Fimbultýr (Odin) 18.
 Finnur (dværg) 5.
 Fitjungr 34.
 Fjalarr (= Suttungr) 23.
 Fjalarr (= Útgardaloki) 86.
 Fjalarr (dværg) 5.
 Fjósniur þrælsson 156.
 Fjólkaldr 175.
 Fjölunir (Odin) 72, 237.
 Fjólsviður (Odin) 72.
 Fjólsviður (borgvægter) 174—80.
 Fjölvarr 85.
 Fjörgyn 17, 89.
 Fjörgynn 105.
 Fjörunir 307.
 Fjörusungar 214.
 Fljóð Karlsdóttir 159.
 Forseti 66.
 Fraðmarr 147.
 Fránmarr 195, 197.
 Frár (dværg) 4.
 Frekar (2 brødre) 147.
 Freyja 66, 100, 106, 114, 115, 116, 118, 119, 144, 300.
 Freyr 64, 71, 74, 77, 79, 80, 100, 107, 109, 151, 273.
 Fríaut 146.
 Fríður 179.
 Frigg 11, 17, 53, 63, 100, 105, 106, 300.
 Fróði 146. (en anden) 147.
 Fróði Friðleifsson 165—70.
 Frosti (dværg) 5.
 Frægr (dværg) 4.
 Fulla 63.
 Fúlunir þrælsson 156.
 Fundinn (dværg) 4.

 Gandalfr (dværg) 4.
 Gangleri (Odin) 72.
 Gangráðr (Odin) 54—56.
 Gaur (Odin) 73.
 Gefjun 104.
 Geirmundur 303.
 Geirrøðr Hraudungsson 63, 64, 72, 73.
 Geirskögul 10.
 Geirþunur (valkyrje) 70.
 Geitir 223—24.
 Gerðr Gymisdóttir 75, 77, 80, 81, 151.
 Ginnarr (dværg) 5.
 Gjaflaug Gjúkadóttir 263.
 Gjalp 152.
 Gjúki 148, 149, 225, 228—30, 247, 260, 263, 266, 269—70, 275, 284, 286, 302, 305, 314, 322, 331, 337, 341.
 Gjúki Hognason 286.
 Gjúkungar 275, 286.
 Glapsviður (Odin) 72.
 Glaumvör (dronning) 286, 315, 317, 319.
 Glóinn (dværg) 5.
 Godmundr Granmarsson 189, 210, 212, 214.
 Godrún Gjúkadóttir 149, 228, 230—31, 259—60, 262—65, 267—70, 273, 279—81, 291, 294, 296—98, 303, 305, 311—13, 321, 323, 325, 328—29, 331—33, 335, 337—39.
 Gollrønd Gjúkadóttir 265—67.
 Gollveig (völve) 6.
 Gotar 260, 332, 338, 341—42.
 Gotþormr 149, 230, 259, 272, 273, 287.
 Gotþormr 168.
 Granmarr (konge) 186, 192, 210, 212, 215.
 Greip 152.
 Grímhildr 228, 289—90, 292—93, 301, 326—27, 329.
 Grímnir (Odin) 63, 64, 72.
 Grímr (Odin) 72.
 Grímr arðskafi 148.

- Grípir Eylimason 223—24. 226—31.
 Gróa (völve) 171.
 Guð. se God-.
 Gullnir (jætte) 191.
 Gunnarr balkr 148.
 Gunnarr Gjúkason 148. 228—30. 260—61. 267. 270—71. 274—75. 277. 279. 286—87. 290. 293. 297. 299. 301—02. 304—11. 313. 315. 318—19. 323. 325. 332. 335.
 Gunnlögð 23. 39. 40.
 Gunnr 10. 209.
 Gustr (dværg) 233.
 Gymir (jætte) 76. 108. 151. (= Ægir) 100.
 Gyrðr 147.
 Gøll (valkyrje) 70.
 Gøndlir (Odin) 72.
 Gøndul 10.

 Háalfr 147.
 Háarr 6. 72.
 Haddingjar 148. (H-aland) 291.
 Hagall 207—08.
 Haki Hveðnuson 149.
 Hákon 289.
 Halfdanr 146. (en anden) 170.
 Halfr (konge) 289.
 Halr Karlsson 158.
 Hamall Hagalsson 207—09.
 Hamðir Jónakrsson 332—33. 338. 340—42.
 Hámundr Sigmundarson 222.
 Hannarr (dværg) 4.
 Hár (dværg) 5.
 Haraldr hilditönn 149.
 Hárbarðr (Odin) 72. 84—89.
 Hati (jætte) 200—01.
 Haugspori (dværg) 5.
 Hávarðr Hundingsson 185.
 Hávi (Odin) 40. 41. 52.
 Heðinn Hjörvarðsson 195. 203—05.
 Heiðdraupnir 250.
 Heiðr (völve) 7. 151.
 Heiðrekr (konge) 299.
 Heimdallr 1. 8. 15. 66. 109. 154.
 Heimir 226—29.
 Hel 14. 69. 139.
 Helgi haddingjaskati 220.
 Helgi hundingsbani 182. 184. 186—89. 193—94. 201—20. 222. 225.
 Helgi Hjörvarðsson 197—207.
 Hemingr 207.
 Heptifili (dværg) 4.
 Herblindi (Odin) 72.
 Herborg (dronning) 264.
 Herfjötur (valkyrje) 70.
 Herfjödðr (Odin) 9.
 Herjafjödðr (Odin) 14. 53. 67.
 Herjann (Odin) 10. 72. 266.
 Herkja 296. 298.
 Hermóðr 143.
 Hersir 162.
 Herteitr (Odin) 72.
 Hervarðr Arngrímsson 148.
 Hervarðr Hundingsson 185. 211.
 Hervör alvitr 120. 125.
 Hildigunnr 147.
 Hildolfr 83.
 Hildir = Brynhildir 284.
 Hildir 147.
 Hildir (valkyrje) 10. 70.
 Hildir Høgnadóttir 213.
 Hjalli (træl) 309—10. 324.
 Hjalmbéri (Odin) 72.
 Hjalmgunnarr 250. 284.
 Hjalprekr (konge) 222. 232. 236. 239.
 Hjördís Eylimadóttir 148. 222—23.
 Hjörleifr 187.
 Hjörvarðr 149.
 Hjörvarðr (konge) 195—99. 203.
 Hjörvarðr Arngrímsson 148.
 Hjörvarðr Hundingsson 185. 211.
 Hlaðguðr svanhvít 120. 125.
 Hlébarðr (jætte) 86.
 Hlédís Fróadóttir 146.
 Hlér (= Ægir).
 Hlévangr (dværg) 5.

Hlíf 179.
 Hlífþrasa 179.
 Hlín 17.
 Hlórriði 92. 94. 96. 110—11. 115
 —16. 119.
 Hlõðvarðr 200.
 Hlõðvir 292.
 Hlõðvir (konge) 120. 124—25.
 Hlõðyn 17.
 Hlõkk (valkyrje) 70.
 Hniflungar 193. 321. 322. 334.
 Hniflungr Hõgnason 328.
 Hnikarr (Odin) 72. 237.
 Hnikuðr (Odin) 72.
 Hoddrofnir 252.
 Hornbori (dværg) 4.
 Hrani Arngrímsson 148.
 Hraudungr (konge) 63.
 Hraudungr 148.
 Hreiðgotar 55.
 Hreiðmarr 232—35.
 Hreimr þrælsson 156.
 Hrímgærðr 200—02.
 Hrímgrímnir (jætte) 79.
 Hrímnir (jætte) 78. 151.
 Hringssynir 193.
 Hrist (valkyrje) 70.
 Hróðmarr (konge) 197—99. 204.
 Hrólfur hinn gamli 148.
 Hrollaugr 213.
 Hroptatýr (Odin) 51. 73.
 Hroptr (Odin) 19. 65. 109. 252.
 Hrossþjófr 151.
 Hrungr 84. 85. 94. 112. 167.
 252.
 Hrymr (jætte) 16.
 Hrocækr slõngvanbaugi 149.
 Humlungr 195.
 Húnar 305—06. 308. 310. 312.
 Hundingr (konge) 184. 207—08.
 209—10. 217. 222. 224. 236.
 Hveðna Hjõrvarõsdóttir 149.
 Hveðrungr (Loke) 77.
 Hymir (jætte) 54. 92—99. 107.
 Hymlingr 195.
 Hyndla 143. 144.
 Hœnir 5. 19. 232.

Hõðbroddr Granmarsson 186. 189.
 192. 210—12. 214.
 Hõðr 11. 19. 151.
 Hõgni 208. (en anden) 300.
 Hõgni (konge) 186. 193—94. 208.
 210—12. 219.
 Hõgni Gjúkason 148. 229—30.
 260. 272. 277. 286—88. 290.
 293. 297. 303. 307. 309—10.
 315—17. 319—21. 323—26.
 328—29. 333.
 Hõldr Karlsson 158.
 Hõrvir 148.
 Hõsvir þrælsson 156.
 Iði (jætte) 167.
 Iðmundr (jarl) 195.
 Iðunn 100. 103.
 Iðr 152. 191.
 Ingunar-Freyr 108.
 Innsteinn Alfsson 144. 146.
 Iri (dværg) 179.
 Ísolfur Ólmóðsson 147.
 Ísungr 186.
 Ívaldasynir 71.
 Ívarr 149.
 Jafnhár (Odin) 72.
 Jalkr (Odin) 72. 73.
 Jari (dværg) 4.
 Jarizkár 290.
 Jarizleifr 290.
 Jarl 160—61.
 Járnsaxa 152.
 Jõð Jarlsson 162.
 Jónakr (konge) 280. 332. 334.
 Jõrmunrekkur (konge) 148. 281.
 332—33. 337. 340—41.
 Jõsurmarr 147.
 Kára Halfdanardóttir 220.
 Kári 147.
 Karl (Afason) 158.
 Kefsir þrælsson 156.
 Ketill Klypsson 147.
 Kíarr 125. 307.
 Kíli (dværg) 4.

- Kjalarr (Odin) 72.
 Kleggi þrælsson 156.
 Klúrr þrælsson 156.
 Klyppr 147.
 Knéfrøðr 286. 305.
 Knúi 168.
 Konr ungr 162—63.
 Kostbera 286. 315.
 Kumba þrælsdóttir 156.
 Kundra Jarlsson 162.
- Langbarðr (= Atli).
 Laufey 110.
 Leggjaldi þrælsson 156.
 Leirbrimir 175.
 Liðskjalfr 179.
 Líf 60.
 Lífþrasir 60.
 Litr (dværg) 4.
 Loðinn (jätte) 201.
 Lóðurr 5.
 Loddfáfnir 41—45. 52.
 Lofarr (dværg) 5.
 Lofnheiðr Hreiðmarsdóttir 234.
 Loki 11. 16. 98. 100—04. 106.
 109—10. 113—15. 117. 152—
 53. 179. 232—33.
 Lóni (dværg) 4.
 Loptr (= Loki) 101. 104. 153.
 177.
 Lútr þrælsson 156.
 Lyngheiðr Hreiðmarsdóttir 234—
 35.
 Lyngvi Hundingsson 238.
- Magni 61. 84. 89.
 Máni 57.
 Meili 84.
 Menglqð 175. 179—80.
 Menja 165—66.
 Miðvitnir (jätte) 72.
 Mímir, Mímr 9. 15. 252.
 Miskorblindi 91.
 Mist 70. 192.
 Mjødvitnir (dværg) 4.
 Móði 61. 97.
- Móðir 159—60.
 Móðsognir 4.
 Mundilfari 57.
 Múspells lýðir, synir 16. 108.
 Møgr Jarlsson 162.
 Møgþrasir 61.
- Nabbi (dværg) 144.
 Náli (dværg) 4.
 Nanna Nøkkvadóttir 147.
 Nár (dværg) 4.
 Narfi Lokason 113.
 Nari Lokason 113.
 Neri 183.
 Níarar 123—24. 128.
 Niði (dværg) 4.
 Niðjungr Jarlsson 162.
 Niðr Jarlsson 162.
 Niðuðr (konge) 120. 123—30.
 Niflungar 261. 307. 309—10.
 Njörðr 59. 66. 71. 74. 80. 81.
 100. 107. 118.
 Norðri (dværg) 4.
 Nóri (dværg) 4.
 Nótt 57.
 Nýi (dværg) 4.
 Nýráðr (dværg) 4.
 Nøkkvi 147.
 Nørr 57. 136.
- Oddrún 280. 286. 299—301. 304.
 Óðinn 17. 37. 40. 47. 48. 51. 54—
 62. 63. 65—67. 71. 73. 77. 79.
 84. 86. 90. 95. 98. 100. 102.
 104. 117. 119. 139—41. 153.
 185. 215—17. 220. 232—33.
 249. 250. 284.
- Óðr 8. 145.
 Ófnir (Odin) 73.
 Óinn (dværg) 233.
 Ómi (Odin) 72.
 Óri (dværg) 179.
 Orkningr 319.
 Óski (Odin) 72.
 Otr 232.
 Ottarr Innsteinsson 144—50.

- Ráðbarðr 149.
 Ráðgríðr (valkyrje) 70.
 Ráðsviðr (dværg) 4.
 Rán 188. 200. 232.
 Randgríðr (valkyrje) 70.
 Randvér Jørmunreksson 332.
 Randverr Ráðbarðsson 149.
 Rani (Odin) 172.
 Reginleif (valkyrje) 70.
 Reginn (dværg) 4.
 Reginn Hreiðmarsson 224. 232.
 234—36. 230—39. 243—46.
 258.
 Reifnir Arngrímsson 148.
 Rígr 154—55. 157—63.
 Rígr (= Konr ungr) 163.
 Rindr 141. 172.
 Ristill Karlsdóttir 159.
 Røgnir 311.

 Saðr (Odin) 72.
 Sága 85.
 Sanngetall (Odin) 72.
 Saxi (konge) 297.
 Seggr Karísson 159.
 Siðgrani (Odin) 133.
 Siðhøttir (Odin) 72.
 Siðskeggr (Odin) 72.
 Sif 89. 92. 94. 98. 100. 110. 118.
 Sigarr (konge) 204. 208. 289.
 Sigfaðir (Odin) 17.
 Sigfðr 72. 111.
 Siggeirr 191. 289.
 Sigmundur Sígurðarson 292.
 Sigmundur Vølsungsson 143. 183
 —84. 207. 210—11. 220. 222
 —23. 225. 238. 240. 248. 276.
 289.
 Sigrdríf (-a) 247. 250.
 Sigríinn (dronning) 195—97. 204.
 Sigrún Høgnadóttir 188. 194. 209.
 211—13. 215. 218—20.
 Sigtryggr 147.
 Sigtýr (Odin) 311.
 Sigurðr fáfnisbani 148. 223—32.
 235—36. 238—40. 242—49.
 258—60. 262—63. 265—71.
 273. 281. 283. 285—88. 292.
 302. 330. 333—36.
 Sigyn 11. 113.
 Sindri (dværg) 12.
 Sinfjotli 184—90. 192. 212. 222.
 Sinmara 177—78.
 Sinrjóð (dronning) 195.
 Skaði 65. 74. 100. 113. 151.
 Skáfiðr (dværg) 5.
 Skeggjöld (valkyrje) 70.
 Skekkill 148.
 Skilfingar 146—47.
 Skilfingr (Odin) 72.
 Skirfir (dværg) 5.
 Skírnir 74. 75. 80. 81.
 Skjöldungar 146—47.
 Skrymir (= Utgarðaloki) 112.
 Skuld (valkyrje) 6. 10.
 Skúrhildr Skekkilsdóttir 148.
 Skøgul 10. 70.
 Slagfiðr 120. 122.
 Smiðr Karlsson 158.
 Snót Karlsdóttir 159.
 Snævarr Høgnason 286. 319.
 Snør 158.
 Sól 57.
 Sólarr Høgnason 286. 319.
 Sólbjartir 180.
 Sólblindasynir 175.
 Sonr Karlsson 162.
 Sprakki Karlsdóttir 159.
 Sprund Karlsdóttir 159.
 Starkaðr Granmarsson 211. 213.
 Sudri (dværg) 4.
 Sumar(r) 57.
 Sunnmenn 297.
 Surtr, Surti 16. 37. 56. 61. 177.
 241.
 Suttungr (-i) 39. 40. 79. 137.
 Sváfa 147.
 Sváfa Eylimadóttir 193—99. 203.
 206. 209.
 Sváfnir (Odin) 73.
 Sváfnir (konge) 195. 197.
 Svafnþorinn 175.
 Svanhudr Sígurðardóttir 279—
 80. 286. 332—35. 337.

- Svanhvít 120—22.
 Svanni Karlsdóttir 159.
 Svanr hinn rauði 146.
 Svárangr (jætte) 87.
 Svarri Karlsdóttir 159.
 Svarthöfði 152.
 Svásuðr 57.
 Sveinn Jarlsson 162.
 Sviðrir (Odin) 72.
 Sviðurr (Odin) 72.
 Svipall (Odin) 72.
 Svipdagr 180.
 Sviurr (dværg) 4.
 Sæfari Svansson 146.
 Særeiðr (dronning) 195.
 Sökkmímir 72.
 Sörli Jónakrsson 332. 340. 342.

 Tindr Arngrímsson 148.
 Trönubeina þrælsdóttir 156.
 Tveggi (Odin) 19.
 Týr 92. 97. 100. 107. 108.
 Tyrfingr Arngrímsson 148.
 Tǫrtrughypja þrælsdóttir 156.

 Uðr (Odin) 72.
 Ulfr gínandi 148.
 Ulfr Sæfarason 146.
 Ulfrún 152.
 Ullr 64. 71. 310.
 Uni (dværg) 179.
 Urðr 6. 180.
 Uri (dværg) 179.

 Váfuðr (Odin) 73.
 Vafþrúðnir 53—62.
 Vakr (Odin) 73.
 Valdarr (konge) 290.
 Valfaðir, -fjðr (Odin) 1. 8. 9. 72.
 Váli 11.
 Váli (Odins sön) 61. 141. 151.
 Valtamr 140.
 Vár 119.
 Várkaldr 175.
 Varr (dværg) 179.
 Vegdrasill (dværg) 179.
 Vegtamr (Odin) 140—41.

 Vei 105.
 Veigr (dværg) 4.
 Veratýr (Odin) 64.
 Verðandi 6.
 Vestri (dværg) 4.
 Vetr 57.
 Véurr (Tor) 93—95.
 Víðarr 17. 61. 66. 100. 102.
 Viðrir (Odin) 105.
 Vif Karlsdóttir 159.
 Vili 105.
 Vilmeiðr 151.
 Vilmundr 299. 300.
 Vindalfr (dværg) 4.
 Vindkaldr 175.
 Vindsvafr 57.
 Vingi 286. 315. 319—20. 321.
 Vingnir (Tor) 61.
 Vingþórr (Tor) 114. 133.
 Virfir (dværg) 5.
 Vitr (dværg) 4.
 Vittolfr (jætte) 151.
 Völsungar 194. 207. 212. 219.
 Völsungr 148. 237.
 Völundr 120—26. 128—30.

 Yggr (Odin) 54. 73. 91. 247.
 Ylfingar 146. 183. 189. 193. 207
 —08.
 Ymir (jætte) 2. 56. 57. 71. 152.
 Ynglingar 147.
 Yngvi 194. 235.
 Yngvi (dværg) 5.
 Yngvi Hringsson 193.
 Yrsa (dronning) 169.
 Ysja þrælsdóttir 156.

 Þakkráðr (træl) 130.
 Þegn Karlsson 158.
 Þekkr (Odin) 72.
 Þekkr (dværg) 4.
 Þír 156.
 Þjalfi 88.
 Þjazi 65. 110. 151. 167.
 Þjóðrekr (konge) 286. 296—97.
 Þjóðrærir (dværg) 51.
 Þjóðvara 179.

Þóra drengjamóðir 147.
 Þóra Hákonardóttir 268. 289.
 Þorinn (dværg) 4.
 Þórir járnskjöldr 148.
 Þórr 64. 69. 82. 85—89. 100. 111.
 115. 117. 144.
 Þráinn (dværg) 4.
 Þriði (Odin) 72.
 Þrór (dværg) 4.
 Þrór (Odin) 72.
 Þrúðgelmir 58.

Þrúðr 70.
 Þrymr (jætte) 115—16. 118—19.
 Þræll (Áason) 155—56.
 Þundr (Odin) 48. 72. 73.
 Ægir 72. 91. 99. 100—02.
 Öðlingar 147—48.
 Qkvinkalfa þrælsdóttir 156.
 Qlmóðr 147.
 Qlrún Kíarsdóttir 120. 122. 125.

II. Stednavne.

Alfheimr 64.
 Algrœn 85.
 Andvarafors 232.
 Arasteinn 211.
 Ásgarðr 92. 117.
 Aurvangar 5.
 Austrveg, -vegur 82. 100. 112.
 Barri 80. 81.
 Bilrøst, Bif- 71. 242.
 Bilskirnir 68.
 Bolm 148.
 Bragalundr 209.
 Brálundr 182. 207.
 Brandey 187.
 Brávöllr 191.
 Breiðablik 66.
 Brunavágar 209.
 Danmørk 222. 268. 289.
 Danparstaðir 306.
 Eikin 68.
 Elivágar 58. 92.
 Fensalir 11.
 Fimbulþul 68.
 Fjón 289.
 Fjörm 68.
 Fjöturlundr 215.
 Folkvangr 66.
 Frakland 222. 248.

Fránangrsfors 113.
 Frekasteinn 191. 194. 205. 212.
 214.
 Gastrópnir 175.
 Geirvimul 68.
 Gimlé 19.
 Ginnungagap 2.
 Gipul 68.
 Gjöll 69.
 Glædsheimr 65.
 Glasislundr 195.
 Glitnir 66.
 Gnipahellir 14. 16. 18.
 Gnipalundr 188—89. 191. 193.
 Gnitaheiðr 224. 236. 239. 306.
 Goðþjóð 284. 333. (Got-) 335.
 Gotnaland 64.
 Gráð 68.
 Gunnþorin 68.
 Gunnþró 68.
 Gymisgarðar 75—77.
 Gømul 68.
 Gøpul 68.
 Haddingjaland 291.
 Hatafjörðr 199.
 Hátún 184—187.
 Heðinsey 187.
 Himinbjörg 66.
 Himinvangar 184.
 Hindarfjall 247—48.

- Hlébjörg 213.
 Hleiðr 169.
 Hlésey 87. 209. 303.
 Hliðskjölf 63. 74.
 Hlymdalar 284.
 Hoddmímisholt 60.
 Horn 172.
 Hrið 68.
 Hringstaðir 184. 194.
 Hringstöð 184.
 Hrönn 68.
 Húnaland 264. 300.
 Hundland 207.
 Húnmörk 308.
 Hveralundr 11.
 Hvergelmir 68.
 Hýrr 178.
 Hóll 68.

 Iðavöllr 3. 18.
 Ifing 56.

 Jarnviðr 13.
 Jöruvellir 5.
 Jötunheimar 4. 15. 74. 80. 115—
 19.

 Kerlaugar (tvær) 69.
 Kórmt 69.

 Leiptr 69.
 Limafjörðr 315.
 Logafjöll 185. 211.
 Lyfjaberg 179.

 Miðgarðr 2. 17. 71. 86. 146—47.
 Mímisbrunnr 9.
 Móinsheimar 192. 215. 259.
 Mornaland 299.
 Myrkviðr 108. 120. 193. 306.

 Náströnd 12.
 Niðafjöll 20.
 Niðavellir 12.
 Niflhel 60.
 Nóatún 118.
 Nóregr 203.
 Nyt 4.

 Nönn 68.
 Nøt 68.

 Ökólmir 12.
 Oskópnr 241.

 Ráðseyjarsund 88.
 Reginþing 193.
 Rennandi 68.
 Rín 68. 124. 236. 259. 309.
 Rogheimr 205.
 Ruðr 172.
 Røðulsfjöll 205.
 Røðulsvellir 197.

 Ságunes 190.
 Salarsteinn 5.
 Sámsey 105.
 Sevafjöll 212. 215. 217—19.
 Síð 68.
 Sigarsholmr 198.
 Sigarsvellir, -völlr 184. 204.
 Skatalundr 284.
 Slíðr 11. 68.
 Snæfjöll 184.
 Sogn 193.
 Sólfjöll 184.
 Sólheimar 192.
 Sparinsheiðr 193.
 Stafnsnes 187.
 Strönd 69.
 Styrkleifar 213.
 Sváfaland 197.
 Svarinshaugr 189. 210.
 Svíþjóð 120. 168.
 Svöl 68.
 Sylgr 68.
 Sæmorn 197.
 Sævarstaðr, -stöð 125—26.
 Sökkvabekkr 65.

 Trönueyrr 187.

 Ulfdalar 120. 123—24.
 Ulfsjár 120.
 Unavágar 189.
 Urðarbrunnr 5. 40.
 Vaðgelmir 233.

Valaskjölf 65.	Vína 68.
Valbjörg 293.	Vinbjörg 293.
Valhǫll 11. 65. 68. 143. 217.	Vönd 69.
Valland 86. 120. 283.	Ydalar 64.
Ván 69.	Ylgr 68.
Vanaheimr 59.	Þjóðnuma 68.
Vandilsvé 216.	Þolley 201.
Varinsey 190.	Þórsnes 191.
Varinsfjörðr 188.	Þrúðheimr 64.
Varinsvík 201.	Þrymheimr 65.
Vegsvinn 68.	Þund 67.
Verland 89.	Þyn 68.
Vestrsalir 141.	Þöll 68.
Við 68. 69.	Qrmt 69.
Viði 66.	Qrvasund 187.
Vígdalar 266.	
Vígríðr 56.	
Vín 68.	

III. *Andre navne.*

Alsviðr (hest) 70. 252.	Gísl (hest) 69.
Andvaranautr (ring) 233. 286.	Gjallarhorn 15.
Árvakr (hest) 70. 252.	Glaðr (hest) 69.
Brimir (sværd) 252.	Glaumr (hest) 310.
Brisingamen (halsring) 116. 117.	Góinn (slange) 70.
Dáinn (hjort) 69.	Gollinbursti (= Hildisvíni) 144.
Duneyrr (hjort) 69.	Gollinkambi (hane) 14.
Duðaþrór (hjort) 69.	Golltoppr (hest) 69.
Dvalinn (hjort) 69.	Grábakr (slange) 70.
Eikþyrnir (hjort) 68.	Grafvitnir (slange) 70.
Eldhrímnir (kedel) 67.	Grafvölluðr (slange) 70.
Fáfnir 148. 224—25. 234—36.	Gramr (sværd) 236. 243. 248.
239—41. 243—46. 248. 262.	273.
285—86. 302.	Grani (hest) 124. 191. 224—25.
Falhófnir (hest) 69.	232. 248. 253. 258. 267. 276.
Fenrir (-isulfr) 13. 100. 107.	285. 287. 302.
Fjalarr (hane) 14.	Grótti (kværn) 167.
Freki (ulv) 67.	Gungnir (spyd) 253.
Garmr (hund) 14. 16. 18. 71.	Gyllir (hest) 69.
Geri (ulv) 67. 176.	Hábrók (høg) 71.
	Hati (ulv) 70.
	Heiðrún (ged) 68. 116.
	Hildisvíni 144.
	Hrímfaxi (hest) 56.

- Hróðvitnir (= Fenrir) 70.
Hrotti (sværd) 248.
Hræsvelgr (örn) 59.
Huginn (ravn) 67.
- Jørmungandr 16.
- Léttfeti (hest) 69.
Læraðr (træ) 68.
Lævateinn 177.
- Mélnir (hest) 193.
Mímameiðr (træ) 176—77.
Mjólnir (hammer) 61. 98. 111—
12. 119.
Móinn (slange) 70.
Muninn (ravn) 67.
Mýlnir (hest) 193.
- Naglfar (skib) 16.
Nauð (rune) 250.
Níðhoggr (slange) 13. 20. 69. 70.
- Óðrerir (kedel) 40. 47.
Ófnir (slange) 70.
- Ratatoskr (egern) 69.
Rati (bor) 39.
Ristill (sværd) 244.
- Salgófnir (hane) 220.
Silfrintoppr (hest) 69.
Sinir (hest) 69.
Skeiðbrimir (hest) 69.
Skíðblaðnir (skib) 71.
Skinfaxi (hest) 55.
Skoll (ulv) 6. 10.
Sleipnir (hest) 71. 139. 153. 252.
Sporvitnir (hest) 193.
Svaðilfari (hest) 153.
Sváfnir (slange) 70.
Svalinn (skjold) 70.
Sveggjuðr (hest) 192.
Svipuðr (hest) 192
Sæhrímnir (galt) 67.
- Týr (rune) 250.
- Valgrind (dör) 67.
Viðópnir (hane) 176—78.
Vígblær (hest) 217.
Vingskornir (hest) 247.
- Yggdrasill (-ils askr) 5. 15. 69—
71.
- Þjóðvitnir (fisk) 67.
Þrymgöll (dör) 175.
Þurs (rune) 80.

ÆMNER.

Forord	V—XV
Völuspó	1— 20
Hávamöl	21— 52
Vafþrúðnismöl	53— 62
Grímnismöl	63— 73
Skírnismöl	74— 81
Hárbarðsljóð	82— 90
Hymiskviða	91— 99
Lokasenna	100—113
Þrymskviða	114—119
Völundarkviða	120—130
Alvíssmöl	131—138
Baldrs draumar	139—142
Hyndluljóð	143—150
Völuspó hin skamma	151—153
Rígsþula	154—164
Gróttasöngur	165—170
Grógaldur	171—174
Fjolsvinnsmöl	174—181
Völsungakviða (Helg. hund. I)	182—194
Helgakviða Hjörvarðssonar	195—206
Völsungakviða hin forna (Helg. hund. II)	207—221
Grípisspó	222—231
Reginismöl	232—239
Fáfnismöl	239—248
Sigrdrífumöl	249—257
Sigurðarkviða hin meiri (Brot)	258—262
Goðrúnarkviða (I)	263—268
Sigurðarkviða hin skamma	269—282
Helreið	283—285
Goðrúnarkviða hin forna (II)	286—295
Goðrúnarkviða (III)	296—298
Oddrúnargrátr	299—304
Atlakviða	305—313
Atlamöl	314—331
Goðrúnarhvöt	332—336
Hamðismöl	337—342
Kritiske bærkningar	343—359
Register	360—371